

KARL MARX FRIEDRICH ENGELS
OPERE, VOLUMUL 5

Proletari din toate țările, uniți-vă!

I N S T I T U T U L D E M A R X I S M • L E N I N I S M
D E P E L Î N G Ă C. C. A L P. S. U. G.

KARL MARX
FRIEDRICH ENGELS

OPERE

EDITURA POLITICĂ

1959

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.S.U.G.

KARL MARX
FRIEDRICH ENGELS

VOLUMUL 5

EDITURA POLITICĂ
București — 1959

Prezenta traducere a fost întocmită în colectivul de redacție al Editurii politice după originalul în limba germană apărut în editura „Dietz”, Berlin, 1959, completat cu unele note din ediția rusă apărută în Editura de stat pentru literatură politică, Moscova, 1956.

Prefață

Volumul al cincilea al Operelor lui K. Marx și F. Engels cuprinde lucrările scrise în perioada martie-noiembrie 1848.

În anii care au precedat revoluția din februarie din Franța și revoluția din martie din Germania, Marx și Engels au elaborat bazele filozofice ale comunismului științific, au formulat principiile de bază ale marxismului cu privire la rolul istoric mondial al proletariatului și la dictatura proletariatului, stabilind cele mai importante principii ale tacticii luptei revoluționare a clasei muncitoare.

Pentru perioada revoluționară dintre 1848 și 1849, elaborarea ideilor politice ale marxismului, aplicarea materialismului istoric la analiza evenimentelor politice curente, determinarea tacticii proletariatului în toate etapele luptei revoluționare au avut o deosebită însemnătate. Toate acestea se reflectă în lucrările cuprinse în volumele 5 și 6 ale ediției de față.

Volumul începe cu „Revendicările Partidului comunist în Germania” — program concret al proletariatului în revoluția germană, elaborat de Marx și Engels. Când au întocmit „Revendicările”, întemeietorii marxismului au pornit de la sarcinile istorice de bază ale revoluției, de îndeplinirea cărora depindeau destinele de mai târziu ale poporului german. Punctul principal din „Revendicări” era crearea unei republici germane unice și indivizibile. Marx și Engels considerau că lichidarea fărâmițării economice și politice a țării — care cuprindea pe atunci trei duzini de state mari, mici și foarte mici —, constituirea unui stat democratic unit, este condiția necesară pentru dezvoltarea continuă a Germaniei pe calea progresului. Sarcina creării unei republici germane democratice unice se îmbină în mod organic în „Revendicări” cu o altă sarcină de cea mai mare importanță a revoluției germane :

lichidarea asupririi feudale, eliberarea țărănimii de toate servitutele feudale, desființarea bazei economice a dominației nobilimii reacționare.

Considerînd revoluția burghezo-democratică victorioasă drept prolog al revoluției proletare, Marx și Engels trasează în „Revendicări” și o serie de măsuri de trecere, despre al căror caracter s-a spus în „Manifestul Partidului Comunist” că ele „se depășesc singure în decursul mișcării și sînt inevitabile ca mijloc pentru revoluționarea întregului mod de producție”. Dintre aceste măsuri fac parte: transformarea moșilor feudale în proprietate de stat și organizarea pe aceste pămînturi a mării producții agricole, naționalizarea minelor și a tuturor mijloacelor de transport; de asemenea statul trebuie să asigure tuturor muncitorilor posibilitatea de a avea de lucru și asigurările sociale să se îngrijească de muncitorii inapți pentru muncă. Marx și Engels considerau proletariatul, mica burghezie de la orașe și mica țărănime din Germania drept o forță capabilă să înfăptuiască aceste revendicări printr-o luptă hotărîtă și dîrză.

„Revendicările Partidului comunist în Germania” constituie un model de aplicare concretă a principiilor generale ale „Manifestului Partidului Comunist” la condițiile specifice ale unei anumite țări, la condițiile revoluției germane din 1848—1849.

Volumul de față conține în special articole scrise de K. Marx și F. Engels după reîntoarcerea lor în Germania și apărute în „Noua gazetă renană” între 1 iunie și 7 noiembrie 1848. În aceste articole se oglindește în mod pregnant participarea nemijlocită a lui Marx și Engels la lupta revoluționară, tactica lor în revoluția germană și cea europeană.

„Noua gazetă renană”, creată de Marx și Engels, a apărut ca organ al democrației, „dar al unei democrații care scotea în evidență pretutindeni, în fiecare caz concret, caracterul său specific proletar” (Engels). Această orientare a gazetei era determinată de particularitățile istorice ale revoluției germane, de raportul de forțe dintre clase din această țară, de nivelul dezvoltării proletariatului german. Din cauza înapoierii economice a Germaniei, a slăbiciunii și a lipsei de organizare a muncitorilor germani, Marx și Engels, reîntorcîndu-se în patrie, nu puteau să treacă în mod practic la crearea unui partid proletar de masă. Cei 200—300 de membri ai Ligii comuniștilor, împrăștiați în întreaga țară, nu puteau influența în mod simțitor masele populare largi. În legătură cu aceasta,

Marx și Engels, străini de orice fel de sectarism, considerau necesar să se situeze la aripa extremei stîngi a mișcării democratice. Ei au intrat în Asociația democrată de la Colonia și au recomandat adeptilor lor să adopte aceeași tactică. Alianța cu democrații, după concepția lui Marx și Engels, nu excludea, ci, dimpotrivă, presupunea critica greșelilor și a iluziilor liderilor democrației mic-burgheze. Marx și Engels s-au străduit să-i determine pe democrații mic-burghezi să treacă la acțiuni mai hotărîte și să cucerească de partea lor masele populare. În același timp i-au îndrumat pe adeptii lor să se ocupe de organizarea asociațiilor muncitorești, de educarea politică a proletariatului, de crearea premiselor pentru constituirea unui partid proletar de masă.

Marx și Engels au apărut această tactică, prin care se urmărea mobilizarea tuturor forțelor democratice, în opoziție cu sectarismul lui Gottschalk, care nu înțelegea care sînt sarcinile proletariatului în revoluția burgheză și care se ridica împotriva alianței cu democrații; Marx și Engels au condamnat de asemenea tactica oportunistă a lui Born, care limita lupta clasei muncitoare la interese înguste de breaslă, profesionale, abătînd proletariatul de la sarcinile politice generale, care stăteau în fața poporului german.

Apărută sub steagul democrației, „Noua gazetă renană” reprezenta interesele tuturor forțelor progresiste ale poporului german, și în primul rînd interesele celui mai hotărît și mai consecvent luptător pentru democrație — ale clasei muncitoare. Redacția „Noii gazete renane”, în fruntea căreia stătea Marx, constituia un adevărat stat-major de luptă al proletariatului.

Gazeta răspundea la toate chestiunile arzătoare ale revoluției germane și europene, folosea cu măiestrie demascarea politică în vederea luptei împotriva reacțiunii feudale și contrarevoluției burgheze și avea rolul de educator și organizator al maselor populare.

Marea influență și popularitate de care se bucura gazeta în rîndurile maselor populare se datora în mare măsură calității excepționale a materialelor publicate, spiritului combativ, înflăcăării și stilului cizelat în care erau scrise, sarcasmului ucigător cu care răpunea pe dușmanii revoluției. Pe drept cuvînt ocupă „Noua gazetă renană” un loc de cinste în istoria presei proletare.

Deosebit de grăitor s-a vădit caracterul proletar al „Noii gazete renane” în atitudinea ei față de revoluția din iunie a

muncitorilor parizieni. „Noua gazetă renană” a fost singura gazetă din Germania și aproape din întreaga Europă care, din capul locului, s-a situat în mod hotărît de partea răsculaților. Ea a consacrat revoluției din iunie o serie de articole și însemnări ale lui Engels: „Amănunte în legătură cu evenimentele de la 23 iunie”, „23 iunie”, „24 iunie”, „25 iunie”, „«Kölnische Zeitung» despre revoluția din iunie”, „Revoluția din iunie (desfășurarea insurecției la Paris)”, precum și unul dintre cele mai combative articole ale lui Marx: „Revoluția din iunie”. Aceste articole, scrise în timp ce lupta era încă în curs sau imediat după terminarea ei, respiră patosul luptei și totodată dau o analiză profundă a cauzelor și a importanței istorice a revoluției din iunie.

Articolele despre revoluția din iunie au o mare însemnătate teoretică. Tratînd latura militară a răscoalei din iunie, Engels trage o serie de concluzii importante cu privire la caracterul, importanța și metodele luptelor de stradă și de baricade în condițiile istorice concrete din vremea aceea și pune bazele teoriei marxiste despre insurecția armată. În articolul „Revoluția din iunie”, Marx arată care este deosebirea principală dintre revoluția din iunie și toate revoluțiile precedente: aceasta a fost o revoluție a proletariatului împotriva burgheziei, un război al muncii împotriva capitalului, o acțiune independentă a proletariatului pentru apărarea intereselor sale de clasă. În același articol, Marx trage importanta concluzie teoretică că pentru clasa muncitoare nu este indiferentă forma statului burghez, deoarece ea este interesată într-o alcătuire a statului care să creeze cele mai bune condiții pentru dezvoltarea luptei de clasă a proletariatului.

În coloanele „Noii gazete renane”, Marx și Engels au luptat necontenit pentru rezolvarea principalei sarcini a revoluției germane: unirea națională a țării. În articole ca „Programul partidului radical-democrat și programul celor de stînga de la Frankfurt”, „«Zeitungs-Halle» despre Provincia renană” și altele, Marx și Engels s-au ridicat împotriva planurilor burgheze de unire a Germaniei sub hegemonia Prusiei sau a Austriei, precum și împotriva proiectelor mic-burgheze de constituire a unui stat federal după modelul celui elvețian. Marx și Engels au demonstrat în articolele lor că izolarea economică și fărîmițarea politică a Germaniei, toate vechiturile feudale care s-au menținut în cadrul ei pot fi desființate cu desăvîrșire numai prin crearea unui stat cu adevărat unit și cu adevărat democratic. Intemeietorii marxismului au

militat pentru unirea „de jos” a Germaniei, printr-un atac revoluționar zdrobitor al maselor populare împotriva putredei orînduiri absolutiste a statelor care compun Confederația germană, și în primul rînd împotriva Prusiei și Austriei. Totodată, Marx și Engels subliniază că unirea Germaniei este o problemă care privește întreaga Europă; ea poate fi realizată numai prin lupta forțelor revoluționare din Europa împotriva claselor dominante contrarevoluționare din Anglia și a țarismului rus, care pe vremea aceea era principalul bastion al reacțiunii din Europa. Marx și Engels considerau că un război revoluționar dus împotriva țarismului din Rusia ar fi nu numai un mijloc de apărare a revoluției, dar și o condiție pentru continua ei dezvoltare.

Analizînd rezultatele imediate ale revoluției din martie 1848 din Germania (în articolele „Dezbaterile de la Berlin cu privire la revoluție”, „Dezbaterile pe marginea propunerii lui Jacoby”, „Interzicerea cluburilor la Stuttgart și Heidelberg” și altele), Marx și Engels menționează caracterul ei ciuntit; poporul n-a reușit să obțină o victorie decisivă asupra feudalismului, întregul regim politic al țării, întregul aparat birocratic și polițienesc au rămas neatinse, iar masele populare s-au găsit dezarmate în fața contrarevoluției armate. Întemeietorii marxismului au considerat că acest caracter al revoluției germane i-a fost imprimat de politica burgheziei liberale venite la putere, care, după cum s-a exprimat mai tîrziu Marx, „prefera pacea cu robia în locul perspectivei unei lupte pentru libertate”. Burghezia germană, înspăimîntată de lupta revoluționară a proletariatului francez și de deșteptarea conștiinței de clasă a muncitorilor germani, a trecut la trădarea intereselor poporului și a intrat în căldășie cu reacțiunea feudală. În articolele consacrate dezbaterilor Adunării naționale din Prusia și analizei politicii guvernelor Camphausen și Hansemann, Marx și Engels s-au ridicat cu vehemență împotriva „teoriei conciliatoare”, promovată de liderii burgheziei liberale din Prusia pentru a justifica compromisul la care au ajuns cu forțele feudale-monarhiste. În opoziție cu această teorie trădătoare, întemeietorii marxismului au apărut ideea puterii populare, ideea suveranității poporului revoluționar (articolele „Adunarea de la Frankfurt”, „Programul partidului radical-democrat și programul celor de stînga de la Frankfurt” etc.). Ei considerau că dictatura revoluționară a poporului (articolul „Criza și contrarevoluția”) este o condiție obligatorie pentru victoria revolu-

ției. Analizînd aceste teze extrem de importante, V. I. Lenin arăta că ele conțin ideea dîctaturii democrat-revoluționare.

Într-o serie de articole, consacrate activității Adunării naționale germane, precum și în seria de articole cu privire la dezbaterile Adunării naționale din Prusia, Marx și Engels au supus unei critici severe aceste instituții reprezentative, care se ocupau cu discuții sterile în loc să concentreze puterea reală în mîinile lor, să înlătore guvernele germane reacționare și să pună astfel capăt politicii de trădare dusă de marea burghezie. Marx și Engels au luptat pentru crearea în Germania a unor adevărate organe reprezentative ale poporului, care să exprime realmente voința maselor populare, să fie strîns legate de popor și să se bazeze pe sprijinul acestuia în întreaga lor activitate. Întemeietorii marxismului au subliniat în articolele lor că deputații, aleși de popor, sînt obligați să dea socoteală de activitatea lor în fața poporului și să îndeplinească voința acestuia; ei au apărut dreptul poporului de a exercita o presiune asupra deputaților și de a lupta pentru a-i face să ia hotărîri revoluționare eficiente (articolul „Libertatea dezbaterilor la Berlin” etc.).

Chiar pe baza experiențelor din primele luni ale revoluției germane, Marx și Engels au ajuns la concluzia că o condiție obligatorie pentru victoria revoluției populare este înlăturarea tuturor organelor administrative, militare și judiciare vechi, epurarea radicală a întregului aparat de stat (articolul „Ședința conciliatoare din 4 iulie” și altele).

Marx și Engels considerau că principala garanție a suveranității poporului este înarmarea poporului. Într-o serie de articole („Ședința conciliatoare din 15 iunie”, „Ședința conciliatoare din 17 iunie”, „Proiectul de lege cu privire la garda civilă” și altele), ei au apărut dreptul poporului la înarmare. Marx și Engels au salutat încercarea maselor populare de la Berlin de a pune mîna pe arme prin atacul din iunie 1848 asupra arsenalului. Caracterizînd această acțiune ca o revoluție care s-a oprit la jumătatea drumului, „Noua gazetă renană” a condamnat purtarea lașă a deputaților ampii stîngi din Adunarea națională din Prusia, care n-au avut curajul să treacă fățiș de partea poporului.

Considerînd că lupta revoluționară a maselor populare este o condiție necesară pentru a da o ripostă forțelor contra-revoluției și un factor decisiv pentru a duce revoluția pînă la capăt, Marx și Engels s-au ridicat întru apărarea răsculațiilor de la Frankfurt pe Main, care au pornit la luptă în septem-

brie 1848 în semn de protest împotriva ratificării de către Adunarea de la Frankfurt a rușinosului armistițiu cu Danemarca. În același timp, întemeietorii marxismului au subliniat în repetate rânduri că insurecțiile premature și prost pregătite nu pot duce decît la nimicirea forțelor revoluționare și la o activizare și mai mare a forțelor contrarevoluției. În consecință, Marx și Engels au chemat în coloanele „Noii gazete renane” pe muncitorii din Colonia să nu se lase provocați de guvernul prusian și să-și păstreze forțele pentru lupta decisivă (articolele „Colonia în primejdie”, „Revoluția de la Colonia”). Datorită intensei munci de lămurire desfășurate de Marx, Engels și adepții lor din Colonia, ei au reușit să evite în zilele din septembrie zdrobirea forțelor democratice din Provincia renană.

Întemeietorii marxismului considerau că una dintre principalele condiții de lărgire și de întărire a frontului democrat este atragerea maselor largi ale țărănimii la lupta revoluționară împotriva rămășițelor feudalismului din Germania. O serie de articole cuprinse în volumul de față („Memoriul lui Patow cu privire la răscumpărări”, „Proiectul de lege cu privire la desființarea servituțiilor feudale”, „Dezbaterile în legătură cu legea actualmente în vigoare cu privire la răscumpărare”) sînt consacrate problemei agrare, lichidării relațiilor feudale la sate. Marx și Engels au chemat la luptă pe țărani pentru desființarea imediată, totală și fără răscumpărare a tuturor servituțiilor feudale și au demascat politica burgheziei prusiene, care trăda pe țărani, „*aliații ei cei mai firești...* fără de care ea este neputincioasă față de nobilime” (vezi volumul de față, pag. 317). Marx și Engels au arătat că atitudinea burgheziei prusiene în ceea ce privește revendicările țăranilor izvorăște din tendința ei de a ajunge la o înțelegere cu forțele reacționare, din teama ei că desființarea proprietății feudale poate atrage după sine și un atentat la proprietatea burgheză. Ca reprezentanți ai clasei consecvent revoluționare — ai proletariatului —, Marx și Engels au susținut cu înflăcărare mișcarea revoluționară antifeudală a țărănimii, considerînd-o drept una dintre principalele forțe motrice ale revoluției burghezo-democratice din Germania.

Marx și Engels au acordat cea mai mare atenție luptei popoarelor asuprite pentru eliberarea lor națională. Ei au salutat avîntul mișcării de eliberare națională a polonezilor, cehilor, ungarilor. Italianilor, considerîndu-i aliați în lupta

împotriva reacțiunii absolutiste feudale din Germania și împotriva altor forțe ale contrarevoluției europene.

În articolele „Politica externă a Germaniei”, „Politica externă a Germaniei și ultimele evenimente de la Praga”, „Armistițiul danezo-prusian” și altele, Marx și Engels au apărut în mod consecvent ideile adevăratei libertăți și fraternități între popoare și au condamnat cu asprime burghezia germană, care continua vechea politică de asuprire practică de Hohenzollerni și Habsburgi față de alte popoare. Marx și Engels vedeau în sprijinirea luptei de eliberare națională a popoarelor asuprite nu numai un mijloc pentru a răscumpăra trecutul Germaniei, dar și o condiție necesară pentru a asigura viitorul poporului german ca națiune liberă și democratică. „Germania va fi ea însăși liberă în măsura în care va acorda libertate popoarelor vecine” (vezi volumul de față, pag. 172).

Făcînd o legătură directă între victoria revoluției burghezo-democratice din Germania și sprijinirea luptei poporului polonez pentru libertatea sa, întemeietorii marxismului au luptat cu hotărîre și intransigență pentru independența Poloniei. Într-o serie de articole ale lui F. Engels: „Dezbaterele de la Frankfurt cu privire la Polonia” și alte articole, cuprinse în volumul de față, este înfierată politica guvernului prusian, care, după ce a provocat insurecția din Poznan pentru eliberarea națională, a înnăbușit-o și, sub pretextul „reorganizării”, a încorporat Germaniei o mare parte din Poznan. Marx și Engels au condamnat cu asprime poziția majorității burgheze din Adunarea națională de la Frankfurt, care a sancționat această nouă împărțire a Poloniei.

Întemeietorii marxismului au sprijinit cu căldură lupta revoluționară a cehilor din vara anului 1848. În articolele lui F. Engels „Insurecția de la Praga” și „Caracterul democratic al insurecției”, el subliniază caracterul popular al insurecției și arată că înfrîngerea mișcării de eliberare națională a poporului ceh se datorește nu numai acțiunilor contrarevoluției austriece, dar și politici de trădare duse de burghezia liberală germană, care i-a împins pe cehi în lagărul reacțiunii.

În scrisoarea adresată de K. Marx redacției ziarului democratic italian „Alba” și în articolele din „Noua gazetă renană” consacrate analizei luptei revoluționare din Italia, este exprimată simpatia fierbinte pentru poporul italian, care lupta pentru libertatea și independența sa.

Articolele lui Marx și Engels scrise în 1848 în legătură cu problema națională constituie o contribuție însemnată la dezvoltarea teoriei marxiste, la determinarea poziției partidului proletar față de mișcarea de eliberare națională.

Întreaga activitate a lui Marx și Engels din 1848 a fost pătrunsă de spiritul combativ al internaționalismului proletar. Acest lucru și-a găsit expresia în atitudinea lor față de revoluția din iunie a muncitorilor parizieni, în sprijinirea luptei pentru libertate și independență a popoarelor asuprite, în solidaritatea cu cartiștii englezi. „Noua gazetă renană” a luat apărarea cartiștilor împotriva atacurilor presei reacționare germane (articolul „«Neue Berliner Zeitung» despre cartiști”) și și-a exprimat solidaritatea cu organul revoluționar al cartiștilor, „Northern Star”.

O serie de articole ale lui Marx și Engels sînt consacrate analizei desfășurării revoluției în Franța. Aceste articole sînt pătrunse de speranța unui nou avînt revoluționar, în care rolul principal trebuia să-l joace proletariatul francez. Subliniind legătura și interdependența dintre revoluțiile din diferite țări ale Europei, întemeietorii marxismului atribuiău o însemnată hotărîtoare victoriei revoluției proletare din Franța, care trebuia să dea un nou și puternic impuls luptei revoluționare a maselor populare din alte țări din Europa. Marx și Engels sperau că victoria proletariatului francez va ușura desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice în Germania și trecerea la revoluția proletară în această țară, ceea ce, după cum a arătat Engels mai tîrziu, trebuie atribuit unei anumite supraaprecieri a dezvoltării economice a continentului european, care pe atunci nu ajunsese la o treaptă atît de înaltă încît să fi fost posibilă desființarea modului de producție capitalist.

Ultima parte a volumului cuprinde articole scrise în legătură cu revoluția din octombrie de la Viena. Marx și Engels au acordat o deosebită însemnatate acestei revoluții, de al cărei sfîrșit depindeau în mare măsură destinele revoluției nu numai în Germania, dar și din Europa. Marx numește revoluția din iunie de la Paris actul întîii, iar revoluția din octombrie de la Viena actul al doilea al dramei europene (vezi volumul de față, pag. 515). O serie de articole cuprinse în volum („Revoluția de la Viena”, „«Frankfurter Oberpostamts-Zeitung» și revoluția de la Viena”, „Revoluția de la Viena și «Kölnische Zeitung»”, „Ultimele știri din Viena, Berlin și Paris”, „Victoria contrarevoluției la Viena”) sînt consacrate

desfășurării revoluției de la Viena și analizei cauzelor înfringerii ei, principala cauză fiind, după cum subliniază Marx, trădarea burgheziei.

În secțiunea din volum intitulată „Din manuscrisele postume ale lui F. Engels” se publică descrierea călătoriei „De la Paris la Berna”. În această parte, Engels redă într-o formă vie și plastică impresiile sale din timpul peregrinărilor prin Franța. Un loc important în această schiță îl ocupă caracterizarea țărânimii franceze și a rolului ei în revoluție. Vorbind de atitudinea negativă a țăranilor francezi față de revoluția de la 1848 și de simpatia lor pentru Ludovic Bonaparte, Engels arată că aceasta se datorește faptului că burghezia franceză, pe de o parte, speculând în mod demagogic simțul de proprietate al țăranilor, iar pe de altă parte știrbind interesele țăranilor prin politica ei fiscală, i-a îndepărtat de la revoluție.

Articolele lui Marx și Engels din „Noua gazetă renană” și alte lucrări ale lor cuprinse în volumul de față constituie un material prețios pentru înțelegerea tacticii lui Marx și Engels în revoluția de la 1848—1849, precum și a concluziilor și generalizărilor teoretice pe care le-au făcut chiar în cursul revoluției pe baza experienței extrem de bogate a luptei maselor populare în această furtunoasă epocă revoluționară.

Anexele la volumul de față cuprind o serie de documente din care se desprinde activitatea revoluționară multilaterală a lui Marx și Engels din 1848, munca lor nemijlocită în rîndurile maselor largi ale poporului. Găsim aici documente privind activitatea Ligii comuniștilor, a Asociației democratice de la Colonia și a Uniunii muncitorilor de la Colonia din a căror conducere au făcut parte Marx și Engels, precum și dări de seamă publicate în ziare ale unor mîtinguri și întruniri populare la a căror organizare și desfășurare au participat Marx, Engels și tovarășii lor de luptă. Anexele cuprind de asemenea și o serie de materiale cu privire la urmărirea judiciară și polițienești împotriva redactorilor „Noii gazete renane”; aceste materiale ne arată în ce condiții grele, expuși persecuțiilor guvernului și calomniilor presei „loiale”, au apărat Marx și Engels cu bărbăție acest organ de presă al proletariatului revoluționar.

Identificarea articolelor lui K. Marx și F. Engels apărute în „Noua gazetă renană” prezintă o mare greutate din pricină că articolele nu sînt semnate, că există prea puține indicații din partea autorilor și lipsesc manuscrisele respective. La această greutate mai contribuie și faptul că multe amănunte din articole indică munca în comun a ambilor autori, lucru confirmat de Engels în scrisoarea din 15 mai 1885 către Schlütter: „În general, articolele din acea perioadă atribuite lui Marx, aproape că nu pot fi delimitate de ale mele proprii, pentru că împărțeam regulat munca între noi”.

În cazurile cînd nu s-a putut stabili care din ei — Marx sau Engels — este autorul cutărui sau cutărui articol, nu s-a menționat autorul la sfîrșitul articolului.

.
*Institutul de marxism-leninism
de pe lingă C.C. al P.C.U.S.*

KARL MARX
și
FRIEDRICH ENGELS

Martie—noiembrie 1848

Karl Marx și Friedrich Engels

Revendicările partidului comunist în Germania ¹

„Proletari din toate țările, uniți-vă!”

1. Germania întreagă va fi declarată republică unică și indivizibilă.

2. Fiecare german care a împlinit vârsta de 21 de ani poate alege și poate fi ales, cu condiția să nu fi suferit vreo condamnare.

3. Reprezentanții poporului vor primi o remunerație, pentru ca și muncitorul să poată pătrunde în parlamentul poporului german.

4. Înarmarea generală a poporului. Pe viitor armatele vor fi totodată armate de muncitori, în așa fel încât armata nu numai să consume, ca pînă acum, ci să și producă peste cheltuielile ei de întreținere.

Aceasta constituie, în plus, și unul dintre mijloacele de organizare a muncii.

5. Gratuitatea justiției.

6. Toate servituțile feudale, dările, clăcile, dijmele etc. care apasă asupra țărânimii vor fi desființate fără nici o despăgubire.

7. Domeniile princiare și celelalte domenii feudale, toate minele, întregul subsol etc. vor deveni proprietate de stat. Pe aceste domenii se va practica agricultura în stil mare, după cele mai moderne metode științifice, în folosul întregii societăți.

8. Ipotecile asupra proprietăților țărănești vor fi declarate proprietate a statului. Dobînzile la aceste ipoteci vor fi plătite de țărani statului.

9. În regiunile unde se practică arendarea, renta funciară sau arenda vor fi plătite statului ca impozit.

Toate măsurile prevăzute la punctele 6,7,8 și 9 se vor lua pentru a micșora sarcinile publice și cele de altă natură ale țăranilor și ale micilor arendași, fără a reduce mijloacele necesare pentru acoperirea cheltuielilor statului și fără a periclita producția însăși.

Proprietarul funciar propriu-zis care nu este nici țăran, nici arendaș nu participă la producție. Consumul său constituie pur și simplu un abuz.

10. Toate băncile particulare vor fi înlocuite cu o bancă de stat, ale cărei bancnote vor avea curs legal.

Această măsură va permite reglementarea creditului în interesul *întregului* popor, subminând astfel dominația marilor financiari. Emițind încetul cu încetul bani de hirtie în locul aurului și argintului, ea ieftinește instrumentul indispensabil al circulației burgheze, mijlocul de schimb general, astfel încît aurul și argintul să poată fi folosite pentru tranzacțiile cu străinătatea. Această măsură este necesară, în ultimă instanță, pentru a lega de guvern * interesele burgheziei conservatoare.

11. Toate mijloacele de transport — căi ferate, canale, vapoare, șosele, poștă etc. — vor fi preluate de stat. Ele vor deveni proprietate de stat, care le va pune în mod gratuit la dispoziția clasei nevoiașe.

12. Singura deosebire care va exista în salarizarea tuturor slujbașilor de stat va fi aceea că *familistii*, care au deci mai multe nevoi, vor primi un salariu mai mare decît ceilalți.

13. Separarea completă a bisericii de stat. Preoții de toate confesiunile vor fi remunerați exclusiv de cei care fac parte de bunăvoie din parohia lor.

14. Limitarea dreptului de succesiune.

15. Introducerea unor impozite cu un pronunțat caracter progresiv și desființarea impozitelor pe articolele de consum.

16. Înființarea de ateliere naționale. Statul garantează tuturor muncitorilor mijloace de existență și se îngrijește de cei înapți de muncă.

17. Învățămînt public gratuit.

Este în interesul proletariatului german, al micii burghezii și al micii țărănime să lupte cu toată energia pentru înfăptu-

* În manifestul publicat ulterior la Colonia, în loc de „a lega de guvern”, s-a tipărit „a lega de revoluție.” — *Nota Red.*

irea măsurilor de mai sus. Căci numai prin înfăptuirea lor masele de milioane din Germania, exploatate pînă acum de o mînă de oameni care vor căuta să mențină asuprirea și în viitor, își vor putea dobîndi drepturile lor și puterea ce li se cuvine ca producători ai tuturor bogățiilor.

Comitetul :

***Karl Marx, Karl Schapper, H. Bauer, F. Engels,
J. Moll, W. Wolff***

Scris de K. Marx și F. Engels
între 21 și 29 martie 1848

Publicat sub formă de foaie volantă,
la Paris, în jurul lui 30 martie 1848
și în : suplimentul special al lui
„Berliner Zeitungs-Halle“
nr. 82 din 5 aprilie 1848 ,
„Mannheimer Abendzeitung“ nr. 96
din 6 aprilie 1848 ; suplimentul lui
„Trier' sche Zeitung“ nr. 97
din 6 aprilie 1848 ; suplimentul
lui „Deutsche Allgemeine Zeitung“
nr. 100 din 9 aprilie 1848 și
sub formă de foaie volantă
la Colonia înainte de 10 septembrie 1848

Se tipărește după textul
ziarului
„Berliner Zeitungs-Halle“,
confruntat cu textul foii
volante de la Colonia

Tradus
din limba germană

Karl Marx și Friedrich Engels

Scrisoare către Etienne Cabet —
Declarație împotriva Asociației democratice germane
de la Paris

Cetățene Cabet,

Vă rugăm să aveți amabilitatea de a publica alăturata declarație în numărul viitor al ziarului „Populaire”. Scopul acestei declarații este de a arăta că partidul comunist nu poartă răspunderea pentru acțiuni și procedee care au făcut ca să învie ideile preconcepute, naționaliste și reacționare, din trecut ale unei părți a națiunii germane în ceea ce privește poporul francez. Liga muncitorilor germani, care cuprinde diferite uniuni muncitorești din toate țările Europei și din care fac parte și conducătorii cartiștilor englezi, d-nii Harney și Jones, este formată exclusiv din comuniști și se declară fățiș o adeptă a comunismului; așa-numita Asociație democrată germană de la Paris este anticomunistă în esența sa, întrucât declară că nu recunoaște antagonismul și lupta dintre clasa proletară și clasa burgheză. Așadar este vorba de o măsură, de o declarație în interesul partidului comunist și de aceea și contăm pe amabilitatea dumneavoastră. (Această scrisoare este strict confidențială).

Cu salutări frățești,
Friedrich Engels
Karl Marx

Subsemnatul comitet consideră de datoria sa să declare tuturor filialelor *Ligii muncitorilor germani* din diferitele țări ale Europei că nu a participat la nici un fel de măsuri, înștiințări și proclamații care aveau drept scop să solicite îmbrăcăminte, bani și arme de la cetățeni francezi. La Paris *Liga* nu are legături decît cu *Clubul muncitorilor germani*, și

n-are nimic comun cu asociația care se intitulează 'Asociația democratică germană de la Paris și este condusă de d-nii Herwegh și Bornstedt.

*Comitetul central
al Ligii muncitorilor germani*
(semnat) *K. Marx, K. Schapper,
H. Bauer, F. Engels, J. Moll, W. Wolff*

Scrisă la sfârșitul lunii martie 1848

Tradusă din limba germană

Karl Marx

Scrisoare către redactorul ziarului „L'Alba”²

Stimate domn,

Începînd de la 1 iunie, sub redacția d-lui Karl Marx va apărea în orașul Colonia un nou cotidian, purtînd denumirea de „Noua gazetă renană” („Neue Rheinische Zeitung”). Acest ziar va lupta la noi, în nord, pentru aceleași principii democratice pe care „L'Alba” le reprezintă în Italia. De aceea nu poate exista nici un dubiu în ceea ce privește poziția pe care o vom adopta în problema litigioasă dintre Italia și Austria. Vom apăra cauza independenței Italiei, vom duce o luptă pe viață și pe moarte împotriva despotismului austriac în Italia, ca și în Germania și în Polonia. Întindem o mîină frățească poporului italian și vrem să-i dovedim că poporul german respinge orice participare la asuprașirea pe care o îndurați din partea acelorași oameni care și la noi au luptat întotdeauna împotriva libertății. Vom depune toate eforturile pentru a face posibilă alianța și buna înțelegere între cele două popoare mari și libere pe care un mîrșav sistem de guvernare le-a deprins pînă acum să se considere inamice. De aceea vom cere ca Italia să fie eliberată fără întîrziere de sub apăsarea brutalei cizme austriece și ca poporului italian să i se dea posibilitatea de a-și exprima voința suverană în alegerea formei de guvernămînt care-i convine.

Pentru ca noi să putem urmări evenimentele din Italia și pentru ca dv. să vă puteți da seama de sinceritatea promisiunilor noastre, vă propunem să facem schimb de ziare; în felul acesta noi am putea să vă trimitem zilnic „Noua gazetă renană”, iar dv. nouă „L'Alba”. Sperăm că veți accepta această propunere și vă rugăm să începeți trimiterea ziarului dv. cît mai curînd posibil, pentru ca noi să-l putem folosi chiar în primele noastre numere.

Dacă aveți posibilitatea să ne furnizați și alte informații, vă rugăm să ni le trimiteți și vă asigurăm că tot ce poate sluji cauza democrației într-o țară sau alta se va bucura de cea mai mare atenție din partea noastră.

Cu salutări frățești.

Redacția „Noii gazete renane”

Redactor,

Dr. Karl Marx

Scrisă la sfârșitul lunii mai 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicată în ziarul „L'Alba” nr. 258
din 29 iunie 1848

Tradus din limba italiană

KARL MARX
și
FRIEDRICH ENGELS

Articole
din „Noua gazetă renană“

1 iunie—7 noiembrie 1848

Neue Rheinische Zeitung.

Organ der Demokratie.

N. 1.

Köln, Donnerstag, 1. Juni

1848.

Die „Neue Rheinische Zeitung“ erscheint am 1. Juni an nächst:
Der Abonnementspreis beträgt: Alle drei Wochen für Köln 1 Thlr., 15 Sgr.; für alle übrigen Orte des Rhein- u. Mosel-Bezirks 2 Thlr., 3 Sgr. 6 Pf.; für die übrigen Provinzen des Norddeutschen Bundes 2 Thlr., 6 Sgr.; für die übrigen Provinzen des Deutschen Reichs 3 Thlr., 6 Sgr.; für die übrigen Provinzen des Auslandes 4 Thlr., 6 Sgr. Die Expeditionen sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen. Die Expeditionen sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Die Expeditionen der „Neue Rheinische Zeitung“ sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Das Erscheinen der Neuen Rheinischen Zeitung wird insbesondere auf den ersten Juli festgesetzt. Die Arrangements mit den Correspondenten in Europa sind diesen Termin anzustellen.

Es jedoch bei dem zweiten letzten Auftritte der Revolution huldige Septemberebene in mehr Aussicht liegen, so haben wir jeden freien Tag demselben wollen, und erwidern Ihnen mit dem ersten zum Jahre bevor werden es uns also nachher möglich, wenn wir in den ersten Tagen im nächsten und nachfolgenden Correspondenzen noch nicht die reichliche Material liefern, wenn unter Umständen die Bedingungen zu erfüllen. In einem Grade werden wir sich hierzu allen Anforderungen anwenden können.

Redaktions-Comité!

- Karl Marx, Redakteur im Chef
- Arnold Ruge,
- Ernst Dinkel,
- Johann Engels,
- Georg Weyrich,
- Ferdinand Wolff,
- Wilhelm Wolff,

Die Redaktion der „Neue Rheinische Zeitung“ ist in Köln, Neudamm, bei J. Neumann, Neudamm, Berlin, zu beziehen. Die Expeditionen sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Die Expeditionen der „Neue Rheinische Zeitung“ sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Die Expeditionen der „Neue Rheinische Zeitung“

Die Expeditionen der „Neue Rheinische Zeitung“ sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Verständlich

Die Expeditionen der „Neue Rheinische Zeitung“ sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Die Expeditionen der „Neue Rheinische Zeitung“ sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Die Expeditionen der „Neue Rheinische Zeitung“ sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Die Expeditionen der „Neue Rheinische Zeitung“ sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Die Expeditionen der „Neue Rheinische Zeitung“ sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Die Expeditionen der „Neue Rheinische Zeitung“ sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Die Expeditionen der „Neue Rheinische Zeitung“ sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Die Expeditionen der „Neue Rheinische Zeitung“ sind zu beziehen durch die Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, und durch alle Buchhandlungen, die den Namen der Buchhandlung von J. Neumann, Neudamm, Berlin, auf dem Titel führen.

Din partea redacției „Noii gazete renane”³

Apariția „Noii gazete renane” fusese inițial stabilită pentru data de 1 iulie. În înțelegerea noastră cu corespondenții etc. fixasem tocmai această dată.

Dat fiind însă că repetatele manifestări impertinente ale reacțiunii lasă să se înțeleagă că legile germane din septembrie vor apărea în scurt timp, am hotărît să folosim fiecare zi liberă și să scoatem ziarul încă de la 1 iunie. Cititorii noștri vor trebui deci să ne ierte dacă în primele zile știrile și diferitele corespondențe publicate de noi nu le vor oferi bogatul material la care ne îndreptățesc întinsele legături de care dispunem. În cel mai scurt timp le vom putea satisface și în această privință toate cerințele.

Comitetul de redacție :

Karl Marx, redactor-șef	}	redactori
Heinrich Bürgers		
Ernst Dronke		
Friedrich Engels		
Georg Weerth		
Ferdinand Wolff		
Wilhelm Wolff /		

Scris la 31 mai 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 1
din 1 iunie 1848

Tradus din limba germană

Adunarea de la Frankfurt

Colonia, 31 mai. De două săptămâni Germania are o Adunare națională constituantă, aleasă de către întregul popor german.

Poporul german și-a cucerit suveranitatea pe străzile mai tuturor orașelor mari și mici din țară, și în special pe bariadele din Viena și din Berlin. El și-a exercitat această suveranitate în alegerile pentru Adunarea națională.

Primul act al Adunării naționale trebuia să fie acela de a proclama cu glas tare și în mod public această suveranitate a poporului german.

Al doilea act al ei trebuia să fie elaborarea constituției germane pe baza suveranității poporului și înlăturarea acelor stări de lucruri existente în Germania care erau în contradicție cu principiul suveranității poporului.

Pe toată durata sesiunii sale, ea ar fi trebuit să ia măsurile necesare pentru a zădărnici orice uneltiri ale reacțiunii, pentru a-și consolida terenul revoluționar pe care stă și pentru a pune la adăpost de orice atacuri suveranitatea poporului cucerită de revoluție.

Dar Adunarea națională germană, care a ținut pînă acum aproape o duzină de ședințe, n-a făcut absolut nimic din toate acestea.

În schimb însă a asigurat fericirea Germaniei prin următoarele isprăvi :

Adunarea națională și-a dat seama că ar trebui să aibă un regulament, căci ea știa că, oriunde se adună doi sau trei germani, ei trebuie să aibă un regulament, altfel se încaieră. Un belfer oarecare, prevăzînd această situație, a întocmit un proiect de regulament special pentru înalta adunare. S-a făcut propunerea să fie adoptat în mod provizoriu acest proiect peruil ; cei mai mulți deputați nu-l cunosc, însă adunarea îl

acceptă fără prea multă vorbă, căci ce ar fi devenit reprezentanții Germaniei fără un regulament? *Fiat reglementum partout et toujours!* *

D-l Raveaux din Colonia a făcut o propunere cu totul inofensivă în legătură cu conflictele dintre Adunarea de la Frankfurt și Adunarea de la Berlin ⁴. Adunarea însă discută regulamentul definitiv și, deși propunerea lui Raveaux este urgentă, regulamentul este considerat și mai urgent. *Pereat mundus, fiat reglementum!* ** Totuși înțelepciunea deputaților filistini nu se poate abține să nu facă unele observații în legătură cu propunerea lui Raveaux, și treptat-treptat, în timp ce încă se mai discută cui să i se dea prioritate — regulamentul sau propunerii —, sînt prezentate vreo două duzini de amendamente la această propunere. Cu acest prilej se produce un schimb de păreri, se discută, se bate pasul pe loc, se face gălăgie, se pierde vremea de pomană și se amîină votarea de la 19 la 22 mai. La 22 mai chestiunea este pusă din nou pe ordinea de zi; urmează o ploaie de noi amendamente, de noi digresiuni și, după multă vorbărie și zăpăceală, se adoptă hotărîrea ca chestiunea, care fusese deja trecută pe ordinea de zi, să fie trimisă înapoi diferitelor secții. În felul acesta timpul a trecut cu bine și domnii deputați s-au dus la masă.

La 23 mai se iau la harță mai întii în legătură cu procesul-verbal; apoi sînt iarăși înscrise nenumărate propuneri și pe urmă vor să treacă din nou la ordinea de zi, și anume la mult îndrăgitul regulament, cînd Zitz din Mainz ridică chestiunea brutalităților comise de militarii prusieni și a abuzurilor despotice ale comandantului prusian din Mainz ***. Aici era vorba, incontestabil, de o tentativă reacționară reușită, de un caz care era, fără îndoială, tocmai de competența adunării. Trebuia tras la răspundere soldătoii impertinent care a îndrăznit, aproape sub ochii Adunării naționale, să amenințe Mainzul cu bombardarea; trebuia asigurată protecția, în propriile lor case, a cetățenilor neînarmați din Mainz împotriva violenței unei soldățimi care le-a fost impusă cu sila și care fusese asmuțită împotriva lor. Însă d-l Bassermann, acest Wassermann **** din Baden, declară că toate acestea sînt simple bagatele; Mainzul trebuie lăsat în voia soartei, fiindcă

* — Fie pretutindeni și întotdeauna regulament! — *Nota Trad.*

** — Să piară lumea, numai regulament să fie! — *Nota Trad.*

*** Vezi volumul de față, pag. 19—20. — *Nota Red.*

**** Joc de cuvinte bazat pe consonanțe: Bassermann — nume de familie; „Wassermann” — om care bate apa în piuă. — *Nota Trad.*

mai presus de orice sînt interesele generale, și aici este întrunită Adunarea națională, care dezbate un regulament în interesul întregii Germanii; și, într-adevăr, ce reprezintă bombardarea Mainzului față de un asemenea regulament? Pereat Moguntia, fiat reglementum!* Adunarea se dovedește însă plină de mărinimie și alege o comisie care urmează să plece la Mainz ca să cerceteze chestiunea la fața locului, și între timp iată că a sosit iar ora cînd trebuie să se închidă ședința și să se ducă cu toții la masă.

În sfîrșit, la 24 mai pierdem definitiv firul dezbaterilor parlamentare. Regulamentul pare să fie gata pus la punct, sau să se fi rătăcit pe undeva; în orice caz, nu mai auzim nimic de el. În schimb însă s-a abătut asupra noastră o adevărată avalanșă de propuneri bine intenționate, în care numeroși reprezentanți ai poporului suveran își manifestă îndărătnicia mentalității lor mărginite de supuși credincioși⁵. Au urmat apoi propuneri, petiții, proteste etc., și, în sfîrșit, torentul național de lături s-a revărsat în nenumăratele discursuri în care oratorii treceau repede de la o chestiune la alta. Totuși nu trebuie să trecem sub tăcere faptul că au fost numite cu acest prilej patru comisii.

În sfîrșit, a cerut cuvîntul d-l Schlöffel. Trei cetățeni germani, d-nii Esselen, Pelz și Löwenstein, primiseră ordin să părăsească Frankfurtul chiar în aceeași zi, înainte de ora 4 după amiază. Atotștiutoarea și preaînțeleapta poliție susținea că numiții domni și-au atras nemulțumirea cetățenilor prin discursuri rostite la Uniunea muncitorilor și că de aceea trebuie să părăsească orașul! Și poliția își permite să facă acest lucru după ce drepturile cetățeanului german au fost proclamate de Preparlament⁶, după ce ele au fost recunoscute chiar și în proiectul de constituție al celor șaptesprezece „oameni de încredere” (hommes de confiance de la diète)⁷! Chestiunea nu suferă nici o aminare. D-l Schlöffel cere cuvîntul, dar nu i se acordă; cere să vorbească despre urgența chestiunii, ceea ce trebuia să i se îngăduie conform regulamentului; dar de data asta cuvîntul de ordine era: fiat politia, pereat reglementum!** Ceea ce era și firesc, întrucît venise timpul ca deputații să meargă acasă pentru a lua masa.

La 25 mai capetele încărcate de idei ale deputaților s-au plecat din nou, sub avalanșă propunerilor făcute, ca spicele coapte sub bătaia ploii. Încă o dată au încercat apoi doi de-

* — Să piară Mainzul, numai regulament să fie! — *Nota Trad.*

** — Să piară regulamentul, numai poliție să fie! — *Nota Trad.*

putați să ridice chestiunea expulzării, însă nici lor nu li s-a acordat cuvîntul, nici chiar în legătură cu urgența chestiunii. Unele sezișări, și în special aceea a unuia dintre polonezi, prezentau mult mai mult interes decît toate propunerile deputaților luate la un loc. Acum însă a luat, în sfîrșit, cuvîntul comisia trimisă la Mainz. Ea a declarat că își va putea depune raportul abia a doua zi ; ea sosise, de altfel, prea tîrziu la fața locului — cum era și de așteptat ; 8.000 de baionete prusiene restabiliseră ordinea prin dezarmarea a 1.200 de oameni din garda civilă, așa că deocamdată nu rămînea decît să se treacă la ordinea de zi. Așa s-a și procedat : s-a trecut imediat la ordinea de zi, și anume la propunerea lui Raveaux. Dat fiind că la Frankfurt tot nu fuseseră încheiate dezbaterile în jurul acestei propuneri, iar la Berlin ea devenise de mult inutilă în urma unui decret al lui Auerswald, Adunarea națională hotărî să amîne chestiunea pentru a doua zi și să meargă la masă.

La 26 mai au fost din nou anunțate o puzderie de propuneri, după care comisia de la Mainz și-a depus raportul său definitiv și foarte neconcludent. Raportor a fost d-l Hergenhahn, „*extribun al poporului*” și *pro tempore** ministru. El a propus o rezoluție extrem de moderată, însă, după discuții îndelungate, Adunarea națională a găsit că și această propunere timidă este prea radicală ; ea a hotărît să lase pe locuitorii orașului Mainz la cheremul prusienilor, aflați sub comanda unui oarecare Hüser, și, „în speranța că autoritățile își vor face datoria”, a trecut la ordinea de zi ! Această ordine de zi a constat și de data asta în plecarea domnilor deputați la masă.

În cele din urmă, la 27 mai, a fost pusă în discuție — după lungi preliminarii, din pricina protocolului — propunerea lui Raveaux. S-a vorbit de una și de alta pînă la două și jumătate, cînd domnii au plecat la masă ; de data asta însă s-a ținut o ședință de seară și, în sfîrșit, chestiunea a fost dusă pînă la capăt. Dat fiind însă că, din cauza încetinelii prea mari a Adunării naționale, d-l Auerswald a făcut ca propunerea d-lui Raveaux să devină de prisos, acesta s-a raliat la un amendament al d-lui Werner, care nu rezolva problema suveranității poporului nici în sens pozitiv, nici în sens negativ.

Alte știri despre Adunarea națională nu avem, însă există toate temeiurile să credem că după această hotărîre ședința

* — în momentul de față. — *Nota Trad.*

a fost suspendată pentru ca deputații să meargă la masă. Faptul că au putut să plece atât de devreme la masă se datorește numai cuvintelor lui Robert Blum: „Domnilor, dacă hotărâți să trecem astăzi la ordinea de zi, înseamnă că întreaga ordine de zi a acestei Adunări ar putea fi scurtată într-un mod puțin obișnuit!”

Scris de F. Engels la 31 mai 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 1
din 1 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Hüser

Colonia, 31 mai. Cu ajutorul unor vechi regulamente ale fortărețelor și al unor perimate legi ale Confederației germane, d-l Hüser din Mainz a inventat un nou procedeu, menit să aducă pe prusieni și pe ceilalți germani într-o stare de sclavie mai rea chiar decât cea de dinainte de 22 mai 1815⁸. Îl sfătuim pe d-l Hüser să-și breveteze noua sa invenție, care promite a fi, în orice caz, extrem de rentabilă. Acest procedeu constă în a da drumul pe stradă la doi sau chiar la mai mulți soldați beți, care, bineînțeles, încep să se ia la hartă cu cetățenii. Autoritățile intervin și arestează pe soldați, ceea ce constituie un motiv suficient pentru ca un comandant de fortăreață să poată declara orașul în stare de asediu și să dispună confiscarea tuturor armelor, iar locuitorii să fie lăsați la discreția soldătimii dezlănțuite. Acest plan este deosebit de eficient în Germania, unde există mai multe fortărețe destinate luptei împotriva dușmanului intern decât împotriva celui din afară. El trebuie să fie deosebit de operativ, întrucât orice comandant de fortăreață, care este plătit de popor, oricare din acești Hüser, Roth von Schreckenstein și alte asemenea personaje cu nume de rezonanță feudală, își poate permite mai multe chiar decât însuși regele sau împăratul: el poate să desființeze libertatea presei, poate, bunăoară, să interzică locuitorilor orașului Mainz, care nu sînt prusieni, să-și exprime antipatia lor față de regele Prusiei și de sistemul de stat prusac.

Proiectul d-lui Hüser nu este decât o parte din vastul plan al reacțiunii berlineze, care caută să dezarmeze cît mai repede toate gărzile cetățenești, și în special pe cele de pe Rin, să anihileze treptat întreaga mișcare de înarmare a poporului, care abia a început, și să ne predea, lipsiți de apărare, pe mîna unei armate alcătuite mai ales din oameni proveniți din alte

părți ale Germaniei și care pot fi ușor instigați, sau au și fost deja instigați, împotriva noastră.

Așa s-a întâmplat la Aachen, Trier, Mannheim, Mainz și așa se poate întâmpla și în alte părți.

Scris la 31 mai 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 1
din 1 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Noile fapte de vitejie ale dinastiei Bourbon *

Dinastia Bourbon n-a ajuns încă la capătul glorioasei sale cariere. Ce-i drept, în ultima vreme flamura ei albă a cam fost terfelită, iar crinii ei, pe cale de a se ofili, și-au plecat destul de jalnic capetele. Carol-Ludovic de Bourbon a vîndut unul dintre ducatele sale și a fost nevoit să-l părăsească în mod rușinos pe al doilea ; Ferdinand de Bourbon a pierdut Sicilia, iar la Neapole revoluția l-a constrîns să acorde o constituție ; Ludovic-Filip, deși nu este altceva decît un Bourbon camuflat, a mers pe drumul tradițional al tuturor vlăstarilor Bourboni din Franța și a trecut canalul în Anglia. Dar Bourbonul de la Neapole a răzbnat în mod strălucit onoarea dinastiei sale.

La Neapole au fost convocate camerele. Ziua deschiderii lor trebuia folosită pentru lupta decisivă împotriva revoluției. Campobasso, unul dintre principalii șefi ai poliției faimosului Del Carretto, este rechemat în mod secret de la Malta. Zbirii, în frunte cu vechii lor conducători, parcurg din nou, pentru prima oară după o întrerupere destul de îndelungată, strada Toledo, înarmați și în cete puternice ; ei dezarmează pe cetățeni, smulg hainele de pe ei și îi silesc să-și radă mustățile. Se apropie 14 mai, ziua deschiderii camerelor. Regele cere ca, sub prestare de jurămint, camerele să-și ia obligația să nu aducă nici o schimbare constituției acordate de el. Ele refuză. Garda națională declară că ea este de partea deputaților. Se duc tratative, regele cedează, miniștrii își dau demisia. Deputații cer ca regele să facă cunoscut, printr-un decret, concesiile consimțite de el. El promite că va emite a doua zi un asemenea decret. Peste noapte însă toate trupele care se aflau cantonate în împrejurimi intră în Neapole. Garda națională își dă seama că a fost trădată ; ea ridică baricade și îndărătul lor se postează 5.000—6.000 de oameni. Dar în fața lor se află 20.000 de soldați, în parte napolitani, în parte elvețieni, cu

18 tunuri ; între cele două tabere se află cei 20.000 de lazzaroni din Neapole, care deocamdată nu participă la luptă.

În dimineața zilei de 15, elvețienii tot mai declară că nu vor ataca poporul. Dar, în strada Toledo, unul dintre agenții de poliție, care se amestecase în mulțime, trage asupra soldaților ; imediat fortul San-Elmo arborează drapelul roșu, și la acest semnal soldații se năpustesc asupra baricadelor. Începe un măcel îngrozitor ; gărzile naționale, sub salvele de tun ale soldaților, se apără vitejește împotriva unor forțe inamice de patru ori mai numeroase ; lupta durează de la ora 10 dimineața pînă la miezul nopții ; în ciuda forțelor covârșitoare ale soldățimii, poporul ar fi învins dacă comportarea mișească a amiralului francez Baudin nu ar fi determinat pe lazzaroni să se alăture partidului regelui.

Amiralul Baudin se afla la Neapole în fruntea unei flote franceze destul de puternice. Simpla amenințare, venită însă la timp, că va trage asupra palatului și a forturilor l-ar fi silit pe Ferdinand să cedeze. Dar Baudin, un vechi slujitor al lui Ludovic-Filip, obișnuit de pe vremea antantei cordiale cu existența — pînă atunci doar tolerată — a flotei franceze, nu a întreprins nici o acțiune, determinînd astfel pe lazzaroni, care înclinau deja de partea poporului, să se alăture trupelor.

Prin acest pas al lumpenproletariatului napolitan a fost pecetluită înfrîngerea revoluției. Gărzile elvețiene, trupele de linie napolitane, lazzaronii au năvălit, cu forțe unite, asupra luptătorilor de pe baricade. În strada Toledo, care era măturată de mitralii, palatele s-au prăbușit sub loviturile de tun ale soldaților. Banda furioasă a învingătorilor a năvălit în casele oamenilor, înjunghiind bărbații, înfigînd baioneta în copii, siluind femeile pentru a le omorî apoi, jefuind totul și dînd foc locuințelor devastate. Lazzaronii s-au dovedit a fi cei mai lacomi dintre toți, iar elvețienii — cei mai brutali. Ticăloșiile și barbariile de care a fost însoțită victoria mercenarilor Bourbonilor, de patru ori mai numeroși și bine înarmați, și a lazzaronilor, cunoscuți de multă vreme prin simpatiile lor sanfediste¹⁰, asupra gărzii naționale din Neapole aproape nimicite sînt de nedescris.

Pînă la urmă, și amiralul Baudin și-a dat seama că toate acestea întrec orice măsură. Pe navele lui veneau mereu refugiați, care povesteau ce se petrece în oraș. Sîngele francez al marinarilor lui a început să fiarbă. Abia acum, cînd victoria regelui era sigură, Baudin se gîndi la bombardament. Treptat se puse capăt vărsării de sînge ; învingătorii nu mai asasinau

în plină stradă, mulțumindu-se cu jafurile și siluirile; dar prizonierii erau duși în forturi, unde erau împușcați fără prea multe formalități. Până la miezul nopții totul era terminat; puterea absolută a lui Ferdinand era pe deplin restabilită, iar onoarea dinastiei Bourbon era spălată în singe italian.

Așa arată noua faptă de vitejie a dinastiei Bourbon. Și de data asta, ca întotdeauna, elvețienii au fost cei care au făcut ca deznodământul luptei să fie favorabil Bourbonilor și potrivit poporului. La 10 august 1792, la 29 iulie 1830, în ciocnirile de la Neapole din 1820¹¹, pretutindeni îi găsim pe nepoții lui Tell și ai lui Winkelried¹² ca mercenari în solda dinastiei al cărei nume a devenit de multă vreme, pentru întreaga Europă, sinonim cu monarhia absolută. Acum, bineînțeles, toate acestea se vor sfârși în scurt timp. După discuții îndelungate, cantoanele mai civilizate au obținut interzicerea capitulațiilor militare¹³; de acum înainte vînjoșii fii ai vechii Elveții libere nu vor mai putea să calce în picioare femeile din Neapole, să se ghiftuiască din jafurile practicate în orașele răsculate și, în cazul unei înfringeri, nu vor mai fi immortalizați de Thorwaldsen sub chipul unor lei, cum s-a întâmplat cu cei căzuți la 10 august¹⁴.

Dar, deocamdată, dinastia Bourbon poate respira din nou mai liberă. Nicăieri reacțiunea, care de la 24 februarie¹⁵ a ridicat din nou capul, nu a cules roadele unei victorii atât de decisive ca la Neapole; și tocmai la Neapole și în Sicilia a început prima revoluție din acest an. Dar avalanșa revoluționară care s-a abătut asupra bătrînei Europe nu poate fi zăgăzuită prin conjurații absolutiste și prin lovituri de stat. Prin lovitura contrarevoluționară de la 15 mai, Ferdinand de Bourbon a pus piatra de temelie a republicii italiene. Calabria este deja în flăcări, iar la Palermo a fost constituit un guvern provizoriu; în Abbruzzi de asemenea va izbucni în scurt timp răscoala, locuitorii tuturor provinciilor devastate se vor îndrepta spre Neapole și, împreună cu populația din acest oraș, se vor răfui cu regele trădător și cu brutalii lui mercenari. Și, cînd se va prăbuși, Ferdinand va avea cel puțin satisfacția că a trăit și a căzut ca un adevărat Bourbon.

Scris de F. Engels la 31 mai 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 1

din 1 iunie 1848

Partidul democrat ¹⁶

Colonia, 1 iunie. Fiecărui nou organ al opiniei publice i se cere de obicei să manifeste entuziasm față de partidul ale cărui principii le împărtășește, să dea dovadă de încredere nestrămutată în forța lui și să fie întotdeauna gata să recurgă la forța reală pentru a-și apăra principiile sau să înfrumusețeze cu strălucirea principiului slăbiciunea sa reală. În ce ne privește, nu vom satisface această cerință. Nu vom încerca să înfrumusețăm cu iluzii amăgitoare înfringerile suferite.

Partidul democrat a suferit o serie de înfringeri; principiile proclamate de el în momentul triumfului sînt puse sub semnul întrebării, terenul pe care l-a cîștigat efectiv îi este disputat palmă cu palmă; el a și pierdut pînă acum foarte mult, și în curînd se va pune întrebarea dacă i-a mai rămas ceva.

Cel mai important lucru, după părerea noastră, este ca partidul democrat să fie conștient de poziția sa. Se pune întrebarea: de ce manifestăm atîta interes pentru un partid și nu ne gîndim mai degrabă la scopul mișcării democratice, la binele poporului, la izbăvirea tuturorora fără deosebire?

Acestea sînt drepturile și uzanțele luptei, și izbăvirea vremii celei noi nu poate fi obținută decît prin *lupta* dintre partide, și nu prin compromisuri aparent înțelepte, printr-o concurență fățarnică în condițiile unor divergențe de concepții, scopuri și interese.

Noi îi cerem partidului democrat să-și dea bine seama de situația lui. Această cerință decurge din experiența ultimelor luni. Partidul democrat s-a lăsat prea mult cuprins de amețala primelor victorii. Amețit de bucurie că, în sfîrșit, poate și el să-și proclame răspicat și în auzul tuturorora principiile sale, și-a închipuit că este de ajuns acest lucru pentru ca realizarea lor imediată să-i fie asigurată. Dar, după prima lui izbîndă și

după concesiile nemijlocit legate de ea, el nu a depășit stadiul acestei proclamări. Și, în timp ce împărtășea cu mărinimie tuturor ideile sale și îmbrățișa, ca pe un frate, pe oricine nu îndrăznea să ridice numai decît obiecții, cei cărora li se lăsase sau li se dăduse în mînă puterea acționau. Și activitatea desfășurată de ei nu era de loc neînsemnată. Ținîndu-și sub tăcere principiile, pe care nu le afișau decît în măsura în care erau îndreptate împotriva vechiului regim, care fusese răsturnat de revoluție, ei struneau cu precauție mișcarea, sub pretext că sîrvesc astfel interesele noului regim juridic, în curs de formare, și stabilirea ordinii exterioare; făcînd concesii de formă prietenilor vechiului regim spre a fi astfel mai siguri de ei în realizarea planurilor lor, ei își puneau apoi treptat în aplicare, în punctele lui esențiale, propriul lor sistem politic. În felul acesta au reușit să ocupe o poziție de mijloc între partidul democrat și adepții absolutismului, înaintînd într-o parte și împingînd înapoi în altă parte, fiind în același timp progresiști față de absolutism și reacționari față de democrație.

Acesta este partidul burgheziei moderate și circumspete, de care s-a lăsat amăgît partidul poporului în primele lui momente de amețală, pînă ce, în cele din urmă, cînd a fost înlăturat cu dispreț, cînd aderenții lui au fost acuzați că sînt niște tulburători, atribuindu-li-se numai intenții reprobabile, i s-au deschis ochii, pînă ce și-a dat bine seama că n-a realizat, în fond, nimic altceva decît ceea ce domniile burghezezi au socotit că e compatibil cu propriile lor interese bine înțelese. Pus în contradicție cu sine însuși de către o lege electorală nedemocrată, învins în alegeri, el s-a pomenit acum în fața a două instituții reprezentative despre care cu greu se poate spune care dintre ele se va opune cu mai multă hotărîre revendicărilor lui. O dată cu aceasta s-a risipit, firește, și entuziasmul său, cedînd locul recunoașterii lucide că puterea a încăput în mîinile unei puternice reacțiuni, și, ceea ce este mai curios, lucrul acesta s-a petrecut înainte de a se fi întreprins, în general, vreo acțiune în sensul unei revoluții.

Oricît de indiscutabile ar fi toate acestea, ar fi totuși periculos dacă, lăsîndu-se influențat de sentimentele amare provocate de primele înfringeri, de care, în parte, este el însuși vinovat, partidul democrat ar înclina spre întoarcerea la acel idealism nefericit și, din păcate, atît de apropiat de caracterul germanilor, în virtutea căruia un principiu care nu poate fi tradus imediat în practică este abandonat pentru un

viitor îndepărtat, iar în prezent este lăsat în seama prelucrării lui inofensive de către „cugetători”.

Trebuie să atragem din capul locului atenția asupra acelor prieteni fățarnici care, ce-i drept, se declară de acord cu principiile, dar pun la îndoială posibilitatea realizării lor, pe motiv că lumea n-ar fi încă destul de matură pentru aceasta, și care în nici un caz nu intenționează să contribuie la maturizarea ei și preferă mai degrabă ca, în această ticăloasă existență pămîntească, să se împărtășească și ei, laolaltă cu alții, din toată această ticăloșie. Dacă aceștia sînt republicanii deghițați de care se teme atîta consilierul aulic Gervinus, atunci sîntem din toată inima alături de el: sînt niște oameni periculoși.

Scriș la 1 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 2
din 2 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Declarația lui Camphausen în ședința din 30 mai

Colonia, 2 iunie. Post et non propter *, adică d-l *Camphausen* a devenit prim-ministru nu datorită revoluției din martie, ci după revoluția din martie. Acest caracter post-revoluționar (nächträglich) al guvernului său a fost dezvăluit de d-l Camphausen — pe un ton emfatic, solemn, cu acea, ca să zicem așa, aparență de seriozitate care ascunde lipsurile sufletului¹⁷ — la 30 mai 1848, în adunarea convocată de el la Berlin¹⁸ de comun acord cu alegătorii săi indirecti.

„Guvernul format la 29 martie — spune prietenul istoriei care gîndește¹⁹ — s-a întrunit imediat după un eveniment a cărui semnificație n-a negat-o și n-o neagă”.

Declarația d-lui Camphausen că înainte de 29 martie nu a constituit nici un guvern își găsește confirmarea în numerele din ultimele luni ale publicației prusiene „Staats-Zeitung”²⁰. Și putem fi pe deplin încredințați că, mai ales pentru d-l Camphausen, o dată care constituie cel puțin punctul de plecare cronologic al ascensiunii sale are o deosebită „semnificație”. Ce consolare pentru luptătorii care au murit pe baricade că leșurile lor reci figurează ca jaloane, ca indicatoare ce marchează direcția guvernului de la 29 martie. Quelle gloire ! **.

Așadar, după revoluția din martie s-a format un guvern Camphausen. Acest guvern recunoaște „deosebita semnificație” a revoluției din martie sau, cel puțin, nu o neagă. Revoluția în sine este un fleac, dar ce semnificație are ! Semnificația ei o constituie tocmai guvernul Camphausen, cel puțin post festum ***.

* — După aceasta, dar nu din această cauză. — *Nota Trad.*

** — Ce glorie ! — *Nota Trad.*

*** — textual : după sărbătoare ; aici : cu întîrziere. — *Nota Trad.*

„Acest eveniment — care? formarea guvernului Camphausen sau revoluția din martie? — face parte din cauzele esențiale care au contribuit la transformarea orînduirii noastre *interne* de stat”.

Aceasta vrea să însemne că revoluția din martie este „una dintre cauzele esențiale care au contribuit” la constituirea guvernului de la 29 martie, adică a guvernului Camphausen. Sau vrea să spună doar că revoluția prusiană din martie a revoluționat Prusia? La o asemenea tautologie, debitată pe un ton atît de solemn, ne putem oricînd aștepta din partea „*prietenului istoriei care gîndește*”.

„Ne aflăm în pragul ei” (al transformării orînduirii noastre interne de stat) „și calea care se deschide *în fața* noastră este lungă de tot; guvernul își dă seama de aceasta”.

Intr-un cuvînt, guvernul Camphausen recunoaște că *în fața* lui se deschide o cale lungă, adică trage nădejde să aibă o existență *îndelungată*. Scurtă este arta, adică revoluția, și lungă este viața, adică guvernul post-revoluționar. El are o părere mai mult decît bună despre sine. Sau, poate, cuvintele lui Camphausen trebuie altfel interpretate? Dar, în orice caz, cu greu i s-ar putea atribui *prietenului istoriei care gîndește* banala explicație că popoarele care se află în pragul unei noi epoci istorice se află în pragul ei, iar calea care se deschide *în fața* fiecărei epoci este tot atît de lungă ca și *viitorul*.

Aceasta este *prima* parte a discursului plicticos, serios, ceremonios, argumentat și versat rostit de primul-ministru Camphausen. El se reduce la trei idei: *după* revoluția din martie s-a constituit un guvern Camphausen; guvernul Camphausen are o importanță deosebită; *în fața* guvernului Camphausen se deschide o cale lungă!

Și acum să trecem la partea *a doua*.

„Dar noi — ne dăscălește d-l Camphausen — n-am apreciat în nici un caz situația în sensul că, datorită acestui eveniment” (revoluția din martie), „s-ar fi produs o răsturnare completă, că întreaga noastră orînduire de stat ar fi fost dată peste cap, ca și cînd tot ce există și-ar fi pierdut orice bază juridică, ca și cînd întregii stări de lucruri ar trebui să i se dea o nouă bază juridică. Dimpotrivă. În momentul constituirii sale, guvernul, în unanimitate, a hotărît să considere drept o condiție de existență a sa ca Dieta unită²¹, care fusese convocată atunci, să se întrunească într-adevăr, în pofida petițiilor care se pronunțau împotriva convocării ei, și ca trecerea la un nou regim să se facă pe baza actualului regim și a mijloacelor legale pe care le oferă el, fără a rupe legătura dintre vechi și nou. Această cale, incontestabil justă, a fost urmată întocmai; Dietei unite i-a fost prezentată legea electorală, care, cu aprobarea ei, a fost promulgată. Ulterior s-a făcut încercarea de a determina guvernul să modifice cu de la sine putere această lege, și anume să

transforme sistemul electoral pe baza votului indirect într-un sistem electoral pe baza votului direct. Guvernul n-a acceptat. El n-a exercitat nici o dictatură, nu putea s-o exercite și nici n-a vrut s-o exercite. Legea electorală a intrat efectiv în vigoare în forma care a căpătat sancțiunea legală. Pe baza acestei legi sînt aleși candidații și deputații. Pe baza acestei legi vă aflați dv. aici, avînd împuternicirea de a elabora, în înțelegere cu coroana, o constituție care, să sperăm, va fi durabilă”.

Un regat pentru o doctrină! O *doctrină* pentru un regat!

Mai întîi se produce „evenimentul” — denumire pudică dată *revoluției*. Apoi își face apariția doctrina și, prin mijloace frauduloase, anihilează complet „evenimentul”.

„Evenimentul” ilegal îl face pe d-l Camphausen prim-ministru *responsabil*, o făptură care nu-și avea locul, nu avea nici un sens în vechea stare de lucruri, în regimul existent pe atunci. Printr-un salt mortal am trecut peste ceea ce era vechi și am avut fericirea să găsim un ministru responsabil, iar ministrul responsabil are fericirea și mai mare de a găsi o doctrină. Cu primele semne de viață ale unui *prim-ministru responsabil*, monarhia absolută murea, se stingea. Printre cei căzuți o dată cu monarhia absolută se afla, în primul rînd, răposata „*Dietă unită*”, acest dezgustător amestec din gotice fumuri și moderne minciuni²². „*Dietă unită*” era „amabilă și credincioasă”, era „măgărușul blînd” al monarhiei absolute. Și, așa cum republica germană nu-și poate sărbători intrarea ei triumfală decît trecînd peste cadavrul d-lui Venedey, tot așa și guvernul responsabil nu putea să-și facă apariția decît trecînd peste cadavrul „amabilei și credincioasei” *Diete unite*. Dar iată că ministrul responsabil încearcă acum să dezgroape cadavrul uitat sau să invoce *fantoma* amabilei și credincioasei „*Diete unite*”, care își face într-adevăr apariția, dar care se bălăbănește nefericită în aer și face cele mai caraghioase tumbe fiindcă i-a fugit *terenul* de sub picioare, întrucît vechea *bază de legalitate și de încredere* a fost înghițită de „evenimentul” cutremurului. Magicianul îi face cunoscut *fantomei* că a chemat-o pentru a-i lichida moștenirea și a căpăta posibilitatea de a acționa în calitate de moștenitor legal. Această atitudine cavalească nici nu poate fi prețuită la înalta ei valoare, fiindcă în viața de toate zilele morții nu mai sînt puși să facă testamente postume. *Fantoma*, profund măgulită, dă din cap aprobativ, ca un idol chinezesc, la tot ce poruncește magicianul, face o plecăciune la plecare și dispăre. Testamentul ei postum este legea electorală pe baza votului indirect.

Scamatoria doctrinară la care a recurs d-l Camphausen pentru a face, „pe baza actualului regim și a mijloacelor legale pe care le oferă el, trecerea la un nou regim” se desfășoară, așadar, precum urmează :

Un eveniment ilegal îl face pe d-l Camphausen — care din punctul de vedere al „regimului existent pe atunci”, din punctul de vedere al „vechiului”, era o persoană *ilegală* — prim-ministru responsabil, *ministru constituțional*. Ministrul constituțional transformă, pe cale ilegală, amabila și credincioasa „Dietă unită”, *anticonstituțională și alcătuită din reprezentanții diferitelor stări* într-o adunare *constituantă*. Amabila și credincioasa Dietă unită confecționează în mod ilegal legea electorală pe baza votului indirect. Legea electorală pe baza votului indirect face camera berlineză, camera berlineză face constituția, iar constituția face toate camerele viitoare în vecii vecilor.

În felul acesta din găscă iese un ou și din ou o găscă. Dar, după găgiitul care pe vremuri a salvat Capitoliul²³, poporul își dă curînd seama că ouăle de aur ale Ledei, pe care le-a făcut în timpul revoluției, i-au fost furate. Și nici deputatul *Milde* nu pare să fie *Castor*²⁴, fiul Ledei, cel ce radiază lumină.

Scris de K. Marx la 2 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 3
din 3 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Chestiuni de viață și de moarte

Colonia, 3 iunie. Vremurile se schimbă, și o dată cu ele ne schimbăm și noi. Iată o zicală despre care d-nii miniștri *Camphausen* și *Hansemann* ar putea să ne povestească și ei câte ceva. Cîte n-au fost ei nevoiți să înghită din partea comisarilor guvernului și a mareșalilor²⁵ pe vremea cînd stăteau încă pe băncile de școală ale unei diete ca niște deputați modești ! Cît de strict au fost ei ținuți în secunda*, în dieta provincială renană, de către alteța-sa dirigintele *Solms-Lich* ! Și chiar după ce au fost promovați în prima**, în Dieta unită, deși le erau îngăduite unele exerciții de elocvență, cum mai mînuia încă dascălul lor, d-l *Adolph von Rochow*, nuiaua ce i se încredințase de sus ! Cu cită umilință trebuiau ei să suporte impertinențele unui *Bodelschwingh*, cu cită evlavie erau nevoiți să admire germana bilbiită a unui *Boyen*, ce atitudine de supuși cu mintea mărginită erau obligați să adopte în fața crasei ignoranțe a unui *Duesberg* !

Acum lucrurile s-au schimbat. 18 martie a pus capăt întregului spirit școlăresc în politică, și elevii din dietă s-au declarat maturi. D-nii *Camphausen* și *Hansemann* au devenit miniștri și au simțit, încîntați, întreaga lor importanță de „oameni necesari“.

Cît de „necesari“ s-au socotit ei, cît de aroganți au devenit după ce au scăpat de școală, și-a putut da seama oricine a venit în contact cu ei.

Au început de îndată să reorganizeze în mod provizoriu vechea școală, Dieta unită. Aici trebuia să se săvîrșească, cu toate formele de rigoare, marele act al trecerii de la liceul birocratic la universitatea constituțională, aici trebuia să i se

* — penultima clasă de liceu (în Germania). — *Nota Trad.*

** — ultima clasă de liceu (în Germania). — *Nota Trad.*

înmîneze în mod solemn poporului prusian diploma de bacalaureat.

Poporul a declarat, în numeroase memorii și petiții, că el nu vrea să știe nimic de Dieta unită.

D-l Camphausen a răspuns (vezi, de exemplu, ședința din 30 mai a Constituantei *) că convocarea dietei este o *chestiune vitală* pentru guvern, și cu aceasta, firește, totul s-a terminat.

S-a întrunit dieta — o adunare descurajată, abătută, pocăită, care își pierduse credința în oameni, în Dumnezeu și în sine însăși. I se dăduse de înțeles că trebuie doar să accepte noua lege electorală, dar d-l Camphausen i-a cerut nu numai o lege pe hirtie și alegeri indirecte, ci și 25.000.000 de bani sunători. Curiile s-au zăpăcit de tot, nu mai știu ce este de competența lor și bîlbîie tot felul de pretexte încoerente; dar în zadar: așa a hotărît consiliul d-lui Camphausen, și dacă sumele nu vor fi aprobate, dacă i se va refuza „votul de încredere”, d-l Camphausen va pleca la Colonia și va lăsa monarhia prusiană în voia soartei. La gîndul acesta, pe domnii din dietă îi trec sudori reci, astfel că ei renunță la orice împotrivire și, cu un suris acru-dulce, votul de încredere este acordat. Se vede de la prima privire unde și cum au fost votate aceste 25.000.000, care nu au putere de circulație decît în împărăția eterică a visului.

Se declară că se vor face alegeri indirecte. O avalanșă de adrese, petiții și delegații se ridică împotriva acestei hotărîri. D-nii miniștri răspund: guvernul se menține sau cade o dată cu alegerile indirecte. Cu aceasta liniștea se restabilește și ambele părți se pot culca pe o ureche.

Se întrunește adunarea conciliatoare. D-l Camphausen și-a pus în gînd s-o determine să adopte o adresă de răspuns la mesajul său. Propunerea trebuie s-o facă deputatul Duncker. Se încinge o discuție. Adresa este combătută destul de vehement. D-l Hansemann este plictisit de interminabila palavragală confuză a acestei neputincioase Adunări, pe care tactul său parlamentar o găsește insuportabilă, și declară scurt: am putea fi scutiți de toate acestea; ori se elaborează o adresă, și atunci totul va fi în ordine; ori nu se elaborează nici o adresă, și atunci guvernul demisionează. Discuția totuși continuă, și, în cele din urmă, d-l Camphausen apare în persoană la tribună pentru a confirma că problema adresei este o chestiune vitală pentru guvern. În sfîrșit, cînd se constată că nici

* Vezi volumul de față, pag. 28. — *Nota Red.*

asta nu ajută, se ridică și d-l Auerswald și — pentru a treia oară — declară în mod solemn că soarta guvernului e indisolubil legată de soarta adresei. Acum Adunarea e pe deplin convinsă și votează, firește, pentru adresă.

Așa au ajuns miniștrii noștri „responsabili” să capete, în numai două luni, acea experiență și siguranță în conducerea unei Adunări pe care d-l Duchâtel, al cărui rol, fără îndoială, nu trebuie subapreciat, a dobândit-o abia după mai mulți ani de contact strâns cu penultima cameră a deputaților din Franța. Și d-l Duchâtel obișnuia în ultima vreme, când cei de stînga îl plectiseau cu lungile lor tirade, să declare: camera este liberă, ea poate să voteze pentru sau contra; dar dacă votează contra, noi demisionăm; și majoritatea temătoare, pentru care d-l Duchâtel era „cel mai necesar” om din lume, se strîngea — asemenea unei turme de oi pe timp de furtună — în jurul conducătorului ei aflat în primejdie. D-l Duchâtel era un francez ușuratic, care a continuat acest joc pînă ce compatrioții săi și-au pierdut răbdarea. D-l Camphausen este un german chibzuit și ponderat și ca atare va ști cît de departe poate merge.

Fără îndoială, cînd ești atît de sigur de oamenii tăi cum este d-l Camphausen de „conciliatorii” săi, faci în felul acesta economie de timp și de argumente. Cînd guvernul face din fiecare punct o chestiune de încredere, înseamnă că nu e greu să astupî gura opoziției. Iată de ce această metodă se potrivește îndeosebi unor oameni hotărîți — de tipul lui Duchâtel și Hansemann — care știu prea bine ce vor și care nu suferă palavrageala inutilă. Însă unor oameni amatori de discuții, cărora le place „să-și exprime și să-și împărtășească ideile în cadrul unei mari dezbateri, atît în ceea ce privește trecutul și prezentul cît și în ceea ce privește viitorul” (Camphausen, ședința din 31 mai), unor oameni călăuziți de principii și care pătrund esența evenimentelor zilnice cu agerimea unui filozof, unor spirite superioare ca Guizot și Camphausen, acest paliativ pămîntesc nu li se potrivește, așa cum se va convinge din propria-i practică președintele nostru de consiliu. Să lase această metodă pe seama lui Duchâtel-Hansemann al său, iar el să rămîna în sferele mai înalte, unde ne place atît de mult să-l vedem.

Scris la 3 iunie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 4
din 4 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Guvernul Camphausen

Colonia, 3 iunie. Precum se știe, Adunarea națională franceză din 1789 a fost precedată de o adunare a notabililor, o adunare alcătuită pe *stări sociale*, ca și dieta prusiană unită. În decretul prin care convoca Adunarea națională, ministrul Necker se referea la dorința exprimată de notabili de a convoca Statele generale. Ministrul Necker a avut deci un mare avantaj față de ministrul Camphausen. El n-a fost nevoit să aștepte luarea cu asalt a Bastiliei și prăbușirea monarhiei absolute, pentru a lega apoi, în mod doctrinar, vechiul de nou și a salva astfel, cu chiu cu vai, *aparența* că Franța ar fi ajuns la noua Adunare constituantă prin mijloacele legale ale vechiului regim. El mai avea și alte avantaje. Era ministru al Franței, și nu ministru al Alsaciei și Lorenei, în timp ce d-l Camphausen nu este ministrul Germaniei, ci ministrul Prusiei. Și, cu toate aceste avantaje, ministrul Necker n-a reușit să facă dintr-o mișcare revoluționară o reformă pașnică. Boala grea nu putea fi vindecată cu ulei de trandafir. Și mai puțin va putea d-l Camphausen să schimbe caracterul mișcării printr-o teorie artificială, care face o legătură directă între guvernul său și vechile rînduiri ale monarhiei prusiene. Revoluția din martie, și în genere mișcarea revoluționară germană, nu se lasă prin nici un truc transformată într-o serie de *episoade* mai mult sau mai puțin importante. Ludovic-Filip a fost ales rege al francezilor *pentru că* era din dinastia Bourbon? Sau a fost ales *cu toate că* era din dinastia Bourbon? Ne amintim cu toții de aprigele discuții iscate în jurul acestei chestiuni curînd după revoluția din iulie. Ce dovedea însăși această chestiune? Ea dovedea că revoluția era pusă sub semnul întrebării, că interesele revoluției nu erau interesele clasei ajunse la putere și ale reprezentanților ei politici.

Aceeași semnificație are și declarația d-lui Camphausen că guvernul său a venit pe lume nu *prin* revoluția din martie, ci *după* revoluția din martie.

Scris de K. Marx la 3 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 4
din 4 iunie 1848

Tradus din limba germană

Comedia războiului

Schleswig-Holstein. Este, fără îndoială, greu de găsit, în analele întregii istorii, un exemplu de asemenea război, un exemplu atât de izbitor de joc în care sînt folosite ba forțele armate ba diplomația, ca acela pe care ni-l oferă astăzi războiul național al întregii Germanii cu mica Danemarcă! Mărețele fapte de arme ale vechii armate imperiale, cu cele șase sute de comandamente, state-majore și consilii de război ale ei, șicanele reciproce pe care și le făceau comandantii coaliției din 1792, ordinele și contraordinele răposatului consiliu de război regalo-imperial, toate acestea apar foarte importante, impresionante și tragice în comparație cu comedia războinică pe care o joacă în momentul de față noua armată a Confederației germane²⁶ în *Schleswig-Holstein*, provocînd rîsul întregii Europe.

Să urmărim acum, pe scurt, intriga acestei comedii.

Danezii înaintează dinspre Iutlanda și debarcă trupe în *Schleswigul de nord*. Trupele Prusiei și ale Hanovrei ocupă *Rendsburg* și linia *Eiderului*. Danezii — un popor vioi și curajos, în ciuda proastei reputații pe care le-au făcut-o nemții — atacă cu repeziciune și, într-o *singură* bătălie, resping întreaga armată din *Schleswig-Holstein*, împingînd-o pe pozițiile prusienilor. Aceștia stau și privesc liniștiți.

În sfîrșit, vine de la Berlin ordinul de declanșare a ofensivei. Trupele germane unite atacă pe danezi și, datorită superiorității lor numerice, îi zdrobesc lîngă *Schleswig*. Victoria a fost hotărîtă în special de îndemînarea cu care soldații din unitățile de gardă pomeraniene au mînuit patul puștii, ca, pe vremuri, la *Grossbeeren* și *Dennewitz*²⁷. *Schleswigul* a fost din nou cucerit și Germania jubilează pentru faptele de eroism ale armatei sale.

În acest timp flota daneză, care nu numără mai mult de 20 de vase de mare tonaj, capturează vasele comerciale germane, blochează toate porturile germane și acoperă trecerile spre insule, unde se retrage armata. Iutlanda este lăsată în voia soartei și, în parte, este ocupată de prusieni, care o silesc să plătească o contribuție de 2.000.000 de taleri.

Dar, înainte de a se fi plătit vreun taler din această contribuție, Anglia face propuneri de mediație pe baza unei retrageri și a declarației de neutralitate din partea Schleswigului, iar Rusia trimite note amenințătoare. D-l Camphausen cade numaidecît în cursa ce i s-a întins și, la ordinele lui, prusienii îmbătați de succes se retrag de la Veile la Königsau, Hadersleben, Apenrade* și Flensburg. Îndată după aceea, danezii, care dispăruseră, își fac din nou apariția; ei îi urmăresc pe prusieni zi și noapte, provoacă derută în rîndurile unităților care se retrag, debarcă pretutindeni, zdrobesc trupele celui de-al zecelea corp al armatelor Confederației la Sundewitt** și nu dau înapoi decît în fața superiorității numerice a adversarului. În bătălia de la 30 mai, rolul decisiv l-au avut tot paturile puștilor, care de data asta s-au aflat în mîinile zdrene ale celor din Mecklenburg. Populația germană fuge împreună cu prusienii, întregul Schleswig de nord este pus tiit și prădat, în Hadersleben și Apenrade flutură din nou steagul danez. Se vede că la Schleswig ostașii prusieni de toate gradele se supun tot atît de orbește ordinelor ca și la Berlin.

Dar iată că vine un ordin de la Berlin: prusienii trebuie să treacă din nou la ofensivă. Acum ei înaintează iarăși voioși spre nord. Dar comedia este încă departe de a lua sfîrșit. Așteptăm să vedem unde vor primi de data asta prusienii ordinul de retragere.

Într-un cuvînt, avem de-a face cu un adevărat cadril, cu un adevărat balet războinic, organizat de guvernul Camphausen pentru propria-i plăcere și pentru gloria națiunii germane.

Nu trebuie însă să uităm că scena acestui teatru este iluminată de flăcările satelor incendiate din Schleswig și că corul îl formează „borfașii” danezi și francțirorii care cheamă la răzbunare.

Guvernul Camphausen ne-a oferit cu această ocazie o vie mărturie a înaltei sale meniri de a reprezenta Germania pe

* Denumirile daneze: Konge-aa, Haderslev, Aabenraa. — *Nota Red.*

** — Sunneved. — *Nota Red.*

arena internațională. Schleswigul, care, din vina acestui guvern, a căzut de două ori pradă invaziei daneze, își va aminti cu recunoștință de această primă experiență diplomatică a miniștrilor noștri „responsabili“.

Și să mai avem încredere în înțelepciunea și energia guvernului Camphausen !

Scris de F. Engels la 4 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană“ nr. 5
din 5 iunie 1848

Reacțiunea

Colonia, 5 iunie. Morții călăresc repede²⁸. D-l Camphausen se leapădă de revoluție, iar reacțiunea îndrăznește să propună adunării conciliatoare s-o înfiereze ca pe o răscoală. Un deputat a făcut, în ședința din 3 iunie, propunerea să se ridice un monument în memoria soldaților căzuți la 18 martie.

Scris la 5 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 6
din 6 iunie 1848

Un comitet al securității publice la Berlin

Colonia, 5 iunie. Berlinul are și el acum, ca și Parisul în 1793, un Comité de sûreté générale *, cu singura deosebire că, pe cînd comitetul de la Paris era revoluționar, cel de la Berlin este reacționar. Potrivit unui comunicat publicat la Berlin, „organele însărcinate cu menținerea ordinii” au considerat necesar „să se unească în vederea unei colaborări”. În acest scop ele au numit un comitet al securității, care și-a stabilit sediul în Oberwallstrasse. Această nouă instituție are următoarea componență: 1) președinte — Puttkammer, director în ministerul de interne; 2) Aschoff, comandant și fost șef al gărzii civile; 3) Minutoli, președintele poliției; 4) procurorul Temme; 5) primarul Naunyn și doi membri ai consiliului municipal; 6) președintele consiliului comunal și trei consilieri comunali; 7) cinci ofițeri și doi soldați din garda civilă. Acest comitet

„va fi la curent cu tot ce tulbură sau amenință să tulbure liniștea publică și va supune aceste fapte unei examinări multilaterale și temeinice. Fără a recurge la mijloacele și formele vechi, care s-au dovedit a fi improprii, și evitînd orice corespondență inutilă, el va stabili care sînt măsurile cele mai potrivite și, prin intermediul diferitelor organe administrative, va căuta să obțină o aplicare rapidă și energică a măsurilor necesare. Numai printr-o asemenea colaborare în desfășurarea acțiunilor, care în împrejurările actuale este adeseori extrem de dificilă, se va putea asigura rapiditatea și fermitatea, ca și spiritul de precauție necesar. În special garda civilă, care și-a asumat paza orașului, va fi pusă în situația de a sprijini cu forța, atunci cînd i se va cere, aplicarea hotărîrilor luate de autorități în prezența ei. Pe deplin încredințați de asentimentul și colaborarea tuturor locuitorilor, și în special a onorabilei (!) pături a meseriașilor și (!) a muncitorilor, deputații, *nelegași prin nici un fel de opinii sau aspirații de partid*, își încep misiunea lor grea și speră să și-o îndeplinească mai ales pe calea pașnică a mediației, spre binele tuturor”.

* — Comitet al securității publice. — Nota Trad.

Acest limbaj mieros, lingușitor, de implorare umilă ne face să bănuim că se creează aici un centru de activitate reacționară, îndreptat împotriva poporului revoluționar din Berlin. Însăși componența acestui comitet face ca această bănuială să devină certitudine. Căci din comitet face parte, în primul rînd, d-l Puttkammer, același care, în calitate de șef al poliției, s-a făcut renumit prin ordinele sale de expulzare. Exact ca pe vremea monarhiei birocratice: nu există nici o instituție mai importantă care să nu aibă în sînul ei măcar un Puttkammer. Pe urmă, d-l Aschoff, care prin comportarea sa cazonă și prin intrigile reacționare urzite de el a devenit atît de odios gărzii civile, încît aceasta a hotărît să-l înlătore. Și într-adevăr și-a dat demisia. Apoi, d-l Minutoli, care în 1846 și-a salvat patria la Poznan, descoperind conspirația polonezilor, și care nu demult i-a amenințat cu expulzarea pe zețari cînd au declarat grevă pentru obținerea unui spor de salariu. Apoi reprezentanții a două instituții care au devenit extrem de reacționare: consiliul municipal și consiliul comunal, și, în fine, ofițerii gărzii civile, și cel mai reacționar dintre ei, maiorul Blesson. Sperăm că poporul berlinez nu se va lăsa în nici un caz tutelat de acest comitet reacționar, constituit cu de la sine putere.

De altfel acest comitet și-a și început activitatea sa reacționară, cerînd să se renunțe la procesiunea populară la mormîntul celor căzuți în zilele din martie, care fusese stabilită pentru ieri (duminică), sub motiv că aceasta e o demonstrație, și demonstrațiile sînt, în genere, periculoase.

Scris la 5 iunie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 6
din 6 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Programul partidului radical-democrat și programul celor de stînga de la Frankfurt

Colonia, 6 iunie. Cititorii ziarului nostru au luat cunoștință, ieri, de „Manifestul partidului radical-democrat citit în Adunarea națională constituantă de la Frankfurt pe Main”²⁹. La rubrica știrilor din Frankfurt, ei găsesc astăzi manifestul celor de stînga. La prima vedere, ambele manifeste par a nu se deosebi decît ca formă, și anume prin aceea că partidul radical-democrat are un redactor neîndeminatic, iar cei de stînga unul priceput. La o analiză mai atentă ies însă la iveală o serie de deosebiri esențiale. Manifestul radicalilor cere o Adunare națională aleasă „fără cens și prin vot direct”, în timp ce manifestul celor de stînga cere o adunare aleasă prin „vot liber universal”. *Votul liber universal* exclude *censul*, însă nu exclude nicidecum votul *indirect*. Și, mai ales, ce rost are această expresie imprecisă și echivocă?

Avem din nou ocazia să întîlnim această imprecizie și elasticitate a revendicărilor celor de stînga, în contrast cu cele ale partidului radical. Cei de stînga cer „o putere centrală executivă, aleasă pe timp limitat de către Adunarea națională și răspunzătoare în fața acesteia”. Ei nu precizează însă dacă această putere centrală trebuie să fie aleasă *din sînul Adunării naționale*, așa cum cere în mod categoric manifestul radicalilor.

Manifestul celor de stînga cere, în sfîrșit, stabilirea și proclamarea imediată a drepturilor fundamentale ale poporului german și garantarea lor față de orice încălcare din partea diferitelor guverne. Manifestul radicalilor nu se mulțumește însă cu aceasta. El declară că

„Adunarea națională trebuie să întrunească în sine, încă de pe acum, toate puterile statului pe întreaga țară și să facă în așa fel ca să devină *imediat* operante diferitele forme ale puterii și forme de viață politică pe care este chemată să le hotărască, și să îndrumeze politica internă și externă a întregului stat”.

Ambele manifeste sînt de acord să lase „elaborarea constituției Germaniei numai pe seama Adunării naționale” și exclud orice amestec al guvernelor în această chestiune. Ambele sînt de acord ca, „fără să prejudicieze cu nimic drepturile poporului care urmează a fi proclamate de Adunarea națională”, să lase fiecărui stat libertatea de a-și alege orînduirea sa de stat, fie ea monarhie constituțională sau republică. În sfîrșit, ele sînt de acord ca Germania să se transforme într-un stat unional sau federativ.

Manifestul radicalilor exprimă, cel puțin, natura *revoluționară* a Adunării naționale și cere să se desfășoare o activitate revoluționară corespunzătoare. Nu dovedește oare însăși existența unei Adunări naționale *constituante* că *nu mai există* nici o constituție? Dar, din moment ce nu mai există nici o constituție, nu mai există nici guvern, și, din moment ce nu mai există guvern, trebuie să guverneze însăși Adunarea națională. Primul ei semn de viață trebuia să fie un decret în cinci cuvinte: „*Bundestagul*³⁰ *este dizolvat pentru todeauna*”.

O Adunare națională constituentă trebuie să fie, înainte de toate, o adunare *activă*, activă în chip revoluționar; or, Adunarea de la Frankfurt se îndeletnicește cu exerciții parlamentare școlărești și lasă guvernele să acționeze. Presupunînd că, după o matură reflecție, acest savant conciliu ar reuși să elaboreze cea mai bună ordine de zi și cea mai bună constituție, la ce ar folosi cea mai bună ordine de zi și cea mai bună constituție dacă între timp guvernele vor fi pus la ordinea zilei baioneta?

Adunarea națională germană, abstracție făcînd de faptul că ea este rezultatul unor alegeri *indirecte*, suferă de o boală tipic germană. Ea își are reședința la Frankfurt pe Main și Frankfurt pe Main nu este decît un centru ideal, care corespundea unității ideale, adică unității doar imaginare de pînă acum a Germaniei. Frankfurt pe Main nu este nici un oraș mare, cu o populație revoluționară numeroasă care să stea în spatele Adunării naționale, în parte apărînd-o, în parte îmboldînd-o să meargă înainte. Pentru prima oară în istoria lumii, Adunarea constituentă a unei mari națiuni își are sediul într-un oraș mic. Această situație este un rezultat al dezvoltării de pînă acum a Germaniei. În timp ce Adunarea națională franceză și cea engleză stăteau pe un teren vulcanic — Parisul și Londra —, Adunarea națională germană trebuia să se considere fericită că a găsit un teren *neutru*, pe

care să poată reflecta, într-o calmă seninătate sufletească, asupra celei mai bune constituții și a celei mai bune ordini de zi. Și, totuși, situația din acel moment a Germaniei îi oferea posibilitatea să iasă din deplorabila ei situație materială. Ea ar fi trebuit să acționeze pretutindeni în mod dictatorial împotriva tentativelor reacționare ale unor guverne care-și trăiseră traiul, și și-ar fi cucerit în opinia publică o forță de care s-ar fi zdrobit toate baionetele și toate paturile de pușcă. În loc de aceasta, ea lasă orașul Mainz, sub ochii ei, la cheremul soldătimii și expune pe germanii din alte state șicanelor burtăverzimii din Frankfurt*. Adunarea națională plictisește poporul german, în loc să-l antreneze după sine sau să se lase antrenată de el. Ce-i drept, ea are un *public* care deocamdată mai privește încă cu ironie indulgentă maimuțările ridicole ale spectrului reînviat al Reichstagului sfîntului imperiu roman de națiune germană, dar nu are în jurul ei un *popor* care să-și regăsească în viața ei propria sa viață. Departe de a fi organul central al mișcării revoluționare, Adunarea națională nu a fost pînă în prezent nici măcar ecoul ei.

Dacă Adunarea națională va forma din sînul ei o putere centrală, atunci, ținînd seama de compoziția ei actuală și de faptul că a lăsat să treacă momentul prielnic fără a-l folosi, nu ne putem aștepta la nimic îmbucurător din partea acestui guvern provizoriu. Dacă însă nu formează o putere centrală, înseamnă că și-a semnat propriul ei act de abdicare și, la cea mai slabă adiere revoluționară, va fi spulberată în toate direcțiile.

Programul celor de stînga, ca și acela al radicalilor, are meritul de a fi înțeles această necesitate. Ambele programe exclamă împreună cu Heine :

„Că mai bine la lucrul acest' de gîndesc,
Împărat nici nu ne trebuiește”³¹,

și dificultatea problemei „*cine să fie împăratul*”, numeroasele argumente bine întemeiate care pledează în favoarea unui împărat electiv și cele — tot atît de întemeiate — care pledează în favoarea unui împărat ereditar vor constrînge și majoritatea conservatoare a Adunării naționale să taie nodul gordian și să nu aleagă *nici un împărat*.

Este de neînțeles cum de a putut așa-zisul partid radical-democrat să proclame ca formă definitivă de organizare a

* Vezi volumul de față, pag. 15—17 — *Nota Red.*

Germaniei o *federație* de monarhii constituționale, de mici principate și de minuscule republici, un stat federativ alcătuit din elemente atît de eterogene în frunte cu un guvern republican, căci ce altceva este conducerea centrală propusă de cei de stînga ?

Nu începe nici o îndoială că înainte de toate trebuie să ia ființă guvernul central al Germaniei, ales de către Adunarea națională, *alături* de guvernele care există încă în mod efectiv. Dar, o dată cu apariția lui, începe și lupta lui împotriva guvernelor separate, și în această luptă va dispărea ori guvernul central împreună cu unitatea Germaniei, ori guvernele separate împreună cu principii lor constituționali sau cu republicile lor minuscule.

Noi nu formulăm revendicarea utopică de a se proclama apriori o *republică germană unită și indivizibilă*, însă cerem așa-zisului partid radical-democrat să nu confunde punctul de plecare al luptei și al mișcării revoluționare cu țelul lui final. Unitatea germană, ca și constituția germană, nu poate lua naștere decît ca rezultat al unei mișcări ai cărei factori hotărîtori vor fi atît conflictele interne cît și războiul cu Răsăritul. Constituirea definitivă nu poate fi *decretată*; ea coincide cu mișcarea pe care trebuie s-o parcurgem. De aceea aici nu este vorba de realizarea cutărei sau cutărei păreri, a cutărei sau cutărei idei politice, ci de înțelegerea procesului de dezvoltare. Adunarea națională are de făcut deocamdată doar primii pași practic posibili.

Nimic nu e mai confuz decît ideea năstrușnică a redactorului manifestului democratic — ori cît de mult ne-ar asigura el că „fiecare om este bucuros să scape de propria-i confuzie” — de a lua *statul federativ al Americii de Nord* ca model pentru constituția germană !

Statele Unite ale Americii de Nord, în afară de faptul că au toate o organizare politică identică, se întind pe o suprafață cît întreaga Europă civilizată. Ele și-ar putea găsi o analogie numai într-o federație *europeană*. Dar, pentru ca Germania să formeze o federație cu alte țări, trebuie să devină înainte de toate ea însăși o țară unitară. În Germania, lupta dintre centralizare și sistemul federativ reprezintă lupta dintre cultura modernă și feudalism. În Germania s-a instaurat un sistem feudal îmburghezit în momentul în care luau ființă marile monarhii din Occident, dar ea a și fost exclusă de pe piața mondială în momentul în care aceasta se deschidea Europei apusene. Germania a sărăcit în timp ce aceste țări

s-au îmbogățit. Ea s-a ruralizat în timp ce celelalte s-au urbanizat. Chiar dacă Rusia n-ar bate la porțile Germaniei, înseși relațiile ei național-economice ar sili-o să treacă la cea mai strictă centralizare. Privită chiar numai din punct de vedere burghez, unitatea indestructibilă a Germaniei este prima condiție pentru a o salva din mizeria de pînă acum și pentru a crea avuția națională. Și ce să mai spunem de rezolvarea problemelor sociale moderne pe un teritoriu împărțit în 39 de stătulețe ?

De altfel redactorul programului democratic nu consideră necesar să analizeze o problemă subordonată, aceea a relațiilor economice materiale. În motivarea sa, el nu iese din cadrul noțiunii de federație. *Federația este o uniune de state libere și egale.* Germania trebuie să fie *deci un stat federativ.* Nu pot oare germanii să se federalizeze într-un singur stat mare fără a păcătui împotriva noțiunii de unire a unor state libere și egale ?

Scris la 6 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 7
din 7 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Dezbaterile conciliatoare de la Berlin ³²

Colonia, 6 iunie. *Dezbaterile în vederea concilierii* etc. continuă să se desfășoare la Berlin în modul cel mai îmbucurător. Se fac propuneri peste propuneri, cele mai multe dintre ele chiar de câte 5—6 ori, pentru ca nu cumva să se piardă în lunga lor cale prin diferite secții și comisii. La fiecare moment potrivit sînt puse o sumedenie de întrebări preliminare, întrebări secundare, întrebări intermediare, întrebări suplimentare și întrebări principale. La fiecare dintre aceste întrebări mari și mici, deputații angajează de regulă, fără a se ridica de la locurile lor, o conversație nestingherită cu președintele, cu miniștrii etc., ceea ce constituie, în condițiile eforturilor extenuante ale „marii dezbateri”, un prilej de destindere mult dorit. În astfel de discuții cordiale intervin cu plăcere, pentru a-și exprima părerea, în special acei membri anonimi ai adunării conciliatoare pe care stenograful îi desemnează de obicei cu denumirea „o voce”. Aceste „voci” sînt, de altfel, atît de mîndre de dreptul lor de vot, încît uneori „*votează concomitent și pro și contra*”, așa cum s-a întîmplat la 2 iunie. Dar în mijlocul acestei idile izbucnește apoi, în toată măreția tragediei, lupta marilor dezbateri, care nu se duce numai cu cuvinte rostite de la tribuna Adunării, căci la această luptă participă și corul membrilor adunării conciliatoare: ei bat din picioare, murmură, vociferează care de care mai tare etc. Drama se termină, firește, de fiecare dată cu victoria virtușilor deputați de dreapta și se rezolvă aproape întotdeauna prin apelul cohorței conservatoare de a se trece la vot.

În ședința din 2 iunie d-l *Jung* a adresat o interpelare ministrului de externe în problema acordului cu Rusia cu privire la extrădarea infractorilor. Precum se știe, încă din 1842 opinia publică a impus anularea acestui acord, dar el

a fost reînnoit în perioada de reacțiune din 1844. Se știe că guvernul rus bate cu cnutul — pînă ce-i omoară — pe extrădați sau îi deportează în Siberia. Se știe ce minunat pretext oferă acordul de extrădare a delicvenților de drept comun și a vagabonzilor pentru a da pe mîna autorităților rusești pe refugiații politici.

D-l *Arnim*, ministrul afacerilor externe, a răspuns precum urmează :

„Desigur, nimeni nu va avea de obiectat împotriva faptului că sînt extrădați dezertorii, fiindcă, potrivit unor uzanțe generale, statele prietene își extrădează reciproc dezertorii”.

Noi luăm act de declarația ministrului nostru, care e de părere că Rusia și Germania sînt „state prietene”. E drept că numeroasele trupe pe care Rusia le concentrează la Bug și Niemen nu au altă intenție decît aceea de a elibera cît mai curînd posibil Germania „prietenă” de grozăviile revoluției.

„De altfel hotărîrea cu privire la extrădarea infractorilor ține de competența tribunalelor, așa că există toate garanțiile că acuzații nu vor fi extrădați înainte ca instanțele penale să fi dat sentința definitivă”.

D-l *Arnim* încearcă să încredințeze Adunarea că tribunalele prusiene cercetează faptele de care sînt acuzați infractorii. Dar lucrurile stau cu totul altfel. Organele judecătorești rusești sau ruso-poloneze trimit organelor judecătorești prusiene o hotărîre în care declară că cutare emigrant este pus sub stare de acuzare. Justiției prusiene nu-î rămîne decît să stabilească dacă acest document este autentic, și, în caz afirmativ, ea trebuie să hotărască extrădarea, „așa că există toate garanțiile” că este de ajuns ca guvernul rus să facă un semn judecătorilor săi pentru ca să i se predea ferecat în lanțuri prusiene pe oricare dintre emigranți care nu a fost încă acuzat de activitate politică.

„Că *propriii supuși* nu sînt extrădați, aceasta se înțelege de la sine”.

„*Propriii supuși*”, domnule baron feudal von *Arnim*, nu mai pot fi extrădați, pentru că în Germania nu mai există nici un fel de „supuși” de cînd poporul a cutezat să-și cucească libertatea pe baricade.

„*Propriii supuși!*” Noi, care alegem adunările, care prescriem regilor și împăraților legi suverane, noi sîntem oare „supuși” maiestății-sale regele Prusiei ?

„Propriii supuși !” Dacă Adunarea ar avea măcar un dram din mîndria revoluționară căreia îi datorează existența ei, l-ar fi alungat, printr-un singur strigăt de indignare, pe ministrul servil de la tribuna Adunării și de pe banca ministerială. Dar ea a lăsat fără ripostă această expresie infamantă. Nu s-a auzit nici măcar un cuvînt de protest.

D-l *Rehfeld* a adresat d-lui Hansemann o interpelare în legătură cu cumpărările masive de lînă, efectuate din nou de către *Seehandlung*³³, precum și în legătură cu avantajele oferite cumpărătorilor englezi, în comparație cu cei germani, sub forma ofertelor de scont. Industria lînii, care a fost mult stînjinită de criza generală, avea cel puțin perspectiva să obțină un mic avantaj cumpărînd lîna la prețurile extrem de reduse din acest an. Dar iată că intervine *Seehandlung* și, prin cumpărările sale colosale, face să se urce prețurile. Totodată ea se oferă să faciliteze în mod considerabil clienților englezi operațiile de cumpărare prin scontarea la Londra a polițelor solvabile, măsură care, de asemenea, este favorabilă urcării prețurilor la lînă prin atragerea de noi cumpărători și oferă clienților străini un avantaj considerabil față de cei indigeni.

Seehandlung este o moștenire a monarhiei absolute, căreia i-a servit în toate scopurile ei. Ea a făcut ca, timp de 20 de ani, legea datoriei publice din 1820 să fie o simplă ficțiune și s-a amestecat într-un mod foarte neplăcut în comerț și în industrie.

Problema ridicată de d-l *Rehfeld* nu prezintă, în fond, un interes deosebit pentru democrație. Aici este vorba de un câștig mai mare sau mai mic — cu cîteva mii de taleri — pentru producătorii de lînă, de o parte, sau pentru fabricanții din industria lînii, de altă parte.

Producătorii de lînă sînt aproape toți mari proprietari de pămînt, feudali din Brandenburg, Prusia, Silezia și Poznan.

Fabricanții din industria lînii sînt, în majoritate, mari capitaliști, reprezentanți ai marii burghezii.

În problema prețului lînii nu este, prin urmare, vorba de interese generale, ci de interese de clasă, de chestiunea cine pe cine va trage pe sfoară : marea nobilime funciară pe marea burghezie sau, invers, marea burghezie pe marea nobilime funciară.

D-l Hansemann trimis la Berlin ca reprezentant al marii burghezii, care se află azi la putere, a trădat-o în favoarea nobilimii funciare, a partidului înfrînt.

Pentru noi, democrații, chestiunea nu prezintă decît un singur interes, și anume că d-l Hansemann a trecut de partea partidului învins, că el nu sprijină clasa pur și simplu conservatoare, ci clasa *reacționară*. Trebuie să recunoaștem că nu ne-am așteptat la așa ceva de la burghezul Hansemann.

D-l *Hansemann* a dat mai întîi asigurări că el nu este un apărător al societății *Seehandlung*, iar apoi a adăugat că nu pot fi suspendate imediat operațiile de cumpărare ale acestei societăți și nu pot fi oprite dintr-o dată fabricile ei. În ce privește cumpărările de lînă, există contracte care prevăd că cumpărarea în acest an a unei anumite cantități de lînă... constituie o obligație a acestei societăți. Eu cred că, dacă sînt ani în care asemenea cumpărări nu aduc prejudicii comerțului particular, apoi acesta este tocmai cazul acestui an (?)... căci altfel s-ar produce o prea mare scădere a prețurilor.

Se vede, din întreg acest discurs, că d-l Hansemann nu prea s-a simțit în apele lui atunci cînd a vorbit. El s-a lăsat ispitit să facă concesii în favoarea lui Arnim, Schafgotsch și Itzenplitz, în detrimentul fabricanților de lînă, și acum e nevoit să-și apere gestul său necugetat, recurgînd la argumente din economia politică modernă, atît de necruțătoare față de nobilime. El însuși știe prea bine că a dus de nas întreaga adunare.

„Nu pot fi suspendate imediat operațiile de cumpărare ale societății *Seehandlung* și nu pot fi oprite dintr-o dată fabricile ei“. Această societate cumpără deci lînă și pune fabricile ei să lucreze din plin. Dacă fabricile acestei societăți nu pot fi „oprite“ dintr-o dată, este de la sine înțeles că nici operațiile ei de cumpărare nu pot fi suspendate dintr-o dată. Prin urmare, *Seehandlung* va aduce pe piață fabricatele ei de lînă, va aglomera și mai mult piața, care și așa este destul de aglomerată, și va reduce și mai mult prețurile, care și așa sînt destul de reduse. Într-un cuvînt, pentru a procura iunkerilor din Brandenburg și din alte regiuni bani pentru lînă furnizată de ei, *Seehandlung* va adînci și mai mult actuala criză comercială și le va răpi fabricanților din industria lînii și puținii clienți care le-au mai rămas.

În ceea ce privește povestea cu polițele engleze, d-l Hansemann se lansează într-o strălucită tiradă, în care enumeră enormele avantaje care decurg pentru întreaga țară din faptul că în buzunarele iuncherilor din Brandenburg zornăie guineea englezești. Nu avem de gînd, firește, să ne oprim în mod serios asupra acestei probleme. Nu înțelegem însă cum de a

putut d-l Hanseemann să arboreze o mină atît de serioasă cînd a făcut asemenea afirmații. —

La această adunare s-a discutat și despre numirea unei comisii în chestiunea Poznan. Dar despre asta vom vorbi în numărul de miine.

Scris la 6 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 7
din 7 iunie 1848

Dezbateri conciliatoare

Colonia, 6 iunie. În *ședința conciliatoare de la Berlin* care a avut loc la 2 iunie, d-l Reuter a făcut propunerea să se numească o comisie care să cerceteze cauzele războiului civil din Poznan³⁴.

D-l Parrisius cere ca această propunere să fie imediat pusă în discuție.

Președintele tocmai vrea să pună la vot această chestiune, când d-l Camphausen amintește că propunerea d-lui Parrisius n-a fost încă de loc dezbătută.

„În ce mă privește, trebuie să menționez că prin acceptarea propunerii în discuție” (a lui Reuter) „s-ar adopta un *important principiu politic*, care reclamă totuși (sic!) o examinare prealabilă în comisii”.

Sîntem nerăbdători să aflăm care e acel „important principiu” cuprins în propunerea lui Reuter și pe care d-l Camphausen îl păstrează deocamdată sub tăcere.

Dar în timp ce noi trebuie să așteptăm cu răbdare această explicație, între președintele ședinței (d-l Esser, vicepreședinte al Adunării) și mai multe „voci” se înfiripă o amabilă conversație pe tema dacă este sau nu cazul să se supună dezbaterii propunerea lui Parrisius. D-l Esser se sprijină în această discuție pe niște argumente care par destul de ciudate în gura președintelui unei soi-disant * Adunări naționale, ca de pildă: „*M-am gîndit* că este permisă discutarea oricărei probleme asupra căreia Adunarea are de luat o hotărîre!”

„*M-am gîndit!*” Omul propune și d-l Camphausen dispune, întrucît elaborează niște proiecte de regulament din care nimeni nu poate înțelege nimic și face ca ele să fie adoptate în mod provizoriu de către Adunarea sa.

* — așa-zise. — *Nota Trad.*

De astă dată d-l Camphausen a fost îngăduitor. El avea nevoie de această discuție. Fără o asemenea discuție ar fi fost adoptată, poate, propunerea lui Parrisus sau aceea a lui Reuter, cu alte cuvinte s-ar fi dat un vot de neîncredere indirect împotriva d-lui Camphausen. Sau, și mai rău, ce s-ar fi ales, fără discuție, din „importantul principiu politic” enunțat de dînsul ?

S-a trecut deci la discuții.

D-l *Parrisus* își exprimă dorința ca propunerea principală să fie imediat supusă discuției, pentru ca să nu se piardă vreme, și pentru ca comisia să-și poată prezenta raportul încă înainte de dezbaterile în legătură cu adresa. Altminteri, la alcătuirea adresei se vor face aprecieri fără a se cunoaște adevărata stare de lucruri din Poznan.

D-l *Meusebach* se pronunță împotriva acestei propuneri, deși într-o formă destul de temperată.

Dar îndată după el se ridică d-l *Ritz*, care arde de nerăbdare să pună capăt propunerii seditioase a lui Reuter. Dînsul este *Regierungsrat* prusian și nu admite ca niște adunări, fie ele și conciliatoare, să încalce atribuțiile lui. Dînsul nu cunoaște decît un singur for care este în drept să facă acest lucru, și anume *Oberpräsidium*. Pentru dînsul nu e nimic mai presus decît ierarhia instanțelor.

„Cum, domnilor — exclamă dînsul —, dv. vreți să trimiteți o comisie la Poznan? Nu cumva vreți să vă transformați într-o instanță administrativă sau judecătorească? Mie, domnilor, propunerea asta nu-mi spune destul de clar ce intenționați să faceți dv. Nu cumva vreți să cereți documente de la generalul comandant de corp de armată” (ce impertinență!), „sau de la instanțele judecătorești” (ce pretenție grozavă!), „sau, poate, de la organele administrative?” (Numai gîndindu-se la așa ceva d-l *Regierungsrat* a rămas înmărmurit). „Nu cumva aveți de gînd să numiți o comisie improvizată” (și care n-a dat, poate, nici un examen) „care să întreprindă o anchetă într-o chestiune despre care nimeni n-are încă nici o idee precisă?” (D-l *Ritz* numește, probabil, comisii numai pentru cercetarea unor chestiuni despre care toată lumea are o idee precisă). „O chestiune atît de importantă, în care vă arogați drepturi care nu vi se cuvin...” (Proteste).

Ce să mai spunem de acest *Regierungsrat* de modă veche, despre acest conțopist de cea mai autentică speță! El este aidoma celui provincial dintr-o gravură de Cham care după revoluția din februarie vine la Paris, vede pe ziduri niște afișe cu înscripția „*République française*” și se duce la procurorul general ca să denunțe pe cei care instigă împotriva guvernului regelui. Bietul om dormise pînă atunci.

D-l Ritz a dormit și el tot timpul. Cuvintele „comisie de anchetă în chestiunea Poznan”, care au căzut ca un trăsnet, îl trezesc brusc și, amețit încă de somn, exclamă surprins : Nu cumva vreți să vă arogați niște drepturi care nu vi se cuvin ?

D-l *Duncker* consideră că nu are nici un rost să se instituie o comisie de anchetă, „întrucât comisia de elaborare a adresei trebuie să ceară guvernului explicațiile necesare”. Ca și cum comisia n-ar fi instituită tocmai în scopul de a compara „explicațiile” date de guvern cu adevărata stare de lucruri.

D-l *Bloem* a vorbit despre caracterul de urgență al acestei propuneri și a opinat că chestiunea trebuie rezolvată înainte de începerea discuțiilor pe marginea adresei. Se vorbește despre comisii improvizate. Dar d-l *Hansemann* a improvizat și dînsul ieri o chestiune de încredere și ea a fost totuși pusă la vot.

D-l *Hansemann*, care în tot timpul acestor dezbateri neplăcute a reflectat, probabil, asupra noului său plan financiar, la rostirea numelui său s-a trezit brusc din visele sale de aur. S-a văzut limpede că habar n-are despre ce este vorba. Dar i se pronunțase numele și trebuia să ia cuvîntul. Îi rămăseseră în minte doar două puncte de reper : discursul șefului său *Camphausen* și discursul d-lui *Ritz*. Din ele a compus, după cîteva fraze goale în legătură cu adresa, următoarea capodoperă de elocvență :

„Tocmai faptul că nu se știe încă ce anume va trebui să facă comisia — și anume dacă va trimite pe unii din membrii săi în marele ducat sau se va ocupa de altă chestiune, tocmai acest fapt dovedește marea importanță a problemei în discuție (!). Și a adopta aici, imediat, o hotărîre în această problemă înseamnă a rezolva în mod improvizat una dintre problemele politice cele mai importante. Eu cred că Adunarea nu va urma această cale ; sînt convins că ea va fi destul de prevăzătoare etc.”.

Cît de mult trebuie să disprețuiască d-l *Hansemann* întreaga Adunare dacă îi atribuie asemenea concluzii ! Vrem să numim o comisie care va trebui, poate, să se ducă la Poznan sau, poate, nu va trebui să se ducă. Tocmai pentru că nu știm dacă ea va trebui să rămînă la Berlin sau să plece la Poznan, tocmai de aceea problema dacă în genere e cazul să fie numită o comisie prezintă o mare importanță. Și tocmai pentru că această problemă prezintă o mare importanță înseamnă că ea este una dintre cele mai importante probleme politice !

Dar în ce constă această foarte importantă problemă politică, asupra acestui lucru d-l Hansemann păstrează deocamdată tăcere, așa cum procedează și d-l Camphausen cu importantul său principiu politic. Deci, încă o dată, să ne înarmăm cu răbdare !

Impresia produsă de logica lui Hansemann este atât de copleșitoare, încît toți cer numaidecît încheierea imediată a dezbaterilor. Acum se desfășoară următoarea scenă :

D-l *Jung* cere cuvîntul pentru a se pronunța împotriva încheierii dezbaterilor.

Președintele : Mi se pare inadmisibil să se acorde cuvîntul pentru așa ceva.

D-l *Jung* : Pretutindeni uzanțele permit deputaților să se pronunțe împotriva încheierii dezbaterilor.

D-l *Temme* dă citire § 42 din regulamentul provizoriu, potrivit căruia d-l *Jung* are dreptate, iar președintele nu.

I se acordă cuvîntul d-lui *Jung*, care spune : „Eu sînt împotriva încheierii dezbaterilor, dat fiind că ministrul a fost acela care a vorbit ultimul. Intervenția ministrului are o foarte mare importanță, pentru că ea influențează într-un anumit sens o mare parte din cei prezenți, pentru că o mare parte din Adunare nu dezavuează cu plăcere pe un ministru...”

Un „oho !” general, prelungit, un vacarm îngrozitor se aude de pe băncile dreptei.

D-l comisar de justiție *Moritz* strigă (de la locul său) : Propun ca *Jung* să fie chemat la ordine ; el și-a permis atacuri personale împotriva întregii Adunări ! (!).

O altă voce din partea „dreptei” strigă : Mă raliez la această propunere și protestez împotriva...

Vacarmul devine tot mai puternic. *Jung* face tot posibilul să-și continue cuvîntarea, dar nu reușește. El cere președintelui să-i permită să vorbească în continuare.

Președintele : Din moment ce Adunarea s-a pronunțat, funcția mea a luat sfîrșit (! !).

D-l *Jung* : Adunarea nu s-a pronunțat ; trebuie mai întîi ca propunerea să fie pusă la vot, așa cum cere procedura.

D-l *Jung* e nevoit să coboare de la tribună. Vacarmul nu încetează pînă ce el nu părăsește tribuna.

Președintele : Ultimul vorbitor, pe cît se pare (!), s-a pronunțat împotriva încheierii dezbaterilor. Rămîne de văzut dacă nu mai este cineva care vrea să vorbească în sensul încheierii dezbaterilor.

D-l *Reuter* : Discuțiile în legătură cu încheierea sau cu continuarea dezbaterilor ne-au răpit deja 15 minute ; n-ar fi mai bine să le punem capăt ?

Îndată după aceea oratorul începe să insiste din nou asupra caracterului de urgență pe care-l prezintă propunerea de numire a comisiei. Aceasta îl determină pe d-l *Hansemann* să ia încă o dată cuvîntul și să dea, în sfîrșit, unele explicații în legătură cu „problema” sa „politică foarte importantă”.

D-l *Hansemann* : Domnilor ! Este vorba de una dintre cele mai mari probleme politice, și anume de aceea dacă Adunarea are de gînd să se angajeze pe un drum care poate s-o aducă la conflicte cît se poate de serioase !

În sfîrșit ! d-l *Hansemann*, ca un Duchâtel consecvent, a declarat din nou că problema în discuție este o *problemă de încredere*. Toate problemele au pentru dînsul o singură semnificație, și anume aceea că ele sînt probleme de încredere, iar problema de încredere este, firește, pentru dînsul „cea mai mare problemă politică” !

D-l *Camphausen* pare de astă dată nemulțumit de o metodă atît de simplă și de rapidă. Și ia cuvîntul.

„Trebuie să observăm că Adunarea ar fi putut să fie deja lămurită” (cu privire la situația de la Poznan) „dacă deputatul ar fi găsit de cuviință să facă o *interpelare*” (dar fiecare dorea să se convingă el însuși). „Aceasta ar fi fost metoda cea mai rapidă de a primi o explicație” (dar în ce fel ?). „...Eu închei declarînd că esența întregii propuneri constă în faptul că Adunarea trebuie să fie aceea care să hotărască dacă e cazul să se instituie, într-un scop sau altul, comisii de anchetă ; sînt pe deplin de acord că această problemă trebuie chibzuită și elucidată cu toată atenția, dar nu sînt de acord cu faptul că ea a fost pusă așa deodată în discuție aici”.

Acesta este, prin urmare, „importantul principiu politic” : problema dacă adunarea conciliatoare are dreptul să instituie comisii de anchetă sau, dimpotrivă, are de gînd să-și conteste ea singură acest drept !

Camerele franceze și engleze au instituit de multă vreme asemenea comisii (select committees) de anchetă (enquête, parliamentary inquiry) și miniștrii cinstiți n-au avut niciodată nimic împotriva. Fără asemenea comisii responsabilitatea miniștrilor rămîne o vorbă goală. Și d-l *Camphausen* contestă conciliatorilor acest drept !

Destul ! E ușor să ții discursuri, dar e greu să votezi. Discuțiile se apropie de sfîrșit, trebuie să se treacă la vot ; și acum se ivesc o sumedenie de dificultăți, îndoieli, sofisticării,

scrupule de conștiință. Dar îi vom scuti de toate acestea pe cititorii noștri. După multă vorbărie, propunerea lui Parrisius este respinsă, iar cea a lui Reuter este trimisă în secții. Fie-i țărîna ușoară !

Scris de F. Engels la 6 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 8

din 8 iunie 1848

Problema adresei

Colonia, 7 iunie. Adunarea de la Berlin a hotărît, aşadar, să trimită regelui o adresă, pentru a da astfel *guvernului* prilejul să-şi expună concepţiile, să-şi justifice activitatea de pînă acum. Aceasta nu trebuie să fie, după părerea ei, o adresă de mulţumire în spiritul vechilor diete şi nici măcar o dovadă de respect: maiestatea-sa, după mărturisirea înalţilor ei „demnitari”, nu face decît să ofere *prilejul* „cel mai potrivit”, „cel mai bun” pentru „a pune de acord” principiile majorităţii cu acelea ale guvernului.

Astfel, dacă, în fond, persoana regelui — ne referim din nou la propriile cuvinte ale preşedintelui consiliului — este un simplu mijloc de schimb, un semn de valoare care nu face decît să mijlocească tranzacţia propriu-zisă, ea nu este în nici un caz indiferentă pentru forma dezbaterilor. În primul rînd, prin intermediul acestora reprezentanţii voinţei poporului sînt puşi în directă legătură cu coroana, şi de aici se poate uşor deduce că dezbaterile cu privire la adresă sînt prin ele înseşi o recunoaştere a teoriei concilierii ³⁵, o renunţare la suveranitatea poporului. În al doilea rînd, şefului suprem al statului, care pretinde să i se acorde un respect cu totul deosebit, nu i te poţi adresa, aşa direct, cum te-ai adresa miniştrilor. În faţa lui trebuie să te exprimi cu mai multă reticenţă, să sugerezi mai mult decît să te pronunţi făţiş, şi, în afară de aceasta, tot guvernul va hotărî dacă el consideră că o critică timidă este compatibilă cu rămînerea sa mai departe. În ceea ce priveşte însă problemele dificile, în care se manifestă cel mai pregnant părerile opuse, ele vor fi, pe cît posibil, trecute sub tăcere sau vor fi atinse doar în mod superficial. Aici şi-ar putea lesne face loc teama de o ruptură prematură cu coroana, care ar putea atrage după sine consecinţe destul de serioase, şi, în acest caz, nu va fi greu să se

invoce pretextul că nu trebuie anticipată discuția mai temeinică, în legătură cu diferite probleme, care va avea loc în curînd.

În felul acesta, venerația naivă față de persoana monarhului sau față de principiul monarhic în genere, apoi teama de a nu merge prea departe, frica de tendințele anarhice, toate acestea vor oferi guvernului imense avantaje cu prilejul dezbaterilor cu privire la adresă, și d-l Camphausen putea să declare — nu fără temeii — că acesta este „cel mai potrivit”, „cel mai bun” prilej pentru a-și cuceri o majoritate puternică.

Se pune acum întrebarea dacă reprezentanții poporului sînt dispuși să accepte această situație de dependență supusă. Adunarea constituantă s-a compromis destul de serios prin faptul că n-a cerut, din proprie inițiativă, miniștrilor să dea socoteală de activitatea depusă de ei pînă acum în cadrul guvernului provizoriu, cînd aceasta ar fi trebuit să fie prima ei obligație. Pe cît se spune, ea a fost convocată atît de devreme pentru a întări măsurile guvernului prin voința indirectă a poporului. E drept că acum, *după ce* s-a întrunit, s-ar zice că ea a fost convocată numai cu scopul „de a elabora, în înțelegere cu coroana, o constituție care, să sperăm, va fi durabilă”.

Dar, în loc de a face cunoscută, de la bun început, adevărata ei misiune printr-o atitudine corespunzătoare, Adunarea a acceptat situația umilitoare de a fi silită să aprobe, sub presiunea miniștrilor, un raport de activitate. E de mirare că nici unul dintre membrii ei nu a cerut, contrar propunerii de a se constitui o comisie pentru elaborarea adresei, ca guvernul, *fără* să aștepte vreun „prilej” special, să se prezinte în fața camerei pur și simplu pentru a da răspunsuri în legătură cu activitatea sa de pînă acum. Și, totuși, acesta ar fi fost singurul argument valabil împotriva unei adrese; cît privește însă toate celelalte argumente, aveau, incontestabil, dreptate miniștrii...

Scris la 7 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 8
din 8 iunie 1848

Se tipărește după textul z'arului

Tradus din limba germană

Noua împărțire a Poloniei ⁸⁶

Colonia, 8 iunie. Noua linie de demarcație a d-lui von Pfuel din Poznan reprezintă un nou act prădalnic împotriva Poloniei. Ea limitează partea din Poznan „care urmează să fie reorganizată” la mai puțin de o treime din întregul mare ducat și adaugă la Confederația germană o parte cu mult mai vastă din Polonia Mare. Limba și naționalitatea polonă urmează să fie recunoscute numai pe o fișie îngustă de pământ de-a lungul graniței rusești. Această fișie este formată din districtele Wreschen și Pleschen * și din părți ale districtelor Mogilno, Wongrowiec, Gnesen, Schroda, Schrimm, Kosten, Fraustadt, Kröben, Krotoschin, Adelnau și Schildberg **. Celălalte părți ale acestor districte, ca și districtele întregi Buk, Poznan, Obornik, Samter, Birnbaum, Meseritz, Bomst, Czarnikow, Chodziesen, Wirsitz, Bromberg, Schubin, Inowroclaw ***, au fost transformate direct, printr-un decret al d-lui Pfuel, în teritoriu german. Și, totuși, nu încapе îndoială că chiar în acest „teritoriu al Confederației germane” majoritatea locuitorilor vorbesc încă limba poloneză.

Vechea linie de demarcație stabilea cel puțin ca graniță pentru polonezi râul Warta. Noua linie limitează din nou la o pătrime partea care urmează să fie reorganizată. Pretextul pentru această măsură îl oferă, pe de o parte, „dorința” ministrului de război de a exclude de la reorganizare regiunea care înconjură cetatea Poznan pe o rază de 3—4 mile, iar pe de altă parte cererea diferitelor orașe, ca de pildă Ostrowo **** etc., de a fi anexate la Germania.

* Denumirile poloneze : Wrzesnia, Pleszew. — *Nota Red.*

** Mogilno, Wagrowiec, Gniezno, Sroda, Srem, Koscian, Wschowa, Krobia, Krotoszyn, Odolanov, Golenice. — *Nota Red.*

*** Buk, Poznan, Oborniki, Szamotuly, Miedzyrzecz, Babimost, Czarnkow, Chodzież, Wyrzysk, Bydgoszcz, Szubin, Inowroclaw. — *Nota Red.*

**** Osztrow. — *Nota Red.*

Cît despre dorința ministrului de război, ea este cît se poate de firească. Mai întîi au pus mîna pe orașul și cetatea Poznan, care e situată la o distanță de 10 mile în interiorul teritoriului polonez, apoi, pentru a nu fi stînjiți în plăcerea de a se folosi de ceea ce au acaparat, găsesc cu cale să mai acapareze un nou teritoriu, pe o rază de 3 mile. Acapararea acestui teritoriu creează, la rîndul ei, necesitatea de a proceda la tot felul de mici rotunjiri, ceea ce oferă cel mai bun pretext pentru a împinge și mai departe granița germană spre granița ruso-poloneză.

În ceea ce privește dorința de anexare manifestată de orașele „germane”, lucrurile stau precum urmează. În întreaga Polonie, germanii și evreii constituie principalul nucleu al tîrgoveșimii care se îndeletnicește cu meseriile și cu negoțul; ei sînt urmași ai imigranților care, în majoritatea cazurilor, au fugit din patria lor din cauza persecuțiilor religioase. Ei au întemeiat orașe pe pămîntul polonez și, în decurs de veacuri, au împărțit soarta statului polonez. Acești germani și evrei, care constituie o infimă minoritate a populației, caută să profite de situația în care se află țara în momentul de față pentru a ajunge la putere. Ei invocă calitatea lor de *germani*, dar ei sînt tot atît de puțin germani ca germanii din America. A-i anexa la Germania înseamnă a asupra limba și naționalitatea a mai mult de jumătate din populația poloneză din Poznan, și anume a acelei părți din provincie în care insurecția națională a izbucnit cu cea mai mare forță și energie: districtele Buk, Samter, Poznan, Obornik.

D-l von Pfuel declară că va recunoaște ca definitivă noua graniță de îndată ce ea va fi ratificată de guvern. El nu pomeneste nici de Adunarea conciliatoare, nici de Adunarea națională germană, care au și ele un cuvînt de spus cînd este vorba de stabilirea granițelor Germaniei. Dar chiar dacă guvernul, conciliatorii și Adunarea de la Frankfurt ar ratifica hotărîrea d-lui Pfuel, linia de demarcație nu poate fi considerată „definitivă” atîta timp cît n-a fost ratificată de încă alte două puteri: poporul german și poporul polonez.

Scris de F. Engels la 8 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 9
din 9 iunie 1848

Pavăza dinastiei

Colonia, 9 iunie. După cum relatează ziarele germane, în ziua de 6 ale lunii în curs, d-l Camphausen și-a revărsat prea plinul inimii sale în fața conciliatorilor săi. El a rostit

„un discurs nu atât de strălucit pe cât de *izvorit din adîncul inimii*, un discurs care amintește de sfîntul Pavel cînd spune : «Toate limbile omenеști și îngerești de le-aș vorbi, dacă nu am dragoste m-am făcut aramă sunătoare!». Discursul lui era pătruns de acel fior sacru pe care-l numim dragoste... El vorbea entuziasmat unor oameni cuprinși de entuziasm ; aplauzele nu mai conteneau... și a fost nevoie de o pauză mai lungă pentru ca auditoriul să se poată pătrunde de impresia profundă produsă asupra lui și să și-o asimileze”³⁷.

Și cine era eroul acestui discurs plin de dragoste, izvorit din adîncul inimii ? Care este subiectul care l-a entuziasmat într-atîta pe d-l Camphausen, încît să vorbească entuziasmat unor oameni cuprinși de entuziasm ? Cine era noul Enea al acestei Eneide³⁸ din 6 iunie ?

Cine altul decît *principele Prusiei !*

Să spicuiim, din darea de seamă stenografică, cum descrie președintele de consiliu-poet peregrinările acestui fiu modern al lui Anchise ; cum, în ziua

cînd a căzut sfîntul Ilion,
a căzut Priam și a pierit și poporul regelui iscusit în mînuirea lăncii³⁹,

cum, după căderea Troiei iuncherești, după lungi peregrinări pe apă și pe uscat, el a acostat în cele din urmă la țarmul Cartaginei moderne și a fost primit prietenește de regina Didona ; cum i-a mers mai bine decît lui Enea I, prin faptul că s-a găsit un Camphausen care a făcut totul pentru a reconstrui Troia și a descoperit din nou sfîntul „teren legal” ; cum Camphausen a readus, în sfîrșit, pe Enea al său acasă la penajii lui și cum între zidurile Troiei⁴⁰ domnește acum din

nou bucuria. Trebuie citite toate acestea, ca și nenumăratele înflorituri poetice, pentru a simți ce înseamnă cînd un entuziast vorbește unor oameni cuprinși de entuziasm.

De altfel toată această epopee îi servește d-lui Camphausen doar ca pretext pentru un ditiramb la adresa propriei sale persoane și a propriului său guvern.

„Da — exclamă el —, am crezut că este în spiritul organizării constituționale ca noi să acoperim o înaltă personalitate, ca noi să fim persoanele împotriva cărora să se îndrepte toate atacurile... Așa s-a și întîmplat. Noi am fost pavăză dinastiei și am făcut să se îndrepte asupra noastră toate pericolele și toate atacurile!”.

Ce compliment pentru „înalta personalitate”, ce compliment pentru „dinastie”! Fără d-l Camphausen și cei șase paladini ai lui, dinastia ar fi fost pierdută. Ce dinastie puternică și ce „dinastie cu adînci rădăcini în popor” trebuie să considere d-l Camphausen dinastia Hohenzollern pentru a vorbi în felul acesta! Într-adevăr, dacă d-l Camphausen ar fi vorbit cu mai puțin „entuziasm unor oameni cuprinși de entuziasm”, dacă ar fi fost mai puțin „pătruns de acel fior sacru pe care-l numim dragoste” sau dacă l-ar fi lăsat să vorbească numai pe Hansemann al său, care se mulțumește cu „arama sunătoare”, ar fi fost mai bine pentru dinastie!

„Numai că eu, domnilor, nu spun asta cu mîndrie sfidătoare, ci cu umilința care izvorăște din conștiința că marea sarcină care ne-a fost încredințată nouă și dv. poate fi dusă la bun sfîrșit numai dacă spiritul *blindeței* și al *împăciurii* va coborî și asupra acestei Adunări, dacă ne putem bizui nu numai pe spiritul dv. de dreptate, dar și pe indulgența dv.!”.

D-l Camphausen are dreptate să ceară blîndețe și indulgență pentru sine de la o Adunare care are ea însăși atîta nevoie de blîndețea și de indulgența publicului!

Scris la 9 iunie 1848.

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 10
din 10 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Colonia în primejdie

Colonia, 10 iunie. A sosit minunata sărbătoare a rusaliilor, cîmpiile au înverzit, iar pomii sînt în floare ⁴¹; și, de vreme ce există oameni care confundă dativul cu acuzativul ⁴² ei se pregătesc să reverse într-o *singură* zi sfîntul duh al reacțiunii peste întreaga țară.

Momentul a fost bine ales. La Neapole locotenenții din garda regală și mercenarii elvețieni au reușit să înece tînăra libertate în sîngele poporului *. În Franța o adunare a capituliștilor încătușează republica în legi draconice și numește comandant la Vincennes pe generalul Perrot, acela care la 23 februarie a dat ordin, de la Hôtel Guizot, să se deschidă focul. În Anglia și în Irlanda sînt aruncați în închisoare, cu nemiluita, cartiștii și adepții repealului ⁴³ și sînt împrăștiate, cu ajutorul dragonilor, mitingurile unor oameni neînarmați. La Frankfurt, Adunarea națională instituie ea însăși acum triumviratul propus de răposatul Bundestag și respins de comisia celor cincizeci ⁴⁴. La Berlin, dreapta repurtează o victorie după alta, datorită superiorității ei numerice și tropăitului din picioare, iar prințul Prusiei declară, prin intrarea sa în „patrimoniul întregii națiuni” ⁴⁵, revoluția drept nulă și neavenită.

În Rheinhessen au loc concentrări de trupe. În jurul orașului Frankfurt sînt cantonați eroii care s-au distins în lupta din Țara Iacurilor ⁴⁶ împotriva corpurilor de voluntari republicani; Berlinul și Breslaur ^{**} sînt încercuite de trupe, iar cum stau lucrurile în Provincia renană vom vedea imediat.

Reacțiunea pregătește o mare lovitură.

* Vezi volumul de față, pag. 21—23. — *Nota Red.*

** Denumirea poloneză: Wroclaw. — *Nota Red.*

În timp ce în Schleswig se dau lupte, în timp ce Rusia trimite note amenințătoare și concentrează 300.000 de soldați la Varșovia, Prusia renană e înțesată de trupe, deși burghezii din parlamentul de la Paris proclamă din nou că vor „pace cu orice preț” !

În Prusia renană, în Mainz și în Luxemburg se află încar-tiruite (potrivit relatărilor lui „Deutsche Zeitung”⁴⁷) *patru-sprezece* regimente de infanterie cu *efectivul complet* (regimentele 13, 15*, 16, 17, 25, 26, 27, 28, 30, 34, 35, 38, 39, 40), cu alte cuvinte o *treime* din întreaga infanterie de linie și de gardă din Prusia (45 de regimente). O parte din aceste regimente se află pe picior de război, iar celelalte sînt întărite prin mobilizarea unei treimi din rezerviști. În afară de aceasta, mai sînt așteptate aici trei regimente de ulani, două de husari și unul de dragoni, la care se va adăuga în curînd și un regiment de cuirasieri. La acestea trebuie adăugate cea mai mare parte a brigăzilor a 7-a și a 8-a de artilerie, din care cel puțin jumătate este deja în stare să execute deplasări (adică efectivul în cai a fost mărit de la 19 la 121 de cai de fiecare baterie sau de la 2 pînă la 8 atelaje de tun). Pentru Luxemburg și Mainz a fost formată, în plus, o a treia companie de artilerie. Aceste trupe sînt dispuse într-un mare arc care se întinde de la Colonia și Bonn, prin Koblenz și Trier, pînă la granițele cu Franța și Luxemburg. Toate fortărețele sînt apro-vizionate cu arme, șanțurile sînt prevăzute cu palisade, iar copacii de pe glacis pe alocuri sînt tăiați complet, iar pe alocuri doar pe linia de tragere a tunurilor.

Dar cum stau lucrurile aici, în *Colonia* ?

Forturile Coloniei sînt complet înarmate. Au fost instalate platformele, au fost tăiate ambrazurile, tunurile se află aici și vor fi amplasate pe pozițiile lor. În fiecare zi se muncește la aceste lucrări de la ora 6 dimineața pînă la 6 seara. După cît se aude, tunurile au fost scoase din oraș noaptea *cu roțile înfășurate, pentru a evita orice zgomot*.

Întărirea zidului împrejmuitor al orașului a și început la Bayenturm și a înaintat pînă la bastionul nr. 6, adică pînă la jumătatea valului fortăreței. În sectorul 1 au fost deja amplasate 20 de tunuri.

* Nu este întru totul exact. Din regimentul 13 se află acolo numai o parte, regimentul 15 este în întregime în Westfalia dar poate fi adus acolo în cîteva ore cu trenul.

La bastionul nr. 2 (Severintor) tunurile au fost amplasate la poartă. E de ajuns ca ele să fie întoarse pentru a deschide focul asupra oraşului.

Cea mai bună dovadă că acest armament este numai aparent îndreptat împotriva unui duşman din afară şi că în realitate el este îndreptat chiar *împotriva oraşului Colonia* ne-o oferă faptul că aici copacii de pe glacis au rămas pretutindeni neatinşi. Aşadar, în caz că trupele vor trebui să părăsească oraşul şi să se refugieze în forturi, tunurile amplasate pe zidul împrejmuitor nu vor putea acţiona împotriva forturilor, în timp ce absolut nimic nu împiedică mortierele, obuzierele şi tunurile de 24 de pfunzi ale forturilor să tragă asupra oraşului cu obuze şi bombe, pe deasupra copacilor. Forturile se află la o distanţă de numai 1.400 de paşi de zidul împrejmuitor, ceea ce le permite să bată în orice parte a oraşului cu bombe, care pot fi trase pînă la distanţa de 4.000 de paşi.

Acum cîteva cuvinte despre măsurile *îndreptate direct împotriva oraşului*.

Arsenalul, situat vizavi de sediul administraţiei districtuale, *este golit de arme*. Armele sînt ambalate bine, ca să nu fie observate, şi expediate spre forturi.

În *lăzi pentru puşti* se aduc în oraş proiectile de artilerie şi se depun de-a lungul zidului împrejmuitor, în depozitele de materiale de război, care nu pot fi lovite cu bombe.

În momentul cînd scriem aceste rînduri se distribuie *artileriştilor puşti cu baionete*, deşi este ştiut că în Prusia artileria nu este de loc instruită în mînuirea acestor arme.

O parte din infanterie este deja instalată în forturi. Toată Colonia ştie că alaltăieri au fost distribuite cîte 5.000 de cartuşe de fiecare companie.

Pentru cazul unei ciocniri cu poporul au fost date următoarele dispoziţii :

La primul semnal de alarmă, compania 7 de artilerie (de cetate) se îndreaptă spre forturi.

Îndată după aceea şi bateria a 37-a este scoasă din oraş. Această baterie este de pe acum complet „gata pentru luptă”.

Comaniile 5 şi 8 artilerie rămîn deocamdată în oraş. Ele au cîte 20 de încărcături de fiecare piesă.

Husarii pornesc din Deutz spre Colonia.

Infanteria ocupă Piaţa nouă, Hahnentor şi Ehrentor, pentru a acoperi retragerea tuturor trupelor din oraş, şi îndată după aceea se va adăposti şi ea în forturi.

În același timp ofițerii superiori fac tot ce le stă în putință pentru a insufla trupelor vechea ură prusacă împotriva noii stări de lucruri. Acum, când reacțiunea este în floare, nu-i nimic mai ușor decât, sub pretextul unei cuvîntări împotriva tulburătorilor și republicanilor, să te dedai la cele mai odioase atacuri împotriva revoluției și împotriva monarhiei constituționale.

Și trebuie spus că niciodată n-a fost Colonia atît de liniștită ca în ultima vreme. În afară de o adunare cu totul lipsită de importanță care a avut loc în fața casei d-lui Regierungspräsident și de o încăierare pe Heumarkt, în ultimele patru săptămîni nu s-a întîmplat nimic care să fi alarmat cît de cît măcar garda civilă. Prin urmare, toate aceste măsuri *n-au fost cîtuși de pușin impuse de situație.*

Repetăm: după toate aceste măsuri, care nu-și pot găsi nici o explicație; după concentrarea de trupe de la Berlin și Breslau, care ne este confirmată de scrisorile primite, după înțesarea cu soldați a Provinciei renane atît de odioasă reacționarilor, nu ne putem îndoi că reacțiunea pregătește o puternică lovitură generală.

Se pare că aici, la Colonia, declanșarea ei a fost fixată pentru *a doua zi de rusalii.* Circulă zvonuri insistente că în această zi „va începe”. Reacțiunea va căuta să provoace mici dezordini, pentru ca apoi să dea imediat ordin trupelor să acționeze, să amenințe cu bombardarea orașului, să dezarmeze garda civilă, să aresteze pe principalii tulburători, pe scurt să recurgă la represii de felul celor de la Mainz și Trier*.

Atragem în mod serios atenția muncitorilor din Colonia asupra acestei curse pe care le-o întinde reacțiunea. Îi rugăm insistent să nu dea nici cel mai mic prilej partidului vechi-prusac să instaureze în Colonia despotismul legilor marțiale. Îi rugăm să lase să se scurgă în cea mai perfectă liniște aceste două zile ale rusaliilor, pentru a zădărnici astfel întregul plan al reacționarilor.

Dacă-i dăm reacțiunii prilej să ne atace, sîntem pierduți; o să se întîmple cu noi ceea ce s-a întîmplat cu cei de la Mainz. Dacă o silim să ne atace, și ea se hotărăște într-adevăr să facă acest pas, atunci cei din Colonia vor avea prilejul să arate că nici ei nu ezită nici o clipă să lupte pînă la ultima picătură de sînge pentru cuceririle lui 18 martie.

* Vezi volumul de față, pag. 19—20. — Nota Red.

Post-scriptum. Chiar acum au fost publicate următoarele ordine : Pentru cele două zile ale rusaliilor se contramandează adunarea pentru primirea parolei (de obicei ea este anunțată cu o deosebită solemnitate). Trupele rămân consemnate în cazărmi, unde li se va comunica ofițerilor parola.

Comaniile de artilerie de cetate, companiile de reparații de armament de artilerie, ca și garnizoana de infanterie a forțurilor, capătă zilnic, cu începere de azi, în afară de porția de pâine obișnuită, o rație de pâine pentru patru zile, astfel că sînt în permanență aprovizionate pentru opt zile.

Artileria face, încă de astă seară de la ora 7, exerciții de luptă.

Scris de F. Engels la 10 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 11
din 11 iunie 1848

Adunarea de la Frankfurt și cea de la Berlin își recunosc incompetența

*Colonia, 11 iunie. Ambele adunări, cea de la Frankfurt și cea de la Berlin, au consemnat în mod solemn, în procesele lor verbale, o declarație de incompetență. Prima, prin votul ei în problema Schleswig-Holsteinului, recunoaște că Bundestagul este forul ei superior⁴⁸. Cealaltă, adoptînd, împotriva propunerii făcute de deputatul Berends, hotărîrea cu privire la trecerea motivată la chestiunile curente, nu numai că dezavuează revoluția *, dar declară în mod categoric că a fost convocată numai pentru a cădea de acord asupra constituției și, prin aceasta, recunoaște principiul de căpetenie al proiectului de constituție propus de guvernul Camphausen. Amîndouă adunările și-au făcut o apreciere justă. Amîndouă sînt incompetente.*

Scris la 11 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 12—13
din 13 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

* Vezi volumul de față, pag. 73—86. — *Nota Red.*

Dezbaterile de la Berlin cu privire la revoluție

I

Colonia, 13 iunie. Adunarea conciliatoare și-a spus, în sfârșit, cu hotărîre cuvîntul. A dezavuat revoluția și a recunoscut teoria concilierii.

Starea de lucruri asupra căreia trebuia să se pronunțe era următoarea :

La 18 martie regele a promis o constituție, a introdus libertatea presei pe cauțiune și a făcut o serie de declarații în sensul că unitatea Germaniei poate fi realizată dacă Germania va fi încorporată Prusiei.

Acestea au fost concesiile făcute la 18 martie, reduse la adevăratul lor conținut. Faptul că berlinezii s-au declarat mulțumiți de ele, că au manifestat în fața palatului spre a-i mulțumi regelui pentru concesiile făcute dovedește cît se poate de limpede necesitatea revoluției de la 18 martie. Trebuia revoluționat nu numai statul, ci și *cetățenii* lui. Ei nu se puteau dezbăra de mentalitatea lor de supuși (Untertan) decît într-o sîngeroasă luptă de eliberare.

Cunoscuta „neînțelegere” a provocat revoluția. Căci s-a produs într-adevăr o neînțelegere. Agresiunea soldaților, lupta care a ținut timp de 16 ore, necesitatea pentru popor de a obține cu forța retragerea trupelor, toate acestea constituie o dovadă suficientă că poporul *înțelesese cu totul greșit* concesiile făcute la 18 martie.

Rezultatele revoluției au fost : pe de o parte, înarmarea poporului, dreptul de asociere și suveranitatea poporului cucerită efectiv ; pe de altă parte, menținerea monarhiei și guvernul Camphausen-Hanseman, adică guvernul reprezentanților marii burghezii.

Revoluția a avut deci două serii de rezultate, care în mod necesar trebuiau să fie divergente. Poporul a învins și și-a cucerit o seamă de libertăți cu caracter net democratic ; însă conducerea nemijlocită n-a trecut în mâinile lui, ci în acelea ale mării burghezii.

Într-un cuvânt, revoluția n-a fost dusă pînă la capăt. Poporul a îngăduit formarea unui guvern din reprezentanți ai mării burghezii, și aceștia și-au arătat de îndată tendințele lor, făcînd propuneri de alianță vechii nobilimi prusiene și birocrăției. Arnim, Kanitz și Schwerin au intrat în guvern.

De teama poporului, adică de teama muncitorilor și a burgheziei democratice, marea burghezie, dintotdeauna contra-revoluționară, a încheiat o alianță ofensivă și defensivă cu reacțiunea.

Partidele reacționare reunite au început lupta lor împotriva democrației prin aceea că *au pus sub semnul întrebării revoluția*. A fost renegată victoria poporului ; s-a confecționat faimoasa listă a celor „șaptesprezece militari morți” ; luptătorii de pe baricade au fost ponegriți în fel și chip. Dar nu numai atît. Guvernul a hotărît într-adevăr să se întrunească Dieta unită, care fusese convocată încă înainte de revoluție, și a pus-o să însceneze post festum trecerea legală de la absolutism la constituție. Prin aceasta el renege de-a dreptul revoluția. Apoi a inventat teoria concilierii, renegînd prin aceasta din nou revoluția și contestînd totodată suveranitatea poporului.

Așadar, revoluția a fost într-adevăr pusă sub semnul întrebării, și aceasta a fost posibil pentru că ea a fost numai o semirevoluție, pentru că a fost numai începutul unei îndelungate mișcări revoluționare.

Nu putem să intrăm aici în amănunte și să arătăm de ce și în ce măsură dominația momentană a mării burghezii din Prusia constituie o etapă tranzitorie necesară spre democrație și de ce marea burghezie a trecut de partea reacțiunii îndată după înscăunarea ei. Deocamdată relatăm doar faptul în sine.

Adunarea conciliatoare trebuia să se pronunțe acum dacă recunoaște sau nu revoluția.

Însă a recunoaște revoluția în asemenea împrejurări însemna a recunoaște latura democratică a revoluției în opoziție cu marea burghezie, care voia să anuleze această latură.

A recunoaște revoluția însemna, în acel moment, a recunoaște tocmai *inconsecvența* revoluției și, prin urmare, a recunoaște mișcarea democratică, care era îndreptată împo-

triva unora dintre rezultatele revoluției. Însemna a recunoaște că în Germania are loc o revoluție, în procesul căreia guvernul Camphausen, teoria concilierii, votul indirect, dominația marilor capitaliști și roadele activității Adunării însăși pot fi, ce-i drept, etape de tranziție inevitabile, dar nu sînt în nici un caz niște rezultate definitive.

Dezbaterile din cameră în legătură cu recunoașterea revoluției au fost ample și ambele părți au participat la ele cu mult interes, dar cu o uimitoare sărăcie de spirit. Rareori ai ocazia să citești ceva mai dezolant ca aceste dezbateri dezlinate, întrerupte tot timpul de vociferări sau de subtilități în legătură cu regulamentul. În locul pasiunii înflăcărate a luptei de partid, un calm rece, care amenință în fiecare moment să degenereze într-o simplă conversație ; în locul unei argumentări tăioase, multă și confuză vorbărie despre tot felul de nimicuri ; în loc de replici zdrobitoare, plicticoase predici morale despre esența și natura moralității.

Nici stînga nu s-a remarcat în mod deosebit în aceste dezbateri. Cei mai mulți dintre oratorii ei repetă același lucru ; nici unul nu îndrăznește să atace problema cu toată hotărîrea și să ia în mod fățiș o atitudine revoluționară. Tuturor le e frică să nu lovească, să nu jignească, să nu sperie pe cineva. Dacă luptătorii de la 18 martie n-ar fi dat dovadă, în lupta lor, de mai multă energie și pasiune decît au dat dovadă domnii de stînga în aceste dezbateri, ar fi vai de Germania.

II

Colonia, 14 iunie. Dezbaterile sînt deschise de deputatul *Berends* din Berlin, care propune următoarea moțiune :

„Adunarea recunoaște revoluția și declară că luptătorii de la 18 și 19 martie au binemeritat de la patrie”.

Forma moțiunii — formulare de un laconism antic roman, care a fost apoi reluată de marea revoluție franceză — a fost foarte potrivită.

Cu atît mai nepotrivit a fost, în schimb, felul în care și-a argumentat d-l *Berends* moțiunea sa. Cuvîntarea sa n-a fost revoluționară, ci împăciuitoare. Trebuia să exprime, în fața unei adunări de reacționari, minia luptătorilor de pe bariade insultați ; el însă a conferențiat foarte liniștit și într-un limbaj sec, ca și cum ar fi vorbit, tot în calitate de profesor, la uniunea meseriașilor din Berlin. Avea de apărut un lucru foarte simplu și foarte clar, dar expunerea lui a fost cît se poate de confuză.

D-l *Berends* începe astfel :

„Domnilor ! Recunoașterea revoluției este cît se poate de firească (!). Însăși Adunarea noastră constituie o recunoaștere elocventă a mării mișcări care a cuprins toate țările civilizate ale Europei. Adunarea de față este un rezultat al acestei revoluții ; existența ei înseamnă deci o recunoaștere de fapt a revoluției”.

În primul rînd, nu este cîtuși de puțin vorba de a recunoaște, în general, ca un fapt „marea mișcare care a cuprins toate țările civilizate ale Europei” ; așa ceva ar fi de prisos și n-ar avea nici o importanță. Dimpotrivă, este vorba de a recunoaște luptele de stradă de la Berlin — care sînt prezență ca o rebeliune — drept o revoluție autentică, reală.

În al doilea rînd, Adunarea de la Berlin reprezintă fără îndoială, într-o anumită privință, „o recunoaștere a revoluției”, întrucît fără luptele de stradă de la Berlin nu s-ar fi obținut o constituție „pe calea concilierii”, ci cel mult o constituție impusă. Însă prin felul cum a fost convocată, prin mandatul care i-a fost dat de către Dieta unită și de către guvern, ea a devenit în aceeași măsură o *renegare* a revoluției. O Adunare care se situează „pe terenul revoluției” nu conciliază, ci decretează.

În al treilea rînd, Adunarea a recunoscut teoria concilierii chiar prin votul în favoarea adresei și a renegat revoluția chiar din momentul în care a votat împotriva procesiunii la mormîntul celor căzuți⁴⁹. Ea a renegat revoluția prin faptul că, în genere, „ține ședințe” concomitent cu Adunarea de la Frankfurt.

Așadar, moțiunea d-lui Berends a fost efectiv respinsă de două ori. Cu atît mai mult trebuia să fie respinsă de data asta, cînd Adunarea era nevoită să se pronunțe pe față.

Din moment ce Adunarea era reacționară, din moment ce era sigur că poporul nu mai poate aștepta nimic de la ea, era în interesul celor de stînga ca minoritatea, care era *pentru* moțiune, să fie cît mai mică și să cuprindă numai pe membrii cei mai hotărîți.

Așadar, d-l Berends nu avea nici un motiv să se sfiască. El trebuia să ia o atitudine cît mai hotărîtă, cît mai revoluționară. În loc să se cramponeze de iluzia că Adunarea este și vrea să fie o Adunare constituantă, că ea *se situează* pe terenul revoluției, el ar fi trebuit să-i arate că ea a și renegat în mod indirect revoluția și s-o invite să facă acum în mod deschis acest lucru.

Nu numai el, dar, în genere, nici unul dintre oratorii de stînga n-a urmat această politică, singura adecvată partidului democrat. Ei s-au amăgit cu iluzia că vor putea convinge Adunarea să facă un pas revoluționar. De aceea au făcut concesii, au atenuat, au vorbit de împăcare și, prin aceasta, au renegat ei *înșiși* revoluția.

D-l Berends continuă apoi, cu multă răceală și într-un limbaj sec, să-și expună părerea sa despre revoluție în general și despre revoluția de la Berlin în special. În cursul expunerii sale, referindu-se la obiecția că revoluția era de prisos întrucît regele a admis încă dinainte totul, el răspunde :

„Firește că maiestatea-sa regele a făcut *multe* concesii... Dar s-a obținut oare prin aceste concesii satisfacerea poporului? Ni s-a dat vreo

garanție că această promisiune va deveni într-adevăr realitate? Eu *cred* că această garanție a fost dobândită abia... după luptă!... Este știut că o asemenea transformare a statului poate lua naștere și poate prinde rădăcini trainice numai în marile catastrofe ale luptei. Un fapt important nu fusese încă admis la 18 martie, și anume înarmarea poporului... Abia după ce poporul s-a înarmat, s-a simțit asigurat împotriva posibilității unor neînțelegeri... Lupta este *deci* (!), desigur, *un fel de fenomen al naturii* (!), însă un fenomen necesar..., catastrofa prin care transformarea vieții de stat devine realitate, devine adevăr”.

Din această expunere lungă, încilcită și plină de repetări reiese cât se poate de limpede că d-l *Berends* nu este de loc lămurit asupra rezultatelor și necesității revoluției. El nu cunoaște alte rezultate ale revoluției decât „garanția” promisiunilor de la 18 martie și „înarmarea poporului”; iar necesitatea ei o construiește pe cale filozofică, parafrazînd încă o dată „garanția”, în stil mai prețios, și în încheiere ne asigură solemn că nici o revoluție nu poate fi realizată fără revoluție.

Cînd spui că revoluția era necesară, nu se înțelege altceva decît că era necesară pentru a dobîndi ceea ce am dobîndit acum. Necesitatea revoluției stă în raport direct cu rezultatele ei. Dar cum d-l *Berends* nu este lămurit asupra rezultatelor ei, firește că este nevoit să recurgă la asigurări grandilocvente pentru a construi necesitatea ei.

Care au fost rezultatele revoluției? În nici un caz „garanția” promisiunilor de la 18 martie, ci, dimpotrivă, răsturnarea acestor promisiuni.

La 18 martie se promisese o monarhie în care nobilimea, birocrația, armata și popimea păstrau în mîinile lor puterea, însă acordau totodată drept de control mării burghezii printr-o constituție *dăruită* și printr-o libertate a presei pe cauțiune. Pentru popor — drapele germane și flotă germană în locul celor prusiene, serviciu militar în cadrul Confederației germane și nu în cadrul Prusiei.

Revoluția a răsturnat toate forțele monarhiei absolute: nobilimea, pe birocrați, pe militari și pe popi. Ea a adus la putere marea burghezie, și numai pe ea. Ea a dat poporului arma libertății presei fără cauțiune, dreptul de asociere și, cel puțin în parte, chiar arma materială, pușca.

Dar nu acesta este rezultatul principal. Poporul care a luptat și a învins pe baricade este cu totul alt popor decît acela care a manifestat la 18 martie în fața palatului și a fost lămurit prin atacuri ale dragonilor asupra semnificației concesiilor obținute. El este capabil de cu totul alte lucruri

și are cu totul altă atitudine față de guvern. Cea mai importantă cucerire a revoluției este *revoluția însăși*.

„Ca berlinez, pot spune fără nici o ezitare că noi am încercat un *sentiment dureros*” (și nimic mai mult!)... „văzînd cum este defăimată această luptă... Mă refer la cele spuse de d-l președinte al Consiliului de Miniștri, care... a arătat că un popor mare și reprezentanții lui trebuie să acționeze *cu îngăduință, în spirit împăciuitoare*. La această *îngăduință apelez eu* cînd vă propun, ca reprezentant al Berlinului, să recunoașteți zilele de 18 și 19 martie. În general, după revoluție populația Berlinului a avut tot timpul o atitudine cît se poate de onorabilă și de demnă. Se poate să se fi produs și unele excese... De aceea *cred că este cazul* ca Adunarea să declare etc. etc.”.

La această concluzie lașă, care reneagă revoluția, nu avem de adăugat decît că, după o asemenea motivare, moțiunea merita să fie respinsă.

III

Colonia, 14 iunie. Primul amendament care a fost opus moțiunii lui Berends și-a datorat scurta sa existență d-lui deputat *Brehmer*. Era o declarație vagă și binevoitoare prin care: 1) era recunoscută revoluția, 2) era recunoscută teoria concilierii, 3) erau recunoscuți toți cei ce contribuiseră la transformările care avuseseră loc și 4) era recunoscut marele adevăr că

Nu calul, nu călărețul
Apără culmile abrupte
Pe care stau monarhii⁵⁰, —

prin care, în cele din urmă, revoluția însăși era iarăși redusă la o expresie specific prusiană. Onorabilul domn profesor *Brehmer* dorea să satisfacă toate partidele, iar ele nici nu voiau să știe de el. Amendamentul lui a fost respins fără să fie pus în discuție, și d-l *Brehmer* s-a retras cu toată resemnarea unui umanitarist dezamăgit.

S-a urcat apoi la tribună d-l *Schulze* din *Delitzsch*. D-l *Schulze* este și dînsul un admirator al revoluției, însă nu atît un admirator al luptătorilor de pe baricade, cît al oamenilor din dimineața următoare, care, spre deosebire de „luptători”, poartă numele de „popor”. El își exprimă dorința să fie apreciată îndeosebi „comportarea poporului după luptă”. Entuziasmul lui a fost fără margini cînd a auzit

„despre moderația și cumințenia poporului atunci cînd n-a mai avut în fața sa nici un adversar (!)..., despre seriozitatea, despre spiritul împăciuitoar al poporului..., despre atitudinea lui față de dinastie... Ne-am dat seama că poporul era perfect conștient că în aceste clipe se *afilă față în față cu istoria!*”

Pe d-l *Schulze* nu-l entuziasmează atât activitatea revoluționară a poporului în timpul luptei, cât înactivitatea lui prin nimic revoluționară de după luptă.

A aprecia mărinimia poporului după revoluție nu poate însemna decît una din două :

Ori a insulta poporul, căci ar fi o insultă la adresa poporului să apreciezi ca un merit faptul că nu comite jосnicii după victorie ;

ori a recunoaște că, după victoria repurtată prin forța armelor, poporul se lasă cuprins de moleșeală, ceea ce dă reacțiunii posibilitatea să ridice din nou capul.

„Pentru a le îmbina pe amîndouă”, d-l *Schulze* și-a exprimat „admirația” sa, „vecină cu entuziasmul”, în primul rînd pentru faptul că poporul s-a comportat cumsecade și, în al doilea rînd, pentru că a dat reacțiunii ocazia să-și vină în fire.

„Comportarea poporului” a constat în faptul că a stat, plin de entuziasm, „față în față cu istoria”, într-un moment cînd ar fi trebuit să făurească istoria ; că din cauza „comportării” sale, a „moderației”, „cumințeniei”, „adîncii seriozității” și a „sentimentului” său „de nespusă înălțare” n-a știut să-i împiedice pe miniștri să-i răpească prin înșelăciune una cîte una libertățile dobîndite ; că a considerat revoluția ca încheiată, în loc s-o continue. Cu totul altfel s-au comportat vienezii, care au învins reacțiunea dîndu-i lovitură după lovitură și care au cucerit acum un parlament *constituant* în loc de unul conciliant !⁵¹

D-l *Schulze* (din *Delitzsch*) recunoaște deci revoluția cu condiția de a nu o recunoaște. Pentru aceasta a fost răsplătit cu strigăte frenetice de „bravo !”.

După o scurtă dispută în legătură cu regulamentul apare la tribună însuși d-l *Camphausen*. Dînsul observă că, potrivit propunerii lui *Berends*, „Adunarea trebuie să se pronunțe asupra unei *idei*, să-și exprime părerea”. Pentru d-l *Camphausen* revoluția este numai o „*idee*”. De aceea el „lasă în seama” Adunării să hotărască ea dacă e cazul să facă sau nu acest lucru. După părerea lui, în ce privește chestiunea însăși, „poate că nici nu există o divergență de păreri prea importantă”, avînd în vedere faptul îndeobște cunoscut că, atunci cînd se ceartă doi bürgeri germani, ei sînt au fond * întotdeauna de acord.

* — în fond. — *Nota Trad.*

„Dacă vreți să repetați că... am pășit într-o perioadă care *trebuie să aibă ca urmare...* cele mai importante transformări“ (așadar nu le-a avut încă), „atunci nimeni nu poate fi de acord mai mult decât mine în această privință“.

„Dacă, dimpotrivă, vreți să susțineți că statul și puterea de stat și-au pierdut baza lor juridică, că *a avut loc o răsturnare violentă a puterii existente...* atunci protestez împotriva unei asemenea interpretări“.

Pînă acum d-l Camphausen considera că meritul său principal constă în aceea că a reînnoțit firul rupt al legalității; acum susține că acesta n-a fost rupt niciodată. Puțin importă că faptele îl dezminț categoric; dogma neîntreruptei transmiteri legale a puterii de la Bodelschwingh pînă la Camphausen poate să nu țină seama de fapte.

„Dacă vreți să insinuați că ne aflăm în ajunul unor evenimente similare aceloră pe care le cunoaștem din istoria revoluției engleze din secolul al XVII-lea și a celei franceze din secolul al XVIII-lea, al cărui rezultat final a fost trecerea puterii în mâinile unui dictator“,

atunci d-l Camphausen se vede de asemenea nevoit să protesteze.

Prietenul istoriei care gîndește nu putea, firește, să scape ocazia de a plasa, pe seama revoluției din Berlin, acele reflexii pe care bürgerul german le ascultă cu atît mai multă plăcere cu cît le-a citit mai des în scrierile lui Rotteck. Revoluția din Berlin nu putea să fie o revoluție fie și numai pentru motivul că, în acest caz, ea ar fi fost nevoită să dea naștere unui Cromwell sau Napoleon, fapt împotriva căruia d-l Camphausen protestează.

D-l Camphausen îngăduie, în cele din urmă, conciliatorilor săi „să-și exprime *simpatia* pentru victimele unei *ciocniri funeste*“, remarcînd însă că, în cazul de față, „esențialul depinde de felul cum ea va fi exprimată“, și dorește ca întreaga chestiune să fie lăsată în seama unei comisii.

După un nou incident în legătură cu regulamentul apare în sfîrșit un orator care știe să înduioșeze inimile pentru că intră în fondul chestiunii. Este vorba de sfinția-sa d-l pastor Müller din Wohlau, care se pronunță pentru amendamentul lui Schulze. D-l pastor nu vrea „să *rețină prea mult*“ Adunarea, ci vrea „să se refere numai la un punct foarte *esențial*“.

În acest scop, d-l pastor supune Adunării următoarea problemă :

„Moțiunea ne-a condus în domeniul *moral*, și dacă nu ne limităm s-o considerăm în *suprafața* ei (cum se procedează pentru a considera

o chestiune în suprafața ei ?), ci în *adîncimea ei* (există o adîncime goală, așa cum există și o vorbărie goală), „atunci vom fi nevoiți să recunoaștem, oricît de greu ne-ar fi acest lucru, că este vorba nici mai mult nici mai puțin decît de recunoașterea morală a răscoalei; și de aceea vă întreb: o răscoală — este ea morală sau nu?”

Nu-i vorba aici de o problemă politică de partid, ci de ceva infinit mai important: de o problemă teologică-filozofică-morală. Adunarea trebuie să cadă de acord cu coroana nu asupra unei constituții, ci asupra unui sistem de filozofie morală. „O răscoală — este ea morală, sau nu?” Aceasta este problema. Și ce a răspuns d-l pastor Adunării care stătea cu sufletul la gură?

„Nu cred însă că sîntem chemați să hotărîm aici asupra acestui înalt principiu moral!”

D-l pastor a intrat în fondul problemei numai ca să declare că pentru dînsul ea e o problemă de nepătruns.

„Ea a constituit un obiect de reflexie pentru mulți cugetători *profunzi*, care n-au ajuns totuși la o *concluzie precisă*. Și nici noi nu vom putea clarifica îndeajuns această problemă în cursul unei scurte dezbateri”.

Adunarea a rămas ca trăznită, D-l pastor îi pune o problemă morală cu toată acuitatea și seriozitatea pe care o cere subiectul; i-o pune pentru ca imediat după aceea să declare că problema e insolubilă. În această atmosferă apăsătoare, conciliatorii trebuie să se fi simțit ca și cum s-ar fi aflat într-adevăr „pe terenul revoluției”.

Dar asta n-a fost, de fapt, nimic altceva decît o simplă manevră duhovnicească a d-lui pastor pentru a determina Adunarea să se pocăiască. Iar pentru cei plini de căință el a avut gata pregătit un strop de balsam:

„Eu cred că mai există și un al treilea punct de vedere, care trebuie luat în considerare aici: cei căzuți la 18 martie au acționat într-o stare de spirit care nu permite adoptarea unei hotărîri cu caracter moral!”

Luptătorii de pe baricade nu erau lucizi.

„De mă întrebați însă dacă îi consider *îndreptățiți din punct de vedere moral*, vă răspund cu toată hotărîrea: da!”

Iar noi întrebăm: dacă un propovăduitor de la țară al cuvîntului lui Dumnezeu se lasă ales și trimis la Berlin numai pentru a plictisi publicul cu cazuistica sa moralizatoare, este acesta un lucru *moral* sau *imoral*?

Deputatul *Hofer*, în calitatea sa de țaran pomeranian, protestează împotriva întregii chestiuni.

„Căci cine au fost soldații? Oare nu frații și fiii noștri? Gîndiți-vă bine ce impresie i-ar face unui tată de pe malul mării” (în limba vendă: po more, adică din Pomerania) „dacă ar auzi cum a fost tratat aici fiul său!”

Armata putea să se comporte oricum, putea să devină instrumentul celei mai infame trădări — n-are a-face; ea era formată din tinerii noștri pomeranieni și, prin urmare, de trei ori „ura” pentru ei!

Deputatul *Schultz* din Wanzleben: Domnilor, se impune să-i apreciem pe berlinezi. Curajul lor a fost fără margini. Ei nu și-au biruit numai frica în fața tunurilor.

„Ce înseamnă frica de a fi sîrtecat de *mitralii* în comparație cu *pericolul* de a ți se aplica pedepse aspre, poate chiar dezonorante, ca *participant la dezordini de stradă!* Curajul necesar pentru a participa la o asemenea luptă este atît de sublim, încît *nu poate fi comparat cu el* nici chiar curajul celui care stă cu pieptul deschis în fața gurilor de tun!”

Așadar, germanii n-au făcut revoluție înainte de 1848 pentru că le era frică de comisarul de poliție.

La apoi cuvîntul ministrul *Schwerin*, care declară că demisionează dacă propunerea lui Berends va fi primită.

Elsner și *Reichenbach* se pronunță împotriva amendamentului lui Schulze.

Dierschke arată că revoluția trebuie recunoscută pentru că „lupta pentru libertatea morală nu s-a terminat încă” și pentru că însăși Adunarea „a luat naștere datorită libertății morale”.

Jacoby cere „deplina recunoaștere a revoluției cu toate urmările ei”. Cuvîntarea lui a fost cea mai bună din toată ședința.

După atîta morală, plictiseală, nehotărîre și împăciuito-rism, avem, în sfîrșit, bucuria să-l vedem pe *Hansemann* al nostru urcînd la tribună. Acum vom auzi, în sfîrșit, ceva hotărît, ceva care să aibă o noimă; dar degeaba, astăzi și d-l Hansemann este blajin, împăciuito-r. El își are motivele sale, căci nu întreprinde nimic fără să-și aibă motivele sale. El vede că Adunarea șovăie, că rezultatul votului este nesigur, că n-a fost încă găsit un amendament potrivit și vrea ca dezbaterile să fie amîinate.

În acest scop el se străduiește din răsputeri să vorbească pe un ton cît mai blajin. Faptul există, nimeni nu-l contestă.

Numai că unii îl denumesc revoluție, iar alții „fapte mărețe”. Nu trebuie

„să uităm că aici n-a fost o *revoluție*, ca la Paris sau ca, mai înainte, în Anglia, ci că aici a avut loc o *tranzacție* între coroană și popor” (o ciudată tranzacție cu mitralii și gloanțe!). „Deci tocmai pentru că noi” (miniștrii), „într-o anumită privință, nu ridicăm nici o obiecție *în legătură cu fondul problemei*, iar pe de altă parte formula trebuie să fie astfel aleasă încît să creeze posibilitatea de a păstra baza pe care se situează guvernul”, —

de aceea ar fi mai bine ca dezbaterea să fie amînată pentru ca miniștrii să se poată consfătui.

Gîndiți-vă numai : cît trebuie să-l fi costat pe Hansemann al nostru faptul că a fost nevoit să recurgă la o asemenea întorsătură și să admită că „baza” pe care se situează guvernul e atît de șubredă încît poate fi răsturnat printr-o simplă „formulă” ! Singura lui compensație a fost plăcerea de a putea face iarăși din această problemă o *chestiune de încredere*.

Dezbaterea a fost deci amînată.

IV

Colonia, 14 iunie. — *Ziua a doua*. — Dezbaterile încep și de data asta prin lungi discuții în legătură cu regulamentul. După încetarea lor ia cuvântul

d-l *Zachariă*. El are de propus un amendament menit să scoată Adunarea din încurcătură. Iată, în sfârșit, formula care convine guvernului. Ea sună astfel :

„Avind în vedere deosebita importanță a marilor evenimente din martie, cărora, prin aprobarea regală” (care a fost ea însăși un „eveniment din martie”, deși nu „mare”), „le datorăm actuala situație juridică, a statului ; și că și luptătorilor le revine un merit incontestabil (!!) în obținerea acesteia” (anume în obținerea aprobării regale) „și, mai ales, avind în vedere că Adunarea nu consideră că misiunea sa e de a emite păreri” (Adunarea ar trebui să declare că nu are nici o părere !), „ci de a *elabora în înțelegere cu coroana constituția*, Adunarea trece la ordinea de zi”.

Această moțiune confuză, lipsită de conținut, care vrea să mulțumească pe toți și despre care d-l *Zachariă* își face iluzia că „oricine, chiar și d-l Berends, va găsi în ea *tot ceea ce el*, cu bună-credință, *a avut intenția să pună în moțiunea sa*”, această peltea nici caldă nici rece este deci „formula” pe a cărei „bază” „se situează” și se poate situa guvernul *Camphausen*.

D-l pastor *Sydow* din Berlin, încurajat de succesul colegului său Müller, urcă și el la amvon. Problema morală îl preocupă și pe el. Ceea ce n-a putut soluționa Müller va putea să soluționeze el.

„Domnilor, permiteți-mi să vă spun aici *de îndată*” (după ce predicase deja o jumătate de oră) „ceea ce-mi dictează mie simțul datoriei : dacă dezbaterile continuă, atunci, după părerea mea, nu trebuie să tacă nimeni atita timp cât nu și-a făcut datoria față de propria-i conștiință. (Bravo !)

Permiteți-mi o observație personală. *Părerea mea* despre o revoluție este (la subiect ! la subiect !) că, acolo unde are loc o revoluție, ea nu-

decît un simptom al vinovăției ambelor părți, atît a celor ce guvernează cît și a celor ce sînt guvernați. Acesta (această platitudine, această manieră ieftină de a eluda chestiunea) „este aspectul moral superior al chestiunii, și (!) să nu anticipăm *verdictul moral-creștin* al națiunii”. (Dar pentru ce își inchipuie acești domni că sînt acolo?) (Agitație. Strigăte : la ordinea de zi!).

„Însă, domnilor — continuă neînfricatul spadasin al unei concepții morale superioare și al verdictului moral-creștin al națiunii care nu trebuie anticipat —, eu nu împărtășesc părerea că nu pot veni vremuri cînd, cu necesitatea unui fenomen al naturii, poporul va trebui să facă uz de legitima apărare politică (!) și... sînt de părere că atunci *fiecare poate lua parte la aceasta într-un mod pe deplin moral*”. (Mulțumită cazuisticii sîntem salvați!). „*Desigur* că poate face acest lucru și într-un mod imoral, și în acest caz el trebuie lăsat pe seama conștiinței lui” !!

Chestiunea luptătorilor de pe baricade n-are ce căuta în fața unei soi-disant* Adunări naționale; locul ei este în fața duhovnicului. Cu asta chestiunea este lămurită.

D-l pastor Sydow mai declară că dînsul are „curaj”, vorbește pe larg despre suveranitatea poporului din punctul de vedere al concepției morale superioare, mai este întrerupt de vreo trei ori de semnele de nerăbdare ale celor de față și trece apoi la locul său cu conștiința împăcată că s-a achitat de o datorie de conștiință. Acum toată lumea știe cu ce este și cu ce nu este de acord pastorul Sydow.

D-l Plönnis declară că este de părere să se renunțe la această chestiune, deoarece o rezoluție cîrpăcită cu atîtea amendamente și subamendamente, cu atîtea dezbateri și dispute nu mai are nici o valoare. D-l Plönnis are dreptate. Însă el nu putea face un mai prost serviciu Adunării decît atrăgîndu-i atenția asupra acestei situații, asupra acestei dovezii de lașitate a atîtor membri din ambele tabere.

D-l Reichensperger din Trier :

„Nu sîntem aici pentru a construi teorii și a *decreta istoria*; datoria noastră este ca, pe cît ne e cu putință, să *facem istoria*”.

Ba nicidecum! Prin acceptarea trecerii motivate la chestiunile curente, Adunarea hotărăște că, dimpotrivă, ea este acolo pentru a *anula istoria*. Firește că și aceasta este o manieră de „a face istoria”.

„Îmi amintesc de o butadă a lui Vergniaud: revoluția este pe cale de a-și înghiți propriii ei copii”.

Din păcate, nu e așa! Ea este mai degrabă pe punctul de a fi înghițită de propriii ei copii!

* — așa-zise. — Nota Trad.

D-l *Riedel* a descoperit că prin moțiunea prezentată de Berends „nu trebuie să se înțeleagă numai ceea ce spun cuvintele, ci că în dosul ei se ascunde o luptă de principii”. Și această victimă a unei „concepții morale superioare” este consilier intim de arhivă și profesor!

Apare din nou pe scenă un prea venerabil preot. E d-l *Jonas*, predicatorul cucoanelor din Berlin. Și se pare chiar că el confundă Adunarea cu un auditoriu compus din fiice ale unor clase sociale cultivate. Cu toată grandilocvența pretențioasă a unui autentic discipol al lui Schleiermacher, el debitează o interminabilă serie de locuri comune dintre cele mai plate cu privire la deosebirea, atât de importantă, dintre revoluție și reformă. Încă înainte de a fi terminat introducerea predicii sale, el a fost întrerupt de trei ori; în cele din urmă s-a lansat într-o splendidă tiradă:

„Revoluția reprezintă ceva diametral opus conștiinței noastre religioase și morale actuale... O revoluție este un fapt care, într-adevăr, era în mare cinste în antichitatea greacă și romană, însă în lumea creștină...” (Întreruperi violente. Vacarm general. Esser, Jung, Elsner, președintele și mulți alții intervin în discuție. În cele din urmă, agreeatul predicator de pe amvon reușește să ia din nou cuvântul).

„În orice caz, contest Adunării dreptul de a pune la vot chestiuni cu privire la principiile religioase și morale; asupra unor asemenea principii nu se poate pronunța nici o adunare” (? dar consistoriul? dar sinodul?). „A vrea să decretezi sau să declari că revoluția este un model de înaltă morală sau altceva” (deci, în genere, ceva) „mi se pare că este ca și cum Adunarea ar vrea să hotărască dacă există sau nu un dumnezeu sau dacă există mai mulți”.

După cum se vede, predicatorul cucoanelor a fost atât de abil să aducă din nou problema pe tărîmul „concepției morale superioare”, și acum ea este, firește, numai de competența conciliilor protestante sau a fabricanților de catehisme ai sinoadelor.

Slavă domnului! După toate aceste aberații pe tema moralității, ia, în sfîrșit, cuvîntul *Hansemann* al nostru. Cu un spirit practic ca acesta sîntem complet asigurați împotriva „concepției morale superioare”. Cu o singură remarcă plină de dispreț, d-l *Hansemann* înlătură cu desăvîrșire punctul de vedere moral:

„Vă întreb, dispunem noi de atîta timp ca să ne angajăm în asemenea discuții de principii?”

D-l *Hansemann* își amintește că un deputat a vorbit ieri despre muncitorii lipsiți de mijloace de existență. D-l *Hansemann* folosește această remarcă pentru a face o manevră

abilă. El vorbește despre lipsurile în care se zbate clasa muncitoare, deplînge mizeria ei, și întrebă :

„Care este cauza lipsurilor generale? Eu cred... că fiecare are sentimentul că nu putem avea încă nici o siguranță în trăinicia celor existente atîta timp cît situația noastră juridică de stat nu este încă reglementată”.

Aici d-l Hansemann vorbește cu însuflețire. Trebuie restabilită încrederea! — exclamă el — și cel mai bun mijloc pentru restabilirea încrederii este renegarea revoluției. Și acum oratorul guvernului, care „nu vede nici o reacțiune”, se lansează într-o înfricoșătoare expunere pe tema importanței sentimentelor prietenești ale reacțiunii.

„Vă conjur să contribuiți la stabilirea armoniei între toate clasele” (ultrașiind clasele care au făcut revoluția!); „vă conjur să contribuiți la crearea unei armonii între popor și armată; gîndiți-vă că speranțele noastre de a ne consolida independența se sprijină pe armată” (! în Prusia, unde fiecare este soldat!); „gîndiți-vă în ce situație dificilă ne aflăm — nici nu-i nevoie să vă mai explic mai mult, căci *oricine citește cu atenție ziarele*” (și acest lucru îl fac, fără îndoială, toți cei de față) „*va recunoaște* că această situație e dificilă, *cît se poate de dificilă*. Or, eu găsesc că într-un asemenea moment nu este potrivit să dăm o declarație prin care să *semnăm discordie* în țară... De aceea, domnilor, căutați să *împăcați* pe toată lumea, nu ridicați probleme cu care *ați putea provoca adversarii*, căci altminteri așa s-ar *întîmpla cu siguranță*. Adoptarea motiunii ar putea avea *cele mai triste consecințe*”.

Cum trebuie să fi zîmbit reacționarii văzînd că Hansemann, de obicei atît de hotărît, înfricoșează cu vorbele lui nu numai Adunarea, dar și pe sine însuși!

Acest apel la frica marii burghezii, a avocaților și a belferilor din cameră a avut mai mult efect decît întreaga frazeologie sentimentală pe tema unei „concepții morale superioare”. Chestiunea era hotărîtă. D'Ester s-a mai avîntat o dată în luptă pentru a atenua impresia produsă, însă degeaba; dezbaterile s-au încheiat și, cu 196 de voturi contra 177, a fost adoptată trecerea motivată la chestiunile curente, propusă de Zachariä.

Prin aceasta Adunarea s-a judecat pe sine însăși ca fiind lipsită de judecată.

Scris de F. Engels
la 13—14 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 14—17
din 14—17 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Situația partidelor la Colonia

Colonia, 16 iunie. Acum câteva zile s-au ținut aici alegeri parțiale, care au arătat cât se poate de convingător cât de mult s-a schimbat situația partidelor de la ultimele alegeri generale⁵² pînă azi.

D-l Müller, directorul poliției, membru supleant al Adunării de la Frankfurt, a fost ales, la Gummersbach, deputat în Adunarea de la Berlin.

La aceste alegeri au fost trei candidați. Partidul catolic l-a propus pe d-l *Pellmann*, partidul constituțional (Uniunea cetățenească)⁵³ pe d-l avocat *Fay*, iar partidul democrat pe d-l avocat *Schneider II*, președintele Asociației democrate (de la *Stollwerk*)⁵⁴.

La primul scrutin (140 de votanți) au întrunit: d-l *Fay* 29 de voturi, d-l *Pellmann* 34, iar d-l *Schneider* 52 de voturi. Restul au fost voturi răzlețe.

La al doilea scrutin (139 de votanți) au întrunit: d-l *Fay* 14 voturi, d-l *Pellmann* 59, iar d-l *Schneider* 64 de voturi. Partidul democrat a continuat, prin urmare, să aibă o majoritate mereu crescîndă de voturi.

În sfîrșit, la al treilea scrutin (138 de votanți) d-l *Fay* n-a mai avut *nici un* vot, d-l *Schneider* a avut 55 de voturi, iar d-l *Pellmann* 75 de voturi. Prin urmare, de frica celor de la *Stollwerk*, domnii din Uniunea cetățenească au dat voturile lor candidatului partidului catolic.

Rezultatele acestor scrutine arată cât de mult s-a schimbat aici opinia publică. În alegerile principale, democrații au fost pretutindeni în minoritate. În actualele alegeri parțiale dintre cele trei partide între care s-a dat lupta, cel mai

puternic a fost, fără îndoială, partidul democrat, și el a putut fi învins numai printr-o coaliție nefirească a celorlalte două partide. Nu luăm în nume de rău partidului catolic că a acceptat această coaliție. Subliniem numai faptul că *constituționalii* au dispărut.

Scris la 16 iunie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 18
din 18 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Ședința conciliatoare din 15 iunie

Colonia, 17 iunie. V-am spus acum câteva zile* : negați existența revoluției și ea își va afirma existența ei printr-o a doua revoluție.

Evenimentele de la 14 iunie⁵⁵ sînt doar primul fulger prevestitor al acestei a doua revoluții, și iată că guvernul Camphausen este în plină destrămare. Adunarea conciliatoare a acordat poporului berlinez un vot de încredere prin faptul că s-a pus sub ocrotirea lui⁵⁶. Aceasta înseamnă o recunoaștere postumă a luptătorilor din martie. Adunarea a luat din miinile miniștrilor lucrările de elaborare a constituției și încearcă „să cadă de acord” cu poporul, numind o comisie care să examineze toate petițiile și adresele care se referă la constituție. Aceasta este o revenire tîrzie asupra declarației cu privire la incompetența sa**. Ea promite să înceapă lucrările de elaborare a constituției printr-un act important, și anume prin desființarea principalului fundament al vechiului edificiu : apăsătoarele relații feudale de la sate. Această promisiune echivalează cu cea din noaptea de 4 august⁵⁷.

Într-un cuvînt : adunarea conciliatoare și-a renegat, la 15 iunie, propriul ei trecut, tot așa cum la 9 iunie a renegat trecutul poporului. Ea și-a trăit propriul ei 21 martie⁵⁸.

Dar încă n-a fost luată cu asalt Bastilia.

Între timp se apropie, dinspre răsărit, un apostol al revo-

* Vezi volumul de față, pag. 70—72. — *Nota Red.*

** Vezi volumul de față, pag. 69. — *Nota Red.*

luției, irezistibil, de nestăvilit. El se află deja în fața porților orașului Thorn *. Acest apostol este *țarul*. *El va salva revoluția germană, prin faptul că o va centraliza.*

Scris la 17 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 18
din 18 iunie 1848

Tradus din limba germană

* Denumirea poloneză : Torun. — *Nota Red*

Insurecția de la Praga

Colonia, 17 iunie. Un nou măcel, de felul celui de la Poznan, se pregătește în *Boemia* *. Soldătimea austriacă a înecat în sânge ceh posibilitatea unei coexistențe pașnice între Boemia și Germania.

Prințul Windischgrätz dispune să se așeze pe Vișehrad și Hradcin⁵⁹ tunuri îndreptate asupra orașului Praga. Sînt concentrate trupe și se pregătește o lovitură împotriva congresului slavilor⁶⁰ și împotriva cehilor.

Poporul află despre aceste pregătiri. El se adună în fața locuinței prințului și cere arme. Ele îi sînt refuzate. Agitația sporește; crește mulțimea celor înarmați și neînarmați. Se trage un foc de armă dintr-o circiumă situată în fața palatului comandantului, și prințesa Windischgrätz, rănită mortal, se prăbușește la pămînt. Se dă pe loc ordinul de atac, grenadirii înaintează, poporul este respins. Dar peste tot se ridică baricade care opresc armata. Se aduc tunuri și baricadele sînt dărîmate cu mitralii. Singele curge șiroaie. Se dau lupte în tot cursul nopții de 12 spre 13 și ele continuă și în ziua de 13. În cele din urmă soldații reușesc să cucerească străzile largi și să împingă poporul înapoi spre cartierele mai strîmte ale orașului, unde nu poate fi folosită artileria.

Acestea sînt ultimele noastre știri. La acestea se adaugă și vestea că mulți dintre delegații la congresul slavilor au fost expulzați din oraș sub escortă puternică. Potrivit acestor știri, se pare că armata a învins, cel puțin în parte.

Oricum s-ar termina însă insurecția, un război distrugător al germanilor împotriva cehilor rămîne acum singura soluție posibilă.

* — Cehia. — *Nota Red.*

În revoluția lor, germanii au de ispășit păcatele întregului lor trecut. Ei au plătit pentru păcatele lor în Italia. La Poznan ei și-au atras din nou blestemul întregii Polonii. Iar acum i-a venit rîndul și Boemiei.

Francezii au știut să se facă apreciați și să-și cîștige simpatie chiar acolo unde veneau ca dușmani. Germanii nu sînt apreciați și nu-și cîștigă simpatii nicăieri. Chiar și acolo unde apar ca apostoli mărinoși ai libertății, ei sînt respinși cu ironie amară.

Și pe bună dreptate. O națiune care în tot trecutul ei a acceptat să fie folosită ca unealtă de oprire împotriva tuturor celorlalte națiuni trebuie mai întîi să dea dovadă că a devenit într-adevăr revoluționară. Și trebuie să dovedească acest lucru altfel decît prin cîteva jumătăți de revoluție, care n-au alt rezultat decît să perpetueze, sub alte forme, vechea nehotărîre, slăbiciune și dezbinare; revoluții după care un Radetzky rămîne la Milano, un Colomb și un Steinăcker la Poznan, un Windischgrätz la Praga, un Hüser la Mainz, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Germania, devenită revoluționară, trebuia să se lepede de tot trecutul ei, în special în ceea ce privește relațiile cu popoarele vecine. Ea trebuia să proclame, o dată cu libertatea ei, libertatea popoarelor pe care le oprimase pînă atunci.

Și ce a făcut Germania devenită revoluționară? Ea a sancționat pe deplin, prin soldătimea germană, vechea oprire a Italiei, a Poloniei, iar acum și a Boemiei. Kaunitz și Metternich sînt pe de-a-ntregul disculpați.

Și, după toate astea, germanii mai au și pretenția ca cehii să aibă încredere în ei!

Și după toate astea li se ia în nume de rău cehilor că nu vor să se alătore unei națiuni care, eliberîndu-se pe sine, oprimă în același timp și maltratează alte națiuni!

Li se ia în nume de rău că nu vor să trimită deputați într-o adunare reprezentativă cum este jalnica noastră „Adunare națională” de la Frankfurt, care, lipsită de vlagă, se teme de propria ei suveranitate!

Li se ia în nume de rău că se dezic de neputinciosul, neajutoratul și inertul guvern austriac, care pare a exista nu pentru a împiedica sau, cel puțin, a organiza dezmembrarea Austriei, ci pur și simplu pentru a o constata! De un guvern care este prea slab chiar și pentru a elibera Praga de tunurile și de soldații unui Windischgrätz!

Cei mai de plîns însă sînt înșiși vitejii cehi. Fie că vor învinge, fie că vor fi bătuți, pieirea lor este sigură. Prin oprirea lor timp de patru secole de către germani, oprimare care continuă și acum sub forma luptelor de stradă de la Praga, ei sînt împinși în brațele rușilor. În marea luptă dintre Apusul și Răsăritul Europei, care se va dezlănțui în cel mai scurt timp — poate în cîteva săptămîni —, o funestă fatalitate face ca cehii să fie de partea rușilor, de partea despotismului și împotriva revoluției. Revoluția va învinge, și cehii vor fi primii care vor fi striviți de ea.

Vina acestui deznodămînt funest pentru cehi o poartă tot germanii. Căci germanii sînt aceia care i-au trădat pe cehi lăsîndu-i pe mîna Rusiei.

Scris de F. Engels la 17 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 18
din 18 iunie 1848

Tradus din limba germană

Arestarea lui Valdenaire. — Sebaldt

Colonia. Precum se știe, adunarea conciliatoare de la Berlin a amînat luarea în discuție a interpelării făcute de Wencelius în legătură cu arestarea lui *Victor Valdenaire*, deputat al districtului Trier. Și pentru care motiv! Pentru că în arhivele vechii legislații prusiene nu s-a găsit nici o *lege* care să prevadă inviolabilitatea reprezentanților poporului, după cum nu s-au găsit, bineînțeles, nici reprezentanți ai poporului în lada de vechituri a istoriei prusiene. Așa că nimic mai ușor decît să anulezi sub același pretext, în interesul respectării legilor statului, toate cuceririle revoluției! Revendicările, nevoile și drepturile legitime promovate de revoluție, nu pot fi, bineînțeles, sancționate de o legislație a cărei temelie este aruncată în aer tocmai de această revoluție. *Inviolabilitatea* reprezentanților prusieni ai poporului există din momentul în care există reprezentanți prusieni ai poporului. Sau, poate, existența întregii adunări conciliatoare depinde de capriciile unui șef al poliției sau ale unui tribunal oarecare. Se înțelege că *Zweiffel*, *Reichensperger* și ceilalți juriști renani, pentru care fiecare problemă politică este un prilej de controversă procedurală și care n-ar fi ezitat să profite de cazul Valdenaire pentru a se deda la mici chițibușuri și a-și manifesta nemărginitul lor servilism, sînt deocamdată feriți de o asemenea eventualitate.

Îi punem cu acest prilej o întrebare d-lui Reichensperger II: nu cumva a fost desemnat d-l Reichensperger să ocupe postul de *președinte al camerei din Colonia*, în locul d-lui Schauberg, care la 1 iulie 1848 urmează să iasă la pensie?

Valdenaire a fost arestat în momentul cînd se urca în diligență pentru a merge la *Merzig*, unde urmau să aibă loc alegeri pentru un loc de *deputat* în *Adunarea de la Frankfurt*. Lui *Valdenaire* îi era asigurată marea majoritate a voturilor. Și nu există mijloc mai comod de a zădărnici niște alegeri cu rezultate nedorite decît să-l arestezi pe candidat! Și, pentru a fi consecvent, guvernul nu-l cheamă pe *Gräff*, locțiitorul lui, cu toate că el a făcut reclamație; în felul acesta, o populație de 60.000 de suflete, care nu se bucură de simpatia guvernului, a rămas fără reprezentant. Noi îl sfătuim pe d-l *Gräff* să se deplaseze la Berlin din proprie înputernicire.

În sfîrșit, nu putem da o mai bună caracterizare a situației care domnește la Trier decît reproducînd *avertismentul* de mai jos al atotputernicului domn *Sebaldt*, Landrat regal și primar general al orașului Trier.

A V E R T I S M E N T

În cîteva seri la rînd au fost observate în piețele publice și pe străzile orașului grupuri de oameni neobișnuit de numeroase, ceea ce a făcut să creadă pe unii mai slabi de înger că se pun la cale demonstrații menite să tulbure ordinea. Eu nu sînt dintre cei fricoși și aș mai putea să tolerez acest lucru dacă n-ar fi stînjenită circulația. Dacă totuși, împotriva așteptărilor, le-ar trece prin cap unor neisprăviți să tulbure această circulație prin atitudinea lor necuviincioasă sau prin zeflemeli ofensatoare, voi fi nevoit să recomand în mod stăruitor părții celei mai bune din public să se îndepărteze imediat de asemenea elemente, căci în cazul unei perturbări serioase a ordinii vor fi luate măsuri serioase și mi-ar părea rău dacă în cursul unei eventuale ciocniri ar avea de suferit cei neprevăzători, iar nu cei vinovați.

Trier, 16 iunie 1848

Landrat regal și primar general
Regierungsrat, *Sebaldt*

Cu cită blîndețe și în ce grai patriarhal se exprimă această persoană sus-pusă!

„Ar mai putea să tolereze acest lucru dacă n-ar fi stînjenită circulația”. Cîtă îngăduință din partea d-lui *Sebaldt*!

Celor slabi de înger le este frică de demonstrații. Dictatorul din Trier are însă calitatea de a nu fi fricos. Dar el trebuie să-și arate plenipotența, trebuie să transforme într-o *suspiciune oficială* vedeniile fantastice ale celor fricoși, pen-

tru a putea să amenințe că în caz de perturbare *serioasă* a ordinii va trebui să procedeze cu toată *seriozitatea*.

Cît de minunat se îmbină, la acest mare bărbat de stat, seriozitatea cu îngăduința! Sub protecția acestei *prevederi* serioase și blînde, locuitorii *cei buni* ai orașului Trier pot să doarmă liniștiți.

Scris la 18 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 19
din 19 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Ședința conciliatoare din 17 iunie

Colonia, 19 iunie. „N-au învățat nimic și n-au uitat nimic” — iată o concluzie tot atât de valabilă pentru guvernul Camphausen ca și pentru Bourboni.

La 14 iunie, poporul, indignat de faptul că conciliatorii au renegat revoluția, năvălește asupra arsenalului. El vrea să aibă o garanție împotriva adunării și știe că cea mai bună garanție sînt armele. Arsenalul este luat cu asalt și poporul se înarmează singur.

Asaltul asupra arsenalului — care reprezintă un eveniment fără rezultate imediate, o revoluție care s-a oprit la jumătatea drumului — a avut totuși următoarele consecințe :

1) adunarea, înfricoșată, a revenit asupra hotărîrii ei din ajun și a declarat că se pune sub protecția populației din Berlin ;

2) ea s-a lepădat de guvern într-o chestiune vitală și, cu o majoritate de 46 de voturi, a făcut să cadă proiectul de constituție prezentat de guvernul Camphausen ;

3) de îndată a început completa descompunere a guvernului, miniștrii Kanitz, Schwerin și Auerswald au demisionat (dintre ei, pînă acum, doar Kanitz a fost definitiv înlocuit cu Schreckenstein) și abia la 17 iunie d-l Camphausen a cerut Adunării un răgaz de trei zile ca să-și completeze cabinetul destrămat.

Toate acestea se datoresc asaltului asupra arsenalului.

Dar în timp ce *consecințele* acestei autoînarmări a poporului devin atât de vizibile, guvernul îndrăznește să condamne însăși această acțiune ! În timp ce Adunarea și guvernul recunosc răscoala, participanții la răscoală sînt supuși la diferite anchete, sînt tratați conform legilor vechi-prusiene, sînt defăimați în ședințele Adunării și înfățișați ca niște bandiți ordinari !

Și chiar în ziua cînd Adunarea înfricoșată se pune sub protecția luptătorilor care au luat cu asalt arsenalul, decretul d-lor *Griesheim* (comisar al Ministerului de Război) și *Temme* (procuror) îi califică pe acești luptători drept niște „tilhari” și „jefuitori”. „Liberalul” domn *Temme*, pe care revoluția l-a readus din exil, deschide o anchetă severă împotriva continuatorilor revoluției. *Korn*, *Löwinsohn* și *Urban* sînt arestați. În tot Berlinul se fac percheziții peste percheziții. Căpitanul *Natzmer*, care a fost destul de clarvăzător ca să înțeleagă imediat necesitatea de a se retrage din arsenal, omul care prin retragerea sa pașnică a ferit Prusia de o nouă revoluție și pe miniștrii ei de cea mai mare primejdie, omul acesta este adus în fața Curții Marțiale și judecat conform legilor marțiale, care îl condamnă la moarte.

Conciliatorii își revin și ei din spaima lor. În ședința din 17 iunie, ei se decid de luptătorii care au luat cu asalt arsenalul, așa cum la 9 iunie au renegat pe luptătorii de pe bariade. În această ședință din 17 iunie s-au petrecut următoarele :

D-l *Camphausen* declară adunării că-i va face acum o prezentare a întregii situații, pentru ca ea să hotărască dacă guvernul trebuie sau nu să fie pus sub acuzare în legătură cu asaltul asupra arsenalului.

Este neîndoios că existau motive de acuzare împotriva miniștrilor, însă nu pentru că au tolerat asaltul asupra arsenalului, ci pentru că l-au provocat, prin faptul că au escamotat în mod abil una dintre cele mai importante urmări ale revoluției : înarmarea poporului.

După el ia cuvîntul d-l *Griesheim*, comisar al Ministerului de Război. El face o descriere mai amplă a armelor care se aflau în arsenal, și anume a puștilor „de tip cu totul nou, secret exclusiv al Prusiei”, a armelor „de importanță istorică” și a tuturor celorlalte minunății. El arată cum era organizată paza arsenalului : sus 250 de soldați, iar jos garda civilă. El menționează că recepțiile și expedierile de arme din arsenal, ca depozit principal al întregului stat prusian, aproape că n-au fost întrerupte de revoluția din martie.

După toate aceste observații preliminare cu care a încercat să cîștige simpatia conciliatorilor pentru o instituție atît de interesantă cum este arsenalul, el ajunge, în sfîrșit, la evenimentele de la 14 iunie.

Poporul, afirmă el, a fost făcut mereu atent asupra arsenalului și a livrărilor de arme, spunându-i-se că armele îi aparțin.

Aceste arme aparțineau, desigur, poporului : mai întâi ca un bun național și în al doilea rând ca o parte a dreptului de înarmare al poporului, drept care a fost cucerit de el și care îi este garantat.

D-l Griesheim „poate asigura cu certitudine că primele împușcături au fost trase din rîndurile poporului asupra gărzii civile”.

Această afirmație nu este altceva decît o reeditare a legendei celor „saptesprezece militari morți” din martie.

D-l Griesheim descrie apoi cum a pătruns poporul în arsenal, cum s-a retras garda civilă și cum „au fost *furate* atunci 1.100 de puști de tip nou, ceea ce constituie o pierdere de neînlocuit” (!) Căpitanul Natzmer a fost convins să se retragă, „*să-și calce datoria*” ; și armata s-a retras.

Acum însă d-l comisar al Ministerului de Război ajunge la un punct al expunerii sale care face să sîngereze inima lui de vechi prusian : poporul a profanat sanctuarul vechii Prusii. Ascultați numai :

„Acum însă în camerele de sus au început *adevărate orori* : *s-a furat, s-a prădat și s-a devastat*. Arme noi au fost trîntite de pămînt și sfărîmate ; au fost distruse *antichități* de o valoare de neînlocuit, puști cu incrustații de argint și de fildeș, modele pentru artilerie lucrate cu măiestrie, greu de reconstituit ; *trofee și steaguri cîștigate cu sîngele poporului* și de care *se leagă onoarea națiunii, au fost rupte și pîngărite!*” (Indignare generală. Strigăte din toate părțile : huo ! huo !).

Această indignare a bătrînului spadasin împotriva frivolității poporului face o impresie cît se poate de comică. Poporul a comis „adevărate orori” cu vechile coifuri, cu chi-piurile și cu alte vechituri „de o valoare de neînlocuit!”. Au fost trîntite de pămînt „arme noi” ! Ce „oroare” pentru un locotenent-colonel încărunțit în serviciu, căruia îi era permis să contemple cu evlavie „arme noi” numai la arsenal, în timp ce regimentul său făcea exerciții cu puștile cele mai învechite ! Poporul a devastat modelele de tunuri ! Nu cumva are d-l Griesheim pretenția ca poporul să-și pună mînuși glacé înainte de a porni la revoluție ? Însă cel mai îngrozitor lucru e că trofeele vechii Prusii au fost pîngărite și rupte !

D-l Griesheim ne relatează un fapt din care reiese că, la 14 iunie, poporul berlinez a dat dovadă de un foarte just tact revoluționar. Poporul din Berlin a renegat așa-zisele

războaie de eliberare, prin faptul că a călcat în picioare steagurile cucerite la Leipzig și Waterloo. Primul lucru pe care trebuie să-l facă germanii în revoluția lor este să rupă cu întregul lor trecut rușinos.

Era însă normal ca adunarea vechi-prusiană a conciliatorilor să huiduiască un act prin care poporul ia, pentru prima oară, atitudine revoluționară nu numai împotriva asupritorilor lui, ci și împotriva mărețelor iluzii ale propriului său trecut.

Cu toată indignarea furibundă împotriva unor asemenea nelegiuiri, d-l Griesheim nu uită să observe că povestea aceasta „a costat statul 50.000 de taleri și arme pentru câteva batalioane de soldați“.

El continuă :

„Nu din dorința de înarmare a poporului a fost întreprins acest atac. Armele au fost vindute pentru câțiva gologani“.

După părerea d-lui Griesheim, asaltul asupra arsenalului n-a fost decît acțiunea unei bande de tâlhari care au furat puști pentru ca pe urmă să le vîndă pe rachiu. Dar de ce au prădat „tîlharii“ tocmai arsenalul și nu prăvăliile bogate ale bijutierilor și ale zarafilor? la această întrebare d-l comisar al Ministerului de Război n-a binevoit să dea nici un răspuns.

„S-a manifestat o vie simpatie pentru nenorocitul (!) căpitan, fiindcă și-a călcat datoria pentru a nu vărsa, cum se zice, sîngele cetățenilor ; ba mai mult, fapta lui a fost înfățișată ca lăudabilă și meritorie : chiar azi a fost la el o delegație care pretinde ca fapta lui să fie recunoscută ca binemeritînd de la întreaga patrie. (Indignare). Această delegație era compusă din reprezentanți ai diferitelor cluburi, în frunte cu asesorul Schramm. (Indignare sa a împiedicat și strigăte de „huo“ !). Un lucru este indiscutabil : căpitanul și-a călcat prima și cea mai de seamă îndatorire a unui soldat — el și-a părăsit postul, în ciuda instrucțiunii, care i s-a dat în mod expres, de a nu face acest lucru fără un ordin special. I s-a îndrugat că prin retragerea lui ar salva tronul, că toate trupele au părăsit orașul și că regele a fugit din Potsdam. (Indignare). *El a procedat întocmai ca acel comandant din 1806* care a predat pur și simplu fortăreața ce-i fusese încredințată, în loc s-o apere. Cît privește obiecția că prin retragerea sa a împiedicat să se verse sîngele cetățenilor, ea cade de la sine ; nu i s-ar fi întîmplat nimănui absolut nimic, deoarece el a predat postul chiar în momentul cînd se apropia restul batalionului care îi venea în ajutor“. (Strigăte de „bravo!“ la cei de dreapta, fluierături la cei de stînga).

D-l Griesheim a uitat, desigur, și de data asta că tocmai stăpînirea de sine a căpitanului Natzmer a salvat Berlinul de la o nouă luptă armată, pe miniștri — de cea mai mare primejdie, iar monarhia — de la prăbușire. D-l Griesheim se

dovedește din nou locotenent-colonelul tipic, care nu vede în comportarea lui Natzmer decît nesupunere, părăsire lașă a postului și trădare, după cunoscutul exemplu vechi-prusianî din 1806. Omul căruia monarhia îi datorează faptul că s-a putut menține trebuie condamnat la moarte. Frumos exemplu pentru întreaga armată !

Și cum s-a comportat adunarea în cursul acestei relatări a d-lui Griesheim ? Ea s-a făcut ecoul indignării lui. Cei de stînga au protestat, în cele din urmă, prin... fluierături. La Berlin, cei de stînga se comportă, în genere, din ce în ce mai laș și mai echivoc. Unde se aflau acești doîmni, care s-au folosit de popor în timpul alegerilor, în noaptea de 14 iulie, cînd poporul, pentru că era dezorientat, a lăsat să-i scape din nou avantajele cîștigate și cînd îi lipsea doar un conducător pentru ca să obțină victoria completă ? Unde erau atunci d-nii Berends, Jung, Elsner, Stein și Reichenbach ? Ei stăteau acasă sau făceau intervenții inofensive pe la miniștri. Dar nu numai atît. Ei n-au îndrăznit nici măcar să apere poporul împotriva calomniilor și insultelor debitate de comisarul guvernului. Nici un singur orator n-a luat cuvîntul. Nici unul dintre ei n-a vrut să-și asume răspunderea pentru o acțiune a poporului care le-a adus prima victorie. N-au îndrăznit decît să... *fluiera* ! Ce eroism !

Scris de F. Engels la 19 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 20
din 20 iunie 1848

Amendamentul Stupp

Colonia, 20 iunie. D-l *Stupp* din *Colonia* a prezentat un amendament la legea cu privire la *inviolabilitatea deputaților*, care n-a fost luat în discuție de adunarea conciliatoare, dar care nu este, poate, lipsit de interes pentru concetățenii lui. Nu vrem să-i lipsim de plăcerea de a se delecta din plin cu această capodoperă legislativă.

Amendamentul deputatului Stupp

§ 1. „Nici un membru al Adunării nu poate fi tras în vreun fel la răspundere pentru voturile sale sau pentru cuvintele și părerile pe care și le-a exprimat în calitate de deputat”.

Amendament : „Să fie șters cuvîntul «cuvintele» din rîndul al treilea”.

Expunere de motive : „Este de ajuns că deputatul are dreptul să-și exprime liber *părerile*. Expresiei «cuvintele» îi pot fi subsumate și insulte, ceea ce dă drept celui lezat să intenteze *acțiune civilă*. A-i apăra pe deputați împotriva unor asemenea plîngerii mi se pare că e în contradicție cu considerația și onoarea de care se bucură Adunarea”.

E de ajuns și dacă deputatul nu-și exprimă *nici o părere*, ci numai tropăie din picioare și votează. Dar, la drept vorbind, de ce să nu fie șters și cuvîntul „*părerile*” ? Căci și *părerile* trebuie să fie exprimate prin „cuvinte” și pot chiar fi exprimate prin cuvinte „ofensatoare”, întrucît expresiei „*părerii*” îi pot fi „*subsumate*” și *părerii* ofensatoare.

§ 2. „Nici un membru al Adunării, pe toată durata ei, nu poate fi tras la răspundere sau arestat fără aprobarea ei, pentru vreo faptă pasibilă de pedeapsă, cu excepția cazului cînd el este arestat în momentul comiterii acestei fapte sau în decurs de 24 de ore după aceea. O asemenea aprobare este necesară și în cazul arestării pentru neplata datoriilor”.

Amendament : „Să fie ștersă fraza de la sfîrșit. «O asemenea aprobare este necesară și în cazul arestării pentru neplata datoriilor”.

Expunere de motive. „Aici este vorba de o *încălcare a drepturilor private ale cetățenilor statului* a cărei sancționare mi se pare periculoasă. Oricît de mare ar fi interesul Adunării de a avea în mijlocul ei

pe cutare sau cutare deputat, consider totuși că e mai important să fie respectat *dreptul privat*.

Trebuie să avem mai ales în vedere că noi adoptăm această lege nu pentru viitor, adică nu pentru membrii unei camere viitoare, ci *pentru noi* înșine. Să presupunem că printre noi s-ar afla și unii membri cărora le-ar fi teamă să nu fie arestați pentru neplata datoriilor; în acest caz alegătorilor noștri le-ar face, fără îndoială, o proastă impresie faptul că am vrea să ne apărăm, cu ajutorul unei legi adoptate de noi înșine, împotriva unei urmăriți *legale* din partea creditorilor noștri.

Sau, mai degrabă, invers! D-lui Stupp îi face o proastă impresie faptul că alegătorii au trimis „printre noi” niște deputați care ar putea fi arestați pentru neplata datoriilor. Ce noroc pentru *Mirabeau* și *Fox* că pe vremea lor n-a existat o legislație a lui Stupp! O singură dificultate îl tulbură întrucâtva pe d-l Stupp, și anume „interesul Adunării de a avea în mijlocul ei pe cutare sau cutare deputat”. *Interesul poporului* — dar cine o să se apuce să vorbească de așa ceva? Aici este vorba doar de interesele unei „corporații închise”, care vrea să aibă în mijlocul ei pe sus-zisa persoană, în timp ce creditorul vrea s-o vadă la închisoare. O ciocnire între două interese importante! D-l Stupp ar fi putut da o formulare mai clară amendamentului său: persoanele împovărate de datorii pot fi desemnate ca reprezentanți ai poporului numai cu permisiunea creditorilor lor. Ele pot fi rechemate în orice moment de către creditorii lor. Dar, în ultimă instanță, adunarea și guvernul trebuie să se supună înaltei hotărâri a *creditorilor statului*.

Al doilea amendament la § 2:

„Nici un membru al Adunării nu poate fi urmărit sau arestat de către autorități, fără încuviințarea ei, pe toată durata ședințelor ei, pentru vreo faptă care atrage după sine o pedeapsă, afară de cazul cind a fost prins asupra faptului”.

Expunere de motive: „În primul rînd, cuvîntul «Adunare» este folosit în sensul de corporație, căreia, pe cît mi se pare, nu i se potrivește expresia «pe toată durata ei», de aceea propun să se spună: «pe toată durata ședințelor ei».

În loc de «faptă pasibilă de pedeapsă» mi se pare mai potrivită formularea: «faptă care atrage după sine o pedeapsă».

Sînt de părere că nu trebuie să excludem posibilitatea unor *acțiuni civile* în legătură cu fapte care ar atrage după sine o pedeapsă, căci ne-am permite atunci o încălcare a *drepturilor private*. De aceea am propus să se adauge cuvintele «de către autorități».

Dacă cuvintele adăugate «sau în decurs de 24 de ore etc.» rămîn, atunci judecătorul va putea să aresteze pe orice deputat în decurs de 24 de ore de la comiterea oricărui delict.”

Proiectul de lege garantează inviolabilitatea deputaților pe tot timpul duratei Adunării, iar amendamentul d-lui Stupp

„pe toată durata ședințelor”, adică pe timp de 6 sau cel mult 12 ore pe zi. Și ce argumentare ingenioasă! Se poate vorbi despre *durata unei ședințe*, dar nu și despre *durata unei corporații!*

D-l Stupp nu vrea să admită ca deputații să fie urmăriți sau arestați *de către autorități*, fără încuviințarea Adunării. El își permite, prin urmare, să încalce *dreptul penal*. Altfel stau însă lucrurile când este vorba de *acțiunea civilă!* Să nu se comită vreo încălcare a dreptului civil! Trăiască dreptul civil! Ceea ce nu-i e îngăduit statului trebuie să-i fie îngăduit individului! Acțiunea civilă în primul rînd! Acțiunea civilă — iată ideea fixă a d-lui Stupp. Dreptul civil — iată porunca lui Moise și a prorocilor! Jurați pe dreptul civil și în special pe acțiunea civilă! Tot poporul să respecte pe această sfință a sfințelor!

Nu există nici un amestec al dreptului privat în dreptul public, însă există în schimb „grave” încălcări ale dreptului privat de către dreptul public. În definitiv, ce ne mai trebuie o constituție când avem Code civil⁶¹, tribunale civile și avocați?

§ 3. Orice procedură penală împotriva unui membru al Adunării și orice detențiune vor fi sistate, la cererea Adunării, pe toată durata ședințelor”.

La § 3 — un amendament care modifică formularea în felul următor:

„Orice procedură penală împotriva unui membru al Adunării și orice arestare operată ca urmare a acestei proceduri vor fi imediat sistate, dacă n-au fost executate pe baza unei *hotăriri judecătorești*, în caz că adunarea hotărăște acest lucru”.

Expunere de motive: „E de presupus că nu are nimeni intenția de a elibera din închisoare niște deputați care au fost deja condamnați printr-o hotărire judecătorească la pedeapsa cu închisoare”.

„Dacă acest amendament va fi adoptat, el va fi valabil și pentru cei care se află la închisoare pentru neachitarea datoriilor”.

Ar putea oare Adunarea să nutrească intenția criminală de a paraliza „puterea unei hotăriri judecătorești” sau chiar de a chema în mijlocul ei o persoană care se află „în stare de arest” pentru neachitarea datoriilor? D-l Stupp se cutremură în fața unui asemenea atentat împotriva acțiunii civile și a puterii unei hotăriri judecătorești. Toate problemele în legătură cu suveranitatea poporului și-au găsit acum rezolvarea. D-l Stupp a proclamat *suveranitatea acțiunii civile și a dreptului civil*. Cît e de groaznic să-l smulgi pe un astfel

de om de la profesarea dreptului civil și să-l aruncî în sfera *subordonată* a puterii legislative! Poporul suveran a comis această „gravă” încălcare a „dreptului privat”. De aceea d-l Stupp intentează acțiune civilă împotriva suveranității poporului și dreptului public.

Împăratul Nikolai poate însă să se întoarcă liniștit. La prima încercare de a trece granița prusiană, el va fi întîmpinat de deputatul Stupp, care va ține într-o mîină „acțiunea civilă”, iar în cealaltă „hotărîrea judecătorească”. Căci — demonstrează el cu solemnitatea cuvenită — războiul, ce e războiul? O gravă încălcare a dreptului privat! O gravă încălcare a dreptului privat!

Scris la 20 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 21
din 21 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

O nouă politică la Poznan

Colonia, 20 iunie. În chestiunea Poznanului a intervenit o nouă întorsătură ! După perioada făgăduielilor sublime și a proclamațiilor entuziaste, după perioada Willisen a venit perioada Pfuel cu șrapnele, stigmatizare și capete rase⁶², perioada măcelului și a barbariei rusești. După perioada Pfuel urmează acum o nouă perioadă de conciliere !

Maiorul *Olberg*, șeful statului-major de la Poznan și principalul părtaș la masacre și stigmatizări, a fost deodată permutat împotriva voinței sale. Generalul *Colomb* a fost și el permutat împotriva voinței sale de la Poznan la Königsberg. Generalul *Pfuel* (Piatra iadului) a fost chemat la Berlin, iar Oberprezidentul *Beurmann* a și sosit acolo.

Așadar, Poznanul a fost definitiv părăsit de cavalerii cu piatra iadului în armură și cu briciul în mână, de vitejii care, dintr-un ascunziș sigur, au tras, de la o distanță de 1.000 și 1.200 de pași, asupra țăranilor neînarmați. Germanii și evreii dușmani ai polonezilor tremură ; ca și polonezii mai înainte, așa văd și ei acum că guvernul i-a trădat.

Guvernului Camphausen i s-au deschis, subit, ochii. Pericolul invaziei rusești îi arată acum ce enormă greșeală a comis el lăsându-i pe polonezi pradă furiei dezlănțuite a birocrăției și a Landwehrului pomeranian. Acum el vrea, cu orice preț, să recâștige simpatiile polonezilor, dar e prea târziu !

Prin urmare, tot acest război sîngeros, de exterminare a polonezilor, cu întregul lui cortegiu de grozăvii și de barbarii care vor acoperi pe veci de rușine numele de german, îndreptățita ură de moarte pe care o nutresc polonezii împotriva noastră, alianța ruso-poloneză — devenită acum inevitabilă — îndreptată împotriva Germaniei, o alianță prin care dușmanii revoluției sînt întăriți cu un popor viteaz de 20.000.000 de oameni, toate acestea s-au întîmplat și

s-au petrecut numai pentru ca d-l Camphausen să aibă, în sfârșit, ocazia să-și bolborosească al său pater, peccavi? *

Crede oare d-l Camphausen că ar putea acum, când are nevoie de polonezi, să reciștiguie prin vorbe dulci și concesiile simpatiile lor înecate în sînge? Crede el oare că cei cu brațele stigmatizate vor fi vreodată dispuși să se bată pentru el, că cei cu capetele rase se vor expune, de dragul lui, unui atac al săbiilor rusești? Crede el, într-adevăr, că va putea mîna vreodată împotriva mitraliilor rusești pe polonezii care au scăpat de șrapnelele prusiene?

Și crede oare d-l Camphausen că ar mai putea rămîne la putere după ce și-a recunoscut el însuși atît de categoric incapacitatea?

Scris de F. Engels la 20 iunie 1848

Se tiparește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 21

din 21 iunie 1848

* — tată, am păcătuit. — *Nota Trad*

Căderea guvernului Camphausen

Colonia, 22 iunie

„Oricit de frumos ar străluci soarele,
O dată tot trebuie să apună”⁶³,

și a apus și soarele lui 30 martie⁶⁴, împurpurat de sîngele fierbinte al polonezilor.

Guvernul Camphausen îmbrăcase contrarevoluția cu haina lui burgheză-liberală. Contrarevoluția se simte destul de tare pentru a se descotorosi de această mască supărătoare.

Guvernului de la 30 martie i-ar putea urma, pentru cîteva zile, orice guvern efemer de centru-stînga. Dar succesorul său efectiv este *guvernul principelui Prusiei*. Lui Camphausen îi revine onoarea de a-i fi dat partidului absolutist feudal pe acest șef natural, iar lui însuși un succesor.

Ce rost are să-i mai răsămăm pe tutorii burghezi?

Nu stau trupele rusești la granița de răsărit și trupele prusiene la cea de apus? N-au fost oare recrutați polonezii, cu ajutorul șrapnelor și al pietrii iadului, pentru propaganda rusească?

N-au fost luate toate măsurile pentru a se repeta bombardamentul de la Praga în aproape toate orașele renane?

N-a avut oare armata tot timpul, în cursul războiului danez, în războiul polonez și în numeroasele mici conflicte dintre trupe și popor, să se transforme într-o soldățime brutală?

Nu s-a săturat oare burghezia de revoluție? Și nu se înalță în mijlocul mării *Anglia*, stîncă pe care își va clădi contrarevoluția biserica ei?

Guvernul Camphausen încearcă să mai cerșească cîteva stropi de popularitate, să trezească compătimirea publicului, dîndu-i asigurarea că el, *fiind tras pe sfoară*, se retrage din

arena politică. Și el este într-adevăr un sforar tras pe sfoară. Punându-se în slujba mării burghezii, el trebuia să caute să răpească revoluției, prin înșelătorie, roadele ei democratice ; în lupta cu democrația, el a fost nevoit să pactizeze cu partidul aristocratic și să devină instrumentul veleităților lui contrarevoluționare. Acum acest partid este îndeajuns de consolidat pentru a-și putea arunca peste bord protectorul. *D-l Camphausen a semănat reacțiune în spiritul mării burghezii și a cules-o în spiritul partidului feudal.* Aceasta a fost buna lui intenție și aceasta a fost soarta lui vitregă. Milostiviți-vă cu un strop de popularitate pentru acest erou dezamăgit !

Un strop de popularitate !

Oricît de frumos ar străluci soarele,
O dată tot trebuie să apună.

Totuși el se înalță din nou la *răsărit* !

Scris la 22 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 23
din 23 iunie 1848

Prima ispravă a Adunării naționale germane de la Frankfurt

Colonia. Adunarea națională germană a început, în fine, să se miște! Ea a luat, în cele din urmă, o hotărîre cu efect practic imediat: a intervenit în războiul austro-italian.

Și cum a intervenit? A proclamat ea independența Italiei? A trimis ea un curier la Viena cu ordinul ca Radetzky și Welden să se retragă imediat dincoace de Isonzo? A trimis ea o adresă de felicitare guvernului provizoriu de la Milano ⁶⁵?

Nimic din toate acestea! Ea a declarat că *va considera orice atac împotriva Triestului ca motiv de război.*

Asta înseamnă că Adunarea națională germană, în înțelegere cordială cu Bundestagul, permite austriecilor să comită în Italia cele mai mari brutalități, să jefuiască, să ucidă, să arunce rachete incendiare în fiecare oraș și în fiecare sat (vezi rubrica *Italia*) și apoi să se retragă în deplină siguranță pe teritoriul neutru al Confederației germane! Ea permite austriecilor să inunde în orice moment Lombardia cu croați și panduri ⁶⁶, pornind de pe teritoriul german, dar vrea să interzică italienilor să urmărească în ascunzătorile lor pe austriecii bătuți! Ea permite austriecilor să blocheze din Triest Venetia și gurile râurilor Piave, Brenta și Tagliamento, dar interzice italienilor orice acțiune ostilă împotriva Triestului!

O dovadă de mai mare lașitate decît această hotărîre, Adunarea națională germană nici nu putea să dea. Ea nu a avut curajul să sancționeze fățiș războiul împotriva Italiei. Cu atît mai puțin a avut ea curajul să interzică guvernului austriac să pornească acest război. În această dilemă, ea a adoptat — și încă prin aclamații, ca să acopere prin strigăte puternice neliniștea ei ascunsă — hotărîrea cu privire la Triest, hotărîre care, formal, nu aprobă și nici nu dezaproabă

războiul împotriva revoluției italiene, dar care în fond îl aprobă.

Această hotărîre este o *declarație* indirectă de război împotriva Italiei, și de aceea ea este de două ori mai rușinoasă pentru o națiune de 40.000.000 de locuitori, cum e cea germană.

Hotărîrea Adunării de la Frankfurt va stîrni un val de indignare în întreaga Italie. Dacă italienii mai au măcar o urmă de mîndrie și de energie, vor ști să răspundă printr-un bombardament asupra Triestului și printr-un marș asupra Brennerului.

Dar Adunarea de la Frankfurt propune și poporul francez dispune. Veneția a cerut ajutor Franței; după această hotărîre, francezii vor trece, probabil, în curînd Alpii și după aceea nu va trece mult timp și-i vom vedea la Rin.

Un deputat a reproșat Adunării de la Frankfurt că e inactivă. Dimpotrivă, ea s-a trudit atît de mult, încît avem de pe acum un război în nordul și altul în sudul țării și au devenit inevitabile un război în apusul și altul în răsăritul țării. Avem în fața noastră plăcuta perspectivă de a lupta în același timp împotriva țarului și republicii franceze, împotriva reacțiunii și revoluției. Adunarea a avut grijă ca soldații ruși și francezi, danezi și italieni să-și poată da întîlnire în biserica Sf. Paul din Frankfurt. Și mai spun unii că Adunarea e inactivă !

Scris de F. Engels la 22 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 23
din 23 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Cabinetul Hansemann

Colonia, 23 iunie. La Berlin criza de guvern a luat o nouă întorsătură! *Hansemann* al nostru a fost însărcinat cu formarea cabinetului și, împreună cu rămășițele vechiului guvern, cu *Patow*, *Bornemann*, *Schleinitz* și *Schreckenstein*, se aruncă plin de înduioșare în brațele centrului-stînga. La această nouă combinație urmează să participe și d-l *Rodbertus*, care, în calitate de mediator, trebuie să asigure rămășițelor pocăite ale guvernului Camphausen iertarea și favoarea celor de centru-stînga.

Prin grația d-lui Rodbertus, Duchâtel-ul nostru prusian vede împlinindu-i-se dorința lui cea mai arzătoare: devine prim-ministru. Laurii lui Camphausen nu-l lăsau să doarmă; acum va avea, în sfîrșit, ocazia să dovedească ce e în stare să facă atunci cînd poate să-și desfășoare nestingherit aripile. Acum vom putea admira, în toată mărișia lor, grandioasele lui planuri financiare și nesfîrșitele lui proiecte care au ca scop înlăturarea lipsurilor de tot felul și lichidarea mizeriei, vom putea admira planurile despre care a vorbit el atît de mult în fața deputaților săi. Abia acum are el posibilitatea să consacre din plin statului toate talentele sale, pe care în trecut și le-a manifestat cu atîta strălucire și cu atîta succes ca specialist în chestiunile feroviare, precum și în alte domenii. Abia acum se vor abate ca o grindină motiunile de încredere în guvern.

D-l Hansemann și-a întrecut modelul: datorită spiritului de abnegație al d-lui Rodbertus, el devine prim-ministru, ceea ce Duchâtel n-a fost niciodată. Dar noi ținem totuși să-l avertizăm. Duchâtel și-a avut motivele lui să rămînă în aparență totdeauna pe planul al doilea. El știa că păturile mai mult sau mai puțin culte din această țară au nevoie, atît în cameră cît și în afara ei, de un cavalier grandilocvent al

„marilor debateri”, de un Guizot sau Camphausen, care în orice împrejurare se pricepe să adoarmă conștiința și să cucerească inimile tuturor celor de față cu argumente corespunzătoare, cu raționamente filozofice, teorii politice și alte asemenea fraze goale. Duchâtel i-a cedat bucuros guralivului său ideolog aureola președinției Consiliului de Miniștri. Pentru el strălucirea deșartă n-avea nici o valoare, pe el îl interesa puterea efectivă practică și știa că acolo unde se afla el era adevărata putere. D-l Hansemann încearcă să procedeze altfel; cum anume? știe el. Repetăm însă: președinția Consiliului de Miniștri nu este locul cel mai potrivit pentru un Duchâtel.

Ne cuprinde totuși un sentiment de tristețe când ne gândim cât de curînd se va rostogoli d-l Hansemann de la înălțimea lui amețitoare. Căci, încă înainte de a se fi constituit, încă înainte de a se fi bucurat măcar o clipă de existența sa, cabinetul Hansemann a fost sortit pieirii.

„Călăul stă la ușă”⁶⁷,

iar reacțiunea și rușii bat la ușă, și, înainte ca cocoșul să fi cîntat de trei ori, cabinetul Hansemann se va prăbuși, în pofida lui Rodbertus și a celor de centru-stînga. Și atunci adio președinție a Consiliului de Miniștri, adio planuri financiare și grandioase proiecte de înlăturare a mizeriei! Toate se vor prăbuși în neant și va fi bine de d-l Hansemann dacă se va întoarce liniștit în modestul său cămin burghez, unde se va putea dedica meditațiilor asupra vieții acesteia, care nu-i decît un vis.

Scris la 23 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 24
din 24 iunie 1848

Să tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

„Neue Berliner Zeitung“ despre cartiști

Colonia, 23 iunie. „Neue Berliner Zeitung“⁶⁸, în primul ei număr, prezintă cititorilor tot felul de ciudățenii despre Anglia. E plăcut să fii original; „Neue Berliner Zeitung“ are cel puțin meritul că prezintă într-un mod cu totul nou situația din Anglia. Mai întâi ni se spune:

„O'Connor, care, pe cât se pare, e un om lipsit de inteligență și de caracter, nu se bucură aici de nici o considerație“.

Nu vrem să ne pronunțăm dacă O'Connor este atât de inteligent și plin de caracter ca „Neue Berliner Zeitung“. Sub raportul acestor calități, vlăstarul vechilor regi irlandezi și conducătorul proletariatului din Marea Britanie este, poate, mai prejos de culta gazetă berlineză; cât despre considerație, aici tu, cultă berlineză, ai, bineînțeles, dreptate: ca toți revoluționarii, O'Connor are o reputație foarte proastă; el n-a știut niciodată să-și câștige considerația tuturor persoanelor cuvioase, așa cum ți-ai câștigat-o tu încă de la primul tău număr.

Mai departe, gazeta berlineză adaugă:

„O'Connor spunea că el“ (adică O'Connor) „posedă, ce-i drept, energie, dar că stă prost cu logica“.

Asta este iarăși ceva minunat. Răposatul Dan * era un om onorabil; logica energiei lui consta în aceea că storcea în fiecare an din buzunarele compatrioților săi săraci o rentă de 30.000 l. st.; logica agitației lui O'Connor l-a dus pe faimosul cartist la scoaterea în vânzare a tuturor bunurilor sale.

„D-l Jones, cel de-al doilea conducător al aripii extreme a cartiștilor, care e acum urmărit de justiție și care nu poate fi găsit nicăieri, nu e în stare nici măcar să prezinte un garant care să depună pentru el o cauțiune de 1.000 l.st.“.

* — Daniel O'Connel. — Nota Red.

Aceasta este a treia noutate a superinstruitei gazete berlineze; ea debitează, în aceste trei rînduri, trei gogomării din cele mai ridicole. În primul rînd, nici nu poate fi vorba de vreo cauțiune atîta timp cît cineva este încă urmărit de justiție. În al doilea rînd, d-l Ernest Jones se află la Newgate ⁶⁹ încă de acum două săptămîni, și, firește, instruita gazetă berlineză tocmai fusese invitată la o ceașcă de ceai de o altă colegă a ei, superinstruită și bine informată, cînd, cu puțin înainte, întreaga presă burgheză engleză își exprimase într-o formă brutală bucuria pricinuită de arestarea lui Jones. În al treilea rînd, d-l Jones a găsit pînă la urmă pe cineva care s-a oferit să depună pentru el o cauțiune de 1.000 l. st., și anume pe același O'Connor, cel lipsit de inteligență și de caracter; dar judecătorii au respins oferta acestuia, pe motiv că el, ca membru al parlamentului, n-are voie să depună cauțiune.

În încheiere, gazeta berlineză face afirmația că în orașele mai mici ale Angliei cartiștii se ciomănesc adeseori între ei. Bine ar fi fost, scumpă berlineză, dacă ai fi citit măcar o dată o gazetă englezească! Ai fi văzut că cartiștilor le-a făcut întotdeauna mult mai mare plăcere să cotozugească pe polițiști decît să se bată între ei.

Recomandăm cititorilor noștri să acorde o deosebită atenție acestei „Neue Berliner Zeitung“, care se distinge prin inteligența și caracterul ei.

Scris la 23 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană“ nr. 24
din 24 iunie 1848

Amenințarea lui „Gervinus-Zeitung” ⁷⁰

Colonia, 24 iunie.

„Dacă autoritatea Adunării de la Frankfurt și a hotărîrilor ei de ordin constituțional vor putea să țină în friu Franța, lucrurile nu stau chiar atît de rău; Restabilirea autorității Prusiei va veni din provinciile sale răsăritene, și în felul acesta aproape că nici nu trebuie să se dea în lături de la o eventuală pierdere momentană a Provinciei sale renane” („Gervinus-Zeitung” din 22 iunie).

Ce stil diplomatic la corespondentul din Berlin al acestei gazete profesionale! Restabilirea „autorității” Prusiei va veni din „provinciile sale răsăritene”. Unde își va restabili ea autoritatea ei? În provinciile răsăritene? Nicidecum din provinciile răsăritene. În provincia renană? Cu atît mai puțin. Fiindcă în această restabilire a autorității ei ea contează „pe o pierdere momentană a Provinciei renane”, adică pe o pierdere momentană a „autorității” ei în Provincia renană.

Prin urmare, ea își restabilește autoritatea ei la Berlin și la Breslau.

Dar de ce își restabilește ea autoritatea ei, pierdută, pe cît se pare, la Berlin și Breslau din provincia ei răsăriteană și nu cu ajutorul acestei provincii?

Rusia nu este o provincie răsăriteană a Prusiei, ci mai degrabă Prusia este o provincie apuseană a Rusiei. Dar din provincia prusiană răsăriteană vor porni rușii, umăr la umăr cu bravii pomeranieni, și se vor îndrepta spre Sodoma și Gomora, unde vor restabili „autoritatea” Prusiei, adică a dinastiei prusiene, a puterii regale absolute. Această „autoritate” a fost pierdută din ziua în care absolutismul a fost nevoit să pună între el și poporul său un „petic de hîrtie mîzgălit” ⁷¹ care era pătât de sînge plebeu, din ziua în care curtea a fost silită să se pună sub protecția și supravegherea negustorilor burghezi de lînă și de cereale ⁷².

Așadar, prietenul, salvatorul, vine dinspre răsărit ; și dacă e așa, de ce să mai concentrăm trupe la granița de răsărit ? Dușmanul vine dinspre apus ; deci spre apus trebuie concentrate forțele armate. Pentru un naiv corespondent din Berlin al lui „*Kölnische Zeitung*“⁷³ este de neînțeles curajul eroic al lui *Pfuel*, acest brav prieten al polonezilor, care acceptă să plece într-o misiune la Petersburg fără să ia cu sine o escortă de 100.000 de soldați. Lui *Pfuel nu-i e frică* să plece la Petersburg ! *Pfuel la Petersburg ! Pfuel nu se teme să treacă granița rusească*, iar publicul german trăncănește despre concentrări de trupe rusești la granița germană ! Corespondentul lui „*Kölnische Zeitung*“ își exprimă compătimirea pentru publicul german. Dar să ne întoarcem la gazeta noastră profesorală !

Dacă dinastiei prusiene îi vor veni în ajutor rușii, din răsărit, atunci poporului german îi vor veni în ajutor francezii, din apus. Și „Adunarea de la Frankfurt“ va putea să-și continue liniștită dezbaterile cu privire la cea mai bună ordine de zi și la cele mai bune „hotărâri de ordin constituțional“. Corespondentul lui „Gervinus-Zeitung“ își camuflează această părere îndărătul unei figuri de stil : „Adunarea de la Frankfurt și hotărârile ei de ordin constituțional“ vor ține Franța „în frâu“. Prusia va pierde Provincia renană. Dar de ce s-ar teme ea de această pierdere ? Ea va fi doar „momentană“. Patriotismul german va porni încă o dată, sub comandă rusească, împotriva Babilonului roman și va restabili pentru multă vreme „*autoritatea Prusiei*“ în Provincia renană și în tot sudul Germaniei. Tu, inger, cum le simți pe toate !⁷⁴

Dacă Prusia nu „*se dă în lături de la pierderea momentană a Provinciei renane*“, apoi Provincia renană se dă și mai puțin în lături de la o pierdere „*permanentă*“ a dominației prusiene. Dacă prusienii vor încheia o alianță cu rușii, atunci germanii se vor alia cu francezii și vor porni împreună cu ei războiul Apusului împotriva Răsăritului, războiul civilizației împotriva barbariei, al republicii împotriva autocrației.

Noi vrem să înfăptuim unitatea Germaniei, dar elementele acestei unități pot apărea numai din fărâmițarea marilor monarhii germane. Aceste elemente vor fi sudate între ele numai în vîltoarea războiului și a revoluției. Iar constituționalismul va dispărea de la sine de îndată *ce evenimentele vor pune pe primul plan lozinca : autocrație sau republică*. Dar — ne obiectează indignați burghezii constituționaliști — cine a stîrnit

mînia rușilor împotriva germanilor? Cine altul decît democrații? Jos democrații! — Și ei au dreptate!

Dacă am fi introdus noi înșine în țara noastră sistemul rusesc, i-am fi scutit pe ruși de osteneala de a face ei treaba asta, iar pe noi de *cheltuielile de război*.

Scris la 24 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 25
din 25 iunie 1848

Tradus din limba germană

Memoriul lui Patow cu privire la răscumpărări

Colonia, 24 iunie. În ședința din 20 crt. a conciliatorilor, acea ședință fatală în care a apus astrul Camphausen și s-a produs haosul ministerial, d-l Patow a depus un memoriu în care expune principiile de bază potrivit cărora socoate el că trebuie reglementată lichidarea relațiilor feudale la sate.

Citind acest memoriu, rămii nedumerit cum de nu a izbucnit încă demult un război țărănesc în provinciile vechi-prusiene. Ce noian de prestații de tot felul, de dări și contribuții, ce harababură de denumiri medievale, una mai ciudată decît alta ! Puterea seniorială (*Lehnsherrlichkeit*), taxă de deces (*Sterbefall*), cea mai bună vită (*Besthaupt*), cea mai bună rochie (*Kurmede*), zeciuială la animalele tăiate (*Blutzehnt*), bani pentru apărare (*Schutzgeld*), bir pentru vrăjitorie (*Walpurgiszins*), bir pe stupărit (*Bienenzins*), dijmă în ceară (*Wachspacht*), dreptul de însușire a bunurilor abandonate (*Auenrecht*), zeciuiala (*Zehnten*), taxele de feudă (*Laudemien*), birul pe moștenire (*Nachschussrenten*), toate acestea au existat pînă în zilele noastre în „statul cel mai bine administrat din lume” și ar fi continuat să existe în vecii vecilor dacă francezii n-ar fi făcut o revoluție ca aceea din februarie !

Da, cele mai multe din aceste servituți, și tocmai *cele mai apăsătoare* din ele, ar fi continuat să existe în vecii vecilor dacă ar fi fost după dorința d-lui Patow. Tocmai de aceea i s-a repartizat lui acest departament, ca să menajeze cît mai mult cu putință pe nobilii provinciali din Brandenburg, din Pomerania și din Silezia și să jefuiască cît mai mult cu putință pe țărani de roadele revoluției !

Revoluția din Berlin a făcut pentru totdeauna imposibile toate aceste relații feudale. După cum era și firesc, țărani au desființat imediat în practică toate aceste relații. Guvernului nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să dea o formă legală

desființării de fapt a tuturor servituțiilor feudale, desființare tradusă în viață prin voința poporului.

Dar, înainte ca aristocrația să se hotărască pentru un 4 august, castelele ei au trebuit să ardă în flăcări. Guvernul, reprezentat în cazul de față printr-un aristocrat, s-a pronunțat în favoarea aristocrației; el supune Adunării un memoriu în care conciliatorii sînt îndemnați să trădeze acum aristocrației și răscoala țărănească, care a izbucnit în martie în toată Germania. Guvernul este răspunzător pentru urmările pe care le va avea aplicarea principiilor d-lui Patow la sate.

D-l Patow vrea ca țăranii să plătească despăgubiri pentru desființarea tuturor servituțiilor feudale, și chiar pentru desființarea taxelor de feudă. Fără despăgubire urmează să fie desființate numai servituțiile care decurg din vasalitate, din vechiul sistem de impunere și din jurisdicția patrimonială sau acelea care nu prezintă valoare pentru seniorul feudal (cîtă mărinimie!), cu alte cuvinte tocmai *acele* servituții care constituie partea cea mai neînsemnată din totalul poverilor feudale.

În schimb, toate răscumpărările feudale care au fost deja reglementate prin învoială sau prin sentință judecătorească sînt și rămîn definitive. Asta înseamnă că țăranii care s-au răscumpărat de servituțiile lor în condițiile legilor reacționare, favorabile nobilimii, emise din 1816 încoace, și mai cu seamă după 1840, și care cu această ocazie au fost jefuiți de proprietatea lor, în favoarea seniorilor feudali, mai întii de către lege și apoi de către funcționarii corupți, — țăranii aceștia nu capătă nici o despăgubire.

Iar pentru a arunca praf în ochii țăranilor urmează să fie înființate bănci agricole ⁷⁵.

Dacă ar fi după dorința d-lui Patow, atunci servituțiile feudale ar fi tot atît de puțin desființate prin legile propuse de el pe cît au fost răscumpărate pe timpul vechilor legi din 1807.

Titlul exact al proiectului d-lui Patow ar trebui să fie: „Memoriu cu privire la menținerea servituțiilor feudale în vecii vecilor cu ajutorul răscumpărării”.

Guvernul provoacă un război țărănesc. Poate că Prusia „n-o să se dea în lături” nici chiar de la „pierderea momentană” a Sileziei.

Scris la 24 iunie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 25
din 25 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Caracterul democratic al insurecției

Praga. Fiecare zi ce trece aduce noi fapte care confirmă justetea părerii noastre cu privire la caracterul insurecției de la Praga (vezi nr. 18 al ziarului nostru*) și care dovedesc că bănuielile exprimate de unele ziare germane că partidul ceh ar fi în slujba reacțiunii, a aristocrației, a Rusiei etc. nu sînt altceva decît simple minciuni.

Aceste ziare au văzut numai pe contele Leo Thun și pe aristocrația lui, dar n-au văzut masa poporului ceh, numeroșii muncitori industriali și țărani. Din faptul că aristocrația a încercat la un moment dat să folosească mișcarea cehă în interesul ei și al camarilei din Innsbruck, ele au tras concluzia că proletariatul revoluționar din Praga, care în 1844 a luat complet în stăpînire timp de trei zile orașul Praga⁷⁶, a apărut în general interesele nobilimii și ale reacțiunii!

Dar toate aceste născociri calomnioase au fost definitiv spulberate de prima acțiune hotărîtă a cehilor. Răscoala a fost atît de categoric democratică, încît conții *Thun* nu numai că nu s-au pus în fruntea mișcării, dar s-au îndepărtat de ea și au fost luați de popor ca ostatici austrieci. Ea a fost atît de categoric democratică, încît toți cehii adepți ai aristocrației au luat-o la sănătoasa. Insurecția a fost îndreptată în aceeași măsură împotriva stăpînitorilor feudali cehi ca și împotriva soldăției austriece.

Austriecii s-au năpustit asupra poporului nu pentru că era ceh, ci pentru că era *revoluționar*. Pentru soldătime asaltul asupra Pragăi nu era decît un preludiv al luării cu asalt și al prefacerii în scrum a Vienei.

„Berliner Zeitungs-Halle“⁷⁷, într-o corespondență din Viena cu data de 20 iunie, comunică următoarele :

* Vezi volumul de față, pag. 91—93. — *Nota Red.*

„Astăzi s-a înapoiat de la Praga delegația Comitetului cetățenesc local ⁷⁸, care fusese trimisă acolo cu singura misiune de a supraveghea transmiterea știrilor telegrafice, ca să nu mai fim nevoiți — așa cum s-a întâmplat în ultimele zile — să așteptăm adesea cite 24 de ore pînă să căpătăm o știre de la Praga. Delegația a raportat comitetului cum și-a îndeplinit misiunea. Ea i-a adus la cunoștință lucruri înspăimîntătoare despre domnia soldătimii la Praga. După spusele ei, nu există cuvinte care să poată reda ororile care se petrec în acest oraș asediat, bombardat și cucerit. Cu pericolul vieții lor, delegații au ajuns, cu trăsuri, de la ultima stație de cale ferată dinainte de Praga pînă în oraș și, tot cu pericolul vieții lor, s-au strecurat printre rîndurile de soldați pînă la palatul din Praga.

Pretutendeni soldații îi întîmpinau vociferînd: «Ați venit și voi aici, cîini vienezi! În sfîrșit, ați încăput pe mîinile noastre!». Mulți soldați voiau să se năpustească asupra delegaților. Pînă și ofițerii au avut o atitudine nemaipomenit de grosolană. În fine, delegații au ajuns la palat. Conte Wallmoden, primind documentul de împuternicire eliberat de comitet, s-a uitat la iscălitură și a spus: «*Pillersdorf*? El nu înseamnă nimic pentru noi, cei de aici». Windischgrätz a întîmpinat canaliile civile cu mai multă asprime ca oricînd și a spus: «*Revoluția a învins pretutendeni, dar aici sîntem noi învingători și nu recunoaștem nici o autoritate civilă*. Cît timp am fost eu la Viena, a fost liniște acolo. De cum am plecat eu, s-a pornit o furtună care a răsturnat totul». Membrii delegației li s-au luat armele și au fost închiși într-una din camerele palatului. Abia după două zile au căpătat permisiunea de a pleca de acolo, fără a li se restitui armele. Iată ce relatează delegații noștri, iată cum s-a purtat cu ei acest Tilly din Praga, iată cum s-au comportat soldații, și cei de aici se prefac a crede că este vorba doar de o luptă împotriva cehilor. Dar ce, delegații au vorbit pe limba cehă? Nu purtau ei oare uniforma gărzii naționale vieneze? N-au prezentat ei oare împuternicirea din partea guvernului și a comitetului cetățenesc învestit de acesta cu drepturi de autoritate legislativă?

Dar revoluția a făcut progrese prea mari și Windischgrätz consideră că el este singura persoană în stare să-i pună stavilă. Cehii sînt uciși ca niște cîini, și la momentul oportun se va porni împotriva Vienei. De ce l-a eliberat Windischgrätz pe Leo Thun, același Leo Thun care s-a pus în fruntea guvernului provizoriu de la Praga și care a pledat chiar în favoarea desprinderii Boemiei? De ce, întrebăm noi, a fost eliberat el

din mâinile cehilor, dacă nu pentru că întreaga lui activitate a fost o manevră pusă la cale în înțelegere cu aristocrația, pentru a provoca insurecția?

Alaltăieri a plecat un tren din Praga. În el se aflau studenți germani refugiați, membri ai gărzii naționale de la Viena și câteva familii care au fugit din Praga probabil pentru că nu se simțea tocmai bine acolo, deși fusese restabilită liniștea. La prima stație după Praga însă, pichetul de soldați care era postat acolo a cerut tuturor călătorilor, fără deosebire, să depună armele; la refuzul lor, soldații au deschis focul asupra vagoanelor, în care se aflau, lipsiți de apărare, bărbați, femei și copii. Au fost scoase din vagoane șase cadavre, iar ceilalți călători își ștergeau de pe față singele celor uciși. Așa s-au purtat cu germanii soldății care sînt prezențați aici ca niște îngeri păzitori ai libertății germane”.

Scris de F. Engels la 24 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 25
din 25 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Știri din Paris

Colonia, 24 iunie, ora 10 seara. Coresponzența de la Paris cu data de 23 nu a sosit. Un curier care a izbutit să ajungă pînă aici povestește că, la plecarea lui din Paris, acolo începu lupta între popor și garda națională și că de la o oarecare distanță de acest oraș a auzit puternice bubuituri de tun.

Scris la 24 iunie 1848

Publicat în suplimentul special
al „Noii gazete renane” nr. 25
din 25 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană ,

Știri din Paris

Colonia, 25 iunie, ora 10 seara. Nici de data asta n-am primit corespondența de la Paris. Ziarele pariziene care au sosit azi poartă data de 23 ; dacă poșta ar fi mers regulat, ele ar fi trebuit să fie aici încă de ieri seară. Singurele surse de care dispunem în aceste împrejurări sînt informațiile confuze și contradictorii publicate de ziarurile belgiene și ceea ce știm noi înșine despre Paris. Pe baza lor am încercat să prezentăm cititorilor noștri un tablou cît mai fidel al răscoalei de la 23 iunie.

Nu dispunem acum de timp pentru alte comentarii. În numărul de mîine al ziarului nostru vom prezenta o analiză mai amănunțită a evenimentelor, precum și o dare de seamă mai completă asupra dezbaterilor din ședința de la 23 iunie a Adunării de la Paris.

Scris la 25 iunie 1848

Publicat în suplimentul special
al „Noii gazete renane” nr. 26
din 26 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Amănunte în legătură cu evenimentele de la 23 iunie

Insurecția are un caracter pur muncitoresc. Furia muncitorilor e îndreptată împotriva guvernului și Adunării, care le-au înșelat speranțele, luând zilnic noi măsuri în interesul burgheziei și împotriva muncitorilor, dizolvând comisia muncitorească de la palatul Luxemburg, restrângând activitatea atelierelor naționale și elaborând o lege cu privire la interzicerea întrunirilor sub cerul liber⁷⁹. Caracterul absolut proletar al insurecției reiese din toate amănuntele evenimentelor. .

Bulevardele, aceste largi artere în care pulsează viața Parisului, au fost arena primelor mari adunări ale maselor. De la poarta Saint-Denis pînă jos în strada Vieille-du-Temple, totul era înțesat de lume. Muncitorii de la atelierele naționale declarau că nu se vor duce la Sologne să muncească în atelierele naționale de acolo; alții povesteau că au plecat ieri într-acolo, dar au fost reținuți la bariera Fontainebleau, unde au așteptat zadarnic foile de drum și ordinul de plecare care le fuseseră promise înainte cu o seară.

Pe la ora 10 s-a lansat chemarea la baricade. Partea de est și de sud-est a Parisului, începînd cu cartierul și suburbia Poissonnière, au fost repede împînzite cu baricade, dar, pe cît se pare, treaba asta a fost făcută destul de dezordonat și fără un plan de ansamblu. Străzile Saint-Denis, Saint-Martin, Rambuteau, suburbia Poissonnière și, pe malul stîng al Senei, căile de acces spre suburbiile Saint-Jacques și Saint-Marceau — străzile Saint-Jacques, La Harpe, La Huchette și podurile învecinate — au fost mai mult sau mai puțin fortificate. Pe baricade au fost arborate steaguri cu inscripția „Pîine sau moarte!” sau „*Ori lucru, ori moartea!*”

Insurecția s-a sprijinit astfel în mod hotărît pe partea de est a orașului, locuită mai ales de muncitori, și în primul rînd pe suburbiile Saint-Jacques, Saint-Marceau, Saint-Antoine, du

Temple, Saint-Martin și Saint-Denis, pe „aimables faubourgs”⁸⁰, iar apoi pe cartierele situate între aceste străzi (cartierele Saint-Antoine, du Marais, Saint-Martin și Saint-Denis).

După ce au fost ridicate baricade au început atacurile. Postul de observație din bulevardul Bonne-Nouvelle, care aproape în fiecare revoluție era primul luat cu asalt, a fost ocupat de garda mobilă⁸¹. El a fost dezarmat de către popor.

Dar curînd după aceea i-a venit în ajutor garda burgheză din cartierele de vest ale orașului. Ea a ocupat din nou postul. Un alt detașament a ocupat trotuarul din fața teatrului Gymnase — un loc ridicat care domina o bună porțiune din șirul de bulevarde. Poporul a încercat să dezarmeze posturile înaintate, dar deocamdată nici una dintre părți n-a făcut uz de arme.

În sfîrșit, a venit ordin să fie cucerită baricada ridicată de-a curmezîșul bulevardului, lîngă poarta Saint-Denis. Garda națională, în frunte cu comisarul de poliție, a început să înainteze; au început tratative; s-au auzit cîteva împușcături, dar nu se știa din ce parte, și imediat s-a pornit un schimb de focuri.

Îndată după aceea a deschis focul și postul Bonne-Nouvelle. Un batalion din legiunea a doua, care ocupa bulevardul Poissonnière, a înaintat și el cu armele încărcate. Poporul era înconjurat din toate părțile. De pe pozițiile ei favorabile și în parte sigure, garda națională a deschis un puternic foc concentric împotriva muncitorilor. Aceștia s-au apărut timp de o jumătate de oră; în cele din urmă au fost luate bulevardul Bonne-Nouvelle și baricadele pînă la poarta Saint-Martin. În acest sector garda națională a cucerit, pe la orele 11, și baricadele dinspre Temple și a ocupat căile de acces spre bulevard.

Eroii care au luat cu asalt aceste baricade au fost burghezii din arondismentul al II-lea, care se întinde de la fostul Palais-Royal⁸² și pînă peste întregul cartier Montmartre. Aici locuiesc bogații negustori de pe străzile Vivienne, Richelieu și de pe Boulevard des Italiens, marii bancheri de pe străzile Laffitte și Bergère și veselii rentieri de pe Chaussée d’Antin. Aici locuiesc Rothschild și Fould, Rougemont de Lowemberg și Ganneron. Într-un cuvînt, aici se află bursa, Tortoni⁸³ și tot ce se leagă de ele într-o formă sau alta.

Acești eroi, care se simțeau primii, și mai mult decît oricare, amenințați de republica roșie, au venit cei dintîi la locul stabilit. Este semnificativ că *la 23 iunie prima baricadă a fost cucerită de învinșii de la 24 februarie*. Ei au înaintat în număr

de 3.000, și patru companii au luat cu asalt un omnibuz răsturnat. Se pare totuși că insurgenții au reușit să se întărească din nou la poarta Saint-Denis, căci spre ora prinzului generalul Lamoricière a trebuit să pornească într-acolo cu puternice detașamente ale gărzii mobile, cu trupe de linie, cu cavalerie și două tunuri, pentru a cuceri, împreună cu legiunea a 2-a (a gărzii naționale din arondismentul al II-lea), o baricadă bine întărită. Un pluton al gărzii mobile a fost silit de către insurgenți să se retragă.

Lupta de pe bulevardul Saint-Denis a fost semnalul pentru dezlănțuirea luptei în toate cartierele de răsărit ale Parisului. A fost o luptă sîngeroasă. Au fost uciși sau răniți peste 30 de insurgenți. Muncitorii, îndirjiți, au jurat că în noaptea următoare vor porni la asalt din toate părțile și vor lupta pe viață și pe moarte împotriva „gărzii municipale a republicii”.

Pe la ora 11 s-au dat lupte și în strada Planche-Mibray (continuarea străzii Saint-Martin spre Sena); a fost omorît un om.

În cartierul halelor centrale, pe strada Rambuteau etc., s-au produs de asemenea ciocniri sîngeroase. Au rămas pe caldarîm patru sau cinci morți.

Pe la ora 1 s-a încins o bătălie pe strada Paradis-Poissonnière; focul a fost deschis de garda națională; rezultatul nu se cunoaște încă. În suburbia Poissonnière au fost dezarmați, după o ciocnire sîngeroasă, doi subofițeri din garda națională.

Strada Saint-Denis a fost curățată cu ajutorul șarjelor de cavalerie.

În suburbia Saint-Jacques lupta a continuat cu cea mai mare violență în cursul după-amiezii. Pe străzile Saint-Jacques și La Harpe și în piața Maubert au fost atacate, cu succese schimbătoare, baricadele și *s-a tras intens cu mitraliile*. În suburbia Montmartre trupele au tras de asemenea cu tunul.

Insorgenții au fost, în general, respinși. Primăria a fost eliberată; pe la ora 3 răscoala se limita la suburbiile și cartierul Marais.

În general, printre membrii gărzii naționale aflați sub arme puțini erau din cei fără uniformă (adică muncitori care n-au avut bani să-și procure uniformă). În schimb se aflau printre ei persoane care aveau *arme de lux*, puști de vînătoare etc. În rîndurile infanteriei au intrat cavaleriști din garda națională (recrutați întotdeauna dintre tinerii din familiile cele mai bogate). Pe bulevardul Poissonnière, membrii gărzii na-

ționale s-au lăsat în liniște dezarmați de popor și apoi au rupt-o la fugă.

Pe la ora 5 lupta tot mai continua, când a fost întreruptă de o ploaie torențială.

În unele locuri izolate, lupta a ținut totuși pînă seara tîrziu. Pe la ora 9 se auzeau încă împușcături în suburbia Saint-Antoine, acest centru al Parisului muncitoresc.

Pînă acum lupta nu a fost încă dusă cu toată înverșunarea unei bătălii revoluționare decisive. Se pare că, în majoritatea cazurilor, garda națională, cu excepția legiunii a 2-a, a ezitat să atace baricadele. Muncitorii, cu toată furia lor, s-au mulțumit, bineînțeles, să-și apere baricadele.

Seara, cele două părți combatante s-au despărțit, bineînțeles după ce și-au dat întâlnire pentru a doua zi dimineța. Prima zi de luptă s-a soldat fără nici un fel de avantaje pentru guvern ; insurgenții respinși au putut să reocupe, în timpul nopții, pozițiile pierdute, ceea ce au și făcut. În schimb, împotriva guvernului stăteau mărturie două fapte importante : el a făcut uz de mitralii și n-a putut să înăbușe răscoala din prima zi. Însă după rafalele de mitralii și după o noapte care nu a adus victoria, ci s-a încheiat doar printr-un armistițiu, *încetează răscoala și începe revoluția.*

Scris de F. Engels la 25 iunie 1848

Publicat în suplimentul special
al „Noii gazete renane” nr. 26
din 26 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Știri din Paris

Colonia, 26 iunie. Ultimele știri sosite de la Paris ocupă un spațiu atît de mare, încît ne vedem nevoiți să lăsăm deoparte toate articolele cu caracter de comentariu.

Ținem să spunem totuși, în legătură cu aceasta, cîteva cuvinte cititorilor noștri. *Demisia lui Ledru-Rollin și a lui Lamartine*, ca și aceea a miniștrilor lor; *dictatura militară a lui Cavaignac*, strămutată de la Alger la Paris; *Marrast — dictator civil; Parisul înecat în sînge; insurecția care ia proporții, transformîndu-se în cea mai mare revoluție ce a avut loc vreodată, și anume în revoluția proletariatului împotriva burgheziei*, — acestea sînt cele mai noi știri pe care le-am primit de la Paris. Pentru amploarea colosală pe care a căpătat-o *revoluția din iunie*, nu sînt de ajuns trei zile, cum a fost cazul cu *revoluția din iulie* și cu *cea din februarie*, dar *victoria poporului este mai sigură ca oricînd. Burghezia franceză s-a încumetat să facă ceea ce n-au cutezat niciodată regii Franței: ea și-a aruncat singură zarurile. Cu acest al doilea act al revoluției franceze abia începe tragedia europeană.*

Scris de F. Engels la 25 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 27
din 27 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Ziarul „Northern Star”
despre „Noua gazetă renană” 64

Ziarul „Northern Star”, oficiosul cartiştilor englezi, care apare sub îngrijirea lui Feargus O'Connor, G. Julian Harney și Ernest Jones, își exprimă în ultimul său număr satisfacția pentru felul în care „Noua gazetă renană” privește mișcarea populară engleză și apără, în genere, interesele democrației.

Mulțumim redactorilor de la „Northern Star” pentru această apreciere prietenească și întru totul democratică la adresa ziarului nostru. Îi asigurăm totodată că *revoluționarul* „Northern Star” este singurul ziar englez a cărui apreciere o prețuim.

Scris la 26 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 27
din 27 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

23 iunie

Ne aflăm în posesiunea a o mulțime de noi amănunte în legătură cu luptele de la 23 iunie. Materialul de care dispunem este inepuizabil ; timpul însă nu ne permite să publicăm decît ceea ce este esențial și caracteristic.

Revoluția din iunie ne oferă tabloul unei lupte înverșunate, cum n-a mai cunoscut încă Parisul și nici lumea întreagă. Dintre toate revoluțiile care au avut loc pînă în vremea noastră, cele mai îndirjite lupte au fost înregistrate în zilele din martie la Milano, unde o populație aproape neînarmată, care număra 170.000 de oameni, a înfrînt o armată cu un efectiv de 20.000—30.000 de soldați. Dar zilele din martie de la Milano sînt o jucărie de copil în comparație cu zilele din iunie de la Paris.

Ceea ce deosebește revoluția din iunie de toate revoluțiile de pînă acum este *lipsa oricăror iluzii, a oricărui entuziasm*.

Dacă în februarie poporul a stat pe baricade și a cîntat „Mourir pour la patrie” *, apoi la 23 iunie muncitorii luptă pentru existența lor, și patria a pierdut pentru ei orice importanță. „Marsilieza”, ca și toate celelalte amintiri ale marii revoluții, a dispărut. Atît poporul cît și burghezia presimt că revoluția în care s-au angajat acum este mai mare decît cea din anii 1789 și 1793.

Revoluția din iunie este o revoluție a disperării, și ea își urmează cursul ei cu o ură tăcută, cu calmul sumbru al disperării ; muncitorii știu că ei duc o luptă pe viață și pe moarte, și în fața grozavei asprimi a acestei lupte amuțește pînă și voioșia francezilor.

* — „Să murim pentru patrie !”. — Nota Trad.

Istoria cunoaște numai două momente asemănătoare cu lupta care se desfășoară, probabil, și azi la Paris: războiul sclavilor de la Roma și răscoala de la Lyon din 1834. Vechea deviză a lyonezilor: „Să trăim muncind sau să murim luptând!” a reînviat și ea pe neașteptate după paisprezece ani și este înscrisă acum pe drapele.

Revoluția din iunie este prima revoluție care a împărțit într-adevăr întreaga societate în două mari tabere dușmane, reprezentate prin Parisul de est și Parisul de vest. A dispărut unitatea din timpul revoluției din februarie, acea unitate poetică plină de iluzii orbitoare și de minciuni ademenitoare, a cărei demnă personificare a fost grandilocventul, trădător Lamartine. Astăzi, realitatea aspră spulberă cu neînduplecare toate promisiunile ipocrite ale lui 25 februarie. Luptătorii din februarie luptă azi unii împotriva altora și, ceea ce nu s-a întâmplat pînă acum niciodată, nu mai există nici o indiferență, orice om în stare să mînuiască o armă participă în mod efectiv la luptă de partea *aceasta* sau de partea *cealaltă* a baricadei.

Armatele care se luptă între ele pe străzile Parisului sînt tot atît de puternice ca și armatele care s-au înfruntat la Leipzig în bătălia popoarelor⁸⁵. Însuși acest fapt dovedește colosala însemnătate a revoluției din iunie.

Să trecem, totuși, la descrierea bătăliei.

Judecînd după informațiile noastre de ieri, s-ar fi putut crede că baricadele au fost ridicate aproape fără nici o noimă. Dar știrile amănunțite pe care le-am primit astăzi dovedesc tocmai contrarul. Niciodată pînă acum lucrările de apărare ale muncitorilor n-au fost executate cu atîta chibzuială și atît de sistematic.

Orașul s-a împărțit în două tabere de război. Linia lor de demarcație pornea de la marginea de nord-est a orașului, trecea prin Montmartre în jos pînă la poarta Saint-Denis, iar de aici prin strada St. Denis, peste insula Cité, de-a lungul străzii Saint-Jacques pînă la barieră. Tot ce se afla la est de această linie a fost ocupat și fortificat de muncitori. Din partea de vest ataca burghezia și tot de acolo primea ea întăriri.

Dis-de-dimineață poporul a început să-și construiască, în tăcere, baricadele. Ele au fost mai înalte și mai solide ca oricînd. Pe baricada de la intrarea în suburbia Saint-Antoine filfia un imens steag roșu.

Bulevardul Saint-Denis a fost foarte bine fortificat. Baricadele de pe acest bulevard, de pe strada Cléry, precum și casele dimprejur, transformate în adevărate fortărețe, alcătuiau un sistem de apărare desăvârșit. Aici a izbucnit, așa cum am arătat încă de ieri, prima luptă serioasă. Poporul s-a aruncat în luptă cu un dispreț de moarte nemaipomenit. Un puternic detașament al gărzii naționale a pornit un atac de flanc asupra baricadei din strada Cléry. Majoritatea celor care apărau baricada s-au retras. Numai șapte bărbați și două femei, două tinere și frumoase grizete, au rămas la postul lor. Unul dintre cei șapte bărbați se urcă pe baricadă cu steagul în mână; ceilalți încep să tragă. Garda națională răspunde cu focuri de armă; stegarul se prăbușește. Atunci una dintre grizete — o tinără înaltă și frumoasă, îmbrăcată cu mult gust într-o rochie fără mâneci care-i lăsa brațele goale — apucă steagul, trece peste baricadă și se îndreaptă spre garda națională. Focul continuă, burghezii din garda națională trag asupra tinerei fete și o omoară, în momentul când ea a ajuns foarte aproape de baionetele lor. Într-o clipă se repede cealaltă grizetă, apucă steagul, ridică capul tovarășei sale de luptă și, văzînd că e moartă, se înfurie și începe să arunce cu pietre în garda națională. Cade și ea, răpusă de gloanțele burghezilor. Schimbul de focuri devine tot mai intens; se trage de la ferestre și de pe baricade; rîndurile gărzii naționale se răresc; în cele din urmă sosesc ajutoare și baricada este luată cu asalt. Din cei șapte apărători ai baricadei, numai unul a rămas în viață; el este dezarmat și luat prizonier. Această faptă eroică împotriva a șapte muncitori și două grizete a fost săvîrșită de filfizonii și rechinii de bursă din legiunea a 2-a.

După ce a fost efectuată joncțiunea celor două detașamente și a fost cucerită baricada, a intervenit o liniște amenințătoare, de scurtă durată. Curînd însă a fost întreruptă. Vitcaza gardă națională a deschis un intens foc de pluton asupra mulțimii neînarmate și liniștite care ocupa o parte din bulevard. Oamenii, înspăimîntați, s-au împrăștiat. Dar baricadele n-au fost cucerite. Abia pe la ora 3, cînd a venit însuși Cavaignac cu trupe de linie și cu cavalerie, a fost cucerit, după o luptă crîncenă, bulevardul pînă la poarta Saint-Martin.

În suburbia Poissonnière au fost ridicate o serie de baricade, printre care și cea din colțul străzii Lafayette, unde mai multe case au servit totodată drept fortărețe pentru in-

surgenți. Comanda insurgenților o avea un ofițer al gărzii naționale. Împotriva lor înaintau regimentul 7 de infanterie ușoară, garda mobilă și garda națională. Lupta a durat o jumătate de oră ; în cele din urmă au ieșit învingătoare trupele, însă numai după ce au pierdut vreo 100 de morți și răniți. Această luptă a avut loc după ora 3 după-amiază.

Au fost de asemenea ridicat baricade și în fața Palatului de justiție, pe strada Constantine și pe străzile învecinate, precum și pe podul Saint-Michel, unde flutura steagul roșu. După o luptă destul de îndelungată au fost luate și aceste baricade.

Dictatorul Cavaignac a ordonat artileriei să se instaleze pe podul Notre-Dame. De aici a bombardat el străzile Planché-Mibray și Cité ; de aici a putut el, cu destulă ușurință, să-și îndrepte tunurile cu fața spre baricadele din strada Saint-Jacques.

Această stradă era întretăiată de numeroase baricade, iar casele ei fuseseră transformate în adevărate fortărețe. Aici putea să acționeze numai artileria, și Cavaignac n-a ezitat nici un moment s-o folosească. Toată după-amiaza a răsunat bubuitul tunurilor. Mitraliile au curățat străzile de oameni. La ora șapte seara mai rămăsese neluată o singură baricadă... Numărul morților era foarte mare.

Pe podul Saint-Michel și pe strada Saint-André-des-Arts s-a tras de asemenea cu tunul. La extremitatea de nord-est a orașului, pe strada Chateau-Landon, unde s-au încumetat să pătrundă o parte din trupe, a fost de asemenea distrusă, prin bombardament de artilerie, o baricadă.

După-amiază, în suburbiile din nord-estul orașului schimbul de focuri a devenit și mai intens. Locuitorii suburbiilor La Villette, Pantin etc. au venit în ajutorul insurgenților. Baricadele au fost tot mereu reconstruite și în număr foarte mare.

În Cité, o companie a gărzii republicane⁸⁶, sub pretext că vrea să fraternizeze cu insurgenții, s-a strecurat între două baricade și a deschis apoi focul. Poporul, infuriat, a tăbărit asupra trădătorilor și i-a exterminat unul câte unul. Abia dacă au putut să scape cu fuga vreo 20 dintre ei.

Lupta a devenit din ce în ce mai înverșunată în toate punctele. Cât timp a fost lumină, s-a tras pretutindeni cu tunul ; mai târziu s-au mărginit la focuri de armă, care au continuat pînă noaptea târziu. La ora 11 tot mai suna alarma în întregul Paris, iar spre miezul nopții se auzeau încă

schimburi de focuri dinspre Bastilia. Piața Bastiliei și toate căile de acces spre ea se aflau în întregime în stăpînirea insurgenților. Suburbia Saint-Antoine, principalul centru al forțelor lor, era foarte bine întărit. Pe bulevarde, de la strada Montmartre și pînă la strada Temple, erau masate unități de cavalerie, infanterie, garda națională și garda mobilă.

Pe la ora 11 seara numărul morților și răniților era de peste 1.000.

Aceasta a fost prima zi a revoluției din iunie, o zi fără seamăn în anele revoluționare ale Parisului. Muncitorii parizieni au luptat absolut singuri împotriva burgheziei înarmate, împotriva gărzii mobile, împotriva gărzii republicane reorganizate și trupelor de linie de toate armele. Ei au dat dovadă, în această luptă, de o vitejie fără seamăn, care nu poate fi comparată decît cu brutalitatea, tot fără seamăn, a dușmanilor lor. Simți că devii mai indulgent cu un Hüser, Radetzky sau Windischgrätz cînd vezi cît zel pune burghezia pariziană în executarea măcelurilor organizate de Cavaignac.

În noaptea de 23 spre 24 iunie, Societatea drepturilor omului⁸⁷, care fusese reconstituită la 11 iunie, a hotărît să folosească insurecția în interesul *steagului roșu* și, în acest scop, să participe și ea la insurecție. Ea a ținut de aceea o ședință în care a stabilit măsurile necesare și a numit două comitete permanente.

Scris de F. Engels la 27 iunie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 28
din 28 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

24 iunie

Toată noaptea Parisul a fost înțesat de trupe. În piețe și pe bulevarde au fost postate puternice pichete militare.

Pe la ora 4 dimineața s-a dat alarma. Un ofițer și mai mulți membri de rînd ai gărzii naționale au mers din casă în casă și i-au scos pe cei din compania lor care nu se prezentaseră de bunăvoie.

Cam la aceeași oră încep iarăși să bubuie tunurile și cele mai intense rafale se aud din direcția podului Saint-Michel, care servește ca punct de legătură între insurgenții de pe malul stîng și cei din Cité. Generalul Cavaignac, care a fost investit azi-dimineață cu puteri dictatoriale, arde de nerăbdare să-și exercite această putere pentru a reprima răscoala. În ajun artileria a fost folosită numai în mod excepțional și s-a tras în cea mai mare parte numai cu mitralii; astăzi însă tirul artileriei este pretutindeni îndreptat nu numai împotriva baricadelor, ci și împotriva caselor; azi se trage nu numai cu mitralii, ci și cu *ghiulele de tun*, cu *grenade* și cu *rachete tip Congreve*.

În partea de nord a suburbiei Saint-Denis a început dis-de-dimineață o luptă violentă. În apropierea gării de nord, insurgenții au ocupat o casă aflată în construcție și mai multe baricade. Legiunea întii a gărzii naționale a pornit la atac, dar n-a înregistrat nici un succes. Ea și-a isprăvit munițiile, a pierdut vreo 50 de oameni — morți și răniți — și abia a putut să-și păstreze pozițiile pînă la sosirea artileriei (pe la ora 10), care a distrus casa și baricadele pînă în temelii. Trupele au ocupat din nou gara de nord. Totuși, în această regiune (numită Clos Saint-Lazare*, ceea ce în traducerea lui „Kölnische Zeitung” înseamnă „Curtea Saint-La-

* Vezi volumul de față, pag. 144. — Nota Red.

zare") lupta a mai continuat multă vreme și a fost dusă cu cea mai mare înverșunare. „E un adevărat măcel“, scrie corespondentul unui ziar belgian. La barierele Rochechouart și Poissonnière au fost ridicate baricade solide; au fost de asemenea refăcute fortificațiile de pe alea Lafayette, care au fost părăsite abia după-amiază, în urma bombardamentului de artilerie.

În străzile Saint-Martin, Rambuteau și Grand-Chantier, baricadele au putut fi luate numai cu ajutorul artileriei.

Cafeneaua Cuisinier, situată în fața podului Saint-Michel, a fost distrusă de bombardamentul artileriei.

Lupta principală s-a dat însă, pe la ora 3 după-amiază, în Piața de flori, unde renumitul magazin de confecții „La belle jardinière“ fusese ocupat de 600 de insurgenți și transformat într-o fortăreață. Artileria și infanteria de linie încep atacul. Se prăbușește un colț al clădirii. Cavaignac, care aici comandă el însuși atacul, cere insurgenților să se predea, amenințându-i că în caz contrar va da ordin să fie trecuți cu totii prin foc și sabie. Insurgenții refuză. Canonada reîncepe și, în cele din urmă, se recurge la rachete incendiare și grenade. Casa este complet distrusă și 80 de insurgenți sînt îngropați sub dărîmături.

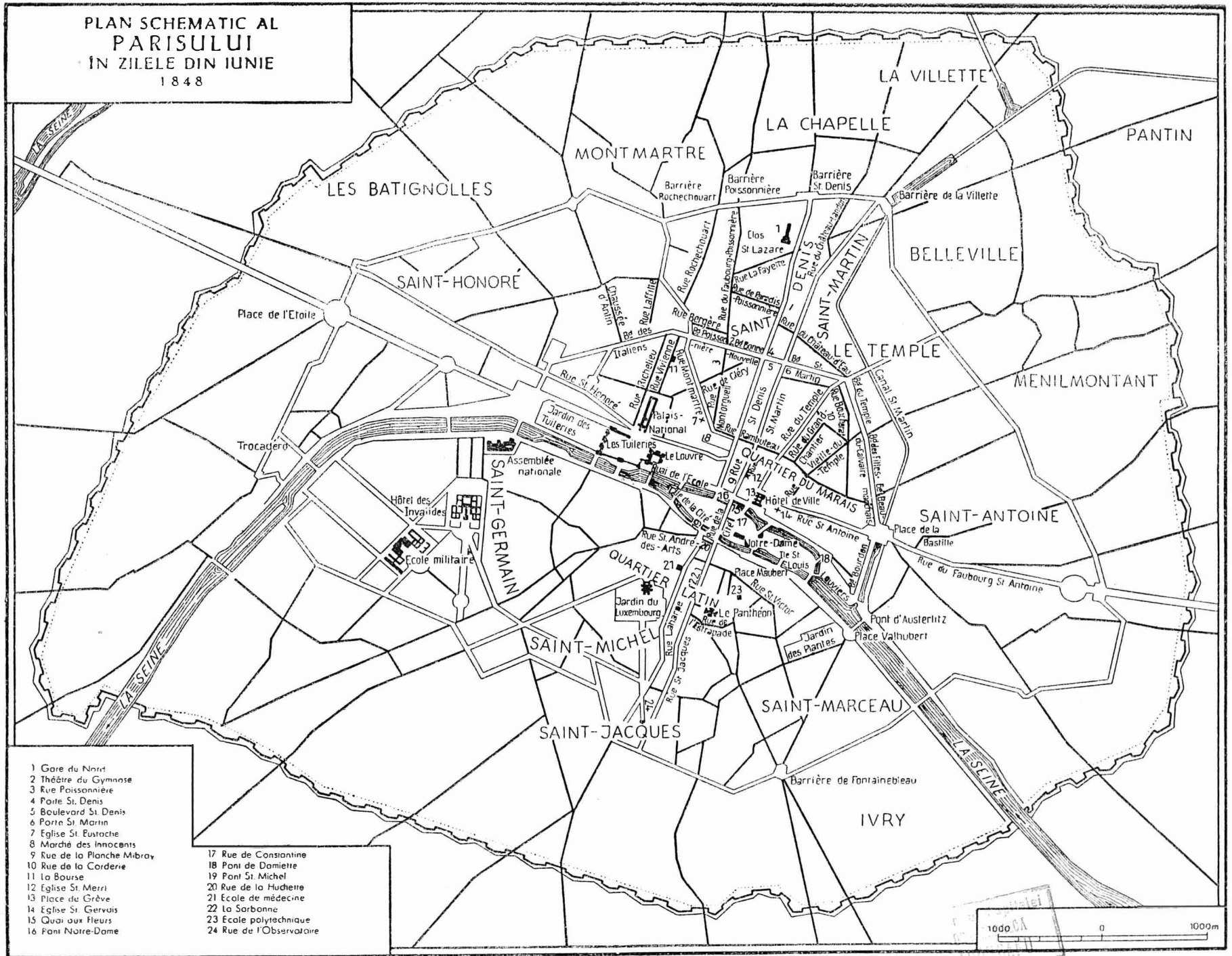
În suburbia Saint-Jacques, în cartierul Panthéonului, muncitorii s-au baricadat din toate părțile. Fiecare casă a trebuit să fie asediată ca la Saragossa⁸⁸. Încercările dictatorului Cavaignac de a lua cu asalt aceste case au fost atât de infructuoase, încît acest brutal soldat algerian declară că va da ordin ca ele să fie incendiate dacă ocupanții nu se vor preda.

În Cité, niște fete au tras de la ferestre asupra soldaților și a gărzii civile. Și aici au trebuit să intre în acțiune obuzierele pentru a se putea obține un succes oarecare.

Batalionul 11 al gărzii mobile, care voia să treacă de partea insurgenților, a fost nimicir de trupe și de garda națională. Cel puțin așa se spune.

Pe la amiază insurgenții aveau o situație net favorabilă. Toate mahalalele și suburbiile Batignolles, Montmartre, La Chapelle și La Villette, într-un cuvînt toată periferia Parisului de la Batignolles pînă la Sena și cea mai mare parte din malul stîng al Senei erau în mîinile lor. Ei au capturat aici 13 tunuri, pe care însă nu le-au folosit. Au pătruns în centru, în Cité și în strada Saint-Martin, înaintînd pînă în fața primăriei, care era apărată de un mare număr de trupe. Și cu

PLAN SCHEMATIC AL
PARISULUI
ÎN ZILELE DIN IUNIE
1848



- | | |
|-----------------------------|--------------------------|
| 1 Gare du Nord | 17 Rue de Constantine |
| 2 Théâtre du Gymnase | 18 Pont de Damiette |
| 3 Rue Poissonnière | 19 Pont St. Michel |
| 4 Porte St. Denis | 20 Rue de la Huchette |
| 5 Boulevard St. Denis | 21 Ecole de médecine |
| 6 Porte St. Martin | 22 La Sorbonne |
| 7 Eglise St. Eustache | 23 Ecole polytechnique |
| 8 Marché des Innocents | 24 Rue de l'Observatoire |
| 9 Rue de la Plancher Mibray | |
| 10 Rue de la Corderie | |
| 11 La Bourse | |
| 12 Eglise St. Merri | |
| 13 Place de Grève | |
| 14 Eglise St. Gervais | |
| 15 Quai aux Fleurs | |
| 16 Pont Notre-Dame | |

1000 0 1000m

toate acestea, a declarat Bastide la Cameră, e posibil ca într-o oră primăria să fie cucerită de insurgenți; panica pe care a provocat-o această știre a făcut să se hotărască instituirea dictaturii și declararea stării de asediu. Abia investit cu puteri dictatoriale, Cavaignac a recurs la mijloacele cele mai extreme, cele mai brutale, care n-au mai fost încă folosite niciodată într-un oraș civilizat și pe care pînă și Radezky a ezitat să le folosească la Milano. Poporul a fost și de astă dată prea mărinimos. Dacă ar fi răspuns rachetelor incendiare și obuzierelor prin incendieri, pînă seara el ar fi fost învingător. Dar el nu s-a gîndit să recurgă la arme ca acelea pe care le-au folosit dușmanii săi.

Muniția insurgenților consta mai ales din fulmicoton, care se fabrica în mari cantități în suburbia Saint-Jacques și în Marais. În piața Maubert a fost instalat un atelier de pirotehnice în care se turnau gloanțe.

Guvernul primea continuu întăriri. La Paris au venit trupe în tot cursul nopții; a sosit garda națională din Pontoise, Rouen, Meulan, Mantes, Amiens, Havre, au fost aduse trupe din Orléans, artilerie și pionieri din Arras și Douai și un regiment din Orléans. În dimineața zilei de 24 iunie au sosit în oraș 500.000 de cartușe și 12 tunuri de la Vincennes; dar feroviarul din gara de nord au demontat șinele între Paris și Saint-Denis ca să nu mai poată fi aduse noi întăriri.

Cu ajutorul acestor forțe unite și recurgînd la măsuri ne-*maipomenit* de brutale, guvernul a reușit, în după-amiaza zilei de 24, să respingă pe insurgenți.

Cu cîtă înverșunare a luptat garda națională și cît de conștientă era ea că în această luptă este vorba de însăși existența ei o dovedește faptul că nu numai Cavaignac, dar și garda națională *a vrut să incendieze* tot cartierul Panthéonului!

Trupele agresoare dispuneau de trei posturi de comandă: poarta Saint-Denis, unde comanda o avea generalul Lamoricière, primăria, unde se afla generalul Duvivier cu 14 batalioane, și Piața Sorbonnei, de unde generalul Damesme conducea atacul împotriva suburbiei Saint-Jacques.

Pe la amiază au fost ocupate căile de acces spre piața Maubert și a fost încercuită piața însăși. Pe la ora 1 piața a fost ocupată; în lupta care s-a dat aici, garda mobilă a pierdut 50 de oameni! Cam în același timp, după o îndelungată și puternică canonadă a fost luat sau, mai bine zis, a fost predat Panthéonul. Cei 1.500 de insurgenți care se baricadaseră aici au capitulat, probabil în urma amenințării d-lui Ca-

vaignac și a burgheziei furibunde că vor da pradă flăcărilor întregul cartier.

Între timp „apărătorii ordinii” au înaintat și ei tot mai mult pe bulevarde și au ocupat baricadele din străzile învecinate. În strada Temple muncitorii au fost respinși pînă la colțul străzii La Corderie. Pe strada Boucherat, luptele au continuat, la fel și de partea cealaltă a bulevardului, în suburbia Temple. În strada Saint-Martin se mai auzeau încă împușcături răzlețe; la Pointe Saint-Eustache mai continua să reziste o baricadă.

Pe la ora 7 seara generalului Lamoricière i-au fost trimise în ajutor două batalioane ale gărzii naționale din Amiens, pe care le-a folosit imediat la încercuirea baricadelor situate dincolo de Château d'Eau. În acest timp suburbia Saint-Denis fusese curățată și potolită, ca și aproape întreg malul stîng al Senei. Insurgenții fuseseră încercuiți într-o parte a cartierului Marais și în suburbia Saint-Antoine. Aceste două cartiere sînt însă despărțite unul de altul prin bulevardul Beaumarchais și prin canalul Saint-Martin din spatele lui, pe unde avea acces liber armata.

La luptele de pe baricada din strada Estrapade, generalul Damesme, care comanda garda mobilă, a fost rănit de un glonț în coapsă. Rana nu este periculoasă. Nici deputații Bixio și Dornès nu sînt așa de grav răniți cum s-a crezut la început.

La fel și rana generalului Bedeau este destul de ușoară.

Pe la ora 9 suburbiile Saint-Jacques și Saint-Marceau erau ca și luate. Lupta a fost deosebit de aprigă. Comanda operațiilor o avea în acel moment generalul Bréa.

La primăria orașului, generalul Duvivier acționa cu mai puțin succes. Totuși și aici insurgenții au fost respinși.

Generalul Lamoricière, după o rezistență înverșunată, a curățat suburbiile Poissonnière, Saint-Denis și Saint-Martin pînă la bariere. Muncitorii au mai rezistat numai în Clos Saint-Lazare; ei s-au baricadat în spitalul Louis-Philippe.

Acest lucru l-a comunicat și președintele Adunării naționale la ora 9,30 seara. Totuși el singur s-a contrazis de cîteva ori. El a recunoscut că în suburbia Saint-Martin se mai aud încă puternice împușcături.

În seara zilei de 24 iunie, situația era, prin urmare, următoarea :

Insurgenții mai dețineau aproximativ jumătate din teritoriul pe care-l ocupaseră în dimineața zilei de 23. Acest teritoriu cuprindea partea de est a Parisului, suburbiile Saint-

Antoine, Temple, Saint-Martin și Marais. Clos Saint-Lazare și cele câteva baricade de la Grădina botanică constituiau avanposturile lor.

Restul Parisului se afla în mâinile guvernului.

Ceea ce te izbește în mod deosebit în această luptă desperată este înverșunarea cu care au luptat „apărătorii ordinii”. Acești oameni, pe care înainte fiecare picătură de „sînge cetățenesc” îi impresiona atît de profund și care la 24 februarie au avut chiar o criză de sentimentalism cînd au auzit de moartea unor soldați din garda municipală⁸⁹, acești burghezi i-au masacrat acum pe muncitori ca pe niște fiare. În rîndurile gărzii naționale, în Adunarea națională nu s-a auzit nici un cuvînt de compătimire, nici un cuvînt de conciliere, nu s-a manifestat nici un fel de sentimentalism, ci, dimpotrivă, toți au fost cuprinși de o ură turbată, de o furie rece împotriva muncitorilor răsculați. Burghezia, pe deplin conștientă, duce împotriva lor un război de exterminare. Indiferent dacă acum ea va fi victorioasă sau va fi înfrîntă, muncitorii se vor răzbuna crunt. După niște lupte ca acelea care au avut loc în aceste trei zile din iunie nu mai este posibil decît *terrorismul*, exercitat de una sau de cealaltă dintre părți.

Scris de F. Engels la 27 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 28
din 28 iunie 1848

25 iunie

Zi de zi lupta devenea tot mai încordată, mai crîncenă și mai îndîrjită. Înverșunarea cu care burghezia acționa împotriva insurgenților era cu atît mai mare, cu cît devenea mai evident că cruzimile ei nu dau rezultate imediate, cu cît ea însăși resimțea mai mult oboseala luptelor, gărzilor de noapte și bivuacurilor, cu cît se apropia momentul victoriei ei definitive.

Burghezia i-a declarat pe muncitori nu pur și simplu dușmani care trebuie învinși, ci *dușmani ai societății*, care trebuie nimicîți. Ea a răspîndit calomnia absurdă că muncitorii, pe care ea însăși i-a provocat prin violența ei la insurecție, nu se gîndesc decît la jafuri, incendieri și asasinare, că ei sînt o bandă de tîlhari care trebuie împușcați ca niște fiare sălbatice. Și totuși insurgenții au ținut în mîinile lor, timp de trei zile, o mare parte a orașului și s-au purtat cum nu se poate mai omenos. Dacă ei ar fi recurs la aceleași mijloace brutale ca și burghezia condusă de Cavaignac și de slugile ei, Parisul ar fi fost transformat într-un morman de ruine, dar insurgenții ar fi obținut victoria.

Toate amănuntele insurecției sînt mărturii ale barbariei de care a dat dovadă burghezia în această luptă. Fără să mai vorbim de mitralii, obuze și rachete incendiare, este un fapt constatat că *pe cele mai multe baricade luate cu asalt învinșii au fost tratați fără cruțare*. Burghezia ucidea fără excepție pe toți cei care cădeau în mîinile ei. În seara zilei de 24, în strada Observatorului au fost împușcați fără nici o judecată sau anchetă peste 50 de insurgenți luați prizonieri. „Războiul acesta este un război de exterminare”, scrie un corespondent al lui „Indépendance belge”, ea însăși o gazetă burgheză. Pe toate baricadele domnea convingerea că toți insurgenții, fără excepție, vor fi omorîți pe loc. Cînd La Rochejaquelein a

declarat în Adunarea națională că ar trebui făcut ceva pentru a spulbera această convingere, burghezii nici nu l-au lăsat să-și termine vorba și au stîrnit un vacarm atît de mare, încît președintelui nu i-a rămas altceva de făcut decît să-și pună toca pe cap și să suspende ședința. Cînd, după aceea, însuși d-l Sénard (vezi mai jos darea de seamă despre ședința Adunării) a vrut să rostească cîteva cuvinte ipocrite despre caritate și conciliere, s-a produs același vacarm. Burghezii nici nu voiau să audă de îndurare. Cu riscul de a-și pierde într-un bombardament o parte din avere, ei erau ferm hotărîți să sfîrșească o dată pentru totdeauna cu dușmanii ordinii, cu jefuitorii, tâlharii, incendiatorii și comuniștii.

Totodată ei nu au dat cîtuși de puțin dovadă de eroismul pe care încearcă în fel și chip să li-l atribuie ziarele burgheze. Din dezbaterile ședinței de azi a Adunării naționale⁹⁰ reiese limpede că, la începutul insurecției, garda națională era paralizată de frică; din relatările tuturor ziarelor de cele mai diverse orientări, reiese, lăsînd la o parte frazeologia bombastică, că în prima zi a insurecției membrii gărzii naționale s-au prezentat în număr foarte mic, că în a doua și a treia zi Cavaignac a fost nevoit să dea ordin să fie scoși cu forța din paturile lor și trimiși la luptă, escortați de un caporal și patru soldați. Cu toată ura ei fanatică față de muncitorii răsculați, burghezia n-a fost în stare să-și biruie lașitatea ei înăscută.

Muncitorii, dimpotrivă, au luptat cu o vitejie fără seamăn. Cu toate că le venea tot mai greu să-și înlocuiască pierderile, cu toate că forțele numericește superioare ale inamicului îi sileau tot mai mult să se retragă, ei nu au dat nici un moment semne de oboseală. Încă din dimineața zilei de 25, ei au trebuit să-și dea seama că sortii de izbîndă se întorceau categoric împotriva lor. De pretutindeni soseau, în număr mare, mereu trupe noi; mari formații ale gărzii naționale din suburbii și din orașe mai îndepărtate erau aduse la Paris. Efectivul trupelor de linie care au participat la bătălia din ziua de 25 depășea cu 40.000 de oameni efectivul obișnuit al garnizoanei; la aceștia se mai adăuga garda mobilă cu 20.000—25.000 de oameni, apoi garda națională din Paris și din alte orașe, precum și încă vreo cîteva mii de oameni din garda republicană. În ziua de 25, efectivul total al forțelor armate care acționau împotriva insurgenților era de cel puțin 150.000—200.000 de oameni. Numărul muncitorilor abia atin-

gea a patra parte din acest efectiv ; totodată muncitorii dispuneau de mai puțină muniție, nu aveau nici un fel de conducere militară și nici un tun utilizabil. Dar ei luptau în tăcere, cu desperare împotriva dușmanului, care dispunea de o uriașă superioritate numerică. Noi și noi mase de soldați se avîntau în breșele făcute în baricade de tunurile grele ; muncitorii le întîmpinau în tăcere și baricada trecea în mîinile burgheziei abia după ce cădea răpus ultimul om. În Montmartre, insurgenții au declarat populației : ori ne zdrobesc ei pe noi, ori îi zdrobim noi pe ei, dar nu vom da înapoi și rugați-vă lui Dumnezeu să învingem noi, fiindcă în caz contrar vom incendia întregul Montmartre. Accastă amenințare, deși nu a fost pusă în practică, este prezentată, firește, drept un „plan odios“, în timp ce obuzele și rachetele incendiare ale lui Cavaignac sînt considerate drept „măsuri militare reușite care au stîrnit admirația generală” !

În dimineața zilei de 25, insurgenții ocupau următoarele poziții: Clos-Saint-Lazare, suburbiile Saint-Antoine și Temple, Marais și cartierul Saint-Antoine.

Clos-Saint-Lazare (fost domeniu mănăstiresc) este un teren mare, în parte acoperit cu clădiri, în parte ocupat cu case în construcție, străzi abia proiectate etc. Chiar în centru se află Gara de Nord. În acest cartier, unde se găsesc numeroase clădiri împrăștiate la întîmplare și, în plus, mari cantități de materiale de construcție, insurgenții au construit o fortăreață puternică, al cărei centru este spitalul Ludovic-Filip, în curs de construcție. Ei au ridicat baricade uriașe, care, după spusele unor martori oculari, erau absolut inexpugnabile. Dincolo de baricade se afla zidul cetății Parisului, izolat și ocupat de insurgenți. De aici întăriturile lor se întindeau pînă la strada Rochechouart sau pînă în regiunea barierelor. Barierele din Montmartre erau puternic fortificate, iar cartierul se găsea în întregime în mîinile insurgenților. Cele 40 de tunuri care au tras asupra lor timp de două zile n-au izbutit să le frîngă rezistența.

Din nou o zi întregă s-a tras cu 40 de tunuri asupra acestor fortificații ; în cele din urmă, la ora 6 seara, două baricade de pe strada Rochechouart au fost luate și curînd după aceea a căzut și Clos-Saint-Lazare.

Pe bulevardul Temple, garda mobilă a ocupat, la ora 10 dimineața, cîteva case din care insurgenții trăgeau asupra trupelor pornite la atac. „Apărătorii ordinii” au înaintat pînă

aproape de bulevardul Filles-du-Calvaire. Între timp, în suburbia Temple, insurgenții au fost siliți să se retragă tot mai mult, canalul Saint-Martin a fost pe alocuri ocupat, iar de aici, ca și de pe bulevarde, străzile cele mai largi și mai drepte au fost bătute puternic cu foc de artilerie. Lupta a fost extrem de crâncenă. Muncitorii își dădeau perfect seama că dușmanii îi vor ataca chiar aici, în centrul pozițiilor lor. Ei s-au apărat cu toată dârzenia și au reușit chiar să recucească unele baricade pe care le pierduseră mai înainte. După o luptă îndelungată au fost însă zdrobiți de adversari, care le erau superiori și din punct de vedere al numărului, și al armamentului. Baricadele le-au fost luate una după alta; la căderea nopții a fost cucerită suburbia Temple, și, în plus, înaintînd pe bulevarde și pe canal, inamicul a ocupat căile de acces spre suburbia Saint-Antoine, precum și cîteva baricade din această suburbie.

În sectorul primăriei, generalul Duvivier înainta încet, dar ferm. Dinspre chei, el a învăluit pe ambele flancuri baricadele din strada Saint-Antoine, bombardînd în același timp cu tunuri grele insula Saint-Louis și fosta insulă Louvier⁹¹. Și aici s-a dat o luptă extrem de crâncenă, în legătură cu care nu avem, totuși, date mai amănunțite; se știe doar că pe la ora 4 au fost ocupate primăria arondismentului al IX-lea și străzile învecinate, că au fost luate cu asalt ura după alta baricadele de pe strada Saint-Antoine și podul Damiette, care constituie o cale de acces spre insula Saint-Louis. O dată cu căderea nopții, insurgenții au fost pretutindeni alungați din acest cartier, curățindu-se toate căile de acces spre piața Bastiliei.

Așadar, insurgenții au fost scoși din toate cartierele orașului, cu excepția suburbiei Saint-Antoine. Aici era poziția lor cea mai puternică. Numeroasele căi de acces spre această suburbie — adevărat focar al tuturor insurecțiilor care au avut loc la Paris — fuseseră întărite cu deosebită iscusință. Baricadele, construite în unghi una față de alta, încît se protejau reciproc, și în plus susținute de focul încrucișat care pornea din case, constituiau un obstacol puternic în calea atacanților. Aceste baricade nu puteau fi luate cu asalt decît cu prețul unui număr imens de vieți.

În fața acestor fortificații s-a instalat tabăra burgheziei, sau, mai exact, a slugilor ei. În această zi garda națională n-a acționat aproape de loc. Au acționat mai ales trupele de linie

și garda mobilă ; garda națională era instalată în sectoarele liniștite și deja ocupate ale orașului.

Cel mai rău s-au comportat garda republicană și garda mobilă. Garda republicană, reorganizată și epurată, s-a răfuit cumplit cu muncitorii și, în lupta împotriva lor, și-a câștigat faima de gardă municipală a republicii.

În scurta ei existență, garda mobilă, recrutată mai ales din rîndurile lumpenproletariatului parizian, a reușit, datorită unei bune retribuiri, să se transforme într-o adevărată gardă pretoriană a celor care se succedau la putere. Lumpenproletariatul organizat a luptat împotriva proletariatului muncitor neorganizat. După cum era și de așteptat, lumpenproletariatul parizian s-a pus la dispoziția burgheziei, la fel cum lazzaroni din Neapole s-au pus la dispoziția lui Ferdinand *. Numai acele unități ale gărzii mobile care erau formate din muncitori *adevărați* au trecut de partea răsculaților.

Ce impresie oribilă produce tot ce se petrece în prezent la Paris ! Acești foști cerșetori, vagabonzi, derbedei, pierde-vară și pungășii care alcătuiesc acum garda mobilă, acești oameni pe care, în martie și în aprilie, fiecare burghez îi considera drept o intolerabilă bandă de hoți și de tîlhari, capabilă de orice ticăloșie, această bandă de tîlhari este, în prezent, răs-fățată, ridicată în slăvi și copleșită cu bani și decorații drept răsplată pentru că acești „tineri eroi”, acești „copii ai Parisului”, a căror vitejie nu poate fi descrisă, se cățarau pe bari-cade cu un curaj neobișnuit etc. ; pentru că acești indivizi, care în februarie, fără să stea pe gînduri, au luptat pe bari-cade, acum, tot fără să stea pe gînduri, au tras în proletari, așa cum mai înainte trăsese în soldați ; pentru că s-au lăsat cumpărați și, în schimbul a 30 de sous pe zi, s-au învoit să-și masacreze frații ! Slavă acestor vagabonzi venali care pentru 30 de sous pe zi au tras în partea cea mai bună, cea mai revoluționară a muncitorilor din Paris !

Vitejia cu care au luptat muncitorii este într-adevăr admirabilă. Trei zile în șir, cei 30.000—40.000 de muncitori au ținut piept unui număr de peste 80.000 de soldați și 100.000 de membri ai gărzii naționale, mitraliilor, obuzelor și rachelor incendiare, „nobilei” experiențe militare a unor generali care n-au pregetat să aplice metodele de luptă folosite în Algeria ! Muncitorii au fost înfrînți și, în bună parte, nimicîți

* Vezi volumul de față, pag. 22. — *Nota Red.*

Neue Rheinische Zeitung. Organ der Demokratie.

N^o 29. Köln, Donnerstag den 20. Juni 1848.

Die „Neue Rheinische Zeitung“ erscheint vom 1. Juni an täglich. Bestellungen für das nächste Quartal, Juli bis September, wolle man baldmöglichst machen.

Der Preis beträgt für ein Quartal 1 Thaler 10 Schillinge, für ein halbes Jahr 2 Thaler 10 Schillinge, für ein Jahr 4 Thaler 10 Schillinge. Einmalige Anzeigen werden zu 10 Schillingen pro Zeile für die erste Woche berechnet. Einmalige Anzeigen werden zu 10 Schillingen pro Zeile für die erste Woche berechnet. Einmalige Anzeigen werden zu 10 Schillingen pro Zeile für die erste Woche berechnet.

Die „Neue Rheinische Zeitung“ ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen.

Preussische Republik.

Die Preussische Republik ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen. Die Preussische Republik ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen. Die Preussische Republik ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen.

Die Preussische Republik ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen.

Die Preussische Republik ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen. Die Preussische Republik ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen. Die Preussische Republik ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen.

Die Preussische Republik ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen.

Die Preussische Republik ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen. Die Preussische Republik ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen. Die Preussische Republik ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen.

Begehren.

Das Begehren ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen. Das Begehren ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen. Das Begehren ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen.

Das Begehren ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen. Das Begehren ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen. Das Begehren ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen.

Das Begehren ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen. Das Begehren ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen. Das Begehren ist am 20. Juni 1848 an den demokratischen Arbeitern von Köln erschienen.

Pagină din „Noua gazetă renană“
cu articolul lui K. Marx „Revoluția din iunie“

cu cruzime. Luptătorii căzuți din rindurile lor nu vor avea parte de onorurile morților din iulie și februarie ; dar istoria le va rezerva un loc cu totul aparte ca victime ale primei lupte hotărîte a proletariatului.

Scris de F. Engels la 28 iunie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană“ nr. 29
din 29 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Revoluția din iunie

Muncitorii din Paris *au fost copleșiți* de forțele superioare ale adversarilor, dar nu *s-au predat*. *Au fost bătuți*, însă adversarii lor sînt cei *învinși*. Prețul triumfului de moment al forței brutale a fost spulberarea tuturor iluziilor și amăgirilor revoluției din februarie, destrămarea întregului partid vechi-republican, scindarea națiunii franceze în două națiuni: națiunea posesorilor și aceea a muncitorilor. Republica tricoloră nu mai are decît o *singură culoare*, culoarea celor bătuți, *culoarea singelui*. Ea a devenit *republică roșie*.

Nici o somitate republicană, fie ea de la „National”⁹² sau de la „Réforme”⁹³, n-a fost de partea poporului! Fără alți conducători, fără alte mijloace decît însăși revolta lui, poporul a rezistat forțelor unite ale burgheziei și ale soldățimii mai mult decît a rezistat vreodată o dinastie franceză, prevăzută cu tot aparatul militar, unei fracțiuni a burgheziei aliate cu poporul. Și pentru ca poporul să se vindece de orice iluzii, ca el s-o rupă complet cu trecutul, a fost nevoie ca și obișnuitul adaos poetic al răscoalelor franceze, entuziastul tineret burghez, elevii de la École polytechnique, cu tricourile lor, să fie de partea asupritorilor, iar studenții facultății de medicină să refuze plebeilor răniți ajutorul științei. Știința nu există pentru plebeul care a comis nemaipomenita crimă de a-și risca o dată viața și pentru existența sa proprie, în loc să lupte pentru Ludovic-Filip sau pentru domnul Marrast.

Ultima rămășiță oficială a revoluției din februarie, Comisia executivă⁹⁴, s-a destrămat ca o fantomă în fața gravității evenimentelor. Artificiile lui Lamartine s-au transformat în rachetele incendiare ale lui Cavaignac.

Expresia adevărată, nefalsificată, prozaică a acestei fraternité, fraternitatea claselor antagoniste, dintre care una o

exploatează pe cealaltă, a acestei fraternité proclamate în februarie, înscrise cu litere mari pe frontispiciile Parisului, pe fiecare închisoare și pe fiecare cazarmă, este *războiul civil*, războiul civil sub aspectul lui cel mai îngrozitor, războiul dintre muncă și capital. Această fraternitate învăpăia toate ferestrele Parisului în seara de 25 iunie, când Parisul burgeziei organiza iluminării, în timp ce Parisul proletariatului se mistuia în incendii, singera și gemea.

Fraternitatea a durat exact atîta timp cît interesele burgeziei au coincis cu interesele proletariatului. Tipicari ai vechii tradiții revoluționare din 1793; doctrinari socialiști care cerșeau burgeziei pomeni pentru popor și cărora li se îngăduia să țină predici nesfîrșite și să se compromită atîta timp cît trebuia potolit leul proletar; republicani care cereau să rămînă întreaga orînduire veche burgheză, însă fără capul încoronat; opoziționiști dinastici⁹⁵ cărora întîmplarea le-a adus căderea unei dinastii în locul unei schimbări de guvern; legitimiști⁹⁶ care nu voiau să-și lepede livreaua, ci doar să-i modifice croiala — iată aliații cu care și-a făcut poporul un februarie al său. Ceea ce ura el din instinct în persoana lui Ludovic-Filip nu era Ludovic-Filip însuși, ci dominația încoronată a unei clase, capitalul pe tron. Însă, mărinimos ca întotdeauna, el și-a închipuit că a nimicit pe propriul său dușman, cînd de fapt a răsturnat doar pe dușmanul dușmanilor săi, pe dușmanul comun.

Revoluția din februarie a fost revoluția cea *frumoasă*, care și-a atras simpatia generală, pentru că contradicțiile care s-au manifestat în acel moment împotriva regalității erau încă *nedezvoltate*, dormitau una lîngă alta în mod pașnic, pentru că lupta socială, care constituia substratul ei, căpătase doar o existență eterică, existența frazei, a cuvîntului. *Revoluția din iunie*, dimpotrivă, este revoluția cea *urîtă*, revoluția cea abjectă, pentru că fraza a fost înlocuită prin faptă, pentru că republica a dezvăluit însuși capul monstrului, smulgîndu-i coroana care-l ocrotea și-l ascundea.

Ordine! — era strigătul de luptă al lui Guizot! *Ordine!* — striga guizotistul Sebastiani, cînd Varșovia a fost ocupată de ruși. *Ordine!* — strigă Cavaignac, acest ecou brutal al Adunării naționale franceze și al burgeziei republicane.

Ordine! — bubuiau mitraliile lui, sfîrtecînd trupul proletariatului.

Nici una dintre nenumăratele revoluții ale burgeziei franceze din 1789 încoace n-a fost un atentat împotriva

ordinii, căci ele toate lăsau neatinsă dominația de clasă, sclavia muncitorilor, lăsau neatinsă *ordinea burgheză*, oricît de des se schimba forma politică a acestei dominații și a acestei sclavii. Iunie a atentat la această *ordine*. Vai ție, iunie !

În timpul *guvernului provizoriu* era un semn de bună-cuviință — ba, mai mult, era o *necesitate* — să se predice muncitorilor mărinimoși, care, precum vesteau miile de afișe oficiale tipărite, „*au pus la dispoziția republicii trei luni de mizerie*”, — era politic și în același timp sentimental să li se predice că revoluția din februarie a fost făcută *în propriul lor interes*, că în revoluția din februarie este vorba, înainte de toate, de *interesele muncitorilor*. De la *deschiderea Adunării naționale* însă, totul a devenit prozaic. Acum nu mai era vorba decît de *a readuce munca la vechile ei condiții*, cum s-a exprimat ministrul Trélat. Așadar, muncitorii au luptat în februarie pentru a fi aruncați în prăpastia unei crize industriale.

Treaba Adunării naționale este să anihileze rezultatele revoluției din februarie, cel puțin în ceea ce-i privește pe muncitori, și să-i aducă pe aceștia înapoi la vechea situație. Însă ea n-a putut face nici acest lucru. Căci nu stă în puterea unei adunări, precum nu stă nici în puterea unui rege, să poruncească unei crize industriale cu caracter universal: *pînă aici!* Adunarea națională, în rîvna ei brutală de a pune capăt frazeologiei supărătoare a revoluției din februarie, n-a luat nici măcar *acele* măsuri care erau posibile pe baza vechii situații. Pe muncitorii parizieni între 17 și 25 de ani ea îi constrînge să intre în armată sau îi aruncă în stradă; pe cei din alte părți îi expulzează din Paris în Sologne, fără să le plătească măcar, atunci cînd îi alungă, banii necesari pentru drum; parizienilor adulți le asigură, în mod provizoriu, pomaņa unei pîini în atelierile organizate militărește, cu condiția ca ei să nu ia parte la nici o adunare a poporului, adică cu condiția de a înceta să fie republicani. Dar nici retorica sentimentală de după revoluția din februarie și nici legislația brutală de după 15 mai⁹⁷ nu s-au dovedit eficace. Trebuia găsită o soluție practică, efectivă. Pentru cine ați făcut revoluția din februarie, canaliilor, pentru *voi* sau pentru *noi*? Această întrebare burghezia a pus-o în așa fel, încît a trebuit să i se răspundă prin revoluția din iunie: cu mitralii și baricade.

Și, totuși, întreaga Adunare națională este stupefiată, după cum s-a exprimat, la 25 iunie, unul dintre reprezentanții poporului. Deputații au rămas uluiți când întrebarea și răspunsul au înecat în sânge străzile Parisului ; unii erau uluiți pentru că iluziile lor se risipiseră în fumul prafului de pușcă, alții pentru că nu înțelegeau cum poate îndrăzni poporul să-și apere în mod independent interesele sale cele mai vitale. *Banii rusești, banii englezești, vulturul bonapartist, crinul* și alte amulete de tot felul — iată în ce căutau ei explicarea acestui fenomen de neînțeles pentru mintea lor. Dar *ambele părți* ale Adunării simt că o prăpastie imensă le desparte de popor. Nici una dintre ele nu îndrăznește să-i ia apărarea.

Indată ce stupoarea a trecut, izbucnește furia, și pe drept cuvânt fluiere majoritatea pe nemernicii utopiști și ipocriți care comit anacronismul de a nu renunța la vorbăria despre „fraternité”, fraternitate. Or, tocmai această vorbărie trebuia curmată și, o dată cu ea, trebuiau lichidate și iluziile pe care le trezea caracterul ei echivoc. Când legitimistul *La Rochejaquelein*, acest cavaler visător, a protestat cu vehemență împotriva infamiei celor care strigă: „Vae victis!” *Vai de cei învinși!* — majoritatea Adunării a fost cuprinsă de convulsii nervoase de parcă ar fi fost apucată de streche. Ea striga: „Vai!” de muncitori pentru a ascunde faptul că „*cel învins*” nu e nimeni altul decât ea însăși. Acum trebuie să dispară ori ea, ori republica. De aceea urlă ea atât de spasmodic: „Trăiască republica!”

Este oare îngăduit ca adînca prăpastie care s-a deschis în fața noastră să ne inducă în eroare pe noi, democrații, este oare îngăduit să ne facă să credem că lupta pentru forma de stat este lipsită de sens, iluzorie, inutilă?

Această întrebare și-o pot pune numai cei slabi de înger, lașii. Conflictele care iau naștere din înseși condițiile societății burgheze trebuie soluționate prin luptă; ele nu pot fi lichidate cu ajutorul fanteziei. Cea mai bună formă de stat este aceea în care contradicțiile sociale nu sînt șterse, nu sînt încătușate în mod violent, ci numai în mod artificial, numai aparent. Cea mai bună formă de stat este aceea în care aceste contradicții ajung la o luptă fățișă și își găsesc astfel rezolvarea.

Ne vor pune unii întrebarea: dar pentru victimele furiei poporului, pentru garda națională, garda mobilă, garda republicană și pentru trupele de linie nu aveți nici o lacrimă, nici un suspin și nici un cuvînt?

Statul va avea grijă de văduvele și de orfanii lor ; ei vor fi glorificați prin decrete, solemne cortegii funebre vor conduce la mormînt rămășițele lor pămîntești, presa oficială îi va declara nemuritori, iar reacțiunea europeană, de la apus și pînă la răsărit, le va aduce omagiile ei.

Dar plebeii chinuți de foame sînt ponegriți în coloanele presei, părăsiți de medici, ocăriți de oamenii cumsecade ca niște pungăși, incendiatori și ocași ; soțiile și copiii lor sînt aruncați într-o mizerie și mai neagră ; cei mai buni dintre cei rămași în viață sînt deportați peste mări. A împlети cunună de lauri în jurul frunții lor amenințator încruntate — iată *privilegiul*, iată *dreptul presei democratice*.

Scris de K. Marx la
28 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 29
din 29 iunie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

„Kölnische Zeitung“ despre revoluția din iunie

Colonia, 30 iunie. Oricine citește pasajele de mai jos din „London Telegraph” și le compară cu ceea ce îndrugă liberalii germani — și în special d-nii Brüggemann — Dumont și Wolfers — despre revoluția din iunie de la Paris va trebui să admită că burghezii englezi, abstracție făcînd de multe alte merite ale lor, se disting de *filistinii germani* cel puțin prin aceea că, deși judecă evenimentele mari dintr-un punct de vedere burghez, fac totuși acest lucru ca niște *bărbați în toată firea*, iar nu ca niște *pușlamale*.

Astfel, în nr. 122 al ziarului „Telegraph” se spune :

„...Și acum se așteaptă de la noi să ne spunem punctul de vedere în ceea ce privește cauzele și urmările acestei cumplite vărsări de sînge. De la început s-a vădit că este vorba de o adevărată *bătălie între două clase*”. (O asemenea idee valorează cît un imperiu! — exclamă în sinea ei sublima „Kölnische” și „Wolfers” al ei). „E o insurecție a muncitorilor împotriva guvernului pe care ei înșiși l-au creat și împotriva clasei care îl sprijină acum. E mult mai greu de explicat ce a dat naștere în mod nemijlocit acestui conflict decît de arătat care sînt cauzele lui permanente și mereu actuale. *Revoluția din februarie* a fost făcută în primul rînd de către *clasele muncitoare* și s-a spus sus și tare că *ea a fost făcută în interesul lor*. Ea nu a fost atît o revoluție politică, cît una socială. Masele de muncitori nemulțumiți nu au apărut pe lume așa deodată și înzestrate cu toate însușirile unui soldat. Mizeria și nemulțumirea lor nu au fost nici ele provocate numai de evenimentele din ultimele patru luni. Nu mai departe decît luna trecută, am citat declarațiile exagerate, poate, ale d-lui Leroux, care a arătat în Adunarea națională, fără să fie contrazis, că în Franța există 8.000.000 de cerșetori și 4.000.000 de muncitori care n-au un venit sigur. El se referea în special la perioada de *dinaintea* revoluției și deplîngea tocmai faptul că de la revoluție încoace nu s-a întreprins nimic împotriva acestui flagel cumplit. Teoriile socialismului și ale comunismului, care s-au dezvoltat treptat în Franța și care exercea acum o influență atît de puternică asupra opiniei publice, s-au născut din starea teribil de grea în care se afla marea masă a poporului în timpul domniei lui Ludovic-Filip. Lucrul esențial, care nu trebuie pierdut din vedere, este *situația nenorocită a maselor populare* ;

această situație este cauza reală și vie a revoluției. Curînd însă Adunarea națională a hotărît să li se răpească muncitorilor avantajele ce le fuseseră promise într-un mod atît de pripit și de nechibzuit de către politicienii revoluției. Era cît se poate de evident că se pornise o *puternică reacțiune* cu caracter *soci*al și chiar *politic*. Puterea, care era sprijinită de o mare parte a Franței, a fost somată să *înlătore pe oamenii carora această putere le datora existența ei*. Mai întîi muncitorii au fost lingușiți și hrăniți, apoi au fost dispersați și amenințați cu moartea prin înfometare și alungați în provincie, unde se vedeau smulși de la toate rosturile lor, și în cele din urmă s-a întocmit un plan pentru zdrobirea puterii lor. Mai putem oare, după toate acestea, să ne mirăm de surescitarea muncitorilor? Într-adevăr, nimeni nu poate fi surprins de faptul că ei au crezut că vor putea înfăptui o a doua revoluție, încununată de mai mult succes. Și, judecînd după durata rezistenței de pînă acum, perspectivele lor de izbîndă asupra forțelor armate ale guvernului au fost mai mari decît și le închipuiau mulți. De aici, ca și din faptul că în rîndurile poporului n-au fost găsiți conducători politici, precum și din faptul că muncitorii expulzați din Paris s-au reîntors chiar de la barierele orașului, reiese că *insurecția a fost consecința unei nemulțumiri generale a clasei muncitoare, iar nu opera unor instigatori politici*. Muncitorii consideră că interesele lor au fost din nou trădate de *propriul lor guvern*. Acum, ca și în februarie, ei au luat armele în mînă pentru a lupta împotriva *mizeriei cumplite*, ale cărei victime au fost atîta amar de vreme.

Actuala luptă este doar o continuare a revoluției din februarie. Ea este o continuare a luptei care a cuprins întreaga Europă și care are drept scop o mai dreaptă repartiție a produselor muncii anuale. La Paris, de data aceasta, lupta va fi, probabil, înăbușită, căci puterea pe care a moștenit-o autoritatea nouă de la cea veche este, după cît se vede, precumpănitoare. *Însă, cu oricît succes ar fi înăbușită această luptă, ea se va reînnoi mereu, pînă ce guvernul va realiza o mai dreaptă repartiție a produselor muncii anuale sau, în imposibilitate de a face acest lucru, va renunța la toate încercările de acest fel, lăsînd reglementarea pe seama liberei concurențe a pieței... Adevărata bătălie se dă pentru mijloace de subzistență suficiente.* Pînă și clasa de mijloc a fost jefuită de mijloacele ei de subzistență de către politicienii care au preluat conducerea revoluției. *Clasa de mijloc a devenit mai barbară decît muncitorii.* De ambele părți s-au aprins patimile cele mai violente, amenințînd să dea naștere la o acțiune primejdioasă. *Orice fraternitate e lăsată la o parte și cele două părți și-au declarat război pe viață și pe moarte.* Guvernul, neștiutor sau, poate, răuvoitor, care în această criză extraordinară pare a nu avea nici o idee despre îndatoririle sale, a așîtat mai întîi pe muncitori împotriva clasei de mijloc, iar acum o *ajută pe aceasta să-i ștergă de pe suprafața pămîntului pe muncitorii înșelați și trași pe sfoară, care au devenit furioși.* Vina acestei mari nenorociri nu trebuie atribuită principiului revoluției, *hotărîrii de a porni lupta împotriva mizeriei și oprîmării*, ci mai degrabă trebuie învinuiți aceia care, prin ignoranța lor politică, au înrăutățit și mai mult starea de mizerie moștenită de la Ludovic-Filip".

Astfel scrie despre revoluția din iunie un ziar burghez londonez care susține principiile unui Cobden, Bright etc. și care, după ziarele „Times”⁹⁸ și „Northern Star” — acești doi

despoți ai presei engleze —, este, după cum spune „Manchester Guardian”⁹⁹, *cel mai citit ziar din Anglia*.

Comparați acum cele de mai sus cu ceea ce scrie „Kölnische Zeitung” în nr. 181! Acest ziar ciudat face din *lupta dintre două clase o luptă între „oamenii cumsecade” și pun-gași!* Halal ziar! Ca și cum cele două clase nu și-ar arunca una alteia în față aceste epitete! E același ziar care, la primele zvonuri despre insurecția din iunie, a recunoscut *totala sa ignoranță în ceea ce privește caracterul insurecției, care apoi a trebuit să afle abia din corespondența primită de la Paris* că acolo este vorba de *o importantă revoluție socială*, de asemenea proporții încît nu poate fi epuizată *printr-o singură înfrîngere*, și, în cele din urmă, încurajat iarăși de o înfrîngere a muncitorilor, să nu vadă în această insurecție decît lupta „majorității covîrșitoare” împotriva unei „hoarde sălbatice de canibali, tîlhari și ucigași”.

Ce a fost războiul sclavilor romani? *Un război între „oameni cumsecade” și canibali!* D-l Wolfers va scrie istoria romanilor, iar d-nii Dumont—Brüggemann vor lămuri pe muncitori, pe acești „nenorociți”, asupra adevăratelor lor drepturi și datorii, „îi vor iniția în știința care duce la ordine și formează pe adevăratul cetățean!”.

Trăiască știința lui Dumont—Brüggemann—Wolfers, știința lor secretă! — Iată un singur exemplu al acestei științe secrete: în două numere ale ziarului, prea-lăudatul triumvirat povestește cititorilor săi creduli că generalul Cavaignac *a vrut să mineze cartierul Saint-Antoine*. Întîmplător, cartierul Saint-Antoine este ceva *mai mare decît gloriosul oraș Colonia*. Dar savantul triumvirat pe care îl recomandăm Adunării naționale germane pentru a governa Germania, triumviratul Dumont—Brüggemann—Wolfers, învinge această dificultate; el știe cum să arunce în aer orașul Colonia cu o singură mină! Ideii sale despre o mină care trebuie să arunce în aer cartierul Saint-Antoine îi corespunde ideea despre puterile subterane care subminează societatea modernă, care au făcut să se cutremure Parisul în zilele din iunie și să scuipe lavă de sânge din craterul său revoluționar.

Dar, scumpul meu triumvirat! Marii mei Dumont—Brüggemann—Wolfers, voi mărimi proslăvite de lumea reclamelor! Voi Cavaignaci ai reclamei! Noi ne-am înclinat cu modestie capetele în fața celei mai mari crize istorice care a zguduit vreodată lumea: în fața *luptei de clasă dintre burghezie și proletariat*. Noi n-am creat acest fapt, ci doar l-am constatat.

Noi am constatat că una dintre clase este *învinsă*, cum spune *însuși Cavaignac*. Pe mormîntul celor învinși noi am strigat : „*Vai de învingători!*” și însuși Cavaignac se înfiorează de răspunderea sa istorică ! Și Adunarea națională învinuiește de lașitate pe fiecare dintre membrii săi care nu-și asumă în mod deschis această teribilă răspundere istorică. Dacă am deschis în fața *germanilor* cartea Sibilei, am făcut oare acest lucru pentru ca ei s-o ardă ? Dacă descriem lupta dintre cartiștii și burghezii englezi, cerem noi oare, prin aceasta, germanilor să devină englezi ?

Dar, Germanie, nerecunoscătoare Germanie, tu cunoști — ce-i drept — ziarul „*Kölnische Zeitung*” și mica lui publicitate ; dar nu cunoști pe cei mai mari dintre bărbații tăi, nu-l cunoști pe *Wolfers* al tău, pe *Brüggemann* al tău, pe *Dumont* al tău ! Cite eforturi ale creierului s-au cheltuit, câtă sudoare a feței — sudoare amestecată cu sînge — s-a vărsat în *lupta dintre clase*, în lupta dintre oamenii liberi și sclavi, patricieni și plebei, moșieri feudali și iobagi, capitaliști și muncitori ! Și toate acestea numai din cauză că nu exista încă „*Kölnische Zeitung*”. Dar, prea-viteazule triumvirat, dacă societatea modernă produce cu atîta energie „*răufăcători*”, „*canibali*”, „*ucigași*” și „*tilhari*”, și într-un număr atît de mare încît răzvrătirea lor face să se cutremure temeliiile societății oficiale, atunci ce societate mai este și asta ! Cît de meticulos mai este orînduită și această anarhie ! Și tu îți închipui că poți rezolva contradicția, crezi că ai reușit să înalți atît pe actorii cît și pe spectatorii acestei drame teribile, coborîndu-i la rolul personajelor din tragediile pentru slugi ale lui Kotzebue !

Printre cei care făceau parte din gărzile naționale ale cartierelor *Saint-Antoine*, *Saint-Jacques* și *Saint-Marceau* s-au găsit numai 50 care să răspundă la chemarea la luptă a trompeților burghezi — anunță „*Moniteur*” din Paris, organ oficial, ziarul lui *Ludovic al XVI-lea*, al lui *Robespierre*, al lui *Ludovic-Filip* și al lui *Marrast—Cavaignac* ! Nimic mai simplu pentru știința care „*formează*” pe om ca să devină un *adevărat cetățean* ! Cele trei mari suburbii ale Parisului, suburbiiile cele mai dezvoltate din punct de vedere industrial ale căror modele fac să pălească muselinurile din *Dacca* și catifelele din *Spitalfields*, eclipsîndu-le, trebuie să fie locuite de niște „*canibali*”, de „*jefuitori*”, „*tilhari*” și „*răufăcători*”. Așa susține *Wolfers* !

Și, sigur, *Wolfers* este un bărbat cinstit! El a făcut să fie onorați pungașii, atribuindu-le bătălii mai mari, capodopere mai desăvârșite, fapte mai eroice chiar decât acelea ale lui Carol al X-lea, ale lui Ludovic-Filip, ale lui Napoleon și ale filatorilor din Dacca și Spitalfields.

Am vorbit mai sus despre „*Telegraph*“-ul londonez. Iar ieri, cititorii noștri au putut afla și părerea lui *Emile Girardin*. Clasa muncitoare, spune el, după ce a dat debitorului ei — revoluția din februarie — o lună de răgaz, după scadență a bătut ca creditoare la ușa debitorului ei, cu muscheta, cu baricada, cu propriul ei trup. Dar cine este *Emile Girardin*? Ce este el? Anarhist nu-i! Ferit-a sfântul! Dar el e un *republican al zilei următoare, un republican al zilei de mâine* (républicain du lendemain), pe câtă vreme „*Kölnische Zeitung*“, un *Wolfers*, un *Dumont*, un *Brüggemann*, ei toți sînt niște *republicani de alaltăieri, republicani dinaintea republicii, republicani din ajun* (républicains de la veille)! *Emile Girardin* ar putea el să depună mărturie alături de *Dumont*?

Cînd „*Kölnerin*“ — adaugă, la veștile despre *deportări și spînzurări, și satisfacția sa pentru aceste deportări și spînzurări*, admirați-i patriotismul! Ea vrea numai să dovedească lumii, acestei lumi germane neîncrezătoare și oarbe, că *republica este mai puternică decât monarhia*, că Adunarea națională republicană este în stare să facă din Cavaignac și din Marrast ceea ce Camera constituțională n-a reușit să facă din Thiers și Bugeaud! *Vive la république!* Trăiască republica! strigă spartana „*Kölnerin*“ arătînd spre Parisul însingerat, sfișiat și mistuit de foc. Republicana camuflată! Pentru asta este ea suspectată de *lașitate și lipsă de caracter* de către un *Gervinus*, de către o „*Augsburgerin*“¹⁰⁰! Ea, cea neprihănită! Ea, Charlotte Corday a Coloniei!

Și, notați bine, *nici un ziar din Paris*, nici „*Moniteur*“, nici „*Débats*“¹⁰¹, nici „*National*“, nu vorbește despre „*canibali*“, „*jeŭuitori*“, „*tîlhari*“ și „*ucigași*“. Asemenea afirmații a făcut doar un singur ziar: acela al lui *Thiers*, al omului a cărui imoralitate a fost înfierată de către *Jacobus Venedey* în „*Kölnische Zeitung*“, al omului împotriva căruia „*Kölnerin*“ a strigat în gura mare:

„Nu! Ei nu vor avea nicicînd
Rinul liber german“¹⁰², —

numai ziarul lui Thiers, „Constitutionnel“¹⁰³, din care se inspiră ziarul belgian „Indépendance“ și știința renană, întruchipată de Dumont-Brüggemann-Wolfers!

Și acum examinați cu puțin simț critic aceste anecdote scandaloase cu care îi înfierează pe cei striviți „Kölnische Zeitung“, acest ziar care la izbucnirea luptei a declarat că îi este cu totul necunoscut caracterul ei, care în timpul luptei a afirmat că aceasta este „o importantă revoluție socială“ și care, după ce lupta a luat sfârșit, a spus că n-a fost altceva decît o încăierare între jandarmi și pungași.

Ei au jefuit! Dar ce? Arme, muniții, pansamente și mijloacele de trai strict necesare. Hoții scriau pe obloane: „Mort aux voleurs!“ Moarte hoților!

Ei „au ucis ca niște canibali“! Canibalii n-au lăsat de bunăvoie gărzile naționale, care pătrundeau pe baricade în spatele trupelor de linie, să spargă capetele răniților lor, să-i împuște pe învinși, să le înjunghie soțiile. Canibalii, care în acest război de nimicire — cum l-a denumit un ziar burghez francez — au nimicit! Ei au incendiat? Și, totuși, singura torță pe care au aruncat-o în arondismentul al VIII-lea, ca răspuns la rachetele incendiare legitime ale lui Cavaignac, n-a fost decît o torță poetică, o torță inventată, după cum recunoaște „Moniteur“.

„Unii — spune Wolfers — susțineau programul lui Barbès, Blanqui și Sobrier, alții slăveau pe Napoleon sau pe Henric al V-lea“.

Și neprihănită „Kölnerin“, care nu poartă în sînul ei nici Napoleoni și nici de alde Blanqui, a declarat, chiar a doua zi după izbucnirea insurecției, că „lupta se dă în numele republicii roșii“. Ce tot îndrugă atunci despre *pretendenți*! Dar, așa cum am mai spus, ea este o republicană camuflată înrăită, un Robespierre în fustă, căreia pretutindeni i se năzăresc pretendenți și a cărei moralitate se înfioară în fața acestora!

„Aproape toți aveau bani la ei, și unii chiar sume considerabile“.

Au fost 30.000—40.000 de muncitori, și tocmai în această perioadă de mizerie și de stagnare a afacerilor „aproape toți aveau bani la ei“. Banii deveniseră, pesemne, *atît de rari fiindcă îi dosiseră muncitorii!*

Ziarul parizian „Moniteur“ a publicat cu cea mai mare conștiinciozitate toate cazurile în care s-au găsit bani la insurgenți. Au fost în total cel mult douăzeci de cazuri. Diferite ziare și corespondențe relatează și ele aceste cazuri, însă

indică sume diferite, „Kölnische Zeitung“, cunoscută prin tactul ei critic, deși consideră aceste relatări diferite despre cele douăzeci de cazuri ca tot atâtea cazuri diferite, la care mai adaugă și pe acelea despre care circulă zvonul că ar fi fost constatate, abia dacă ajunge, în cel mai bun caz, la 200. Și asta o îndreptățește să spună că aproape toți cei 30.000—40.000 aveau bani la ei! Fapt constatat pînă acum este numai că emisari legitimiști, bonapartiști și, poate, filipiști, care aveau bani asupra lor, s-au strecurat sau au intenționat să se strecoare printre luptătorii de pe baricade. D-l Payer, un membru ultraconservator al Adunării naționale care a petrecut ca prizonier 12 ore printre insurgenți, declară:

„Cei mai mulți erau muncitorii împinși la desperare de cele patru luni de mizerie, și spuneau: mai bine să mor de un glonț decît de foame!”

„Mulți, foarte mulți dintre morți — afirmă Wolfers — aveau pe corpul lor semnul fatal cu care societatea stigmatizează crima”.

Aceasta este una dintre minciunile cele mai josnice, una dintre calomniile rușinoase, dintre infamiile pe care le înfierază Lamennais, adversarul insurgenților, partizan al „National”-ului, în al său „Peuple constituant”¹⁰⁴, iar legitimistul La Rochejaquelein, al cărui cavalerism nu se dezmente niciodată, în Adunarea națională. Toată această minciună se bazează pe afirmația, cu totul neîntemeiată și neconfirmată de „Moniteur”, a unui birou de corespondență oarecare, și anume că s-ar fi găsit unsprezece cadavre înfierate cu literele T. F. * Dar în care revoluție nu s-au găsit asemenea unsprezece cadavre? Și care revoluție nu va înfiera de o sută de ori mai mulți oameni cu asemenea semne?

Așadar vedem că ziarele, proclamațiile și iluminările învingătorilor constituie o dovadă că ei, învingătorii, au înfometat oamenii, i-au împins la desperare, i-au înjunghiat, i-au împușcat, i-au deportat, i-au zidit de vii, le-au profanat cadavrele. Iar împotriva celor învinși se lansează numai anecdote, și anecdote povestite numai de „Constitutionnel”, copiate de „Indépendance” și traduse în germană de către „Kölnische”! Nu există pentru adevăr o ofensă mai mare decît aceea de a voi să-l dovedești printr-o anecdotă, spune Hegel.

În fața caselor din Paris stau femeile și fac scame pentru răniți, chiar și pentru insurgenții răniți. Iar redactorii lui „Kölnische Zeitung” toarnă vitriol pe rănilor.

* — Travaux forcés — muncă silnică. — Nota Trad.

Pe noi, ei ne-au denunțat poliției burgheze. Noi, în schimb, recomandăm *muncitorilor*, „*nenorociților*”, să se lase lămurii de către triumviratul nemuritor *Dumont—Brüggemann—Wolffers* asupra „adevăratelor lor drepturi și datorii, să se lase inițiați de către el în *știința* care duce la ordine și care formează pe adevăratul cetățean”.

Scris de F. Engels la 30 iunie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 31
din 1 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Revoluția din iunie

(DESFĂȘURAREA INSURECȚIEI LA PARIS ¹⁰⁵)

I

Treptat-treptat ajungem la o privire de ansamblu asupra evenimentelor revoluției din iunie. Sosesec știri tot mai complete, faptele pot fi mai ușor delimitate de zvonuri și de minciuni, iar caracterul insurecției se conturează din ce în ce mai limpede. Și cu cât reușești să sezisezi mai bine legătura internă a evenimentelor din cele patru zile din iunie, cu atât te uimește mai mult amploarea colosală pe care a luat-o insurecția, curajul eroic, organizarea improvizată la repezeală și unitatea de vederi a insurgenților.

Planul de luptă al muncitorilor, întocmit, pe cât se spune, de Kersausie, prieten al lui Raspail și fost ofițer, era următorul:

Insurgenții urmau să înainteze concentric, pe patru coloane, spre primărie.

Prima coloană, a cărei bază de operații erau suburbiile Montmartre, La Chapelle și La Villette, trebuia să pornească din direcția barierelor Poissonnière, Rochechouart, Saint-Denis și La Villette spre sud, să ocupe bulevardele și să se îndrepte spre primărie prin străzile Montorgueil, Saint-Denis și Saint-Martin.

A doua coloană, cu baza în suburbiile Temple și Saint-Antoine, locuite aproape exclusiv de muncitori și protejate de canalul Saint-Martin, urma să pornească în aceeași direcție pe străzile Temple și Saint-Antoine și de-a lungul cheurilor de pe malul nordic al Senei, precum și pe toate străzile paralele ale cartierului situat între ele.

A treia coloană, avînd ca bază suburbia Saint-Marceau, urma să pornească pe strada Saint-Victor și, înaintînd de-a

lungul cheiurilor de pe malul sudic al Senei, să ajungă la insula Cité.

A patra coloană, avînd ca bază suburbia Saint-Jacques și cartierul Școlii de medicină, urma să pornească pe strada Saint-Jacques și să ajungă tot la Cité. De aici ambele coloane, după ce vor fi făcut joncțiune, trebuiau să înainteze pe malul drept al Senei și să învăluie primăria din spate și pe flancuri.

Așadar planul se baza, în mod cu totul just, pe sectoare ale orașului locuite exclusiv de muncitori, dispuse în semicerc, cuprinzînd întreaga jumătate de răsărit a Parisului și lărgindu-se pe măsură ce se apropie de partea de est a orașului. Mai întii trebuia curățată de toți dușmanii partea de est a Parisului, urmînd ca abia după aceea să se înainteze, de-a lungul ambelor maluri ale Senei, spre sectorul de vest și spre centrele lui: Tuilerii și Adunarea națională.

Aceste coloane urmau să fie sprijinite de numeroase detașamente volante, care trebuiau să acționeze independent pe flancurile lor și între ele, să ridice baricade, să ocupe străzile mici și să asigure legătura între coloane.

Pentru eventualitatea unei retrageri, bazele de operații au fost bine întărite și transformate, după toate regulile artei militare, în fortărețe puternice. Astfel de întărituri au fost construite în Clos-Saint-Lazare, în suburbia și cartierul Saint-Antoine și în suburbia Saint-Jacques.

Faptul însă că la începutul operațiilor nu s-a acordat nici o atenție sectorului de vest al Parisului constituie o parte slabă a planului. În acest sector, de ambele părți ale străzii Saint-Honoré, lîngă clădirea Halelor centrale și aceea a Palatului Național, există cîteva cartiere cît se poate de potrivite pentru acțiuni insurecționale, avînd stradele foarte înguste și întortocheate și locuite în cea mai mare parte de muncitori. Ar fi fost foarte important ca acolo să se creeze un al cincilea focar al insurecției și, în felul acesta, pe de o parte, să fie izolată primăria, iar pe de altă parte să fie imobilizate lîngă acest punct întărit înaintat o mare parte a trupelor. Succesul insurecției depindea de reușita unei înaintări cît se poate de rapide spre centrul Parisului și de asigurarea ocupării primăriei. Nu știm în ce măsură Kersausie a fost pus în imposibilitate de a organiza în acest cartier acțiuni ale insurgenților. Cert este însă că nici o insurecție în care insurgenții n-au reușit să ocupe de la bun început acest centru al Parisului, învecinat cu Tuilerii nu a fost încununată de succes. Amintim numai de insurecția izbucnită cu prilejul fune-

raliilor generalului Lamarque¹⁰⁶, cînd insurgenții au reușit să înainteze pînă la strada Montorgueil, dar apoi au fost respinși.

Insurgenții au pornit ofensiva potrivit planului lor. Ei s-au apucat imediat să despartă teritoriul lor, Parisul muncitorilor, de Parisul burgheziei cu ajutorul a două întărituri principale: baricadele de la porțile Saint-Denis și cele de pe insula Cité. De pe primele baricade ei au fost siliți să se retragă, pe celelalte însă au reușit să le mențină. Prima zi, 23 iunie, a fost un simplu prolog. Planul insurgenților se contura cît se poate de limpede (și „Noua gazetă renană”, vezi suplimentul special la nr. 26 *, l-a înțeles foarte just de la început) încă după primele lupte de avangardă din dimineața acestei zile. Bulevardul Saint-Martin, care întretăia linia de operații a primei coloane, a devenit arena unor lupte sîngeroase care s-au soldat acolo cu victoria apărătorilor „ordinii”, în bună parte datorită caracterului terenului.

Căile de acces spre Cité au fost apărate în dreapta de un detașament volant care s-a instalat în strada Planche-Mibray, iar în stînga de coloanele a treia și a patra, care au ocupat și au întărit pentru apărare cele trei poduri de la sud de Cité. Și în acest sector s-a încins o bătălie extrem de înversunată. Apărătorii „ordinii” au izbutit să ocupe podul Saint-Michel și să înainteze pînă la strada Saint-Jacques. Ei își făceau iluzii că pînă în seara aceleiași zile insurecția va fi înăbușită.

Dacă în acest moment planul insurgenților se contura cu destulă claritate, același lucru se poate spune cu și mai multă certitudine despre planul apărătorilor „ordinii”. La început, planul lor se reducea la intenția de a zdrobi prin toate mijloacele insurecția. Ei au făcut cunoscută insurgenților această intenție prin ghiulele și mitralii.

Guvernul își închipuia însă că are de-a face cu o bandă de rebeli obișnuiți, neorganizată, care acționează fără nici un plan. Spre seară, după ce curățase străzile principale, el a declarat că rebeliunea a fost înăbușită și s-a mulțumit să ocupe sectoarele cucerite ale orașului cu trupe foarte puține.

Insurgenții au știut să profite cum nu se poate mai bine de pe urma acestei neglijențe, începînd, după luptele de avangardă de la 23 iunie, bătălia decisivă. Este, în genere, surprinzător cît de repede și-au însușit muncitorii planul

* Vezi volumul de față, pag. 126—129. — *Nota Red.*

acțiunilor militare, cît de sistematic s-au ajutat ei unii pe alții, cu cîtă iscusință au știut să folosească condițiile de teren atît de complicate. Acest lucru ar fi rămas cu totul inexplicabil dacă muncitorii n-ar fi fost organizați în mare măsură militărește încă în atelierile naționale, unde erau împărțiți pe companii, așa încît nu le-a mai rămas decît să aplice în domeniul acțiunilor militare organizarea lor industrială, pentru a forma imediat o armată bine organizată.

În dimineața zilei de 24 iunie, insurgenții nu numai că au recucerit în întregime teritoriul pierdut, dar au ocupat și un teritoriu nou. Ce-i drept, linia bulevardelor, pînă la bulevardul Temple, a rămas ocupată de trupe, și astfel prima coloană s-a pomenit izolată de centru ; în schimb, coloana a doua, din cartierul Saint-Antoine, a înaintat atît de mult încît a încercuit primăria aproape din toate părțile. Ea și-a instalat punctul de comandă în biserica Saint-Gervais, la 300 de pași de primărie, a ocupat biserica Saint-Mérry și străzile învecinate; ea a înaintat mult dincolo de primărie și, împreună cu coloanele care ocupaseră Cité, a izolat-o aproape cu desăvîrșire. A rămas deschisă o singură cale de acces: cheiul de pe malul drept. La sud a fost ocupată din nou în întregime suburbia Saint-Jacques, s-a restabilit legătura cu Cité, unde au fost trimise întăriri și s-au făcut pregătiri pentru trecerea pe malul drept.

Acum, bineînțeles, nu mai era timp de pierdut ; primăria, centrul revoluționar al Parisului, era amenințată, și dacă nu s-ar fi luat măsurile cele mai energice, ea ar fi căzut în mod inevitabil.

II

Cuprinsă de spaimă, Adunarea națională 1-a numit dictator pe Cavaignac, care, obișnuit cu represiuni „energice” încă din perioada campaniei din Algeria, știa bineînțeles ce are de făcut.

Imediat, de-a lungul largului Quai d'École s-au îndreptat spre primărie zece batalioane. Ele au izolat de malul drept pe insurgenții care se consolidaseră pe insula Cité, au pus primăria în afară de orice pericol și chiar au făcut posibile unele atacuri asupra baricadelor care o înconjurau.

Strada Planche-Mibray și prelungirea ei, strada Saint-Martin, au fost ocupate de trupe și cavaleria le ținea ferm în mîinile sale. Podul Notre-Dame, situat în dreptul acestor străzi și care duce spre Cité, a fost curățat cu obuze trase cu tunuri de calibru greu, și apoi Cavaignac s-a îndreptat direct spre Cité, pentru a proceda acolo la o represiune „energică”. Principalul punct de sprijin al insurgenților, magazinul „Belle jardinière”, a fost mai întîi distrus cu proiectile de artilerie, apoi incendiat cu ajutorul rachetelor; tot cu ajutorul focului de artilerie a fost ocupată strada Cité; trei poduri care duc spre malul stîng au fost luate cu asalt, iar insurgenții de pe malul stîng au fost respinși prin acțiuni energice. În același timp, cele 14 batalioane staționate în piața Grève și pe cheiuri au eliberat primăria asediată, iar biserica Saint-Gervais s-a transformat din punct de comandă al insurgenților într-un post înaintat, izolat al acestora.

Strada Saint-Jacques nu numai că a fost supusă bombardamentului de artilerie dinspre Cité, dar a fost totodată atacată din flanc dinspre malul stîng. Generalul Damesme și-a croit drum de-a lungul Parcului Luxembourg spre Sor-

bona, a ocupat Cartierul latin și și-a trimis coloanele asupra Panthéonului. Piața Panthéonului a fost transformată într-o fortăreață de temut. Strada Saint-Jacques fusese demult ocupată, în timp ce aici apărătorii „ordinii” continuau să stea pe loc în fața acestui bastion inexpugnabil. Focul de artilerie și atacurile la baionetă nu au dat nici un rezultat, pînă cînd, în cele din urmă, extenuarea, lipsa de muniție și amenințările burgheziei că vor pîrjoli totul i-au silit pe cei 1.500 de muncitori, încercuți din toate părțile, să capituleze. Totodată, după o apărare îndelungată și curajoasă, piața Maubert a căzut în mîinile apărătorilor „ordinii”, iar insurgenții, scoși din pozițiile lor cele mai bine întărite, au fost nevoiți să părăsească tot malul stîng al Senei.

Între timp, pozițiile armatei și ale detașamentelor gărzii naționale aflate pe bulevardele de pe malul drept al Senei au fost folosite pentru acțiuni în ambele direcții. Lamoricière, care comanda aceste unități, a dat ordin ca, prin focul artileriei grele și prin atacuri vijelioase, să fie curățate străzile suburbiilor Saint-Denis și Saint-Martin; bulevardele Temple și jumătate din strada Temple. Spre seară el a putut să se laude cu succese strălucite: în Clos-Saint-Lazare a izolat și a încercuit pe jumătate prima coloană, a silit coloana a doua să se retragă și, înaintînd de-a lungul bulevardelor, a executat o pătrundere adîncă în dispozitivul ei.

Cum a putut să obțină Cavaignac aceste succese ?

În primul rînd, datorită mării superiorități numerice a forțelor pe care el le-a putut trimite împotriva insurgenților. La 24 iunie se aflau la dispoziția sa nu numai 20.000 de soldați din garnizoana Parisului, 20.000—25.000 de soldați din garda mobilă și 60.000—80.000 de oameni din efectivul gărzii naționale, dar și garda națională din toate împrejurimile Parisului și din unele orașe mai depărtate (20.000—30.000 de oameni) și, pe deasupra, 20.000—30.000 de soldați aduși în grabă din garnizoanele vecine. Încă din dimineața zilei de 24, el dispunea de un efectiv de peste 100.000 de oameni, care spre seară a sporit cu încă jumătate, în timp ce efectivele insurgenților se ridicau la cel mult 40.000—50.000 de oameni !

În al doilea rînd, datorită măsurilor brutale la care a recurs. Pînă atunci, pe străzile Parisului se mai trăsese doar o singură dată cu tunurile: în Vendemiaire 1795, cînd Napoleon a împrăștiat cu ajutorul mitraliilor pe insurgenți, în strada Saint-Honoré¹⁰⁷. Dar împotriva baricadelor, împotriva

caselor încă nu fusese niciodată întrebuințată artileria, și cu atât mai puțin obuzele și rachetele incendiare. Poporul încă nu era pregătit pentru așa ceva; el s-a pomenit cu totul dezarmat în fața acestor mijloace de luptă, iar singura metodă de contraacțiune posibilă — incendierile — era în contradicție cu sentimentele sale nobile. Până atunci poporul nu a avut nici cea mai vagă idee despre asemenea metode algeriene de ducere a războiului pe străzile Parisului. De aceea el s-a retras, și prima lui retragere a dus la înfrângerea lui.

În ziua de 25, Cavaignac a trecut la ofensivă cu forțe și mai mari. În mâinile insurgenților a rămas doar un singur sector: suburbiile Saint-Antoine și Temple; afară de aceasta, ei mai aveau două posturi înaintate: Clos-Saint-Lazare și o parte din cartierul Saint-Antoine până la podul Damiette.

Cavaignac, care primise noi întăriri: 20.000—30.000 de oameni cu numeros material de artilerie, a dat ordin să fie atacate mai întâi posturile înaintate izolate ale insurgenților, în special Clos-Saint-Lazare. Insurgenții se întăriseră acolo ca într-o citadelă; după ce, timp de 12 ore, i-a bombardat cu artileria și cu grenade, Lamoricière a reușit în cele din urmă să scoată pe insurgenți din pozițiile lor și să ocupe Clos-Saint-Lazare; el a izbutit să facă aceasta abia după ce și-a creat posibilitatea unui atac de flanc dinspre străzile Rochecouart și Poissonnière și numai după ce baricadele au fost distruse, trăgându-se asupra lor în prima zi cu 40 de tunuri, iar în a doua zi cu un număr și mai mare.

O altă parte a coloanei sale a înaintat, prin suburbia Saint-Martin, spre suburbia Temple, fără a repurta însă succese importante; o a treia parte a coborât de-a lungul bulevardelor spre Bastilia, dar nici ea nu a înaintat prea mult, deoarece în acest sector o serie de baricade foarte bine întărite au opus o rezistență îndelungată și nu s-au predat decât în urma unei canonade înverșunate. Casele de aici au fost distruse într-un mod înfiorător.

Printr-un foc de artilerie continuu, coloana comandată de Duvivier, care înainta dinspre primărie, i-a silit pe insurgenți să se retragă tot mai departe. Biserica Saint-Gervais a fost luată, o mare parte a străzii Saint-Antoine a fost curățată pe porțiunea dinspre primărie, iar câteva coloane care înaintau de-a lungul cheiului și străzilor paralele cu el au luat podul Damiette, pe care insurgenții din cartierul Saint-Antoine făceau legătura cu insurgenții de pe insulele Saint-

Louis și Cité. Cartierul Saint-Antoine a fost învăluit din flanc și insurgenților nu le-a mai rămas decât posibilitatea de a se retrage spre suburbie, lucru pe care l-au și făcut, ducînd lupte îndirjite împotriva coloanei care înainta de-a lungul cheiului pînă la gura canalului Saint-Martin și de acolo de-a lungul canalului pe bulevardul Bourdon. Un număr mic de insurgenți izolați au fost masacrați și foarte puțini dintre ei au fost luați prizonieri.

În urma acestei operații au fost ocupate cartierul Saint-Antoine și piața Bastiliei. Spre seară, coloana lui Lamoricière a reușit să ocupe în întregime bulevardul Beaumarchais și să facă joncțiune, în piața Bastiliei, cu trupele lui Duvivier.

Ocuparea podului Damiette i-a dat lui Duvivier posibilitatea de a-i scoate pe insurgenți de pe insula Saint-Louis și fosta insulă Louvier. El a făcut aceasta recurgînd cu larghețe la metodele barbare folosite în Algeria. În puține sectoare ale orașului focul tunurilor grele a provocat distrugerii atît de mari ca aici, pe insula Saint-Louis. Dar cui îi păsă de asta? În schimb, insurgenții au fost aruncați înapoi sau exterminați, iar pe ruinele înecate în sînge a triumfat „ordinea”.

Pe malul stîng al Senei mai rămînea să fie ocupat un singur punct. Podul Austerlitz, care leagă, la răsărit de canalul Saint-Martin, suburbia Saint-Antoine de malul stîng al Senei, a fost puternic baricadat, iar pe malul stîng, acolo unde acest pod dă spre piața Valubert, în fața Grădinii botanice, s-a construit un cap de pod bine întărit. Acest cap de pod, ultima întăritură a insurgenților pe malul stîng după căderea Panthéonului și a pieței Maubert, a fost cucerit după o rezistență îndirjită.

Așadar, în ziua următoare, la 26 iunie, în mîinile insurgenților nu mai rămăsese decât ultimul lor punct de sprijin: suburbia Saint-Antoine și o parte din suburbia Temple. Amîndouă aceste suburbii nu sînt prea potrivite pentru luptele de stradă; străzile de acolo sînt destul de largi și aproape perfect drepte, oferind un spațiu vast pentru acțiunile artileriei. Dinspre vest ele sînt bine protejate de canalul Saint-Martin, pe cînd dinspre nord ele sînt, dimpotrivă, cu totul descoperite. Din această parte, cinci sau șase străzi largi și absolut drepte duc direct spre inima suburbiei Saint-Antoine.

Principalele fortificații au fost construite lîngă piața Bastiliei și pe strada Faubourg Saint-Antoine, cea mai impor-

tantă din întregul cartier. Acolo au fost ridicate baricade de o trăinicie uimitoare: unele din lespezi scoase din pavaj, altele din birne. Ele formau un unghi cu vârful spre interior, în parte pentru a atenua efectul ghiulelelor de tun, în parte pentru a prelungi linia apărării și a face cu puțință focul încrucișat. În zidurile laterale ale caselor s-au făcut spărturi, așa încît șiruri întregi de case au fost legate între ele și insurgenții puteau, în funcție de necesități, să tragă cu armele în trupe sau să se adăpostească după baricade. Podurile și cheiurile canalului, ca și străzile paralele cu canalul, au fost de asemenea bine întărite. Pe scurt, ambele suburbii ocupate încă de insurgenți semănau cu o adevărată cetate, în care trupele trebuiau să dea lupte pentru fiecare palmă de pămînt.

În dimineața zilei de 26, luptele urmau să înceapă din nou. Dar Cavaignac nu prea dorea să-și arunce trupele în această rețea de baricade. El amenința cu un bombardament. S-au adus mortiere și obuziere. Au început tratative. Între timp Cavaignac a dat ordin să se înceapă săpături pe sub casele cele mai apropiate, ceea ce, de altfel, era posibil numai într-o măsură restrînsă, din lipsă de timp și din cauză că dintr-o parte baricadele erau protejate de canal; el a ordonat de asemenea să se stabilească, din casele deja ocupate, o comunicație interioară cu casele învecinate făcîndu-se spărturi în zidurile laterale.

Tratativele au fost întrerupte; lupta a reînceput. Cavaignac a dat ordin generalului Perrot să pornească o ofensivă din suburbia Temple, iar generalului Lamoricière—din piața Bastiliei. Din aceste două puncte a fost deschis un puternic foc de artilerie asupra baricadelor. Generalul Perrot, înaintînd destul de rapid, a ocupat restul suburbiei Temple, iar în unele locuri a pătruns chiar în suburbia Saint-Antoine. Lamoricière înainta mai încet. Primele baricade au rezistat tunurilor lui, deși obuzele lui au incendiat primele case ale suburbiei. El a reluat tratativele. Cu ceasul în mîină, el aștepta clipa cînd va avea plăcerea să facă una cu pămîntul, cu focul artileriei sale, cartierul cel mai dens populat al Parisului. Atunci o parte din insurgenți, în sfîrșit, au capitulat, în timp ce ceilalți, fiind atacați din flancuri, după o scurtă luptă s-au retras în afara orașului.

În felul acesta s-au terminat luptele de baricade din iunie. Dincolo de perimetrul orașului au mai avut loc schimburi de focuri, dar ele nu mai prezentau nici o importanță. Insur-

genții care fugiseră au fost împrăștiați prin împrejurimi și capturați unul câte unul de către cavalerie.

Am făcut această descriere pur militară a luptei pentru a arăta cititorilor noștri cu câtă vitejie și eroism au luptat muncitorii din Paris, de câtă unitate de voință, disciplină și iscusință militară au dat ei dovadă. 40.000 de muncitori au ținut piept timp de patru zile unui inamic de patru ori mai numeros și nu au fost decît la un pas de victorie. Încă puțin, și ei s-ar fi consolidat în centrul Parisului, ar fi ocupat primăria, ar fi instaurat un guvern provizoriu și și-ar fi dublat efectivul, atrăgînd în rîndurile lor o parte din populația sectoarelor orașului ocupate de ei cît și o parte din garda mobilă, care nu avea atunci nevoie decît de un mic imbold pentru a trece de partea muncitorilor.

Ziarele germane afirmă că aceasta a fost o bătălie decisivă între republica roșie și cea tricoloră, între muncitori și burghezi. Noi sîntem convinși că această bătălie nu rezolvă nimic și nu va duce la altceva decît la o sciziune în rîndurile învingătorilor. De altfel, chiar din punct de vedere pur militar, întreaga desfășurare a evenimentelor dovedește că într-un viitor apropiat muncitorii vor trebui să învingă. Dacă 40.000 de muncitori parizieni au fost în stare să obțină rezultate atît de grandioase în lupta împotriva unui inamic care îi depășea numeric de patru ori, ne putem lesne închipui ce va fi în stare să înfăptuiască întreaga masă a muncitorilor parizieni dacă va acționa solidar și coordonat!

Kersausie a fost prins și, pînă în momentul de față, a și fost, probabil, împușcat. Burghezii pot să-l împuște, dar nu-i pot răpi gloria de a fi fost primul care a organizat luptele de stradă. Ei pot să-l împuște, dar nici o forță din lume nu va putea să împiedice ca metodele lui de luptă să fie pe viitor folosite în toate luptele de stradă. Ei pot să-l împuște, dar nu pot să împiedice ca numele lui să intre în istorie ca numele *primului comandant de oști în luptele de baricadă*.

Scris de F. Engels
la 30 iunie—1 iulie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 31 și 32
din 1 și 2 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Politica externă a Germaniei

Colonia, 2 iulie. Arta și activitatea tuturor guvernanților de pînă acum și a diplomaților lor a constat în a instiga popoarele unul împotriva altuia, în a folosi pe unul pentru asuprirea altuia și a asigura astfel dăinuirea puterii absolute. Germania s-a distins în mod deosebit în această pricină. În ultimii 70 de ani, ca să nu mergem mai departe, ea a pus la dispoziția britanicilor, în schimbul aurului englez, pe mercenarii ei pentru a lupta împotriva nord-americanilor, care își apărau independența lor ; cînd a izbucnit prima revoluție franceză, tot germanii au fost aceia care s-au lăsat amuțiți ca o haită turbată împotriva francezilor și care, într-un manifest brutal al ducelui de Braunschweig, amenințau că vor șterge Parisul de pe fața pămîntului¹⁰⁸ ; ei au fost aceia care au conspirat cu nobilii emigrați împotriva ordinii noi din Franța, primind pentru aceasta, cu titlu de subsidii, bani din partea Angliei. Cînd olandezii au avut și ei, pentru prima oară în ultimele două secole, o idee rațională, aceea de a pune capăt guvernării nebunești a dinastiei de Orania și de a face din țara lor o republică¹⁰⁹, tot germanii au fost aceia care au intervenit în calitate de călăi ai libertății. Elveția ar putea și ea să ne spună cîte ceva despre vecinii ei germani, iar Ungaria își va reveni numai cu timpul de pe urma pagubelor pricinuite de Austria, de curtea imperială germană. Pînă și în Grecia au fost trimise trupe mercenare germane, ca să sprijine tronulețul scumpului Otto¹¹⁰, și chiar în Portugalia au fost trimiși polițiști germani. Ca să nu mai vorbim de congresele de după 1815, expedițiile Austriei la Neapole, Torino și în Romagna, arestarea lui Ipsilanti, războiul de înrobire pe care Franța, silită de Germania, l-a dus împotriva Spaniei¹¹¹, sprijinul acordat lui don Miguel¹¹² și lui don Carlos¹¹³ de către Germania, trupe din Hanovra puse la dispoziția reacțiunii din Anglia, Belgia dezmembrată și

termidorizată sub influență germană și de faptul că în adîncul Rusiei tot germanii sînt principalii sprijinitori ai autocratu-
lui și ai micilor despoți, — că toată Europa a fost inundată
de dinastia Coburg!

Cu ajutorul soldătimii germane a fost jefuită și dezmem-
brată Polonia și a fost atacată mișelește Cracovia¹¹⁴. Cu
ajutorul banilor germani și al singelui german au fost înro-
bite și stoarse pînă la epuizare Lombardia și Veneția și tot
cu participarea directă sau indirectă a Germaniei a fost înă-
bușită, cu baioneta, cu spînzurătoarea, cu închisoarea și cu
galerele, orice mișcare de eliberare din Italia. Lista păca-
telor comise de ea e cu mult mai lungă; de aceea e mai
bine s-o încheiem!

Vina acestor mîrșăvii comise cu ajutorul Germaniei în
alte țări nu cade numai asupra guvernelor, ci, într-o mare
măsură, și asupra poporului german însuși. Fără orbirea lui,
fără servilismul lui, fără ușurința cu care se pretează la
rolul de mercenar, de unealtă „comodă” și de călău în slujba
stăpînilor „din grația lui Dumnezeu”, în străinătate numele
de „german” n-ar mai fi pronunțat cu atîta ură, n-ar fi înso-
țit de atîtea blesteme și dispreț, iar popoarele oprimate de
Germania ar fi ajuns demult la un stadiu normal de dezvoltare
liberă. Acum, cînd germanii își scutură propriul lor jug,
trebuie să se schimbe în întregime și politica lor față de alte
popoare; altfel înseamnă să ferecăm în lanțurile cu care
ținem încătușate popoarele străine propria noastră libertate
tînără, abia intuită. Germania va fi ea însăși liberă în mă-
sura în care va acorda libertate popoarelor vecine.

Intr-adevăr, începe să se facă, în sfîrșit, lumină. Minciuna
și denaturarea faptelor care au fost practicate cu atîta zel
împotriva Poloniei și Italiei de către vechile organe guver-
namentale, încercările de a întreține o ură artificială, fra-
zeologia îngîmfată care susține că ar fi în joc onoarea și
puterea germană, toate aceste formule magice și-au pierdut
orice putere. Numai acolo unde în dosul acestor arabescuri
patriotice se ascund interese materiale, numai la o parte din
marea burghezie care face afaceri rentabile cu acest patrio-
tism oficial, numai acolo mai are curs patriotismul oficial.
Acest lucru îl știe și-l folosește partidul reacționar. Dar
masele largi ale stării de mijloc germane și ale clasei mun-
citoare înțeleg sau, cel puțin, simt că libertatea popoarelor
vecine este o garanție a propriei lor libertăți. Războiul Aus-
triei împotriva independenței Italiei, războiul Prusiei împo-

triva restaurării Poloniei sînt ele oare populare sau, dimpotrivă, fac să dispară ultimele iluzii legate de aceste cruciade „patriotice” ? Dar nu-i de ajuns numai această înțelegere și acest sentiment. Dacă vrem ca sîngele german și banii germani să nu mai fie risipiți, împotriva propriilor interese ale Germaniei, pentru asuprairea altor naționalități, trebuie să obținem instituirea unui guvern cu adevărat popular, iar vechiul eșafodaj trebuie dărîmat pînă în temelii. Abia atunci politica sîngeroasă și lașă a vechiului sistem mereu reînnoit va putea face loc politicii internaționale a democrației. Cum vrei să înfăptuiești o politică democratică în afară atîta timp cît în propria voastră țară democrația este legată de mîini și de picioare ? Și, totuși, trebuie să se facă tot posibilul, atît dincoace cît și dincolo de Alpi, pentru a pregăti, sub toate raporturile, sistemul democratic. *Italianii* nu lasă să le scape nici un prilej pentru a face declarații din care reies sentimentele lor prietenești față de Germania. Ne referim aici la manifestul guvernului provizoriu din Milano către poporul german¹¹⁵, precum și la numeroasele articole în același spirit publicate de presa italiană. Avem în fața noastră o nouă mărturie a acestor sentimente, și anume o scrisoare particulară a consiliului de administrație al ziarului „*L'Alba*”, care apare la Florența, către redacția „*Noii gazete renane*”. Scrisoarea poartă data de 20 iunie și spune între altele :

„...Vă mulțumim din toată inima pentru atenția pe care o acordați sărmanei noastre Italii. Totodată vă asigurăm în mod sincer că toți italienii știu prea bine cine anume atentează la libertatea ei, cine luptă împotriva acestei libertăți, și că inamicul ei de moarte nu este puternicul și generosul popor german, ci guvernul lui despotice, samavolnic și feroce ; vă asigurăm de asemenea că fiecare italian adevărat așteaptă cu nerăbdare momentul cînd va putea întinde liber mina fratelui său german, și că, după stabilirea drepturilor sale imprescriptibile, va ști să le apere, să le respecte și să facă să fie respectate de toți frații săi. Avem deplină încredere în principiile a căror dezvoltare v-ați asumat-o cu atîta scrupulozitate și rămînem, cu profundă stimă,

prietenii și frații voștri devotați
(semnat) *L. Alinari*”

Ziarul „*Alba*” este unul dintre puținele ziare italiene care apără cu fermitate principiile democratice.

Scris de F. Engels la 2 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„*Noua gazetă renană*” nr. 33
din 3 iulie 1848

Marrast și Thiers

Am atras în repetate rînduri atenția cititorilor „Noii gazete renane” asupra intrigilor partidului „National”, a cărui întruchipare este *Marrast*. Am demascat uneltirile la care recurge acest partid care urmărește să instaureze dictatura. Am arătat totodată că dictatura lui *Marrast* atrage după sine o dictatură a lui *Thiers*.

În ce măsură partidul „National”, ca urmare a victoriei sale, este înlăturat de partidul lui *Thiers*, care în zilele noastre s-a contopit atît de mult cu opoziția dinastică, reiese cît se poate de clar din următoarele cîteva fapte.

Numirea ca ministru a lui *Carnot*, reprezentantul partidului „National”, a stîrnit o întregă furtună în Adunarea națională. Candidaturii lui *Marie* pentru postul de președinte al Adunării naționale i-a fost opusă candidatura lui *Dufaure*, și *Marie* a fost ales numai pentru că, după cum s-a exprimat „*Débats*”, el este considerat drept „cel mai înțelept și mai moderat dintre membrii vechii Comisii executive”, adică pentru că a făcut vechiului partid dinastic cele mai mari concesii, pentru că a elaborat proiectul de lege cu privire la interzicerea întrunirilor sub cerul liber, această continuare a legilor din septembrie, și a adus și a susținut acest proiect în fața Adunării naționale. Fapt este că postul de președinte al Adunării naționale a fost disputat de „*Marrast*” și „*Thiers*”.

Totuși „opoziția dinastică” nu se mulțumește cu atît. Una dintre primele legi pe care le pregătește ea este legea cu privire la consiliile municipale, care e îndreptată direct împotriva puterii unice și prestigiului lui *Marrast*, primarul Parisului. Și el va cădea.

În cel mai scurt timp se va ajunge la o încăierare între toți deputații Adunării naționale. Reacțiunea va merge și mai departe, chiar pînă la excluderea partidului „National” de la

orice participare la puterea de stat. „Republica” și „opoziția dinastică” se vor contrapune din nou una celeilalte, dar republica nu va mai învinge în aceleași condiții ca în februarie.

Poporul nu se va mai lăsa dus de iluzii. El nu-și va amina răzbunarea sa pînă „la paștele cailor”, cum spune Caussidière, și nu-și va mai permite să azvîrle în „valurile Styxului sentimentele sale de ură” ¹¹⁶. Qui vivra verra*.

Scris la 2 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 33
din 3 iulie 1848

* — Vom trăi și vom vedea. — Nota Trad.

Dezbateri conciliatoare

Colonia, 2 iulie. După tragedie urmează „idila”; după tunetul care a bubuit în zilele din iunie la Paris a urmat răpăitul vorbăriei conciliatorilor de la Berlin. Îi pierdusem cu totul din vedere pe acești domni, cînd am aflat că, chiar în momentul cînd Cavaignac bombarda suburbia Saint-Antoine, d-l Camphausen rostea o tristă cuvîntare de adio, iar d-l Hansemann expunea programul noului guvern.

Ținem în primul rînd, să ne exprimăm satisfacția că d-l Hansemann a ascultat de sfatul nostru și nu a devenit prim-ministru*. El și-a dat seama că e mai important să faci pe cineva prim-ministru decît să fii tu prim-ministru.

Noul guvern este și rămîne, deși poartă numele de împrumut (prête-nom) Auerswald, un guvern *Hansemann*. El se prezintă ca atare, dîndu-și aere de guvern al faptelor, al realizărilor practice. Ce-i drept, d-l Auerswald nu are cîtuși de puțin pretenția că e un ministru al faptelor.

Programul d-lui Hansemann este cunoscut. Nu ne vom apuca să facem o analiză a punctelor lui politice, întrucît ele au devenit deja subiect de discuție pentru ziarele germane mai mult sau mai puțin minuscule. Numai de un singur punct n-au cutezat să se atingă, și, pentru ca d-l Hansemann să nu se simtă ofensat, vom repara noi această omisiune.

D-l Hansemann declară :

„Pentru înviorarea diferitelor ocupații, adică pentru înlăturarea mizeriei claselor muncitoare ale poporului, nu există în momentul de față alt mijloc mai eficace decît restabilirea încrederii, azi zdruncinate, în menținerea ordinii legale și într-o trainică întemeiere, în cel mai scurt timp, a monarhiei constituționale. Urmărind prin toate mijloacele realizarea acestui scop, noi acționăm astfel în modul cel mai sigur împotriva șomajului și a mizeriei”.

* Vezi volumul de față, pag. 112—113. — Nota Red.

La începutul programului său, d-l Hansemann a mai spus că va propune în acest scop noi legi represive, în măsura în care vechea legislație (polițienească de stat!) se va dovedi insuficientă.

El s-a exprimat destul de limpede. Vechea legislație despotică nu este suficientă! Nu ministrului lucrărilor publice, nu ministrului de finanțe, ci ministrului *de război* îi revine sarcina de a se îngriji de lichidarea mizeriei claselor muncitoare! Legi represive în primul rînd, mitralii și baionete în al doilea rînd, într-adevăr „nu există alt mijloc mai eficace”! Poate că d-l Schreckenstein — al cărui nume, după adresa din Westfalia, este suficient pentru a băga spaima în tulburători* — arde de dorința de a-și continua faptele sale eroice de la Trier și de a deveni un Cavaignac de proporții prusiene, mai reduse.

Dar d-l Hansemann mai are și alte mijloace în afară de acesta, care este „cel mai eficace”.

„Pentru atingerea acestui scop este tot atît de necesară procurarea de lucru cu ajutorul lucrărilor publice, care vor aduce reale foloase țării”.

D-l Hansemann promite, prin urmare, că „va întreprinde lucrări de și mai mari proporții, în folosul tuturor claselor muncitoare ale poporului”, decît cele ordonate de d-l Patow. Dar el va face acest lucru numai „cînd guvernul va reuși să înlătore temerile de răsturnare a relațiilor statale, temeri care sînt alimentate de tulburări și *instigări*, și să restabilească încrederea generală, care e neapărat necesară pentru procurarea mijloacelor bănești necesare”.

D-l Hansemann nu poate angaja, deocamdată, nici un fel de lucrări, pentru că nu poate cîpăta banii necesari. El va putea să-i capete numai cînd va fi restabilită încrederea. Dar, atunci cînd va fi restabilită încrederea, muncitorii, după cum spune chiar el, vor avea iarăși de lucru, și atunci guvernul *nu va mai trebui* să se ocupe de plasarea lor.

În acest cerc, care nu este cîtuși de puțin vicios, ci, dimpotrivă, foarte virtuos-burghez, se învîrtesc măsurile prin care urmărește Hansemann înlăturarea mizeriei. Pentru moment, dînsul nu le poate oferi muncitorilor nimic altceva decît legile din septembrie și un Cavaignac în miniatură. Acesta este, într-adevăr, un guvern al *faptelor*!

Cît privește recunoașterea — în program — a revoluției, asta e o chestiune asupra căreia nu mai insistăm. „G”, „bine

* Joc de cuvinte: Schreckenstein — nume de familie; Schrecken — „groază”, „spaimă”. — *Nota Trad.*

informatul corespondent" al lui „Kölnische Zeitung”, a arătat de curînd cititorilor în ce măsură a salvat d-l Hansemann terenul legalității în favoarea publiciștilor vecini cu noi*. Referindu-se la revoluție, d-l Hansemann a recunoscut doar un singur lucru, și anume că ea n-a fost, în fond, o revoluție.

Abia își sfîrșise d-l Hansemann cuvîntarea sa, cînd s-a ridicat primul-ministru *Auerswald*, care trebuia să spună și dînsul ceva. A scos îndată și a citit un bilețel în care erau înscrise următoarele gînduri, însă nu într-o formă rimată :

Domnilor! Fericit eu azi stau aci
 În mijlocul vostru, cu bine,
 Aci unde-atîtea alese simțiri
 Cu dragoste urlă spre mine.
 În ceasul acesta, eu ce resimțesc
 E greu de rostit prin cuvinte,
 Clipita aceasta rămîne-va-n veci,
 În mine, aducere-aminte¹¹⁷.

Menționăm că am dat aici cea mai favorabilă interpretare bilețelului, destul de ininteligibil, al d-lui președinte al Consiliului de Miniștri.

Nici n-a apucat d-l *Auerswald* să termine ce avea de spus, cînd se repede iarăși Hansemann al nostru, care, punînd chestiunea încrederii, vrea să demonstreze că el continuă să fie același de pînă acum. El cere ca proiectul de adresă** să fie trimis înapoi comisiei și spune :

„Felul cum va fi primită de către Adunare această primă propunere ne va da o imagine a încrederii, mai mari sau mai mici, cu care înalta Adunare întîmpină noul guvern”.

Dar aceasta era prea de tot. Deputatul *Weichsel*, fără îndoială unul dintre cititorii „Noii gazete renane”, urcă indignat la tribună și protestează cu toată hotărîrea împotriva acestui procedeu, care constă în a pune de fiecare dată chestiunea încrederii. Pînă aici totul a mers cît se poate de bine. Dar cînd a luat un neamț cuvîntul, nu-l mai poți opri atît de repede, așa că d-l *Weichsel* s-a pornit să țină un lung discurs despre toți și despre toate : despre revoluție, despre anii 1807 și 1815, despre o inimă caldă care bate sub un simplu veston și despre multe alte teme. Și toate acestea pentru că „era necesar să-și spună și dînsul părerea”. Un vacarm îngrozitor, în care se distingeau și cîteva strigăte de „bravo !” din partea

* Expresie folosită de Marx și Engels pentru a-l desemna pe Brügge-mann, redactor șef al lui „Kölnische Zeitung”. — *Nota Red.*

** Vezi volumul de față, pag. 58—59. — *Nota Red.*

celor de stînga, l-au silit pe vajnicul orator să coboare de la tribună.

D-l Hansemann a asigurat Adunarea că guvernul nu intenționează cituși de puțin să pună în mod ușuratic chestiunea încrederii. Și cum de astă dată nu este vorba de chestiunea încrederii în totalitatea ei, ci numai de jumătate, nici nu face să mai vorbim despre asta.

Se încinge atunci o dezbateră cum rar s-a mai pomenit. Vorbesc cu toții deodată, sărind de la o chestiune la alta. O bucată de timp se discută, la întîmplare, despre chestiunea încrederii, despre ordinea de zi, despre regulament, despre naționalitatea poloneză, despre prorogare, discuțiile fiind însoțite de respectivele exclamații de „bravo” sau de tărăboi. În cele din urmă, d-l *Parrisius* ține să observe că d-l Hansemann a făcut o propunere în numele guvernului, în timp ce guvernul ca atare nu are dreptul să facă nici un fel de propunerii, ci numai simple comunicări.

În răspunsul său, d-l *Hansemann* arată că s-a exprimat greșit și că, în fond, nu este vorba de o propunere, ci de o simplă dorință a guvernului.

Importanța chestiune a încrederii se reduce, prin urmare, la o simplă „dorință” a domnilor miniștri !

D-l *Parrisius* se repede la tribună dinspre stînga, iar d-l *Ritz* dinspre dreapta, și se întîlnesc cînd ajung sus. Ciocnirea devine inevitabilă, întrucît nici unul dintre cei doi eroi nu vrea să cedeze ; atunci ia cuvîntul d-l *Esser*, președintele, și cei doi eroi se reîntorc la locurile lor.

D-l *Zachariä* își însușește propunerea guvernului și cere ca dezbaterile să fie continuate.

D-l *Zachariä*, care-și oferă astăzi în mod docil serviciile sale guvernului actual, așa cum și le-a oferit și celui precedent, și care și în timpul discuțiilor pe marginea propunerii lui *Berends* s-a comportat ca un înger salvator, intervenind la momentul oportun cu un amendament, nu mai găsește nimic de spus pentru motivarea propunerii sale. Ceea ce a spus ministrul de finanțe este absolut suficient.

Încep acum dezbateri mai lungi, cu nelipsite lor amendamente, întreruperi, tropăituri, vociferări și chițibușării regulamentare. Nu e cazul să-i conducem pe cititorii noștri prin acest labirint ; e de ajuns să le prezentăm doar cîteva dintre cele mai atrăgătoare perspective de ieșire din acest haos.

1) Deputatul *Waldeck* explică : adresa nu poate fi trimisă înapoi comisiei, deoarece comisia nu mai există.

2) Deputatul *Hüffer* explică: adresa este un răspuns dat nu coroanei, ci miniștrilor. Miniștrii care au elaborat mesajul tronului nu mai există; cum am putea, în acest caz, să răspundem cuiva care nu mai există?

3) Din cele de mai sus, deputatul *D'Ester* trage, sub forma unui amendament, următoarea concluzie: Adunarea consideră necesar să renunțe la adresă.

4) Acest amendament este respins de președintele *Esser* în termenii următori: „Această declarație reprezintă o nouă propunere, iar nu un amendament”.

Acesta este întregul schelet al dezbaterilor. Dar în jurul acestui schelet subțire crește o masă de carne puhavă, sub forma discursurilor rostite de d-nii miniștri *Rodbertus* și *Kühlwetter*, de d-nii deputați *Zachariä*, *Reichensperger II* și alții.

Situația este cât se poate de stranie. Așa cum spune însuși d-l *Rodbertus*, „este ceva nemaipomenit în istoria parlamentelor ca un guvern să demisioneze în momentul când este prezentat proiectul de adresă și când urmează să înceapă discuțiile pe marginea acestui proiect!”. Prusia are, în general, fericirea ca, în primele ei șase săptămâni de viață parlamentară, să se întâmple aproape numai lucruri „nemaipomenite în istoria parlamentelor”.

D-l *Hansemann* se află într-o situație tot atât de grea ca și camera. Adresa, care reprezintă fără îndoială un răspuns la mesajul tronului rostit de *Camphausen-Hansemann*, se transformă de fapt într-un răspuns la programul lui *Hansemann-Auerswald*. Comisia, care s-a arătat atât de amabilă față de *Camphausen*, trebuie în acest caz să dea dovadă de aceeași amabilitate și față de d-l *Hansemann*. Dificultatea constă numai în a explica oamenilor acest deziderat „nemaipomenit în istoria parlamentelor”. Pentru aceasta sînt folosite toate mijloacele. *Rodbertus* — această harpă eoliană a centrului de stînga — își îngîină melodiile sale cele mai duioase. *Kühlwetter* caută să-i pòtolească pe toți; căci, spune el, se prea poate ca la o nouă analiză a proiectului de adresă „să se ajungă la convingerea că *nici în momentul de față nu e cazul să se facă vreo modificare* (!), dar pentru a se ajunge la asemenea concluzie” (!!) e neapărat necesar ca proiectul să fie din nou trimis înapoi la comisie! În sfîrșit, d-l *Hansemann*, pe care, ca de obicei, îl plictisesc aceste discuții interminabile, taie nodul, arătînd din capul locului de ce trebuie trimis proiectul înapoi la comisie: dînsul nu vrea ca noile modi-

ficări să se strecoare pe ușa de din dos ca niște amendamente ministeriale, ele trebuie să pășească cu mândrie, într-o ținută solemnă, pe ușa larg deschisă, în calitate de propuneri ale comisiei.

Primul-ministru declară că este necesar ca „guvernul, în conformitate cu prevederile constituției, să ia parte la elaborarea proiectului de adresă”. Ce vor să însemne toate acestea și la ce se referă d-l Auerswald când vorbește de constituție, nu știm în măsură să spunem, oricât am reflecta asupra sensului acestor cuvinte, și aceasta cu atât mai mult, cu cât Prusia *nu are* în acest moment nici o constituție.

În ce privește partea adversă, nu avem de menționat decât două cuvântări: acelea ale d-lor D'Ester și Hüffer. D-l *D'Ester* a ridiculizat cu mult succes programul d-lui Hansemann, aplicând la programul abstract al acestuia observațiile pline de dispreț pe care le făcuse chiar el mai înainte, când vorbise despre abstracții, despre inutile dispute de principii etc. D'Ester a cerut guvernului *faptelor* „să treacă, în sfârșit, la fapte și să lase deoparte problemele de principii”. Propunerea lui, singura propunere justă din cursul zilei, a fost deja menționată de noi mai sus.

D-l *Hüffer*, care a exprimat cel mai limpede dintre toți punctul de vedere just în legătură cu adresa, și-a formulat cât se poate de categoric poziția sa față de cererea d-lui Hansemann: guvernul vrea ca noi, dînd dovadă de încredere în el, să trimitem înapoi adresa la comisie și face ca însăși existența sa să depindă de hotărîrea noastră. Dar guvernul poate cere vot de încredere numai pentru *faptele săvîrșite de el însuși*, iar nu pentru cele pe care le impune Adunării.

Într-un cuvînt, d-l Hansemann cere vot de încredere, dar Adunarea, ca să-l ferească pe dînsul de neplăceri, votează o muștrare indirectă la adresa comisiei însărcinate cu examinarea proiectului de adresă. Guvernul faptelor va arăta în curînd domnilor deputați ce înseamnă faimosul Treasury Whip (bici ministerial).

Scris de F. Engels la 2 iulie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 34
din 4 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Arestări

Colonia, 3 iulie. Guvernul *faptelor* se manifestă deocamdată numai ca un guvern al poliției. Prima lui faptă a fost arestarea la Berlin a d-lor *Monecke* și *Fernbach*, iar a doua — arestarea, la Saarlouis, a servantului de tun *Funk*. Acum încep să fie săvârșite asemenea „fapte” și aici, la *Colonia*. Azi-dimineață au fost arestați d-l doctor *Gottschalk* și d-l *Anneke*, locotenent în rezervă. Nu avem încă informații precise asupra motivelor și a modului cum au fost efectuate aceste arestări; de aceea, deocamdată, ne abținem de la orice comentarii.

Muncitorii vor fi destul de prudenți pentru a nu se lăsa antrenati în nici un fel de acțiune.

Scris la 3 iulie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 34
din 4 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Arestări

Colonia, 4 iulie. Am promis ieri cititorilor noștri că vom reveni asupra arestării d-lor dr. *Gottschalk* și *Anneke*. Pînă acum nu ne-au parvenit știri mai amănunțite decît în legătură cu arestarea lui *Anneke*.

Între orele 6 și 7 dimineața s-au înființat la locuința lui *Anneke* șase sau șapte jandarmi care, de cum au intrat, au bruscat femeia de serviciu și au pornit apoi, tiptil, pe scară în sus. Trei dintre ei au rămas de strajă în hol, iar ceilalți patru au dat buzna în dormitor, unde dormeau *Anneke* și soția sa, care urma să nască curînd. Dintre acești patru stîlpi ai dreptății, unul se clătina de-a binelea pe picioare, fiind plin, încă la acea oră matinală, de „spiritul” * apei vii, de alcool.

Anneke i-a întrebat ce doresc. „Urmați-ne !” — i s-a răspuns laconic. El i-a rugat s-o menajeze, cel puțin, pe soția sa, care e bolnavă, și să treacă în hol. Dar domnii din sfînta hermandadă¹¹⁸ n-au binevoit să părăsească dormitorul ; ei l-au îmboldit pe *Anneke* să se îmbrace cît mai repede și nu i-au permis nici măcar să vorbească cu soția lui. În hol ei au trecut de la îmboldire la înghiontire, cu care prilej unul dintre jandarmi a prefăcut în cioburi geamul de la ușă. *Anneke* a fost îmbrîncit în jos pe scări. Patru jandarmi l-au condus la închisoarea cea nouă, în timp ce trei jandarmi au rămas la d-na *Anneke* pentru a o supraveghea pînă la venirea procurorului.

Potrivit prescripțiilor legale, la arestarea cuiva trebuie să fie de față cel puțin un *funcționar al poliției judiciare* — un comisar de poliție sau altcineva. Dar ce rost mai au asemenea

* — joc de cuvinte : „Geist” înseamnă „spirit”, dar și „spirt”. — *Nota Red.*

formalității de cînd poporul dispune, pentru apărarea drepturilor sale, de două Adunări : una la Berlin și alta la Frankfurt ?

După o jumătate de oră își fac apariția d-l procuror *Hecker* și judecătorul de instrucție *Geiger*, care au venit pentru o percheziție la domiciliu.

D-na *Anneke* li se plînge că procurorul a lăsat arestarea soțului ei pe seama unor jandarmi grosolani, care nu erau ținuți în frîu de prezența unui funcționar al poliției judiciare. D-l *Hecker* îi răspunde că el n-a dat *ordin să se comită brutalități*. Ca și cum d-l *Hecker* ar putea da asemenea ordine.

D-na *Anneke* : Se pare că jandarmii în mod intenționat au fost trimiși înainte *singuri*, ca să nu poată fi nimeni tras la răspundere pentru brutalitățile comise de ei. Apoi, arestarea nu s-a făcut conform procedurii legale, întrucît nici unul dintre jandarmi n-a prezentat un mandat de arestare ; ce-i drept, unul dintre ei a scos din buzunar un petec de hîrtie, dar nu i l-a dat lui *Anneke* să-l citească.

D-l *Hecker* : „Jandarmii au fost trimiși să efectueze această arestare pe baza unei dispoziții a organelor judiciare“. Și dispozițiile organelor judiciare nu țin seama de dispozițiile legii ? Procurorul și judecătorul de instrucție au confiscat o sumedenie de hîrtii și proclamații, o mapă a doamnei *Anneke* și altele. În treacăt fie spus, d-l judecător de instrucție *Geiger* a fost desemnat pentru funcția de *director de poliție*.

În cursul serii, *Anneke* a fost interogată timp de o jumătate de oră. I s-a spus că motivul arestării lui îl constituie un discurs sedicios rostit de el la recenta întrunire de la *Gürzenich*¹¹⁹. În art. 102 din Code pénal¹²⁰ se vorbește despre discursuri publice care îndeamnă *fățiș* la comploturi împotriva împăratului și membrilor familiei sale sau care urmăresc să tulbure ordinea publică prin provocarea unui război civil, prin folosirea ilegală a forței armate, prin devastări sau jafuri fățișe. Codul nu cunoaște termenul prusian „trezirea nemulțumirilor“. Dată fiind imposibilitatea aplicării codului civil prusian, se va recurge deocamdată la art. 102 în toate cazurile cînd aplicarea lui este absolut inadmisibilă din punct de vedere juridic.

Chiar în timpul arestării, în oraș au fost concentrate forțe armate considerabile ; de la orele 4 dimineața, trupele au fost consemnate în cazărmi. Numeroși brutari și meseriași au fost chemați în cazărmi, de unde nu li s-a mai dat drumul.

Pe la orele 6 dimineața au sosit la Colonia husarii din Deutz, care au străbătut, călări, tot orașul. În închisoarea nouă a fost depus un lot de 300 de arestați. Astăzi s-a aflat de arestarea a încă patru persoane: Jansen, Kalker, Esser și încă cineva. Afişele cu apelul lui Jansen, care îndeamnă *pe muncitori să păstreze liniștea*, au fost rupte aseară de către poliție, cum ne-au asigurat niște martori oculari. S-a făcut acest lucru în interesul păstrării ordinii sau, dimpotrivă, s-a căutat un pretext pentru înfăptuirea, în vestitul oraș Colonia, a unor planuri urzite demult?

Se spune că d-l prim-procuror Zweiffel s-ar fi informat încă demult la tribunalul din Arnsberg dacă poate să-l aresteze pe Anneke pe baza sentinței anterioare¹²¹ și să-l transporte la Julich. Se pare că amnistia acordată de rege a împiedicat realizarea acestei bune intenții. Chestiunea a fost deferită ministerului.

Se spune că d-l prim-procuror Zweiffel a mai declarat că în decurs de o săptămână va pune capăt, în orașul Colonia de pe Rin, lui 19 martie, cluburilor, libertății presei și tuturor celorlalte consecințe ale nenorocitului an 1848. Domnia-sa nu face parte din categoria scepticilor.

Nu cumva întrunește d-l Zweiffel, în persoana d-sale, atribuțiile puterii executive și ale celei legislative? Sau poate laurii prim-procurorului au menirea să acopere păcatele reprezentantului poporului? Noi o să mai parcurgem încă o dată îndrăgitele noastre dări de seamă stenografice pentru a putea prezenta cititorilor un tablou complet al activității d-lui Zweiffel, reprezentant al poporului și prim-procuror.

Acestea sînt, prin urmare, faptele *guvernului faptelor*, ale guvernului de centru-stînga, ale guvernului de tranziție spre un guvern vechi-nobiliar, vechi-birocratic și vechi-prusac. De îndată ce-și va fi îndeplinit rolul său provizoriu, d-l Hansemann va fi demis.

Cei de stînga de la Berlin trebuie însă să înțeleagă că vechea putere poate, fără nici o grijă, să le permită să repurteze mici victorii parlamentare și să elaboreze ample proiecte de constituție, cu condiția însă ca în acest timp ea să pună stăpînire pe toate pozițiile într-adevăr decisive. Ea poate să recunoască fără nici o ezitare, în camera deputaților, revoluția din 19 martie, cu condiția însă ca în afara camerei revoluția să fie dezarmată.

Într-o bună zi stînga se va convinge, poate, că victoria ei parlamentară coincide cu înfrîngerea ei reală. *Poate că dezvoltarea Germaniei are nevoie tocmai de asemenea contraste.*

Guvernul faptelor recunoaște, în principiu, revoluția pentru a înfăptui în practică contrarevoluția.

Scris la 4 iulie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 35
din 5 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Dezbateri conciliatoare

Colonia, 4 iulie. Ne vom opri de data aceasta asupra ședinței conciliatoare din 28 iunie. Adunarea are de-a face acum cu un nou președinte, cu un nou regulament și cu noi miniștri, așa că ne putem lesne închipui ce confuzie domnește acolo.

După lungi dezbateri preliminare în legătură cu regulamentul și cu alte chestiuni, ia în sfârșit cuvântul deputatul *Gladbach*. Cu câteva zile mai înainte, la Spandau, soldățiile prusacă a dezarmat cu forța, la întoarcerea lor din Schleswig-Holstein, pe voluntarii companiei a 6-a a corpului de voluntari, care a fost dizolvată din cauza sentimentelor ei republicane; cițiva voluntari au fost chiar arestați. Soldățiile prusacă a comis acest act fără să aibă absolut nici un motiv legal și nici o împuternicire legală. De altfel, potrivit legii, forțele militare nu pot întreprinde asemenea acțiuni cu de la sine putere. Dar majoritatea acestor voluntari au participat la luptele de baricade de la Berlin, așa că domnii din unitățile de gardă au trebuit să se răzbune pe ei.

D-l *Gladbach* a adresat o interpelare guvernului în legătură cu acest act de despotism militar.

Ministrul de război, *Schreckenstein*, a răspuns că dînsul nu știe nimic în legătură cu acest fapt și că își rezervă dreptul de a cere informații de la organele respective.

Așadar, poporul plătește leafă unui ministru de război pentru ca el, la Berlin, să nu știe, nici pînă la 28 ale lunii, nimic despre măsurile luate pe ziua de 25 de către autoritățile militare la Spandau, care e la o distanță de numai 3 ore de Berlin, și pentru ca locotenenții din unitățile de gardă să ocupe gările, am putea spune chiar sub ochii lui, la 3 ore depărtare de Berlin, și să-i ia poporului înarmat armele care-i aparțin, care au fost cucerite de el pe cîmpul de luptă, fără să considere că e cazul să-i facă d-lui ministru de război măcar

cinstea de a-i trimite un raport ! E clar însă că d-l locotenent-colonel Schlichting, care a săvîrșit această faptă eroică, a procedat conform unor „instrucțiuni” primite, pesemne, de la Potsdam, unde el și-a trimis, probabil, și raportul său !

Mîine — îi imploră pe deputați bine informatul ministru de război —, mîine voi fi, *poate*, în măsură să vă dau un răspuns !

Urmează apoi o interpelare a d-lui Zachariä : guvernul a promis că va prezenta un proiect de lege cu privire la garda civilă. Se va baza, oare, acest proiect pe principiul înarmării generale a poporului ?

Noul ministru de interne, d-l Kühlwetter, răspunde : ce-i drept, există un proiect de lege cu privire la garda civică, dar n-a fost încă examinat de către guvern, și de aceea nu se pot da informații amănunțite în legătură cu această chestiune.

Noul guvern a fost deci alcătuit în atît de mare grabă și el e atît de puțin edificat asupra principiilor sale călăuzitoare, încît nici chiar o problemă atît de arzătoare cum e aceea a înarmării poporului n-a fost încă luată în discuție !

O a doua interpelare a deputatului *Gladbach* se referă la numirea definitivă a primarilor și a altor funcționari de către organele respective cărora le-a revenit pînă acum sarcina să se ocupe de această chestiune. Întrucît toate instituțiile administrative de pînă acum continuă să aibă un caracter provizoriu, ele vor putea să-și completeze numai în mod provizoriu locurile devenite vacante, pînă ce o legislație corespunzătoare va stabili definitiv modalitățile de numire a funcționarilor de diferite categorii. Cu toate acestea, primarii și alți funcționari au fost numiți în mod definitiv.

Ministrul *Kühlwetter* spune că e întru totul de acord cu d-l *Gladbach* și declară că va da dispoziție ca primarii să fie numiți numai în mod provizoriu.

O altă interpelare a d-lui *Gladbach*, în legătură cu destituirea a numeroși funcționari, neagreați de populația pe care o administrau și dintre care unii, mai ales la țară, au fost alungați în perioada primului avînt revoluționar, este ocolită cu abilitate de d-l președinte Grabow.

După scurte discuții în legătură cu regulamentul e pusă pe ordinea de zi interpelarea deputatului *Dierschke* în legătură cu adresa celor de la Köslin¹²² și cu difuzarea ei de către administrațiile districtuale și de către Landräte. Dar d-l deputat a uitat de-a binelea că problema ridicată de dînsul fusese

înscrisă pe ordinea de zi, și de aceea nu și-a adus documentele necesare pentru a-și susține argumentarea. Nu i-a mai rămas deci altceva de făcut decât să însire câteva fraze generale despre reacțiune, să primească din partea ministrului un răspuns cu totul nesatisfăcător și să-l asculte pe președinte spunînd că Dierschke este, desigur, satisfăcut de răspunsul primit.

Dar d-l Dierschke mai are de făcut încă o interpelare : au de gînd d-nii miniștri să se împotrivescă tentativelor reacționare ale nobilimii și ale birocrăției ?

Se pare însă că și-a uitat și documentele privitoare la această problemă. În loc să citeze fapte, el s-a mărginit și de data asta la fraze declamatorii și n-a avut de făcut altceva mai bun decât să ceară guvernului să publice o proclamație împotriva reacțiunii.

D-l *Kühlwetter* răspunde, firește, că pe el nu-l interesează convingerile moșierilor nobili și ale funcționarilor, ci numai faptele lor, că ei se bucură de aceeași libertate ca și d-l *Dierschke* și că, în genere, d-l Dierschke ar trebui să citeze fapte concrete. El respinge cu distincția cuvenită ideea nesăbuită a unui „decret” împotriva reacțiunii. Atunci d-l Dierschke invocă faptul că în districtul său, Ohlau, Landratul a declarat că Adunarea națională nu va ajunge la o înțelegere pînă ce nu va fi sudată cu mitralii și că deputatul acestui district (adică însuși Dierschke) a spus că nu-i mare lucru să spînzuri un ministru.

De aici președintele a tras concluzia că d-l Dierschke s-a declarat satisfăcut și cu răspunsul primit la cea de-a doua interpelare, iar acesta n-a avut nimic de obiectat.

D-l *Hansemann* însă nu se declară satisfăcut. El reproșează oratorului că a deviat de la subiect. El „lasă la aprecierea Adunării să hotărască dacă e indicat să se aducă acuzații personale împotriva unor funcționari, dacă ele nu sînt în același timp sprijinite cu dovezile respective”.

După această emfatică sfidare, Hansemann se așază la locul său în aplauzele furtunoase și strigătele de „bravo” ale celor de dreapta și de centru.

Deputatul *Elsner* face o propunere cu caracter de urgență. E absolut necesar, spune el, să fie numită de îndată o comisie care să cerceteze situația filatorilor și a țesătorilor, ca și situația din întreaga industrie textilă din Prusia.

D-l *Elsner*, într-o cuvîntare scurtă și sugestivă, relatează adunării cum guvernul precedent a sacrificat de fiecare dată

industria textilă în favoarea intereselor sau, mai precis, a capriciilor dinastice și legitimiste, Spania, Mexicul, Polonia, Cracovia constituie o dovadă în această privință.

Din fericire, faptele erau destul de grăitoare și priveau numai guvernul precedent. De aceea n-au fost ridicate nici un fel de obiecții; guvernul a declarat că se pune din capul locului la dispoziția comisiei, și propunerea a fost adoptată cu unanimitate de voturi.

A urmat apoi interpelarea lui *D'Ester* în legătură cu măsura de a-i rade pe cap pe polonezi ¹²³.

D'Ester declară că el vrea să capete lămuriri nu numai asupra faptului însuși, ci mai ales asupra măsurilor luate de guvern împotriva unui asemenea procedeu. De aceea el nu se adresează ministrului de război, ci întregului guvern.

D-l *Auerswald* arată că, dacă *D'Ester* nu dorește să capete răspuns la acest caz concret, „guvernul nu are nici un interes” să insiste asupra acestei probleme.

Într-adevăr, guvernul „nu are nici un interes” să insiste asupra acestei probleme! Ce noutate! De fapt se obișnuiește să se adreseze interpelări numai în legătură cu niște probleme asupra cărora „guvernul” nu are absolut „nici un interes” să insiste! Și tocmai *pentru* că nu are nici un interes să răspundă, tocmai de aceea, domnule prim-ministru, este interpelat guvernul.

De altfel, d-l prim-ministru, pe cât se vede, își închipuie că are de-a face nu cu cei cărora le este el subordonat, ci cu niște subalterni ai săi. El încearcă să facă în așa fel ca răspunsul la orice interpelare să fie condiționat de interesul pe care-l prezintă respectiva problemă pentru guvern și nu pentru adunare!

Faptul că d-l președinte Grabow nu l-a chemat la ordine pe d-l *Auerswald* pentru aroganța lui birocratică se datorește, credem noi, numai lipsei sale de experiență.

De altfel, primul-ministru a dat asigurări că se vor lua măsuri categorice împotriva raderii pe cap a polonezilor, însă a adăugat că amănunte vor putea fi date abia mai târziu.

D'Ester acceptă bucuros această amânare, dar își exprimă dorința ca *Auerswald* să precizeze ziua când va binevoi să-i răspundă.

D-l *Auerswald*, care, pe cât se pare, e cam tare de ureche, răspunde: Cred că din declarația mea nu se poate trage concluzia că guvernul n-ar dori (!) să revină, ulterior, asupra

acestei probleme ; dar el nu poate preciza în ce zi va face acest lucru.

Totuși, *Behnsch* și *D'Ester* declară categoric că ei cer explicații și în legătură cu faptul însuși.

Urmează apoi o a doua interpelare a lui *D'Ester* : ce rost au pregătirile de război din provincia renană, și în special de la Colonia, și dacă n-a devenit cumva necesară apărarea graniței dinspre Franța.

D-l *Schreckenstein* răspunde : în ultimele luni n-au fost transferate la Rin nici un fel de trupe, cu excepția unui număr oarecare de rezerviști. (O fi precum spui d-ta, viteazule Bayard, dar se aflau acolo, dinainte, mai mulți decît era nevoie). Toate fortărețele, și nu numai Colonia, sînt întărite pentru ca patria să nu fie în pericol.

Prin urmare, dacă în Colonia trupele nu vor fi amplasate în forturi, unde ele n-au absolut nimic de făcut și unde sînt foarte prost cazate, dacă artileria nu primește tunuri, iar trupele nu sînt aprovizionate cu pîine pentru opt zile, dacă infanteria nu este aprovizionată cu cartușe de război, iar artileria cu mitralii și ghiulele, înseamnă că patria e în pericol ? În acest caz, după părerea d-lui *Schreckenstein*, patria este în *afară de pericol* numai atunci cînd Colonia și alte orașe sînt în pericol !

Unde mai pui că „toate mișcările de trupe trebuie lăsate pur și simplu la aprecierea unui militar, a ministrului de război ; altminteri acesta nu poate fi răspunzător !”.

Ai impresia că toate astea le spune o fetișcană ofensată în nevinovăția ei, iar nu prusianul *pro tempore* * Bayard, cavalerul fără frică și fără prihană, baronul imperial Roth von *Schreckenstein*, al cărui nume e de ajuns să-l auzi ca să te cuprindă spaima !

Dacă deputatul *D'Ester*, doctor în medicină, care nu-i decît un pitic pe lîngă puternicul baron imperial Roth von *Schreckenstein*, îl întrebă pe numitul *Schreckenstein* ce rost are o măsură sau alta, atunci marele baron imperial crede că micul doctor în medicină vrea să-l deposeze de dreptul de a dispune în mod liber de amplasarea trupelor, și în acest caz el n-ar mai putea fi răspunzător !

Într-un cuvînt, d-l ministru de război declară că n-ar trebui să se permită ca el să fie *tras la răspundere*, căci altminteri nici n-ar putea fi răspunzător.

* — provizoriu. — *Nota Trad.*

La urma urmelor, cît cîntărește interpelarea unui deputat în comparație cu „aprecierea unui militar, care pe deasupra mai e și ministru de război” ?

Ce-i drept, *D'Ester* se declară nesatisfăcut, însă trage din răspunsul lui Schreckenstein concluzia că înarmările s-au făcut pentru a apăra granița dinspre Franța.

Primul-ministru *Auerswald* protestează împotriva unei asemenea concluzii.

Dacă toate fortărețele de la granița vor fi întărite, înseamnă că în felul acesta vor fi „apărate” toate granițele. Dacă toate granițele vor fi apărate, în acest caz „va fi apărată” și granița dinspre Franța.

D-l *Auerswald* se declară de acord cu premisele, dar, „în numele guvernului, nu admite” concluzia.

Noi, dimpotrivă, „admitem, în numele” oamenilor sănătoși la minte, că d-l *Auerswald* nu este numai tare de ureche.

D'Ester și *Pfahl* protestează numaidecît. *Reichenbach* declară că Neisse *, cea mai mare fortăreață dinspre răsărit a Sileziei, nu este de loc întărită și se află într-o stare cît se poate de jalnică. Cînd începe să dea unele amănunte, cei de dreapta, cu sprijinul centrului, fac un vacarm îngrozitor, și *Reichenbach* se vede nevoit să coboare de la tribună.

D-l *Moritz* :

„Contele *Reichenbach* nu a arătat pentru care motiv a luat cuvîntul (!). Pentru același motiv cred că pot să iau și eu cuvîntul (!!). Consider că e un procedeu neparlamentar și fără precedent în istoria parlamentelor să puji în felul acesta... (mare rumoare) în *incurcătură* guvernul și să aduci în discuție chestiuni despre care nu se poate vorbi în public... Noi n-am fost trimiși aici pentru a pune patria în *pericol*”. (Se produce un vacarm îngrozitor. *Moritz* al nostru se vede nevoit să coboare de la tribună).

Deputatul *Esser I* pune capăt vacarmului procedînd la o interpretare pe cît de serioasă pe atît de oportună a § 28 din regulament.

D-l *Moritz* protestează, declarînd că dînsul n-a vrut cîtuși de puțin să aducă o rectificare de fapt, ci numai „să ia cuvîntul pentru același motiv ca și contele *Reichenbach*” ! Partea conservatoare a Adunării se raliază la spusele lui și-l gratifică cu puternice strigăte de „bravo”, la care extrema stîngă răspunde cu un tumult de proteste.

* Denumirea poloneză : Nisa. — *Nota Red.*

Auerswald :

„Este oportun să se discute în ansamblu sau în mod separat amănunte de acest fel care privesc capacitatea de apărare a statului prusian?”

În legătură cu aceasta trebuie observat, în primul rînd, că n-a fost vorba de capacitatea de apărare a statului, ci de *incapacitatea lui de a se apăra*. În al doilea rînd, inoportunitatea constă în faptul că ministrul de război se înarmează împotriva dușmanului dinăuntru în loc să se înarmeze împotriva celui din afară, și nicidecum în faptul că i se amintește de obligațiile sale.

Cei de dreapta sînt grozav de plictisiți și cer să se termine o dată cu aceste discuții. În mijlocul vacarmului general, președintele declară că problema a fost lămurită.

Pe ordinea de zi se află și o interpelare a lui *Jung*. D-l Jung găsește cu cale să lipsească. Mînunăta reprezentanță a poporului !

Urmează acum o interpelare a deputatului *Scholz*, care sună, textual, precum urmează :

„Interpelare adresată d-lui ministru de interne : poate dînsul să ne dea explicații sau e dispus să ne răspundă la întrebarea referitoare la *introducerea fără rost a constabler-ilor de districte*”¹²⁴

Președintele : Întreb, mai întii, dacă această interpelare a fost înțeleasă.

(Ea n-a fost înțeleasă, așa că i se dă din nou citire).

Ministrul *Kühlwetter* : Eu, drept să spun, nu știu în legătură cu ce problemă mi se cere să dau explicații. Pentru mine întrebarea e neclară.

Președintele : Se susține interpelarea ? (Nu se susține).

Scholz : Îmi retrag, deocamdată, interpelarea.

După această scenă inegalabilă, „nemaipomenită în istoria parlamentelor”, ne „retragem” și noi pentru ziua de astăzi.

Scris de F. Engels la 4 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 35
din 5 iulie 1848

Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane”

Colonia, 6 iulie. Tocmai am primit următoarea întâmpinare la articolul apărut în numărul de ieri al ziarului nostru și datat : „*Colonia*, 4 iulie”, în care este vorba despre arestarea d-lor dr. Gottschalk și Anneke *.

„Declară neconformă cu adevărul afirmația că, la plingerea d-nei Anneke că soțul ei a fost arestat fără să fie de față un funcționar al poliției judiciare, eu aș fi răspuns :

Eu n-am dat *ordin să se comită brutalități*.

Dimpotrivă, n-am spus decît că aș regreta dacă cumva jandarmii s-au comportat necuviincios.

Mai departe declar că nu corespunde adevărului afirmația că m-aș fi exprimat în felul următor :

«Jandarmii au fost trimiși să efectueze această arestare *pe baza unei dispoziții a organelor judiciare*».

Eu am făcut doar observația că arestarea s-a efectuat pe baza unui mandat de aducere emis de d-l judecător de instrucție.

Conform legii, mandatele de aducere sînt executate de către poștărei sau de către agenții forței publice. Prezența unui funcționar al poliției judiciare nu este prevăzută nicăieri.

Atacurile calomnioase și insultele care au fost aduse în acest articol d-lui prim-procuror Zweifel și jandarmilor care au efectuat arestarea își vor găsi aprecierea cuvenită în ancheta judiciară care va fi deschisă în acest scop.

Colonia, 5 iulie 1848

Procuror,
*Hecker**

Onorații noștri cititori pot vedea, din cele de mai sus, că „*Noua gazetă renană*” și-a cîștigat un nou colaborator, care promite, și anume *parchetul*.

Noi ne-am înșelat numai asupra *unui* amănunt de ordin juridic. În cazul unei arestări nu e nevoie de un „*funcționar*”

* Vezi volumul de față, pag. 183—186. — *Nota Red.*

al poliției judiciare“, ci numai de un reprezentant al forței publice. Cu ce grijulie atenție înconjoară codul siguranța personală !

Dar continuă să rămână ilegal faptul că domnii jandarmi nu au prezentat mandatul de arestare. Rămîne ilegal și faptul că ei, așa cum am fost informați ulterior, s-au apucat să cerceteze hîrțile înainte de a fi apărut d-l Hecker și însoțitorul său. Înainte de toate rămîn însă ilegale brutalitățile pentru care d-l Hecker și-a exprimat regretul său. Aflăm cu uimire că se va ordona o anchetă judiciară nu împotriva domnilor jandarmi, ci împotriva ziarului care a dat în vileag purtarea necuviincioasă a domnilor jandarmi.

Insulta s-ar putea referi numai la unul dintre domnii jandarmi, despre care s-a spus că la acea oră matinală „se clătina“ din cauze mai mult sau mai puțin spirituale sau spirituoase. Dar dacă din anchetă rezultă — așa cum nu ne îndoiim nici un moment — exactitatea faptelor, a brutalităților comise de domnii agenți ai forței publice, atunci credem că, în propriul interes al domnilor care au fost acuzați de noi, n-am făcut decît să subliniem, cu toată grija și obiectivitatea care se cer presei, singura „circumstanță atenuantă“ ; iar parchetul a luat această relevare umanitară a singurei circumstanțe atenuante drept o „insultă“ !

Și acum în ce privește insulta sau calomnia la adresa d-lui prim-procuror *Zweiffel* !

Noi am publicat pur și simplu o știre și, așa cum am arătat chiar noi, această știre era bazată pe un zvon care ne-a parvenit dintr-o sursă sigură. Presa însă are nu numai dreptul, ci și datoria de a urmări îndeaproape activitatea domnilor reprezentanți ai poporului. Totodată noi am arătat că, dacă se ține seama de activitatea parlamentară de pînă acum a d-lui *Zweiffel*, declarațiile dușmănoase față de popor care i-au fost atribuite nu par neverosimile. Și n-or fi avînd de gînd dumnealor să interzică presei dreptul de a aprecia activitatea parlamentară a unui reprezentant al poporului ? La ce mai folosește atunci presa ?

Sau poate că presa n-are dreptul să găsească la *Zweiffel*, reprezentant al poporului, prea multe din însușirile prim-procurorului și la prim-procuror prea multe din însușirile reprezentantului poporului ? Ce rost mai au atunci în Belgia, în Franța etc. dezbaterile cu privire la incompatibilitate ?

În ceea ce privește uzanța constituțională, le recomandăm să citească cum apreciau „Constitutionnel“, „Siècle“ ¹²⁵,

„Presse”¹²⁶, în timpul domniei lui Ludovic-Filip, activitatea parlamentară a domnilor Hébert, Plougoum etc., într-o vreme cînd acești domni erau șefi supremi ai parchetului și totodată deputați. N-au decît să citească ziarele belgiene, și anume pe cele strict constituționale, ca „Observateur”¹²⁷, „Politique” și „Emancipation”, și vor vedea cum apreciau ele, nu mai departe de acum un an, activitatea parlamentară a d-lui Bavay, cînd acesta întrunea în una și aceeași persoană atribuțiile deputatului și pe acelea ale procurorului general.

Sau ceea ce era permis tot timpul sub guvernul Guizot și sub guvernul Rogier nu este permis în condițiile *monarhiei constituite pe cele mai largi baze democratice*? Un drept pe care nu l-a contestat nici un guvern al restaurației franceze să fie considerat ca un păcat în timpul *guvernului faptelor*, care recunoaște *în principiu revoluția*?

De altfel cititorii s-au convins, din suplimentul nostru la ziarul de azi-dimineață, cît de justă a fost aprecierea noastră asupra mersului evenimentelor. Rodbertus a ieșit din guvern și a intrat Ladenberg. Guvernul de centru-stînga s-a transformat în cîteva zile *într-un guvern net reacționar de factură vechi-prusacă*. Cei de dreapta au cutezat o lovitură de stat¹²⁸, iar cei de stînga s-au retras proferînd amenințări.

Nu a devenit oare evident că recente evenimentele de la Colonia făceau parte din marele plan de luptă al *guvernului faptelor*?

Tocmai în acest moment ni se face cunoscut că nu se mai permite ca „Noua gazetă renană” să pătrundă în închisori. Prevede oare regulamentul închisoriilor o asemenea interdicție? Sau inculpații politici sînt condamnați la pedeapsa de a citi exclusiv „Kölnische Zeitung”?

Scriș de K. Marx la 6 iulie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 37
din 7 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Dezbaterile conciliatoare de la Berlin

Colonia, 6 iulie. În timp ce la Berlin criza de guvern nr. 2 continuă, noi ne vom retrage iarăși — ca să folosim o expresie a deputatului *Mätze* — „din aceste valuri furtunoase” în apele, atît de „liniștite” pînă acum, ale dezbaterilor conciliatoare. Spună alții ce-or vrea, dar noi am petrecut aici cîteva ore plăcute, într-o atmosferă intimă și veselă —

La noi tot e o morală înaltă,
O bucurie blajină-i găsi
Trăind cu noi laolaltă ¹²⁹.

Este rîndul ședinței din 30 *iunie*. Încă de la deschiderea ei au loc aici evenimente dintre cele mai importante, cu un caracter cît se poate de original.

Cine n-a auzit de marea campanie pentru salvarea patriei întreprinsă de cei 57 de capi de familie din regiunile Berg și Mark? Cine nu știe cu ce dispreț de moarte s-au adunat aceste selecte exemplare ale burtă-verzimii conservatoare, care și-au lăsat în voia soartei nevestele, copiii și afacerile ca să pornească o luptă pe viață și pe moarte împotriva revoluției, într-un cuvînt ca să se ducă la Berlin și să prezinte guvernului o petiție împotriva instigatorilor?

Acești 57 de paladini au înaintat, după aceea, și adunării conciliatoare o scrisoare care cuprindea timidele lor dorințe pioase, în spirit reacționar. S-a dat citire acestei scrisori. Cîteva domni, dintre cei de dreapta, și-au exprimat dorința de a auzi și numele celor care au semnat acest document. Secretarul începe să citească, dar este întrerupt de strigătele : „destul, ajunge !”

Deputatul *Berg* :

„Documentul care ne-a fost citit aici este ori o propunere, ori o petiție. Dacă este o propunere, aș dori să știu care dintre deputați o spri-

jină ; iar dacă este o petiție, atunci trebuie adresată comisiei respective, ca să nu mai fim plictisiți cu asemenea chestii”.

Cu acest răspuns laconic al d-lui Berg chestiunea a fost rezolvată. Președintele biuguie nu știu ce scuze și pune deoparte scrisoarea celor 57 de capi de familie.

După aceea urcă la tribună vechiul nostru prieten și prieten al celor de stînga, deputatul *Schultz* din *Wanzleben* :

„Mi-am retras, alaltăieri, propunerile cu privire la căsătoria civilă etc., declarînd că am să formulez altfel textul acestor proiecte de lege. În darea de seamă stenografică am găsit, după această declarație a mea, cuvîntul «risete». Se prea poate să fi ris careva dintre dv., dar, se înțelege, că a făcut-o fără nici un motiv” (din nou risete).

Și deputatul *Schultz* din *Wanzleben* explică acum, cu cea mai sinceră naivitate, că el este animat de cele mai bune intenții și că va primi cu plăcere orice sfat bun, că își dă seama de imperfecțiunea proiectelor de lege propuse de dînsul, dar nu poate totuși să prezinte el însuși amendamente la propria sa propunere ; de aceea consideră de datoria lui să nu „sopună” adunării această propunere în forma ei inițială, ci s-o retragă deocamdată din nou.

„Nu găsesc în asta nimic de ris și țin să protestez împotriva cuvîntului «risete», întrucît el prezintă într-o formă ridicolă modul meu de a proceda, care este cît se poate de întemeiat”.

Cu deputatul *Schultz* din *Wanzleben* se întîmplă cam același lucru ca și cu cavalerul *Tannhäuser* :

Cînd îmi amintesc de acest ris,
Pîng lacrimi amare ¹³⁰.

Deputatul *Brill* ține să remarce că din darea de seamă a dezbaterilor, care de obicei este impecabil stenografiată, lipsește de data asta o frază a ministrului *Hansemann* în care acesta declară că programul actualului guvern este o continuare a mesajului tronului. Această frază i-a rămas în mod deosebit întipărită în minte, deoarece el, ca tipograf, și-a amintit de cuvintele pe care le-a tipărit atît de des : „continuarea în numărul viitor”.

Această atitudine superficială față de niște probleme atît de importante îl indignează la culme pe d-l deputat *Ritz*. El se repede de îndată la tribună și declară :

„Domnilor, eu cred că pentru demnitatea acestei Adunări trebuie să ne abținem, în discursurile noastre, de la orice analogii și comparații deplasate. Ele nici nu sînt parlamentare (Mare rumoare). În ședința pre-

cedentă au fost cam multe momente de *ilaritate* și eu consider că aceasta face să scadă demnitatea Adunării... în interesul demnității acestei Adunări eu aș recomanda să păstrăm o anumită *sobrietate*”.

„În interesul sobrietății“ pe care o recomandă el, am vrea să-l sfătuim pe deputatul Ritz ca „în interesul demnității acestei Adunări“ să ia cât mai rar cuvîntul, întrucît spusese lui vor provoca întotdeauna „o mare ilaritate”.

Totuși, evenimentele care au urmat au arătat cît se poate de clar că, în lumea asta rea, bunele intenții ale unor oameni atît de virtuoși ca d-nii Schultz din Wanzleben și Ritz nu sînt niciodată apreciate cum se cuvine. Fapt este că d-l președinte Grabow a numit scrutatorii, și printre ei figurează, din partea celor de centru-stînga, d-l Schultz din Wanzleben (rîsete), iar din partea celor de centru-dreapta d-l Brill (ilaritate). Referitor la d-l Brill, cititorii noștri trebuie să știe că acest deputat, care face parte din stînga radicală, a luat loc pe o bancă din centru-dreapta, în mijlocul țărănilor din Silezia superioară și din Pomerania, în rîndurile cărora a făcut să eșueze, datorită talentului său de orator popular, unele încercări de instigare ale partidului reacționar.

Urmează apoi o interpelare a d-lui Behnsch în legătură cu o notă rusească despre care se spune că a determinat retragerea lui Vranghel din Iutlanda. În pofida celor relatate de „Morning Chronicle”¹³¹ și de ziarul rusec „Albina”¹³², Auerswald contestă existența unei asemenea note. Credem că d-l Auerswald are dreptate, dar nu credem ca Rusia să fi trimis la Berlin o „notă” oficială. Ce a trimis însă Nikolaï la Potsdam e un lucru pe care-l putem ști tot atît de puțin ca și d-l Auerswald.

D-l Behnsch face și dînsul o interpelare în legătură cu nota prezentată de maiorul Wildenbruch guvernului danez¹³³ și din care rezultă că războiul cu Danemarca nu e decît un simulacru de război, o jucărie menită să canalizeze excesul de ardoare patriotică.

Auerswald găsește un pretext pentru a nu răspunde la această interpelare.

După o discuție destul de plicticoasă și încilcită în legătură cu comisiile speciale, se produce, în fine, o scenă parlamentară cu adevărat interesantă, o scenă în care indignarea și pasiunea polemică reușesc să acopere, la un moment dat, tropăiturile stereotipe ale celor de dreapta. Această scenă o datorăm deputatului Gladbach. Ministrul de război promisese

să răspundă astăzi la interpelarea acestuia în legătură cu dezarmarea și arestarea voluntarilor reînțorși*.

Îndată ce președintele anunță că urmează să fie luată în discuție această chestiune, se ridică d-l locotenent-colonel *Griesheim*, pe care-l cunoaștem de multă vreme, și începe să vorbească. Dar întreruperile zgomotoase pun numaidecît capăt acestei sîcîieli birocratic-cazone.

Președintele arată că, potrivit § 28 din regulament, adjuncții miniștrilor pot lua cuvîntul numai cu aprobarea Adunării.

Griesheim : Mă aflu aici în calitate de reprezentant al ministrului de război.

Președintele : Eu *n-am fost înștiințat* de acest lucru.

Griesheim : Dacă *domnii* nu vor să mă asculte... (Oho ! Vacarm).

„Domnii !” Pentru d-l *Griesheim* acești „domni” continuă totuși să fie o „înalță adunare” ! D-l președinte ar fi trebuit să-l cheme la ordine pe d-l *Griesheim*, fiindcă, pentru a doua oară, a avut o atitudine necuviincioasă.

Adunarea vrea să-l asculte pe d-l *Griesheim*. Mai întii ia cuvîntul d-l *Gladbach* pentru a-și susține interpelarea. Dar el declară din capul locului că, întrucît interpelarea lui a fost adresată ministrului de război, cere ca acesta să fie prezent ; regulamentul acordă Adunării acest drept. Președintele însă nu-i satisface această pretenție și, dat fiind caracterul de urgență al chestiunii, d-l *Gladbach* începe să-și dezvolte, cu lux de amănunte, interpelarea sa. El povestește cum voluntarii, după ce și în detașamentul lor au fost introduse metode militare despotice, au părăsit rîndurile lui și au hotărît să se întoarcă acasă ; cum, la Spandau, „blestemații ăștia de polițiști, care au ieșit deodată din toate ascunzătorile lor”, i-au stigmatizat cu rușinoasa poreclă de „vagabonzi” ; cum la Spandau voluntarii au fost dezarmați, reținuți și trimiși la urmă, după ce li s-au distribuit cuvenitele foi de drum. D-l *Gladbach* este primul deputat care a reușit să vorbească cu indignarea cuvenită despre o asemenea faptă rușinoasă.

D-l *Griesheim* declară că aceste măsuri au fost luate la cererea șefului poliției din Berlin.

D-l *Gladbach* dă atunci citire ordinului de eliberare a unui voluntar, semnat de prințul Friedrich von Schleswig-Holstein și întocmit în termeni politicoși, și îl compară cu

* Vezi volumul de față, pag. 187—188. — *Nota Red.*

foaia de drum a aceluiași voluntar, întocmită la Spandau „*din ordinul ministerului*”, care îi fixează un itinerar obligator, de parcă ar fi vorba de un vagabond. Gladbach insistă asupra *arestării, muncii silnice și amenzii în bani* cu care era amenințat voluntarul în foaia de drum și, pe baza unui document oficial, dovedește că afirmația d-lui Griesheim, potrivit căreia această măsură emană de la șeful poliției, e o minciună. După aceea întreabă dacă nu cumva există la Spandau și un guvern aparte, *rusesc*.

Este pentru prima oară când guvernul a fost prins cu o minciună evidentă. Întreaga Adunare era extrem de agitată.

În cele din urmă, d-l Kühlwetter, ministrul de interne, s-a văzut nevoit să se ridice și să bolborosească nu știu ce scuze. Nu s-a întâmplat, vedeți dv., *nimic altceva* decât că s-au luat armele de la 18 indivizi înarmați — nimic altceva decât o încălcare a legii! Nu se putea tolera ca niște cete înarmate, adică 22 de voluntari care se întorc acasă (fără permisiune!), să vagabondeze prin țară fără permisiune!

Primele cuvinte ale d-lui ministru au fost primite de adunare cu vădite semne de nemulțumire. Până și cei de dreapta s-au simțit atât de copleșiți de aceste fapte zdrobitoare, încît au preferat cel puțin să tacă. Dar curînd după aceea, cînd l-au văzut pe nenorocitul lor ministru zbătîndu-se să iasă din încurcătură, copleșit de rîsetele și murmurele celor de stînga, ei și-au făcut curaj și au început să-l îmbărbăteze cu puternice strigăte de „bravo” pe Kühlwetter, care încerca să se justifice cu stîngăcie; li s-au mai asociat și cîțiva din centru și astfel d-l Kühlwetter a prins în cele din urmă atîta curaj, încît a putut să spună: Nu eu, ci predecesorul meu a dat dispoziție să fie luate asemenea măsuri; țin însă să declar că le aprob întru totul și, de va fi cazul, voi proceda la fel.

Cei de dreapta și de centru au răsplătit vitejia eroicului lor Kühlwetter cu tunete de „bravo”.

Dar *Gladbach* nu se lasă intimidat. În această atmosferă de larmă și strigăte ale conservatorilor, el urcă la tribună și mai întreabă încă o dată: Cum a fost cu puțință ca d-l Schreckenstein, care, oricum, era ministru și înainte de cele întîmplate la Spandau, *să nu fi știut nimic despre toate acestea*? Cum a fost cu puțință ca *patru* voluntari, cu documente în regulă, să pună în primejdie securitatea statului? (Aici el este întrerupt de domnii din centru care-i amintesc de regulament). Chestiunea nu poate fi considerată lichidată. Cum au putut fi trimiși acasă cu forța acești oameni ca niște vaga-

bonzi oarecare ? (Înterupere ; vacarm). Eu n-am primit încă răspuns la întrebarea în legătură cu foile de drum. Acești oameni au fost insultați. De ce, în acest caz, este tolerată aici banda de obscuranțiști belicoși care au sosit înarmați din Wuppertal (vacarm teribil) și ne fac de rușine capitala ? (Rumoare, Strigăte de „bravo“).

În cele din urmă *Kühlwetter* iese din impas, declarînd că toate acestea s-au întîmplat din cauza unor legitimații dubioase ! Prin urmare, pentru funcționarii de poliție ai d-lui *Kühlwetter*, ordinul de eliberare semnat de comandamentul general din Schleswig-Holstein este un document „dubios”. Ciudată birocrație !

Mai iau cuvîntul cîțiva deputați care critică atitudinea miniștrilor, pînă ce, în fine, președintele declară încheiate discuțiile în legătură cu această chestiune și pînă ce deputatul *Mätze* scoate Adunarea din valurile furtunoase ale acestor dezbateri și o conduce spre apele liniștite ale vieții profesionale, unde o părăsim, urîndu-i cele mai idilice bucurii.

Sîntem bucuroși că, în sfîrșit, unul dintre deputații de stînga a reușit, printr-o interpelare bine argumentată și printr-o atitudine hotărîtă, să-i ia în târbacă pe domnii miniștri și să provoace o scenă care amintește de dezbaterile parlamentare din Franța și din Anglia.

Scris de F. Engels la 6 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 37
din 7 iulie 1848

Tradus din limba germană

Guvernul faptelor

Colonia, 7 iulie. S-a produs o nouă criză de guvern. Guvernul *Camphausen* a căzut, iar guvernul *Hansemann* s-a poticnit. Guvernul faptelor s-a menținut doar o săptămână, cu toate leacurile băbești, oblojelile, procesele de presă și arestările la care a recurs și cu toată insolenta înfumurare cu care birocrăția și-a ridicat din nou capul ei ticsit de hârtoage și a început să chibzuiască un plan de răzbunare meschină și brutală pentru detronarea ei. „Guvernul faptelor”, alcătuit numai din mediocrități, era atât de mărginit, încît la începutul ultimei ședințe a Adunării conciliatoare era încă convins că situația lui e destul de solidă.

La sfîrșitul ședinței însă el era în plină derută. Această ședință, bogată în consecințe, a făcut ca președintele Consiliului de Miniștri, von *Auerswald*, să ajungă la convingerea că e cazul să-și prezinte demisia; ministrul von *Schrecken-stein* n-a vrut nici el să mai fie scutierul lui Hansemann și astfel întregul guvern s-a dus ieri la rege, la Sanssouci. Ce s-a hotărît acolo, o să aflăm noi mîine.

Correspondentul nostru din Berlin, care scornează cu #, ne comunică într-un post-scriptum :

„A început să circule zvonul că *Vincke*, *Pinder* și *Mevissen* au fost chemați în grabă pentru a lua parte la alcătuirea unui nou guvern”.

În caz că acest zvon se confirmă, înseamnă că de la guvernul mediației și trecînd prin guvernul faptelor am ajuns, în sfîrșit, la un guvern al contrarevoluției. În sfîrșit ! Exis-

tența de foarte scurtă durată a acestei contrarevoluții guvernamentale e suficientă pentru a arăta poporului, în mărimea lor naturală, pe toți acești pigmei care, la cea mai mică adiere a reacțiunii, își ridică din nou căpșorul.

Scris de K. Marx la 7 iulie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 39
din 9 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Dezbateri conciliatoare

Colonia, 8 iulie. O dată cu știrea dizolvării guvernului Hansemann am primit și darea de seamă stenografică a ședinței conciliatoare de la 4 iulie. În această ședință a fost adusă la cunoștința adunării ieșirea din guvern a d-lui Rodbertus — ceea ce constituia un prim simptom al acestei dizolvări — și totodată a fost simțitor grăbită descompunerea guvernului prin cele două voturi contradictorii în legătură cu comisia de la Poznan și prin retragerea celor de stînga.

Comunicările domnilor miniștri în legătură cu ieșirea din guvern a lui Rodbertus nu aduc nimic nou nici în darea de seamă stenografică ; de aceea nu ne vom opri asupra acestei chestiuni.

Se ridică d-l *Forstmann*, care se simte dator să protesteze împotriva expresiilor pe care și-a permis să le folosească d-l Gladbach la 30 iunie * în legătură cu „delegația celor mai onorabili bărbați din Renania și din Westfalia”.

D-l *Berg* : Nu e mult de cînd, referindu-mă la regulament, am făcut observația că citirea petiției nu-și are locul aici și că ea m-a plictisit **. (Strigăte : *ne-a plictisit !*). Bine, *ne-a*. Eu am vorbit în numele meu și *al mai multora*, și faptul că astăzi sintem iarăși plictisiți cu o altă observație nu face de prisos această observație.

D-l *Tüshaus*, referent al departamentului central, face o comunicare în legătură cu comisia de la Poznan. Departamentul central propune numirea unei comisii pentru cercetarea tuturor problemelor care au vreo legătură cu situația din Poznan și lasă deschisă problema mijloacelor pe care va trebui să le folosească comisia pentru a-și îndeplini această misiune.

* Vezi volumul de față, pag. 201—202. — *Nota Red.*

** Vezi volumul de față, pag. 197—198. — *Nota Red.*

D-nii Wolff, Müller, Reichensperger al II-lea și Sommer propun o serie de amendamente, care toate sînt sprijinite și luate în discuție.

D-l *Tüshaus* mai adaugă la comunicarea sa cîteva observații în care se pronunță împotriva comisiei. În cazul de față, ca întotdeauna, spune dînsul, adevărul se află undeva la mijloc, și după rapoarte lungi și contradictorii Adunarea nu va ajunge la alt rezultat decît acela că ambele părți și-au permis să întreprindă acțiuni greșite; cu alte cuvinte, sîntem tot atît de edificați ca și pînă acum. Trebuia să se ceară mai întii guvernului să prezinte un raport detaliat și abia după aceea să se ia hotărîri pentru viitor.

Cum poate departamentul central să numească un raport care se pronunță împotriva propriului său raport?

D-l *Reuter* arată motivele care l-au determinat să facă propunerea în legătură cu numirea unei comisii. În cele din urmă el declară că n-a avut cîtuși de puțin intenția să aducă vreo acuzație miniștrilor; el, ca jurist, știe prea bine că orice responsabilitate a miniștrilor pentru cele întîmplate rămîne iluzorie atîta timp cît nu există nici o lege care să prevadă acest lucru.

Ia apoi cuvîntul d-l *Reichensperger II*, care asigură Adunarea de marea sa simpatie pentru Polonia și își exprimă speranța că nu e departe ziua cînd națiunea germană va plăti urmașilor lui Sobieski o veche datorie de onoare. (Ca și cum această datorie de onoare n-a fost încă demult plătită cu cele opt împărțiri ale Poloniei, cu șrapnele, piatra iadului și ciomăgeli!). „Dar trebuie totodată să dăm dovadă de maximum de calm și prudență pentru ca interesele Germaniei să rămîină în permanență pe primul plan”. (Interesele Germaniei constau, firește, în a păstra o cît mai mare parte din acest teritoriu). D-l Reichensperger se pronunță mai cu seamă împotriva instituirii unei comisii care să cerceteze cum s-au petrecut lucrurile: „Aceasta este o chestiune care ține în mod categoric de domeniul istoriei sau al justiției”. A uitat oare d-l Reichensperger că el însuși a declarat, în cursul dezbaterilor în legătură cu revoluția, că domnii deputați sînt chemați „să facă istoria”? * El își încheie cuvîntarea cu o adevărată sofisticărie juridică pe tema poziției deputaților. Asupra problemei competenței vom reveni mai pe urmă.

* Vezi volumul de față, pag. 84. — *Nota Red.*

Iată însă că urcă la tribună d-l *Bauer* din Krotoschin, care e și el un german polonez și vrea să apere interesele confracților săi.

„Aș ruga foarte mult Adunarea să dea uitării trecutul și să se preocupe numai de viitorul unui popor care are tot dreptul să se bizuie pe aportul nostru“.

Ce cuvinte emoționante! D-l *Bauer* din Krotoschin este atât de preocupat de grija sa pentru viitorul poporului polonez, încît ar vrea „să dea uitării“ trecutul său, barbariile săvîrșite de soldătimea prusacă, de evrei și de germanii polonezi! În interesul polonezilor înșiși trebuie să se renunțe la dezbaterile acestor probleme!

„La ce ne putem aștepta de la niște dezbateri atât de demoralizante? Dacă-i considerați vinovați pe germani, nu cumva vreți, pentru acest motiv, să vă îngrijiți mai puțin de apărarea naționalității lor, de siguranța persoanei și a proprietății lor?“

Minunată sinceritate, nimic de zis! D-l *Bauer* din Krotoschin recunoaște că e posibil ca germanii să nu fi avut dreptate, dar chiar în acest caz el consideră că naționalitatea germană trebuie sprijinită în detrimentul polonezilor!

„Eu nu-mi dau seama la ce poate folosi în momentul de față o răscolire a rămășițelor trecutului, cu ce poate ea contribui la o rezolvare satisfăcătoare a acestor probleme atât de complicate“.

Ce-i drept, așa ceva nu poate „folosi“ cu nimic germanilor polonezi și aliaților lor inveterați. De aceea se și împotrivesc ei cu atîta înverșunare.

D-l *Bauer* încearcă apoi să intimideze Adunarea: o asemenea comisie, spune dînsul, va duce din nou la întărirea spiritelor, va stîrni iarăși fanatismul și, ca urmare, se va putea produce o nouă ciocnire sîngeroasă. Aceste considerente umanitare îl împiedică pe d-l *Bauer* să voteze în favoarea comisiei. Dar ca să nu se creeze impresia că mandatarii săi au motive să se teamă de comisie, el nu poate să voteze nici contra. Din considerație pentru polonezi el este *împotriva* unei asemenea comisii, iar din considerație pentru germani el este *pentru* instituirea ei, și, ca să dovedească în această dilemă întreaga lui nepărtinire, nu va vota de loc.

Un alt deputat din Poznan, *Bussmann* din Gniezno, consideră că simpla lui prezență aici este o dovadă că în Poznan locuiesc și germani. El vrea să dovedească, pe bază de date statistice, că în regiunea sa locuiesc „mase întregi de ger-

mani". (El este întrerupt). În afară de aceasta, mai mult de două treimi din întreaga avuție se află în mâinile germanilor.

„Pe lingă aceasta aş vrea să demonstrez că noi, prusienii, nu numai că în 1815 am cucerit Polonia cu *armele noastre* (! ? !), dar am cucerit-o şi printr-o pace de 33 de ani precum şi prin inteligenţa noastră” (un exemplu concludent ne oferă această şedinţă). (Oratorul este întrerupt. Preşedintele îi cere să revină la subiect). „Eu nu sînt împotriva reorganizării, dar cea mai raţională reorganizare ar fi adoptarea unui statut municipal potrivit căruia funcţionarii ar urma să fie aleşi; un asemenea statut şi hotărîrile Adunării de la Frankfurt cu privire la protecţia tuturor naţionalităţilor ar oferi polonezilor toate garanţiile. Sînt însă categoric împotriva liniei de demarcaţie. (Întreruperi. Un nou avertisment). Ca să revin la subiect, mă pronunţ împotriva comisiei, întrucît ea e inutilă şi nu face altceva decît să întărească spiritele; de altfel, înfiinţarea unei asemenea comisii nu-mi inspiră nici o temere şi, de va fi nevoie, mă voi pronunţa în favoarea ei... (Oratorul este întrerupt: Prin urmare, vorbeşti în favoarea ei!) Nu, vorbesc împotriva ei... Domnilor, pentru a înţelege cel puţin motivele care au provocat răscoală, vreau, în cîteva cuvinte, să vă...” (Întreruperi. Vociferări.)

Cieszkowski: Nu-l întrerupeţi! Lăsaţi-l să spună tot ce are de spus!

Preşedintele: Îl rog încă o dată pe orator să nu se mai depărteze de la subiect.

Bussmann: „M-am pronunţat împotriva instituirii comisiei şi altceva nu mai am de spus!”.

Rostind cu indignare aceste cuvinte, d-l moşier german-polonez coboară furios de la tribună şi, în rîsetele zgomoatoase ale celor de faţă, se îndreaptă repede spre locul său.

D-l *Heyne*, deputat al districtului Bromberg, încearcă să salveze onoarea compatrioţilor săi, votînd în favoarea instituirii comisiei. El nu s-a putut totuşi reţine să nu-i învinuiască pe polonezi de ipocrizie, şiretenie etc.

D-l *Baumstark*, care este, la rîndul său, un german polonez, se pronunţă şi el împotriva instituirii comisiei. Şi pentru aceleaşi motive.

Polonezii se abţin de la discuţii. Numai Pokrzywnicki se pronunţă în favoarea instituirii comisiei. Precum se ştie, polonezii sînt aceia care au stăruit de multă vreme să se întreprindă o anchetă, în timp ce acum se constată că toţi germanii polonezi, cu o singură excepţie, protestează împotriva ei.

D-l *Pohle* este atît de puţin polonez *, încît socoate că întregul Poznan face parte din Germania, iar graniţa dintre

* În germană joc de cuvinte: Pohle — nume de familie; „Pole” — „polonez”. — *Nota Trad.*

Germania și Polonia este, după dînsul, „un zid care desparte Germania în două”.

Apărătorii comisiei au vorbit, în general, destul de mult și nu în termeni prea vehemenți. Ca și adversarii lor, ei au spus mai toți același lucru. Argumentele lor au îmbrăcat, în cea mai mare parte, un aspect de polemică trivială și n-au fost nici pe departe atît de amuzante ca afirmațiile părtinitoare ale germanilor polonezi.

În numărul de mîine ne vom opri asupra poziției pe care au adoptat-o în această chestiune miniștrii și funcționarii, precum și asupra faimoasei probleme a competenței.

Scris de F. Engels la 8 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 39
din 9 iulie 1848

Criza de guvern

Colonia, 9 iulie. Guvernul *Hansemann* depune eforturi perseverente pentru a amâna cu câteva zile căderea sa. Ministrul de finanțe, în special, este un prea bun patriot pentru a lăsa în miini inexperțe administrarea vistieriei statului. Ca să ne exprimăm în termeni parlamentari, guvernul a fost dizolvat, dar în mod practic el continuă să existe. Se pare că la Sanssouci s-a hotărît să se încerce încă o dată prelungirea vieții lui. Însăși Adunarea conciliatoare, gata în orice moment să-i dea guvernului lovitura de grație, este cuprinsă de fiori în momentul următor, se sperie de propriile ei dorințe, iar majoritatea ei își dă seama fără îndoială că, dacă guvernul *Hansemann* nu este încă pe placul ei, un guvern pe placul ei va fi totodată un guvern al crizei și al deznoământului. Prin aceasta se și explică oscilările Adunării, inconsecvența ei, ieșirile ei malițioase și pornirile ei subite spre pocăință. Și *guvernul faptelor* acceptă cu o indiferență imperturbabilă, aproape cinică, o asemenea viață împrumutată, pusă în orice moment sub semnul întrebării, o viață umilitoare, care se bizuie numai pe milostenia celor slabi de caracter.

Duchâtel ! Duchâtel ! Sfirșitul inevitabil al acestui guvern, numai cu greu amânat pentru câteva zile, va fi tot atât de lipsit de glorie ca și existența lui. Un material suplimentar pentru aprecierea acestei existențe oferă cititorilor noștri corespondența din Berlin, semnată cu #, din numărul de azi al ziarului nostru. Ședința conciliatoare din ziua de 7 iulie poate fi prezentată în câteva cuvinte. Adunarea ia mereu în zeflema guvernul *Hansemann* *, își face o plăcere din a-i pricinui

* Joc de cuvinte: *Hansemann* — nume de familie; „hänseIn” — „a lua în zeflema”. — *Nota Trad.*

jumătăți de înfrîngeri ; el își pleacă capul, pe jumătate zîmbind, pe jumătate miniat, dar la despărțire înalta Adunare îi strigă din urmă : „Nu vă fie cu supărare!”, în timp ce stoicul triumvirat *Hansemann-Kühlwetter-Milde* îi răspunde bolborosind : „Pas si bête ! Pas si bête !”*

Scris de K. Marx la 9 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 40

din 10 iulie 1848

* — „Nu sîntem noi așa de proști ! Nu sîntem noi așa de proști !
— *Nota Trad.*

Sedința conciliatoare din 4 iulie

(ARTICOLUL AL DOILEA)

Colonia, 9 iulie. În ce măsură numirea unei comisii de anchetă care să dispună de puteri depline este un act de dreptate imperios necesar față de polonezi, reiese din raportul, alcătuit pe bază de documente autentice, pe care am început să-l publicăm încă de acum trei zile¹³⁴.

Funcționarii vechi-prusaci, care au o atitudine vădit ostilă față de polonezi, văd în promisiunile de reorganizare o amenințare a existenței lor. Cel mai mic act de dreptate față de polonezi reprezintă un pericol pentru ei. Prin aceasta se explică furia fanatică cu care ei, cu sprijinul unei soldățimi deșănțate, s-au năpustit asupra polonezilor, au încălcat convențiile, au maltratat pe cetățenii cei mai inofensivi, au încurajat sau au aprobat cele mai mari mîrșăvii, numai pentru a-i provoca pe polonezi să treacă la acțiuni a căror înăbușire era certă, avînd în vedere imensa superioritate de forțe a germanilor.

Guvernul Camphausen, care nu e numai slab, neputincios, prost informat, dar și inactiv *în mod intenționat*, inactiv din principiu, a lăsat lucrurile să-și urmeze cursul lor. Au fost săvîrșite acte de barbarie fără precedent, fără ca d-l Camphausen să miște măcar un deget.

Ce informații putem da despre războiul civil din Poznan ?

Pe de o parte, informațiile pîrtinîtoare, subiective ale celor vinovați de acest război — funcționarii și ofițerii — și datele, întemeiate pe mărturiile lor, pe care le poate prezenta guvernul. Guvernul *însuși* este parte interesată atîta timp cît și d-l Hansemann face parte din guvern. Aceste documente sînt pîrtinîtoare, dar *oficiale*.

Pe de altă parte, faptele culese de polonezi, plîngerile adresate de ei guvernului, și în special scrisorile arhiepiscopului Przyłuski către miniștri. Aceste documente nu au, în

majoritatea cazurilor, un caracter oficial, dar autorii lor se străduiesc să dovedească de ce parte e adevărul.

Aceste două categorii de informații sînt cu totul contradictorii. Misiunea comisiei este să clarifice care din părți are dreptate.

Ea va putea să facă acest lucru, cu excepția unor cazuri izolate, numai dacă se va deplasa ea însăși la fața locului și, pe baza indicațiilor date de martori, va lămuri măcar faptele cele mai importante. Dacă acest mijloc îi va fi interzis, atunci întreaga ei activitate va avea un caracter iluzoriu, întrucît în acest caz ea va reuși, poate, să întreprindă unele cercetări istorice-filologice, să afirme că o știre sau alta e mai mult sau mai puțin demnă de încredere, dar nu va putea lua nici o hotărîre.

Întreaga importanță a acestei comisii depinde, prin urmare, de faptul dacă va avea sau nu împuternicirea să audieze martori, și prin aceasta se explică zelul cu care dușmanii din Adunare ai polonezilor caută să împiedice acordarea acestei împuterniciri, invocînd în acest scop tot felul de considerente dintre cele mai profunde și mai subtile; prin aceasta se explică și lovitura de stat de la sfîrșitul ședinței.

Deputatul *Bloem* a spus în cadrul dezbaterilor de la 4 iulie :

„Înseamnă oare că se urmărește aflarea adevărului, dacă, așa cum se propune în unele amendamente, acest adevăr este căutat în comunicările guvernului? Firește că nu! Pe ce se bazează aceste comunicări? În cea mai mare parte pe informațiile date de funcționari. De unde provin acești funcționari? Ei sînt un produs al vechiului sistem. Au dispărut oare acești funcționari? Au fost organizate noi alegeri de Landrăte care să exprime voința poporului? Nici vorbă de așa ceva. Ne informează, oare, acești funcționari asupra adevăratei stări de spirit în rîndurile populației? Vechii funcționari prezintă azi aceleași rapoarte ca și înainte. În felul acesta nu încapе îndoială că simpla cercetare a documentelor ministeriale nu ne va duce la nici un rezultat“.

Deputatul *Richter* merge și mai departe. După dînsul, comportarea funcționarilor din Poznan nu este altceva decît o consecință extremă, dar inevitabilă a menținerii vechiului sistem de administrație și a vechilor funcționari în general. Asemenea conflicte între datoria profesională și interesele vechilor funcționari se pot ivi, în fiecare zi, și în celelalte provincii,

„În timpul revoluției am căpătat un nou guvern, iar acum avem chiar un al doilea. Dar guvernul este numai sufletul; el trebuie să introducă pretutindeni o organizare unică. În provincii însă s-a păstrat pretutindeni, fără nici o schimbare, vechea organizare administra-

tivă. Vreți, poate, să mă exprim altfel? Nu pun oamenii vin nou în burdufuri vechi, mucegăite. Iată de ce, pretutindeni în marele ducat, se fac auzite plingerile cele mai desperate. Nu e de datoria noastră, fie și numai pentru acest motiv, să numim o comisie pentru ca să se vadă cât de imperios necesar este să se înlocuiască și în alte provincii vechea organizație printr-una nouă, adecvată vremurilor și împrejurărilor, așa cum s-a procedat în Poznan?"

Deputatul *Richter* are dreptate. După o revoluție, înlocuirea tuturor slujbașilor civili și militari, ca și a unei părți a celor din justiție, în special a celor de la *parchet*, este o necesitate primordială. Altfel, cele mai bune măsuri ale puterii centrale vor fi sortite eșecului din cauza împotrivirii subalternilor. Slăbiciunea guvernului provizoriu francez, ca și aceea a guvernului Camphausen, a dus în această privință la cele mai deplorabile rezultate.

În Prusia însă, unde timp de 40 de ani, atât în administrație cât și în armată, a domnit cu depline puteri o ierarhie birocratică perfect organizată și unde tocmai această birocrație era dușmanul principal care a fost înfrânt la 19 martie, în Prusia mai mult ca oriunde era necesar să se treacă la completa înlocuire a funcționarilor civili și militari. Dar guvernul mediației nu avea, bineînțeles, menirea să înfăptuiască cerințele revoluției. Menirea lui, așa cum a recunoscut el însuși, era să nu facă nimic, și de aceea el a lăsat deocamdată puterea reală în mâinile vechilor săi adversari, birocrații. El a acționat ca un „mediator” între vechea birocrație și noile rînduiri; în schimb prin „mediația” birocrației s-a pomenit în fața unui război civil în Poznan și a trebuit să-și ia răspunderea pentru niște atrocități cum nu s-au mai văzut de la Războiul de 30 de ani înapoi.

Guvernul Hansemann, succesorul guvernului Camphausen, a trebuit să preia tot activul și pasivul testatorului său, cu alte cuvinte nu numai majoritatea din cameră, ci și evenimentele din Poznan și pe funcționarii de acolo. El era, prin urmare, direct interesat să facă în așa fel ca ancheta întreprinsă de comisie să fie cât mai fictivă. Oratorii majorității guvernamentale, și în primul rând juriștii, au folosit întregul lor bagaj de cazuistică și de ingeniozitate pentru a găsi serioase motive principiale pentru care comisia să nu poată audia martori. Am ajunge prea departe dacă ne-am apuca să ne exprimăm aici admirația pentru abilitatea juridică a unor Reichensperger etc. Trebuie să ne mulțumim doar cu o examinare a amplului discurs rostit de d-l ministru *Kühlwetter*.

Făcînd cu totul abstracție de fondul problemei, d-l *Kühlwetter* începe prin a declara că guvernului i-ar fi extrem de plăcut dacă asemenea comisii i-ar ușura, prin unele lămuriri etc. date de ele, îndeplinirea complicatelor sarcini ce-i revin. Da, dacă d-lui Reuter nu i-ar fi venit fericita idee să propună crearea unei asemenea comisii, d-l *Kühlwetter* ar fi stăruiț neapărat el însuși să se facă acest lucru. Comisiei trebuie să i se dea cît mai multe însărcinări (pentru ca să nu și le poată duce la capăt !); el este complet de acord că în această problemă nu-și are locul șovăiala, nehotărîrea. Activitatea ei trebuie să îmbrățișeze întreg trecutul, prezentul și viitorul provinciei Poznan; atîta timp cît va fi vorba numai de lămuriri asupra situației, guvernul nu va fi prea circumspect în limitarea competenței comisiei. S-ar putea merge, fără îndoială, și prea departe, dar dînsul lasă la aprecierea comisiei să se pronunțe dacă e cazul, bunăoară, să intre în atribuțiile ei și problemele privind destituirea funcționarilor din Poznan.

Pînă aici concesiile preliminare ale d-lui ministru, agrementate cu o anumită doză de declamație măiastră, au fost întîmpinate cu puternice strigăte de „bravo”. După aceea urmează tot felul de „dar”.

„Dar întrucît s-a spus aici că rapoartele asupra situației din Poznan nu pot în nici un caz să prezinte lucrurile în adevărata lor lumină, căci ele sînt întocmite numai de *funcționari* — ba, mai mult, de funcționari din vremea veche — mă consider dator să iau sub protecția mea această pătură de oameni onorabili. Dacă este adevărat că unii funcționari nu și-au făcut datoria cu credință, ei trebuie pedepsiți ca niște oameni care și-au uitat îndatoririle lor, dar nu trebuie să înjosim niciodată întreaga pătură a funcționarilor pentru că unii dintre membrii ei nu și-au făcut datoria”.

Cu ce cutezanță se pronunță d-l *Kühlwetter* ! Au fost, ce-i drept, și unele cazuri de abatere de la datorie, dar în general funcționarii și-au făcut în mod onorabil datoria.

Și, într-adevăr, funcționarii din Poznan, în marea lor majoritate, și-au făcut „datoria”, „datoria față de jurămintul prestat la intrarea în serviciu”, față de întregul sistem birocratic vechi-prusac al birocrăției, față de propriile lor interese, care coincid cu această datorie. Ei și-au făcut datoria, nesfiindu-se să folosească orice mijloace pentru a lichida în Poznan rezultatele lui 19 martie. Și tocmai de aceea, d-le *Kühlwetter*, este de „datoria” dv. să destituiți pe toți acești funcționari !

Dar d-l *Kühlwetter* vorbește de o datorie care era prevăzută în legile de dinaintea revoluției, în timp ce acum este

vorba de cu totul altă datorie, care apare după fiecare revoluție, și care constă în a înțelege în mod just condițiile schimbate și a contribui la dezvoltarea lor. Și a cere funcționarilor să-și schimbe vechiul lor punct de vedere birocratic, cu unul nou, constituțional, să se situeze, deopotrivă cu noii miniștri, pe terenul revoluției, înseamnă, după părerea d-lui Kühlwetter, să înjosești o pătură socială onorabilă !

D-l Kühlwetter respinge și reproșul, formulat în termeni generali, că unele căpetenii au fost protejate și că unele delictе au rămas nepedepsite. El cere să i se indice cazuri precise.

Sustine oare în mod serios d-l Kühlwetter că n-au rămas nepedepsite nici măcar o mică parte din silniciile și atrocitățile comise de soldățeimea prusacă, cu sprijinul și cu știrea funcționarilor și aprobate cu căldură de germanii polonezi și de evrei ? D-l Kühlwetter spune că pînă acum dinsul n-a putut încă să cerceteze, din toate punctele de vedere, materialul colosal de care dispune. În realitate, se pare că el l-a verificat cît se poate de bine dintr-un singur punct de vedere.

Dar iată că d-l Kühlwetter ajunge la problema „cea mai dificilă și mai complicată” : aceea a *formelor* de activitate pe care trebuie să le folosească comisia. Dinsul ar fi vrut ca această problemă să fie discutată mai amănunțit, deoarece, „așa cum s-a menționat, pe bună dreptate, la baza ei stă o problemă de principiu, și anume : le droit d'enquête **”.

D-l Kühlwetter ne-a fericit apoi cu o amplă expunere asupra separației puterilor în stat, și în cele spuse de el erau, desigur, multe lucruri noi pentru țărani din Silezia superioară și din Pomerania aflați în această Adunare. E amuzant să-l ascuți, în anul de grație 1848, pe un ministru prusian — și încă un „ministru al faptelor” — expunînd de la tribună, cu o seriozitate solemnă, ideile lui Montesquieu.

Separația puterilor, pe care d-l Kühlwetter și alți mari filozofi care se ocupă cu filozofia statului o privesc cu cea mai profundă evlavie ca pe un principiu sfînt și inviolabil, nu este în fond altceva decît prozaica diviziune a muncii din industrie, aplicată la mecanismul statului pentru considerente de simplificare și de control. Ca și toate celelalte principii veșnice, sfinte și inviolabile, acest principiu este aplicat numai în măsura în care corespunde relațiilor existente. Astfel, în monarhia constituțională, de pildă, puterea legisla-

* — dreptul de anchetă. — *Nota Trad.*

tivă și cea executivă sînt întrunite în persoana monarhului ; apoi în camere se îmbină puterea legislativă cu controlul asupra puterii executive etc. Aceste delimitări absolut necesare, ale diviziunii muncii în stat și-au găsit, grație înțelepciunii unui bărbat de stat cum e „ministrul faptelor”, următoarea definiție :

„Puterea legislativă, în măsura în care e exercitată de o reprezentanță populară, își are propriile ei organe ; puterea executivă își are și ea propriile ei organe, la fel ca și puterea judecătorească. Nu este, *prin urmare* (!), admisibil ca o putere să recurgă de-a dreptul la organele de care dispun celelalte puteri, afară de cazul cînd ea e împuternicită printr-o *lege specială* să facă acest lucru”.

Nu este îngăduită nici o abatere de la principiul separației puterilor, „afară de cazul” cînd ea a fost prescrisă „de o lege specială” ! Și, invers, nu este îngăduită nici aplicarea prescrierei separației a puterilor, „afară de cazul” cînd ea a fost prescrisă de „legi speciale” ! Ce profunzime de cugetare ! Ce descoperire !

Dreptea faptul că, în caz de revoluție, separația puterilor încetează fără să fie nevoie de vreo „lege specială”, d-l Kühlwetter nu pomeneste nici un cuvînt.

Mai departe, într-o lungă expunere, d-l Kühlwetter arată că a acorda comisiei dreptul să interogheze martori sub prestare de jurămint, să ceară informații funcționarilor etc., într-un cuvînt să vadă adevărul *cu propriii ei ochi*, înseamnă a încălca principiul separației puterilor, și lucrul acesta trebuie precizat printr-o lege specială. El dă ca exemplu în această privință constituția belgiană, care în articolul ei 40 acordă în mod special camerelor le droit d'enquête.

Dar, d-le Kühlwetter, există oare în Prusia, atît în litera legii cît și în practică, o separație a puterilor în sensul pe care-l dați dv. acestei expresii, adică în sensul constituțional ? Nu are oare separația puterilor, în forma în care există ea acolo, un caracter mărginit, ciuntit adaptat unei monarhii birocratice *absolute* ? Cum i se poate atribui atunci acestei separații a puterilor un sens constituțional atîta timp cît ea n-a fost reformată în spirit constituțional ? Cum poate Prusia să aibă un asemenea articol 40 din constituție atîta timp cît nici constituția nu există încă ?

Să rezumăm cele spuse pînă aici. După părerea d-lui Kühlwetter, numirea unei comisii cu puteri nelimitate este o încălcare a separației constituționale a puterilor. Dar în

Prusia nu există încă nici un fel de separație constituțională a puterilor și, prin urmare, nu poate fi vorba de o încălcare a ei.

Totuși, poate fi introdusă o asemenea separație, și, în provizoratul revoluționar în care trăim noi azi, după părerea d-lui Kühlwetter, ea trebuie considerată ca *deja existentă*. Dacă d-l Kühlwetter ar avea dreptate, ar trebui într-adevăr să fie considerate ca existente și *excepțiile* constituționale ! Și printre aceste excepții constituționale se enumără tocmai dreptul de anchetă al corpurilor legiuitoare !

Dar d-l Kühlwetter nu are cîtuși de puțin dreptate. Dimpotrivă, provizoratul revoluționar constă tocmai în faptul că separația puterilor este temporar *abrogată*, că organul legislativ acaparează momentan puterea executivă sau organul executiv acaparează momentan puterea legislativă. Dacă dictatura revoluționară (care rămîne dictatură chiar dacă este exercitată într-o formă oricît de slabă) se află în mîinile coroanei sau ale Adunării, sau în mîinile amîndurora, asta n-are nici o importanță. Dacă d-l Kühlwetter dorește exemple din toate aceste trei cazuri, istoria Franței de la 1789 încoace îi oferă cu duiumul.

Provizoratul la care apelează d-l Kühlwetter pledează tocmai împotriva d-sale. Acest provizorat conferă Adunării și attribute ale puterii de cu totul altă natură decît simplul drept de anchetă ; el îi conferă chiar dreptul de a se transforma, în caz de nevoie, într-un *tribunal* și de a da sentințe fără să țină seama de nici un fel de lege !

Dacă d-l Kühlwetter ar fi prevăzut dinainte asemenea consecințe, el ar fi procedat, poate, mai prudent cu „recunoașterea revoluției”. Dar el poate să fie liniștit :

Germania-i cămin de copilași..
Nu e, ca Roma, cuib de ucigași ! ¹³⁶,

iar domnii conciliatori pot ține ședințe cît poftesc, fiindcă Adunarea lor nu va deveni niciodată „Parlamentul cel lung”.

De altfel, dacă-l comparăm pe acest doctrinar de profesie al guvernului faptelor cu d-l Camphausen, precursorul său în domeniul doctrinei, găsim că există între ei o diferență esențială. La d-l Camphausen se observa, în orice caz, incomparabil mai multă originalitate ; el avea ceva din Guizot, în timp ce d-l Kühlwetter nu se poate ridica nici măcar pînă la statura de pitic a lordului John Russell.

Ne-am minunat îndeajuns de profunzimea concepțiilor despre filozofia statului, enunțate de d-l Kühlwetter în dis-

cursul său. Să analizăm acum scopul, baza practică propriu-zisă a acestei înțelepciuni mucegăite, a acestei teorii a separației puterilor a lui Montesquieu.

D-l Kühlwetter trece acum la concluziile teoriei sale. Guvernul este înclinat, cu titlul de excepție, să ordone autorităților să aducă la îndeplinire ceea ce găsește de cuviință comisia. Totuși el nu se poate declara de acord cu ideea că directivele către autorități să pornească direct de la comisie.

Cu alte cuvinte, comisia, care nu are legătură directă cu autoritățile, care nu are nici o putere asupra lor, nu poate să le silească să-i dea alte informații decât acelea pe care ele găsesc de cuviință să i le pună la dispoziție. Și la toate acestea se adaugă și încetineala birocratică, interminabilul parcurs pe la diferite instanțe! Minunat mijloc de a folosi ca pretext principiul separației puterilor pentru a face o adevărată ficțiune din această comisie!

„Și nici nu poate fi vorba de o trecere în atribuțiile comisiei a tuturor sarcinilor care revin guvernului”.

Ca și cum s-ar fi gândit cineva să acorde comisiei dreptul de a *governa!*

„Guvernul, *alături* de comisie, va trebui să aibă grijă să descopere cauzele care au provocat zizanie la Poznan” (tocmai faptul că el încercă de atîta vreme „să descopere” și tot n-a *descoperit* nimic constituie un motiv suficient pentru a face abstracție de el) „și, pentru că acest scop este urmărit pe două căi, s-ar putea să se cheltuiască adesea timp și eforturi inutile și abia dacă vor putea fi evitate ciocnirile”.

Judecînd după antecedentele de pînă acum, comisia „va cheltui”, desigur, „mult timp și eforturi inutile” dacă, potrivit propunerii d-lui Kühlwetter, va trebui să treacă printr-un nesfîrșit șir de instanțe. Și pe această cale se vor produce mai ușor ciocniri decât în cazul cînd comisia ar fi în directă legătură cu autoritățile și ar putea lămuri chiar acolo, pe loc, neînțelegerile și ar înlătura obstacolele birocratice.

„De aceea (!) ni se pare cît se poate de firesc ca această comisie să caute să-și atingă scopul ei *în deplin acord* cu guvernul și *cu sprijinul permanent* al acestuia”.

Din ce în ce mai bine! O comisie care să controleze guvernul fiind de acord cu el și primind sprijinul lui permanent! D-l Kühlwetter nu se jenează să arate cît este de dorit, după părerea lui, ca această comisie să se afle sub controlul lui, iar nu el sub controlul comisiei.

„Dacă, dimpotrivă, comisia ar vrea să adopte o poziție de izolare, atunci s-ar pune întrebarea dacă în acest caz ea dorește și poate să-și asume răspunderea care revine guvernului. Aici s-a făcut observația, pe cit de justă pe atât de subtilă, că inviolabilitatea deputaților este incompatibilă cu o asemenea responsabilitate”.

Dar aici nu este vorba de conducere, ci pur și simplu de stabilirea unor fapte. Comisiei trebuie să i se acorde dreptul de a se folosi de mijloacele necesare în acest scop. Asta-i totul. Se înțelege de la sine că ea trebuie să răspundă în fața Adunării pentru folosirea nesatisfăcătoare a acestor mijloace, ca și pentru folosirea lor exagerată.

Toate acestea nu au nici o legătură cu responsabilitatea miniștrilor și cu inviolabilitatea deputaților, după cum nu au nici o legătură cu „justețea” și cu „subtilitatea”.

Într-un cuvânt, sub pretextul separației puterilor, d-l Kühlwetter a cerut insistent conciliatorilor să accepte aceste propuneri pentru soluționarea conflictului, însă dînsul nu a făcut nici o propunere concretă în acest sens. Guvernul faptelor simte că i se clatină terenul sub picioare.

Nu ne putem opri asupra discuțiilor care au urmat. Rezultatele votării sînt cunoscute: înfrîngerea guvernului la votul nominal; lovitura de stat a celor de dreapta, care au adoptat ulterior o moțiune ce fusese respinsă. Dar despre toate astea am mai vorbit. Adăugăm numai că dintre deputații renani care au votat împotriva puterilor depline ale comisiei ne-au izbit îndeosebi următoarele nume:

Arntz (doctor în drept), Bauerband, Frencken, Lensing, von Loe, Reichensperger II, Simons și, ultimul la număr, dar nu și ca importanță, prim-procurorul nostru *Zweifel*.

Scris de F. Engels la 9 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 41
din 11 iulie 1848

Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane”

Colonia, 10 iulie. *Unsprezece* zețari de la ziarul nostru și d-l Clouth au primit ieri citație să se prezinte, marți 11 iulie, ca martori în fața judecătorului de instrucție. Se urmărește și de data asta să se afle cine e autorul articolului incriminat*. Ne aducem aminte că pe vremea vechii „*Gazete renane*”¹³⁶, pe vremea cenzurii și a guvernului Arnim, când autoritățile au vrut să afle cine a trimis acestei publicații faimosul „proiect de lege a căsătoriilor”¹³⁷, nu s-a recurs la percheziții și nici la interogarea zețarilor și a patronului tipografiei. E drept că între timp noi am trecut printr-o revoluție, care, spre nenorocul ei, a fost recunoscută de d-l Hansemann.

Trebuie să ne mai oprim încă o dată asupra „*întîmpinării*” pe care ne-a trimis-o, la 5 iulie, d-l procuror Hecker**.

În această întîmpinare, d-l Hecker ne învinuiește de *denaturarea adevărului* în legătură cu o declarație sau alta care i-a fost atribuită d-sale. Poate că dispunem, în momentul de față, de dovezi pentru rectificarea acestei rectificări, dar cine ne garantează că în această luptă inegală nu ni se va răspunde cu paragraful 222 sau 367 din Codul penal?

Întîmpinarea adresată de d-l Hecker se termină cu următoarele cuvinte:

„*Atacurile calomnioase și insultele care au fost aduse, în acest articol*” (datat Colonia, 4 iulie), „d-lui prim-procuror Zweiffel și jandarmlor care au efectuat arestarea își vor găsi *aprecierea cuvenită în ancheta judiciară care va fi deschisă în acest scop*”.

Aprecierea cuvenită! Nu cumva culorile *negru, roșu și auriu* și-au găsit cuvenita „*apreciere*” în „*anchetele judiciare*” întreprinse pe vremea ministrului Kamptz?¹³⁸.

* Vezi volumul de față, pag. 183—186. — *Nota Red.*

** Vezi volumul de față, pag. 194. — *Nota Red.*

Să vedem ce spune Codul penal. La § 367 citim :

„Se face vinovat de delictul de calomnie orice persoană care, în locuri publice sau într-un document autentic și oficial sau într-o scriere tipărită sau netipărită, care a fost afișată, vîndută sau răspîndită, acuză pe cineva de fapte care, *dacă ar fi adevărate*, l-ar expune pe vinovat la o urmărire din partea poliției penale sau a poliției corecționale, sau, cel puțin, ar atrage asupra lui ura și disprețul cetățenilor”.

§ 370 : „Dacă fapta care constituie obiectul acuzării este dovedită pe cale *legală* ca fiind adevărată, acuzatorul nu are de suportat nici o pedeapsă. Este considerată *legală* numai acea dovadă care decurge dintr-o *sentință* judecătorească sau din oricare alt *document autentic*”.

Pentru lămurirea acestui paragraf, adăugăm și § 368 :

„În consecință, *nu va fi luată în seamă cererea* acuzatorului de a i se da posibilitatea să aducă dovezi în apărarea sa ; totodată, el nu poate să invoce ca *justificare*, argumentul că *actele doveditoare sau faptele sînt de notorietate publică* sau că acuzațiile care au provocat urmărirea au fost copiate de el sau extrase din ziare străine sau din *alte tipărituri*” *.

În aceste paragrafe și-a găsit oglindirea epoca imperiului cu întregul ei despotism rafinat.

Potrivit unei minți omenești *obișnuite*, un om se consideră *calomniat* atunci cînd este învinuit de fapte închipuite, în timp ce, după aprecierea *neobișnuită* a Codului penal, el se consideră calomniat atunci cînd i se atribuie fapte *autentice*, care pot fi *dovedite*, numai că nu prin *singurul mijloc recunoscut* — printr-o *sentință* judecătorească sau printr-un *document oficial*. Miraculoasă putere mai au și sentințele judecătorești și documentele oficiale ! Numai faptele *consemnate în sentințele judecătorești*, numai faptele *consemnate în documentele oficiale* sînt considerate *adevărate, reale*. A existat vreodată un cod de legi care să *ponegrească* în așa măsură mintea omenească cea mai obișnuită ? A ridicat oare vreodată birocrăția un asemenea zid chinezesc între ea și opinia publică ? La adăpostul acestui paragraf, funcționarii și deputații sînt tot atît de *inviolabili* ca și regii constituționali. Acești domni pot *săvîrși*, după bunul lor plăc, oricît de multe fapte „care ar atrage asupra lor ura și disprețul cetățenilor”, dar despre aceste fapte nu poți vorbi, nu poți scrie sau publica nimic fără riscul de a-ți pierde drepturile civile și de a fi condamnat la închisoare și la plata unei amenzi. Trăiască libertatea presei și a cuvîntului, care a fost atenuată în para-

* Sublinierile din acest citat sînt ale lui Marx. — *Nota Red.*

grafele 367, 368 și 370 ! Ai fost arestat în mod ilegal. Presa denunță această ilegalitate. *Rezultatul*: denunțarea își găsește cuvenita „apreciere” într-o „anchetă judiciară” pentru „calomnierea” onorabilului funcționar care a comis ilegalitatea, dacă, bineînțeles, nu se întâmplă minunea ca ilegalitatea pe care o comite el astăzi să fi fost sancționată încă de ieri printr-o *sentință judecătorească*.

Nu trebuie să ne mire faptul că juriștii renani — printre care și *Zweiffel, reprezentant al poporului* — au votat împotriva instituirii unei comisii poloneze dispunând de depline puteri ! Potrivit punctului de vedere al acestor juriști, polonezii ar fi trebuit să fie condamnați la pierderea drepturilor civile, la închisoare și amendă pentru „calomnierea” lui Colomb, Steinäcker, Hirschfeld și Schleinitz, a soldaților pomezanieni din Landwehr și a jandarmilor vechi-prusaci. În felul acesta originala pacificare a Poznanului și-ar găsi încununarea cea mai laudabilă.

Și câtă contradicție este în afirmația acelor care, referindu-se la aceste paragrafe din Codul penal, califică drept *calomnie* zvonul cu privire la amenințarea de a se pune capăt „lui 19 martie, cluburilor și libertății presei” * ! Ca și cum aplicarea §§ 367, 368 și 370 din Codul penal la discursurile și scrierile cu caracter politic n-ar fi o lichidare adevărată și definitivă a cuceririlor lui 19 martie, a cluburilor și a libertății presei ! Ce înseamnă un club fără libertatea cuvântului ? Și ce reprezintă libertatea cuvântului atîta timp cît există §§ 367, 368, 370 din Codul penal ? Și ce este 19 martie fără cluburi și fără libertatea cuvântului ? Nu constituie înnăbușirea libertății cuvântului și a libertății presei *în fapt* o dovadă cît se poate de grăitoare că numai niște *calomnatori* puteau să flecărească despre *intenția* de a săvîrși această faptă ? Feriți-vă să iscăliți adresa întocmită ieri la Gürzenich¹³⁹. Parchetul va „aprecia” adresa voastră, deschizînd o „anchetă judiciară” pentru „calomnierea” lui *Hansemann-Auerswald* ; sau, poate, numai pe *miniștri* poți să-i calomniezi fără riscul de a fi pedepsit, să-i calomniezi în sensul Codului penal francez, al acestui cod al sclaviei politice care este redactat în stil atît de lapidar ? Sau nu cumva la noi există miniștri responsabili și jandarmi iresponsabili ?

Rezultă deci că articolul incriminat nu poate să-și găsească *aprecierea* cuvenită prin aplicarea paragrafelor despre „ca-

* Vezi volumul de față, pag. 185. — *Nota Red.*

lomnia în sens juridic”, despre calomnia în sensul unei *ficțiuni despotice*, care provoacă indignarea oricărui om cu mintea sănătoasă. Aici pot să-și găsească aprecierea cuvenită doar cuceririle revoluției din martie, gradul la care a ajuns contrarevoluția, precum și nemaipomenita impertinență cu care birocrația poate să-și permită să scoată și să pună în funcțiune, împotriva noii vieți politice, armele care se mai află încă în arsenalul vechii legislații. Să iei paragrafele privitoare la calomnie și să le aplici la atacurile îndreptate împotriva *reprezentanților poporului* — ce minunat mijloc de a-i teri pe acești domni de loviturile criticii și de a scoate presa din competența curții cu juri!

Să trecem de la acuzația de *calomnie* la acuzația de *insultă*. Aici dăm de § 222, care sună precum urmează :

„Dacă unuia sau mai multor funcționari din serviciul administrației sau al justiției, în exercițiul funcțiunii sau cu ocazia îndeplinirii unor obligații de serviciu, li se adresează cuvinte menite să-i atingă în onoarea sau în sensibilitatea lor, atunci persoana care i-a jignit în felul acesta va fi pedepsită cu închisoare de la o lună pînă la doi ani”.

Cînd a apărut, în „Noua gazetă renană”, articolul incriminat, d-l *Zweiffel* îndeplinea funcția de *representant al poporului la Berlin*, și nicidecum pe aceea de *funcționar al departamentului justiției la Colonia*. Și, cum el nu îndeplinea nici o funcție oficială, era efectiv imposibil să-l insulti în exercițiul funcțiunii sale oficiale sau cu ocazia îndeplinirii îndatoririlor sale de serviciu. Iar onoarea și sensibilitatea domnilor jandarmi ar fi numai atunci apărată împotriva acestui articol cînd ar fi atinsă *prin cuvinte* (par paroles). Noi însă *am scris*, nu *am vorbit*, și par écrit * este altceva decît par parole. Ce rămîne, atunci, din toate acestea? Rămîne morala : despre cel din urmă jandarm să vorbești cu mai multă precauție decît despre cel dintîi prinț și, în special, să nu te încumeți cumva să te atingi de domni de la parchet, care sînt atît de irascibili. Atragem încă o dată atenția cititorilor noștri că *aceleași* urmăriri au început, simultan, în diferite localități, ca de pildă Colonia, Düsseldorf și Koblenz. Ciudată înlănțuire de coincidențe !

Scris de K. Marx la 10 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 41
din 11 iulie 1848

* — prin scris. — Nota Trad.

Politica externă a Germaniei și ultimele evenimente de la Praga

Colonia, 11 iulie. Cu toate urletele patriotice și cu tot războiul făcut de aproape întreaga presă germană, „*Noua gazetă renană*” a luat, din primul moment, apărarea polonezilor cu prilejul evenimentelor din Poznan, a italienilor cu prilejul celor întâmplate în Italia și a cehilor în insurecția din Boemia. Încă din primul moment am demascat politica machiavelică care, zdruncinată pînă în temelii în Germania însăși, căuta să paralizeze energia democratică, să abată atenția de la ea, să canalizeze în altă parte torentul de lavă revoluționară, să făurească o armă de asuprire internă, trezind în acest scop o meschină *ură împotriva altor popoare*, contrară caracterului cosmopolit al germanului, și în războaiele dintre popoare, care au fost duse cu o cruzime nemaiauzită și cu o barbarie nemai-pomenită, a creat o soldățime cum nu a cunoscut, poate, nici Războiul de 30 de ani.

A-i pune pe germani, într-un moment cînd ei luptă pentru libertatea internă împotriva propriilor lor guverne, să pornească sub comanda acestor guverne o cruciadă împotriva libertății Poloniei, Boemiei, Italiei — ce combinație rafinată ! Ce paradox al istoriei ! Cuprinsă de efervescentă revoluționară, Germania își caută ieșirea din această situație într-un *război de restaurație*, într-o campanie *pentru* întărirea vechii puteri, *împotriva* căreia a fost îndreptată revoluția ei. Numai *războiul împotriva Rusiei* va fi un război al *Germaniei revoluționare*, un război în care vor putea fi spălate păcatele trecutului, în care ea va putea să se redrezeze și să-și învingă propriii ei autocrați, — un război în care, așa cum se cuvine unui popor care scutură lanțurile unei îndelungi și resemnate sclavii, va plăti cu singele fiilor ei dreptul la propagarea civilizației și se va elibera pe sine înăuntrul țării, eliberînd popoarele în afara ei.

Cu cât se conturează mai precis, în lumina publicității, ultimele evenimente, cu atât faptele confirmă mai cu tărie punctul nostru de vedere despre războaiele dintre popoare cu care Germania a dezonorat noua sa eră. Ca o contribuție la lămurirea acestei chestiuni, publicăm, deși cu întârziere, relatarea de mai jos a unui *german* din Praga :

Praga, 24 iunie 1848 (corespondență primită cu întârziere)

„Deutsche Allgemeine Zeitung” din 18 crt. publică un articol care se ocupă de o adunare a germanilor ținută în aceeași zi la Aussig *. La această adunare au fost rostite discursuri care vădesc atita necunoaștere a ultimelor evenimente de la noi și care în parte, ca să nu ne exprimăm în termeni prea tari, sînt atit de dispuse să împrăște cu reproșuri infamante presa noastră independentă, încit raportorul consideră că e de datoria lui, pe cît îi este cu putință în momentul de față, să explice aceste greșeli și, apărînd cu fermitate adevărul, să ia atitudine împotriva acestor nesocotiți și răuvoitori. Nu poți să nu rămii uimit cînd niște oameni de felul „întemeietorului Asociației pentru apărarea intereselor germane în răsărit” vorbesc precum urmează în fața unei întregi adunări : „Atîta timp cît la Praga lupta continuă, nu poate fi vorba de iertare și, dacă victoria va fi de partea noastră, va trebui ca pe viitor să ne folosim de ea”. Despre ce victorie a germanilor este vorba și ce complot a fost innăbușit ? Se înțelege că, increzîndu-te în cele spuse de corespondentul lui „Deutsche Allgemeine Zeitung” — care, pe cît se vede, este întotdeauna foarte superficial informat — sau în frazele patetice ale „micului mîncător de polonezi și de francezi”, ori în articolele perfidului „Frankfurter Journal”, care pe vremea incidentelor din Baden căuta să-i asmută pe germani împotriva germanilor, iar acum pe germani împotriva cehilor, — nu vei avea niciodată o imagine clară a situației de aici. În Germania, pe cît se pare, domnește pretutindeni părerea că lupta care s-a dat pe străzile orașului Praga a avut ca scop numai împlinirea elementului german și înființarea unei republici slave. Despre această din urmă părere nici nu face să vorbim, întrucît este prea naivă. Cît despre prima, trebuie spus că în timpul luptelor de baricade nu s-a observat nici cel mai mic semn de rivalitate între naționalități ; germanii și cehii s-au aflat tot timpul alături unii de alții, deopotrivă gata de apărare, și eu însumi am rugat nu o dată pe oratorii care vorbeau în limba cehă să repete în limba germană cele spuse, ceea ce ei au făcut de fiecare dată fără cea mai mică obiecție. Se susține că revoluția a izbucnit cu două zile mai devreme decît era vorba ; dar, în acest caz, ar fi trebuit totuși să existe o oarecare organizare sau, cel puțin, să se procure munițiile necesare ; în realitate însă nu s-a văzut nimic din toate acestea. Baricadele răsăreau pe neașteptate, ca din pămînt, oriunde se aflau laolaltă 10—12 oameni ; de altfel era și imposibil să se ridice mai multe baricade, întrucît și cele mai mici străzi erau baricadate în cîte 3—4 locuri. Muniția era împărțită pe străzi și în cantitate extrem de redusă. Despre un comandament suprem sau, în genere, despre orice alt comandament nici nu putea fi vorba. Apărătorii baricadelor angajau lupta acolo unde erau atacați și, fără să aibă vreun conducător sau să pri-

* Numirea cehă : Usti. — Nota Red.

mească vreo comandă de la cineva, trăgeau din case și din dosul baricadelor. Cum de a putut să apară, în condițiile unei asemenea rezistențe lipsite de conducere și de organizare, ideea unei conspirații dacă ea n-a fost propagată printr-o declarație oficială și prin publicarea rezultatelor anchetei? Pe cit se pare, nici guvernul nu pune temei pe asemenea afirmații, căci el nu a comunicat de la palat nimic din ceea ce i-ar fi putut lămuri pe cei de la Praga asupra singeroaselor evenimente din iunie. Membrii din Swornost care au fost luați prizonieri li s-a dat drumul aproape la toți; vor fi puși în libertate și ceilalți prizonieri; numai contele Buquoy, Villány și alți câțiva mai rămin încă arestați și într-o bună zi ne vom pomeni, poate, pe zidurile Pragăi cu un afiș în care se va spune că la mijloc a fost o confuzie. Operațiile generalului care deținea comanda nu lăsau nici ele să se întrevadă că a fost nevoie ca germanii să fie apărați de cehi. Căci în loc să-și atragă de partea sa populația germană, lămurind-o cum stau lucrurile, în loc să cucerească baricadele și să apere viața și avutul locuitorilor „credincioși” ai orașului, generalul curăță Orașul vechi, trece pe malul stîng al Moldavei* și-i împuşcă atît pe cehi cît și pe germani, căci bombele și cartușele care au căzut în Orașul vechi n-au putut să-și aleagă drept țintă numai pe cehi, ci i-au lovit pe toți deopotrivă fără să se uite la cocarde. Pe ce temei ar putea un om cu mintea întregă să presupună că a fost vorba de o conspirație slavă dacă însuși guvernul nu vrea sau nu poate nici în momentul de față să dea vreo lămurire.

Cetățeanul dr. Göschen din Leipzig a trimis o adresă de mulțumire prințului von Windischgrätz, căreia însă generalul nu trebuie să-i acorde prea multă importanță și s-o considere ca pe o expresie a sentimentelor poporului. Cetățeanul Göschen este unul dintre liberalii prudenți care după zilele din februarie au devenit deodată liberali; el este autorul unei adrese prin care se exprima încredere în guvernul saxon pentru legea electorală introdusă de el, în timp ce întreaga Saxonie era profund revoltată împotriva acestei legi, întrucît o șesime din locuitorii ei, printre care și oamenii cei mai capabili, s-au pomenit lipsiți de cel mai esențial drept cetățenesc al lor: dreptul de vot. El este unul dintre cei care, în „Societatea germană”, se pronunță în mod categoric împotriva admiterii germanilor nesaxoni la alegerile din Saxonia, și aceasta — ce mai tacer cu două fețe! — la puțin timp după ce a promis, în numele clubului său, că va da tot sprijinul său societății cetățenilor germani nesaxoni care locuiesc în Saxonia, să-și aleagă un deputat al ei la Frankfurt. Pe scurt, el poate fi perfect de bine caracterizat printr-un singur fapt: el este întemeietorul „Societății germane”. Și omul acesta trimite o adresă de mulțumire generalului austriac, exprimîndu-și recunoștința pentru protecția pe care a acordat-o întregii patrii germane. Nădăjduiesc că am reușit să dovedesc că, după cele întîmplate, nu se poate încă aprecia în ce măsură prințul von Windischgrätz a binemeritat pînă acum de la patria germană; acest lucru îl va arăta abia rezultatul anchetei. De aceea lăsăm pe seama istoriei să aprecieze ea „curajul măreț, energia cutezătoare, tenacitatea fermă” a generalului. Cît despre expresia „asasinat mirșav”, care se referă la moartea prințesei, ținem să observăm doar că nu e prin nimic dovedit că glonțul a fost destinat prințesei, care se bucura la Praga de stimă unanimă. Dar dacă, totuși, așa s-au petrecut lucrurile, ucigașul nu va rămîne nepedepsit, iar durerea prințului n-a fost, desigur, mai mare decît aceea a mamei care

* Vltavei. — *Nota Red.*

a văzut cum e dusă, cu capul zdrobit, fiica ei de 19 ani, și ea o victimă nevinovată. Cît despre expresia din cuprinsul adresei: „vitezele trupe care au luptat cu atîta bărbăție sub comanda dv.,” sînt întru totul de acord cu cetățeanul Göschen, dar dacă dînsul ar fi văzut, așa cum am văzut eu, cu ce furie războinică s-au năpustit „vitezele trupe” luni, la amiază, în Zeltnergasse asupra mulțimii neînarmate, ar fi găsit că expresia sa e mult prea palidă. În ce mă privește, trebuie să recunosc, oricît ar fi lezata prin aceasta mîndria mea de ostaș, că eu, care mă plimbam în liniște prin apropiere de catedrală printre femei și copii, a trebuit s-o iau la fugă împreună cu aceștia cînd am văzut apropiindu-se un grup de 30—40 de grenadieri cezaro-crăiești, dar în atîta grabă că mi-am lasat întregul bagaj, adică pălăria, în mîinile învingătorilor, întrucît am considerat că e de prisos să aștept pînă ce loviturile care se înteau în urma mea mă vor atinge și pe mine. Mi-a fost dat totuși să văd, la șase ore după aceea, cum din Zeltnergasse aceiași grenadieri cezaro-crăiești au găsit cu cale să tragă, timp de o jumătate de oră incontinuu cu mitralii și cu obuze de șase pfunzi asupra unei baricade din apropiere, care era apărată de cel mult 20 de oameni și pe care, totuși, n-au putut s-o ia decît pe la miezul nopții, după ce a fost părăsită de apărătorii ei. Nu s-a ajuns încă la lupte corp la corp, cu excepția unor cazuri izolate în care superioritatea numerică era de partea grenadierilor. Judecînd după distrugerile provocate clădirilor, Graben și Aleea nouă au fost curățate, în cea mai mare parte, de către artilerie și îmi permit să întreb dacă era nevoie de prea mare dispreț de moarte pentru a curăța, cu rafalele mitraliilor, o stradă destul de largă, pe care o apărau cel mult 100 de oameni aproape neînarmați.

În ceea ce privește ultimul discurs al d-lui dr. Stradal din Teplitz *, în care el spune că „ziarele din Praga s-au pus în slujba unor interese străine” (prin care trebuie să subînțelegem interesele Rusiei), țin să declar, în numele presei independente din Praga, că asemenea afirmație este sau o mostră de ignoranță crasă, sau o calomnie infamă, a cărei absurditate a și fost îndeajuns dovedită și va fi dovedită și de acum înainte de atitudinea ziarelor noastre. Presa liberă din Praga n-a urmărit niciodată altceva decît să apere independența Boemiei și egalitatea în drepturi a ambelor naționalități. Ea știe însă foarte bine că reacțiunea germană caută să provoace aici, ca și în Poznan și în Italia, un naționalism egoist, în parte pentru a reprimă revoluția în interiorul Germaniei, în parte pentru a pregăti soldășimea în vederea unui război civil.

Scris la 11 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 42
din 12 iulie 1848

*— Teplice. — Nota Red.

Dezbaterile conciliatoare din 7 iulie

Colonia, 12 iulie. Abia aseară târziu de tot am primit darea de seamă a ședinței conciliatoare din 7 iulie. Dările de seamă stenografice, care de obicei veneau aici doar cu 24 de ore mai târziu decât comunicările corespondenților, întârzie acum tot mai mult în loc să ajungă mai devreme.

Cît de ușor ar putea fi lichidată această întârziere, se vede din rapiditatea cu care ziarele franceze și engleze publică dările de seamă ale adunărilor lor legislative. Parlamentul englez își prelungește adeseori dezbaterile pînă la 4 dimineața, și peste patru ore darea de seamă stenografică a ședinței, tipărită în „Times”, este răspîdită în toate colțurile Londrei. Parlamentul francez rareori își deschidea ședințele înainte de ora 1 d.a. și le termina pe la orele 5—6, dar încă la ora 7 „Moniteur” era obligat să predea o copie a dării de seamă stenografice redacțiilor tuturor ziarelor din Paris. De ce n-ar putea onorabilul nostru „Staats-Anzeiger” să apară și el tot atît de repede?

Dar să trecem la ședința din 7 iulie, în cadrul căreia guvernul Hansemann a fost deseori luat în zeflema. Trecem peste protestele care s-au făcut auzite încă de la începutul ședinței, peste propunerea lui d'Ester de a se reveni asupra hotărîrii adoptate spre sfîrșitul ședinței din 4 iulie (această propunere a fost menținută pe ordinea de zi) și peste numeroase alte propuneri înscrise pe ordinea de zi. Incepem de-a dreptul cu interpelările și propunerile neplăcute care s-au abătut astăzi asupra guvernului.

Primul care a luat cuvîntul a fost d-l *Philipps*. El a adresat guvernului următoarea întrebare: ce măsuri au fost luate pentru apărarea granițelor noastre dinspre Rusia.

D-l *Auerswald*: Consider că nu este indicat să răspund la această întrebare într-o ședință a Adunării.

Îl înțelegeam prea bine pe d-l Auerswald. Singurul răspuns pe care l-ar fi putut da ar fi fost : *nici una*, sau, ca să fim mai preciși, au fost luate câteva regimente de la granița rusească și transportate în grabă la Rin. Ceea ce ne miră este însă faptul că Adunarea a acceptat cu destulă ușurință acest răspuns ridicol al d-lui Auerswald, această eschivare prin : car tel est notre bon plaisir *, care a fost întâmpinat cu câteva „hui-duieli“ ale unora și strigăte de „bravo!“ ale altora dintre deputați.

D-l *Borries* propune, ca, în al doilea semestru al anului 1848, ultima clasă de contribuabili să fie scutită de impozitul pe clase și să se sisteze imediat execuțiile silită pentru încasarea, de la această clasă, a restanțelor din primul semestru.

Propunerea este înaintată comisiei speciale.

D-l *Hansemann* se ridică și declară că problemele acestea de ordin financiar trebuie studiate cu toată seriozitatea. Cu rezolvarea acestei probleme se mai poate aștepta, cu atât mai mult cu cât săptămîna viitoare dînsul va supune spre examinare o serie de legi financiare, printre care și un proiect de lege cu privire la impozitul pe clase.

D-l *Krause* pune următoarea întrebare ministrului de finanțe : nu s-ar putea ca pînă la începutul lui 1849 impozitul pe măciniș, impozitul perceput la tăierea vitelor și impozitul pe clase să fie înlocuite cu un impozit pe venit ?

D-l *Hansemann* se vede nevoit să se ridice încă o dată de la locul său și să declare, pe un ton enervat, că a mai spus o dată că săptămîna viitoare va prezenta spre examinare o serie de legi financiare.

Dar cu aceasta paharul suferințelor d-lui Hansemann nu a fost încă golit. Acum se ridică d-l *Grebel* și formulează o lungă propunere, din care fiecare cuvînt e ca un stilet înfipt în inima d-lui Hansemann :

Avînd în vedere că lansarea proiectatului împrumut forțat nu poate fi în nici un caz justificată prin simpla afirmație că vistieria și finanțele sînt secătuite ;

avînd în vedere că pentru a discuta chestiunea împrumutului forțat (împotriva căruia d-l *Grebel* ține să protesteze atîta timp cît n-a fost încă adoptată o constituție care să corespundă tuturor promisiunilor) este nevoie de o verificare a tuturor registrelor și documentelor privitoare la administrarea finanțelor, d-l *Grebel* propune :

* — fiindcă așa ne place nouă. — *Nota Trad.*

să se numească o comisie care să verifice toate registrele și documentele privind administrarea finanțelor și a vistieriei cu începere din 1840 și pînă în momentul de față și să întocmească un raport asupra celor constatate.

Mai rea însă decît propunerea d-lui Grebel este expunerea de motive făcută de dînsul. El vorbește de numeroasele zvonuri în legătură cu folosirea ilegală și risipa practică în administrarea vistieriei statului, zvonuri care neliniștesc opinia publică ; el cere, în interesul poporului, să se arate acestuia pe ce s-au cheltuit toți banii pe care i-a plătit în decursul celor 30 de ani de pace ; el declară că, atîta timp cît nu va fi dată o asemenea explicație, Adunarea nu va putea vota nici un gologan. Împrumutul forțat a stîmit o mare agitație, împrumutul forțat este o condamnare definitivă a întregii administrări financiare de pînă acum, împrumutul forțat este pen-ultimul pas spre falimentul statului. Împrumutul forțat a provocat o uimire cu atît mai mare, cu cît eram deprinși să auzim vorbindu-se într-una că situația financiară e excelentă și că, chiar în cazul unui război serios, vistieria statului ne-ar scuti de nevoia lansării unui împrumut. Se știe, doar, că, după evaluările făcute chiar de d-l Hansemann în Dieta unită suma aflată în vistieria statului trebuie să se ridice la cel puțin 30.000.000. Ceea ce era și de așteptat, întrucît nu numai că au continuat să fie plătite aceleași impozite mari din timpul războiului, dar suma lor globală a sporit neconținut.

Dar iată că a venit știrea că se pune la cale lansarea unui împrumut forțat și, o dată cu această știre, cu această amară decepție, a dispărut orice încredere.

Singurul mijloc de restabilire a acestei încrederi constă în a prezenta neîntîrziat o dare de seamă exactă asupra situației financiare a statului.

Ce-i drept, d-l Hansemann a încercat, prin diferite observații umoristice, să îndulcească pilula amară atunci cînd a făcut comunicarea în legătură cu lansarea împrumutului forțat ; dar el a trebuit, totuși, să recunoască că împrumutul forțat creează o impresie neplăcută.

D-l Hansemann răspunde : Se înțelege că, dacă cere bani, guvernul este gata să dea toate lămuririle necesare asupra felului cum au fost cheltuite sumele încasate pînă acum. Să se aștepte deci pînă ce vor fi supuse dezbatelor legile financiare de care am amintit pînă acum de două ori. Cît despre zvonurile că în vistieria statului existau sume enorme și că în ultimii ani aceste sume s-au micșorat, ele sînt cu totul

neîntemeiate. Este cît se poate de firesc ca în acești ani grei, în actuala criză politică, legată de o stagnare nemaipomenită a afacerilor, cea mai strălucită situație financiară să se transforme într-o situație dificilă.

„S-a spus aici că împrumutul forțat este un prevestitor al falimentului statului. Nu, domnilor, el nu *trebuie* să fie un asemenea prevestitor ; dimpotriva, el *trebuie* să ducă la o *înviorare a creditului*.

(*Trebuie ! trebuie !* ca și cum efectul împrumutului forțat asupra creditului ar depinde de pioasele dorințe ale d-lui Hansemann !). Cît de neîntemeiate sînt asemenea temeri, ne-o arată urcarea cursului efectelor publice. Așteptați deci, domnilor, pînă ce vor fi publicate legile financiare pe care vi le promit astăzi pentru a patra oară.

(Prin urmare, creditul statului prusian este atît de zdruncinat, încît nici un capitalist nu vrea să-i avanseze bani nici chiar cu dobînzile cele mai cămătărești, și d-l Hansemann nu vede altă ieșire din această situație decît ultimul mijloc la care recurg statele falimentare : împrumutul forțat ; și, într-o asemenea situație, d-l Hansemann se mai apucă să vorbească despre creșterea creditului statului pentru că, pe măsură ce ne-am depărtat de 18 martie, cursul efectelor publice s-a urcat, destul de anevoie, cu 2—3% ! Și cît de mult o să scadă cursul acestor efecte cînd împrumutul forțat va fi lansat cu adevărat !).

D-l *Behnsch* insistă asupra numirii unei comisii de verificare financiară, așa cum s-a propus.

D-l *Schramm* : Despre o ajutorare a celor nevoiași pe seama mijloacelor statului nici nu face să vorbim ; și dacă pe noi libertatea ne costă bani, pe *guvern* în nici un caz ea nu l-a costat pînă acum nimic. Dimpotrivă, el a alocat mai degrabă sume de bani pentru ca libertatea să nu ajungă la stadiul de dezvoltare în care ne aflăm noi acum.

D-l *Mätze* : Pe lingă cele ce știam pînă acum, și anume că în vistieria statului nu este nimic, mai aflăm acum că în ea nu mai există de multă vreme nimic. Această noutate este o dovadă în plus de necesitatea numirii unei comisii.

D-l *Hansemann* se vede iarăși nevoit să se ridice de la locul său :

„Eu n-am spus niciodată că în vistieria statului nu este și n-a fost nimic ; dimpotrivă, am afirmat că în ultimii 6—7 ani fondul vistieriei statului a sporit considerabil”.

(Dacă comparăm această declarație cu memoriul adresat de d-l Hansemann Dietei unite și cu mesajul tronului, cu greu ne vom da seama de adevărata stare de lucruri).

Cieszkowski : „Sînt de acord cu propunerea d-lui Grebel, pentru că d-l Hansemann ne face întotdeauna promisiuni și, ori de cîte ori se pune aici o problemă de ordin financiar, dînsul ne trimite la explicațiile *d-sale* viitoare, pe care însă uită să le mai dea vreodată. Această tărăgănare mi se pare cu atît mai de neînțeles, cu cît d-l Hansemann deține postul de ministru de peste trei luni de zile”.

D-l *Milde*, ministrul comerțului, vine în sfîrșit în ajutorul colegului său aflat în încurcătură. El imploră Adunarea să renunțe totuși la numirea comisiei, promite că guvernul va da dovadă de cea mai mare sinceritate și insistă să se analizeze cu atenție situația. Acum însă trebuie acordat tot sprijinul guvernului, care se străduiește tocmai să scoată corabia statului din situația dificilă în care se află ea în momentul de față. Adunarea îi va da, desigur, o mîină de ajutor. (Bravo !).

D-l *Baumstark* încearcă și dînsul, pe cît îi e posibil, să-i vină în ajutor d-lui Hansemann. Dar ministrul finanțelor nu putea să-și găsească un apărător mai neîndemînic și mai lipsit de tact :

„Ar fi un *prost* ministru de finanțe acela care ar vrea să ascundă situația în care se află finanțele. Și dacă un ministru de finanțe declară că va da explicațiile cuvenite, noi trebuie să-l considerăm sau *om cinstit*, sau *contrarul* !! (Rumoare în sală). Domnilor, eu n-am insultat pe nimeni ; eu am spus : dacă un ministru de finanțe, iar nu : dacă *ministrul* de finanțe” !!

Reichenbach : Unde sînt frumoasele zile de altădată cînd se angajau ample dezbateri și se discutau probleme de principiu, cînd se puneau chestiunea de încredere ? Pe atunci d-l Hansemann nu avea altă dorință mai aprigă decît aceea de a se arunca în luptă, pe cînd acum, cînd i se prezintă un asemenea prilej, și încă într-un domeniu care-l privește pe dînsul, acum se eschivează ! Într-adevăr, miniștrii fac într-una promisiuni și enunță principii numai pentru a se lepăda de ele după cîteva ore. (Rumoare în sală).

D-l *Hansemann* așteaptă să vadă dacă nu ia careva cuvîntul în apărarea lui. Dar nu se arată nimeni dispus să facă treaba asta. În sfîrșit, vede cu groază cum se ridică deputatul *Baumstark* și, pentru ca acesta să nu-l mai caracterizeze încă o dată drept un „om cinstit”, se grăbește să ia el cuvîntul.

V-ați așteptat poate ca leul Duchâtel, după ce a fost întărit, împuns cu ace, siciit de întreaga opoziție, să-și arate în cele din urmă deplinătatea forțelor sale, să-și doboare adversarii, într-un cuvânt să pună *chestiunea de încredere*? Dar, vai, din fermitatea și temeritatea de altă dată n-a mai rămas nici urmă, iar vechea măreție a dispărut, așa cum a dispărut și conținutul vistieriei statului în vremurile grele! Cu capul plecat, plin de umilință, de nerecunoscut stă în fața noastră marele financiar. Lucrurile au mers pînă acolo, încît el este iarăși nevoit să recurgă la *principii*. Și încă la ce principii!

„Oricine a avut ocazia să se ocupe de chestiunile financiare și de multitudinea de *cifre* (!!) cu care se operează în acest domeniu, știe că nu se poate ajunge la o discutare temeinică a lor în cadrul unei interpelări, știe că problemele fiscale sînt atît de complexe, încît pe marginea lor se poartă discuții în adunările legislative” (d-l Hansemann își amintește de strălucitele discursuri rostite de dînsul odinioară în Dieta unită) „zile de-a rîndul și chiar săptămîni”.

Dar cine cere o asemenea discutare temeinică? În primul rînd, i s-a cerut d-lui Hansemann o simplă explicație, un simplu „da” sau „nu” în chestiunea impozitelor; apoi i s-a cerut avizul pentru instituirea unei comisii de verificare a felului cum a fost administrată pînă în prezent vistieria statului etc.; și, după ce dînsul s-a eschivat de fiecare dată, s-a insistat asupra contrastului dintre promisiunile făcute de el înainte și atitudinea sa rezervată de acum.

Și tocmai pentru că „chestiunile financiare și numărul mare de cifre cu care se operează în acest domeniu” necesită timp, tocmai de aceea comisia trebuie să-și înceapă imediat lucrările!

„Dacă totuși n-am adus mai devreme în discuție chestiunile financiare, faptul se datorește unei cauze destul de serioase: am crezut că, dacă am să mai aștept puțin, are să fie mai bine pentru situația țării. Speram că se va restabili intrucitva liniștea în țară și, o dată cu aceasta, se va înviora într-o oarecare măsură și creditul statului; doresc ca această speranță să nu se dovedească zadarnică și sînt convins că am procedat cum trebuie neprezentînd mai devreme aceste legi”.

Ce destăinuirii! Legile financiare ale d-lui Hansemann, care urmăresc să consolideze creditul statului, sînt prin urmare astfel întocmite, încît amenință să zdruncine acest credit. D-l Hansemann a socotit că e cazul să mai păstreze un timp oarecare secretul asupra situației financiare a țării.

Dacă statul se află într-o asemenea situație, atunci d-l Hansemann dă dovadă de lipsă de răspundere cînd face asemenea

declarații imprecise, în loc să arate în mod deschis care e adevărata situație financiară și să spulbere, cu ajutorul faptelor, orice zvonuri și îndoieli. În parlamentul englez o asemenea declarație lipsită de tact ar fi imediat urmată de un vot de neîncredere.

D-l *Siebert* :

„Pînă acum n-am făcut nimic. Toate problemele importante, de îndată ce erau pe punctul de a fi rezolvate, au fost scoase de pe ordinea de zi sau aminate. Noi n-am luat pînă acum nici o hotărîre cu caracter *definitiv*, încă n-am dus nici o treabă pînă la capăt. Să procedăm și astăzi așa, să amînăm din nou rezolvarea problemei, lăsîndu-ne legănați de promisiuni? Cine ne garantează că *guvernul se va menține încă o săptămînă la putere*?”

D-l *Parrisius* propune un amendament prin care d-l Hansemann este invitat ca, în termen de două săptămîni, să prezinte unei comisii de control, compusă din 16 membri și care urmează să fie aleasă imediat, datele necesare în legătură cu administrarea finanțelor și a vistieriei statului de la 1840 încoace. D-l *Parrisius* declară că alegătorii săi i-au încredințat o misiune specială : ei vor să știe ce s-a făcut cu vistieria statului, care în 1840 depășise suma de 40.000.000.

Acest amendament, care e și mai incisiv decît propunerea inițială, părea menit să-l facă să tresară pe istovitul nostru Duchâtel. Nu se va pune oare chiar acum chestiunea de încredere ?

Din contra, d-l Hansemann, care s-a pronunțat *împotriva* propunerii, nu are absolut nimic de obiectat împotriva acestui amendament și a caracterului său ultimativ, atît de ofensator ! El ține doar să observe că treaba asta cere enorm de mult timp și își exprimă compătimirea pentru bieții membri ai comisiei care vor trebui să-și asume o sarcină atît de ingrată.

După aceea s-au făcut unele observații în legătură cu votarea, cu care prilej oratorii nu s-au putut abține de la unele aluzii neplăcute la adresa d-lui Hansemann. S-a trecut apoi la vot : diferitele propuneri, motivate și nemotivate, în legătură cu ordinea de zi au fost respinse, și e adoptat, aproape în unanimitate, amendamentul lui *Parrisius*, căruia i s-a raliat și d-l *Grebel*.

D-l Hansemann a scăpat de o înfrîngere categorică numai datorită faptului că n-a opus nici o rezistență, numai datorită abnegației cu care a înghițit ofensa pe care i-a adus-o *Parrisius*. Umilit, înfrînt, zdrobit, el stătea pe banca sa ai-

doma unui copac desfrunzit care provoacă milă pînă și celor mai sarcastici zeflemiști. Să ne amintim de cuvintele poetului :

Măi, Fritze, nu este de nasu-ți să vrei
Pe oameni, ce-au fost mari o dată,
Să-i chinui cu vorbe, rîzindu-ți de ei
Cu gluma-ți de bilci, nesărată ! ¹⁴⁰

Darea de seamă asupra părții a doua a ședinței o vom publica în numărul de mîine.

Scris de F. Engels la 12 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 44
din 14 iulie 1848

Tradus din limba germană

D-l Forstmann despre creditul public

Colonia, 13 iulie. În discursul rostit de el la ședința conciliatoare din 7 iulie crt., d-l *Forstmann* a enunțat următorul argument irezistibil care a făcut să dispară toate îndoielile neobrăzaților deputați de stînga în ce privește stabilitatea creditului statului prusian :

„Spuneți și dv., s-a redus la zero încrederea în finanțele Prusiei dacă ieri, la bursă, efectele publice de $3\frac{1}{2}\%$, la un scont de $5\frac{1}{2}\%$, au fost cotate la 72% din valoarea lor nominală ?”

Din cele de mai sus reiese că d-l Forstmann este tot atît de puțin versat în speculațiile de bursă pe cît e de puțin cunoscător în problemele de economie politică. Dacă ar fi justă premisa d-sale că prețul efectelor publice este întotdeauna invers proporțional cu prețul banilor, atunci situația efectelor publice prusiene de $3\frac{1}{2}\%$ ar fi, într-adevăr, neobișnuit de favorabilă, deoarece în acest caz, la un scont de $5\frac{1}{2}\%$, ele ar putea să fie cotate nu la 72% , ci numai la $63\frac{7}{11}\%$. Dar cine i-a spus d-lui Forstmann că un asemenea raport inversat există în orice moment dat, în condițiile stagnării afacerilor, și nu de-a lungul unei perioade de 5—10 ani ?

De ce depinde prețul banilor ? De raportul care se stabilește de fiecare dată între cerere și ofertă, de lipsa sau de prisosul de bani care există în momentul dat. De ce depinde lipsa sau abundența de bani ? De situația industriei în fiecare moment dat, de stagnarea sau de prosperitatea schimbului considerat în ansamblu.

De ce depinde prețul efectelor publice? Tot de raportul existent în fiecare moment dat între cerere și ofertă. Dar de ce depinde acest raport? De foarte multe condiții, care, mai cu seamă în cazul Germaniei, sînt extrem de complicate.

În Franța, Anglia, Spania și în general în toate țările ale căror efecte publice se negociază pe *piața mondială*, creditul statului este elementul hotărîtor. În Prusia însă și în statele germane mai mici, ale căror efecte sînt cotate numai la micile burse locale, acest credit are un rol secundar. Aici cea mai mare parte din efectele publice servesc nu la speculații, ci la investiții sigure de capital, la asigurarea unei *rente fixe* pentru posesorul lor. Numai o parte din ele — relativ redusă — ajunge la burse și în comerț. Aproape întreaga sumă a datoriei publice se află în mîinile micilor rentieri, ale văduvelor și orfanilor, ale consiliilor de tutelă etc. Scăderea cursului efectelor ca urmare a scăderii creditului statului constituie un motiv în plus pentru această categorie de creditori ai statului să *nu-și vîndă* efectele publice pe care le dețin. Renta le ajunge doar pentru cele necesare traiului; dacă își vînd aceste efecte publice cu o pierdere mare, se ruinează. Efectele publice, în număr destul de redus, care circulă la cele cîteva mici burse locale nu pot, firește, să fie supuse în aceeași măsură unor puternice și rapide oscilații ale cererii și ofertei, ale scăderii și urcării cursului, așa cum e cazul cu masa enormă de efecte publice franceze, spaniole etc., care constituie mai cu seamă un obiect de speculații și care circulă, în mari cantități, la toate marile burse de efecte din lume.

De aceea cazurile cînd capitaliștii sînt nevoiți, din lipsă de bani, să-și vîndă efectele publice la orice preț și să provoace în felul acesta o scădere a cursului lor sînt destul de rare în Prusia, în timp ce la Paris, Amsterdam etc. ele constituie un fenomen obișnuit, mai cu seamă după revoluția din februarie, și au influențat într-o măsură mult mai mare în direcția deprecierei nemaipomenit de rapide a efectelor publice franceze decît creditul scăzut al statului.

Totodată, în Prusia cumpărările *fictive* („*marchés à terme*”) ¹⁴¹, care la Paris, Amsterdam etc. reprezintă majoritatea tranzacțiilor de bursă, sînt *interzise*.

Dacă se ține seama de această importanță comercială, complet diferită, a efectelor prusiene, care au curs pe piața locală, și a efectelor franceze, engleze, spaniole etc., care au

curs pe piața mondială, devine clar că cursul efectelor prusiene în nici un caz nu reflectă, în aceeași măsură ca efectele publice franceze etc., cele mai mărunte complicații politice din statul respectiv și că creditul statului nu exercită în nici un caz o influență atât de hotărîtoare și de rapidă asupra cursului efectelor publice prusiene cum e aceea pe care o exercită asupra efectelor altor state.

Pe măsură ce Prusia și micile state germane sînt antrenate în oscilațiile politicii europene, pe măsură ce crește puterea burgheziei, efectele publice ca și proprietatea funciară pierd caracterul lor patriarhal, inalienabil, sînt atrase în circulație, devin un articol de comerț, care trece deseori din mîinile unora în mîinile altora, iar cu timpul vor putea chiar să pretindă un loc modest pe piața mondială.

Din aceste fapte rezultă :

În primul rînd. E incontestabil că în medie, pe o perioadă de timp mai îndelungată și în condiții cînd creditul statului rămîne neschimbat, cursul efectelor publice crește pretutindeni în aceeași proporție în care scade nivelul dobînzii și invers.

În al doilea rînd. În Franța, în Anglia și în alte țări, acest raport se stabilește chiar pentru intervale de timp mai scurte, deoarece în aceste țări cea mai mare parte a efectelor publice se află în mîinile speculanților și deoarece deseori, din cauza lipsei de bani, au loc vînzări silite, care reglează în fiecare zi raportul dintre cursul efectelor și nivelul dobînzii. De aceea acolo acest raport are adeseori o existență reală în fiecare moment dat.

În al treilea rînd. În Prusia, dimpotrivă, acest raport se stabilește numai pentru media unor perioade de timp mai îndelungate, pentru că cantitatea de efecte publice disponibile este cu totul redusă, iar tranzacțiile la bursă sînt limitate, pentru că vînzările provocate de lipsa de bani — vînzări care sînt de fapt un factor de reglare a acestui raport — intervin numai arareori, pentru că la aceste burse locale cursurile efectelor sînt determinate, în primul rînd, de influențe locale, iar prețul banilor este determinat de influența pieței mondiale.

În al patrulea rînd. Prin urmare, cînd d-1 Forstmann vrea să tragă din raportul dintre prețul banilor și cursul efectelor publice concluzii privitoare la creditul statului pru-

sian, el dă dovadă de o totală necunoaștere a problemei. Cursul efectelor de $3\frac{1}{2}\%$, cotate la 72% din valoarea nominală și la un scont de $5\frac{1}{2}\%$, *nu pledează cîtuși de puțin în favoarea creditului statului prusian, pe cînd împrumutul forțat pledează întru totul împotriva lui.*

Scris la 13 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 44
din 14 iulie 1848

Dezbateri conciliatoare

Colonia, 14 iulie. Azi ne vom ocupa de cea de-a doua parte a ședinței conciliatoare din 7 iulie. După dezbaterile în legătură cu comisia financiară, care au fost atât de neplăcute pentru d-l Hansemann, le-a fost dat și domnilor miniștri să cunoască momente de oarecare amărăciune. A fost o zi de interpelări și propuneri cu caracter de urgență, o zi de atacuri împotriva guvernului și de serioase dificultăți pentru el.

Deputatul *Wander* face o propunere în sensul că orice funcționar care arestează în mod ilegal pe un cetățean să fie obligat să-l despăgubească în întregime pentru prejudiciile pricinuite și totodată să fie trimis la închisoare pe un termen de patru ori mai lung decât acela în care a fost reținut cetățeanul arestat de el.

Propunerea, neavînd un caracter de urgență, este trimisă la comisia specială.

Ministrul justiției, *Märker*, declară că adoptarea acestei propuneri nu numai că nu va înăspri pedeapsa prevăzută de legislația actuală pentru funcționarii care operează arestări ilegale, dar, dimpotrivă, va face ca ea să fie mai blîndă. (Bravo !).

D-l ministru al justiției a uitat doar să menționeze că potrivit legilor în vigoare, și anume potrivit legilor vechi-prusiene, un funcționar *aproape că nu are posibilitatea* să aresteze pe cineva *ilegal*. Arestarea cea mai arbitrară poate fi justificată pe baza unor paragrafe din vechiul și respectatul cod civil prusian.

Am vrea totodată să atragem atenția asupra procedeeilor cu totul neparlamentare la care au început să recurgă d-nii miniștri. Ei așteaptă pînă ce propunerea *este înaintată* comisiei speciale sau secției respective, pentru ca abia după

aceea să-și exprime punctul lor de vedere. În felul acesta ei sînt siguri că nu le poate *aduce nimeni vreo obiecție*. Așa a procedat d-l Hansemann cu prilejul examinării propunerii făcute de d-l Borries *, și așa procedează, de data asta, și d-l Märker. În Anglia și în Franța, d-nii miniștri care ar avea o asemenea comportare inadmisibilă în parlament ar fi cu totul altfel chemați la ordine. În timp ce la Berlin...

D-l *Schulze* din Delitzsch prezintă următoarea propunere: să se ceară guvernului să predea *imediat* Adunării, spre a fi studiate în secții, toate proiectele de legi organice care au fost elaborate sau sînt în curs de elaborare.

Această propunere conține și ea un reproș voalat la adresa guvernului pentru neglijența sau tărăgănarea intenționată cu care sînt prezentate proiectele de legi organice menite să completeze constituția. Acest reproș a fost cu atît mai ușor de sesizat, cu cît în aceeași dimineață au fost supuse discuțiilor două proiecte de lege, printre care și cel cu privire la garda civilă. Primul-ministru, dacă ar fi fost ceva mai energic, ar fi trebuit să respingă în mod categoric această propunere. Dar, în loc să facă acest lucru, el rostește cîteva fraze generale despre eforturile guvernului de a satisface cu orice chip justele dorințe ale Adunării, și propunerea este adoptată cu majoritate de voturi.

D-l *Besser* adresează o interpelare ministrului de război în legătură cu lipsa unui regulament militar. Armata prusiană este singura care nu are un asemenea regulament. De aceea în toate subunitățile ei, pînă la companii și escadroane, domnește o totală divergență de păreri în cele mai importante probleme ale serviciului militar, și mai ales în privința drepturilor și datoriiilor diferitelor grade din armată. Există, ce-i drept, mii de ordine, dispoziții și prescripții, dar, tocmai pentru că sînt atît de numeroase, atît de confuze și de contradictorii, ele sînt mai mult decît inutile. În afară de aceasta, fiecare asemenea document trece printr-o serie de instanțe intermediare, unde este încărcat cu tot felul de completări, explicații, note marginale și note la notele marginale, încît devine absolut de nerecunoscut. O asemenea confuzie, bineînțeles, favorizează arbitrarul superiorilor, în timp ce subalternii trag doar ponoasele. Ca urmare, subalternul nu cunoaște nici un fel de drepturi, ci numai datorii. Înainte exista un regulament militar, numit regulamentul din

* Vezi volumul de față, pag. 230. — *Nota Red.*

piele de porc, dar prin anii 1820—1830 el a fost *retras din folosința particularilor*. De atunci *nici un subaltern* nu poate să invoce prevederile lui *pentru a-și apăra interesele*, în timp ce instanțele *superioare* continuă să aplice acest regulament *împotriva* subalternilor! La fel stau lucrurile și cu regulamentul corpului de gardă, care n-a fost adus niciodată la cunoștința armatei și a rămas cu totul inaccesibil subalternilor, care sînt totuși pedepsiți conform prevederilor lui! Domnilor generali și ofițeri de stat-major le convine, firește, asemenea confuzie, care le permite să comită cele mai deșănțate samavolnicii și să exercite cea mai cumplită tiranie. Dar ofițerii de grade inferioare, subofițerii și soldații au de suferit din această pricină, și tocmai în interesul lor îl interpelează d-l Besser pe generalul Schreckenstein.

Vă puteți închipui cît de surprins trebuie să fi fost d-l *Schreckenstein* cînd i-a fost dat să audă această lungă „poliloghie de scrib”, cum le plăcea unora să se exprime prin anul 1813! Cum, armata prusiană nu are un regulament militar? Ce prostie! Pe cuvînt de onoare, armata prusiană are cel mai bun regulament din lume, care este totodată și cel mai laconic, căci el constă doar din trei cuvinte: „*Ordinul se execută!*”. Dacă vreun soldat din această armată, „în care nu este permisă bătaia”, capătă cîtiva pumni sau cîtiva ghionți și e lovit cu patul puștii sau dacă vreun june locotenent care abia a terminat școala de cadeți îl trage de barbă sau îi dă un bobîrnac în nas și el se plînge de acest lucru, i se răspunde: „*Ordinul se execută!*”. Dacă vreun maior amețit de băutură, pentru a-și oferi o distracție plăcută după masă, pune batalionul său să mărșăluiască prin băltoace care-i ajung pînă la briu și ordonă soldaților să se alinieze în careu și vreun subaltern îndrăznește să se plîngă, i se răspunde: „*Ordinul se execută!*”. Dacă ofițerilor li se interzice să frecventeze cutare sau cutare cafenea și ei își permit să facă vreo obiecțiune, li se răspunde: „*Ordinul se execută!*”. Acesta este cel mai bun regulament militar, deoarece se potrivește pentru toate cazurile.

Dintre toți miniștrii, singurul care nu și-a pierdut curajul este d-l *Schreckenstein*. Soldatul care și-a făcut stagiul pe vremea lui Napoleon, care timp de 33 de ani a cunoscut muștruliuiala cazonă prusacă și care nu o dată a auzit șuerîndu-i gloanțele pe la urechi, nu are de ce să se teamă de conciliatori și de interpelările lor! Mai ales cînd înaltul principiu „*Ordinul se execută!*” este în pericol!

Domnilor, spune el, eu sînt în măsură să știu mai bine acest lucru. Eu îmi dau seama mai bine ce trebuie schimbat în această privință. Se urmărește aici provocarea unei rup-turi, dar ea nu trebuie să se producă, deoarece repararea ei e o treabă foarte grea. Sistemul militar a fost elaborat de Scharnhorst, Gneisenau, Boyen și Grolmann; el cuprinde un efectiv de 600.000 de cetățeni înarmați și instruiți din punct de vedere tactic, și, atîta timp cît se respectă disciplina, el asigură viitorul fiecărui cetățean. În ce mă privește voi căuta să mențin această disciplină. Și cu asta cred că am terminat ce aveam de spus.

D-l *Besser*: D-l Schreckenstein nu a răspuns la întrebare. Dar din cele spuse de dînsul se poate trage concluzia că el este de părere că un regulament militar ar duce la slăbirea disciplinei!

D-l *Schreckenstein*: Așa cum am mai spus, voi face ceea ce este necesar în fiecare moment pentru armată și ceea ce va fi folositor *serviciului militar*.

D-l *Behnsch*: Avem, totuși, dreptul să cerem ca d-l ministru să ne răspundă măcar printr-un „da” sau „nu” sau să declare că nu vrea să răspundă. Pînă acum n-am auzit decît răspunsuri evazive.

D-l *Schreckenstein*, pe un ton iritat: Nu consider util pentru *serviciul militar* să mai discut această interpelare.

Serviciul militar, mereu serviciul militar! D-l Schreckenstein mai crede și acum că e general de divizie și că stă de vorbă cu ofițerii săi. El își închipuie că și în calitate de ministru de război este obligat să se intereseze numai de serviciul militar, iar nu și de justele raporturi care trebuie să existe între diferitele grade ale armatei, și, în orice caz, nu și de atitudinea armatei față de stat în general și față de cetățenii lui! Noi trăim tot ca pe vremea lui Bodelschwingh; spiritul bătrînului Boyen continuă să domnească nestîngenit în Ministerul de Război.

D-l *Piegsa* face o interpelare în legătură cu actele de violență comise împotriva polonezilor la *Mielzyn* în ziua de 7 iunie.

D-l *Auerswald* răspunde că trebuie să aștepte pînă ce va obține informații complete.

A trecut, prin urmare, o *lună întregă*, 31 de zile, de la aceste evenimente și d-l Auerswald nu este încă bine informat! Minunată metodă de conducere.

D-l *Behnsch* îl întreabă pe d-l *Hansemann* dacă nu are cumva de gând, cu ocazia prezentării bugetului, să facă o scurtă expunere asupra modului cum au fost administrate *Seehandlung* din 1820 și vistieria statului din 1840 și pînă azi.

D-l *Hansemann*, în hohotele de rîs ale celor de față, spune că va putea răspunde peste o săptămîină la această întrebare.

D-l *Behnsch* adresează o nouă interpelare în legătură cu sprijinirea emigrării de către guvern.

D-l *Kühlwetter* îi răspunde că aceasta este o chestiune care privește pe toți germanii și-i recomandă d-lui *Behnsch* să se adreseze arhiducelui *Johann*.

D-l *Grebel* adresează o interpelare d-lui *Schreckenstein* în legătură cu funcționarii administrativi din armată care sînt și ofițeri ai *landwehrului*. În timpul exercițiilor *landwehrului*, ei intră în serviciul activ, răpind astfel altor ofițeri ai *landwehrului* posibilitatea de a se instrui. De aceea el face propunerea ca acești funcționari să fie scutiți de serviciul în *landwehr*.

D-l *Schreckenstein* declară că își va face datoria și va examina această chestiune.

D-l *Feldhaus* îl interpelează pe d-l *Schreckenstein* în legătură cu soldații care au murit la 18 iunie, în timpul marșului de la *Poznan* la *Glogau* *, și la măsurile de pedepsire a celor vinovați de o asemenea barbarie.

D-l *Schreckenstein* : Întîmplarea aceasta constituie un fapt real. S-a primit deja un raport de la comandantul regimentului. N-a sosit încă raportul comandamentului general care a stabilit etapele marșului. De aceea nu pot încă să spun precis dacă dispozitivul de marș a fost sau nu încălcat. În afară de aceasta, aici este vorba de o acuzație adusă unui ofițer de stat-major și întotdeauna acuzațiile de acest fel sînt de-a dreptul penibile. Nădăjduiesc că „înalta adunare generală” (!!!) va îngădui amînarea răspunsului pînă ce vor sosi rapoartele.

D-l *Schreckenstein* nu califică faptul drept barbarie ; pe dînsul îl interesează numai dacă maiorul respectiv „a respectat ordinul”. Ce importanță are că 18 soldați au murit în mod jalnic în mijlocul drumului, ca niște animale, din moment ce *ordinul se execută!*

D-l *Behnsch*, care a făcut aceeași interpelare ca și d-l *Feldhaus*, spune : Eu îmi retrag interpelarea, pe care o con-

* - - Glogów. — Nota Red.

sider acum de prisos, însă cer ca d-l ministru de război să precizeze ziua cînd va fi dispus să dea răspunsul. Au trecut deja trei săptămîni de cînd a avut loc această întîmplare și rapoartele ar fi putut să fie demult aici.

D-l *Schreckenstein* : Nu s-a pierdut nici un minut ; rapoartele comandamentului general au fost cerute imediat.

Președintele vrea să ocolească chestiunea.

D-l *Behnsch* : Îl rog, totuși, pe ministrul de război să-mi răspundă și să precizeze în ce zi anume va face acest lucru.

Președintele : Vrea, poate, d-l *Schreckenstein*...

D-l *Schreckenstein* : Mi-e imposibil să precizez cînd voi putea face acest lucru.

D-l *Glabach* : Paragraful 28 din regulament prevede că miniștrii sînt obligați să indice precis ziua în care vor răspunde la întrebările ce le-au fost puse. Insist și eu asupra acestui lucru.

Președintele : Îl mai întreb o dată pe d-l ministru.

D-l *Schreckenstein* : Nu pot să spun precis în ce zi.

D-l *Glabach* : Îmi mențin totuși cererea.

D-l *Temme* : Și eu sînt de aceeași părere.

Președintele : Poate că peste două săptămîni d-l ministru de război...

D-l *Schreckenstein* : Se prea poate. De îndată ce voi ști dacă este vorba de executarea unui ordin, voi răspunde.

Președintele : Prin urmare, peste două săptămîni.

În felul acesta își face d-l ministru de război „datoria” față de Adunare !

D-l *Glabach* mai adresează o interpelare ministrului de interne în legătură cu suspendarea funcționarilor neagreați de popor și cu numirile care se fac deocamdată, cu caracter provizoriu, în posturile rămase vacante.

D-l *Kühlwetter* dă un răspuns cu totul nesatisfăcător. Celelalte observații ale d-lui *Glabach*, deși el se opune cu dirzenie, sînt acoperite de murmurele, strigătele și tropăiturile celor de dreapta, pe care cutezanța lui i-a scos din sărite.

Propunerea făcută de d-l *Berends* ca Landwehrul, care e chemat să-și îndeplinească serviciul în interiorul țării, să fie pus sub comanda gărzii civile nu este considerată urgentă și de aceea este retrasă. Urmează apoi un foarte plăcut schimb de păreri despre șiretlicurile de tot felul folosite în legătură cu comisia de la Poznan. Furtuna interpelărilor și a propunerilor cu caracter de urgență se potolește ; asemenea adierilor line ale zefirului și murmurului molcom al pîrăului din luncă,

se sting ultimele sunete conciliatoare ale faimoasei ședințe din 7 iulie. D-l Hansemann se duce acasă, mîngîindu-se cu gîndul că murmurele și vociferările celor de dreapta au mai împletit cîteva flori în cununa lui de spini, iar d-l Schrecken-stein își răsuțește satisfăcut mustața și mormăie : „Ordinul se execută !”.

Scris de F. Engels la 14 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 45
din 15 iulie 1848

Dezbaterile pe marginea propunerii lui Jacoby

Colonia, 17 iulie. Am fost, în fine, din nou fericiți cu „mari dezbateri”, ca să ne exprimăm cu cuvintele d-lui Camphausen ; dezbateri care au durat două zile încheiate.

Tema acestor dezbateri este cunoscută : rezerva formulată de guvern față de imediata intrare în vigoare a hotărîrilor Adunării naționale și propunerea lui Jacoby de a se recunoaște Adunării dreptul de a lua imediat, fără să mai aștepte aprobarea cuiva, hotărîri cu putere de lege, dar în același timp de a se dezaproba hotărîrea Adunării cu privire la puterea centrală¹⁴².

Altor popoare li se va părea de neînțeles cum de a fost cu puțință angajarea de dezbateri pe asemenea temă. Dar noi ne aflăm în țara stejarilor și a teilor, așa că nu trebuie să ne mire nimic.

Poporul își trimite deputații săi în Adunarea de la Frankfurt, cu împuternicirea de a o proclama putere suverană peste întreaga Germanie și peste toate guvernele ei ; pe baza suveranității ce i-a fost acordată de către popor, ea trebuie să elaboreze o constituție a Germaniei.

Dar, în loc să proclame neîntârziat suveranitatea ei față de diferitele stătulețe germane și față de Bundestag, Adunarea ocolește, timidă, orice întrebare care are vreo legătură cu această problemă și păstrează tot timpul o atitudine nehotărîtă, șovăielnică.

În cele din urmă, trece la rezolvarea unei probleme hotărîtoare : aceea a numirii unei puteri centrale provizorii. Aparent independentă, însă de fapt dirijată de către guverne prin intermediul lui Gagern, alege ea însăși pe regentul imperial ce-i fusese dinainte indicat de către guverne.

Bundestagul recunoaște alegerea făcută și formulează în oarecare măsură pretenția ca ea să capete putere de lege abia după ce va fi confirmată de el.

Și, totuși, din partea Hannoveri și chiar a Prusiei se manifestă unele rezerve; și tocmai rezerva formulată de Prusia a stat la baza dezbaterilor din zilele de 11 și 12 iulie.

De data asta, prin urmare, camera de la Berlin nu e chiar așa de vinovată dacă dezbaterile sînt destul de confuze. Vinovată este însăși șovăielnica, indolenta, neputincioasa Adunare națională de la Frankfurt, dacă hotărârile ei sînt de așa natură încît, vorbind despre ele, nu poți face altceva decît să bați apa în piuă.

Jacoby își argumentează propunerea sa într-o formă concisă și cu limpezimea care-l caracterizează. El îngreuiază considerabil situația oratorilor din aripa stîngă; el spune tot ce se poate spune despre această propunere atunci cînd nu vrei să vorbești despre istoricul apariției puterii centrale, atît de compromițător pentru Adunarea națională.

Și într-adevăr, după dînsul, deputații de stînga nu au mai spus nimic nou; oît despre cei de dreapta, la ei lucrurile au stat și mai prost: fie că au bătut apa în piuă, fie că au recurs la tot felul de subtilități juridice. Și unii, și alții au repetat neconținut același lucru.

Deputatului *Schneider* îi revine onoarea de a expune, primul, în fața Adunării argumentele celor de dreapta.

El începe prin a invoca importantul argument că sus-zisa propunere se contrazice pe ea însăși: pe de o parte recunoaște suveranitatea Adunării naționale, iar pe de altă parte cere camerei conciliatoare să facă o mustrare acestei Adunări și, în felul acesta, să se situeze mai presus de ea. Orice persoană are dreptul să facă o asemenea mustrare, nu însă și Adunarea în plenul ei.

Acest argument subtil, de care cei de dreapta sînt, bineînțeles, nespuse de mîndri, căci el se repetă în toate discursurile lor, vrea să promoveze o teorie cu totul nouă, potrivit căreia Adunarea are mai puține drepturi în fața Adunării naționale decît fiecare persoană în parte.

După acest prim și important argument urmează un al doilea, în care este vorba de republică. Germania este alcătuită, în cea mai mare parte, din monarhii constituționale, și de aceea trebuie să aibă un conducător constituțional neresponsabil, iar nu unul republican responsabil. Acest argument a fost combătut, a doua zi, de d-l *Stein* care a spus: Germa-

nia, prin organizarea ei politică centrală, a fost întotdeauna o republică, ce-i drept o republică călăuzită de cele mai bune intenții.

„Noi — a spus d-l Schneider — am fost împuterniciți să ajungem la o înțelegere pentru instituirea monarhiei constituționale, iar deputații de la Frankfurt au primit o împuternicire similară să ajungă la o înțelegere cu guvernele germane în vederea elaborării unei constituții pentru Germania”.

Reacțiunea prezintă dorințele ei drept fapte împlinite. Atunci când, cuprins de spaimă, Bundestagul, la ordinul unei adunări — așa-zisul Preparlament — care nu avea nici o împuternicire legală, a convocat Adunarea națională germană, nu se punca problema unei înțelegeri: atunci Adunarea națională care a fost convocată era considerată ca suverană. Acum însă situația s-a schimbat. Zilele din iunie de la Paris au făcut să reînvie speranțele nu numai ale mării burghezii, dar și ale adeptilor regimului care a fost răsturnat. Fiecare iuncher din fund de provincie așteaptă cu nărdare revenirea la vechiul său regim al cnutului, și de la reședința imperială din Innsbruck pînă la castelul natal al lui Heinrich al LXXII-lea începe să răsune chemarea de a se ajunge la o „înțelegere în vederea elaborării unei constituții germane”. De acest lucru e vinovată, bineînțeles, însăși Adunarea de la Frankfurt.

„Prin urmare, Adunarea națională a acționat conform împuternicirii ce i-a fost acordată, alegîndu-și un conducător constituțional. Dar ea a acționat și potrivit voinței poporului; covârșitoarea majoritate a acestuia e pentru monarhia constituțională. Și eu consider că ar fi fost o nenorocire dacă Adunarea națională ar fi luat o altă hotărîre. Și nu pentru că sînt împotriva republicii; în principiu eu recunosc — în această privință nu sînt de loc în dezacord cu mine însumi — că republica este cea mai perfectă și mai nobilă formă de stat, dar în realitate noi sîntem încă departe de așa ceva. La noi nu poate exista o asemenea formă atîta timp cît nu există și spiritul corespunzător. Noi nu putem să dorim o republică atîta timp cît ne lipsesc republicanii, adică caracterele nobile, care nu numai în momentele de mare înflăcărare, ci în orice clipă să fie în stare să-și subordoneze cu conștiința împăcată și cu nobilă abnegație propriile lor interese intereselor comune”.

Poate oare cineva să ceară o mai bună dovadă a virtuților reprezentate în camera de la Berlin decît aceste nobile și modeste cuvinte ale deputatului Schneider? Într-adevăr, dacă mai exista vreo îndoială asupra aptitudinii germanilor pentru forma republicană de guvernare, această îndoială trebuia să se risipească ca fumul în fața unor asemenea exemple de autentică virtute cetățenească, de nobilă și mo-

destă abnegație pe care le oferă Schneider, acest Cincinat al nostru! În acest caz, Cincinat al nostru poate să aibă tot curajul și încrederea în sine și în nenumărații cetățeni nobili ai Germaniei, care și ei consideră că republica este cea mai nobilă formă de stat, dar socotesc că ei înșiși sînt niște proști republicani: ei sînt destul de maturi pentru republică și ar suporta republica cu aceeași eroică impasibilitate cu care au suportat monarhia absolută. O republică a oamenilor de treabă ar fi cea mai fericită republică din cîte au fost vreodată: ar fi o republică fără Brutus și Catilina, fără Marat și vijeliile din iunie, o republică a „virtuții sătule și a moralei solvabile”¹⁴³.

Cît de amarnic se înșală Cincinat-Schneider cînd face afirmații de felul acesta:

„În timpul absolutismului nu se pot forma caractere republicane; spiritul republican nu poate să apară, așa deodată, *cît ai bate din palme*; trebuie mai întii să-i educăm în acest spirit pe copiii și pe nepoții noștri! În momentul de față republica ar fi, după mine, cea mai mare calamitate, căci ea n-ar fi decît anarhie sub denumirea profanată a republicii, n-ar fi decît despotism sub masca libertății!”

În schimb, germanii sînt, cum s-a exprimat d-l Vogt (din Giessen) în Adunarea națională, republicani *innăscuți*, și Cincinat-Schneider nu și-ar putea educa mai bine copiii în spiritul republican decît sădînd în mintea lor vechile obiceiuri ale germanilor, decența și frica de Dumnezeu în care a fost crescut și el, cu toată conștiinciozitatea, încă din tinerețe. Republica oamenilor cumsecade n-ar însemna anarhie și despotism și n-ar face decît să ducă la cea mai mare desăvîrșire tihnitele conciliabile ale politicianilor de berărie în care Cincinat-Schneider și-a dovedit marea lui măiestrie. O republică a oamenilor de treabă, ferită de toate atrocitățile și crimele care au întinat prima republică franceză și care, nefiind pătată de sînge și detestînd steagul roșu, ar duce la realizarea unei dorințe care a rămas neîmplinită pînă acum: ar crea posibilitatea pentru fiecare bürger cumsecade să ducă o existență liniștită și tihnită, în deplină cucernicie și onestitate. Cine știe, poate că această republică a oamenilor cumsecade ne-ar readuce chiar breslele, cu toate amuzantele lor procese împotriva meșteșugarilor din afara breslelor! Această republică a oamenilor de treabă nu e un vis himeric, ci realitatea cea mai palpabilă; ea există la Bremen, Hamburg, Lübeck și Frankfurt și chiar în unele părți din

Elveția. În vremea noastră furtunoasă, însă, pretutindeni o paște primejdia, pretutindeni e pe cale de dispariție.

De aceea trezește-te, Cincinat-Schneider, lasă încolo plugul și tarlăua de sfeclă, lasă la naiba berea blondă și tratativele de conciliere, încalecă pe cal și salvează republica amenințată de o mare primejdie, republica *ta*, *republica oamenilor de treabă!*

Scris de F. Engels la 17 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 48
din 18 iulie 1848

Dezbaterile pe marginea propunerii lui Jacoby

(CONTINUARE)

Colonia, 18 iulie. După d-l Schneider urcă la tribună d-l Waldeck, pentru a lua cuvîntul în sprijinul acestei propuneri.

„Într-adevăr, statul prusian se află acum într-o situație fără precedent, și, în fond, nu se poate contesta că, într-o oarecare măsură, ea este chiar îngrijorătoare”.

Și acest început este, într-o oarecare măsură, îngrijorător. Ni se pare că tot îl mai auzim perorînd pe deputatul Schneider.

„Prusia, trebuie s-o spunem, era predestinată să-și exercite hegemonia în Germania”.

Din nou aceeași iluzie vechi-prusacă, aceeași dulce speranță că nu e departe ziua cînd Germania va fi asimilată de Prusia, iar Berlinul va fi proclamat Parisul germanilor! D-l Waldeck vede, într-adevăr, cum se destramă în fața ochilor săi această dulce speranță, dar dînsul privește cu durere în urma ei și reproșează fostului și actualului guvern că din pricina lor nu se află Prusia în fruntea Germaniei.

S-au dus — vai! — frumoasele zile cînd Uniunea vamală¹⁴⁴ a croit drum hegemoniei prusiene asupra Germaniei, cînd patriotismul provincial putea să creadă că „neamul brandenburgilor a hotărît, în ultimii 200 de ani, soarta Germaniei” și o va hotărî și de acum înainte; frumoasele zile cînd Germania Bundestagului, care se afla într-o stare de totală descompunere, putea să vadă în aplicarea generală a cămășii de forță prusace-birocratice ultimul mijloc de menținere a coeziunii ei!

„Bundestagul, de multă vreme condamnat de opinia publică, dispare, și în fața ochilor lumii uimite apare deodată Adunarea națională constituantă de la Frankfurt!”

„Lumea” nu putea, ce-i drept, să nu fie „uimită” văzînd o asemenea Adunare națională constituantă. Vedeți ce spun în această privință ziarele franceze, engleze și italiene.

D-l Waldeck se lansează într-o și mai lungă tiradă, în care se pronunță împotriva proclamării unui împărat al Germaniei, și cedează apoi locul d-lui Reichensperger II.

D-l *Reichensperger II* declară că cei care sprijină propunerea lui Jacoby sînt niște republicani și își exprimă dorința ca ei să-și manifeste tot atît de deschis intențiile lor ca și republicanii din Frankfurt. Apoi asigură și el pe cei de față că Germania nu se află încă „în plenitudinea virtuții civice și politice pe care un mare cugetător politic a indicat-o drept cea mai importantă premisă a republicii”. Proastă trebuie să mai fie situația în Germania dacă acest lucru îl spune patriotul Reichensperger!

Guvernul, continuă dînsul, n-a făcut nici un fel de rezerve (!) ; el n-a făcut decît să-și exprime dorințele. Motive pentru acest lucru au fost destule, și îmi exprim, la rîndul meu, speranța că, cu prilejul adoptării diferitelor hotărîri de către Adunarea națională, nu vor fi întotdeauna ignorate părerile guvernelor. Stabilirea competenței Adunării naționale de la Frankfurt nu este de competența noastră ; însăși Adunarea națională s-a pronunțat împotriva emiterii de teorii asupra propriei sale competențe și a intervenit în mod practic acolo unde era nevoie.

Aceasta înseamnă, cu alte cuvinte, că într-o perioadă de agitație revoluționară, cînd Adunarea de la Frankfurt era atotputernică, ea n-a lichidat, printr-o lovitură hotărîtă, lupta inevitabilă împotriva guvernelor germane ; ea a preferat să amîne bătălia decisivă, și cu prilejul adoptării fiecărei hotărîri în parte să se rezume la mici ciocniri cu un guvern sau altul, ciocniri care slăbesc cu atît mai mult Adunarea cu cît se îndepărtează mai mult de perioada revoluțiilor și se compromite în ochii poporului prin atitudinea ei pasivă. Și în această privință d-l Reichensperger are dreptate ; nu face să ne dăm osteneala de a veni în ajutorul unei Adunări care nu-și apără propriile ei interese !

Deosebit de emoționante sînt însă următoarele cuvinte ale d-lui Reichensperger :

„N-ar fi de loc indicat pentru niște bărbați de stat să discute toate aceste chestiuni de competență ; ceea ce ni se cere nouă este să rezolvăm de fiecare dată diferitele probleme practice care se ivesc”.

Da, se înțelege că „n-ar fi de loc indicat pentru niște bărbați de stat” să termine o dată pentru totdeauna, printr-o hotărîre energică cu toate aceste „probleme practice”; „n-ar fi indicat pentru niște bărbați de stat” exercitarea împuternicirilor revoluționare pe care le are orice adunare trezită la viață de luptele de baricadă împotriva încercărilor întreprinse de reacțiune de a înăbuși mișcarea; se înțelege că Cromwell, Mirabeau, Danton, Napoleon, toată revoluția engleză și cea franceză au recurs la metode care „n-ar fi deloc indicate pentru niște bărbați de stat”, în timp ce Bassermann, Biedermann, Eisenmann, Wiedenmann, Dahlmann au o comportare cît se poate de indicată pentru niște „bărbați de stat”! „Bărbații de stat” părăsesc, în genere, scena cînd pornește revoluția, și revoluția începe să dormiteze în momentul cînd apar din nou „bărbații de stat”! În special cînd apar bărbații de stat de talia d-lui Reichensperger II, deputat al circumscripției Kempen!

„Dacă veți renunța la acest sistem, cu greu veți evita conflictele cu Adunarea națională germană sau cu guvernele diferitelor state germane; veți provoca, în orice caz, discordii regretabile; aceste discordii vor face să-și ridice capul anarhia, și atunci nimeni nu ne va scăpa de războiul civil. Or, războiul civil va fi începutul unor nenorociri și mai mari... Și eu cred că în acest caz se va putea spune și despre noi într-o bună zi: ordinea în Germania a fost restabilită de prietenii noștri din Răsărit și din Apus!”

Se prea poate ca d-l Reichensperger să aibă dreptate. Dacă Adunarea se va ocupa de chestiunile de competență, aceasta poate constitui un motiv de conflicte care vor duce la război civil, la intervenția francezilor și a rușilor. Dar dacă, așa cum a fost pînă acum, asemenea chestiuni nu vor fi luate în considerație, atunci războiul civil este de două ori pe atîta de sigur. Conflictele care la începutul revoluției erau încă destul de simple, se complică pe zi ce trece, și cu cît luarea unei hotărîri se amîină, cu atît deznodămîntul va fi mai chinuitor și mai sîngeros.

O țară ca Germania, care este nevoită să-și croiască drum de la actuala stare de nemaipomenită fărîmitare la aceea de stat unitar, care, dacă nu vrea să piară, trebuie să recurgă la o centralizare revoluționară cu atît mai riguroasă cu cît a fost ea mai fărîmitată pînă acum; o țară care ascunde în pîntecele ei douăzeci de Vendée; care e strînsă ca într-un clește de cele două state continentale mai puternice și mai centralizate, care e înconjurată de nenumărate

mici state vecine, cu care are relații încordate sau se află chiar în stare de război, — o astfel de țară, în vremea noastră de revoluție generală, nu poate scăpa *nici de război civil și nici de război cu țările din afară*. Și aceste războaie, care sînt pentru noi absolut inevitabile, vor fi cu atît mai periculoase și mai pustiitoare cu cît poporul și conducătorii lui vor avea o atitudine mai șovăielnică, cu cît vor amîna mai mult luarea unei hotărîri decisive. Dacă la cîrma țării vor rămîne „bărbații de stat” ai d-lui Reichensperger, apoi n-ar fi exclus să trecem printr-un al doilea Război de 30 de ani. Dar, din fericire, mersul implacabil al evenimentelor, poporul german, țarul Rusiei și poporul francez au, la rîndul lor, un cuvînt de spus.

Scris de F. Engels la 18 iulie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 49
din 19 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Interzicerea cluburilor la Stuttgart și Heidelberg

Colonia, 19 iulie.

Ca s-o întorcă iarăși la perucă și coadă,
Germania au amețit-o cu vin, cu toastul lor;
Iar tu te-ai încrezut în mintea lor neroadă,
Văzind că pe cocardă toți poartă tricolor ¹⁴⁵.

Aceasta a fost, și de data asta, soarta ta, german de treabă! Îți închipui că ai făcut o revoluție? Ce iluzie! — Crezi că ai pus capăt statului polițist? Ce iluzie! — Crezi că acum îți sînt asigurate dreptul de liberă asociere, libertatea presei, înarmarea poporului și alte vorbe mari care ți-au fost adresate peste baricadele din martie? Iluzie, simplă iluzie!

Dar cînd această vrajă iarăși s-a risipit,
Tu arătai, amice, profund nedumerit! ¹⁴⁵

Nedumerit văzînd cum arată așa-zisele tale adunări naționale alese prin vot indirect ¹⁴⁶; nedumerit în fața noilor expulzări de cetățeni germani din orașele germane; nedumerit văzînd tirania săbiei, stăpîină la Mainz, Trier, Aachen, Mannheim, Ulm și Praga; nedumerit în fața arestărilor și proceselor politice de la Berlin, Colonia, Düsseldorf, Breslau etc.

Dar tot ți-a mai rămas ceva, german de treabă; ți-au rămas cluburile! Puteai să te duci la club și să te plîngi în fața tuturor de escrocheriile politice din ultimele luni; puteai să-ți verși amarul în fața unor oameni care gîndeau la fel ca tine și să găsești consolare în cuvintele unor patrioți tot atît de asupriți ca tine și care gîndeau la fel ca tine!

Acum însă s-a sfîrșit și cu asta. Cluburile sînt incompatibile cu „ordinea”. Pentru „restabilirea încrederii” este absolut necesar să se pună capăt acțiunii de subminare pe care o duc cluburile.

Am relatat ieri cum guvernul din *Württemberg* a interzis de-a dreptul, printr-o ordonanță regală, asociația democratică districtuală din Stuttgart. Autoritățile nu-și mai dau acum osteneala să trimită în fața organelor judecătorești pe conducătorii cluburilor, ci revin, pur și simplu, la vechile măsuri polițienești. Mai mult încă: d-nii *Harpprecht*, *Duvernoy* și *Maucler*, care au contrasemnat această ordonanță, merg și mai departe: ei amenință cu pedepse neprevăzute de lege și care merg pînă la un an închisoare pe toți cei ce nu respectă interdicția; ei elaborează legi penale, și încă legi penale excepționale, care nu trec prin cameră, și numai „în virtutea § 89 din constituție”!

Lucrurile nu stau mai bine nici în *Baden*. Astăzi publicăm comunicatul în legătură cu interzicerea asociației democratice studențești de la Heidelberg. Acolo dreptul de asociere nu se contestă, în genere, atît de deschis; el este contestat numai *studenților*, în virtutea vechilor legi excepționale — demult abrogate — ale Bundestagului; studenții sînt amenințați cu pedepse prevăzute de aceste legi, care nu mai sînt în vigoare.

Trebuie să ne așteptăm deci ca în curînd cluburile să fie interzise și la noi.

Dar pentru ca guvernele să poată recurge în deplină siguranță la asemenea măsuri și fără a provoca indignarea opiniei publice, pentru asta avem noi o Adunare națională la Frankfurt. Această adunare va trece, desigur, cu aceeași ușurință peste asemenea măsuri polițienești ca și peste revoluția de la Mainz*, și va începe discuțiile la ordinea de zi.

Deci nu pentru a obține ceva de la această Adunare, ci numai pentru a sili încă o dată majoritatea ei să proclame deschis, în fața întregii Germanii, alianța ei cu reacțiunea, cerem noi deputaților de extrema stîngă de la Frankfurt să propună ca:

Autorii acestor măsuri, și anume d-nii *Harpprecht*, *Duvernoy*, *Maucler* și *Mathy*, să fie deferiți justiției pentru că au încălcat drepturile fundamentale ale poporului german.

Scris de F. Engels la 19 iulie 1848

Se tipăreste după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 50

din 20 iulie 1848

* Vezi volumul de față, pag. 15—17. — *Nota Red.*

Proiectul de lege prusian cu privire la presă

Colonia, 19 iulie. Aveam de gînd să-i delectăm azi, în continuare, pe cititorii noștri cu o expunere a dezbaterilor conciliatoare, și în special să le prezentăm strălucitul discurs al deputatului Baumstark, dar evenimentele ne împiedică să facem acest lucru.

Mai aproape dinții decît părinții. Cînd este amenințată însăși existența presei, îl lași în plata domnului pînă și pe deputatul Baumstark.

D-l Hansemann a prezentat adunării conciliatoare un proiect de lege cu privire la presă cu caracter provizoriu. Grija atît de părintească pe care o manifestă d-l Hansemann pentru presă ne obligă să ne ocupăm fără întîrziere de această chestiune.

Pe vremuri, Code Napoléon * era înfrumusețat cu înălțătoarele capitole ale codului prusian. Acum, după revoluție, lucrurile s-au schimbat. Acum este împodobit codul prusian cu cele mai strălucitoare perle din acest Code și din legile din septembrie. Duchâtel nu este, bineînțeles, Bodelschwingh.

Acum cîteva zile am făcut cunoscute cititorilor noștri principalele prevederi ale acestui proiect de lege cu privire la presă. N-a trecut multă vreme de cînd un proces de calomnie ne-a oferit prilejul să dovedim că articolele 367 și 368 din Code pénal ** sînt în flagrantă contradicție cu libertatea presei ***, și iată că d-l Hansemann se pregătește nu numai să extindă acțiunea lor asupra întregii monarhii, dar să le și înăsprească de cel puțin trei ori pe atîta. În noul

* Codul Napoleon. — *Nota Trad.*

** Codul penal. — *Nota Trad.*

*** Vezi volumul de față, pag. 222—223. — *Nota Red.*

proiect regăsim ceea ce ne-a devenit atât de drag și de scump ca urmare a experienței noastre practice.

Regăsim aici interdicția, sub pedeapsa cu închisoare de la 3 luni pînă la 3 ani, de a acuza pe cineva de fapte pasibile de pedeapsă sau „care ar atrage după sine oprobriul public”. Regăsim aici și interdicția de a stabili veracitatea faptului pe altă cale decît cu ajutorul unor „documente de perfectă autenticitate”; într-un cuvînt, regăsim aici toate monumentele clasice ale despotismului napoleonian în domeniul presei.

De fapt, d-l Hansemann nu face altceva decît să-și respecte promisiunea de a face ca vechile provincii să se bucure și ele de avantajele legislației renane!

§ 10 din proiectul de lege este o încununare a prevederilor menționate; dacă calomnia este îndreptată împotriva unor *funcționari publici*, în legătură cu felul cum își îndeplinesc obligațiile lor de serviciu, atunci pedeapsa obișnuită poate fi majorată cu o jumătate.

Articolul 222 din Codul penal prevede pedeapsa cu închisoare de la o lună la doi ani în caz de *insultă verbală* (outrage par parole) a unui funcționar în timpul exercițiului funcțiunii sale sau cu prilejul (à l'occasion) exercițiului funcțiunii sale. Cu toate eforturile binevoitoare ale parchetului, acest articol n-a fost încă aplicat presei, și aceasta pentru motive cît se poate de întemeiate. Pentru a remedia acest neajuns, d-l Hansemann l-a transformat în § 10, menționat de noi mai sus. Mai întîi termenul „cu prilejul” a fost înlocuit cu expresia mai comodă: „în legătură cu felul cum își îndeplinesc ei obligațiile lor de serviciu”; în al doilea rînd, expresia atât de incomodă par parole a fost schimbată cu par écrit; și, în al treilea rînd, pedeapsa a fost întreită.

Din ziua intrării în vigoare a acestei legi, funcționarii prusieni vor putea să doarmă liniștiți. Dacă d-l Pfuel va însemna cu piatra iadului urechile și mîinile polonezilor și presa va face cunoscut acest fapt, atunci se vor da pedepse de 4¹/₂ luni pînă la 4¹/₂ ani închisoare! Dacă vor fi trimiși, din greșeală, niște cetățeni la închisoare, deși se știe că nu sînt vinovați, și presa va relata acest fapt, atunci i se vor da de la 4¹/₂ luni pînă la 4¹/₂ ani de închisoare! Dacă Landrat-ii se transformă în comis-voiajori ai reacțiunii și strîng semnături pe adresele regaliste și presa îi dă în vileag pe acești domni, atunci — de la 4¹/₂ luni pînă la 4¹/₂ ani închisoare!

Din ziua intrării în vigoare a acestei legi, funcționarii vor putea comite orice samavolnicie, orice act de tiranie, orice ilegalitate, fără teamă de a fi pedepsiți; ei vor putea să bată nestînjenți și să ordone altora să bată, să aresteze, să țină pe oameni închiși, fără să-i interogheze. Singurul control eficace, presa, devine ineficace. În ziua cînd va intra în vigoare această lege, birocrația va putea să benchetuiască de bucurie, căci ea devine mai puternică și mai autoritară decît a fost pînă în martie și va avea mîna mai liberă decît pînă atunci.

Intr-adevăr, ce mai rămîne din libertatea presei dacă nu poți expune oprobriului public ceea ce *merită* acest oprobriu?

Potrivit legilor de pînă acum, presa putea cel puțin să citeze fapte menite să servească drept dovezi pentru afirmațiile și acuzațiile ei în general. De acum încolo ea nu va mai putea face acest lucru, nu va mai *prezenta fapte, se va mărgini* doar la fraze generale, pentru ca toți binevoitorii, începînd cu d-l Hansemann și terminînd cu ultimul burtăverde, să aibă dreptul de a spune că presa nu face decît să *insulte*, și nu *dovedește* nimic. Tocmai de aceea i se interzice să dovedească.

În ce ne privește, i-am recomanda d-lui Hansemann să mai adauge un punct la binevoitorul său proiect. El ar putea să declare pasibilă de pedeapsă orice încercare de a-i expune pe d-nii funcționari nu numai oprobriului public, dar și ilarității publice. Altminteri această lipsă va fi destul de dureros resimțită.

Nu ne vom opri asupra articolelor de lege privitoare la cazurile de încălcare a moralității, asupra prescripțiilor privitoare la confiscări etc. Ele întrec toate splendorile legislației presei din vremea lui Ludovic-Filip și a Restaurației. Menționăm doar un singur punct: în conformitate cu § 21, procurorul poate nu numai să ceară interzicerea lucrărilor gata tipărite, dar poate chiar să dea dispoziție să fie confiscat *un manuscris abia dat la tipar* dacă conținutul lui este susceptibil de a fi interpretat ca o infracțiune sau un delict care poate fi urmărit de autorități! Ce cîmp larg de activitate pentru procurorii iubitori de oameni! Ce distracție plăcută să te duci la redacțiile ziarelor, ori de cîte ori ți se năzare, și să ceri celor de acolo să-ți prezinte spre examinare „manuscrisele predate la tipar”, căci s-ar putea, totuși, să găsești unele lu-

cruri susceptibile de a fi interpretate ca o infracțiune sau ca un delict !

Cît de caraghios arată, după toate acestea, seriozitatea solemnă a aceluși paragraf din proiectul de constituție și din „Drepturile fundamentale ale poporului german” care glăsuiește : *„Cenzura nu mai poate fi instituită niciodată !”*.

Scris de K. Marx la 19 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 50

din 20 iulie 1848

Proiectul de lege cu privire la garda civilă

I

Colonia, 20 iulie. Garda civilă a fost dizolvată — iată principalul paragraf din proiectul de lege cu privire la înființarea gărzii civile, deși el a fost plasat abia la sfârșitul acestui proiect, ca § 121, în următoarea formulare modestă :

„Avînd în vedere înființarea, prin prezenta lege, a gărzii civile, se declară dizolvate toate unitățile înarmate care în momentul de față fac parte din garda civilă sau care există paralel cu ea”.

La dizolvarea unităților care nu făceau parte direct din garda civilă s-a și trecut fără nici un fel de formalități. Dar dizolvarea gărzii civile însăși nu poate fi efectuată decît sub aparența unei *reorganizări* a ei.

Un sentiment de decență i-a determinat pe legiuitori să includă în § 1 tradiționala frază constituțională de mai jos :

„Garda civilă are menirea să apere libertatea constituțională și ordinea legală”.

Pentru a corespunde însă „*spiritului acestei meniri*”, garda civilă nu are voie nici să se gîndească la treburile publice, nici să vorbească despre ele, nici să le pună în discuție sau să ia hotărîri asupra lor (§ 1), nici să se întrunească, nici să pună mîna pe arme (§ 6) și, în general, nu trebuie să dea nici un semn de viață fără permisiunea înaltelor foruri. Nu garda civilă „apără” constituția împotriva autorităților, ci autoritățile apără constituția împotriva gărzii civile. Potrivit § 4, garda civilă trebuie „să se supună” orbește „ordinelor date de autorități” și să se abțină de la orice amestec „în treburile organelor comunale, administrative sau judecătorești”, ca și de la orice comentarii. În caz că „refuză” să se supună în mod pasiv, d-l Regierungs-

präsiđent poate „s-o suspende din serviciu” pe timp de patru săptămîni (§ 4). Iar dacă provoacă cumva nemulţumirea coroanei, poate fi „suspendată din serviciu printr-un decret regal” pe timp de „6 luni” sau chiar „dizolvată”,  i abia după 6 luni trebuie organizată din nou (§ 3). Prin urmare (§ 2), „ n fiecare comună a regatului trebuie să ia fiinţă o gardă civilă”, afară de cazul c nd d-l Regierungspr asident sau regele vor considera necesar să dea în unele comune dispoziţii contrare. Dacă treburile statului nu s nt „de resortul” gărzii civile, în schimb garda civilă este „de resortul ministrului de interne”, adică al *ministrului poliţiei*, șeful ei firesc, care, „potrivit spiritului menirii sale”, este credinciosul Eckart¹⁴⁷ al „libert tii constituţionale” (§ 5). At ta timp c t garda civilă nu este chemată de d-l Regierungspr asident sau de alţi domni funcţionari „să apere libertatea constituţională”, adică să execute ordinele pe care cred de cuviinţă să i le dea  efii ei, cu alte cuvinte nu este chemată să- i îndeplinească *serviciul*, -adevărata ei misiune constă în a îndeplini prescripţiile *regulamentului militar*  ntocmit de un *colonel* regal. Regulamentul militar este magna charta * a gărzii civile, care a fost creată tocmai pentru apărarea ei  i executarea prevederilor ei. Trăiască *regulamentul militar*!  n fine, înrolarea în garda civilă dă prilej fiecărui prusian „ n v rst a de 24 până la 50 de ani” să depună următorul *jur m nt* :

„Jur supunere  i credinţă regelui, constituţiei  i legilor regatului”.

Biata constituţie! C t de timidă, burghez-modestă  i umilă arată ea, strivită aici între rege  i legi.  n primul r nd vine jur m ntul fața de rege, jur m ntul iubiţilor credincioşi, apoi urmează jur m ntul fața de constituţie  i la urmă vine un jur m nt care nu are alt sens decât cel legitimist, ca  i cum alături de legile care decurg din constituţie ar exista  i alte legi, izvorite din atotputernicia regală.  i acum bravul cetăţean ţine din cap p n  în picioare „de resortul ministrului de interne”.

Acest om de treabă a primit armele  i tunica cu condiţia de a renunţa înainte de toate la drepturile sale politice fundamentale: dreptul de asociere etc. Datoria sa de a apăra „libertatea constituţională” el  i-o îndeplineşte „ n spiritului menirii ei”, execut nd orbeşte ordinele autorităţilor  i  nlo-

* — marea cartă. — Nota Trad.

cuint libertatea burgheză obișnuită, tolerată chiar în timpul monarhiei absolute, cu supunerea pasivă, inertă și lipsită de personalitate a soldatului. Frumoasă școală, cum spune d-l Schneider în Adunarea conciliatoare, pentru educarea viitorilor republicani! Ce a devenit cetățeanul nostru? O ființă hibridă, pe jumătate jandarm prusian, pe jumătate constabler englez. Dar toate aceste prejudicii le compensează *regulamentul militar* și conștiința că se supune unui ordin. În loc de a dizolva armata în popor, n-a fost oare mai original de a dizolva poporul în armată?

Această transformare a unor fraze constituționale în realități prusiene oferă un spectacol într-adevăr bizar.

Dacă prusacismul consimte să devină constituțional, atunci și constituționalismul trebuie să consimtă să devină prusac. Biet constituționalism! Germani de treabă! De când se tot vaită că nu se împlinesc promisiunile „*cele mai solemne*”. În curînd vor cunoaște o *singură* teamă, teama de a vedea împlinite aceste promisiuni solemne! Poporul este pedepsit par ou il a pêché*. Ați vrut *libertatea presei*? Ei bine, veți fi *pedepsiți* cu libertatea presei și veți avea o cenzură fără cenzoari, o cenzură exercitată de parchet, o cenzură exercitată cu ajutorul unei legi care socoate că este „în spiritul menirii” presei să se intereseze de tot ce vreți, numai de autorități nu, de autoritățile infailibile, o cenzură a pedepselor cu închisoarea și a amenzilor în bani. Așa cum cerboanca tînjește după apa izvoarelor, veți tînji și voi după bunul, vechiul, mult bîrfitul și prea puțin înțelesul censor, acest ultim roman, sub a cărui supraveghere circumspectă și ascetică viața voastră a fost atît de comodă și ferită de primejdii.

Ați vrut o *gardă populară*? Veți avea un *regulament militar*. Veți sta la dispoziția autorităților, veți face instrucție militară și vă veți deprinde să vă supuneți în mod pasiv pînă nu veți mai putea.

Legiuitorii prusaci au sezisat, cu perspicacitatea care le este proprie, că orice nouă instituție constituțională oferă cel mai bun prilej pentru noi legi penale, noi regulamente, noi măsuri, noi supravegheri, noi șicane și o nouă birocrație.

*— pe unde a păcătuit. — *Nota Trad.*

Oricîte revendicări constituţionale vreţi! Oricîte revendicări constituţionale vreţi! — exclamă guvernul faptelor. La fiecare revendicare răspundem cu o *faptă!*

Revendicare : Fiecare cetăţean să fie înarmat în vederea apărării „libertăţii constituţionale“.

Răspuns : De acum încolo fiecare cetăţean ţine de resortul ministerului de interne.

Mai uşor puteau fi recunoscuţi grecii sub chipul animalelor în care i-a transformat Circe decît pot fi recunoscute instituţiile constituţionale sub chipul plăsmuirilor fantastice în care le îmbracă *prusacismul* şi al său *guvern al faptelor*.

După *reorganizarea prusacă a Poloniei* — *reorganizarea prusacă a gărzii civile!*

II

Colonia, 21 iulie. După cum am văzut, „prevederile generale” ale proiectului de lege cu privire la *garda civilă* se reduc la atât: garda civilă a încetat să existe. În treacăt ne vom ocupa și de alte câteva capitole ale proiectului de lege, pentru a desprinde din ele spiritul de care este animat „guvernul faptelor” și din nou va trebui să extragem materialul brut cu privire la instituția desemnată printr-un pseudonim. Un mare număr de paragrafe se referă la împărțirea în comune și districte, la noua împărțire administrativă a monarhiei etc., măsuri care, după cum se știe, își mai duc viața tainică în sinul plin de mistere al guvernului faptelor. Dar de ce atunci guvernul faptelor a depus proiectul său de lege cu privire la reorganizarea gărzii civile înaintea mult promisului său proiect de lege cu privire la împărțirea administrativă în comune și districte etc.?

În capitolul al III-lea găsim două foi matricole militare: foaia matricolă a persoanelor onorabile obligate să presteze serviciul în garda civilă și foaia matricolă a persoanelor obligate să presteze serviciul în garda civilă și care sînt întreținute din fonduri publice (§ 14). Printre persoanele care sînt întreținute din fonduri publice nu se numără, firește, armata funcționarilor. Se știe că în Prusia tocmai ei sînt aceia care formează clasa productivă propriu-zisă. Ca și sclavii în Roma antică, pauperii „sînt înrolați numai în cazuri excepționale”. Dar dacă din cauza dependenței lor civice pauperii sînt tot atât de puțin solicitați să apere „libertatea constituțională” ca și lazzaroni la Neapole, li se cuvine oare să li se atribuie în această nouă instituție a ascultării pasive o poziție subordonată?

În afară de pauperi mai găsim aici o diferențiere mult mai importantă între persoanele *solvabile* obligate să presteze serviciul în garda civilă și cele *insolvabile* supuse acestei obligații.

În prealabil trebuie să mai facem o remarcă. Potrivit § 53,

„pe cuprinsul întregii țări garda civilă trebuie să poarte aceeași uniformă simplă, aprobată de rege. Uniforma trebuie aleasă în așa fel, încît să excludă posibilitatea de a se confunda garda civilă cu armata”.

Firește! Uniforma trebuie aleasă în așa fel, încît armata să contrasteze cu garda civilă și garda civilă să contrasteze cu poporul, pentru ca la anumite ocazii, cum sînt atacurile cu arme albe, cu arme de foc și alte asemenea operații militare, să nu se facă vreo confuzie. *Uniforma ca atare* este însă tot atît de indispensabilă ca și foaia *matricolă*, ca și regulamentul *militar*. Livrea libertății este tocmai *uniforma*. Această livrea este un prilej de a spori simțitor cheltuielile de echipare ale gărzii civile, iar cheltuielile sporite ale acestei echipări sînt un prilej binevenit pentru a săpa o prăpastie de netrecut între *burghezii* din garda civilă și *proletarii* din garda civilă.

Ascultați mai departe :

§ 57. Fiecare membru al gărzii civile este obligat să-și procure pe *cheltuiala* sa uniforma — acolo unde ea a fost introdusă —, insignele militare și arma. Dar comuna este obligată să procure aceste obiecte, pe cheltuiala ei, în cantitate necesară pentru echiparea *acelei părți din garda civilă care prestează efectiv serviciu și care nu are posibilitatea să și le procure pe propria-i cheltuială*.

§ 59. Echipamentul procurat de comună rămîne proprietatea acesteia, ea avînd dreptul de a-l depozita, în timpul cît nu este folosit pentru serviciu, în locuri special amenajate.

Prin urmare, toți cei care nu-și pot procura echipamentul militar complet — și în această categorie intră marea majoritate a populației din Prusia, cuprinzînd totalitatea muncitorilor și o mare parte a stării de mijloc — rămîn în virtutea legii *fără arme* „în timpul cît nu le folosesc pentru serviciu”, Pe cînd *burghezia* din garda civilă rămîne permanent în posesiunea armelor și a uniformei. Întrucît aceeași burghezie, reprezentată prin „comună”, „poate depozita în locuri special amenajate” tot „echipamentul” pe care l-a procurat, ea se află în posesiunea nu numai a propriilor ei arme, ci dispune totodată și de armele proletariatului din garda civilă și deci „poate” și „va” refuza eliberarea armelor chiar

pentru „serviciu”, în cazul când s-ar ajunge la ciocniri politice care nu i-ar conveni. În felul acesta este restabilit sub o formă pe cât de imperceptibilă, pe atât de eficientă și de hotărîtoare, privilegiul politic al capitalului. Capitalul deține privilegiul armelor față de cei neavuți așa cum îl avea baronul feudal în timpul evului mediu față de iobagul său.

Pentru ca acest privilegiu să se exprime în toată exclusivitatea sa, § 56 prevede că

„numai la țară și în orașele cu o populație sub 5.000 de suflete se admite înarmarea gărzii civile cu lănci sau săbii, și atunci cînd se recurge la acest fel de înarmare uniforma poate fi înlocuită cu o *insignă militară*, stabilită de colonel.

În toate orașele cu o populație de peste 5.000 de suflete, *uniforma* va spori *zensul* fără de care nu ți se conferă realmente dreptul de a purta arme, sporind totodată și numărul proletarilor din garda civilă. După cum uniformele și armele se dau acestui proletariat, adică mării majorității a populației, numai *cu împrumut*, tot așa i se dă în genere numai *cu împrumut dreptul de a purta arme*, și chiar și existența sa în garda civilă, și — beati possidentes, ferice de cei avuți! Sentimentul de inferioritate morală de care este cuprins omul îmbrăcat într-o *haină de împrumut*, și mai ales o haină cum este cea a soldaților care trece de la unul la altul, este, firește, primul lucru ce se cere de la romanii chemați să apere „libertatea constituțională”. În schimb însă, nu va crește oare prin aceasta sentimentul demnității gărzii civile *solvabile* de care ea este atât de mîndră? Și mai mult decît atât ce se poate cere?

Dar înseși aceste condiții care fac ca dreptul de a purta arme să fie ceva iluzoriu pentru majoritatea populației sînt restrînse, în interesul părții avute a populației, al capitalului privilegiat, prin alte condiții și mai restrictive.

Comuna trebuie să dispună de fapt de echipamentul necesar numai pentru partea insolubilă din garda civilă „care prestează efectiv serviciu”. Potrivit § 15, iată cum stau lucrurile cu această parte a trupei „care prestează efectiv serviciul militar” :

„În toate comunele în care numărul total al bărbaților apți pentru serviciul curent întrece a douăzecea parte a populației, conducerea comunei are dreptul să limiteze la această cifră numărul bărbaților care prestează efectiv serviciu. În caz că uzează de acest drept, ea trebuie să organizeze serviciul în așa fel, încît toți bărbații care pot fi folosiți în acest serviciu să-l presteze pe rînd, cu schimbul. De fiecare dată însă

ea nu poate să lase la vatră și să înlocuiască cu oameni noi mai mult de o treime; se menționează că vor fi chemați să presteze în același timp serviciu oameni din toate contingentele, proporțional cu numărul lor”.

Și acum calculați pentru ce parte infimă a proletariatului din garda civilă și a întregii populații procură de fapt comuna echipament militar?

În articolul nostru de ieri am văzut cum reorganizează guvernul faptelor instituția constituțională a gărzii civile în spiritul statului vechi-prusac, în spiritul statului birocratic. Însă abia azi el ni se înfățișează la înălțimea misiunii sale, când vedem cum transformă această instituție a gărzii civile în spiritul revoluției din iulie, în spiritul lui Ludovic-Filip, în spiritul epocii în care capitalul este urcat pe tron, și

toate, toate-s ale sale,
trimbițe îl preamăresc! ¹⁴⁸

Cîteva cuvinte despre guvernul Hansemann-Kühlwetter-Milde. D-l Kühlwetter a emis acum cîteva zile o circulară, adresată tuturor d-lor Regierungspräsidenten, în care înfie-rează uneltirile reacțiunii. Cum se explică acest fenomen?

Guvernul faptelor vrea să instaureze dominația burgheziei și totodată să ajungă la un compromis cu vechiul stat feudal-polițienesc. În exercitarea acestei sarcini echivoce, contradictorii, el vede cum dominația burgheziei, care abia urmează să fie instaurată, precum și propria sa existență sînt subminate în fiecare clipă în spirit absolutist, în spirit feudal de reacțiune, și în cele din urmă vor fi învinse de ea. Burghezia nu poate cuceri propria ei dominație fără să-și asigure în prealabil ca aliat întregul popor, fără să se manifeste, prin urmare, în spirit mai mult sau mai puțin democratic.

Dar a voi să legi epoca restaurației de epoca din iulie, a căuta să obții ca burghezia, care încă mai luptă împotriva absolutismului, feudalismului, împotriva iuncherimii și dominației militarismului și birocratismului, să înlătore încă de pe acum poporul, să-l subjuge și să-l dea deoparte — iată cvadratura cercului, iată o problemă istorică în a cărei rezolvare va suferi un eșec chiar și un guvern al faptelor, chiar și un triumvirat Hansemann-Kühlwetter-Milde.

III

Colonia, 23 iulie. Capitolul din *proiectul de lege cu privire la garda civilă* referitor la „*alegerea și numirea șefilor*” este un adevărat *labirint de metode electorale*. Asemenea Ariadnei, vom da Tezeului modern — onesta gardă civilă — firul care o va scoate din acest labirint. Tezeul modern se va dovedi a fi însă tot atât de nerecunoscător ca și cel antic, și, după ce-l va ucide pe Minotaur, infidelul o va părăsi pe Ariadna sa, presa, pe stîncile din Naxos.

Să enumerăm diferitele coridoare ale labirintului.

Coridorul I. Alegeri directe.

§ 42. „Comandanții gărzii civile, pînă la gradul de căpitan inclusiv, vor fi aleși de membrii gărzii civile *care prestează efectiv serviciu*”.

Coridorul lateral. „Membrii gărzii civile care prestează efectiv serviciu” constituie numai o mică parte a bărbaților realmente „apți de a purta arme”. Compară § 25 și articolul nostru de alaltăieri.

Alegerile „directe” nu sînt prin urmare decît așa-zisele alegeri directe.

Coridorul al II-lea. Alegeri indirecte.

§ 48. „Maiorul comandant de batalion este ales cu majoritate absolută de voturi de către căpitani, comandanții de pluton și comandanții de grupă din companiile respective”.

Coridorul al III-lea. Combinarea alegerilor indirecte cu numiri de către rege.

§ 49. „Comandantul de regiment este numit de către rege pe baza unei liste de trei candidați aleși de comandanții batalioanelor respective și de ceilalți comandanți pînă la comandanții de pluton inclusiv”.

Coridorul al IV-lea. Combinarea alegerilor indirecte cu numiri de către domnii comandanți.

§ 50. „Adjutanții sînt numiți de către comandanții respectivi din rîndul comandanților de pluton, furierii batalionului — din rîndul comandanților de grupe, toboșarul batalionului — din rîndul toboșarilor”.

Coridorul al V-lea. Numirea directă pe cale birocratică.

§ 50. „Plutonierul și furierul companiei sînt numiți de către căpitan, vagmistru și furierul escadronului — de către căpitanul de cavalerie, iar caporalul — de către plutonier”.

Dacă, prin urmare, aceste metode electorale încep cu alegeri directe falsificate, ele se încheie cu încetarea nefalsificată a oricăror alegeri, cu bunul plac al domnilor căpitani, al căpitanilor de cavalerie și al comandanților de pluton. Finis coronat opus *. Acest labirint își are și el o poantă, un punct culminant.

Cristalele care se precipită în urma acestui complicat proces chimic, începînd cu falnicul colonel și pînă la neînsemnatul fruntaș, se fixează pe timp de 6 ani.

§ 51. „Comandanții sînt aleși și numiți pe termen de șase ani”.

Este greu de înțeles de ce guvernul faptelor a mai găsit necesar, după asemenea măsuri de precauție în „prevederile generale”, să-i strige cu o totală lipsă de tact gărzii civile în față: instituția voastră *politică* va fi reorganizată ca instituție pur *polițienească* și pepinieră de *muștrulială vechiprusacă*. La ce bun să spulberi iluziile?

Numirea de către *rege* reprezintă într-o asemenea măsură o *canonizare*, încît în capitolul „*Instanțele de judecată ale gărzii civile*” nu se indică nici o instanță de judecată pentru „*colonel*”, ci sînt indicate numai instanțe de judecată pentru celelalte grade pînă la *maior* inclusiv. Într-adevăr, cum ar putea un colonel regal să comită un delict?

Simpla existență ca membru al gărzii civile înseamnă, în schimb, o asemenea *profanare* a noțiunii de cetățean, încît e de ajuns un cuvînt al șefului său, de la infailibilul colonel regal și pînă la un vlăjgan oarecare numit de căpitan plutonier al companiei sau avansat caporal de domnul comandant de pluton, ca el să fie lipsit timp de 24 de ore de *libertatea sa individuală* și încarcerat.

* — Sfirșitul incununează opera. — *Nota Trad.*

§ 81. „Orice șef poate admonesta în timpul serviciului pe *subalternul* său; el are chiar dreptul să ordone *arestarea imediată și încarcerarea pe termen de 24 de ore* a subalternului care în timpul serviciului se va dovedi a fi în stare de ebrietate sau se va face vinovat de un *alt act grav de indisciplină în serviciu*”

Domnul șef este, firește, cel care stabilește ce *anume* poate fi considerat *alt act grav de indisciplină în serviciu*, iar *subalternul* trebuie să se supună ordinului.

Prin urmare, dacă, potrivit introducerii la acest proiect de lege, cetățeanul se apropie de „spiritul menirii sale”, „apărarea libertății constituționale”, încetînd să fie ceea ce, după Aristotel, este menirea omului, anume un „zoon politic”, un animal politic, el își desăvîrșește menirea sa numai renunțînd la libertatea sa cetățenească, lăsînd-o la cheremul unui colonel sau a unui caporal.

„*Guvernul faptelor*” pare să cultive ciudate idei mistice-orientale, un fel de *cult al lui Moloh*. Pentru a apăra „libertatea constituțională” a d-lor *Regierungspräsidenten*, a primarilor, directorilor, președinților și comisarilor de poliție, a slujbașilor parchetului, președinților sau directorilor tribunalelor, a judecătorilor de instrucție, judecătorilor de pace, staroștilor, miniștrilor, clerului, militarilor activi, a grănicerilor, vameșilor, perceptorilor, funcționarilor din departamentul silviculturii și ai poștelor, a directorilor și paznicilor tuturor închisorilor, a organelor executive polițienești și a persoanelor sub 25 de ani sau peste 50 de ani, care cu toții, potrivit §§ 9, 10 și 11 nu fac parte din garda civilă, pentru a apăra „libertatea constituțională” a acestei elite a națiunii, tot restul națiunii trebuie să-și jertfească pe altarul patriei libertățile sale constituționale, ba chiar și libertatea individuală. Pends-toi, Figaro! Tu n'aurais pas inventé cela! *

Este de prisos să spunem că capitolul cu privire la *pedepse* a fost întocmit cu o minuțiozitate sadică. În „spiritul menirii ei”, întreaga instituție a gărzii civile urmează să nu fie altceva decît o ispășire pentru năzuințele onoratei burghezii de a avea o constituție și o gardă populară. Menționăm numai că, în afară de cazurile pasibile de pedeapsă prevăzute de *lege*, se mai pedepsesc potrivit noii liste de pedepse (vezi § 82 și urm.) și cazurile prevăzute de *regulamentul militar*, această magna charta a gărzii civile elaborată de *colonelul regal* asistat de maior și aprobată de „re-

* — Spinzură-te Figaro! Așa ceva n-ai fi născocit! (*Beaumarchais*: „Nunta lui Figaro”). — *Nota Red*

prezentanța districtuală" apocrifă. Este de la sine înțeles că *pedepsele cu închisoarea* pot fi înlocuite cu *amenzi în bani*, pentru ca deosebirea dintre membrii *solvabili* și cei *insolvabili* ai gărzii civile — deosebire pe care a născocit-o „guvernul faptelor” —, dintre *burghezia* și *proletariatul* din garda civilă să se bucure de o sancționare penală.

Instanțele excepționale pe care guvernul faptelor este nevoit să le scoată în linii mari din constituție, el le introduce din nou pe sub mină în legea cu privire la garda civilă. Toate actele de indisciplină comise de membrii gărzii civile și de comandanții de grupe sînt de competența tribunalelor de companie, formate din 2 comandanți de pluton, 2 comandanți de grupă și 3 membri de rînd ai gărzii civile (§ 87). Toate actele de indisciplină comise de „comandanții de companie din batalionul respectiv, de la comandantul de pluton pînă la maior inclusiv”, sînt de competența tribunalelor de batalion, formate din 2 căpitani, 2 comandanți de pluton și 3 comandanți de grupă (§ 88). Pentru maior există o altă instanță excepțională, despre care în același § 88 se spune următoarele: „Dacă ancheta se referă la un maior, atunci în componența tribunalelor de batalion intră și doi maiori ca membri ai tribunalelor”. În sfîrșit, d-l colonel, după cum am mai spus, *nu este supus jurisdicției* nici unei instanțe.

Acest minunat proiect de lege se termină cu următorul paragraf :

(§ 123). „Dispozițiile privitoare la participarea gărzii civile la apărarea patriei în caz de război, ca și cele privitoare la înarmarea, echiparea și aprovizionarea ei în acea perioadă, se stabilesc pe baza legii generale cu privire la organizarea armatei”.

Cu alte cuvinte: *Landwehrul continuă să existe alături de garda civilă reorganizată*.

Nu merită oare guvernul faptelor, chiar și numai pentru acest proiect de lege și pentru proiectul său de lege cu privire la armistițiul cu Danemarca, să fie tradus în fața justiției ?

Scris între 20 și 23 iulie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 51, 52
și 54 din 21, 22 și 24 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Gazeta „Faedrelandet”¹⁴⁹ despre armistițiul cu Danemarca

Colonia, 20 iulie. Pentru ca patria să se convingă că prin așa-numita revoluție care i-a adus o Adunare generală, un regent imperial etc. ea n-a realizat decît reînvierea totală a faimosului Sfînt imperiu roman de națiune germană, reproducem următorul articol din gazeta daneză „Faedrelandet”. Nădăjduim că acest articol va reuși să dovedească chiar celor mai creduli amioi ai ordinii că, datorită mediației englezilor și amenințărilor rușilor, cele 40.000.000 de germani au fost din nou trași pe sfoară de cele 2.000.000 de danezi, așa cum s-a întîmplat de fiecare dată și pe timpul „auguștilor împărați”.

„Faedrelandet”, ziarul personal al ministrului Orla Lehmann, se exprimă astfel despre armistițiu :

„Dacă privim armistițiul numai prin prisma speranțelor și a deciziunilor noastre, firește că nu ne putem declara mulțumiți cu el ; dacă presupunem că guvernul a fost pus în fața alternativei de a încheia armistițiul sau de a avea perspectiva să-i alunge pe germani din Schleswig cu ajutorul Suediei și Norvegiei și să-i silească să recunoască dreptul Danemaricii de a reglementa treburile acestui ducat în înțelegere cu locuitorii lui, trebuie să recunoaștem că guvernul a dat dovadă de lipsă de răspundere încheind armistițiul. Guvernul nu a avut însă altă ieșire. Trebuie să luăm în considerație că atît Anglia cît și Rusia, cele două mari puteri interesate în primul rînd în rezolvarea acestei probleme litigioase, au cerut încheierea acestui armistițiu ca o condiție a viitoarei lor bunăvoințe și mediații și că guvernul suedezo-norvegian de asemenea a cerut să se încerce o aplanare pașnică înainte de a se hotărî să dea un ajutor efectiv, ajutor pe care îl limitează de la bun început în sensul că vrea să-l dea nu pentru recucerirea Schleswigului, ci numai pentru apărarea Iutlandei și a insulelor. Alternativa era, așadar, următoarea : pe de o parte, cîștigarea unui răgaz pentru a putea aștepta desfășurarea evenimentelor în străinătate cît și pentru a termina organizarea internă politică și militară ; pe de altă parte, perspectiva unei lupte desperate, duse de una singură, împotriva unui dușman superior din punct de vedere numeric, luptă care, în cazul cînd armata Confederației germane ar fi fost atacată pe pozițiile ei favorabile de armata noastră pe jumătate

atît de mare, aproape că era exclus să ducă la victorie ; în schimb însă, în urma rechemării armatei suedeze-norvegiene ar fi putut să aibă ca rezultat ocuparea întregii peninsule de către germani ; o luptă care, în cazul cel mai fericit, ne-ar fi adus victorii inutile plătite foarte scump, iar în cazul cel mai nefericit epuizarea tuturor forțelor noastre de apărare și perspectiva unei păci umilitoare*.

Ziarul danez pledează apoi în favoarea condițiilor armistițiului, susținînd că ele ar fi favorabile pentru Danemarca. Teama că războiul ar putea reîncepe iarna, cînd trupele germane ar avea posibilitatea să pornească pe gheață spre Fünen și Alsen *, este neîntemeiată ; germanii nu sînt în stare, la fel ca și danezii, să suporte într-o asemenea climă o campanie de iarnă, în timp ce un armistițiu de 3 luni ar fi foarte avantajos pentru Danemarca și pentru populația din Schleswig, care nutrește simpatii pentru ea. Dacă în termen de trei luni nu se încheie pacea, armistițiul se va prelungi de la sine pînă în primăvară. În continuare ziarul spune :

„Nimeni nu va avea ceva de obiectat împotriva ridicării blocadei și eliberării prizonierilor ; în schimb, predarea vapoarelor capturate poate că a nemulțumit pe unii. Capturarea vapoarelor germane, după cum se știe, a fost între timp mai mult un mijloc coercitiv pentru a opri Germania să încalce granițele noastre și n-a urmărit nicidecum scopul de a ne îmbogăți prin însușirea unor bunuri străine ; pe de altă parte, valoarea acestor vapoare nu este nici pe departe atît de mare cît înclină să creadă unii. Dacă, în condițiile actualei stagnări, atît pe piața internă cît și în comerțul întregii Europe ar fi vîndute la licitație, s-ar realiza de pe urma lor *cel mult* 1.500.000, cu alte cuvinte cheltuielile de război pe timp de două luni. Și să nu se uite că în schimbul lor s-au retras germanii din cele două ducate și am fost despăgubiți pentru rechizițiile operate în Iutlanda. Mijlocul coercitiv folosit și-a atins prin urmare scopul, așa că este firesc să i se pună capăt. Sintem de părere că *retragerea din trei țări a unei armate din punct de vedere numeric superioară nouă*, pe care nu aveam nici o perspectivă s-o evacuăm cu propriile noastre forțe, compensează înzecit micul avantaj pe care l-ar fi putut obține statul prin vînzarea vaselor capturate“.

Paragraful 7 este cel mai delicat. El prevede menținerea mai departe a guvernului separat al ducatelor și totodată a „schleswig-holsteinismului“. În ceea ce-i privește pe cei doi membri ai guvernului provizoriu pe care urmează să-i numească regele Danemaricii, el nu-i poate alege decît dintre *notabilii* din Schleswig-Holstein și va fi greu să găsești vreunul care să nu fie un „schleswig-holsteinian“. În schimb însă „întreaga răscoală“ va fi categoric dezavuată, toate ho-

* Denumirea daneză : Fyn și Als. — *Nota Red.*

tăririle guvernului provizoriu vor fi anulate și se va reveni la starea de lucruri existentă *înainte* de 17 martie.

„Am analizat astfel, din punctul de vedere al Danemaricii, condițiile cele mai esențiale ale armistițiului. Să încercăm însă acum să privim lucrurile din punctul de vedere al Germaniei.

Germania nu are altă pretenție decât să i se restituie vasele și să se ridice blocada.

Ea în schimb renunță la următoarele :

În primul rînd, la *ducatele* ocupate de o armată neînfrîntă pînă în prezent și destul de puternică să-și apere poziția împotriva unei armate de două ori mai puternică decât cea care i s-a opus pînă acum ;

În al doilea rînd, la *includerea Schleswigului în Confederația germană*, care, ce-i drept, a fost proclamată de Bundestag și confirmată de Adunarea națională prin primirea deputaților din Schleswig ;

În al treilea rînd, la *guvernul provizoriu* pe care Germania l-a recunoscut ca fiind legal și cu care a tratat ca atare.

În al patrulea rînd, la *partidul schleswig-holsteinian*, ale cărui revendicări, sprijinite de întreaga Germanie, dar încă nerezolvate, vor fi preluate spre soluționare unor puteri negermane ;

În al cincilea rînd, la *pretendenții din casa de Augustenburg*, de care, deși regele Prusiei le-a promis sprijinul său personal, nici nu s-a pomenit în tratatul de armistițiu și nici nu li s-a garantat o amnistie sau un azil ;

În sfîrșit, la *rambursarea cheltuielilor de război*, suportate în parte de ducate, iar în parte de Confederația germană. *Danemaricii însă îi vor fi restituite cheltuielile suportate de ea.*

Păreră noastră este că puternicii noștri dușmani pierd prin acest armistițiu cu mult mai mult decât noi, un mic popor disprețuit“.

Schleswigul a avut inexplicabila dorință de a deveni german. Este foarte firesc să fie pedepsit pentru aceasta și Germania să-l lase în voia soartei.

Textul armistițiului îl vom reproduce în numărul de mîine al ziarului nostru.

Scris de F. Engels, la 20 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană“ nr. 51

din 21 iulie 1848

Armistițiul cu Danemarca

Colonia, 21 iulie. Cititorii noștri știu că am privit întotdeauna cu mult sînge rece războiul danez. Nici n-am ținut isonul fanfaronadelor furibunde ale naționaliștilor și nici nu am intonat, beți de entuziasm, veșnicul refren despre Schleswig-Holstein scaldat de mare. Ne cunoșteam prea bine patria, știam ce înseamnă să te lași în nădejdea Germaniei.

Evenimentele au confirmat întru totul punctul nostru de vedere. Cucerirea nestingherită a Schleswigului de către danezi, recucerirea țării și campania din Iutlanda, retragerea spre Schlei, cucerirea din nou a ducatului pînă la Königsau *, modul inexplicabil în care a fost dus acest război de la început pînă la sfîrșit au dovedit locuitorilor din Schleswig la ce protecție se pot aștepta din partea mării, puternicei, uniției etc. Germanii care a făcut revoluția, din partea, chipurile, suveranului popor de 45.000.000 de suflete. Pentru ca să le piară însă orice poftă de a deveni germani, pentru ca să le fie infinit mai plăcut „jugul danez” decît „libertatea germană”, Prusia a dus în numele Confederației germane tratative în vederea încheierii armistițiului, al cărui text îl reproducem azi tradus cuvînt cu cuvînt.

Pînă acum a domnit obiceiul ca, atunci cînd se încheie un armistițiu, ambele armate să rămînă pe poziții și, cel mult, să se stabilească între ele o fișie îngustă de pămînt care să fie neutră. În acest armistițiu, care marchează primul succes al „glorioaselor arme prusiene”, prusienii victorioși se retrag cu peste 20 de mile, de la Kolding pînă dincoace de Lauenburg, pe cînd danezii înfrinți se mențin pe poziția lor de la Kolding și părăsesc numai Alsen. Mai mult: în caz că armistițiul ar fi denunțat, danezii vor înainta din nou, ocu-

* Denumirea daneză : Konge-aa. — *Nota Red.*

pînd pozițiile lor de la 24 iunie, adică vor ocupa o fișie de pămînt lată de 6—7 mile din nordul Schleswigului fără a trage un singur glonț, o fișie de pămînt de pe care au mai fost alungați *de două ori*, în timp ce germanii vor putea să înainteze iarăși numai pînă la Apenrade* și împrejurimi. Astfel este apărută „onoarea armelor germane”, iar Schleswigul de nord, secătuit după ce a fost cotropit de patru ori de trupele beligerante, are perspectiva de a suporta o a cincea și o a șasea invazie!

În afară de aceasta, însăși o parte din Schleswig va fi ocupată de trupe daneze în timpul armistițiului. În conformitate cu art. 8, Schleswigul va fi ocupat de regimente al căror efectiv a fost recrutat în ducată, adică în parte de soldați din Schleswig care au participat la mișcare, în parte de soldați care, aflindu-se pe atunci în garnizoană în Danemarca, au luptat în rîndurile armatei daneze împotriva guvernului provizoriu, sînt comandați de ofițeri danezi și trebuie considerați, sub toate aspectele, ca trupe daneze. De altfel ziarele daneze și privesc chestiunea din acest punct de vedere :

„Nu încape îndoială — scrie „Faedrelandet” din 13 iulie — că prezența în ducată a *credincioaselor* trupe ale Schleswigului va avea o influență salutară asupra stării de spirit a poporului, care acum, după ce țara a cunoscut calamitățile războiului, se va îndrepta cu toată vigoarea împotriva celor vinovați de aceste calamități”.

Ce să mai spunem despre mișcarea din Schleswig-Holstein! Danezii o numesc o *răscoală*, prusienii o *tratează drept răscoală*. Guvernul provizoriu, recunoscut de Prusia și de Confederația germană, a fost sacrificat fără milă; toate legile, dispozițiile etc. emise de la proclamarea independenței Schleswigului au fost abrogate; în schimb au intrat din nou în vigoare legile daneze care fuseseră abrogate. Pe scurt, răspunsul la celebra notă a lui Wildenbruch, pe care d-l Auerswald a refuzat să-l dea, acest răspuns se află în art. 7 al proiectului de armistițiu. Tot ceea ce a fost revoluționar în această mișcare a fost distrus fără cruțare, iar locul guvernului izvorît din revoluție l-a luat o conducere legitimă numită de trei principii legitimi. Trupele din Holstein și Schleswig sînt din nou *comandate după metoda daneză și cravate după metoda daneză*, vasele Holsteinului și Schleswi-

* Denumirea daneză: Aabenraa. — *Nota Red.*

gului continuă să rămână „Dansk-Eiendom” *, în pofida recente dispoziții a guvernului provizoriu.

Incununarea tuturor acestora este însă noul guvern care urmează să fie instituit. Ascultați ce spune „Faedrelandet” :

„Chiar dacă în cercul îngust de oameni dintre care se aleg membrii danezi ai noului guvern nu vom găsi, probabil, acea îmbinare de energie și talent, de inteligență și experiență de care va dispune Prusia cînd va fi să aleagă ea”, nu face nimic. „Membrii guvernului trebuie, e drept, să fie aleși din sinul populației din ducate ; dar cine ne oprește să le dăm secretari și ajutoare care sînt născuți și domiciliază în alte localități. La alegerea acestor secretari și consilieri guvernamentali, trecînd peste orice considerente locale, se va ține seama numai de pricepere și de talent, și, după toate probabilitățile, acești oameni vor avea o mare înfrîurire asupra întregului spirit și asupra întregii activități a guvernului. Să sperăm că se vor găsi și funcționari superiori danezi gata să primească asemenea posturi inferioare din punct de vedere ierarhic ; în condițiile create, orice bun danez își va face un punct de onoare să primească un asemenea post”.

Gazeta ministerială deschide deci ducatelor perspectiva de a fi invadate nu numai de trupe daneze, ci și de funcționari danezi. Un guvern pe jumătate danez se va instala la Rendsburg, pe un teritoriu recunoscut ca aparținînd Confederației germane.

Iată avantajele armistițiului pentru Schleswig. Avantajele lui pentru Germania sînt tot atît de mari. Despre primirea Schleswigului în Confederația germană nu se pomeneste nici o vorbă, ci, dimpotrivă, prin componența noului guvern hotărîrea Confederației a fost categoric dezavuată. Confederația germană alege reprezentanți pentru Holstein, iar regele Danemaricii — pentru Schleswig. Schleswig se află deci sub suzeranitate daneză, nu germană.

În acest război danez, Germania și-ar fi putut cîștiga într-adevăr un merit dacă obținea desființarea taxei de trecere prin strîmtoarea Sund ¹⁵⁰, această rămășiță a vechiului Jaf feudal. Orașele maritime germane, stînjinite de blocadă și de capturarea vaselor lor, ar mai fi suportat bucuroase această stînjenire cu condiția de a se obține desființarea taxei de trecere prin strîmtoarea Sund. Guvernele declarau pretutindeni că taxa de trecere prin strîmtoarea Sund trebuie în orice caz desființată. Și ce s-a ales din această lăudăroșenie ? Anglia și Rusia cer menținerea acestei taxe, iar ascultătoarea Germanie, firește, se supune.

* — „Proprietate daneză”. — Nota Trad.

Este un lucru de la sine înțeles că în schimbul vaselor retrocedate trebuie achitate rechizițiile făcute în Iutlanda, pentru că Germania este destul de bogată ca să-și plătească gloria.

Acestea sînt avantajele pe care guvernul Hansemann le oferă în acest proiect de armistițiu poporului german! Acestea sînt roadele unei lupte de 3 luni de zile duse împotriva unui popor de numai 1.500.000 de suflete! Acesta este rezultatul întregii fanfaronade a ziarelor noastre naționaliste, a teribililor noștri danezofagi.

După cum se aude, armistițiul nu va fi încheiat. Generalul Wrangel, încurajat de Beseler, a refuzat categoric să-l semneze, în ciuda rugămintților contelui Pourtalès, care i-a adus la cunoștință ordinul lui Auerswald și în ciuda faptului că i-a reamintit obligațiile sale de general prusian. Wrangel a declarat că el trebuie să asculte în primul rînd de ordinele puterii centrale germane, și aceasta nu va consimți să se încheie armistițiul dacă armatele nu rămîn pe actualele poziții și dacă nu este menținut guvernul provizoriu pînă la încheierea păcii.

Așadar, proiectul prusian probabil că nu se va realiza; el rămîne totuși o dovadă interesantă a faptului cum înțelege Prusia, atunci cînd se situează în fruntea Germaniei, să apere onoarea și interesele Germaniei.

Scris de F. Engels la 21 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 52
din 22 iulie 1848

Dezbaterile pe marginea propunerii lui Jacoby (CONTINUARE)

Colonia, 22 iulie. În sfârșit, evenimentele, proiectele de lege, proiectele de armistițiu etc. ne permit să ne reîntoarcem la iubitele noastre dezbateri conciliatoare. La tribună îl găsim pe d-l deputat von *Berg* din Jülich, un om care ne interesează sub două aspecte: în primul rînd ca renan și în al doilea rînd ca guvernamental de dată recentă.

D-l Berg este, din diferite motive, împotriva propunerii făcute de Jacoby. Primul motiv este următorul:

„Prima parte a propunerii, prin care ni se cere să ne pronunțăm împotriva unei hotărîri a parlamentului german, nu este decît un protest, formulat în numele unei minorități, împotriva unei majorități legale. Ea nu este altceva decît încercarea unui partid care a suferit o înfrîngere în cadrul unui corp legislativ de a găsi sprijin în afară, o încercare ale cărei consecințe trebuie să ducă la un război civil”.

Între 1840 și 1845 d-l Cobden s-a văzut în minoritate în Camera comunelor cu propunerea sa privitoare la abrogarea legilor cerealelor. El făcea parte dintr-un „partid care a suferit o înfrîngere în cadrul unui corp legislativ”. Ce a făcut el atunci? El a căutat „să găsească sprijin în afară”. El nu s-a mulțumit să protesteze împotriva hotărîrilor parlamentului; el a mers mult mai departe: a înființat și a organizat Liga împotriva legilor cerealelor, a creat presa împotriva legilor cerealelor, pe scurt a pornit toată acea colosală agitație împotriva legilor cerealelor. După părerea d-lui Berg, aceasta a fost o încercare ale cărei consecințe „trebuiau să ducă la un război civil”.

Minoritatea din răposata Dietă unită a încercat și ea „să găsească un sprijin în afară”. D-l Camphausen, d-l Hanse-mann, d-l Milde n-au stat, în această privință, mult pe gîn-

duri. Faptele care o dovedesc sînt notorii. Este limpede, după părerea d-lui Berg, că și consecințele comportării lor „trebuie să ducă la un război civil”. Ele n-au dus însă la un război civil, ci la un portofoliu ministerial.

Am mai putea cita sute de exemple de acest fel.

Prin urmare, minoritatea dintr-un corp legislativ nu trebuie să caute sprijin în afară dacă nu vrea să provoace un război civil. Dar ce înseamnă acest „în afară” ? Nimic altceva decît alegătorii, adică oamenii care *aleg* corpurile legislative. Și dacă nu poți găsi „sprijin” înriurîndu-i pe acești alegători, prin ce te poți oare întări ?

Cuvîntările d-lor Hansemann, Reichensperger, von Berg etc. au fost oare ținute *numai* pentru Adunare, sau și pentru public, care ia cunoștință de ele prin dările de seamă stenografice ? Aceste cuvîntări nu sînt oare și ele mijloace cu ajutorul cărora acest „partid din cadrul unui corp legislativ caută” sau *speră* „să găsească sprijin în afară” ?

Intr-un cuvînt : principiul d-lui Berg ar duce la anihilarea oricărei agitații politice. Agitația nu este nimic altceva decît folosirea inviolabilității acelor care reprezintă libertatea presei, dreptul de asociere, adică libertățile care există în Prusia în baza legii. Dacă aceste libertăți vor duce sau nu la un război civil, nu ne interesează cituși de puțin ; ele există și vom vedea unde „va duce” permanenta violare a acestor libertăți.

„Domnilor, aceste încercări ale minorității de a dobîndi putere și influență în afara puterii legislative nu datează de azi sau de ieri ; ele datează din momentul în care poporul german a început să se răzvrătească. Din Preparlament minoritatea a plecat în semn de protest, și urmarea a fost un război civil”.

În primul rînd, aici, în propunerea lui Jacoby, nu este vorba de nici o „minoritate care a plecat în semn de protest”.

În al doilea rînd, „încercările minorității de a dobîndi influență în afara puterii legislative” nu datează, ce-i drept, „nici de azi sau de ieri”, deoarece ele datează din ziua din care există puteri legislative și minorități.

În al treilea rînd, nu plecarea în semn de protest a minorității din Preparlament a dus la război civil, ci „convîngerea morală” a d-lui Mittermaier că Hecker, Fickler și consorții sînt trădători de țară, precum și măsurile luate în consecință de guvernul de la Baden, cuprins de o panică nebună ¹⁵¹.

După ce s-a adus ca argument războiul civil, care, firește, este cît se poate de indicat să-i insuflă cetățeanului german o teamă cumplită, urmează un alt argument: lipsa unui mandat.

„Am fost aleși de alegătorii noștri ca să elaborăm o constituție pentru Prusia; aceiași alegători au trimis alți concetățeni la Frankfurt pentru a institui acolo puterea centrală. Alegătorul care dă un mandat are, incontestabil, dreptul să aprobe sau să dezaprobe ceea ce face mandatarul, dar alegătorii nu ne-au imputernicit să fim purtătorii lor de cuvînt în această problemă”.

Acest argument bine întemeiat a stîrmit o mare admirație în rîndul juriștilor și al diletanților în domeniul juridic din sînul Adunării. Noi n-avem mandat! Și totuși, susține două minute mai tîrziu același domn Berg, Adunarea de la Frankfurt „a fost convocată să elaboreze, de comun acord cu guvernele germane, viitoarea constituție a Germaniei”, și ar putea oare guvernul prusian să-și dea în acest caz aprobarea fără să consulte mai întîi adunarea conciliatoare sau camera aleasă în conformitate cu prevederile noii constituții? Și, totuși, guvernul a adus imediat la cunoștința Adunării că a recunoscut numirea regentului imperial și rezervele pe care le are în această privință, provocînd astfel Adunarea să se pronunțe!

Însuși punctul de vedere al d-lui Berg, propria sa cuvîntare și comunicarea d-lui Auerswald duc, prin urmare, la concluzia că Adunarea are totuși mandatul de a se ocupa de hotărîrile luate la Frankfurt!

Noi n-avem mandat! Deci înseamnă că dacă Adunarea de la Frankfurt va reintroduce cenzura și, în cazul unui conflict între cameră și coroană, va trimite în Prusia trupe bavareze și austriece pentru a veni în ajutorul coroanei, d-l Berg n-are „mandat”!

Ce fel de mandat are d-l Berg? Textual numai acela „de a elabora constituția în înțelegere cu coroana”. El nu are, prin urmare, nicidecum mandat să interpeleze, să ia parte la dezbaterile conciliatoare în legătură cu legile privitoare la inviolabilitatea deputaților, la organizarea gîrzii civile, la răscumpărare și alte legi care nu figurează în constituție. Tocmai acest lucru reacțiunea îl susține în fiecare zi. El însuși spune: „Orice pas care depășește acest mandat este o nedreptate, o încălcare a lui sau chiar o trădare”!

Și, totuși, d-l Berg și întreaga Adunare încalcă în fiecare clipă, siliți de nevoie, mandatul lor. Ei trebuie să procedeze

astfel din cauza stării de provizorat revoluționar, sau acum, mai bine zis, reacționar. Dar, din cauza acestui provizorat, tot ceea ce servește la asigurarea cuceririlor revoluției din martie este de competența Adunării, și, dacă această țintă poate fi atinsă prin înfriuirea morală a Adunării de la Frankfurt, camera conciliatoare este nu numai împuternicită, dar chiar obligată s-o facă.

Urmează apoi argumentul renano-prusian, care pentru noi renanii prezintă o deosebită importanță, pentru că arată cum sînt reprezentate la Berlin interesele noastre.

„Noi, locuitorii Renaniei, ai Westfaliei și ai altor provincii, nu avem cu Prusia *absolut* nici o altă legătură decît faptul că *am venit la coroana Prusiei*. Dacă desfacem această legătură, statul se dezmembrează. Nu mă dumiresc, și cred că nici majoritatea deputaților din provincia mea nu e dumirită, la ce ne-ar servi o republică a Berlinului. În acest caz ne-am putea dori mai degrabă o republică a Coloniei”.

N-avem de gînd să ne ocupăm acum de palavrageala cu privire la „ce ne-am putea dori” dacă Prusia s-ar transforma într-o „republică a Berlinului”, de noua teorie despre condițiile de viață ale statului prusian etc. În calitate de locuitori ai Renaniei protestăm numai împotriva afirmației că „am venit la coroana Prusiei”. Dimpotrivă, „coroana Prusiei” a venit *la noi*.

A luat apoi cuvîntul împotriva propunerii lui Jacoby d-l Simons din Elberfeld. El a repetat tot ce a spus d-l Berg.

După dînsul a urmat un exponent al stîngii și imediat după aceea d-l Zachariă. El a repetat tot ce a spus d-l Simons.

Deputatul Duncker repetă tot ceea ce a spus d-l Zachariă. El mai spune însă și alte cîteva lucruri sau spune ceea ce s-a mai spus înainte, dar într-o formă atît de brutală, încît face să ne ocupăm puțin de cuvîntarea sa.

„Dacă noi, Adunarea constituantă a 16.000.000 de germani, vom blama astfel Adunarea constituantă a tuturor germanilor, întărim oare în conștiința poporului prestigiul puterii centrale germane, prestigiul parlamentului german? Nu subminăm noi oare supunerea de bunăvoie pe care trebuie să i-o arate diferitele stătulețe pentru ca ea să poată acționa în vederea unității Germaniei?”

După părerea d-lui Duncker, prestigiul puterii centrale și al Adunării naționale — „supunerea de bunăvoie” — înseamnă că *poporul* trebuie să i se supună orbește, dar că diferitele *guverne* pot avea *rezervele* lor și, în anumite ocazii, să refuze să-i dea ascultare.

„Ce rost are acum, cind forța faptelor este atît de mare, ce rost are să faci declarații teoretice?”

Recunoașterea suveranității Adunării de la Frankfurt de către reprezentanții a „16.000.000 de germani” este, prin urmare, o simplă „declarație teoretică” ! ?

„Dacă pe viitor guvernul și reprezentanța poporului din Prusia ar considera imposibilă și irealizabilă o hotărîre luată la Frankfurt, ar mai exista oare atunci, în genere, posibilitatea realizării unei astfel de hotărîri ?”

Simpla părere, *punctul de vedere* al guvernului și al reprezentanței poporului din Prusia ar fi, prin urmare, în stare să facă *imposibile* hotărîri ale Adunării naționale.

„Dacă întregul popor prusian, dacă două cincimi din Germania n-ar voi să se supună hotărîrilor de la Frankfurt, aceasta ar însemna că ele ar fi irealizabile, indiferent de ce am spune noi azi”.

Aceste cuvinte exprimă nealterată vechea trufie prusacă, patriotismul național berlinez în toată splendoarea lui, cu peruca și cîrja bătrînului Fritz *. Ce-i drept, noi sîntem minoritatea, noi însumăm numai două cincimi (nici măcar atîta), dar îi vom arăta majorității că în Germania noi sîntem stăpîinii, că noi sîntem prusacii !

Nu-i sfătuim pe domnii deputați ai dreptei să provoace un asemenea conflict între „două cincimi” și „trei cincimi”. Raportul numeric ar fi cu totul altul și se vor găsi destule provincii care să-și amintească că din vremuri imemorabile au fost germane și că abia de 30 de ani sînt prusiene.

Dar d-l Duncker găsește o soluție. Deputații din Frankfurt trebuie, la fel ca și noi, „să nu ia decît hotărîri care să exprime voința generală rațională, adevărata opinie publică, hotărîri care să nu contravină conștiinței morale a națiunii”, cu alte cuvinte hotărîri pe placul deputatului Duncker.

„Dacă noi, ca și deputații din Adunarea de la Frankfurt, vom lua asemenea hotărîri, atunci vom fi, atît ei cît și noi, suverani; altminteri nu, chiar dacă am decreta acest lucru de zece ori”.

După această profundă definiție a suveranității, corespunzătoare conștiinței sale morale, d-l Duncker spune suspinînd: „Dar asta este o chestiune de viitor”, și cu aceste cuvinte își încheie discursul.

* — regele Prusiei Frederic al II-lea. — *Nota Red.*

Spațiul și timpul nu ne permit să ne ocupăm mai îndeaproape de cuvântările rostite în acea zi de deputații stîngii. Credem totuși că cititorii noștri au dedus din cuvântările deputaților dreptei, pe care le-am redat, că d-l Parrisius a avut destulă dreptate cînd a propus să se amîne dezbaterile pe motiv că „în sală este atît de cald, încît cu greu îți mai poți aduna gîndurile” !

Scris de F. Engels la 22 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 53

din 23 iulie 1848

„Concordia”¹⁵² din Turin

Colonia, 23 iulie. Recent am pomenit de ziarul „L'Alba”, care apare la Florența și care ne-a întins frățeste mîna de dincolo de Alpi *. Ne puteam aștepta ca un alt ziar din Turin, „Concordia”, un ziar de orientare opusă, să se pronunțe în sens opus, dar nu în sens ostil. Într-un număr anterior, „Concordia” spunea că „Noua gazetă renană” se situează de fiecare dată de partea celor „oprimați”. La această născocire nu prea ingenioasă a ajuns în urma aprecierilor noastre în legătură cu evenimentele de la Praga și a simpatiei pe care am manifestat-o pentru partidul democrat și împotriva reacționarului Windischgrätz & Co. Poate că între timp ziarul din Turin s-a lămurit mai bine asupra caracterului așa-numitei mișcări *cehe*.

De curînd „Concordia” a considerat totuși necesar să consacre un articol mai mult sau mai puțin doctrinar lui „Nuova Gazzetta Renana”. Ea citise în ziarul nostru programul congresului muncitorilor care urmează să se țină la Berlin¹⁵³, și cele 8 puncte pe care le vor discuta muncitorii au neliniștit-o foarte mult.

După ce a tradus în mod fidel întregul program, ea se lansează într-un fel de critică care începe cu următoarele cuvinte :

„În aceste propuneri multe sînt adevărate și juste ; «Concordia» și-ar trăda însă menirea ei dacă nu și-ar ridica glasul împotriva erorilor socialiștilor”.

Noi, de partea noastră, ne ridicăm împotriva „erorii” „Concordiei” care constă în aceea că ea consideră programul întocmit de respectiva comisie pentru congresul muncitori-

* Vezi volumul de față, pag. 173. — Nota Red.

lor, și pe care noi l-am publicat numai, drept *propriul nostru* program. Cu toate acestea, sîntem gata să ne angajăm cu „Concordia” într-o discuție pe teme de economie politică de îndată ce programul ei va oferi mai mult decît cîteva fraze filantropice banale și cîteva dogme curente despre liber-schimbism.

Scris la 23 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 55
din 25 iulie 1848

Tradus din limba germană

Dezbaterile pe marginea propunerii lui Jacoby

(SFIRȘIT)

Colonia, 24 iulie. Cînd acum cîteva zile năvala evenimentelor mondiale ne-a silit să întrerupem relatarea acestor dezbateri, un publicist vecin cu noi a avut gentilețea să preia în locul nostru relatarea dezbaterilor. El atrăsese deja atenția publicului asupra „noianului de idei minunate și de vederi luminoase, asupra concepției sănătoase despre adevărata libertate de care au dat dovadă oratorii majorității în cursul celor două zile cît au durat aceste ample dezbateri”¹⁵⁴, și în special incomparabilul nostru Baumstark.

Deși ne grăbim să relatăm pînă la capăt aceste dezbateri, nu ne putem reține de a nu cita cîteva exemple din „noianul” de idei minunate și de vederi luminoase al dreptei.

În cea de-a doua zi dezbaterile au început cu amenințarea pe care deputatul *Abegg* a adresat-o Adunării: pentru elucidarea tuturor problemelor legate de această propunere, ar trebui să reluăm de la un capăt la altul dezbaterile de la Frankfurt, și înalta Adunare nu este, evident, îndreptățită să facă acest lucru ! Așa ceva nu vor încuviința niciodată domnii alegători care v-au trimis aici, dat fiind „tactul practic și spiritul practic inerent lor” ! De altfel ce s-ar alege din unitatea germană dacă (acum urmează o „idee” într-adevăr „minunată”) „nu ne-am limita numai la a formula anumite rezerve”, ci ne-am îngădui „să aprobăm sau să dezaprobam net hotărârile de la Frankfurt” ! În cazul acesta nu ne-ar rămîne altceva decît „o supunere pur formală” !

Desigur, „o supunere pur formală” poate fi limitată prin formularea unor „rezerve” și, la rigoare, chiar direct refuzată, fără a prejudicia unitatea germană ; dar a aproba sau a dezaproba, a-ți spune din punct de vedere stilistic, logic sau practic părerea despre aceste hotărîri, asta-i prea de tot !

D-l *Abegg* își încheie cuvîntarea remarcînd că Adunarea de la Frankfurt, și nu cea de la Berlin, trebuie să se pronunțe asupra rezervelor formulate în Adunarea de la Berlin, și nu în cea de la Frankfurt. Nu se cuvine să anticipăm asupra celor ce ar spune cei de la Frankfurt; asta ar fi jignitor pentru ei!

Domnii de la Berlin nu sînt competenți să se pronunțe asupra declarațiilor care le sînt făcute de propriii lor miniștri.

Să trecem acum peste idoli oamenii mărunți, peste un *Baltzer*, un *Kämpff*, un *Gräff*, și să-l ascultăm pe eroul zilei, pe incomparabilul *Baumstark*.

Deputatul *Baumstark* afirmă că nu va fi niciodată de acord să se declare incompetent într-o anumită chestiune atîta timp cît nu va fi nevoit să admită că nu înțelege nimic din această chestiune; și este oare posibil ca niște dezbateri care țin de opt săptămîni să aibă ca rezultat o totală neînțelegere a chestiunii?

Deputatul *Baumstark* este, prin urmare, *competent*. Și iată în ce sens:

„Întreb, sîntem noi oare pe deplin îndreptățiți” (adică competenți) „prin înțelepciunea de care am dat dovadă pînă acum să ne opunem unei Adunări care a trezit

interesul general al Germaniei,
admirația întregii Europe
prin ideile ei desăvîrșite,
prin superioritatea inteligenței ei,
prin moralitatea concepției ei despre stat”, — într-un cuvînt,

„prin tot ceea ce în istorie a adus glorie și a preamărit numele Germaniei. În fața tuturor acestora *mă plec*” (cu alte cuvinte mă declar *incompetent*) „și doresc ca Adunarea, pătrunsă de simțul adevărului (!) să se plece și ea” (cu alte cuvinte să se declare și ea *incompetentă*)!

„Domnilor — continuă „competentul” deputat *Baumstark* —, în ședința de ieri s-a spus că discuțiile despre republică etc. au un caracter nefilozofic. Dar în nici un caz nu poate fi nefilozofică afirmația că trăsătura caracteristică a republicii, în sens democratic, este răspunderea celui care se află în fruntea statului. Domnilor, este un fapt dovedit că toți filozofii care s-au ocupat de filozofia statului, *coborînd de la Platon pînă la Dahlmann*” (e drept că mai mult nici nu putea „cobori” deputatul *Baumstark*) „au exprimat această părere, și fără motive cu totul speciale, care ar trebui în prealabil expuse, nu ne putem permite să contrazicem acest adevăr (!) milenar și acest fapt istoric”.

D-l *Baumstark* este totuși de părere că uneori poți avea „motive cu totul speciale” pentru a contrazice înseși „fapte istorice”. Ce-î drept, domnii deputați ai dreptei nu prea obișnuiesc să ezite într-un asemenea caz.

D-l Baumstark se declară apoi din nou *incompetent*, trecînd competența asupra „tuturor filozofilor care se ocupă de filozofia statului, coborînd de la Platon pînă la Dahlmann“, printre care, firește, nu se numără d-l Baumstark.

„Închipuți-vă acest edificiu statal ! O cameră și un regent imperial responsabil în baza actualei legi electorale ! Oricine stă să se gîndească puțin trebuie să admită că aceasta contravine *bunului simț*“.

Și acum d-l Baumstark formulează următoarea sentință profundă, care, oricît ai sta să te gîndești, nu contravine „bunului simț“ !

„Domnilor ! Pentru republică este nevoie de două lucruri : de opinia poporului și de personalități conducătoare. Dacă analizăm mai îndeaproape opinia poporului nostru german, nu vom găsi nici urmă despre *această republică*“ (adică despre sus-menționata republică regento-imperială) !

D-l Baumstark se declară, așadar, din nou *incompetent*, dar de astădată, în locul lui, *opinia poporului* este competentă în ceea ce privește republica. Opinia poporului este deci mai „pri-cepută“ în această chestiune decît deputatul Baumstark.

În sfîrșit oratorul dovedește că există și lucruri la care „se pricepe“ întrucîtva, și dintre acestea face parte, înainte de toate, problema suveranității poporului.

„Domnilor ! Istoria ne dovedește — și trebuie să mă opresc asupra acestui lucru — că *la noi suveranitatea poporului a existat dintotdeauna*, dar ea s-a manifestat sub forme diferite“.

Și acum urmează un șir de „idei dintre cele mai minunate și vederi dintre cele mai luminoase“ asupra istoriei brandenburghezo-prusace și asupra suveranității poporului, care fac ca publicității vecini cu noi să uite de toate suferințele pămîntești în excesul de beatitudine constituțională și de încîntare doctrinară.

„Cînd marele principe elector * a ignorat putredele elemente de castă contaminate de otrava imoralității franceze“ (și, cu toate acestea, civilizația „imorală franceză“ a renunțat cu vremea la dreptul primei nopți !), „cînd le-a nimicit“ („nimicirea“ este, ce-i drept, cel mai bun mod de a ignora ceva), „*chiar* (!) poporul l-a aclamat, pătruns fiind de un profund sentiment moral, de sentimentul unei consolidări a edificului de stat german, și în special a celui prusian“.

Admirați „profundul sentiment moral“ al filistinilor brandenburghezi din secolul al XVII-lea, care, cuprinși de pre-

* — Frederic-Wilhelm. — *Nota Red.*

sentimentul profund al profiturilor lor, l-au aclamat pe principele elector cînd acesta i-a atacat pe dușmanii lor, pe seniorii feudali, în timp ce lor le-a vîndut privilegiile ; dar admirații mai ales „bunul-sîmț” și „vederile luminoase” ale d-lui Baumstark, care vede în aceste aclamații „suveranitatea poporului” !

„Pe atunci toată lumea a adus omagii acestei monarhii absolute” (căci altminteri minca bătaie), „iar marele Frederic nu ar fi ajuns atît de însemnat dacă nu s-ar fi sprijinit pe *adevărata* suveranitate a poporului”.

Suveranitatea poporului exprimată prin bătaie, iobăgie și servituți feudale, aceasta este pentru d-l Baumstark *adevărata* suveranitate a poporului. Naivă mărturisire !

De la *adevărata* suveranitate a poporului d-l Baumstark trece acum la *falsa* suveranitate a poporului.

„Dar au venit alte vremuri, vremurile monarhiei constituționale”.

Acest lucru este dovedit printr-o lungă „tiradă constituțională”, al cărei sens lapidar este că în Prusia din 1811 pînă în 1847 poporul a cerut (!) într-una constituția, și nu republica, observație de care se leagă în mod firesc remarca că „poporul a întors cu indignare spatele” chiar și ultimei răscoale republicane din sudul Germaniei.

Natural că de aici rezultă că al doilea fel de suveranitate a poporului (desigur nu cea „adevărată”) este cea „propriu-zis constituțională”.

„În această formă de suveranitate a poporului, puterea de stat se împarte între rege și popor, este o suveranitate a poporului *împărțită*” („filozofii care se ocupă cu filozofia statului, coborînd de la Platon pînă la Dahlmann”, ar putea să ne spună ce-o fi vrînd să însemne aceasta), „care trebuie să aparțină *integral* și *necondiționat* poporului (!!), fără ca totuși regele să piardă din puterea sa legitimă” (care lege instituie această putere în Prusia după 19 martie?). „Acest lucru e limpede” (în special în capul deputatului Baumstark); „noțiunea a fost stabilită de istoria sistemului constituțional și nimeni nu se mai poate îndoi de acest lucru” (din păcate, „îndoielile” te cuprind din nou abia cînd citești cuvîntarea deputatului Baumstark).

Și, în sfîrșit „există o a treia suveranitate a poporului, suveranitatea democratică-republicană, care trebuie să se bizuie, ca să zicem așa, pe cele mai largi baze. Ce expresie nefericită : *cea mai largă bază !*”

Împotriva celei mai largi baze „ia” acum „cuvîntul” d-l Baumstark. Această bază duce la descompunerea statelor, la barbarie ! Noi nu avem nici un fel de Catoni care să poată da republicii un fundament moral. Și acum d-l Baumstark începe să sufle din răsputeri din vechea trîmbiță a lui Montesquieu

— demult dogită și turtită toată —, slăvind virtutea republicană, încît publicistul vecin cu noi, într-o explozie de entuziasm, i se asociază și el și, spre uimirea întregii Europe, dovedește că „virtutea republicană... duce tocmai la constituționalism” ! Dar deodată d-l Baumstark începe să cînte pe altă strună, și iată că *lipsa* de virtute republicană duce și ea la constituționalism. Cititorul își poate imagina strălucitul efect al acestui duet, în care, după un șir de disonanțe sfîșietoare, cele două voci se unesc în cele din urmă în acordul împăciuitoar al constituționalismului.

D-l Baumstark, care ajunge acum după îndelungate raționamente la rezultatul că miniștrii de fapt nici nu au formulat „*propriu-zis* rezerve”, ci numai „o *mică* rezervă în legătură cu viitorul”, se situează pînă la urmă și el pe cea mai largă bază, întrucît vede mîntuirea Germaniei numai într-un stat *democrat*-constituțional, și se lasă într-atîta copleșit „de gîndul la viitorul Germaniei”, încît exclamă cu emfază : „Trăiască, de trei ori trăiască monarhia germană ereditară popular-constituțională !”.

Într-adevăr, el a avut dreptate cînd a spus : această nefericită cea mai largă bază !

Au mai luat apoi cuvîntul cîțiva oratori din ambele părți, dar după deputatul Baumstark nu mai îndrăznim să-i prezentăm și pe aceștia cititorilor noștri. Vrem să mai menționăm un singur lucru : deputatul *Wachsmuth* declară că crezul său începe cu principiul nobilului Stein : voința oamenilor liberi este pilonul de neclintit al oricărui tron.

„Iată — exclamă plin de entuziasm publicistul vecin cu noi —, iată miezul chestiunii ! Nicăieri voința oamenilor liberi nu găsește un climat mai prielnic decît la umbra tronului de neclintit, nicăieri tronul nu e mai de neclintit decît acolo unde se bizuie pe dragostea inteligentă a oamenilor liberi !”

Într-adevăr, „noianul de idei minunate și de vederi luminoase”, „concepția sănătoasă despre adevărata libertate”, dovedite de oratorii majorității în cursul acestor dezbateri, nu se poate compara nici pe departe cu bogăția de idei pline de conținut ale publicistului vecin cu noi !

Scris de F. Engels la 24 iulie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 55
din 25 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Proiectul de lege cu privire la împrumutul forțat și expunerea de motive

I

Colonia, 25 iulie. Odată un faimos pungaș din binecuvîntatul cartier St. Giles din Londra a compărut în fața juraților. El era acuzat că a ușurat caseta unui reputat avar din City cu suma de 2.000 de lire sterline.

„Domnilor jurați — a spus inculpatul —, n-am să abuzez de răbdarea dv. Prin natura sa, apărarea mea are un caracter de economie politică și de aceea voi face economie de cuvinte. I-am luat d-lui Cripps 2.000 de lire sterline. Așa este. Am luat însă acești bani de la o persoană particulară ca să-i restitui societății. Unde sînt aceste 2.000 de lire sterline? Le-am păstrat oare pentru mine în mod egoist? Scotociți, vă rog, buzunarele mele. Dacă veți găsi măcar un pence, vă vînd sufletul meu pentru un farthing*. Cele 2.000 de lire sterline le veți găsi la croitor, la du-ghengiu, la restaurant etc. Ce am făcut deci? «Am pus în circulație sume care zăceau nefolosite», care nu puteau fi smulse «decît printr-un împrumut forțat» din locul unde îi îngropase avarul. Am făcut oficiul de agent al circulației, iar circulația este prima condiție a avuției naționale. Dv., domnilor, sînteți englezi, sînteți economiști! Dv. nu veți condamna pe un binefăcător al națiunii!”

Economistul din St. Giles se află acum în Vandiemensland** și are ocazia să reflecteze la ingratitudea obtuză a compatrioților săi.

Dar el n-a trăit degeaba. Principiile sale stau la baza împrumutului forțat al lui Hansemann.

„Oportunitatea împrumutului forțat — spune d-l Hansemann în expunerea de motive — rezultă din considerentul, desigur incontestabil, că o mare parte din numerarul care zace nefolosit, în sume mai mari sau mai mici, în mîinile unor persoane particulare poate fi pus în circulație numai cu ajutorul unui împrumut forțat“.

* $\frac{1}{4}$ dintr-un pence. — *Nota Trad.*

** — Tasmania, între 1803 și 1854 loc de deportare a deținuților englezi. — *Nota Red.*

Cînd *cheltuiți* un capital îl puneți în circulație. Dacă dv. nu-l puneți în circulație, îl *cheltuiește* statul pentru a-l pune în circulație.

Patronul unei fabrici de bumbac are, de pildă, 100 de muncitori. Să presupunem că el plătește zilnic fiecăruia dintre ei 9 groși de argint. Va să zică zilnic trec 900 de groși de argint, respectiv 30 de taleri, din buzunarul fabricantului în buzunarele muncitorilor și din buzunarele muncitorilor în buzunarele dughengiului, ale proprietarului casei, ale cizmarului, ale croitorului etc. Această peregrinare a celor 30 de taleri se numește *circulația* lor. Din clipa în care fabricantul nu-și mai poate vinde bumbacul decît cu pierdere sau nu-l poate vinde de loc, el încetează să mai producă, încetează să mai folosească muncitori, și o dată cu încetarea producției încetează și peregrinarea celor 30 de taleri, încetează și *circulația*. Noi vom restabili circulația cu de-a sila! — declară Hansemann. Dar de ce zac banii *nefolosiți* la fabricant? De ce nu-i pune în circulație? Cînd vremea e frumoasă, pe stradă circulă mulți oameni. Hansemann trimite oamenii în stradă, îi silește să circule ca să restabilească vremea frumoasă. Ce meșter în a aduce vreme frumoasă!

Din cauza crizei ministeriale și comerciale, capitalul societății burgheze nu aduce dobîndă. Statul ajută acestei societăți să iasă din actuala situație grea luîndu-i și capitalul.

Evreul *Pinto*, celebrul jucător de bursă din secolul al XVIII-lea, recomanda în cartea sa „Despre circulație”¹⁵⁵ jocul de bursă. El spunea că, deși jocul de bursă nu produce nimic, el grăbește circulația, trecerea avuției dintr-un buzunar în altul. Hansemann transformă vistieria statului într-o ruletă care face să circule averea cetățenilor. Hansemann-Pinto!

În „*expunerea de motive*” la „legea împrumutului forțat”, Hansemann se lovește însă de o mare dificultate. De ce nu s-au realizat prin *împrumutul benevol* sumele necesare?

Toată lumea cunoaște „încrederea absolută” de care se bucură actualul guvern. Toată lumea cunoaște patriotismul sentimental al marii burghezii, care se plînge mai mult decît de orice de faptul că se găsesc tulburători destul de cutezători să nu împărtășească încrederea ei devotată. Toată lumea cunoaște declarațiile de loialitate venite din toate provinciile. Și „cu toate acestea”¹⁵⁶ Hansemann este nevoit să transforme poeticul împrumut benevol în prozaicul împrumut forțat!

În districtul Düsseldorf, de pildă, nobilii au subscris 4.000 de taleri, ofițerii 900 de taleri, și unde domnește mai multă

încredere decît printre nobilii și ofițerii din districtul Düsseldorf ? De sumele subscrise de principii din casa regală nici nu mai e nevoie să vorbim.

Să-l lăsăm pe Hansemann să ne explice el însuși acest fenomen.

„Pînă acum s-a subscris în mod benevol foarte puțin. Poate că acest lucru trebuie atribuit în mai mică măsură lipsei de încredere în rînduile noastre, cît faptului că lumea nu cunoaște adevăratele nevoi ale statului, fiecare preferînd să aștepte să se lămurească dacă și în ce măsură se va recurge la mijloacele bănești ale poporului. Din această împrejurare se trage nădejdea că fiecare va contribui în mod benevol, după puterile sale, de îndată ce i se va lămuri că participarea obligatorie la împrumut este o necesitate ineluctabilă”.

Statul, aflat la mare ananghie, face apel la patriotism. El invită în mod politicos patriotismul să depună 15.000.000 de taleri pe altarul patriei, și anume nu ca dar, ci ca împrumut benevol. Lumea are cea mai mare încredere în stat, dar rămîne surdă la apelul disperat al acestuia ! Din păcate, în așa măsură „nu cunoaște” lumea „adevăratele nevoi ale statului” încît deocamdată, cu durere în suflet, ea preferă să nu dea statului *absolut nimic*. Este drept că puterea de stat se bucură de cea mai mare încredere, iar onorabila putere de stat susține că statul are nevoie de 15.000.000. Tocmai din cauza încrederii nu se dă crezare celor susținute de puterea de stat, ba, dimpotrivă, se consideră că glumește cînd cere cu atîta desperare 15.000.000.

Este cunoscută povestea aceluia *pensylvanian* de treabă care n-a împrumutat niciodată prietenilor săi măcar un dolar. El avea atîta încredere în modul lor de viață cumpătat, el a crezut în așa măsură că afacerile lor sînt solide, încît pînă în clipa morții sale nu „a cunoscut” „adevărata nevoie” pe care o aveau ei de dolari. În cererile lor insistente el n-a văzut decît intenția de a-i pune la încercare încrederea, iar încrederea acestui om era de neclintit.

Puterea de stat prusiană a constatat că întregul stat e locuit de pensylvanieni.

D-l Hansemann explică acest ciudat fenomen de economie politică și printr-o altă „împrejurare” curioasă.

Poporul nu a subscris benevol la împrumut, „preferînd să aștepte să se lămurească dacă și în ce măsură se va recurge la mijloacele sale bănești”. Cu alte cuvinte: nimeni nu a subscris de bunăvoie pentru că fiecare prefera să aștepte să se lămurească dacă și în ce măsură va fi obligat să plă-

tească. Prudent patriotism ! Un mod extrem de complicat de a-ți manifesta încrederea ! Din „împrejurarea” că îndărățul împrumutului benevol, sangvin și cu ochi albaștri stă acum împrumutul forțat, ipohondric, cu ochi negri, „trage” d-l Hansemann „nădejdea că fiecare va contribui în mod benevol, după puterile sale”. În orice caz, scepticul cel mai incarnat se va convinge că puterea de stat are într-adevăr nevoie de bani și nu va mai pretinde că nu cunoaște acest lucru, toată dificultatea constituind-o, după cum am văzut, numai această penibilă necunoaștere. Dacă nu dați din proprie inițiativă banii, atunci vă vor fi luați, ceea ce vă va pricinui vouă și nouă multe neplăceri. Nădăjduim, așadar, că încrederea voastră va renunța la exagerările ei și că în locul unor fraze goale ea își va găsi expresia în taleri sănători. Est-ce clair ? *

Oricât ar trage d-l Hansemann „nădejde” din această „împrejurare”, totuși scepticismul *pensylvanienilor* săi l-a molipsit și pe el, și de aceea consideră necesar să caute *stimulente* și mai puternice pentru a spori încrederea. Deși există, încrederea nu vrea să iasă la lumină. Ea are nevoie de un *stimulent* care s-o scoată din starea latentă în care se află.

„Pentru a oferi însă un stimulent și mai puternic” (decît perspectiva împrumutului forțat) „la subscrierea benevolă la împrumut, § 1 prevede la acest împrumut o dobîndă de $3\frac{1}{3}\%$, stabilindu-se un termen” (pînă la 1 octombrie) „înăuntrul căruia urmează să mai fie primite subscrieri la împrumutul benevol cu o dobîndă de 5% ”.

D-l Hansemann fixează, prin urmare, un *premiu* de $1\frac{2}{3}\%$ pentru cei care subscriu la împrumutul benevol, și acum cu siguranță că patriotismul se va transforma în bani lichizi, casele de bani se vor deschide și valurile de aur ale încrederii vor curge în vistieria statului.

D-l Hansemann consideră, firește, „echitabil” să plătească oamenilor avuți cu $1\frac{2}{3}\%$ mai mult decît celor neavuți, care nu acceptă să li se ia strictul necesar decît atunci cînd sînt constrînși. Drept pedeapsă pentru starea lor materială precară, ei vor mai trebui să suporte, în plus, și *cheltuielile de recurs*.

Așa se înfăptuiește versetul din biblie : Căci celui ce are i se va da și va prisosi, iar de la cel ce nu are și ce are i se va lua.

* — Este limpede ? — *Nota Trad.*

II

Colonia, 29 iulie. După cum Peel a descoperit odinioară o „scară mobilă”¹⁵⁷ pentru taxele vamale percepute la cereale, așa a descoperit Hansemann-Pinto o scară mobilă pentru patriotismul cu de-a sila.

„În ceea ce privește cota procentuală de contribuție obligatorie la împrumut — spune Hansemann al nostru în expunerea sa de motive —, a fost adoptată o scară progresivă, deoarece este evident că posibilitatea de a dispune de bani crește în progresie *aritmetică* o dată cu mărimea averii”.

O dată cu creșterea averii crește posibilitatea de a dispune de bani. Cu alte cuvinte : cu cât cineva are mai mulți bani la dispoziție, cu atât poate dispune de mai mulți bani. Până aici totul este just. Dar a susține că posibilitatea de a dispune de bani crește numai în progresie *aritmetică* chiar și atunci când mărimile diferitelor averi constituie o progresie *geometrică*, aceasta este o descoperire a lui Hansemann pe care posteritatea o va răsplăti glorificându-l chiar mai mult decât pe Malthus pentru teza sa potrivit căreia mijloacele de subsistență cresc numai în progresie aritmetică, în timp ce populația crește în progresie geometrică.

Dacă, prin urmare, proporția dintre diferitele averi este, de pildă, de :

1, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256, 512,

atunci, potrivit descoperirii d-lui Hansemann, posibilitatea de a procura bani crește după cum urmează :

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

În pofida creșterii aparente a contribuției obligatorii la împrumut, posibilitatea de a dispune de bani, după părerea

economistului nostru, descrește deci în aceeași măsură în care crește averea.

Într-o nuvelă a lui Cervantes¹⁵⁸, îl găsim pe cel mai mare rinanciar spaniol într-un ospiciu. Omul descoperise că datoria publică a Spaniei ar putea fi stinsă dacă

„cortesurile ar adopta o lege prin care toți vasalii maiestății-sale între 14 și 60 de ani ar fi obligați să se hrănească o zi pe lună numai cu piine și apă, lăsându-se la latitudinea lor alegerea acestei zile. Iar ceea ce ei ar fi cheltuit, în mod obișnuit, în acea zi pe fructe, zarzavat, carne, pește, vin, ouă și legume să fie evaluat în bani care să fie predați pînă la ultimul bănuț maiestății-sale. În caz contrar fiind pasibili de pedeapsă ca sperjuri“.

Hansemann a simplificat procedeul. El a cerut tuturor spaniolilor săi cu un venit anual de 400 de taleri să găsească o zi pe an în care se pot lipsi de 20 de taleri. Pe cei neavuți i-a îndemnat să se abțină, potrivit cu scara mobilă, timp de aproximativ 40 de zile de la orice consum. În caz că nu vor găsi pînă în august-septembrie cei 20 de taleri, atunci în octombrie îi va căuta un portărel, căci stă scris: Căutați și veți afla.

Să urmărim mai departe „*expunerea de motive*“ pe care ne-o prezintă Neckerul prusian.

„Orice venit — ne învață el — provenit din diferite ocupații în sensul cel mai larg al cuvintului, deci fără a se ține seamă de faptul dacă se percepe asupra acestuia un impozit, ca în cazul venitului medicilor și al avocaților, poate fi stabilit numai după ce se scad cheltuielile de producție, inclusiv dobinzile care trebuie plătite pentru împrumuturi contractate, întrucît numai astfel se poate stabili venitul net. Din același motiv nu se ia în considerație nici capitalul circulant al întreprinderii în cazul cînd cota împrumutului calculată pe baza venitului este mai mare decît dacă ar fi fost socotit pe baza capitalului circulant“.

Nous marchons de surprise en surprise*. Venitul poate fi stabilit numai după ce se scade capitalul circulant, pentru că împrumutul forțat nu poate fi și nu trebuie să fie nimic altceva decît forma extraordinară a unui impozit pe venit. Iar cheltuielile întreprinderii au tot atîta legătură cu venitul întreprinzătorului cît are trunchiul și rădăcina unui pom cu fructele sale. Și din cauză că urmează să fie impus numai venitul, și nu capitalul circulant, este impus tocmai capitalul circulant, și nu venitul, atunci cînd este mai avantajos pentru fisc. Pe d-l Hansemann nu-l interesează, așadar, „în ce mod

* — Mergem din surpriză în surpriză. — Nota Trad.

se poate calcula venitul *net*". Ceea ce-l interesează este „în ce mod se calculează *cel mai mare venit*" pentru fisc.

D-l Hansemann, care atacă capitalul circulant, se aseamănă cu sălbaticul care taie pomul ca să ajungă în posesiunea fructelor lui.

„Astfel, dacă" (art. 9 din proiectul de lege) „contribuția la împrumut calculată pe baza capitalului circulant al întreprinderii este mai mare decât dacă ar fi calculată pe baza sumei înzecite a venitului, calcularea se face după primul procedeu", și atunci „se ia în considerație" însuși „capitalul circulant al întreprinderii".

Prin urmare, ori de câte ori fiscul găsește de cuviință, el își poate întemeia pretențiile sale pe averea cuiva, și nu pe venitul acestuia.

Poporul cere ca misterioasa vistierie a statului prusian să fie controlată. Guvernul faptelor răspunde la această pretenție lipsită de tact rezervându-și dreptul de a arunca o privire scrutătoare în toate registrele comerciale și de a inventaria averea tuturor cetățenilor săi. Era constituțională în Prusia începe prin aceea că nu poporul controlează averea statului, ci statul controlează averea cetățenilor. În felul acesta se oferă un larg câmp de activitate imixtiunii celei mai nerușinate a birocrăției în sfera legăturilor dintre cetățeni și a relațiilor particulare. Și în Belgia statul a recurs la un împrumut forțat, dar el se mulțumește, modest, cu registrele fiscale și de ipotecă, deci cu documentele oficiale existente. Pe cînd guvernul faptelor transpune spiritul spartan din armata prusiană în economia politică prusiană.

În „expunerea sa de motive", Hansemann caută, ce-i drept, să-l potolească pe cetățean, luîndu-l cu binișorul și vorbindu-i prietenește.

„La baza stabilirii contribuțiilor la împrumut — îi șoptește el — stă *autoevaluarea*". Tot ce „poate provoca o animozitate" va fi evitat.

„Nu se vor cere nici măcar indicații *sumare* cu privire la diferitele părți componente ale averii cuiva". „Comisia districtuală însărcinată să *verifice autoevaluarea* va face apel, pe calea *convingerii de bunăvoie*, la cetățeni să participe cum se cuvine la împrumut, și numai dacă această cale nu este încununată de succes, va stabili ea suma ce urmează a fi subscrisă. Împotriva hotărîrii luate de comisia districtuală se poate face *recurs* la comisia regională etc.".

Autoevaluare! Nici măcar indicații *sumare* cu privire la diferitele părți componente ale averii cuiva! Convingere de bunăvoie! Recurs!

Să începem chiar cu sfârșitul, cu *recursul*.

Art. 16 prevede :

„Urmărirea se va face la termenele fixate, *fără a ține seama de recursul făcut*, sub rezerva restituirii banilor, în cazul când recursul va fi considerat ca fiind întemeiat“.

Deci întâi se execută, în ciuda recursului, și apoi se recunoaște că cererea este întemeiată, în ciuda executării !

Ba mai mult !

„Cheltuielile“ pricinuite de recurs „cad în sarcina recurentului dacă recursul său este respins în întregime sau în parte, și la nevoie ele vor fi încasate pe cale administrativă“ (art. 19). Cine cunoaște cât de imposibil este din punct de vedere economic să se facă o evaluare exactă a averii își va da imediat seama că recursul poate fi *întotdeauna* respins în parte și că, prin urmare, recurentul este întotdeauna păgubit. Deci, oricare ar fi soarta recursului, o pagubă bănească îl întovărășește ca o umbră. Tot respectul pentru recurs !

De la recurs — sfârșitul —, ne întoarcem la început, la *autoevaluare*.

Se pare că d-lui Hansemann nu-i este frică că spartanii săi se vor supraevalua.

Potrivit art. 13, „autoevaluarea celor obligați să subscrie la împrumut constituie baza pe care se stabilesc contribuțiile la împrumut“. Arhitectonica proiectului d-lui Hansemann este în așa fel alcătuită, încît, judecînd după fundamentul construcției sale, nu poți trage nici o concluzie în ceea ce privește viitoarele ei contururi.

Sau, mai bine zis, „autoevaluarea“ care trebuie înmînată sub forma unei „declarații“ unui „funcționar numit“ de d-l „ministru de finanțe sau, din ordinul acestuia, de administrația regională“, — această bază este apoi mai temeinic fundamentată. Potrivit art. 14, „în scopul verificării declarațiilor depuse se întrunesc una sau mai multe comisii, ai căror președinți, ca și restul membrilor, în număr de cel puțin 5, *sînt numiți de ministrul de finanțe sau de autoritatea care a primit din partea lui această însărcinare*“. Numirea de către ministrul de finanțe sau de către autoritatea care a primit din partea lui această însărcinare constituie deci baza propriu-zisă a verificării.

Dacă autoevaluarea diferă de „*aprecierea*“ acestei comisii districtuale sau orășenești, numită de ministrul de finanțe, „cel care se autoevaluează“ este invitat să dea o *declarație*

(art. 15). Indiferent dacă prezintă sau nu această declarație, totul depinde dacă autoevaluarea „*satisfacere*” comisia numită de ministrul de finanțe. Dacă autoevaluarea n-o va satisface, „comisia va stabili, după *propria ei apreciere*, suma care trebuie scrisă și-l va încunoștința despre acest lucru pe cel obligat să subscrie la împrumut”.

Întii cel obligat să subscrie la împrumut se evaluează singur și-l încunoștințează despre acest lucru pe funcționar. Acum evaluarea o face funcționarul și-l încunoștințează despre acest lucru pe cel obligat să subscrie la împrumut. Ce s-a ales din „autoevaluare”? Baza s-a prăbușit. Dar, în timp ce autoevaluarea n-a fost decît un prilej pentru o temeinică „verificare” a celui obligat să subscrie la împrumut, evaluarea de către o persoană străină devine de îndată executorie, căci art. 16 prevede următoarele :

„Concluziile comisiei districtuale (sau orășenești) vor fi înaintate conducerii regionale, care, pe baza lor, întocmește de îndată listele cotelor de împrumut, înaintindu-le casierilor respective pentru a fi urmărite — la nevoie prin executare silită — în conformitate cu dispozițiile în vigoare privitoare la impozite”.

După cum am văzut mai sus, calea recursurilor nu este întotdeauna „presărată cu trandafiri”. Dar calea recursului mai ascunde și alți spini.

În primul rînd. Comisia regională, care examinează recursurile, este alcătuită din deputații aleși de către delegații etc. aleși în baza legii din 8 aprilie 1848.

Dar în fața împrumutului forțat întreaga țară se scindează în două lagăre dușmane, lagărul celor recalitranti și lagărul celor binevoitori, împotriva contribuției cărora — achitate sau oferite — comisia districtuală n-a făcut nici un fel de obiecții. Deputații nu pot fi aleși decît din lagărul celor binevoitori (art. 17).

În al doilea rînd. Ministrul de finanțe numește un comisar în calitate de *președinte*, avînd ca secretar un funcționar, delegat în acest scop (art. 18).

În al treilea rînd. Comisia regională are dreptul să dispună o evaluare specială a averii sau a venitului și, în acest scop, poate cere să i se prezinte *inventarul* sau să se cerceteze *registrele comerciale*. Dacă aceste mijloace se dovedesc insuficiente, recurentul poate fi supus unui interogatoriu sub prestare de jurămînt.

Prin urmare, cel care nu consimte să accepte fără să crîcnească „evaluarea” făcută de funcționarul numit de către

ministrul de finanțe trebuie, drept pedeapsă, să dea poate ocazia la doi birocrați și 15 concurenți să ia cunoștință de întreaga sa situație materială. Spinoasă e calea recursului ! Hansemann își bate deci pur și simplu joc de publicul său când spune în expunerea sa de motive :

„La baza stabilirii contribuțiilor la împrumut stă autoevaluarea. Pentru a nu provoca *nici cea mai mică animozitate, nu trebuie să se ceară nici măcar Indicații sumare cu privire la diferitele părți componente ale averii*”.

Pînă și pedeapsa pentru „sperjur” a fabricantului de proiecte din nuvela lui Cervantes nu lipsește din proiectul ministrului faptelor.

În loc să se chinuiască cu pseudomotivale sale, ar fi fost cu mult mai bine dacă Hansemann al nostru ar fi repetat cuvintele eroului din comedie :

„Cum vrei să-mi plătesc datoriile vechi și să fac datorii noi *dacă nu-mi împrumuți bani* ?

În acest moment însă, cînd Prusia, pentru a-și apăra propriile ei interese, are de gînd să trădeze Germania și să se ridice împotriva puterii centrale, *este de datoria fiecărui patriot* să nu subscrie de bunăvoie nici un pfennig la împrumutul forțat. Numai lipsind în mod consecvent Prusia de mijloacele de trai ea poate fi silită să se supună Germaniei.

Scris între 25 și 29 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 56 și 60
din 29 și 30 iulie 1848

Dezbaterile conciliatoare cu privire la adunările districtuale ale reprezentanților stărilor sociale

(Ședința conciliatoare din 18 iulie)

Colonia, 25 iulie. Din numeroasele și încilcitele documente și discuții inutile și de natură pur personală cu care încep de obicei toate ședințele, relevăm astăzi două puncte.

Primul punct este declarația scrisă a ex-ministrului *Rodbertus*, înaintată președintelui și citită apoi de la tribună : deși s-a înscris la cuvânt *împotriva* propunerii lui *Jacoby*, el a vrut totuși să vorbească *numai împotriva* primei părți a acestei propuneri, care condamnă hotărîrea de la Frankfurt, și *totodată împotriva declarației* respective a *guvernului*, făcută la 4 iulie. După cum se știe, dezbaterile au fost întrerupte înainte ca d-l *Rodbertus* să fi putut lua cuvîntul.

Al doilea punct este o declarație a d-lui *Brodowski*, prezentată în numele tuturor deputaților polonezi cu ocazia unei oarecare declarații făcute de deputații germano-polonezi, în care arată că : în baza tratatelor din 1815 și a declarației, provocate de rege, a adunărilor provinciale ale reprezentanților stărilor sociale că sînt *împotriva* primirii unei părți din *Poznan* în Confederația germană, el nu recunoaște încorporarea acestui teritoriu în Confederația germană, întrucît consideră această încorporare nelegală¹⁶⁰.

„O cale legală ulterioară de rezolvare a acestei probleme nu cunosc, deoarece națiunea încă n-a fost consultată în această privință“.

Urmează discuțiile de încheiere cu privire la adresă. După cum se știe, adresa a fost respinsă în strigătele deputaților stîngii : „o dublă chestiune de încredere!“ și în rîsetele întregii asistențe.

Apoi a fost pus în discuție raportul Comisiei în legătură cu propunerea făcută de 94 de deputați de a se retrage adunărilor districtuale ale reprezentanților stărilor sociale dreptul de a înființa dări.

Ne oprim intenționat asupra acestei probleme. Ea ne reamintește autentică legislație vechi-prusiană, iar reacțiunea crescândă prezintă tot mai mult această legislație ca un model neîntrecut, în timp ce guvernul faptelor, care nu dorește să joace rolul unui guvern de tranziție, pe zi ce trece face mai iașiș apologia guvernului Bodelschwingh.

Adunările districtuale ale reprezentanților stărilor sociale căpătaseră pe baza unei serii de legi, promulgate toate încă înainte de 1840, dreptul de a înființa dări obligatorii pentru locuitorii districtelor.

Aceste adunări districtuale ale reprezentanților stărilor sociale sînt un admirabil exemplu de „reprezentanță” vechi-prusiană. Toți țăraniii din district cu mult pămînt trimit *trei* deputați ; fiecare oraș trimite, de regulă, *un* deputat ; *fiecare moșier nobil este însă membru ereditar al adunării districtuale a reprezentanților stărilor sociale*. La orașe nu sînt de loc reprezentăți muncitorii și o parte din mica burghezie, iar la sate — micii proprietari de pămînt și cei care nu sînt locuitori băștinași, deci cei care formează imensa majoritate. Totuși deputații și în special domnii „membri ereditari ai adunării districtuale a reprezentanților stărilor sociale” obligă aceste clase nereprezentate să plătească impozite ; vom vedea imediat în ce mod și în ce scop.

Deși aceste adunări pot să și dispună în mod cu totul independent de finanțele districtului, ele trebuie să ceară, în problemele fiscale, aprobarea fie a d-lui Oberpräsident, fie a regelui, iar în cazul că nu ajung la un acord și una dintre stări votează împotriva, ministrul de interne este cel care hotărăște. De aici se vede cu cîtă abilitate a știut vechiul prusacism să apere „drepturile bine-cîștigate” ale marilor proprietari funciari, și totodată și dreptul de supracontrol al birocrăției.

Raportul comisiei centrale însă recunoaște în mod expres că birocrăția are acest drept de a exercita un supracontrol numai în scopul apărării drepturilor funcționarilor locali de ingerințele adunărilor districtuale ale reprezentanților stărilor sociale, nu însă pentru a-i apăra pe locuitorii districtului, și în special pe cei care nu sînt de loc reprezentați, de ingerințele domnilor membri ai adunărilor districtuale.

Raportul se încheie cu propunerea de a se abroga legile care acordau adunărilor districtuale dreptul de a înființa impozite.

D-l *Bucher*, raportor, a argumentat această propunere. Guvernele aprobau în special hotărârile adunărilor districtuale care împovărau și revoltau peste măsură pe cei care nu erau reprezentăți.

„Acesta este blestemul statului polițist — desființat în principiu, dar care, din păcate, mai dăinuie de fapt pînă în clipa de față — ca un funcționar sau o instituție, cu cît se află pe o treaptă mai înaltă a ierarhiei birocratice, cu atît mai mult să creadă că se pricepe în toate problemele, chiar și în cele speciale, mai bine decît alții și cu atît mai mult să se îndepărteze de nevoile locale”.

Acceptarea propunerii în discuție este cu atît mai recomandabilă, cu cît ea nu este constructivă, ci pur *distructivă*: „Nu se poate tăgădui că Adunarea *nu prea a avut pînă acum succese de înregistrat* în încercările ei de activitate *productivă*... De aceea poate că este oportun să ne ocupăm deocamdată mai mult de activitatea *distructivă*”. În consecință, vorbitorul recomandă să se abroge în special legile reacționare emise după 1815.

Asta era prea de tot. Raportorul nu numai că a reprobat vechiul prusacism, birocrăția și adunările districtuale ale reprezentanților stărilor sociale, dar a ironizat și rezultatele de pînă atunci ale dezbaterilor conciliatoare. Ocazia era binevenită pentru guvern. De altfel, din deferență față de curtea regală, nu se putea admite să fie abrogate numai legile emise în timpul domniei actualului rege.

Domnul *Kühlwetter* a luat deci cuvîntul.

„Componența adunărilor districtuale ale reprezentanților stărilor sociale este de așa natură, încît fără îndoială structura lor va fi modificată, deoarece” — organizarea pe stări contravine în genere egalității în fața legii? Dimpotrivă! Numai „pentru că și acum încă orice moșier nobil este membru ereditar al adunării districtuale a reprezentanților stărilor sociale, pe cînd un oraș, *oricîte moșii ale nobililor* ar include, are dreptul să trimită numai un singur membru în adunarea districtuală, iar comunitățile țărănești sînt reprezentate numai de trei deputați”.

Să aruncăm acum o privire în planurile secrete ale guvernului faptelor. În cazul creării unei reprezentanțe centrale populare, sistemul reprezentativ pe stări trebuia, vrînd-nevrînd, desființat. Dar în instituțiile reprezentative mai mici, în districte (oare și în provincii?), se va căuta să se *mențină sistemul reprezentativ pe stări*, eliminîndu-se numai cele mai flagrante privilegii ale nobilimii în detrimentul orășenilor și țăranilor. Declarația d-lui *Kühlwetter* nu poate fi interpretată

altfel; acest lucru reiese chiar și din faptul că raportul comisiei centrale insistă tocmai asupra introducerii egalității în fața legii în cadrul reprezentanței districtuale. D-l Kühlwetter păstrează însă o tăcere absolută în această privință.

Împotriva *conținutului* propunerii, d-l Kühlwetter nu are nimic de obiectat; el pune numai întrebarea dacă această propunere trebuie introdusă pe „cale legislativă”.

„Cred că pericolul ca adunările districtuale să abuzeze de dreptul de a înființa dări *nu este atât de mare...* Dreptul de control al guvernului *nu este nicidecum chiar atât de iluzoriu* cum s-a arătat aici; el a fost exercitat *întotdeauna* cu scrupulozitate, scutindu-se de impozit, pe cât posibil, clasele inferioare de contribuabili”.

Firește! D-l Kühlwetter a fost funcționar pe timpul lui Bodelschwingh, și, cu riscul de a compromite tot guvernul faptelor, el trebuie să apere vechile acte de eroism ale birocrăției lui Bodelschwingh. Notăm că d-l Hansemann era absent când colegul său Kühlwetter a afirmat despre el că este solidar cu d-l Bodelschwingh.

D-l Kühlwetter a declarat că a dat dispoziții tuturor administrațiilor districtuale să nu mai aprobe, pînă la noi ordine, nici un fel de dări înființate de adunările districtuale și că, prin urmare, scopul ar fi fost atins.

D-l *Jentzsch* strică socotelile d-lui ministru, remarcînd că adunările districtuale au bunul obicei de a percepe prestațiile pentru șosele, de care beneficiază în special moșiile nobililor, *după scara de impozite pe clase, impozite de care sînt scutite cu totul moșiile nobililor.*

D-l *Kühlwetter* și d-l *von Wangenheim*, o persoană interesată în această chestiune, caută să apere adunările districtuale; în special d-l *Oberlandesgerichtsrat von Wangenheim*, membru al adunării districtuale din Saatzig, a făcut apologia acestei faimoase instituții.

Deputatul *Moritz* strică din nou tot efectul. La ce pot folosi dispozițiile d-lui Kühlwetter? Dacă guvernul va fi nevoit să demisioneze, administrațiile districtuale nu vor ține seama de aceste dispoziții. Dacă la noi există legi atât de proaste, nu văd de ce nu le-am abroga. Iar în ceea ce privește abuzurile tăgăduite aici afirm:

„adunările districtuale nu numai că au abuzat de dreptul care le-a fost conferit de a înființa dări, îngăduind *favoritisme personale*, consimțind la unele cheltuieli care numai în folosul comun al districtului n-au fost, dar au și aprobat diferite construcții de șosele în interesul unor indivizi izolați, în interesul unor pături privilegiate... Reședința distric-

tuală Ruppın urma să fie legată de linia ferată Hamburg-Berlin. În loc de a trasa astfel șoseaua încît să treacă prin orașul Wusterhausen, deși acest oraș s-a declarat de acord să suporte cheltuielile suplimentare din mijloace proprii, *guvernul a refuzat* acestui orașel, lipsit de orice resurse, executarea șoselei și, în schimb, a consimțit ca ea să treacă de-a curmezișul a *trei moșii aparținînd unuia și aceluiași proprietar lunciar nobil* ! !

D-l *Reichenbach* atrage atenția asupra faptului că dispoziția guvernului este absolut inoperantă în ceea ce privește finanțele districtului, ele rămînînd cu totul la dispoziția adunărilor districtuale ale reprezentanților stărilor sociale.

Ministrul a răspuns prin cîteva fraze searbe.

D-l *Bucher* declară că el consideră că ministrul nu are dreptul să dea dispoziții prin care să *abroge de fapt* legile în vigoare. Îmbunătățiri pot fi aduse numai pe cale legislativă.

D-l *Kühlwetter* mai biiguie cîteva cuvinte incoerente pentru a se apăra și apoi se trece la vot.

Adunarea adoptă propunerea comisiei centrale: să fie abrogate legile prin care se conferă adunărilor districtuale dreptul de a înființa dări și de a dispune de finanțele districtului, cu următorul adaos: „hotărîrile adunărilor districtuale luate pe baza acestor legi rămîn în vigoare”.

Vedem deci că „faptele” guvernului faptelor constau din încercări reacționare polițienești și din înfrîngeri parlamentare.

(Sfirșitul urmează) *

Scris de F. Engels la 25 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 56

din 26 iulie 1848

* Continuarea ședinței Adunării naționale prusiene din 18 iulie este relatată în articolul lui F. Engels „Dezbaterile conciliatoare în problema Valdenaire” (vezi volumul de față, pag. 323—326). — *Nota Red.*

Dizolvarea asociațiilor democratice din Baden

Colonia, 27 iulie. Măsurile polițienești reacționare îndreptate împotriva dreptului de asociere se țin lanț. Mai întâi a fost dizolvată asociația democratică din Stuttgart, apoi cea din Heidelberg *. Succesul îi face temerari pe domnii reacționari; guvernul din Baden dizolvă acum toate asociațiile democratice din Baden.

Toate acestea se întâmplă tocmai în momentul în care așa-zisa Adunare națională de la Frankfurt se ocupă cu garantarea pe veci a dreptului de asociere ca unul dintre „drepturile fundamentale ale poporului german”.

Condiția de bază a dreptului de liberă asociere este ca nici o asociație sau societate să nu poată fi dizolvată sau interzisă de către poliție, ci numai pe baza unei hotărâri judecătorești care stabilește că asociația sau acțiunile și scopurile ei nu sînt legale, pedepsind pe autorii acestor acțiuni.

Această cale este, desigur, prea lungă pentru nerăbdarea d-lui *Mathy* de a lua măsuri. Așa cum i s-a părut prea plictisitor să emită mai întâi un mandat de arestare sau să obțină cel puțin numirea sa în calitate de constabler special atunci cînd, îmboldit de sufletul său de jandarm, l-a arestat pe „trădătorul de țară” Fickler, tot așa el consideră și acum nepractică și de disprețuit calea juridică, legală.

Motivele acestui nou act de violență din partea poliției sînt extrem de edificatoare. Se pretinde că asociațiile au aderat la organizația asociațiilor democratice pe întreaga Germanie, care a luat ființă la congresul democraților de la Frankfurt ¹⁶¹, și că acest congres

„și-a fixat ca scop lupta pentru crearea unei republici democratice” (ca și cum așa ceva ar fi interzis!), „iar cît privește mijloacele prin

* Vezi volumul de față, pag. 257—258. — *Nota Red.*

care urmează să fie atins acest scop, ele reies, între altele, din simpatia pentru rebeli exprimată în acele hotărâri" (de când constituie „simpatia” un „mijloc” ilegal?) „cît și din faptul că Comitetul central al acestor asociații a refuzat să recunoască pe viitor însăși Adunarea națională germană și a lansat o chemare care trebuia să ducă pur și simplu la desprinderea minorității în vederea formării unei noi adunări pe cale ilegală”.

Urmează apoi hotărârile congresului cu privire la organizarea partidului democrat.

Așadar, după părerea d-lui Mathy, asociațiile din Baden poartă răspunderea pentru hotărârile Comitetului central chiar dacă nu le execută. Căci dacă aceste asociații ar fi trimis într-adevăr, ca urmare a chemării lansate de comitetul din Frankfurt, o adresă către aripa stîngă a Adunării naționale și i-ar fi cerut să se retragă, d-l Mathy n-ar fi ezitat să denunțe acest fapt. De altfel nu d-l Mathy, ci justiția trebuie să hotărască dacă chemarea respectivă a fost sau nu legală. Dar să mergi pînă acolo încît să declari nelegală organizarea partidului în circumscripții, congrese și comitete centrale, așa ceva nu putea face într-adevăr decît d-l Mathy. Oare asociațiile constituționale și reacționare¹⁰² nu se organizează și ele după acest model?

Dar, se înțelege, „este inadmisibil și primejdios ca baza orînduirii de stat să fie subminată și astfel întregul edificiu al statului să fie zdruncinat de puterea asociațiilor”.

Dreptul de asociere, domnule Mathy, există tocmai pentru a putea „submina” nepedepsit orînduirea de stat, bineînțeles într-o formă legală! Și dacă puterea asociațiilor este mai mare decît aceea a statului, cu atît mai rău pentru stat!

Noi cerem din nou Adunării naționale, dacă nu vrea să-și piardă toată autoritatea, ca d-l Mathy să fie imediat deferit justiției.

Scris de F. Engels la 27 iulie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 58
din 28 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Proiectul de lege cu privire la desființarea servituților feudale

Colonia, 29 iulie. Dacă cumva vreun renan a uitat ce dă-torează el „dominației străine”, „asupririi de către tiranul corsican”, n-are decît să citească proiectul de lege cu privire la desființarea fără despăgubire a diferitelor servituți și dări, pe care d-l Hansemann l-a supus, în anul de grație 1848, „spre discutare” conciliatorilor săi. Putere seniorială (Lehnsherrlichkeit), taxă pentru luarea în stăpînire a unui alodiu (Allodifikationszins), taxă de deces (Sterbefall), cea mai bună vită (Besthaupt), cea mai bună rochie (Kurmede), bani pentru apărare (Schutzgeld), taxe de jurisdicție (Jurisdiktionzins), taxă pentru taur (Zuchtgelder), taxă de sigiliu (Siegelgelder), zeciuală la animalele tăiate (Blutzehnt), zeciuală la stupărit (Bienenzehnt) etc., cît de străin, cît de barbar sună aceste denumiri absurde urechilor noastre civilizate, datorită desființării feudalismului de către revoluția franceză și datorită Codului Napoleon! Cît de greu de conceput este pentru noi tot acest noian de servituți și de dări medievale, acest muzeu de putrede vechituri ale unor vremuri antediluviene!

Și, totuși, descaltă-te, patriot german, căci te afli pe pămînt sfînt! Aceste obiceiuri barbare sînt ruinele gloriei germane-creștine, sînt ultimele verigi ale unui lanț care străbate întreaga istorie și te leagă de măreția strămoșilor tăi pînă în pădurile heruscilor! Acest aer stătut, acest mil feudal, pe care îl regăsim aici într-o autenticitate clasică, sînt cele mai originale produse ale patriei noastre, și orice german autentic trebuie să exclame o dată cu poetul :

Adierile astea sînt de pe la noi !
Îmi arde obrazul de ele !
Iar glodul șoselei, desigur și el,
E tot scîrnă a patriei mele ! ¹⁶³

Parcurgînd acest proiect de lege, ai în primul moment impresia că d-l Gierke, ministrul agriculturii, face, din ordinul d-lui Hansemann, un „pas” extrem de „îndrăzneț”, de parcă ar desființa printr-o trăsătură de condei întregul ev mediu și, bineînțeles, totul în mod gratuit!

Dar cînd te uiți la expunerea de *motive* a proiectului, vezi că ea demonstrează chiar de la început că de fapt nu trebuie desființate fără despăgubire *nici un fel* de servituți feudale, că, prin urmare, începe cu o afirmație îndrăzneață care contrazice de-a dreptul „pasul îndrăzneț”.

Între aceste două acte de îndrăzneală se strecoară acum cu prudență și cu băgare de seamă timiditatea practică a d-lui ministru. În stînga „binele obștesc” și „cerințele spiritului vremii”, în dreapta „drepturile moșierilor, dobîndite pe bună dreptate”, iar la mijloc „ideea lăudabilă a dezvoltării mai libere a relațiilor de la țară”, întruchipată în timida stinghereală a d-lui Gierke, — ce grup!

Dar ajunge! D-l Gierke recunoaște întru totul că, în genere, servituțiile feudale pot fi desființate numai contra unei despăgubiri. În felul acesta servituțiile cele mai apăsătoare, cele mai răspindite, servituțiile principale *rămîn în vigoare* ; sau, dat fiind că de fapt au fost desființate de către țărani, ele *urmează să fie reînființate* .

Dar d-l Gierke e de părere că

„dacă totuși unele relații izolate, a căror fundamentare lăuntrică este defectuoasă sau a căror dăinuire nu corespunde cerințelor spiritului vremii și binelui obștesc, vor fi desființate *fără despăgubire* , cei în cauză nu trebuie să treacă cu vederea faptul că, chiar dacă fac unele jertfe, ei le fac nu numai pentru binele obștesc, ci și pentru propriile lor interese just înțelese, pentru a transforma relațiile dintre cei cu drepturi și cei cu obligații în relații pașnice și prietenești și pentru a asigura, în genere, proprietății funciare poziția în stat care i se cuvine spre binele general”:

Revoluția la sate a constatat în desființarea efectivă a tuturor servituțiilor feudale. Guvernul faptelor, care recunoaște revoluția, o recunoaște la sate prin aceea că o nimicește pe tăcute. Să restabilească în întregime vechiul statu-quo este imposibil, căci țărani i-ar ucide fără doar și poate pe baronii lor feudali, — lucrul acesta îl recunoaște chiar și d-l Gierke. De aceea se desființează o listă impresionantă de servituți feudale lipsite de importanță, care există numai ici-colo, și se restabilesc principalele servituți feudale, care pot fi concentrate într-un singur cuvînt: *claca* .

Nobilimea nu sacrifică, prin toate privilegiile care urmează a fi desființate, nici măcar 50.000 de taleri pe an; în schimb salvează prin aceasta câteva milioane. Mai mult, d-l ministru speră că pe această cale îi va împăca pe țărani și că va câștiga chiar pentru viitor voturile lor în alegerile pentru cameră. Într-adevăr ar fi o afacere bună, numai de nu s-ar dovedi greșite socotelile d-lui Gierke!

În felul acesta ar fi înlăturate obiecțiile țăranilor; la fel și ale nobilimii, în măsura în care ea își va da seama în mod just de situația ei. Mai rămîne camera, precum și ezitățile acelor care fac paradă de consecvența lor juridică și radicală. Deosebirea dintre servituțiile care trebuie desființate și cele care nu trebuie desființate, reducîndu-se în fond la o deosebire între servituțiile relativ lipsite de valoare și cele cu o valoare foarte mare, trebuie să capete, pentru a satisface camera, o aparență fundamentare juridică și economică. D-l Gierke trebuie să demonstreze că servituțiile care trebuie desființate 1) au o fundamentare lăuntrică defectuoasă, 2) că ele contrazic binele obștesc, 3) că ele contrazic cerințele spiritului vremii și 4) că, în fond, desființarea lor nu înseamnă o încălcare a dreptului de proprietate și nici o expropriere fără despăgubire.

Pentru a demonstra fundamentarea defectuoasă a acestor dări și servituții, d-l Gierke se cufundă în adîncurile cele mai tenebroase ale dreptului feudal. Întreaga „dezvoltare, la început foarte lentă, a statelor germanice de-a lungul unei perioade de o mie de ani” este evocată de d-l Gierke. Dar la ce-i folosește asta d-lui Gierke? Cu cît se cufundă mai adînc în trecutul îndepărtat, cu cît scormonește mai mult mîlul stă-tut al dreptului feudal, cu atît îi dovedește acesta mai mult că fundamentarea servituțiilor în chestiune nu e de loc defectuoasă, ba, dimpotrivă, din punctul de vedere feudal e chiar foarte solidă; și nefericitul ministru nu face decît să se expună ilarității generale atunci cînd se căznește din răsputeri să expună dreptul feudal în termenii sibilici ai dreptului civil modern, să facă pe baronul feudal din secolul al XII-lea să gîndească și să judece ca un burghez din secolul al XIX-lea.

D-l Gierke a moștenit, din fericire, principiul d-lui von Patow: toate servituțiile care decurg din puterea seniorială și din dependența iobagă ereditară să fie desființate fără despăgubire, iar celelalte toate numai prin răscumpărare. Crede oare d-l Gierke că e nevoie de multă perspicacitate pentru a-i

dovedi că servituțiile care urmează să fie desființate sînt, în genere, tot „servituți care decurg din puterea seniorială” ?

Cred că nu mai e nevoie să adăugăm că, de dragul consecvenței, printre definițiile juridice feudale d-l Gierke introduce peste tot, prin contrabandă, noțiuni juridice moderne și, ori de cîte ori e la mare ananghie, apelează la ele. Iar dacă d-l Gierke apreciază unele dintre aceste servituți după concepțiile dreptului modern, atunci nu putem pricepe de ce nu face acest lucru cu toate servituțiile. Bineînțeles însă că atunci claca s-ar bate cap în cap cu libertatea persoanei și a proprietății.

Și mai prost o nimerește însă d-l Gierke cu deosebirile pe care le face atunci cînd invocă drept argument binele obștesc și cerințele spiritului vremii. Căci este de la sine înțeles : dacă aceste servituți fără importanță stau în calea binelui obștesc și contrazic cerințele spiritului vremii, atunci cu atît mai mult fac acest lucru clăcile, munca în dijmă, taxele de feudă etc. Sau găsește, poate, d-l Gierke că dreptul de a jumuli *gîștele* țaranului (§ 1, nr. 14) nu corespunde spiritului vremii, în timp ce dreptul de a jumuli *pe țaranii înșiși* îi corespunde ?

Urmează argumentarea ideii că desființarea servituțiilor feudale nu încalcă dreptul de proprietate. Dovada acestui neadevăr flagrant se poate face, desigur, numai în mod formal, și anume prin încercarea de a convinge pe nobili că aceste drepturi nu prezintă nici o valoare pentru ei, iar această lipsă de valoare poate fi dovedită, bineînțeles, numai în mod aproximativ. D-l Gierke enumeră apoi foarte zelos toate cele 18 alineate ale primului paragraf și nu observă că, în măsura în care reușește să dovedească lipsa de valoare a *servituțiilor* în chestiune, el dovedește și *nulitatea proiectului său de lege*. Bunul domn Gierke ! Cît de greu ne vine să-l trezim din dulcea lui amăgire de sine și să călcăm în picioare figurile lui geometrice arhimedo-feudale !

Dar mai există o dificultate ! La răscumpărările din trecut ale servituțiilor care urmează să fie acum desființate, ca și la toate răscumpărările, țaranii au fost înșelați în mod îngrozitor, în favoarea nobilimii, de către comisiile mituite. Țaranii cer acum revizuirea tuturor contractelor de răscumpărare încheiate sub guvernul trecut, și au perfectă dreptate !

Dar d-l Gierke nici nu vrea s-audă. La aceasta „se opun dreptul formal și legea”, care, în genere, se opun oricărui progres, întrucît orice lege nouă desființează un drept formal vechi și o lege veche.

„Consecințele acestui lucru se pot prevedea cu precizie în sensul că, pentru a crea celor cu obligații avantaje pe o cale care contrazice normele de drept ale tuturor timpurilor” (revoluțiile contrazic și ele normele de drept ale tuturor timpurilor), „ar trebui aduse unei foarte mari părți a proprietății funciare în stat, prin urmare (!) statului însuși, *prejudicii incalculabile*” !

Și acum d-l Gierke demonstrează cu o temeinicie impresionantă că un asemenea procedeu

„ar primejdi și ar zdruncina întregul regim juridic al proprietății funciare, și astfel, având în vedere numeroasele procese și cheltuieli care ar rezulta, s-ar da proprietății funciare — principala bază a bunăstării naționale — o lovitură greu de remediat” ; că aceasta „ar constitui o încălcare a normelor de drept în ceea ce privește valabilitatea contractelor, un atentat împotriva celor mai incontestabile relații contractuale, un atentat care prin consecințele sale ar zdruncina orice încredere în stabilitatea dreptului civil și, în consecință, ar primejdi în modul cel mai grav toate relațiile de afaceri” !!!

Prin urmare, d-l Gierke vede aici o încălcare a dreptului de proprietate care ar zdruncina toate normele de drept. Și de ce desființarea fără despăgubire a servituțiilor în chestiune nu constituie o încălcare ? Aici nu este vorba numai de relațiile contractuale cele mai incontestabile, ci de un drept incontestabil, exercitat fără nici o îngrădire din timpuri imemorabile ; pe când cererea de revizuire se referă la contracte care nu sînt de loc incontestabile, deoarece mituirile și înșelăciunile sînt notorii și, în multe cazuri, lesne de dovedit.

Un lucru nu putem tăgădui : oricît de neînsemnate ar fi servituțiile desființate, prin desființarea lor d-l Gierke creează „celor cu obligații avantaje pe o cale care contrazice normele de drept ale tuturor timpurilor” și căreia „i se opun în mod direct dreptul formal și legea” ; el „zdruncină întregul regim juridic al proprietății funciare”, atacă însăși rădăcina „celor mai incontestabile” drepturi.

Zău, domnule Gierke, merita oare osteneala să comiți păcate atît de grele pentru a obține rezultate atît de sărăcicioase ?

E drept că *d-l Gierke atacă proprietatea* ; asta e de netăgăduit. Dar nu proprietatea modernă, burgheză, ci proprietatea feudală. Proprietatea burgheză, care se ridică pe ruinele proprietății feudale, el o *consolidează* prin această distrugere a proprietății feudale. Și el refuză să revizuiască contractele de răscumpărare a servituțiilor feudale numai pentru că prin aceste contracte relațiile de proprietate feudale au fost transformate în relații de proprietate *burgheze*, și, prin urmare,

nu le poate revizui fără să se atingă totodată în mod formal și de proprietatea burgheză. Iar proprietatea burgheză este, firește, tot atît de sacră și de inviolabilă pe cît este de vulnerabilă și, în funcție de nevoile și de curajul domnilor miniștri, de violabilă proprietatea feudală.

Care este, pe scurt, înțelesul acestei legi lungi ?

Ea constituie dovada cea mai grăitoare că revoluția germană din 1848 nu este decît o *parodie a revoluției franceze din 1789*.

La 4 august 1789, la trei săptămîni după luarea Bastiliei, poporul francez a venit de hac într-o singură zi tuturor serviciilor feudale.

La 11 iulie 1848, la patru luni după luptele de baricadă din martie, serviciile feudale au venit de hac poporului german, teste Gierke cum Hansemanno *.

Burghezia franceză din 1789 nu și-a părăsit nici o clipă aliații ei, țărani. Ea știa că baza dominației ei era desființarea feudalismului la sate, crearea unei clase libere de țărani proprietari de pămînt.

Burghezia germană din 1848 trădează fără nici o ezitare pe țărani, pe *aliații ei cei mai firești*, care sînt carne din carnea ei și sînge din sîngele ei și fără de care ea este neputincioasă față de nobilime.

Mentținerea, sancționarea drepturilor feudale sub forma răscumpărării (iluzorii) — iată rezultatul revoluției germane din 1848. Muntele a născut un șoarece !

Scris de K. Marx la 29 iulie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 60
din 30 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

* — martori Gierke și Hanseman. — *Nota Trad.*

„Kölnische Zeitung“ despre rînduielele din Anglia

Colonia, 31 iulie.

„Întilnești oare în Anglia fie și cea mai mică urmă din acea ură împotriva clasei care în Franța poartă numele de burghezie? Această ură fusese îndreptată cîndva împotriva aristocrației, care prin monopolul asupra cerealelor percepea de la industrie un impozit împovărător, nejust. În Anglia, burghezul nu deține nici un fel de privilegii, el este odrasla sirguinței sale; în Franța, pe timpul lui Ludovic-Filip el era odrasla monopolului, a privilegiului“.

Această sentință măreață, savantă, plină de adevăr se găsește într-un articol de fond al d-lui Wolfers, apărut în permanent bine informată „Kölnische Zeitung“.

Este într-adevăr uimitor! În Anglia există proletariatul cel mai numeros, cel mai concentrat, cel mai clasic, un proletariat care la fiecare cinci-șase ani este decimat de cea mai cumplită mizerie provocată de crize economice, de foame și de tifos, un proletariat care jumătate din viață este de prisos în industrie și rămîne fără pîine; în Anglia, fiecare al zecelea om este pauper, iar fiecare al treilea pauper este închis în bastiliile pentru săraci¹⁶⁴; în Anglia, epitropia săracilor cheltuiește anual o sumă aproape egală cu totalul cheltuielilor statului prusian; în Anglia s-a proclamat fățiș că mizeria și pauperismul reprezintă un factor necesar al sistemului industrial actual și al avuției naționale, și, cu toate acestea, întilnești oare în Anglia fie și cea mai mică urmă de ură împotriva burgheziei?

În nici o țară din lume antagonismul dintre proletariat și burghezie nu s-a ascuțit atît de mult, ca o consecință a apariției în proporție de masă a proletariatului, ca în Anglia; în nici o țară din lume nu se manifestă un contrast atît de izbitor între mizeria cea mai cumplită și bogăția cea mai opulentă; și, cu toate acestea, întilnești oare fie și cea mai mică urmă de ură împotriva burgheziei?

Se înțelege, coalițiile muncitorilor, secrete pînă în 1825 și fățișe după 1825, coaliții încheiate nu pentru o zi și împotriva unui singur fabricant, ci coaliții durabile împotriva unor întregi grupuri de fabricanți, a unor întregi ramuri de activitate, a unor întregi orașe, coaliții în sfîrșit a nenumărați muncitori pe scara întregii Anglii, toate aceste coaliții și nesfîrșita lor luptă împotriva fabricanților, grevele lor, care au dus la acțiuni violente, la incendieri, la atacuri armate, la asasinat, la distrugeri săvîrșite din răzbunare, toate acestea nu sînt decît dovezi de dragoste a proletariatului față de burghezie!

Tot acest război dus de muncitori împotriva fabricanților de-a lungul a peste 80 de ani, care a început cu distrugerea de mașini și care, prin coalițiile, atacurile izolate împotriva persoanei și proprietății fabricanților cît și împotriva puținilor muncitori devotați fabricanților, prin răscoale mai mari și mai mici, prin insurecțiile din 1839 și 1842, s-a dezvoltat luînd forma celei mai desăvîrșite lupte de clasă pe care a văzut-o cîndva lumea, toată această luptă de clasă a cartiștilor, a partidului constituit al proletariatului, împotriva puterii de stat constituite a burgheziei, o luptă care nu a dus încă la ciocniri sîngeroase atît de cumplite cum a fost lupta din iunie de la Paris, dar care este dusă cu mult mai multă perseverență, de mase mult mai numeroase și pe un teren mult mai larg, — pentru „Kölnische Zeitung“ și pentru Wolfers-ul ei acest război civil social este, firește, o dovadă indubitabilă a dragostei pe care o nutrește proletariatul englez față de burghezia la ordinele căreia se află!

Nu e mult de cînd era la modă să prezinți Anglia drept țara clasică a antagonismelor și a luptelor sociale și, în comparație cu așa-numitele „situații nefirești“ din Anglia, să consideri fericită Franța cu regele ei burghez, cu luptătorii ei burghezi din parlament, cu bravii ei muncitori care s-au bătut întotdeauna cu atîta vitejie pentru burghezie! Nu e mult de cînd „Kölnische Zeitung“ a repetat acest refren în fiecare zi, găsind în luptele de clasă din Anglia un temei pentru a povăui Germania să se abțină de la sistemul protecționist și de la industria „nefirească de dezvoltată“ căreia îi dă naștere acest sistem! Dar zilele din iunie au răsturnat totul. „Kölnische Zeitung“ mai dîrdîie și azi de pe urma spaimei pe care a tras-o în timpul luptei din iunie, iar milioanele de cartiști din Londra, Manchester și Glasgow sînt o nimica toată pe lîngă cei 40.000 de însurgenți din Paris.

Franța a devenit țara clasică a urii împotriva burgheziei și, după cum afirmă în prezent „Kölnische Zeitung”, așa a fost din 1830 încoace. Ciudat lucru! În timp ce agitatorii englezi nu mai conțin de zece ani să propage la mitinguri, în broșuri, în ziare, în aplauzele întregului proletariat ura cea mai înverșunată împotriva burgheziei, literatura muncitorească și socialistă franceză a propovăduit fără încetare pacea cu burghezia, insistând tocmai asupra faptului că în Franța antagonismele de clasă nu ar fi nici pe departe atât de ascuțite ca în Anglia! Și tocmai oamenii la auzul numelui cărora „Kölnische Zeitung” își face de trei ori semnul crucii — un Louis Blanc, un Cabet, un Caussidière, un Ledru-Rollin — au propovăduit ani de-a rândul, înainte și după revoluția din februarie, pacea cu burghezia, și de cele mai multe ori au făcut acest lucru de la *meilleure foi du monde* *. „Kölnische Zeitung” n-are decît să recitească toate lucrările sus-numiților, n-are decît să recitească „Réforme”, „Populaire” ¹⁶⁵, ba chiar gazetele muncitorești din ultimii ani, ca de pildă „Union”, „Ruche populaire”, „Fraternité” ¹⁶⁶; de altfel e suficient să cităm două lucrări cunoscute de toată lumea: „Istoria celor zece ani” de Louis Blanc, în special sfîrșitul acesteia, și cele două volume din „Istoria revoluției” de același autor.

Dar „Kölnische Zeitung” nu se mulțumește numai să afirme că în Anglia nu ar exista urmă de ură împotriva „clasei care în Franța (și în Anglia, bine informată colegă, vezi numerele din ultimii doi ani ale lui „Northern Star”) poartă numele de *burghezie*”, ci și explică de ce trebuie să fie tocmai așa și nu altfel.

Peel a salvat burghezia engleză de această ură, desființînd monopolul și introducînd libertatea comerțului:

„În Anglia, burghezul nu deține nici un fel de privilegii, nici un fel de monopol; în Franța, el era odrasla monopolului”. „Măsurile luate de Peel au ferit Anglia de cea mai teribilă revoluție”.

Prin desființarea monopolului *aristocrației*, Peel a salvat *burghezia* de ura amenințătoare a proletariatului; nimic de zis, strașnică logică are „Kölnische Zeitung”!

„Poporul englez, spunem noi, *poporul englez* își dă, pe zi ce trece, tot mai mult seama că numai *libertatea comerțului* este menită să rezolve problemele vitale care înglobează toate suferințele și grijile sale actuale, o rezolvare plătită cu valori de sînge ori de cite ori s-a încercat în ultimul timp a o pune în aplicare... Și să nu uităm că primele idei cu privire la libertatea comerțului au purces de la *poporul englez*”.

* — cum nu se poate mai sincer. — *Nota Trad.*

Poporul englez! Dar din 1839 încoace „poporul englez” i-a combătut pe liber-schimbisti la toate mitingurile lor și în presă; el i-a silit, pe vremea de glorie a Ligii împotriva legilor cerealelor¹⁶⁷, să se întrunească în secret și să poată intra la mitingurile lor numai dacă erau în posesiunea unui bilet special; el a comparat cu sarcasm practica liber-schimbistilor cu cuvintele lor frumoase și a identificat complet pe burghez cu liber-schimbistul! Poporul englez a fost chiar silit să recurgă din când în când la ajutorul momentan al aristocrației, al monopolistilor, împotriva burgheziei — de pildă în problema zilei de muncă de zece ore¹⁶⁸ — și acest popor, care se pricepe atât de bine să-i alunge pe liber-schimbisti de la tribuna adunărilor publice, acest „popor englez” să fie oare primul care a elaborat ideile libertății comerțului? Naivă „Kölnische Zeitung” care nu numai că repetă papagalicește iluziile marilor capitaliști din Manchester și Leeds, dar și să să asculte credulă minciunile lor intenționate!

„În Anglia, burghezul nu deține nici un fel de privilegii, nici un fel de monopol!” În Franța, în schimb, lucrurile se prezintă altfel:

„Muncitorul vede în burghez de mult timp monopolistul căruia plugarul sărac îi plătea 60% impozit pentru fierul plugului său, care lua prețuri cămătărești pentru cărbunii săi, care-i lăsa pe viticultorii din întreaga Franță să moară de foame și le vindea orice lucru cu 20, 40 și 50% mai scump”...

Respectabila „Kölnische Zeitung” nu cunoaște nici un alt „monopol” decât acela al *taxei vamale*, adică monopolul care apasă numai în aparență asupra muncitorului, dar în realitate apasă asupra burgheziei, asupra tuturor industriașilor care nu profită de pe urma protecționismului. „Kölnische Zeitung” nu cunoaște nici un alt monopol decât cel combătut de domnii liber-schimbisti de la Adam Smith pînă la Cobden, monopolul local, instituit prin lege.

Dar *monopolul capitalului*, monopolul care există fără să fi fost legiferat și adeseori în pofida legii, acesta nu există pentru domnii de la „Kölnische Zeitung”. Or, tocmai acesta este monopolul care apasă direct și fără îndurare asupra muncitorilor și care generează lupta dintre proletariat și burghezie! Tocmai acesta este monopolul *specific-modern* care dă naștere antagonismelor moderne de clasă, iar rezolvarea tocmai a acestor antagonisme este sarcina specifică a secolului al XIX-lea!

Acest monopol al capitalului devine însă mai puternic, mai cuprinzător, mai amenințator pe măsură ce dispar celelalte mici monopoli locale.

Cu cât concurența devine mai liberă prin înlăturarea tuturor „monopolurilor“, cu atât mai repede se concentrează capitalul în mâinile unei feudalități industriale, cu atât mai repede e ruinată mica burghezie, cu atât mai repede supune Anglia, țara monopolului capitalist, industriei sale țările din jurul ei. Desființați „monopolurile“ burgheziei franceze, germane și italiene, și Germania, Franța și Italia vor decădea la starea de proletari ai burgheziei engleze a tot acaparătoare. Presiunea pe care o exercită fiecare burghez englez asupra fiecărui proletar englez în parte o va exercita atunci întreaga burghezie engleză asupra Germaniei, Franței și Italiei, și mai cu seamă mica burghezie din aceste țări va fi aceea care va avea cel mai mult de suferit.

Toate acestea sînt locuri comune atît de evidente pentru oricine — cu excepția savanților de la „Kölnische Zeitung“ — încît explicarea lor ar constitui o jignire.

Acești gînditori profunzi văd în libertatea comerțului singurul mijloc de a salva Franța de la un război de exterminare între muncitori și burghezie.

Intr-adevăr, a coborî burghezia țării la nivelul proletariatului este mijlocul pentru aplanarea antagonismelor de clasă, mijloc demn de „Kölnische Zeitung“ !

Scris de F. Engels la 31 iulie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 62
din 1 august 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Dezbaterile conciliatoare în problema Valdenaire

Colonia, 1 august. Din nou am rămas în urmă cu relatarea felului cum s-au desfășurat ultimele ședințe conciliatoare.

În ședința din 18 iulie s-a luat în discuție propunerea referitoare la convocarea deputatului Valdenaire. Centrul s-a pronunțat pentru adoptarea acestei propuneri. Trei juriști renani s-au pronunțat împotriva.

Primul a luat cuvîntul d-l *Simons* din Elberfeld, fost procuror. D-l *Simons* credea, probabil, că se află încă în fața juraților sau în fața tribunalului polițienesc corecțional ; el s-a erijat în acuzator public și, luînd apărarea justiției, a ținut o adevărată pledoarie împotriva d-lui Valdenaire. El a spus : chestiunea a fost deferită camerei de punere sub acuzare, care în curînd va hotări, și atunci Valdenaire ori va fi eliberat, ori va fi trimis în fața juraților. În acest din urmă caz „este de dorit ca chestiunea să nu fie scindată și să nu se întîrzie cu pronunțarea sentinței”. D-l *Simons* pune interesele justiției, adică primatul camerei de punere sub acuzare, al procurorilor și al curților cu juri, mai presus de interesul libertății și al inviolabilității reprezentanților poporului.

D-l *Simons* încearcă să denigreze mai întîi pe martorii apărării propuși de Valdenaire și pe urmă pe Valdenaire însuși. El declară că, prin absența lui Valdenaire, Adunarea „nu va fi lipsită de un talent” și-i contestă calitatea sa de deputat atîta timp cît nu va dovedi că suspiciunea care planează asupra lui, că ar fi complotat împotriva guvernului sau că ar fi participat la rebeliunea împotriva puterii armate, este nefundată. Cît privește talentul, potrivit logicii d-lui *Simons*, nouă zecimi din onorabila Adunare ar putea fi arestați ca și d-l Valdenaire fără ca Adunarea să fie lipsită de vreun talent ; cît privește al doilea argument, d-l *Simons* își

poate face, desigur, un punct de onoare din faptul că n-a participat niciodată la „comploturi” împotriva absolutismului și că pe baricadele din martie nu s-a făcut vinovat de „rebeliune împotriva puterii de stat”.

După ce d-l *Gräff*, locțiitorul lui Valdenaire, a dovedit în mod indubitabil că, pe de o parte, nu planează nici o suspiciune asupra lui Valdenaire și, pe de altă parte, nici acțiunea despre care e vorba nu contravine legii (întrucât ea n-a fost altceva decât un ajutor dat *gărzii civile, legal constituite*, care ocupa, în exercițiul funcțiunii sale și cu *aprobarea municipalității*, baricadele din Trier), s-a ridicat d-l Bauerband, care a sprijinit ministerul public.

D-l *Bauerband* are și el îndoieli serioase: „Oare convocarea lui Valdenaire nu va influența viitoarea sentință a juraților?”. Obiecție profundă, care devine și mai greu de rezolvat prin simpla observație a d-lui *Borchardt*: nu cumva *neconvocarea* lui Valdenaire va influența și ea sentința juraților? Dilema este într-adevăr atît de profundă, încît un gînditor chiar și de calibru mai mare decât d-l Bauerband s-ar munci în zadar ani de-a rîndul ca s-o rezolve. Un *singur* om din Adunare poate că e în stare să rezolve această dilemă: deputatul *Baumstark*.

D-l Bauerband mai continuă o bucată de vreme lungă și încîlcita sa pledoarie. Îi răspunde laconic d-l *Borchardt*. După aceea se ridică d-l *Stupp*, pentru a se pronunța de asemenea împotriva lui Valdenaire în sensul că „în nici o privință nu are nimic de adăugat (!)” la cele spuse de Simons și de Bauerband. Aceasta a fost, firește, pentru el un motiv suficient ca să se întindă la vorbă pînă l-au întrerupt strigătele celor care cereau să se încheie dezbaterile. D-l Reichensperger II și d-l Wencelius au mai luat pe scurt apărarea lui Valdenaire, după care Adunarea a hotărît, precum se știe, ca acesta să fie convocat. D-l Valdenaire i-a jucat însă o festă Adunării și nu s-a prezentat cînd a fost convocat.

D-l *Borchardt* face următoarea propunere: pentru a preîntîmpina executarea în viitorul apropiat a unor sentințe care prevăd pedeapsa cu moartea înainte ca Adunarea să se fi pronunțat asupra propunerii d-lui Lisiecki cu privire la desființarea pedepsei cu moartea, hotărîrea în legătură cu această propunere să se ia în termen de 8 zile.

D-l *Ritz* este de părere că o asemenea procedură pripită nu este *parlamentară*.

D-l Brill: Dacă noi, așa cum aș dori, vom hotărî în curînd desființarea pedepsei cu moartea, ar fi, desigur, extrem de *neparlamentar* dacă între timp ar fi decapitat cineva.

Președintele vrea să încheie discuția, dar nu apucă s-o facă, pentru că simpaticul domn *Baumstark* s-a năpustit la tribună cu privirea învăpăiată și cu obrajii îmbujorați de o nobilă indignare.

„Domnilor, permiteți-mi să spun un *cuvînt serios!* Problema despre care este vorba aici nu este nicidecum de așa natură încît să vii aici la tribună și să spui de-a dreptul că decapitarea este o chestiune neparlamentară!” (Cei de dreapta, cărora decapitarea li se pare o chestiune în cel mai înalt grad parlamentară, aplaudă furtunos). „Problema de care ne ocupăm este de cea mai mare și mai adîncă însemnătate” (după cum se știe, acest lucru îl spune d-l Baumstark despre oricare problemă în care ia el cuvîntul). „Alte parlamente... cele mai mari personalități din domeniul legislației și al științei” (adică „toți filozofii care se ocupă cu filozofia statului, coborînd de la Platon pînă la Dahlmann”) „s-au ocupat chiar 200—300 de ani” (fiecare ?) „cu această problemă, și dacă vreți să ni se poată reproșa că am tratat o chestiune atît de serioasă cu atîta ușurință... (bravo !). Pe mine numai conștiința mă îndeamnă să vorbesc... chestiunea este însă prea serioasă... *Opt zile* în plus nu au, *într-adevăr*, nici o importanță!”.

De mare și profundă ce e însemnătatea acestei chestiuni, cuvintele grave ale nobilului deputat Baumstark se transformă în cea mai ușuratică frivolitate. Într-adevăr, se poate oare imagina o frivolitate mai mare decît a discută timp de 200—300 de ani, așa cum pare că ar dori d-l Baumstark, despre desființarea pedepsei cu moartea și între timp să continue în voie decapitarea oamenilor ? „*Opt zile* în plus nu au într-adevăr nici o importanță”, după cum nu au importanță nici cele câteva capete care vor fi tăiate în acest răstimp !

Președintele Consiliului de Miniștri declară, de altfel, că deocamdată nu se intenționează să se execute condamnările la moarte.

După cîteva observații profunde ale d-lui Schulze von Delitzsch în legătură cu regulamentul, propunerea d-lui Borchardt a fost respinsă ; în schimb a fost adoptat un amendament propus de d-l Nethe, care recomandă comisiei centrale urgență în această chestiune.

Deputatul *Hildenhagen* face propunerea ca, pînă la depunerea respectivului proiect de lege, președintele să încheie fiecare ședință cu următoarea formulă solemnă :

„Sîntem însă de părere că guvernul trebuie să accelereze depunerea noului proiect de lege pentru organizarea comunală”.

Această înălțătoare propunere nu era, din păcate, potrivită cu vremurile noastre burgheze.

„Noi nu sintem romani ; fumăm tutun”¹⁶⁹.

Încercarea de a sculpta din piatra brută din care e făcut d-l președinte Grabow figura clasică a unui Appius Claudius și de a aplica solemnul *Ceterum censeo*¹⁷⁰ la organizarea comunală a căzut cu „mare însuflețire”.

După ce deputatul *Bredt* din Barmen l-a mai interpelat de trei ori cu un ton foarte blînd pe ministrul comerțului pe tema creării unui singur teritoriu vamal pe cuprinsul întregii Germanii și a unei uniuni de navigație care să fixeze taxe de navigație și, în sfîrșit, a înființării unor taxe vamale protecționiste provizorii, după ce la aceste întrebări a primit de la d-l *Milde* răspunsuri pe un ton tot atît de blînd, dar și foarte nesatisfăcătoare, d-l *Gladbach* a fost ultimul care a luat cuvîntul. D-l *Schütze* din Lissa * a avut intenția să propună ca acesta să fie chemat la ordine pentru termenii prea tari pe care i-a folosit în legătură cu problema dezarmării detașamentului de voluntari **, însă și-a retras propunerea. D-l *Gladbach*, fără nici o jenă, aruncă totuși o provocare viteazului *Schütze* și întregii drepte și, spre marele necaz al prusacilor get-beget, povestește o anecdotă nostimă despre un locotenent prusac care a adormit pe cal și așa, dormind, a ajuns la voluntari. Aceștia l-au întîmpinat cu cîntecul: „Nani, nani, copilaș”, din care cauză erau cît pe ce să fie traduși în fața curții marțiale! Indignat, D-l *Schütze* a mai biiguit cîteva cuvinte incoerente și apoi ședința a fost ridicată.

Scris de F. Engels la 1 august 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 63
din 2 august 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

* Denumirea poloneză : Leszno. — *Nota Red.*

** Vezi volumul de față, pag. 187—188, 199—202. — *Nota Red.*

Nota Rusiei

Colonia, 1 august. Diplomația rusă a trimis deocamdată, în locul unei armate, o notă sub forma unei circulare tuturor ambasadelor ruse din Germania. Această notă a făcut un prim popas în coloanele ziarului oficial al regentului imperial german din Frankfurt¹⁷¹, fiind apoi primită prietenește și în coloanele altor ziare oficiale și neoficiale. Cu cât este mai neobișnuit modul în care d-l Nesselrode, ministrul de externe al Rusiei, își duce activitatea diplomatică oficială, cu atât această activitate merită să fie analizată mai îndeaproape.

În vremurile fericite dinainte de 1848, cenzura germană avea grijă să nu se tipărească, nici măcar în rubrica despre Grecia sau Turcia, vreun cuvânt care să nu fie pe placul guvernului rus.

După vitregele zile din martie, din păcate, s-a pus capăt acestui mijloc comod. De aceea a devenit Nesselrode publicist.

El este de părere că „presa germană, a cărei ură împotriva Rusiei părea potolită pentru o clipă”, este aceea care a răspîndit, în legătură cu „măsurile de securitate” luate de Rusia la graniță, „cele mai neîntemeiate ipoteze și comentarii”. Această introducere ponderată este urmată de termeni mai vehemenți, întrucît se spune: „Presa germană răspîndește zilnic zvonurile cele mai absurde, calomniile cele mai odioase la adresa noastră”. Iar puțin mai departe se pomenește de „perorații furibunde”, „capete înfierbîntate” și „rea-credință perfidă”.

La viitorul proces intentat presei, vreun procuror german va putea pune la baza rechizitoriului său nota Rusiei ca un document autentic.

Și de ce e nevoie să fie atacată presa germană, în special cea „democratică”, și, acolo unde este posibil, să fie

nimicită? Pentru că ea nu recunoaște „sentimentele pe cât de binevoitoare pe atât de dezinteresate”, „intențiile vădit pașnice” ale țarului rus!

„Cînd a avut Germania motiv să se plîngă de noi? — întrebă Nesselrode în numele suveranului său. — În tot timpul cât a dăinuit pe continent dominația înrobitoare a cuceritorului, Rusia și-a vărsat singele pentru a ajuta Germania să-și păstreze integritatea și independența ei. Teritoriul rus era demult eliberat și Rusia tot mai continua să urmeze și să sprijine pe aliatul ei german pe toate cîmpurile de luptă ale Europei”.

În pofida numeroșilor și bine plătiților ei agenți, Rusia se înșală amarnic dacă își închipuie că poate să trezească simpatii în 1848 amintind de așa-numitele războaie de eliberare. Oare Rusia și-a vărsat singele pentru noi, germanii?

Făcînd abstracție cu totul de faptul că Rusia „a sprijinit” înainte de 1812 „integritatea și independența” Germaniei printr-o alianță fățișă și prin tratate secrete cu Napoleon, mai târziu, prin rapt și prădăciuni, ea și-a scos cu vîrf și îndesat pîrleala pentru așa-numitul ei ajutor. Rusia a dat ajutor principilor cu care a încheiat alianțe și a sprijinit, în ciuda proclamației de la Kalisz¹⁷², pe reprezentanții absolutismului „din grația lui Dumnezeu” împotriva suveranului promovat de revoluție. Sfînta alianță și manevrele ei lipsite de sfințenie, congresele banditești de la Karlsbad, Laibach, Verona etc., persecuțiile ruso-germane împotriva oricărui cuvînt liberal, întreaga politică de după 1815, dirijată de Rusia, erau, desigur, menite să graveze în sufletele noastre o profundă recunoștință. Dinastia Romanov și diplomații ei pot fi fără grijă; noi nu vom uita niciodată această datorie. În ceea ce privește ajutorul rusesc dat în 1814 și 1815, el poate trezi în sufletele noastre orice alt sentiment în afară de cel de recunoștință pentru acest ajutor subvenționat de Anglia.

Motivul sînt evidente pentru oricine e în stare să priceapă. Dacă Napoleon ar fi rămas învingător în Germania, el ar fi înlăturat, în conformitate cu cunoscuta sa formulă energetică, cel puțin trei duzini de suverani iubiți. Legislația și administrația franceză ar fi constituit o bază solidă pentru unitatea germană și ne-ar fi scutit de o umilință care a durat 33 de ani și de tirania Bundestagului, ridicat, firește, în slăvi de Nesselrode. Cîteva decrete napoleoniene ar fi desființat toate vechiturile medievale, toate clăcile și dijmele, toate dispensele și privilegiile, întreaga economie feudală și patriarhală care ne apasă și acum pretutindeni în numeroasele noastre patrii. Restul Germaniei s-ar fi aflat

atunci demult pe aceeași treaptă pe care a atins-o malul sfîng al Rinului îndată după prima revoluție franceză; n-am fi avut acum nici seniori ca cei din Uckermark și nici o Vendée pomeraniană și nu mai eram obligați să respirăm aerul pestilențial al mlaștinilor „istorice” și „creștin-germane”.

Totuși Rusia este mărinimoasă. Chiar dacă nu i se arată nici o recunoștință, țarul ei continuă să nutrească față de noi vechile sale „sentimente pe cît de binevoitoare pe atît de dezinteresate”. Da, „nici jignirile și nici tonul provocator n-au izbutit să schimbe sentimentele noastre” (ale Rusiei).

Aceste sentimente se manifestă deocamdată printr-un „sistem pasiv și de expectativă” în aplicarea căruia Rusia a ajuns, trebuie să recunoaștem, la o mare virtuozitate. Ea se pricepe să aștepte pînă i se pare că a sosit momentul propice. Cu toate colosalele mișcări de trupe care se desfășoară în Rusia cu începere din martie, d-l Nesselrode are naivitatea să susțină că trupele rusești „nu s-ar fi mișcat” în tot acest timp „din cantonamentele lor”. În ciuda clasicului: „Acum pe cai, domnilor!”¹⁷³, în ciuda confidențialelor efuziuni sentimentale și veninoase ale prefectului de poliție Abramovicz din Varșovia împotriva poporului german, în ciuda sau, mai bine zis, din cauza notelor amenințătoare și eficiente trimise din Petersburg, guvernul rus este și va rămîne însuflețit de sentimente de „pace și înțelegere”. Rusia continuă politica sa „vădit iubitoare de pace și defensivă”. În circulara lui Nesselrode, Rusia este însăși întruciparea răbdării și a inocenței mereu jignite, mereu provocate.

Redăm aici cîteva din crimele comise de Germania față de Rusia, specificate în notă: 1) „o stare de spirit ostilă” și 2) „pasiune febrilă pentru schimbări, care a cuprins întreaga Germanie”. Ca răspuns la toată bunăvoința țarului, o stare de spirit „ostilă”! Cît de jignită trebuie să se simtă inima părintească a scumpului nostru cumnat. Și acum și această boală blestemată, această „pasiune febrilă pentru schimbări”! Deși aici este pusă pe locul al doilea, ea reprezintă de fapt cea mai mare grozăvie. Din cînd în cînd Rusia ne gratifică cu altă boală: holera. Asta mai merge! Dar numita „pasiune febrilă pentru schimbări”, pe lîngă că este molipsitoare, se manifestă uneori cu atîta virulență, încît persoane simandicoase se văd lesne nevoite să plece de urgență în Anglia¹⁷⁴. A fost, poate, această „pasiune febrilă pentru schimbări a germanilor” unul dintre motivele care au împie-

dicat Rusia să cotopească Germania în martie și în aprilie? A 3-a crimă : preparlamentul din Frankfurt a declarat că în prezent războiul împotriva Rusiei este o necesitate. Același lucru a fost declarat în cluburi și în gazete, ceea ce era cu atît mai de neiertat cu cît, în conformitate cu hotărîrile Sfintei alianțe și cu tratatele ulterioare dintre Rusia, Austria și Prusia, noi, germanii, trebuia să ne vărsăm sîngele numai pentru interesele principilor, iar nu pentru propriile noastre interese. A 4-a crimă : în Germania s-a vorbit despre restaurarea vechii Polonii în adevăratele ei granițe din 1772 ¹⁷⁵. Ar trebui să fiți bătuți cu cnutul și apoi în Siberia cu voi ! Totuși, atunci cînd a scris circulara, Nesselrode nu cunoștea încă rezultatul votului parlamentului din Frankfurt în problema încorporării Poznanului *. Parlamentul a răscumpărat păcatele noastre și acum un suris indulgent și iertător flutură pe buzele țarului. A 5-a crimă comisă de Germania : „Regretabilul război dus împotriva unei monarhii nordice”. Pentru o asemenea cutezanță — avînd în vedere succesul notei amenințătoare a Rusiei, grabnica retragere a armatei germane ordonată de la Potsdam și ținînd seama de declarația ambasadorului prusian de la Copenhaga în legătură cu motivele și scopul războiului ¹⁷⁶ — Germania poate fi pedepsită cu mai puțină severitate decît s-ar fi convenit dacă n-ar fi existat toate aceste circumstanțe atenuante ; a 6-a crimă : „propaganda fățișă în vederea unei alianțe ofensive și defensive între Germania și Franța”. În sfîrșit, a 7-a crimă : „azilul acordat refugiaților polonezi, gratuitatea de care s-au bucurat pe căile ferate și insurecția din Poznan”.

Dacă diplomaților și oamenilor de o teapă cu ei nu le-ar fi fost dat graiul „pentru a-și ascunde gîndurile”, atunci Nesselrode și cumnatul Nikolai ne-ar sări încîntați de gît, mulțumindu-ne din toată inima că ațișia polonezi au fost atrași din Franța, Anglia, Belgia etc. și transportați, făcîndu-li-se toate înlesnirile posibile, la Poznan, pentru a-i decima apoi cu mitralii și șrapnele, a-i însemna cu Höllenstein **, a-i măcelări, a-i alunga tunși chilug etc., și pe de altă parte, pe cît posibil, pentru a-i extermina definitiv la Cracovia, printr-un bombardament perfid.

Și, ca răspuns la aceste șapte păcate de moarte ale Germaniei, Rusia să fi rămas totuși în defensivă, să nu fi între-

* Vezi volumul de față, pag. 353. — *Nota Red.*

** — piatra iadului. — *Nota Trad.*

prins nici un atac ? Da, așa-i, și tocmai de aceea vrea diplomatul rus ca lumea întreagă să admire dorința de pace și modestia țarului său.

Modul de a acționa al țarului Rusiei, „de la care nu s-a abătut pînă acum nici o clipă“, este, după părerea d-lui Nesselrode,

„să nu se amestece în treburile interne ale statelor care ar voi să-și schimbe felul lor de organizare; dimpotrivă, popoarele să aibă deplină libertate și să nu întîmpine nici o piedică din partea lui în înfăptuirea experiențelor politice și sociale pe care intenționează să le facă; să nu atace nici o putere care nu l-ar ataca pe dinsul; în schimb, să respingă cu hotărîre orice atentat la propria sa securitate internă și să vegheze ca, în cazul cînd echilibrul teritorial ar fi distrus sau modificat într-un punct oarecare, să nu se aducă prin aceasta un prejudiciu intereselor noastre legitime“.

Nota Rusiei omite însă să adauge unele exemple edificatoare. După revoluția din iulie, țarul Rusiei a concentrat la granița apuseană o armată, pentru ca, în alianță cu credincioșii lui prieteni din Germania, să demonstreze în practică francezilor cum „înțelege“ el „să lase popoarelor deplina libertate de a-și înfăptui experiențele politice și sociale“. Nu el a fost de vină că a trebuit să se abată de la modul lui de a acționa, ci revoluția poloneză de la 1830, care a dat planurilor sale o altă direcție. N-a trecut mult timp și am văzut repetîndu-se același mod de a acționa în legătură cu Spania și Portugalia. O dovadă este sprijinul acordat pe față și pe ascuns lui don Carlos și lui don Miguel. Cînd, pe la sfîrșitul anului 1842, regele Prusiei a vrut să acorde țării un fel de constituție pe stări sociale întocmită pe cea mai comodă bază „istorică“ și care a jucat un rol atît de important în rescriptele din 1847¹⁷⁷, după cum se știe, Nikolai a fost cel care a interzis în mod categoric acest lucru, încît, timp de mai mulți ani, noi, „germanii creștini“, nu ne-am putut bucura de binefacerile acestor rescripte. El a făcut-o, după cum spune Nesselrode, pentru că Rusia nu se amestecă niciodată în organizarea internă a unei alte țări. De Cracovia nici nu mai e nevoie să pomenim. Să ne amintim doar de cea mai recentă mostră a „modului de a acționa“ al țarului. Valahii răstoarnă vechiul guvern și pun în mod provizoriu în locul lui unul nou. Ei vor să schimbe în întregime vechiul sistem și să se organizeze după modelul popoarelor civilizate. „Pentru a le lăsa deplina libertate de a-și înfăptui experiențele politice și sociale“, a năvălit în țară un corp de soldați ruși.

De aici oricine poate singur să deducă cum se aplică acest „mod de acțiune” în ceea ce privește Germania. Nota Rusiei ne scutește însă de efortul de a trage noi înșine o concluzie. Ea glăsuiește :

„Atita vreme cît *Confederația*, oricare ar fi noua formă pe care ea ar adopta-o, nu se va atinge de statele vecine și nu va încerca să-și extindă cu forța granițele ei teritoriale sau să-și impună competența legală dincolo de *limitele* prevăzute în *tratate*, țarul fi va respecta și independența internă”.

Și mai clar suna un alt pasaj referitor la această chestiune :

„Dacă Germania izbutește într-adevăr să rezolve problema organizării ei de stat fără a prejudicia liniștea ei internă și fără ca noua formă dată poporului ei să fie de așa natură încît să periclitaze liniștea celorlalte state, ne-am bucura într-adevăr din toată inima din aceleași motive care ne-au determinat să-i dorim să fie puternică și unită pe cînd mai erau în vigoare formele ei politice anterioare”.

Cel mai clar și mai neechivoc sună totuși următorul pasaj din circulară, care vorbește despre permanentele strădăniilor ale Rusiei de a recomanda și a menține buna înțelegere și unitatea în Germania.

„*Bineînțeles*, nu aceea unitate materială spre care tind astăzi democrația în setea ei de nivelare și de expansiune și care, dacă s-ar putea înfăptui potrivit teoriilor ambițioase ale acestei democrații, ar antrena mai devreme sau mai târziu Germania într-un război cu toate statele vecine, ci *unitatea morală*, identitatea sinceră de păreri și intenții în toate problemele politice pe care *Confederația germană* le are de rezolvat cu alte state.

A menține această unitate, a strînge și mai mult legătura care sudează între ele guvernele germane, aceasta și nimic altceva urmărea politica noastră.

Ceea ce am vrut atunci vrem și astăzi”.

Din cele de mai sus rezultă că guvernul rus își dă bucuroș asentimentul pentru o unitate morală a Germaniei, dar el nu poate fi de acord cu o unitate materială și nici cu înlocuirea puterii de pînă acum a Bundestagului printr-o putere centrală nu numai aparentă, ci reală și cu adevărat fermă, la baza căreia să stea suveranitatea poporului. Ce mărinimie !

„Ceea ce am vrut atunci (înainte de februarie 1848) vrem și astăzi”.

Aceasta este unica frază din nota Rusiei care, firește, nu trezește nimănui nici un fel de îndoieli. Îl facem însă atent pe d-l Nesselrode că a voi și a realiza sînt totuși două lucruri diferite.

Germanii știu acum prea bine la ce se pot aștepta din partea Rusiei. Atîta timp cît vechiul sistem, fie el și vopsit în culori moderne, continuă să existe, sau Germania se întoarce docilă pe făgașul rusesc și „istoric” după ce în „beția și exaltarea momentului” se abătuse de la el, atîta timp Rusia va fi „sincer iubitoare de pace”.

Situația internă a Rusiei, holera care bîntuie, răscoalele parțiale din unele districte, revoluția pusă la cale la Petersburg, dar frînată la timp, complotul din fortăreața Varșoviei, terenul vulcanic din regatul Poloniei¹⁷⁸, toate acestea sînt în orice caz împrejurări care au contribuit la „sentimentele” pe cît de binevoitoare pe atît de „dezinteresate” ale țarului față de Germania.

Cu toate acestea, desfășurarea de pînă acum a evenimentelor din Germania a avut, fără îndoială, o influență cu mult mai mare asupra „sistemului pasiv și de expectativă” al guvernului rus.

Oare Nikolai în persoană ar fi reușit să se îngrijească mai bine de treburile sale, să-și realizeze mai repede intențiile decît s-a reușit pînă acum la Berlin-Potsdam, Innsbruck, Viena și Praga, la Frankfurt, ca și la Hanovra, și aproape în orice alt colțișor retras al patriei noastre în care domnește iarăși unitatea morală în spiritul dorit de Rusia? Oare Pful (von Höllenstein*), Colomb și generalul-șrapnel** din Poznan, ca și Windischgrätz din Praga, n-au lucrat în așa fel încît inima țarului a săltat de bucurie? N-a primit oare Windischgrätz din miinile tînărului domn Meyendorf o scrioare omagială venită prin Potsdam de la Nikolai? Și nu existau oare toate temeiurile ca Rusia să fie pe deplin mulțumită de d-nii Hansemann-Milde-Schreckenstein din Berlin, de Radowitzii, Schmerlingii și Lichnowskii din Frankfurt? Nu trebuia oare ca *biedermanii* și *bassermanii* din Parlamentul de la Frankfurt să fie un balsam pentru unele dureri recente? În asemenea condiții diplomația rusă n-a avut nevoie de o armată care să cotopească Germania. Ei îi ajunge, pe bună dreptate, „sistemul pasiv și de expectativă” și nota despre care am vorbit mai sus.

Scris la 1 august 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 64

din 3 august 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

* — piatra iadului. — *Nota Trad.*

** — Hirschfeld. — *Nota Red.*

Guvernul Hansemann și proiectul vechi-prusian al codului penal

Colonia, 3 august. Am spus-o în repetate rânduri : guvernul Hansemann face în fel și chip apologia guvernului Bodelschwingh * ; după recunoașterea revoluției, recunoașterea rînduielilor vechi-prusiene, „acesta-i mersul lumii” !¹⁷⁹

Dar că virtuozitatea d-lui Hansemann va merge pînă acolo încît să ridice în slăvi înseși faptele d-lor Bodelschwingh, Savigny și consorții, pe care la timpul său, în calitate de deputat în Dieta renană, i-a combătut cu cea mai mare înverșunare, — acesta este un triumf la care desigur că nu s-a așteptat camarila de la Poznan. Și totuși ! Citiți articolul de mai jos din ultimul număr al lui „Preussischer Staats-Anzeiger” :

Berlin, 1 august. Ultimul număr al buletinului Ministerului de Justiție publică în „rubrica” lui „neoficială” date statistice cu privire la pedeapsa cu moartea, precum și o statistică a condamnărilor la moarte pronunțate și confirmate din 1826 și pînă în 1843 inclusiv, fără a socoti sentințele pronunțate în legătură cu așa-numitele urmăriri ale demagogilor. Această lucrare a fost întocmită pe baza documentelor Ministerului de Justiție, și, avînd în vedere importanța temei tratate, ea merită să ne ocupăm de ea cu toată atenția. Potrivit acestei statistici, în perioada menționată :

1) În provincia renană, condamnări la moarte pronunțate 189, confirmate 6 ;

2) în celelalte provincii, condamnări la moarte pronunțate 237, confirmate 94.

În total, pronunțate 426 de condamnări la moarte, confirmate 100 ; dintre acestea 4 n-au fost totuși executate, din cauza evadării sau a morții criminalilor.

* Vezi volumul de față, pag. 306. — *Nota Red.*

Dacă proiectul noului cod penal din 1847 ar fi fost în vigoare în acea perioadă, atunci ar fi fost:

1) În provincia renană, condamnări la moarte pronunțate numai 53, confirmate 5;

2) în alte provincii, condamnări la moarte pronunțate numai 134, confirmate 76.

În total, pronunțate 187 de condamnări la moarte, confirmate 81, în ipoteza că la confirmare ar fi fost respectate aceleași principii ca și până acum. Prin urmare, nu s-ar fi pronunțat pedeapsa cu moartea în cazul a 237 de criminali dintre cei condamnați în baza legilor în vigoare și nu s-ar fi executat sentința în cazul a 19 criminali dintre cei executați.

Potrivit acestei statistici, revin în medie pe an:

1) În provincia renană, condamnări la moarte pronunțate $10\frac{9}{18}$, confirmate $\frac{6}{18}$;

2) în celelalte provincii, condamnări la moarte pronunțate 13, confirmate $5\frac{1}{18}$.

Dacă însă acest proiect ar fi fost în vigoare atunci, media pe an ar fi fost:

1) În provincia renană, condamnări la moarte pronunțate numai $2\frac{17}{18}$, confirmate $\frac{5}{18}$;

2) în celelalte provincii, condamnări la moarte pronunțate numai $7\frac{7}{18}$, confirmate $4\frac{1}{18}$.

Prin urmare, admirați mărinimia, superioritatea, măreția proiectului de cod penal regal-prusian din 1847! În provincia renană, în decurs de 18 ani s-ar fi executat, poate, o condamnare la moarte mai puțin! Ce avantaje!

Dar nenumărații inculpați cărora nu li se dă posibilitatea să fie judecați de curtea cu juri, ci sînt condamnați și băgați în închisoare de judecători regali; dar rușinoasele pedepse corporale care ar fi fost executate aici, pe Rin, cu bastoane vechi-prusiene, aici, unde încă în urmă cu 40 de ani am scăpat de bastonade; dar murdarele procese în legătură cu crimele împotriva moralității, neprevăzute de cod și din nou trezite la viață de bolnăvicioasa fantezie hemoroidală a cavalerilor codului prusian; dar inevitabilul talmeș-balmeș de noțiuni juridice și, în sfîrșit, nenumăratele procese politice ca urmare a despoticelor și perfidelor prevederi ale acestui abject document, într-un cuvînt *prusificarea* întregii provincii renane; cred, oare, cumva renegații renani de la Berlin că am putea uita toate acestea chiar dacă ar fi fost executat un om mai puțin?

Un lucru e limpede: d-l Hansemann vrea să înfăptuiască prin agentul său în domeniul juridic, d-l Märcker, ceea ce n-a izbutit să facă Bodelschwingh; el vrea să pună acum efectiv în vigoare odiosul proiect vechi-prusian al codului penal.

Aflăm totodată că curțile cu juri urmează să fie introduse numai la Berlin, iar aici numai cu titlu de experiență.

Prin urmare, nu introducerea dreptului renan în provinciile vechi-prusiene, ci introducerea dreptului vechi-prusian în provincia renană — iată mărețul rezultat, marea „cucerire” a revoluției din martie. Rien que ça*.

Scris la 3 august 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 65

din 4 august 1848

* — Atita tot. — *Nota Trad.*

„Kölnische Zeitung“ despre împrumutul forțat

Colonia, 3 august. Nr. 215 al lui „Kölnische Zeitung“ publică următorul apel care se adresează patriotismului renan :

„După cum am aflat chiar acum din surse demne de încredere, aici, în orașul Colonia, pînă astăzi s-au scris la împrumutul benevol circa 210.000 de taleri, din care o parte a fost vărsată în numerar. Sperăm că în viitoarele 10 zile cei care pînă în prezent n-au scris la acest împrumut de stat vor înțelege și își vor îndeplini datoria lor de cetățeni, cu atît *mai mult* cu cît propriul lor interes trebuie să-i îndemne să-și plaseze banii *înainte* de 10 august cu o dobîndă de 5%, și nu după această dată cu o dobîndă de 3 $\frac{1}{3}$ %. Este deosebit de important ca populația rurală care încă nu a contribuit în măsura cuvenită la acest împrumut să nu piardă acest termen. *În caz contrar, acolo unde lipsesc patriotismul și o înțelegere justă va fi nevoie să se recurgă la constrîngere*”.

S-a instituit un premiu de 1 $\frac{2}{3}$ % pentru patriotismul contribuabililor, și „cu toate acestea” patriotismul contribuabililor persistă în starea sa latentă! C'est inconcevable*. O diferență de 1 $\frac{2}{3}$ %! Cum de poate să reziste patriotismul unui argument atît de sunător ca 1 $\frac{2}{3}$ %?

Este de datoria noastră să explicăm iubitului nostru coleg acest ciudat fenomen.

Cu ce vrea statul prusian să plătească o dobîndă nu de 5, ci numai de 3 $\frac{1}{3}$ %? Cu noi impozite. Iar dacă impozitele obișnuite nu vor fi suficiente, cum este de prevăzut, cu un nou împrumut forțat. Și cu ce se va plăti împrumutul forțat nr. 2? Cu un împrumut forțat nr. 3. Dar împrumutul forțat nr. 3? *Cu falimentul*. Prin urmare, patriotismul impune să se bareze cu orice preț calea aleasă de guvernul prusian, dar nu cu taleri, ci cu proteste.

În afară de aceasta, Prusia este în situația plăcută de a avea încă o datorie extraordinară de 10.000.000 de taleri

* — Este de neconceput. — *Nota Trad.*

pentru războiul hunic din Poznan, 15.000.000 de taleri împrumut benevol ar fi deci numai o recompensă pentru intrigile cabinetului secret de la Potsdam¹⁸⁰, care, în pofida dispozițiilor date de neputinciosul cabinet de la Berlin, a dus acest război în interesul rușilor și al reacțiunii. Contrarevoluția iuncherească a binevoit să apeleze la punga orășenilor și țăranilor, care trebuie să plătească trecutele ei fapte de vitejie. Și insensibila „populație rurală” se împotrivesc când i se face o cinste atât de mare? „Guvernul faptelor” mai pretinde bani pentru *întreținerea constablerilor*, și voi nu aveți „o idee justă” despre binefacerile versiunii prusace a constablerismului englez? „Guvernul faptelor” vrea să vă lege de mîini și de picioare și voi îi refuzați banii pentru procurarea cătușelor? Uimitoare lipsă de înțelegere!

Guvernul faptelor are nevoie de bani pentru a face să primeze, în detrimentul unității germane, interesele egoiste ale celor din Uckermark. Și populația rurală din districtul Colonia este atât de oarbă încît refuză să suporte cheltuielile pentru apărarea naționalității din Uckermark-Pomerania, în ciuda premiului de $1\frac{2}{3}\%$? Dar unde-i patriotismul lor?

În sfîrșit, patrioticul nostru coleg, care amenință cu „*constrîngerea*”, uită în zelul lui că împrumutul forțat n-a fost încă votat de adunarea conciliatoare și că proiectele ministeriale au aceeași putere de lege ca și articolele de fond din „Kölnische Zeitung”.

Scris la 3 august 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 65
din 4 august 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Cuvîntarea lui Proudhon împotriva lui Thiers

Paris, 3 august. Alaltăieri n-am putut publica decît parțial cuvîntarea lui Proudhon. Astăzi vom face un comentariu amănunțit al acestei cuvîntări¹⁸¹. D-l Proudhon își începe cuvîntarea declarînd că revoluția din februarie n-ar fi altceva decît o manifestare a socialismului, care voia să se afirme în toate evenimentele ulterioare, în toate fazele ulterioare ale acestei revoluții. Vreți să puneți capăt socialismului? Ei bine, vă voi da o mîină de ajutor. Succesul socialismului nu depinde nicidecum de un singur om; lupta actuală nu este nicidecum o luptă între mine și d-l Thiers, ci o luptă între muncă și privilegiu. Însă, în loc să demonstreze acest lucru, d-l Proudhon arată că d-l Thiers l-a atacat și l-a calomniat personal pe el. „Dacă ne situăm pe acest teren, atunci îi spun d-lui Thiers: haideți să ne spovedim amîndoi! Mărturișiți-vă dv. păcatele și eu am să le mărturisesc pe ale mele!” Problema în discuție este revoluția; comisia financiară consideră revoluția drept un eveniment întîmplător, neașteptat, dar el, Proudhon, a privit-o cu toată seriozitatea. În 1793 proprietarii și-au achitat datoria față de republică, plătind o treime din impozite. Revoluția din 1848 trebuie să păstreze în această privință o anumită „proporționalitate”. Dușmanii din 1793 erau despotismul și străinătatea; în 1848 dușmanul este pauperismul. „Ce este acest *droit au travail*”, acest drept la muncă?

„Dacă cererea de muncă ar fi mai mare decît oferta, n-ar mai fi nevoie de nici un fel de garanții din partea statului. Alta este însă situația acum: consumul e foarte redus, magazinele gem de mărfuri, iar săracii umblă în zdrențe! Și cînd te gîndești că nu există țară mai dornică să consume decît Franța! Dacă în loc de 10.000.000 ni s-ar da 100.000.000, adică 75 de franci de cap de locuitor pe zi, am ști foarte bine să-i consumăm”. (Ilaritate în sală).

Nivelul dobînzii este cauza fundamentală a ruînării poporului. Înființarea unei bănci naționale cu un capital de 2 miliarde, care să dea bani cu împrumut fără a percepe vreo dobîndă și care să instituie folosința gratuită a pămîntului și a caselor, ar prezenta avantaje enorme. (Vacarm în sală).

„Dacă vom proceda în acest fel (ilaritate), dacă fetișismul banilor va fi înlăturat de realismul consumului (din nou ilaritate), atunci va exista o garanție a muncii. Desființați taxele vamale la uneltele de muncă și veți fi salvați. Cei care susțin contrarul, fie că se numesc girondini, fie montagnarzi, nu sînt socialiști, nu sînt republicani (oho, oho!)... Ori proprietatea va doborî republica, ori republica va doborî proprietatea“. (Strigăte : destul!).

În continuare, d-l Proudhon face o lungă expunere asupra însemnătății dobînzii și asupra felului în care nivelul dobînzii ar putea fi redus la zero. Atîta timp cît raționează din punct de vedere economic, d-l Proudhon se prezintă slab, deși provoacă un scandal infernal în această cameră burgheză. Cînd însă, stimulat de acest scandal, el se situează pe punctul de vedere al proletariatului, ai fi zis că camera a fost apucată de niște convulsii nervoase.

„Domnilor, felul meu de a raționa nu se potrivește cu al dv. ; eu mă situez pe un alt punct de vedere decît dv. ! La 24 februarie a început lichidarea vechii societăți în lupta dintre burghezie și clasa muncitoare. Această lichidare se va înfăptui fie pe cale violentă, fie pe cale pașnică. Totul depinde de atitudinea burgheziei, de împotrivirea mai mare sau mai mică pe care o va opune ea“.

D-l Proudhon trece acum la explicarea ideii sale „privind desființarea proprietății“. El nu vrea să desființeze proprietatea dintr-o dată, ci treptat, și de aceea a spus în ziarul său¹⁸² că *renta funciară este un dar pe care pămîntul îl face de bunăvoie și pe care statul trebuie să-l desființeze treptat*.

„Prin urmare, am arătat, pe de o parte, burgheziei care e semnificația revoluției din februarie, am prevenit proprietatea să fie gata de lichidare și i-am prevenit pe proprietari că vor fi trași la răspundere dacă se vor împotrivi“.

Tumult general : Cum adică trași la răspundere ?

„Vreau să spun că, dacă proprietarii nu vor să lichideze de bunăvoie, vom purcede noi la lichidare“.

Mai multe voci : „Cine sînt acești noi?“

Alte voci : La ospiciu cu el, la Charenton cu el ! (În sală domnește o agitație teribilă ; o adevărată furtună cu tunete și trăsnete).

„Cînd spun *noi*, atunci eu mă identific cu proletariatul, iar pe voi vă identific cu burghezia!”

D-l Proudhon începe apoi să specifice în ce constă sistemul său de impozite și devine din nou „omul de știință”. Această „știință”, care a fost întotdeauna latura slabă a lui Proudhon, ajunge însă să fie în această cameră, în care domnește mediocritatea, latura sa tare, investindu-l cu cutezanța de a combate cu „știința” sa pură și cinstită știința financiară murdară a d-lui Thiers. D-l Thiers a făcut dovada priceperii sale practice în problemele financiare. El a gospodărit în așa fel încît vistieria statului a secat, iar averea sa particulară a crescut.

Cînd, la un moment dat, camera nu a mai acordat destulă atenție expunerii lui Proudhon, el i-a declarat de-a dreptul că mai are de vorbit cel puțin $\frac{3}{4}$ de oră. Apoi, văzînd că mare parte din membrii camerei se pregătesc să plece, d-l Proudhon a trecut din nou la atacuri directe împotriva proprietății. „Prin însăși revoluția din februarie ați desființat proprietatea!” S-ar putea spune că spaima îi țintuiește pe deputați pe locurile lor ori de cîte ori Proudhon scapă vreo vorbă împotriva proprietății. „Recunoscînd prin constituție dreptul la muncă, înseamnă că dv. recunoașteți desființarea proprietății”. La Rochejaquelin întrebă dacă există dreptul de a fura. Alți deputați vor să-l împiedice pe d-l Proudhon să-și continue cuvîntarea.

„N-o să puteți anihila consecințele des faits accomplis” (faptelor împlinite). „Dacă debitorii și arendașii mai plătesc, ei fac acest lucru de bunăvoie”. (Vacarm teribil. Președintele îl cheamă la ordine pe vorbitor: fiecare este obligat să-și plătească datoriile).

„Eu nu spun că obligațiile datornicilor sînt desființate, dar cei care vor să le apere aici distrug revoluția...”

Ce sîntem noi cei de aici, reprezentanți? Nimic, absolut nimic: puterea care ne-a conferit nouă puterea a fost lipsită de principii, de bază. Toată autoritatea noastră se bizuie pe violență, samavolnicie, puterea celui mai tare. (Din nou tumult). Votul universal este o întimplare și, pentru a dobîndi o oarecare importanță, trebuie să fie precedat de o anumită organizare. Nu legea, nu dreptul ne guvernează pe noi, ci forța, necesitatea, providența... 16 aprilie, 15 mai, 23, 24 și 25 iunie sînt fapte, nimic altceva decît fapte consfințite de istorie. Astăzi putem face tot ce dorim; căci noi sîntem mai tari. De aceea să nu vorbim de răzvrățiți, pentru că răzvrățiții n-au alt drept decît dreptul celui mai tare, dar nu vor să recunoască și altora acest drept. Știu că propunerea mea nu va fi adoptată. Vă aflați însă într-o asemenea situație încît numai adoptarea propunerii mele vă poate scăpa de la pieire. Este vorba de problema creditului, de problema muncii! Încrederea nu va mai reveni niciodată — nu, ea nu poate să mai revină...” (Inspăimîntător!). „Oricît ați pretinde că vreți să instaurați o republică onestă, moderată, capitalul nu are cu-

rajul să-și facă apariția într-o republică care trebuie să păstreze apa-
rența că ia măsuri în favoarea muncitorilor. Prin urmare, în timp ce ca-
pitalul așteaptă momentul prielnic ca să ne lichideze pe noi, noi aștep-
tăm momentul prielnic ca să lichidăm capitalul. 24 februarie a proclamat
dreptul la muncă. Dacă ștergeți acest drept din constituție, proclamați
dreptul la insurecție.

Puneți-vă pe vecie sub scutul baionetei, prelungiți pe vecie starea
de asediu; capitalul tot se va teme, pentru că socialismul nu-l scapă
din ochi”.

Cititorii lui „Kölnische Zeitung” îl cunosc pe d-l Proudhon
de multă vreme. D-l Proudhon, care, după cum se spune în
motivarea hotărîrii cu privire la trecerea la chestiunile cu-
rente, a atacat morala, religia, familia și proprietatea, a mai
fost nu demult eroul slăvit al lui „Kölnische Zeitung”. În ar-
ticole primite de la corespondenții din Paris, în foiletoane și
în studii lungi s-a făcut în mod amănunțit elogiul „așa-numi-
tului sistem social-economic” al lui Proudhon. Determinarea
valorii așa cum a făcut-o Proudhon era proclamată punctul
de plecare pentru toate reformele sociale. Cum a ajuns „Köl-
nische Zeitung” să facă această cunoștință periculoasă pentru
ea nu interesează aici. Dar ciudat lucru! Ea, care a văzut
atunci în Proudhon un salvator, nu are acum destule cuvînte
de ocară ca să-i califice pe el și „partidul” său „mîncinos”
drept dușmani care subminează societatea. Oare d-l Prou-
dhon nu mai este d-l Proudhon?

Ceea ce am criticat noi la d-l Proudhon a fost „știința
utopică” cu ajutorul căreia el a vrut să ștergă antagonis-
mul dintre capital și muncă, dintre proletariat și burghezie¹⁸³.
Asupra acestui subiect vom mai reveni. Întregul său sistem
banca, întregul său schimb de produse nu-i decît o iluzie
mic-burgheză. Acum, cînd pentru realizarea acestei iluzii de-
șarte el este nevoit să vorbească în spirit democratic în opo-
ziție cu întreaga cameră burgheză și să sublinieze cu toată
tăria această opoziție, camera strigă că atentează la morală
și la proprietate.

Scris la 3 august 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 66
din 5 august 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Dezbateri în legătură cu legea actualmente în vigoare cu privire la răscumpărare

Colonia, 4 august. Adunarea de la Berlin scoate la iveală din cînd în cînd tot felul de mirșavii vechi-prusace și tocmai acum, cînd cavalerii negri-albi devin pe zi ce trece mai nerușinați, asemenea dezvăluiri sînt foarte utile.

La ședința din 21 iulie s-a reluat discuția cu privire la prestațiile feudale. Comisia centrală a propus, la sugestia unui deputat, să se sisteze, în parte din oficiu, în parte la cererea uneia dintre părțile interesate, tratativele, respectiv procesele în curs, privitoare la răscumpărarea și la împărțirea pămînturilor comunale.

Deputatul *Dierschke* a vorbit despre modul în care au decurs răscumpărările pînă acum. El a arătat mai întîi că însuși felul în care erau rînduite răscumpărările duce la înșelarea țăranilor.

„Astfel, de pildă, despăgubirile pentru clăci (*Frondienste**) au fost fixate în mod foarte unilateral. Nu s-a ținut seama de faptul că plata pentru clacă, care cu secole în urmă a fost fixată la 1 sau 2 groși de argint, corespundea *prețurilor de atunci* ale produselor solului și relațiilor existente în acea vreme, constituind deci un echivalent potrivit pentru munca prestată, în așa fel încît nici moșierul, nici țăranul obligat să presteze diferite munci să nu aibă un avantaj prea mare unul față de celălalt. Unui muncitor salariat liber însă trebuie acum să i se plătească pe zi, în loc de 2 groși de argint, 5—6 groși de argint. De aceea, dacă una dintre părțile interesate propune răscumpărarea prestațiilor feudale, atunci, după o prealabilă transformare a zilelor de clacă în zile de muncă salariată, rezultă o diferență de cel puțin 3 groși de argint pe zi, ceea ce însumează pentru 50 de zile pe an o rentă de 4—5 taleri, pe care țăranul sărac nu poate s-o plătească, deoarece adesea abia dacă are $\frac{1}{4}$ de morgen** de pămînt și nici în altă parte nu găsește îndeajuns de lucru”.

* Engels explică expresia nu prea uzitată de „*Robotdienste*”, folosită de *Dierschke* pentru clacă. — *Nota Red.*

** Un morgen — aproximativ un pogon. — *Nota Trad.*

Acest pasaj din cuvîntarea d-lui Dierschke suscită tot felul de reflecții care nu prea pledează în favoarea mult lăudatei legislații liberale din 1807—1811¹⁸⁴.

De aici rezultă, în primul rînd, că clăcile (în special în Silezia, despre care vorbește d-l Dierschke) nu sînt nicidecum o rentă în natură sau o arendă transmisibilă prin moștenire și nici o despăgubire pentru folosința pămîntului, ci, în pofida celor susținute de d-nii Patow și Gierke, „decurg” pur și simplu din „puterea seniorială și din dependența feudală ereditară”, și că de aceea, potrivit *propriilor principii* ale acestor mari bărbați de stat, ele ar trebui *desființate fără răscumpărare*.

Care era obligația țaranului? El era obligat să stea la dispoziția moșierului anumite zile din an sau să presteze acestuia anumite munci. Dar nu fără despăgubire; țaranul primea pentru aceasta o plată care inițial era absolut egală cu cea a muncii libere. Avantajul moșierului nu consta deci în munca gratuită sau cel puțin mai ieftină a țaranului, ci în faptul că avea la dispoziția sa, ori de cîte ori avea nevoie, oameni pe care îi retribuia cu o plată obișnuită fără să fie obligat să le dea de lucru atunci cînd n-avea nevoie de ei. Avantajul moșierului nu consta în valoarea bănească a prestațiilor în natură, ci în *caracterul obligatoriu* al acestora; nu în prejudicierea economică, ci în *lipsa de libertate* a țaranului. Mai poate cineva să susțină că această obligație nu „decurge din puterea seniorială și din dependența feudală ereditară”!

Fără îndoială că, avînd în vedere caracterul inițial al clăcilor, ele trebuie desființate *fără despăgubiri* dacă Patow, Gierke & Co. vor să fie consecvenți.

Dar cum stau lucrurile dacă analizăm caracterul lor *actual*?

Timpe de secole clăcile au rămas neschimbate și nici plata pentru munca de clacă nu a suferit vreo schimbare. În schimb s-au urcat prețurile mijloacelor de subsistență și, o dată cu ele, s-a urcat și retribuția muncii libere. Claca, care la început a fost, din punct de vedere economic, la fel de avantajoasă pentru ambele părți, oferind adeseori țaranului prilejul unei munci bine plătite în zilele cînd nu avea de lucru, a devenit treptat pentru el „o adevărată servitute” („Reallast”), pentru a ne exprima în limbajul d-lui Gierke, și un cîștig bănesc direct pentru moșier. Pe lîngă certitudinea de a avea la dispoziția sa un număr suficient de lucrători, se mai adăuga și suma frumușică pe care o realiza pe seama re-

tribuirii acestor lucrători. Astfel, expuși unei jefuiri consecutive care s-a practicat secole de-a rândul, țărani au fost frustrați de o parte tot mai mare din plata care li se cuvenea, încît în cele din urmă primeau numai o treime sau o pătrime din suma cuvenită. Presupunînd că o gospodărie țărănească este obligată să dea numai un lucrător pe timp de numai 50 de zile pe an și că plata pe zi a crescut în interval de 300 de ani în medie numai cu 2 groși de argint, seniorul a cîștigat de pe urma unui singur lucrător 1.000 de taleri în cap și în plus 7.500 de taleri reprezentînd dobînzii la 500 de taleri dați cu împrumut pe timp de 300 de ani cu un procent de 5%, deci în total 8.500 de taleri de pe urma unui singur om, și încă făcînd o socoteală care nu se apropie nici pe jumătate de cea reală !

Ce rezultă de aici ? Că nu țaranul trebuie să-i plătească moșierului, seniorului, ci că moșierul are să-i dea țaranului, că nu gospodăria țărănească trebuie să plătească o rentă domeniului seniorial, ci domeniul seniorial ar trebui să-i plătească o rentă gospodăriei țărănești.

Dar liberalii prusaci de la 1848 nu judecă astfel. Dimpotrivă, conștiința prusacă a juriștilor noștri susține că nu nobilul trebuie să-l despăgubească pe țaran, ci țaranul trebuie să-l despăgubească pe nobil pentru diferența dintre retribuirea muncii de clacă și retribuirea muncii libere. Și *pentru că* țaranul a fost jecmănit atîta amar de vreme de moșier, tocmai *de aceea* trebuie el să-l despăgubească pe moșier pentru această jecmăneală. Prin urmare, celui ce are i se va da și va prisosi, iar de la cel ce nu are și ce are i se va lua.

Diferența în retribuire este așadar calculată, suma ei anuală este considerată rentă funciară și, sub această formă, intră în buzunarul moșierului. Dacă țaranul vrea să răscumpere această rentă, atunci ea e capitalizată cu o dobîndă de 4% (nici măcar de 5% !), și acest capital care reprezintă o sumă de 25 de ori mai mare decît renta trebuie să-l plătească țaranul. Vedem aici că cu țărani se procedează absolut negustorește ; socoteala noastră de mai sus privitoare la profiturile nobilimii a fost, prin urmare, cu totul întemeiată.

În afară de aceasta, mai rezultă că unii țărani trebuie să plătească adesea pentru $\frac{1}{4}$ de morgen de pămînt de proastă calitate o rentă de 4—5 taleri, în timp ce un morgen de pămînt bun, scutit de clacă, poate fi obținut cu o rentă anuală de 3 taleri !

Răscumpărarea se poate face și prin cedarea unei bucăți de pământ de o valoare egală cu suma care trebuie plătită. Acest lucru pot să-l facă, firește, numai țărani mai înstăriți. În acest caz moșierul capătă o bucată de pământ ca premiu pentru priceperea și perseverența cu care el și strămoșii lui i-au escrocat pe țărani.

Aceasta este teoria răscumpărării. Ea confirmă pe deplin situația creată în toate țările în care relațiile feudale au fost treptat desființate, cum a fost în special cazul în Anglia și în Scoția, și anume că transformarea proprietății feudale în proprietate burgheză, a puterii senioriale în capital prilejuiește de fiecare dată o nouă înșelăciune crasă a celor neliberi în folosul seniorului feudal. Cel neliber trebuie de fiecare dată să-și răscumpere libertatea, și s-o răscumpere cu bani grei. Statul burghez procedează conform principiului că numai moartea e gratuită.

Dar teoria răscumpărării mai dovedește și altceva.

Ca urmare inevitabilă a acestor pretenții enorme față de țărani, așa cum remarcă deputatul *Dane*, ei cad pe mâna cămătarilor. Cămătarul este, cum se poate vedea în Franța, în Palatinat și în Renania, însoțitorul inevitabil al unei clase de mici țărani *liberi*. Teoria prusacă despre răscumpărare a izbutit să-i facă pe micii țărani din provinciile vechi să simtă, încă înainte de a fi liberi, plăcerea de a fi storși de cămătar. În genere, guvernul prusian a excelat întotdeauna în a supune în același timp clasele asupra jugului relațiilor feudale cât și celor burgheze moderne, făcând astfel jugul de două ori mai greu.

La aceasta se mai adaugă un punct asupra căruia deputatul *Dane* atrage de asemenea atenția: cheltuielile colosale, care cresc cu atât mai mult cu cât este mai indolent și mai nepriceput comisarul angajat temporar.

„Orașul Lichtenau din Westfalia a plătit pentru 12.000 de morgeni de pământ 17.000 de taleri și încă n-a acoperit cheltuielile ! !”

Urmează practica răscumpărării, care confirmă încă mai mult acest lucru. Comisarii agricoli (*Ökonomiekommissarien*), spune mai departe d-l *Dierschke*, adică funcționarii care pregătesc răscumpărarea,

„apar într-o triplă calitate. Întii ca *funcționari însărcinați cu ancheta*; în această calitate ei audiază ambele părți, stabilesc bazele efective ale răscumpărării și calculează suma care trebuie plătită ca despă-

gubire. În această calitate ei procedează adesea foarte unilateral, adesea nu țin seama de relațiile de drept existente, în parte pentru că le lipsesc cunoștințele juridice necesare. Apoi ei mai au calitatea de *experți* și de *martori*, stabilind ei înșiși în mod automat valoarea obiectelor care urmează să fie răscumpărate. În sfârșit, ei își dau *avizul* care echivalează aproape cu o hotărâre, întrucât comisia generală trebuie să se bazeze, de regulă, pe *avizul* lor, care derivă din cunoașterea condițiilor locale.

În sfârșit, comisarii agricoli nu se bucură de încrederea țăranilor, deoarece le aduc adesea prejudicii, întrucât lasă părțile să aștepte ceasuri de-a rândul în timp ce ei se *ospătează la masa moșierului*" (care este el însuși una dintre părți), „suscitând prin aceasta în gradul cel mai înalt neîncrederea celeilalte părți față de ei. Cînd în cele din urmă Dreschgärtnerii¹⁸⁵, după o așteptare de trei ore, sînt lăsați să intre, ei sînt adesea bruțuiți de către comisarii agricoli și repeziți dacă fac vreo obiecție. Toate acestea le spun din proprie experiență, căci i-am asistat pe țărani la răscumpărare în calitate de imputernicit al Ministerului de Justiție. Prin urmare, puterea dictatorială a comisarilor agricoli trebuie înlăturată. De asemenea nu-și găsește nici o justificare faptul că una și aceeași persoană îndeplinește atît funcția de anchetator cît și de martor și judecător”.

Deputatul *Moritz* îi apără pe comisarii agricoli. D-l *Dierschke* răspunde: Pot să spun că între ei sînt foarte mulți care nesocotesc interesele țăranilor; eu însumi i-am reclamat pe unii dintre ei pentru a se întreprinde cercetări, și la nevoie pot să aduc și dovezi în această privință.

Ministrul *Gierke* a luat, firește, din nou apărarea sistemului vechi-prusac și a instituțiilor cărora acesta le-a dat naștere. Firește că și comisarii agricoli trebuie lăudați din nou:

„Vreau însă să supun aprecierii Adunării dacă este just ca tribuna să fie folosită pentru asemenea imputări, *nedovedite și cu totul neîntemeiate!*”

Și, totuși, d-l *Dierschke* oferă dovezi!

Deoarece excelența-sa d-l *Gierke* pare a fi de părere că fapte notorii pot fi combătute prin afirmații ministeriale, vom aduce în curînd unele „dovezi” din care se va vedea că d-l *Dierschke* nu numai că n-a exagerat comportarea comisarilor agricoli, dar nici măcar nu i-a criticat îndeajuns.

Atîta cu privire la dezbateri. Amendamentele prezentate au fost atît de numeroase, încît raportul împreună cu amendamentele au fost din nou înaintate comisiei centrale. Deci Adunarea urmează abia să ia o hotărîre definitivă.

Printre aceste amendamente se află unul, prezentat de d-l *Moritz*, care atrage atenția asupra unei alte măsuri năstrușnice a fostului guvern. El propune să fie sistate toate dezbaterele cu privire la taxele plătite de mori.

Cînd în 1810 s-a luat hotărîrea de a desființa Zwangs- und Bannrechte *, a fost numită totodată o comisie pentru a-i despăgubi pe morari pentru faptul că au fost lăsați la discreția liberei concurențe. Însăși această hotărîre a fost absurdă. Oare meșterii breslași au fost despăgubiți cînd s-au desființat privilegiile lor? În cazul de care ne ocupăm au existat însă motive bine determinate. Morile plăteau niște taxe excepționale ca să li se acorde Zwangs- und Bannrechte, așa că, în loc să le desființeze pur și simplu pe acestea, li s-a dat o despăgubire, lăsînd taxele în vigoare. Astfel, deși forma în sine este absurdă, s-a păstrat totuși o *aparență* de drept.

În provinciile anexate din 1815 încoace, unde taxele plătite de mori au fost menținute cu toate că s-au abrogat Zwangs- und Bannrechte, nu s-a plătit însă *nici un fel de despăgubire*. Iată egalitatea vechi-prusacă în fața legii. Este drept că legea cu privire la meserii desființează toate taxele percepute pe meserii; totuși, în conformitate cu statutele meseriilor intrate în vigoare în 1845 și în conformitate cu legea cu privire la despăgubiri, toate taxele plătite de mori sînt considerate în cazuri litigioase ca *taxe funciare*, și nu ca taxe pe meserii. Din toată această încurcătură și încălcare a legii au izvorît nenumărate procese, tribunalele s-au contrazis reciproc, dînd sentințe care se băteau cap în cap, și chiar tribunalul suprem a pronunțat sentințe dintre cele mai contradictorii. Ce fel de taxe considera pe vremuri ex-puterea legislativă drept „taxe funciare” rezultă dintr-un caz citat de d-l Moritz: o moară din Saxonia care nu mai posedă în afară de clădirile morii decît forța hidraulică, nu însă și terenul pe care este clădită moara, este impusă la o „taxă funciară” de *patru wispeli*¹⁸⁶ de cereale!

Într-adevăr, orice s-ar spune, Prusia a fost dintotdeauna statul care a avut cea mai bună, mai justă și mai înțeleaptă organizare!

Scris de F. Engels la 4 august 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 67
din 6 august 1848

* Drept exclusiv acordat de suveran proprietarilor funciari și orașelor de a construi pe domeniile lor sau de a da în arendă mori, fabrici de bere și brutării; a ființat pînă în 1869. — *Nota Trad.*

Belgia — „stat model“

Colonia, 6 august. Să aruncăm, în sfârșit, din nou o privire asupra Belgiei, „statul“ nostru constituțional „model“, Eldorado-ul monarhic cu cea mai largă bază *democratică*, înalta școală a bărbaților de stat din Berlin, maștri în arta de a conduce statul, și mândria lui „Kölnische Zeitung“.

Să analizăm mai întâi condițiile economice, pentru care mult lăudata orînduire politică nu constituie decît un cadru aurit al lor.

În „*Moniteur*“-ul ¹⁸⁷ belgian — Belgia are și ea „*Moniteur*“-ul ei — au apărut următoarele informații asupra celui mai mare vasal al lui Leopold, *pauperismul*.

În provincia		primește ajutor	1	locuitor	din	69
„	„	<i>Namur</i>	„	„	„	17
„	„	<i>Anvers</i>	„	„	„	16
„	„	<i>Lüttich</i>	„	„	„	7
„	„	<i>Limburg</i>	„	„	„	7
„	„	<i>Hainaut</i>	„	„	„	6
„	„	<i>Flandra răsăriteană</i>	„	„	„	5
„	„	<i>Brabant</i>	„	„	„	4
„	„	<i>Flandra apuseană</i>	„	„	„	3

Această creștere a pauperismului este în mod inevitabil urmată de o creștere tot mai mare a lui. Toți indivizii care sînt în stare să se întrețină ei înșiși pierd prin impozitul pentru ajutorarea concetățenilor lor pauperi echilibrul civic și, la rîndul lor, se prăbușesc în prăpastia carității oficiale. Pauperismul generează cu o viteză sporită pauperismul. Dar, în aceeași măsură în care sporește pauperismul, sporește și *criminalitatea*, devenind înșăși sursa de existență a națiunii și pervertind *tineretul*.

Anii 1845, 1846, 1847 ne oferă în această privință un tablou cât se poate de sumbru.

Numărul tinerilor, băieți și fete, sub vârsta de 18 ani aflați în stare de arest :

	1845	1846	1847
Băieți.	2.146	4.607	7.283
Fete	429	1.279	2.069
Total	2.575	5.886	9.352
Total general			17.813

Prin urmare, din 1845 numărul infractorilor *sub* 18 ani a crescut în fiecare an aproximativ de două ori. Potrivit acestei proporții, Belgia ar urma să aibă în 1850 74.816 infractori minori, iar în 1855 2.393.312, adică mai mult decât numărul total al tinerilor sub vârsta de 18 ani pe care îi are și mai mult decât jumătate din populația ei. În 1856, toată Belgia, inclusiv copiii încă nenăscuți, ar sta la închisoare. Poate oare monarhia să-și dorească o bază democratică *mai largă*? În închisoare domnește *egalitatea*.

Practicienii economiei politice au folosit în zadar cele două pilule Morisson ale lor : liber-schimbismul, pe de o parte, și taxele vamale protecționiste, pe de altă parte. Pauperismul din Flandra s-a născut în timpul când a fost în vigoare sistemul liber-schimbismului ; el a crescut și s-a dezvoltat în timpul când au existat taxe vamale protecționiste împotriva pînzeturilor și firelor de in din străinătate.

Paralel cu creșterea pauperismului și a criminalității în rîndurile proletariatului, seacă sursele de venit ale burgheziei, după cum reiese din tabelul comparativ, recent apărut, al comerțului exterior belgian pe primul semestru al anilor 1846, 1847, 1848.

Cu excepția fabricilor de armament și de cuie, care au avut o conjunctură deosebit de favorabilă, a fabricilor de postav, care nu și-au pierdut încă vechea lor faimă, și a industriei zincului, care în comparație cu producția totală este neînsemnată, întreaga industrie a Belgiei se află într-o stare de declin sau de stagnare.

Cu puține excepții, se observă o considerabilă scădere a *exportului* produselor miniere și metalurgice belgiene.

Dăm mai jos cîteva exemple :

	Semestrul I 1847	Semestrul I 1848
<i>Cărbuni (tone)</i>	869.000	549.000
<i>Fontă</i>	56.000	35.000
<i>Produse de fontă</i>	463	172
<i>Fier, șine de fier</i>	3.489	13
<i>Fier forjat, prelucrat</i>	556	434
<i>Cuie</i>	3.210	3.618
Total	932.718	588.237

Scăderea totală înregistrată la aceste trei articole reprezintă deci, pentru primul semestru al anului 1848, 344.481 de tone, prin urmare peste o treime.

Să trecem acum la industria inului.

	Semestrul I 1846	Semestrul I 1847	Semestrul I 1848
<i>Fire de in</i>	1.017.000	623.000	306.000
<i>Țesături de in</i>	1.483.000	1.230.000	681.000
Total	2.500.000	1.853.000	987.000

Comparînd semestrul I al anului 1847 cu același semestru al anului 1846, constatăm o scădere de 657.000 kg ; în comparație cu 1846, scăderea înregistrată în 1848 este de 1.613.000 kg, sau 64%.

Exportul de cărți, cristaluri, geamuri a scăzut enorm ; se înregistrează de asemenea o diminuare a exportului de in brut și de in fuior, cîlți, coajă de copaci, fabricate de tutun.

Pauperismul care se întinde ca o pecingine, răspîndirea nemaipomenită a criminalității în rîndurile tineretului, declinul sistematic al industriei belgiene constituie baza materială a unor nostimade constituționale, ca de pildă : ziarul guvernamental „*Indepëndance*“ numără — și nu mai conținește să anunțe acest lucru — peste 4.000 de abonați. Venerabilul *Mellinet*, singurul general care a salvat onoarea Belgiei, are arest la domiciliu și urmează să fie judecat peste cîteva zile de curtea cu juri din Anvers *. Avocatul *Rolin* din Gand, acest dublu apostat care, în interesul dinastiei de Orania, țese intrigi împotriva lui Leopold și, în interesul lui Leopold de Coburg, țese intrigi împotriva liberalilor belgieni, aliații săi de mai tîrziu, a primit portofoliul Ministerului Lucrărilor Publice. Ex-telalul *franzquillon*¹⁸⁸, baron și ministru de război

* Vezi volumul de față, pag. 424—427. — *Nota Red.*

Cha-a-azal își agită amenințător sabia și salvează echilibrul european. „*Observateur*” a îmbogățit programul sărbătoririi zilelor din septembrie¹⁸⁹ cu încă un număr de atracție, cu o procesiune generală — *Ommeganck General* — în cinstea lui *Doudou* * din Mons, a lui *Houplala* * din Anvers și a lui *Mannequin Pisse* * din Bruxelles. Și nu care cumva să credeți că „*Observateur*”, ziarul marelui *Verhaegen*, nu le ia pe toate acestea în serios. În sfârșit, ceea ce răsplătește cu vîrf și îndesat Belgia pentru suferințele ei este faptul că ea a devenit universitatea Montesquieu-ilor de la Berlin, a unui Stupp, Grimm, Hansemann, Baumstarck și are parte de admirația lui „*Kölnische Zeitung*”. Ferice de tine, Belgie !

Scris de K. Marx la 6 august 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„*Noua gazetă renană*” nr. 68
din 7 august 1848

* — statui din aceste orașe. — *Nota Red.*

Dezbaterile de la Frankfurt cu privire la Polonia

I

Colonia, 7 august. Adunarea de la Frankfurt, ale cărei dezbateri n-au pierdut niciodată — nici chiar în momentele de cea mai mare agitație — caracterul lor placid, tipic german, s-a trezit, în fine, din letargie când a fost luată în discuție problema Poznanului. Aici, unde șrapnelele prusiene și hotărârile docile ale Bundestagului pregătiseră terenul, ea trebuia să ia o hotărâre decisivă ; aici nu era posibil nici un compromis ; ea trebuia să salveze onoarea Germaniei sau s-o acopere de rușine. Adunarea s-a comportat așa cum ne-am așteptat ; ea a sancționat cele șapte împărțiri ale Poloniei, a luat asupra ei rușinea din anii 1772, 1794 și 1815 care apăsa pe umerii monarhilor germani.

Mai mult încă ! Adunarea de la Frankfurt a declarat cele șapte împărțiri ale Poloniei drept tot atâtea binefaceri hărăzite polonezilor. Infiltrarea forțată a rasei iudeo-germanice n-a ridicat oare Polonia la un nivel al culturii, la o treaptă a științei pe care această țară nici nu le putea bănuși înainte ? Polonezi orbiți de ură și nerecunoscători ! Dacă nu v-ar fi împărțit alții, voi înșivă ar fi trebuit să cereți Adunării de la Frankfurt să vă acorde favoarea de a vă împărți !

Paterul Bonavita Blank de la mănăstirea Paradies de lângă Schaffhausen a domesticit coțofane și grauri, pe care i-a învățat să plece și să se întoarcă la el în zbor. El le-a tăiat jumătatea inferioară a ciocului, astfel că păsările nu mai puteau să-și caute singure hrana, ci erau nevoite s-o primească numai din mâna sa. Filistinii care vedeau din depărtare cum se așază păsările pe umerii cuvioșiei-sale și cum se apropie de el fără teamă admirau cultura și știința lui înaltă. Păsările,, spune biograful lui, *îl iubeau ca pe binefăcătorul lor.*

Numai polonezii încătușați, mutilați, stigmatizați nu vor să iubească pe binefăcătorii lor prusieni !

Nu putem înfățișa mai bine binefacerile hărăzite de prusieni polonezilor decît analizînd raportul pe care savantul istoriograf *Stenzel* l-a ținut în fața comisiei pentru probleme de drept internațional și al cărui text a fost luat ca bază de discuții.

Raportul relatează mai întîi, cu totul în stilul actelor diplomatice celor mai obișnuite, cum s-a născut marele ducat al Poznanului, în 1815, prin „încorporare” și „alipire”. Urmează apoi promisiunile făcute la aceeași dată de către Frederic-Wilhelm al III-lea locuitorilor din Poznan : respectarea naționalității, a limbii și a religiei, numirea unui guvernator din partea locului și extinderea asupra locuitorilor din Poznan a renumitei constituții prusiene¹⁹⁰.

Se știe cum au fost respectate aceste promisiuni. Libertatea de a circula între cele trei părți ale Poloniei sfișiate și pe care kongresul de la Viena a putut s-o acorde cu atît mai multă ușurință cu cît ea era mai irealizabilă a rămas, firește, literă moartă.

Urmează apoi problema componenței etnice a populației. După socoteala d-lui *Stenzel*, în 1843 locuiau în marele ducat 790.000 de polonezi, 420.000 de germani și circa 80.000 de evrei, în total aproape 1.300.000 de locuitori.

Afirmația d-lui *Stenzel* se bate cap în cap cu afirmațiile polonezilor, printre care și aceea a arhiepiscopului *Przyluski*, potrivit căreia în Poznan trăiesc mult mai mult de 800.000 de polonezi și, scăzînd evreii, funcționarii și soldații, abia 250.000 de germani.

Să luăm totuși ca punct de plecare afirmația d-lui *Stenzel*. Ea este suficientă pentru scopurile noastre. Să admitem, pentru a evita orice discuție, că în Poznan trăiesc 420.000 de germani. Cine sînt acești germani, al căror număr, prin adăugarea evreilor, se ridică la o jumătate de milion ?

Slavii sînt un popor cu precădere agricol, puțin înclinat spre îndeletnicirea cu meșteșugurile orășenești așa cum au putut fi ele practicate pînă acum în țările slave. Schimbul comercial, pe prima sa treaptă, pe treapta cea mai primitivă, cînd nu era decît negustorie de tarabă, era lăsat în seama evreilor boccegi, care umblau din casă în casă. Cînd populația a sporit numericeste și a crescut nivelul ei cultural și cînd s-a simțit nevoia meșteșugurilor orășenești și a creării

de centre orășenești, în țările slave au imigrat *germanii*. În genere, mica burghezie a orașelor medievale ale imperiului, comerțul intern, greoi, cu caravanele, și cel maritim limitat, industria meșteșugărească din cadrul breslelor din secolele al XIV-lea și al XV-lea au însemnat cea mai înaltă înflorire la care au ajuns germanii, dovedind menirea lor de târgoveți ai istoriei universale, tocmai prin faptul că ei formează pînă în zilele noastre nucleul miciei burghezii din toată Europa de răsărit și de nord, ba chiar și din America. La Petersburg, Moscova, Varșovia și Cracovia, la Stockholm și Copenhaga, la Pesta, Odesa și Iași, la New York și Filadelfia, meseriașii, dughengiii și micii samsari sînt în mare parte, adesea în cea mai mare parte, germani sau de origine germană. În toate aceste orașe există cartiere unde se vorbește exclusiv limba germană; unele orașe, cum e Pesta, sînt chiar aproape în întregime germane.

Începînd din secolele al XII-lea și al XIII-lea, această imigrație germană a avut loc aproape fără întrerupere, în special în țările slave. În afară de aceasta, de la Reformă înapoi, din cauza prigonirii sectelor, din timp în timp, mase întregi de germani au fost nevoiți să emigreze în Polonia, unde au fost primiți cu brațele deschise. În alte țări slave, în Boemia*, Moravia etc., populația slavă a fost decimată din cauza războaielor de cucerire duse de germani, iar populația germană a crescut ca urmare a invaziei.

Situația se prezintă cel mai limpede tocmai în Polonia. Mic-burghezii germani, statorniciți acolo de secole, s-au simțit întotdeauna tot atît de puțin legați din punct de vedere politic de Germania ca și germanii din America de Nord sau tot atît de puțin cît se socotea legată de Franța „colonia franceză” din Berlin sau cei 15.000 de francezi din Montevideo. Ei au devenit polonezi în măsura în care era posibil acest lucru în timpurile de descentralizare ale secolelor al XVII-lea și al XVIII-lea, polonezi care vorbeau limba germană și care de multă vreme renunțaseră cu desăvîrșire la orice legătură cu patria-mumă.

Dar ei au adus în Polonia cultura, civilizația și știința, comerțul și meseriile! E drept că au adus micul negoț și meșteșugurile organizate în bresle și că, datorită consumului lor și ca urmare a schimbului limitat pe care l-au înjghebat, au

* — Cehia. — *Nota Red.*

sporit într-o anumită măsură producția. Despre o cultură și o știință înaintată nu s-a prea auzit în întreaga Polonie pînă în 1772 și nici de atunci încoace în Polonia austriacă și rusească. Despre Polonia prusiană vom mai vorbi în mod mai amănunțit. În schimb, germanii au împiedicat, în Polonia, întemeierea de orașe poloneze cu o burghezie poloneză; prin limba lor diferită, prin izolarea lor de populația poloneză, prin nenumăratele lor privilegii și statute orașenești diferite, ei au îngreuiat centralizarea, cel mai puternic mijloc politic pentru dezvoltarea rapidă a unei țări. Aproape fiecare oraș își avea întocmirile sale juridice; ba în orașele cu o populație mixtă existau, și mai există adeseori, legi diferite pentru germani, pentru polonezi și pentru evrei. Germanii polonezi au rămas pe treapta cea mai de jos a industriei; ei n-au acumulat nici capitaluri mari și nici n-au știut să se adapteze la marea industrie sau să-și creeze vaste legături comerciale. A trebuit să vină englezul Cockerill la Varșovia pentru ca industria să poată prinde rădăcini în Polonia. Negoțul cu mărunțișuri, meșteșugurile și, cel mult, comerțul cu cereale și manufactura (țesătorii etc.) pe scara cea mai redusă — iată la ce se reducea întreaga activitate a germanilor polonezi. De asemenea nu trebuie să uităm că ei au importat în Polonia filistinismul german, mărginirea mic-burgheză germană, că ei întrucesc în persoana lor defectele ambelor națiuni, fără să-și fi însușit și calitățile lor.

D-l Stenzel caută să trezească simpatia germanilor pentru germanii polonezi :

„Cînd regii... în special în secolul al XVII-lea au devenit din ce în ce mai neputincioși și n-au putut să mai apere nici pe țărani polonezi băștinași împotriva celei mai crunte asupra din partea nobilimii, satele și orașele germane au început și ele să decadă și multe din ele au intrat în posesiunea nobilimii. Numai orașele mai mari, subordonate direct regelui, și-au salvat o parte din vechile lor libertăți” (citește : privilegii).

Nu cumva pretinde d-l Stenzel că polonezii ar fi trebuit să-i apere pe „germani” (citește : germanii polonezi) (care, de altfel, sînt și ei „băștinași”) mai bine decît pe ei înșiși? Este doar de la sine înțeles că străinii imigrați într-o țară nu pot pretinde mai mult decît să împartă zilele bune și cele rele cu populația băștinașă !

Să vedem acum care sînt binefacerile pe care polonezii le datorează, în special, guvernului prusian.

În 1772 Frederic al II-lea a răpit districtul Netz, iar în anul următor a fost construit canalul Bromberg, care a stabilit o cale navigabilă internă între Oder și Vistula.

„Regiunile învecinate, disputate timp de secole de către Polonia și Pomerania, în cea mai mare parte pustii din cauza nenumăratelor devastări și a întinșelor mlaștini, au fost acum transformate în pământuri cultivabile, populate de numeroși coloniști”.

Prima împărțire a Poloniei n-a fost, așadar, un rapt. Frederic al II-lea n-a făcut decît să pună stăpînire pe un teritoriu „disputat timp de secole”. Dar de cînd nu mai exista o Pomeranie independentă care să poată contesta dreptul asupra acestui teritoriu? De cîte secole acest teritoriu n-a mai fost, de fapt, contestat polonezilor? Și ce rost are, în genere, această teorie ruginită și învechită a „teritoriilor disputate” și a „pretențiilor”, care era destul de bună în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea pentru a camufla interesele comerciale și de anexiune în toată goliciunea lor, ce rost are această teorie în 1848, cînd nu-și mai are temeiul nici un fel de „drept istoric” sau „nedreptate istorică”?

De altfel d-l Stenzel ar trebui să se gîndească că, potrivit acestei doctrine învechite, Rinul este și el, între Franța și Germania, o graniță „disputată timp de secole” și că polonezii ar putea ridica pretenții de suzeranitate asupra provinciei Prusia și chiar asupra Pomeraniei!

Pe scurt, districtul Netz a devenit prusian și astfel a început să mai fie „disputat”. Frederic al II-lea a dispus să fie colonizat cu germani, și așa au luat ființă „*frații din Netz*” (Netzbrüder), care și-au cîștigat faima în legătură cu problema Poznanului. Germanizarea din rațiune de stat a început în 1773.

„Evreii din marele ducat sînt, după toate sursele demne de încredere, fără excepție germani și ei vor chiar să fie germani... Toleranța religioasă care domnea odinioară în Polonia și unele însușiri ale lor care lipseau polonezilor au oferit de secole evreilor un vast cîmp de acțiune în Polonia” (și anume în pungile polonezilor). „De regulă, ei cunosc ambele limbi, deși în familie, ca de altfel și copiii lor încă de mici, vorbesc limba germană”.

Simpatia și recunoașterea neașteptată de care s-au bucurat în ultimul timp evreii polonezi în Germania și-au găsit aici expresia lor oficială. Priviți, peste tot unde se resimte influența tîrgului de mostre de la Leipzig, ca expresia cea mai desăvîrșită a traficării, a cîrpănoșiei și a meschinăriei, ei au devenit dintr-o dată frați germani; germanul de treabă îi strînge la pieptul său cu lacrimi de bucurie, iar d-l Stenzel

îi reclamă, în numele națiunii germane, ca germani care vor chiar să fie germani.

Și de ce n-ar fi evreii polonezi niște germani neoași ? Nu vorbesc ei „în familie, ca de altfel și copiii lor încă de mici, limba germană” ? Și încă ce germană !

Îi atragem de altfel atenția d-lui Stenzel că în felul acesta el poate revendica toată Europa și jumătate din America, ba chiar și o parte din Asia. Este știut că germana este limba universală a evreilor. La New York ca și la Constantinopol, la Petersburg ca și la Paris, „evreii vorbesc în familie, ca de altfel și copiii lor încă de mici, limba germană”, și în parte vorbesc chiar o germană mai clasică decât aliații „conaționali” ai „fraților din Netz”, evreii din Poznan.

Raportul prezintă în continuare proporția dintre naționalități într-un mod pe cât de neprecis pe atât de favorabil acestei pretinse jumătăți de milion de germani formate din germani polonezi, „frații din Netz” și evrei. El susține că proprietatea funciară țărănească aflată în mâinile germanilor ar fi mai mare decât cea a țăranilor polonezi (vom vedea dacă așa stau lucrurile) și că, de la prima împărțire a Poloniei, ura dintre polonezi și germani — mai ales prusieni — ar fi crescut la maximum.

„Prusia indeosebi a perturbat în mod simțitor vechile obiceiuri și instituțiile tradiționale ale polonezilor prin introducerea măsurilor ei statale și administrative, reglementate cu cea mai mare strictețe” (ce limbaj !) „și prin aplicarea lor riguroasă”.

Cît de mult „*au perturbat*” aceste măsuri „reglementate cu cea mai mare strictețe” și „riguros aplicate” ale faimoasei birocrății prusace nu numai obiceiurile vechi și instituțiile tradiționale, ci *întreaga viață socială*, producția industrială și agricolă, comerțul, exploatarea minelor, pe scurt toate relațiile sociale fără excepție, despre aceasta pot relata lucruri uimitoare nu numai polonezii, dar și ceilalți prusieni, și mai ales noi, cei de la Rin. Și nu trebuie uitat că d-l Stenzel nici nu vorbește aici despre birocrăția din 1807—1848, ci despre cea din 1772—1806, despre funcționarii de cea mai autentică speță prusacă, a căror josnicie, venalitate, lăcomie și brutalitate au ieșit la iveală atât de pregnant în trădările din 1806. Acești funcționari au apărut, cică, pe țăranul polonez împotriva nobilimii și s-au ales numai cu nerecunoștința ; desigur,

acești funcționari ar fi trebuit să-și dea seama „că nimic, nici chiar binele acordat sau impus cu de-a sila, nu despăgubește pentru pierderea independenței naționale”.

Și noi cunoaștem felul în care, pînă în ultimul timp, funcționarii prusaci obișnuiau „să acorde și să impună totul cu de-a sila”. Există oare vreun locuitor de la Rin care să nu fi avut de-a face cu funcționarii de tip vechi-prusac, proaspăt importați, și care să nu fi avut ocazia să admire această aroganță fără seamăn care pretinde că știe totul mai bine, această nerușinată manieră de a-și băga nasul în toate, acest amestec de mărginire și de pretinsă infailibilitate, această grosolanie apodictică? La noi, ce-i drept, în majoritatea cazurilor, acestor prusaci de tip vechi li s-a tăiat repede nasul; ei n-au avut la dispoziție nici pe „frații din Netz”, nici inchiiziția secretă, nici codul civil prusian și nici bastonada, și din pricina lipsei acestora mulți au murit de inimă-rea. De aceea nu mai e nevoie să ne fie descris felul în care trebuie să se fi purtat ei în Polonia, unde au putut să bată cît poșteau și să folosească pe ascuns metode inchizitoriale.

Într-un cuvînt, despotismul prusac a știut să-și cîștige atîta simpatie, încît „ura polonezilor s-a manifestat, chiar după bătălia de la Lena, printr-o insurecție generală și prin alungarea funcționarilor prusaci”. Cu aceasta domnia bunului plac al funcționarilor luase deocamdată sfîrșit.

În 1815 însă a revenit într-o formă oarecum modificată. Funcționăria „reformată”, „cultă”, „incorruptibilă”, „excellentă” își încerca norocul cu acești polonezi recalcitranți.

„Nici prin crearea marelui ducat al Poznanului nu s-a putut stabili o bună înțelegere, întrucît... regele Prusiei nu putea pe atunci în nici un caz să consimtă să dea uneia din provincii o organizare cu totul independentă și să facă din statul său un stat oarecum federal”.

Așadar, după părerea d-lui Stenzel, regele Prusiei „nu putea în nici un caz să consimtă” să-și respecte propriile sale promisiuni și tratatele de la Viena !!¹

„Cînd, în 1830, simpatiile nobilimii poloneze pentru insurecția de la Varșovia au stîrnit îngrijorare și s-a acționat apoi sistematic în vederea înlăturării treptate și complete în special a nobilimii poloneze prin luarea unor măsuri (!), și anume achiziționarea, fărîmițarea și împărțirea moșilor nobililor polonezi în favoarea germanilor, înverșunarea nobilimii poloneze împotriva Prusiei a sporit”.

„Prin luarea unor măsuri !” Prin interzicerea de a vinde polonezilor terenuri scoase la licitație și alte asemenea

măsurii, pe care d-l Stenzel le camuflează cu cuvinte meșteșugite.

Ce ar fi spus oare locuitorii din provincia renană dacă guvernul prusian ar fi interzis și la noi să se vîndă renanilor terenuri vîndute pe cale judiciară! Pretexte s-ar fi găsit destule: pentru a contopi populația din provinciile noi și vechi; pentru a extinde asupra băștinașilor din vechile provincii binefacerile parcelării și ale legislației renane; pentru a-i îndemna pe renani să împămîntenească prin imigrație industria lor și în provinciile vechi etc. Într-un cuvînt, destule motive pentru a ne ferici și pe noi cu „coloniști” prusieni! Cum am privi noi o populație care, orice concurență fiind exclusă, ar cumpăra cu sprijinul statului pămînturile noastre la prețuri derizorii, o populație care ne-ar fi impusă anume cu scopul de a încetățeni la noi perorațiile înflăcărate: „cu dumnezeu înainte, pentru rege și patrie”?

Și noi barem sîntem germani, vorbim aceeași limbă ca și cei din vechile provincii. În Poznan însă acești coloniști au fost trimiși în mod sistematic, cu o regularitate implacabilă, pe domenii, în păduri, pe moșiile parcelate ale nobililor polonezi, pentru a înlătura pe polonezii băștinași și limba lor din propria lor țară și pentru a crea o provincie neaoș prusiană care să întrecă înfanatism național pină și Pomerania.

Și pentru ca în Polonia țărani prusieni să nu rămînă fără superiori firești, în urma lor a venit floarea nobilimii prusiene — un *Tresckow*, un *Lüttichau* — care au cumpărat și ei moșii ale nobililor la prețuri derizorii cu ajutorul unor sume avansate de către stat. Mai mult încă, după insurecția poloneză din 1846¹⁹² s-a constituit la Berlin o întreagă societate pe acțiuni, sub înalta protecție a unor persoane sus-puse, mai sus-puse și foarte sus-puse, care avea drept scop achiziționarea de moșii poloneze pentru nobili germani. Boiernașii scăpătați din Brandenburg și din Pomerania au prevăzut că procesul împotriva polonezilor răsculați va ruina o mulțime de moșieri polonezi, că moșiile acestora vor fi în curînd vîndute pe o nimica toată. Ce chilipir pentru cavalerii de teapa lui Don Ranudo¹⁹³ din Uckermark*, înglodați în datorii! O frumoasă moșie seniorială aproape pe degeaba, țărani polonezi pe care să-i poată bate și, pe deasupra, meritul de a-și fi servit regele și patria, — ce perspectivă strălucită!

* Partea de nord a mărcii Brandenburg. — *Nota Trad.*

Aşa a luat naştere cea de-a treia imigrare germană în Polonia ; ţărani prusieni şi nobilime prusiană care s-au stabilit peste tot în Poznan şi care, sprijiniţi de guvern, au venit cu intenţia vădită nu de a germaniza, ci de a *pomeraniza* Poznanul. Dacă tirgoveţimea germană din Polonia a avut scuza de a fi adus o mică contribuţie la ridicarea comerţului, iar „fraţii din Netz” se puteau mândri că au secat câteva mlaştini redându-le agriculturii, pentru această ultimă invazie prusiană nu se putea invoca nici un pretext. Nici măcar parcelarea n-a fost realizată în mod cît de cît consecvent ; nobilimea prusiană venea în urma ţăranului prusian.

II

Colonia, 11 august. Am analizat, în primul articol, „baza istorică” a raportului d-lui Stenzel, întrucît se ocupă de situația Poznanului dinainte de revoluție. Astăzi ne vom referi la relatarea d-lui Stenzel despre revoluția și contrarevoluția de la Poznan.

„Poporul german, veșnic plin de compasiune pentru orice nenorocit” (atîta timp cît această compasiune nu costă nimic), „a simțit întotdeauna profund marea nedreptate pe care monarhii săi au comis-o față de polonezi”.

Firește, „a simțit-o profund” în tihnită inimă germană, unde sentimentele sînt atît de „profund” ascunse, încît nu se manifestă niciodată în fapte! Firește, „compasiune” exprimată în 1831 prin cîteva pomeni, prin banchete și baluri de binefacere date în folosul polonezilor, unde totul se rezuma la a dansa pentru binele polonezilor, la a bea șampanie și a cînta: „Încă nu e pierdută Polonia!”¹⁹⁴. Dar să facă într-adevăr ceva serios, să facă într-adevăr o dată un sacrificiu, unde s-a mai pomenit așa ceva din partea unui german?

„Germanii au întins în mod sincer o mînă frățească pentru a ispăși crimele comise odinioară de monarhii lor”.

Desigur, dacă frazele patetice și indolenta politică de cafenea ar putea „ispăși” ceva, nici un popor nu s-ar prezenta atît de pur în istorie ca germanii.

„Dar chiar în momentul în care polonezii au consimțit să le strîngă mîna” (adică mîna frățească ce le-a fost întinsă), „interesele și țelurile celor două națiuni erau opuse. Polonezii nu s-au gîndit decît la restaurarea vechiului lor regat, cîl puțin în granițele pe care le-a avut înainte de prima împărțire din 1772”.

Într-adevăr, numai datorită entuziasmului delirant, nejustificat, care a fost dintotdeauna cea mai prețioasă podoabă a

caracterului național german, germanii au putut să fie surprinși de cererea polonezilor. Germanii au vrut „să ispășească” nedreptatea comisă față de polonezi. Cu ce a început această nedreptate? Dacă lăsăm la o parte trădările anterioare, atunci, desigur, cu prima împărțire din 1772. Cum putea ea să fie „ispășită”? Numai restabilind statu-quo care a existat înainte de 1772 sau, cel puțin, restituind polonezilor ceea ce ei, germanii, le-au răpit din 1772 înapoi. Contravenea acest lucru intereselor germanilor? Ei bine, dacă vorbiți de interese, atunci nu mai poate fi vorba de sentimentalisme de felul „ispășirilor” etc.; vorbiți atunci în limbajul practicii reci, prozaice, și scutiți-ne de formulele de toast și de sentimentele generoase.

În primul rînd, polonezii de fapt nu „s-au gîndit” nicidecum „numai” la restaurarea Poloniei în granițele din 1772. La ce „s-au gîndit” polonezii, asta-i o chestiune care, în genere, nu ne privește. Ei au cerut pentru moment numai reorganizarea întregului ținut Poznan și au vorbit de alte eventualități numai în cazul unui război germano-polonez împotriva Rusiei.

În al doilea rînd, „interesele și țelurile celor două națiuni erau opuse” numai atîta timp cît „interesele și țelurile” Germaniei revoluționare în domeniul relațiilor dintre popoare au rămas absolut aceleași ca și ale vechii Germanii absolutiste. Dacă „interesul și țelul” Germaniei este alianța cu Rusia sau, cel puțin, pacea cu Rusia cu orice preț, atunci desigur că în Polonia trebuie să rămînă toate așa cum au fost. Vom vedea însă mai tirziu cît de identice sînt adevăratele interese ale Germaniei cu acelea ale Poloniei.

Urmează un pasaj lung, încîlcit, stîngaci în care d-l Stenzel arată pe larg cîtă dreptate au avut germanii din Polonia care, deși dădeau Poloniei ce este al ei, au vrut totuși să rămînă prusieni și germani. Că aici „deși” îl face imposibil pe „totuși”, iar „totuși” îl face imposibil pe „deși”, lucrul acesta, desigur, nu-l interesează pe d-l Stenzel.

În continuare d-l Stenzel face un lung și încurcat istoric al faptelor, în care caută să demonstreze în mod amănunțit că, avînd în vedere că „interesele și țelurile celor două națiuni erau opuse”, ceea ce a dat naștere unei înverșunări reciproce tot mai mari, o ciocnire singeroasă devenise inevitabilă. Germanii se cramponau de interesul „național”, polonezii numai de cel „teritorial”. Cu alte cuvinte, germanii cereau scindarea marelui ducat după naționalități, iar polonezii voiau să aibă în întregime vechiul lor teritoriu.

Nici acest lucru nu este adevărat. Polonezii au cerut reorganizarea, însă au declarat totodată că sînt absolut de acord cu cedarea districtelor limitrofe cu populație mixtă, în care majoritatea e alcătuită din germani și vrea să se unească cu Germania. Oamenii să nu fie însă înregistrați ca germani sau ca polonezi după bunul plac al *funcționarilor* prusieni, ci după *propria* lor voință.

Misiunea lui Willisen, continuă d-l Stenzel, trebuia bineînțeles să eșueze în fața rezistenței polonezilor (pretinsă, dar inexistentă) împotriva cedării districtelor în care majoritatea populației e germană. D-l Stenzel a avut ocazia să ia cunoștință de declarațiile lui Willisen despre polonezi și de acelea ale polonezilor despre Willisen. Aceste declarații *date publicității* dovedesc contrarul. Dar așa se întîmplă cînd, precum spune d-l Stenzel, „ești un om care te ocupi de mulți ani cu istoria și consideri de datoriu ta să nu spui nici un neadevăr și să nu ascunzi nici un adevăr” !

Cu aceeași dragoste de adevăr care nu ascunde nici un adevăr, d-l Stenzel trece cu ușurință peste atrocitățile comise la Poznan, peste încălcarea mișelească a convenției de la Jaroslaw ¹⁹⁵, peste măcelurile de la Trzemeszno, Miloslaw și Wreschen *, peste vandalismele unei soldățimi demne de războiul de 30 de ani, fără să pomenească măcar un cuvînt despre toate acestea.

D-l Stenzel trece acum la cele patru noi împărțiri ale Poloniei de către guvernul prusian. Întîi a fost smuls districtul Netz împreună cu alte patru districte (14 aprilie) ; la acestea s-au mai adăugat unele părți ale altor districte, cu o populație totală de 593.390 de suflete, care au fost înglobate în Confederația germană (22 aprilie). Apoi au fost anexate orașul și fortăreața Poznan împreună cu restul malului stîng al râului Warthe, adică încă 273.500 de suflete, deci, la un loc, *mai mult de două ori* numărul germanilor care — chiar potrivit datelor din sursă prusiană — trăiesc în întreaga provincie Poznan. Acestea s-au petrecut ca urmare a unei decizii ministeriale din 29 aprilie, și încă în ziua de 2 mai a avut loc primirea în Confederația germană. D-l Stenzel se lamentează acum în fața Adunării, încercînd s-o convingă de necesitatea ca Poznanul să rămînă în mîinile germanilor, Poznanul, această fortăreață importantă și puternică în care locuiesc peste 20.000 de germani (dintre care cei mai mulți sînt evrei polonezi), care

* Denumirea poloneză : Wrzesnia. — *Nota Red.*

dețin $\frac{2}{3}$ din întreaga proprietate funciară etc. Că Poznanul e situat într-o regiune pur poloneză, că a fost germanizat cu forța și că evreii polonezi nu sînt germani, toate acestea sînt absolut lipsite de importanță pentru niște oameni care „nu spun nici un neadevăr și nu ascund nici un adevăr”, pentru niște istorici de calibrul d-lui Stenzel!

Așadar, se pretinde că, din motive militare, nu era admisibil ca Poznanul să fie lăsat din mină. Ca și cum nu s-ar putea dărîma pînă la pămînt această fortăreață, care, după părerea lui Willisen, este una dintre cele mai mari erori strategice, și în locul ei să fie întărit Breslau*! Dar s-au investit acolo 10.000.000 (în treacănt fie zis, iar nu-i adevărat: au fost investiții vreo 5.000.000), și e desigur mai avantajos să păstrezi această costisitoare operă de artă și, în plus, 20—30 de mîle păturate de pămînt polonez.

O dată ce ai pus însă mîna pe „orașul și fortăreața” Poznan, ai cel mai bun prilej să acaparezi și mai mult.

„Iar pentru a putea păstra fortăreața va fi necesar să i se asigure și căile de acces dinspre Glogau, Küstrin și Thorn, precum și o zonă de fortificații înspre răsărit” (care putea să fie de numai 1.000 pînă la 2.000 de pași, ca aceea de la Maestrich spre Belgia și Limburg). „În felul acesta — continuă zimbînd satisfăcut d-l Stenzel — se asigură și proprietatea nestingherită asupra canalului Bromberg, însă vor trebui încorporate în Confederația germană și numeroase fișii de pămînt locuite în cea mai mare parte de polonezi”.

Ținînd seama de toate aceste motive, cunoscutul iubitor de oameni Pfuel-Piatra iadului a întreprins alte două împărțiri ale Poloniei, prin care sînt satisfăcute toate dorințele d-lui Stenzel, și trei sferturi din întregul mare ducat sînt anexate la Germania. D-l Stenzel salută acest procedeu cu atît mai multă recunoștință, cu cît el, istoricul, a trebuit să constate, desigur, din această reeditare la pătrat a „camerelor de reunificare” ale lui Ludovic al XIV-lea¹⁹⁶ că germanii au învățat să folosească învățămintele istoriei.

Polonezii, socoate d-l Stenzel, trebuie să se consoleze cu faptul că partea lor e mai fertilă decît teritoriul care a fost anexat, că ei au mult mai puțină proprietate funciară decît germanii și că „nici un om nepărtinitor nu poate contesta că țăranul polonez se va simți mult mai bine sub o stăpînire germană decît țăranul german sub o stăpînire poloneză”!! Acest lucru este confirmat cum nu se poate mai bine de istorie.

*.Denumirea poloneză: Wroclaw. — Nota Red.

În încheiere, d-l Stenzel se adresează polonezilor, căutînd sa-i convingă că și petiul de pămînt care le-a mai rămas le va fi de ajuns pentru ca, prin exercitarea tuturor virtuților cetățenești,

„să se pregătească în mod demn pentru momentul pe care li-l ascunde încă viitorul, dar pe care ei caută — ceea ce e foarte scuzabil — să-l grăbească poate prea impetuos. «Există — după cum foarte just s-a exprîmat unul din cei mai perspicaci concetățeni ai lor — o cunună care este și ea demnă să trezească ambiția voastră, aceasta este *cununa de cetățean!*» Un german ar putea să adauge: ea nu strălucește, în schimb e solidă !”

„E solidă !” Și mai „solide” sînt însă motivele reale ale celor patru noi împărțiri ale Poloniei de către guvernul prusian.

German naiv ! Crezi că împărțirile au fost efectuate pentru a salva pe frații tăi germani de dominația poloneză ? Pentru a-ți asigura în fortăreața Poznan un bastion împotriva oricărui atac ? Pentru a pune în siguranță drumurile dinspre Küstrin, Glogau și Bromberg * sau canalul Netz ? Ce eroare !

Ai fost tras pe sfoară în mod infam. Noile împărțiri ale Poloniei nu au fost făcute în alt scop decît pentru a *umple vistieria statului prusian*.

Primele împărțiri ale Poloniei pînă în 1815 au fost o răpire de teritorii înfăptuită cu forța armată ; împărțirile din 1848 sînt un *furt*.

Și acum fii atent, german naiv, și caută să înțelegi cum ai fost tras pe sfoară !

După a treia împărțire a Poloniei, Frederic-Wilhelm al II-lea a confiscat în favoarea statului moșiile care aparțineau starostiilor poloneze și clerului catolic. În special moșiile bisericii au constituit „o parte *foarte însemnată* a întregii proprietăți funciare”, după cum reiese chiar din declarația de luare în posesiune din 28 martie 1796. Aceste noi domenii au fost administrate sau date în arendă în folosul regelui și erau atît de întinse, încît pentru administrarea lor a trebuit să fie înființate 34 de administrații ale domeniilor și 21 de inspectorate silvice. De fiecare din aceste administrații ale domeniilor țineau o mulțime de sate ; de pildă, de cele 10 administrații ale districtului Bromberg țineau 636 de sate, iar de o singură administrație a domeniilor — cea din Mogilno — țineau 127 de sate.

* Denumirea poloneză : Bydgoszcz. — *Nota Red.*

În afară de aceasta, Frederic-Wilhelm al II-lea a confiscat, în 1796, moșiile și pădurile mănăstirii de maici din Owinsk, pe care le-a vîndut comerciantului von Tresckow (străbunul viteazului comandant de bande prusac Tresckow din ultimul război eroic¹⁹⁷); aceste moșii se compun din 24 de sate, mori și 20.000 de morgeni de pădure, în valoare de cel puțin 1.000.000 de taleri.

Apoi, în 1819, au fost cedate prințului von Thurn und Taxis, ca despăgubire pentru privilegiul asupra poștelor de care dispunea în cîteva provincii care au fost atribuite Prusiei, administrațiile domeniilor Krotoschin, Rozdrazewo, Orpiszewo și Adelnau *, în valoare de cel puțin 2.000.000 de taleri.

Toate aceste moșii au fost acaparate de Frederic-Wilhelm al II-lea sub pretextul că le va administra mai bine. Cu toate acestea însă — deși proprietate a națiunii poloneze — ele au fost dăruite, cedate, vîndute, iar banii rezultați din vînzare au intrat în vistieria statului *prusian*.

Domeniile Gnesen, Skorzecin, Trzemeszno au fost fărîmîțate și înstrăinate.

Rămîn deci în mîinile guvernului prusian încă 27 de administrații ale domeniilor și inspectoratele silvice, reprezentînd un capital în valoare de cel puțin 20.000.000 de taleri. Sîntem gata oricînd să dovedim, cu harta în mînă, că toate aceste domenii și păduri — cu foarte puține excepții, sau chiar fără nici o excepție — sînt situate în partea din Poznan care a fost anexată. Pentru a feri această comoară bogată de orice revenire la națiunea poloneză, ea a trebuit să fie inclusă în Confederația germană; și întrucît ea nu putea să vină singură la Confederația germană, a fost nevoită să vină Confederația germană la ea, și trei sferturi din regiunea Poznan au fost anexate.

Acesta este adevăratul temei al celor patru faimoase împărțiri ale Poloniei săvîrșite în decurs de două luni. Nu cerințele unei naționalități sau ale alteia au fost hotărîtoare și nici așa-zisele motive strategice: numai poziția domeniilor și lăcomia guvernului prusian au hotărît linia de hotar.

În timp ce cetățenii germani vărsau lacrimi amare pentru suferințele născocite ale sărmanilor lor frați din Poznan, în timp ce ei se înflăcărau pentru securitatea mărcii germane de la răsărit, în timp ce se lăsau instigați împotriva polonezilor prin rapoarte mincinoase despre barbarii comise de po-

* Denumirea poloneză: Odolanow. — *Nota Red.*

lonezi, guvernul prusian opera în taină și-și aranja treburile sale. Entuziasmul german, nemotivat și fără rost, n-a folosit la nimic altceva decît să camufleze fapta cea mai murdară a istoriei moderne.

Iată dar, german naiv, cum îți joacă festa miniștrii tăi responsabili!

De fapt însă tu ai fi putut să știi mai de mult acest lucru. Acolo unde e amestecat d-l Hansemann, nu poate fi niciodată vorba de națiunea germană, de necesități militare și de alte asemenea vorbe goale, ci numai de plată în bani peșin și de profit net.

III

Colonia, 19 august. Am urmărit în toate detaliile sale raportul d-lui Stenzel, care a stat la baza dezbaterilor. Am arătat cum el falsifică atît istoria mai veche cît și istoria modernă a Poloniei și a germanilor din Polonia ; cum denaturează întreaga problemă ; cum istoricul Stenzel se face vinovat nu numai de o denaturare intenționată a faptelor, ci și de o ignoranță crasă.

Înainte de a ne ocupa de dezbaterile propriu-zise, trebuie să mai aruncăm o privire asupra problemei poloneze.

Problema Poznanului, ca atare, e lipsită de orice sens, de orice posibilitate de rezolvare. Ea nu este decît un fragment din problema poloneză și poate fi rezolvată numai în cadrul acestei probleme și o dată cu ea. Hotarul dintre Germania și Polonia va putea să fie stabilit abia atunci cînd Polonia va exista din nou.

Dar poate oare Polonia să existe și va exista ea din nou ? În cursul dezbaterilor s-a contestat acest lucru.

Un istoric francez a spus : il y a des peuples nécessaires — există *popoare necesare*. Dintre aceste popoare necesare face incontestabil parte, în secolul al XIX-lea, și poporul polonez.

Existența națională a Poloniei nu este însă pentru nimeni mai necesară decît tocmai pentru noi, germanii.

Pe ce se întemeiază, în primul rînd, puterea reacțiunii în Europa începînd din 1815, ba în parte începînd chiar de la prima revoluție franceză ? Pe *Sfînta alianță* ruso-pruso-austriacă. Și ce sudează această Sfîntă alianță ? *Împărțirea Poloniei*, de pe urma căreia toți trei aliații au tras foloase.

Ruptura prin care cele trei puteri au sfîșiat Polonia este legătura care le încătușează una de cealaltă ; jaful în comun le-a făcut solidare între ele.

Din momentul în care s-a comis primul jaf asupra Poloniei, Germania a devenit dependentă de Rusia. Rusia a ordonat Prusiei și Austriei să rămână monarhii absolute, și Prusia și Austria au fost nevoite să-i dea ascultare. Eforturile, de altfel destul de slabe și timide, făcute în special de burghezia prusiană pentru a cuceri dominația au eșuat pe de-a-ntregul din cauza imposibilității de a scăpa de Rusia, de reazemul pe care Rusia îl constituia pentru clasa feudală-absolutistă din Prusia.

La aceasta s-a mai adăugat faptul că, de la primele încercări de oprimare a polonezilor făcute de aliați, polonezii au luptat nu numai pe calea insurecției pentru independența lor, ci totodată și *în mod revoluționar* împotriva propriilor rînduiri sociale interne.

Împărțirea Poloniei a fost cu puțință datorită alianței dintre marea aristocrație feudală poloneză și cele trei puteri care au participat la împărțire. Ea n-a constituit cîtuși de puțin un progres, cum pretinde domnul ex-poet Jordan; ea a fost, pentru marea aristocrație, ultimul mijloc de a scăpa de revoluție, ea a fost pe de-a-ntregul reacționară.

Urmarea chiar a primei împărțiri a fost, firește, o alianță a celorlalte clase, adică a nobilimii, a orășenilor și — în parte — a țărănimii, atît împotriva asupritorilor Poloniei cît și împotriva mării aristocrații din propria lor țară. Cît de bine au înțeles polonezii, încă de pe atunci, că independența lor în afara țării e inseparabilă de doborîrea aristocrației și de reforma agrară în interiorul țării ne-o arată constituția din 1791¹⁹⁸.

Marile țări agricole situate între Marea Baltică și Marea Neagră nu pot fi izbăvite de barbaria patriarhală-feudală decît cu ajutorul unei revoluții agrare care să-i transforme pe țărani iobagi sau clăcași (frohnpflichtigen) în proprietari de pămînt liberi, o revoluție cu totul asemănătoare celei care a avut loc în 1789 în satele franceze. Națiunea poloneză are meritul de a fi fost prima dintre toate popoarele agricole din vecinătate care a proclamat acest lucru. Prima încercare de reformă a fost constituția din 1791; în timpul insurecției din 1830, revoluția agrară a fost preconizată de Lelewel ca singurul mijloc pentru salvarea țării, însă a fost acceptată prea tîrziu de către seim; în timpul insurecțiilor din 1846 și 1848, revoluția agrară a fost proclamată deschis.

Din ziua înrobirii lor, polonezii au avut o atitudine revoluționară, încătușînd astfel și mai strîns de contrarevoluție

pe asupritorii lor. Ei i-au silit pe asupritorii lor să mențină rînduielele patriarhale-feudale nu numai în Polonia, ci și în propriile lor țări. În special de la insurecția din Cracovia, în 1846, lupta pentru independența Poloniei a fost în același timp lupta *democrației agrare* — singura formă de democrație posibilă în răsăritul Europei — împotriva *absolutismului patriarhal-feudal*.

Atîta timp deci cît contribuim la asuprairea Poloniei, cît încătușăm o parte a Poloniei de Germania, rămînem noi înșine încătușați de Rusia și de politica rusă și nu putem zdrobi în mod radical absolutismul patriarhal-feudal din propria noastră țară. Restaurarea unei Polonii democratice este prima condiție pentru făurirea unei Germanii democratice.

Restaurarea Poloniei și reglementarea hotarelor ei cu Germania nu e numai necesară ; dintre toate problemele politice care s-au ivit în Europa de răsărit de la revoluție încoace, ea este aceea care poate fi mai ușor rezolvată. Luptele pentru independență pe care le duc popoarele de toate neamurile care trăiesc amestecate de-a valma la sud de Carpați sînt mult mai complicate ; ele vor costa mult mai mult sînge, tulburări și război civil decît lupta pentru independență a polonezilor și stabilirea hotarului dintre Germania și Polonia.

Bineînțeles, nu e vorba de restaurarea unei Polonii fictive, ci de făurirea unui stat pe o bază viabilă. Polonia trebuie să aibă cel puțin teritoriul pe care-l avea în 1772 ; ea trebuie să fie stăpîină nu numai pe teritoriile udate de fluviile ei mari, ci și pe gurile lor, și trebuie să dețină cel puțin pe coasta Mării Baltice o porțiune mare din litoral.

Toate acestea ar fi putut să i le garanteze Germania fără a-și leza interesele și onoarea, dacă după revoluție ar fi avut curajul, în propriul ei interes, să ceară Rusiei, cu arma în mîină, retrocedarea Poloniei. Faptul că, datorită amestecului de populație în zona de frontieră, și în special pe coasta mării, ambele părți, atît germanii cît și polonezii, ar fi trebuit să-și facă unele concesii reciproce, că ici-colo un polonez ar fi trebuit să devină german și un german polonez — era ceva de la sine înțeles și n-ar fi creat nici o dificultate.

Dar după ciuntita revoluție germană, germanii n-au avut curajul să procedeze atît de energic. Să țină cuvîntări grandilocvente despre eliberarea Poloniei, să primească în gări pe polonezii în trecere și să-i asigure de cea mai fierbinte simpatie a poporului german (pe cine n-au asigurat ei pînă acum de această simpatie ?), asta mai mergea ; dar să înceapă un

război împotriva Rusiei, să periclitizeze întregul echilibru european și, mai mult, să retrocedeze un petic din pământul răpit, — ei bine, a te aștepta la așa ceva înseamnă a nu-i cunoaște pe germanii noștri !

Și ce ar fi însemnat războiul împotriva Rusiei ? Războiul împotriva Rusiei ar fi însemnat ruptura completă, oficială și efectivă cu întregul nostru trecut rușinos, ar fi însemnat eliberarea și unirea efectivă a Germaniei, instaurarea democrației pe ruinele feudalismului și ale efemerului vis de dominație al burgheziei. Războiul împotriva Rusiei era singura cale posibilă de salvare a onoarei și a intereselor noastre față de vecinii noștri slavi, și în special față de polonezi.

Dar noi am fost și am rămas filistini. Am făcut câteva zeci de revoluții mici și mari, de care ne-am speriat noi înșine încă înainte ca ele să fi fost terminate. După ce ne-am lăudat cât ne-a ținut gura, n-am dus absolut nimic pînă la capăt. Revoluția, în loc să ne lărgească orizontul, ni l-a îngustat. Toate problemele au fost privite prin prisma celui mai șovăielnic, mai mărginit și mai meschin filistinism, și astfel adevăratele noastre interese au fost, firește, din nou compromise. De pe poziția acestui filistinism meschin, marea problemă a eliberării Poloniei s-a redus și ea la mărunta vorbărie despre reorganizarea unei părți a provinciei Poznan, iar entuziasmul nostru pentru polonezi s-a transformat în șrapnele și piatra iadului.

Singura soluție posibilă, singura soluție care ar fi putut salvagarda onoarea și interesele Germaniei ar fi fost, repetăm, războiul împotriva Rusiei. Dar a lipsit îndrăzneala de a-l declanșa, și inevitabilul s-a produs : soldățimea reacțiunii, înfrîntă la Berlin, a ridicat iar capul la Poznan ; sub pretextul de a salva onoarea Germaniei și interesele naționale ale Germaniei, ea a arborat steagul contrarevoluției și a strivit pe aliatul nostru, Polonia revoluționară, iar Germania, trasă pe sfoară, a aclamat un moment pe inamicii săi victorioși. Noua împărțire a Poloniei a fost săvîrșită, nu-i mai lipsea decît sancționarea ei de către Adunarea națională germană.

Pentru Adunarea de la Frankfurt mai exista o cale de a îndrepta lucrurile : aceea de a exclude întreaga provincie Poznan din Confederația germană și de a declara deschisă problema hotarelor pînă ce se va putea trata această problemă d'égale à égale cu o Polonie restaurată.

Aceasta ar însemna însă să le pretindem prea mult profesorilor, avocaților și pastorilor noștri din Adunarea națională de la Frankfurt! Tentația era prea mare: ei, cetățenii pașnici care nu trăseseră niciodată cu pușca, puteau să cucească pentru Germania, prin simplă ridicare în picioare sau ședere pe scaun, un teritoriu de 500 de mile pătrate, să anexeze 800.000 de „frați din Netz”, germani polonezi, evrei și polonezi, chiar dacă prețul acestei anexări erau onoarea și interesele reale, permanente ale Germaniei. Ce ispită! Ei n-au rezistat acestei ispite și au ratificat împărțirea Poloniei.

Din ce motive, vom vedea mâine.

IV

Colonia, 21 august. Trecem peste chestiunea preliminară — anume dacă deputații din Poznan trebuie sau nu să participe la discuții și la vot —, ca să ne ocupăm de-a dreptul de debaterile în jurul problemei principale.

D-l *Stenzel*, raportorul, a deschis debaterile cu o cuvîntare îngrozitor de confuză și de dezlînată. El se erijează în istoric și persoană corectă, vorbește despre fortărețe și redute, despre vrute și nevrute, despre simpatii și despre inimile germane; el se întoarce la secolul al XI-lea pentru a dovedi că nobilimea poloneză a asuprit întotdeauna pe țărani; el se folosește de cîteva date răzlețe din istoria Poloniei pentru a justifica ne-sfîrșitul potop de banalități despre nobilime, țărani și orașe, despre binefacerile monarhiei absolute etc.; bîlbîindu-se, cău-tîndu-și anevoie cuvintele, el încearcă să justifice împărțirea Poloniei; prevederile constituției de la 3 mai 1791 le expune într-un mod atît de confuz, încît membrii care n-au cunoscut-o pînă acum abia nu înțeleg despre ce este vorba; tocmai se pregătește să treacă la marele ducat al Varșoviei, cînd este întrerupt de o voce puternică: „Asta-i prea de tot!” și de observația președintelui.

Complet încurcat, marele istoric continuă cu următoarele cuvinte emoționante:

„Voi fi concis. Întrebarea care se pune acum este: ce avem de făcut? Întrebarea e foarte firească” (textual!). „Nobilimea vrea să restaureze regatul polonez. Ea susține că este democrată. Nu mă indoiesc că e sinceră. Dar, domnilor, e cu totul firesc (!) ca unele stări sociale să-și facă iluzii mari. Eu cred în deplina lor sinceritate, dar dacă principii și conții vor să se contopească cu poporul, nu știu cum s-ar produce această contopire” (ce-l privește de fapt pe d-l *Stenzel* acest lucru!). „În Polonia așa ceva este imposibil” etc.

D-l *Stenzel* prezintă lucrurile ca și cum în Polonia nobilimea și aristocrația ar fi unul și același lucru. „L'Histoire de

Pologne" a lui Lelewel, pe care el însuși a citat-o, „Débat entre la révolution et la contre-révolution en Pologne" a lui Mieroslawski¹⁹⁹ și o mulțime de alte lucrări mai noi ar fi putut să-l lămurească mai bine pe acest „om care se ocupă de mulți ani cu istoria". Cei mai mulți dintre „principii și conții" despre care vorbește d-l Stenzel sînt tocmai aceia împotriva cărora luptă însăși democrația poloneză.

Trebuie, așadar, e de părere d-l Stenzel, să lăsăm nobilimea cu iluziile ei în plata domnului și să întemeiem o Polonie pentru țărani (anexînd o bucată după alta din Polonia la Germania).

„Întindeți, așadar, mai bine mîna țăranilor săraci, pentru ca aceștia să prindă puteri și eventual (!) să reușească să făurească o Polonie liberă, și nu numai s-o făurească, dar s-o și mențină. Asta, domnilor, e principalul!"

În exclamațiile entuziaste: „Foarte bine!", „Admirabil!" ale național-flecarilor din ambele centre²⁰⁰, istoricul nostru părăsește tribuna, beat de succesul reputat. Prezentarea noii împărțiri a Poloniei ca o binefacere pentru țăranii polonezi, această întorsătură uluitor de absurdă trebuia, firește, să impresioneze pînă la lacrimi masa pătrunsă de blîndețe și de dragoste de oameni care formează centrul adunării!

Urmează la tribună d-l Goeden din *Krotoszyn*, un german polonez de cea mai pură speță. După el ia cuvîntul d-l Senff din *Inowroclaw*, un exemplar reușit de frate din Netz, un tip fără prihană, care se înscrisese pentru a combate propunerea comisiei, dar care pînă la urmă a vorbit în favoarea ei, astfel că șirul vorbitorilor care erau împotriva propunerii s-a redus cu unul.

Felul în care s-au manifestat cu acest prilej „frații din Netz" este cea mai amuzantă comedie din lume și demonstrează încă o dată de ce este capabil un prusac adevărat. Știm cu toții că pleșușca iudeo-prusacă din Poznan, lacomă de profit, a luptat împotriva polonezilor în cea mai strînsă unire cu birocrăția, cu ofițerimea regală prusacă și cu iuncherii din Brandenburg și din Pomerania, într-un cuvînt cu tot ce era reacționar și vechi-prusac. Trădarea comisă față de Polonia a fost prima acțiune hotărîită a contrarevoluției, și nimeni n-a fost mai contrarevoluționar decît tocmai domni „frați din Netz".

Și acum priviți-i pe acești belferi și slujbași prusofili invertați a căror deviză este: „Cu dumnezeu înainte, pentru rege și patrie!"; admirați-i cum prezintă aici, la Frankfurt, tră-

darea lor contrarevoluționară față de democrația poloneză drept o revoluție, drept o revoluție adevărată, veritabilă, făcută în numele „frăției” suverane „din Netz”, priviți-i cum calcă în picioare dreptul istoric și, trecînd peste pretinsul cadavru al Poloniei, strigă : Dreptatea e de partea celui care e în viață !

Dar așa este prusacul : pe malul Spreei — „din mila domnului”, pe Warta — popor suveran ; pe malul Spreei — răzvrătirea plebei, pe Warta — revoluție ; pe malul Spreei — „dreptul istoric care nici nu are nici o dată” *, pe Warta — dreptul faptului viu care datează de ieri, și, cu toate acestea, nimic nu-i fals, totul e cinstit și cumsecade în fundul inimii lor credincioase de prusaci !

Să-l ascultăm pe d-l Goeden :

„Trebuie să apărăm pentru a doua oară o cauză care este de o atît de mare importanță și atît de bogată în consecințe pentru patria noastră, încît, chiar dacă nu s-ar fi dovedit de la sine ca o cauză absolut justă pentru noi (!), ea ar *fi trebuit neapărat transformată într-o asemenea cauză (!)*. Drepturile noastre își au mai curînd izvorul în *bătăile clocoțitoare ale pulsului*” (mai bine zis în loviturile cu patul puștii) „*contemporaneității* decît în trecut”.

„Datorită trecerii sub o altă stăpînire” (prusiană), „țaranul și orășeanul polonez s-au văzut transpuși într-o asemenea stare de siguranță și de mulțumire cum n-au mai cunoscut niciodată” (în special de la războaiele polono-prusiene încoace și de la împărțirile Poloniei).

„Această încălcare a dreptății pe care o reprezintă împărțirea Poloniei a fost pe deplin ispășită prin omenia poporului dv.” (german ; și mai ales prin nuielile funcționarilor prusieni), „prin sirguinta sa” (pe pămînturile poloneze răpite și dăruite prusienilor), „iar în luna aprilie a acestui an și prin *sîngele* său !”

Sîngele d-lui Goeden din Krotoszyn !

„*Revoluția* — iată dreptul nostru, și datorită ei sîntem aici !”

„Titlurile justificative pentru legitimitatea anexării noastre la Germania nu constau în pergamente îngălbenite, n-am fost dobîndiți prin căsătorie sau prin moștenire și nici achiziționați prin cumpărare sau schimb ; noi sîntem germani și aparținem patriei noastre, pentru că sîntem minați spre ea de o *voință* rațională, legitimă și *suverană*, de o *voință* condiționată de situația noastră geografică, de limba noastră și de obiceiurile noastre, de numărul (!) nostru, de proprietatea noastră, dar înainte de toate de sentimentele noastre germane și de dragostea noastră față de patrie”.

„Drepturile noastre sînt incontestabile și atît de adînc înrădăcinate în *concepția modernă despre lume*, încît nici măcar nu e nevoie de o *inimă germană* pentru a le recunoaște !”

Trăiască „voința suverană” a „frăției” iudeo-prusace „din Netz”, care se bazează pe „concepția modernă despre lume”

* Vezi volumul de față, pag. 394. — *Nota Red.*

și pe „revoluția” cu șrapnele și care își are izvorul „în bătăile clocotitoare ale pulsului” contemporaneității guvernate de legea marțială! Trăiască spiritul german manifestat în lefurile funcționarilor din Poznan, în jafal moșiilor bisericuști și ale starostiilor și în avansurile de bani à la Flottwell!

După acest cavaler declamator al legitimității superioare ia cuvîntul un nerușinat „frate din Netz”. Pentru d-l Senff din Inowroclaw, chiar propunerea lui Stenzel este prea politicoasă față de polonezi, și de aceea el propune o formulare ceva mai grosolană. Cu aceeași impertinență cu care, sub pretextul prezentării unei formulări proprii, s-a înscris pe listă ca vorbitor împotriva propunerii comisiei, el declară că a exclude de la vot pe cei din Poznan înseamnă a comite o nedreptate strigătoare la cer:

„Eu cred că tocmai deputații din Poznan sînt chemați să-și dea votul, căci e vorba tocmai de cele mai de seamă drepturi ale celor ce ne-au trimis aici”.

D-l Senff vorbește apoi despre istoria Poloniei de după prima ei împărțire și o îmbogățește cu o serie de falsificări intenționate și neadevăruri flagrante, încît, în comparație cu el, d-l Stenzel apare ca un cîrpaci demn de compătimit. Tot ce este acceptabil la Poznan se datorește guvernului prusian și „fraților din Netz”.

„A luat ființă marele ducat al Varșoviei. Locul funcționarilor prusieni l-au luat funcționarii polonezi, și în 1814 nu se mai putea vedea nici urmă din tot binele pe care l-a făcut guvernul prusian acestor provincii”.

D-l Senff are dreptate. „Nu se mai putea vedea nici urmă” de iobăgie, de plăți bugetare făcute de districtele poloneze institutelor de învățămînt prusiene — de pildă Universității din Halle — și nici de șantaje și brutalități comise de funcționarii prusieni care nu știu limba poloneză. Dar Polonia încă nu era pierdută, căci, din mila Rusiei, Prusia a ajuns din nou la înflorire și Poznanul a trecut din nou la Prusia.

„De atunci guvernul prusian a depus din nou eforturi în vederea îmbunătățirii situației din provincia Poznan”.

Cine vrea să afle amănunte mai exacte în această privință n-are decît să citească memoriul lui Flottwell din 1841²⁰¹. Pînă în 1830 guvernul n-a făcut absolut *nimic*. În tot marele ducat, Flottwell n-a găsit decît patru mile de șosea! Mai e nevoie să enumerăm binefacerile lui Flottwell însuși?

D-l Flottwell, un birocrat viclean, a căutat să-i cumpere pe polonezi prin construirea de șosele și de căi navigabile fluviale, prin asanarea de mlaștini etc. etc.; dar el îi cumpăra nu cu banii guvernului prusian, ci cu *propriii lor bani*. Toate aceste îmbunătățiri s-au făcut mai ales cu mijloace private sau cu mijloacele districtelor respective; și dacă guvernul mai aloca ici-colo ceva fonduri, acestea nu reprezentau decât o parte infimă din sumele pe care le scotea din această provincie sub formă de impozite și de venit de pe domeniile naționale și bisericesti poloneze. Apoi polonezii îi datorează d-lui Flottwell nu numai menținerea suspendării alegerii consiliilor comunale de către districte (din 1826), dar mai ales exproprierea treptată a moșierilor polonezi prin acapararea de către guvern a moșiilor senioriale scoase la licitație și care se revindeau numai germanilor loiali (ordinul ministerial din 1833). O ultimă binefacere a administrației lui Flottwell a fost îmbunătățirea învățămîntului. Dar aceasta a fost și ea doar o măsură în vederea prusificării. Școlile superioare trebuiau să prusifice pe tinerii nobili și pe viitorii preoți catolici cu ajutorul profesorilor prusieni, iar cele elementare pe țărani cu ajutorul învățătorilor prusieni. Care era adevărata situație a institutelor de învățămînt ne-a divulgat-o d-l Regierungspräsident din Bromberg, Wallach, într-un moment de sinceritate imprudentă; el a scris d-lui prim-președinte Beurmann că *limba poloneză este principala piedică* în calea răspîndirii culturii și bunăstării în rîndurile populației rurale! Lucrul acesta este, desigur, cît se poate de adevărat dacă învățătorul nu înțelege limba poloneză. — De altfel cei ce plăteau aceste școli erau tot polonezii, pentru că, în primul rînd, cele mai multe și mai importante dintre institutetele care nu serveau direct prusificării au fost înființate și înzestrate din contribuții particulare sau de către consiliile districtuale și, în al doilea rînd, chiar școlile înființate în vederea prusificării erau întreținute din veniturile mănăstirilor secularizate la 31 martie 1833, iar vistieria statului nu acorda decât 21.000 de taleri anual pe o durată de 10 ani.

De altfel, d-l Flottwell recunoaște că toate reformele au pornit chiar de la polonezi. Faptul că cele mai mari binefaceri ale guvernului prusian au constat în încasarea unor rente și impozite însemnate și în folosirea tinerilor pentru serviciul militar prusian, d-l Flottwell îl trece sub tăcere, ca și d-l Senff.

Într-un cuvînt, toate binefacerile guvernului prusian se reduc la plasarea subofițerilor prusieni în provincia Poznan, fie ca sergenți instructori, fie ca învățători, jandarmi sau perceptori.

Nu putem intra în amănunte în ceea ce privește celelalte suspiciuni neîntemeiate la adresa polonezilor și nici în ceea ce privește datele statistice false ale d-lui Senff. E de ajuns să spunem că d-l Senff n-a vorbit decît pentru a-i ponegri pe polonezi în fața adunării.

A vorbit apoi d-l *Robert Blum*. Ca de obicei, el ține o cuvîntare așa-zisă *după toate regulile artei*, adică o cuvîntare care conține mai multă simțire decît argumente și mai multă declamație decît simțire, și care de altfel, ca declamație, trebuie s-o recunoaștem, nu produce un efect mai mare decît „concepția modernă despre lume” a d-lui Goeden din Krotoszyn. Polonia, barajul împotriva barbariei nordice... Dacă polonezii au vicii, atunci vina o poartă asupra lor... Bătrînul Gagern consideră împărțirea Poloniei drept coșmarul care apasă asupra vremurilor noastre... Polonezii își iubesc fierbinte patria și n-ar strica să luăm pildă de la ei... Pericolele care ne amenință din partea Rusiei... Dacă la Paris ar fi învins republica roșie și ar fi vrut să elibereze Polonia cu forța armelor, ce s-ar fi întîmplat atunci domnilor?... Dar să fim obiectivi etc. etc.

Ne pare rău de d-l Blum, dar dacă dezbrăcăm toate aceste lucruri frumoase de artificiile lor declamatorii, nu mai rămîne nimic altceva decît o palavrageală arhitrivială, fie chiar — sîntem gata s-o admitem — o palavrageală în stil mare și de o înaltă măiestrie. Chiar dacă d-l Blum este de părere că, dacă vrea să fie consecventă, Adunarea națională ar trebui să procedeze în Schleswig, în Boemia, în Tirolul italian, în provinciile rusești de la Marea Baltică și în Alsacia conform aceluiași principiu ca în Poznan, acesta este un argument justificat cel mult față de minciunile naționaliste ale unor capete seci și față de inconsecvența comodă a majorității. Și dacă este de părere că Germania ar putea să ducă tratative în mod convenabil în privința Poznanului numai cu o Polonie deja existentă, noi n-o să contestăm acest lucru, dar trebuie totuși să remarcăm că acest argument, singurul întemeiat din cuvîntarea lui, a fost deja dezvoltat de sute de ori și mult mai bine de către polonezii înșiși, pe cînd la d-l Blum el a fost aruncat fără nici un rezultat, „cu moderație și

indulgență cruțătoare", ca o săgeată retorică tocită în pieptul împietrit al majorității.

D-l Blum are dreptate cînd spune că șrapnelele nu sînt argumente, dar nu are dreptate — și dînsul știe acest lucru — cînd se situează în mod obiectiv pe un punct de vedere „moderat”, superior. Se poate ca d-l Blum să nu fie edificat asupra problemei poloneze, și asta din propria lui vină. Dar faptul că el 1) crede că va reuși să obțină de la majoritate ca aceasta să ceară fie măcar un raport de la puterea centrală și 2) că își închipuie că prin raportul acestor miniștri ai puterii centrale, care cu ocazia zilei de 6 august s-au plecat atît de rușinos în fața poftelor de dominație ale prusacilor, că prin raportul acestor miniștri ar cîștiga ceva, asta este o notă proastă pentru d-l Blum²⁰². Pentru cel ce vrea să se situeze pe o poziție „categoric de stînga”, prima condiție este să lase la o parte orice indulgență cruțătoare și să renunțe la speranța de a obține ceva — fie cît de puțin — de la majoritate.

În general, în problema poloneză aproape toți cei de stînga nu fac, ca de obicei, decît să peroreze sau să debiteze aiureli fanteziste, fără să se ocupe cît de cît de materialul faptic, de conținutul practic al problemei. Or, tocmai în această direcție materialul era atît de bogat, iar faptele atît de flagrante. Dar pentru asta ar fi trebuit desigur studiată problema, lucru de care te poți însă, firește, dispensa o dată ce ai trecut prin purgatoriul alegerilor și nu mai ești răspunzător față de nimeni.

În cursul relatării dezbaterilor vom reveni asupra puținelor excepții. Miine vom avea de spus cîteva cuvinte despre d-l Wilhelm Jordan, care nu constituie de loc o excepție, ci se alătură de data aceasta, în sensul literal al cuvîntului, și nu fără motive, gloatei.

V

Colonia, 25 august. În sfârșit, părăsim, slavă domnului, terenul plat al simplei palavrageli, pentru a păși în domeniul mărețelor excursii alpine ale marilor dispute! În sfârșit, urcăm acele culmi care străpung norii, unde își au cuibul vulturii, unde omul poate privi în ochi dumnezeirea și de unde el cată în jos cu dispreț spre micul vierme care luptă în abis cu puținele argumente ale rațiunii omenești obișnuite! În sfârșit, după hărțuiala unui Blum cu un Stenzel, cu un Goeden, cu un Senff din Inowroclaw, începe marea bătălie, în care eroi de talia celor ai lui Ariosto acoperă cu așchii din lăncile spiritului lor întinsul cîmpului de luptă!

Rîndurile luptătorilor se desfac pline de respect, și, agi-tîndu-și spada, năvălește d-l *Wilhelm Jordan* din Berlin.

Dar cine este d-l Wilhelm Jordan din Berlin?

Pe vremea cînd erau la modă literații germani, d-l Wilhelm Jordan din Berlin era literat la Königsberg. Aici se țineau adunări semilegale la „Böttchershöfchen”; d-l Wilhelm Jordan s-a dus și el acolo și a recitat o poezie: „Corăbierul și dumnezeul său” și a fost expulzat.

D-l Wilhelm Jordan din Berlin s-a dus la Berlin. Acolo se țineau adunări studentești. D-l Wilhelm Jordan a citit într-o astfel de adunare o poezie, „Corăbierul și dumnezeul său”, și a fost expulzat.

D-l Wilhelm Jordan din Berlin s-a dus pe urmă la Leipzig. Acolo aveau de asemenea loc niște întruniri nevinovate. D-l Wilhelm Jordan a citit o poezie: „Corăbierul și dumnezeul său”, și a fost expulzat.

D-l Wilhelm Jordan a publicat și o serie de lucrări: o poezie, „Clopotul și tunul”; o culegere de cîntece populare lituaniene, printre care și producții personale, și anume cîntece poloneze compuse de el; traduceri din George Sand; o re-

vistă, „Lumea înțeleasă”²⁰³ de neînțeles, și așa mai departe, în slujba prea cunoscutului domn Otto Wigand, care n-a ajuns încă atât de departe ca originalul său francez, d-l Pagnerre; de asemenea o traducere a cărții „Histoire de Pologne” de Lelewel, cu o prefață polonofilă etc.

Dar a venit revoluția. En un lugar de la Mancha cuyo nombre no quiero acordarme* — într-o localitate din Mancha germană, adică din marca Brandenburg, unde cresc donchișoți —, într-o localitate al cărei nume nu țin să mi-l amintesc, d-l Wilhelm Jordan din Berlin s-a prezentat în calitate de candidat pentru Adunarea națională germană. Țăranii din acest district nutreau sentimente blinde — constituționale. D-l Wilhelm Jordan a ținut mai multe cuvântări convingătoare, pline de cea mai constituțională blîndețe. Țăranii, încîntați, l-au ales deputat pe acest mare om. De îndată ce a sosit la Frankfurt, nobilul iresponsabil s-a situat pe o poziție „extremă” de stînga și a votat cu republicanii. Țăranii, care în calitatea lor de alegători îl fabricaseră pe acest Don Quijote parlamentar, i-au trimis un vot de neîncredere, i-au reamintit promisiunile făcute și l-au rechemat. Dar d-l Wilhelm Jordan se simte tot atât de puțin legat de cuvîntul dat ca și un suveran și continuă cu orice prilej să facă să răsune în adunare clopotul și tunul său.

De fiecare dată cînd d-l Wilhelm Jordan s-a urcat la amvonul bisericii Sf. Paul²⁰⁴, el n-a făcut în fond altceva decît să citească o poezie: „Corăbierul și dumnezeul său”, ceea ce nu înseamnă însă că din această cauză ar fi meritat să fie expulzat.

Dar să auzim ultimul dangăt de clopot și cele mai recente bubuituri de tun ale marelui Wilhelm Jordan cu privire la Polonia.

„Eu cred mai degrabă că trebuie să ne înălțăm pînă la *punctul de vedere istoric universal*, prin prisma căruia trebuie examinată importanța chestiunii Poznanului ca episod al mării drame poloneze”.

Dintr-o dată strașnicul domn Wilhelm Jordan ne ridică cu mult deasupra norilor, pe acest Chimborazo — acoperit de nea și avîntat spre înălțimi — al „punctului de vedere istoric-universal” și ne deschide cea mai vastă perspectivă.

* — Într-un sătuc din la Mancha de al cărui nume nu țin să-mi aduc aminte (primele cuvinte din romanul lui Cervantes „Don Quijote”). — *Nota Red.*

În prealabil el mai zăbovește însă o clipă în sfera cotidianului explicațiilor „speciale”, de altfel cu mult succes. Cîteva exemple :

„Mai tîrziu, el” (districtul Netz) „a revenit Prusiei prin convenția de la Varșovia” (vrea să spună prin prima împărțire), „și de atunci a rămas al Prusiei, abstracție făcînd de existența intermitentă și efemeră a ducatului Varșoviei”.

D-l Jordan vorbește aici despre districtul Netz în *opozitie* cu restul Poznanului. Dar după ce izvor se călăuzește el aici — el, campionul punctului de vedere istoric-universal, cunoscătorul istoriei Poloniei, traducătorul lui Lelewel? După nici un alt izvor decît discursul d-lui Senff din Inowroclaw! Și se călăuzește pînă-ntr-atîta, încît uită cu totul că și restul Poznanului, care făcuse parte din Polonia mare, în 1794 „a revenit Prusiei, și de atunci — abstracție făcînd de existența intermitentă și efemeră a ducatului Varșoviei — a rămas al Prusiei”. Dar despre asta nu vorbise Senff, „fratele din Netz”, și de aceea „punctul de vedere istoric-universal” nu știe altceva decît că districtul Poznan „a revenit Prusiei” abia în 1815

„De asemenea, după cum se poate deduce din însuși *numele* acestor orașe, districtele apusene Birnbaum, Meseritz, Bomst, Fraustadt * au fost din *timpuri imemorabile* germane prin majoritatea covârșitoare a populației lor”.

Și districtul Miedzychod, d-le Jordan, „după cum se poate deduce din însuși numele acestui district, a fost din timpuri imemorabile polonez” prin majoritatea covârșitoare a populației sale, — nu-i așa, d-le Jordan?

Districtul Miedzychod este însă unul și același cu districtul Birnbaum. În limba poloneză, orașul se numește Miedzychod.

Ce sprijin vor găsi aceste „camere de reunificare” etimologice ale „punctului de vedere istoric-universal” al „lumii înțelese” abia în germano-creștinul domn *Leo*! Ca să nu mai menționăm că și Mailand, Lüttich, Genf, Kopenhagen ** au fost „din timpuri imemorabile germane, după cum se poate deduce din însuși numele acestor orașe”; oare „punctul de vedere istoric-universal” „nu deduce și din însuși numele” ora-

* Denumirile poloneze : Miedzychod, Miedzyrzecz, Babimost, Wsehowa.
— *Nota Red.*

** Denumirile germane ale orașelor Milano, Liège, Geneva, Copenhaga.
— *Nota Red.*

șelor Haimons-Eichicht, Welsch-Leyden, Jenau și Kaltenfelde că ele au fost „din timpuri imemorabile germane” ? Punctului de vedere al istoriei universale îi va fi, fără îndoială, greu să descopere pe hartă aceste străvechi nume germane, și numai d-lui Leo — care le-a fabricat el singur — va trebui să-i mulțumească cînd va afla că sub aceste nume trebuie să se înțeleagă Le Quesnoi, Lyon, Genua și Campo Freddo.

Ce va spune punctul de vedere istoric-universal dacă francezii vor reclama în viitorul apropiat Cologne, Coblenca, Mayence și Francfort * drept pămînt francez din timpuri imemorabile ? Atunci va fi vai și amar de punctul de vedere istoric-universal !

Dar să nu zăbovim prea mult la aceste petites misères de la vie humaine **, care s-au întîmplat chiar și unor oameni mai mari. Să-l urmărim pe d-l Wilhelm Jordan din Berlin în sferile mai înalte ale zborului său. Aici aflăm despre polonezi că „îi iubești cu atît mai mult cu cît ești mai departe de ei și cu cît îi cunoști mai puțin, și îi iubești cu atît mai puțin cu cît vii în contact mai direct cu ei”, și că, prin urmare, „această afecțiune” nu se bazează atîta „pe o superioritate reală a caracterului polonez, cît pe un anumit *idealism cosmopolit*”.

Cum va explica însă punctul de vedere istoric-universal că popoarele de pe glob nu „iubesc” un alt popor nici cînd „sînt mai departe de el”, nici cînd „vin în contact mai direct cu el” ; că ele disprețuiesc, exploatează, ridiculizează și calcă în picioare acest popor cu o unanimitate cum rar s-a mai văzut ? Acest popor sînt *germanii*.

Punctul de vedere istoric-universal va spune că aceasta se bazează pe un „*materialism cosmopolit*”, și cu asta a scăpat.

Dar fără să-i pese de asemenea mici obiecții, vulturul istoric-universal își înalță aripile tot mai cutezător, tot mai sus, pînă ce, în cele din urmă, plutind în eterul pur al ideii în sine și pentru sine, izbucnește în următorul imn eroic-istoric-universal-hegelian :

„Oricît ai da dreptate istoriei, care în drumul ei trasat de necesitate strivește întotdeauna fără milă, cu călcîiul ei de fier, un popor care nu mai este destul de puternic pentru a se menține între națiuni egale, ar fi totuși inuman și barbar să nu ai nici o compasiune pentru îndelungul calvar al unui asemenea popor, și eu sînt departe de a fi atît de insensibil”.

* Denumirea franceză a orașelor : Colonia, Coblenz, Mainz și Frankfurt. — *Nota Red.*

** — mici neplăceri ale vieții omenești. — *Nota Trad.*

(Dumnezeu te va răsplăti, nobile Jordan!) „Una este însă să fii zgduid de o tragedie, și altă să vrei să revoci această tragedie. Numai necesitatea implacabilă căreia îi este subordonat eroul face ca destinul lui să devină o *adevărată tragedie*, și a interveni în desfășurarea acestui destin, a voi, din compasiune omenească, să oprești și să întorci înapoi roata istoriei înseamnă să te expui tu însuși pericolului de a fi zdrobit de ea. A dori restaurarea Poloniei numai pentru că pieirea ei te umple de o tristețe îndreptățită înseamnă, după mine, a da dovadă de un sentimentalism stupid!”

Ce bogăție de idei! Ce înțelepciune adîncă! Ce limbaj inspirat! Așa va glăsuși punctul de vedere istoric-universal cînd își va corecta ulterior cuvîntările stenografiate.

Polonezii trebuie să aleagă : sau vor să joace „o adevărată tragedie”, și atunci trebuie să se lase cu docilitate striviți de călciul de fier și zdrobiți de roata istoriei și să-i spună lui Nikolai : „Stăpîne, făcă-se voia ta!” Sau vor să se revolte și să încerce să-i făcă și ei odată pe asupritorii lor să simtă pe propriul grumaz „călciul de fier al istoriei”. În cazul acesta ei n-ar mai juca „o adevărată tragedie”, iar d-l Wilhelm Jordan din Berlin nu s-ar mai putea interesa de ei. Așa glăsuiește punctul de vedere istoric-universal căruia profesorul Rosenkranz i-a făcut educația estetică.

În ce a constat necesitatea implacabilă, de fier care, pentru moment, a distrus Polonia? În descompunerea democrației nobiliare, bazată pe iobăgie, adică în apariția în *sînul* nobilimii a unei mari aristocrații. Aceasta a însemnat un progres, întrucît era singura cale de a scăpa de rînduielele perimate ale democrației nobiliare. Și care a fost urmarea? Urmarea a fost că călciul de fier al istoriei, adică cei trei autocrați ai răsăritului, au strivit Polonia. Aristocrația a fost nevoită să accepte alianța cu străinătatea pentru a se răfui cu democrația nobiliară. Aristocrația poloneză a rămas pînă de curînd, în parte chiar pînă azi, aliata leală a înrobitorilor Poloniei.

Și în ce constă necesitatea implacabilă, de fier ca Polonia să devină din nou liberă? În aceea că dominația aristocrației în Polonia, care din 1815 nu a încetat — cel puțin în Poznan și Galiția și în parte chiar și în Polonia rusească —, este astăzi tot atît de perimată și subminată ca și democrația micii nobilimi în 1772; în aceea că restabilirea democrației agrare a devenit pentru Polonia o problemă vitală nu numai politică, ci și socială; în aceea că sursa existenței poporului polonez, agricultura, se duce de ripă dacă țăranul iobag sau „clăcaș” (robotpflichtige) nu devine proprietar de pămînt

liber ; în aceea că revoluția agrară este imposibilă fără cucerirea concomitentă a unei existențe naționale, a stăpînirii coastei Mării Baltice și a gurilor fluviilor poloneze.

Și aceasta numește d-l Jordan din Berlin a voi să oprești roata istoriei, ba încă să și o întorci înapoi !

Firește, vechea Polonie a democrației *nobiliare* este de mult moartă și îngropată, și numai d-l Jordan poate susține că cineva vrea să revoce „adevărata tragedie” a acestei Polonii ; însă acest „erou” al tragediei a zămislit un fiu robust, pe care, ce-i drept, multor literați berlinezi înfumați le-o fi teamă să-l cunoască mai îndeaproape ; acest fiu, care abia se pregătește să-și reprezinte *propria sa* dramă și să pună mîna pe „roata istoriei”, dar a cărui victorie este asigurată, este Polonia democrației *țărănești*.

Puțină beletristică pompoasă și răsufletă, puțin dispreț afectat pentru lume — dispreț care la Hegel constituia o dovadă de curaj, în timp ce la d-l Jordan devine o negliobie anostă și ieftină —, într-un cuvînt, puțin clopot și puțin tun, „un sunet gol și fum”²⁰⁵ prezentate în fraze proaste și în plus o confuzie și o ignoranță crasă în ceea ce privește relațiile istorice cele mai obișnuite — iată la ce se reduce întregul punct de vedere istoric-universal !

Trăiască punctul de vedere istoric-universal cu lumea sa înțeleasă !

VI

Colonia, 26 august. Ziua a doua a bătăliei ne oferă un tablou și mai grandios decît prima. Ce-i drept, ne lipsește un Wilhelm Jordan din Berlin, ale cărui cuvinte cuceresc inimile tuturor ascultătorilor, dar să ne resemnăm: un Radowitz, un Wartensleben, un Kerst și un Rodomonte-Lichnowski²⁰⁶ nu sînt nici ei de lepădat.

Primul se urcă la tribună d-l *Radowitz*. Liderul dreptei vorbește concis, precis, chibzuit. Nu uzează de mai mult patos de cît e necesar. Pornește de la premise false, dar din aceste premise trage concluzii rapide, concentrate. Mizează pe *teama* celor de dreapta. Siguranță calmă a succesului, bazată pe lașitatea majorității. Un profund dispreț pentru toată adunarea, pentru dreapta, ca și pentru stînga. Acestea sînt trăsăturile esențiale ale scurtului discurs pe care l-a rostit d-l Radowitz, și noi înțelegem perfect de bine efectul pe care au trebuit să-l producă aceste puține cuvinte, glaciale și lipsite de înflorituri, într-o adunare obișnuită să asculte exercițiile retorice cele mai grandilocvente și mai lipsite de conținut. D-l Wilhelm Jordan din Berlin ar fi fost fericit dacă, cu întreaga sa lume de năluci „înțeleasă” și neînțeleasă, ar fi obținut măcar a zecea parte din efectul pe care l-a produs d-l Radowitz cu discursul său scurt și, în fond, deopotrivă de lipsit de orice conținut.

D-l Radowitz nu este un „caracter”, nu este un om corect, cu convingeri ferme, ci o figură bine conturată, încît e de ajuns să citești un singur discurs al lui pentru a cunoaște perfect omul.

Noi n-am rîvnit niciodată la onoarea de a fi organul unei stîngi parlamentare oarecare. Dimpotrivă, ținînd seamă de elementele multiple și disparate din care s-a format partidul democrat în Germania, am considerat că este absolut necesar

să-i supraveghem pe democrați cu mai multă atenție decît pe oricare alții. Și față de lipsa de energie, de hotărîre, de talent și de cunoștințe pe care o înțilnim, cu foarte puține excepții, la conducătorii tuturor partidelor, sîntem bucuroși să găsim în d-l Radowitz cel puțin un *adversar* cu posibilități egale.

După d-l Radowitz urmează la tribună d-l Schuselka. Cu toate avertismentele anterioare, cuvîntarea lui a fost totuși un patetic apel la inima auditoriului. Un discurs interminabil, presărat pe alocuri cu exemple din istorie și, ici-colo, cu o oarecare judecată practică austriacă. În general, o cuvîntare obositoare.

D-l Schuselka a plecat la Viena, fiind ales și acolo în parlament. Acolo se simte la locul lui. Dacă la Frankfurt se situa în aripa stîngă, la Viena a nimerit în centru; dacă la Frankfurt a mai fost în stare să joace un oarecare rol, la Viena a suferit, încă de la primul său discurs, un eșec. Asta-i soarta tuturor acestor somități beletristice, filozofice și flecare, care s-au folosit de revoluție numai pentru a se căpătui. E destul să-i muți pentru un moment pe un teren cu adevărat revoluționar, și au și dispărut.

Urmează la tribună ci-devant *-contele von *Wartensleben*. D-l *Wartensleben* apare ca un om placid, plin de bunăvoință, care povestește anecdote despre campania pe care a făcut-o în 1830 la granița Poloniei ca soldat al Landwehrului, ca apoi să facă pe Sancho Pansa, adresîndu-se polonezilor cu proverbe de felul: „Mai bine vrabia din mîină decît cioara de pe gard”. El se pricepe totuși să insinueze, cu aer de nevinovăție, și observația perfidă :

„Cum se face că nu s-au găsit nici măcar funcționari polonezi care să vrea să preia reorganizarea în acea parte a Poznanului ce urmează a fi cedată? Mă tem că le este frică de ei înșiși, că nu se simt destul de competenți pentru a putea organiza în liniște populația și folosesc drept pretext afirmația că dragostea pe care o nutresc față de patria lor — Polonia — i-ar împiedica să semene măcar germele unei renașteri fericite!”

Cu alte cuvinte, polonezii luptă fără întrerupere de optzeci de ani, cu sacrificiul vieții și averii lor, pentru o cauză pe care ei înșiși o consideră imposibilă și absurdă.

Pînă la urmă d-l *Wartensleben* se raliază la părerea d-lui Radowitz.

Se urcă la tribună d-l Janiszewski din Poznan, membru al comitetului național din Poznan.

* — fostul. — *Nota Trad.*

Discursul d-lui Janiszewski este primul discurs de o elocvență cu adevărat parlamentară care a răsunat de la tribuna bisericii Sf. Paul. În sfârșit, ne este dat să ascultăm un orator care nu aleargă numai după aplauzele sălii, în cuvintele căruia răsună o pasiune autentică, vie și care tocmai de aceea produce cu totul alt efect decât toți oratorii dinaintea lui. Apelul lui Blum la conștiința adunării, patosul ieftin al lui Jordan, consecvența glacială a lui Radowitz, prolixitatea familiară a lui Schuselka dispar toate în fața acestui polonez care apără existența națiunii sale și revendică dreptul său incontestabil. Janiszewski vorbește avîntat, cu înflăcărare, dar nu declamatoriu; el nu face decât să expună cu o indignare îndreptățită faptele așa cum sînt, singurul mod în care pot fi descrise asemenea fapte, indignare care este de două ori mai îndreptățită după născocirile nerușinate debitate în cursul dezbaterilor de pînă acum. Discursul lui, care constituie realmente punctul central al dezbaterii, respinge toate atacurile de mai înainte la adresa polonezilor, îndreaptă toate greșelile comise de către amicii Poloniei, readuce dezbaterile pe singurul lor teren practic și just și respinge cu anticipație argumentele cele mai sonore pe care le-ar putea aduce oratorii dreptei ce-i vor urma la tribună.

„Pe polonezi i-ați înghițit voi, dar jur că nu veți reuși să-i digerați!”

Acest rezumat elocvent al discursului lui Janiszewski ne va rămîne bine întipărit în minte, ca și mîndria cu care a răspuns el la milogeala amicilor Poloniei:

„Mă adresez dv. nu ca un cerșetor, ci pe baza unui drept incontestabil; nu fac apel la simpatie, ci la dreptate”.

După d-l Janiszewski urmează d-l director Kerst din Poznan. După polonezul care luptă pentru existența, pentru libertatea socială și politică a poporului său, urmează dascălul prusian imigrat în Poznan care luptă pentru salariul său. După sublima indignare vibrînd de pasiune a celui asuprit — neobrăzarea crasă a birocratului care trăiește de pe urma asupririi.

Împărțirea Poloniei, „care este considerată astăzi o rușine”, a fost la timpul ei „un eveniment cu totul obișnuit”.

„Dreptul popoarelor de a se despărți după criteriul naționalității e un drept cu totul nou și nu e recunoscut nicăieri”. „În politică hotărăște numai posesiunea de fapt”.

Acestea sînt cîteva din aforismele lapidare pe care își bazează d-l Kerst argumentația sa. Urmează apoi cele mai grosolane contradicții :

„O dată cu Poznanul — spune el — i-a revenit Germaniei o fișie de pămînt, care este, fără îndoială, polonez în cea mai mare parte” — și ceva mai departe : „În ceea ce privește partea poloneză a Poznanului, ea n-a solicitat anexarea la Germania, și, după cîte știu, domnilor, nici dv. nu aveți intenția să alipiți această parte împotriva voinței ei !”.

Aceste raționamente el le însoțește cu date statistice privitoare la componența etnică — date luate din faimoasele statistici ale „fraților din Netz”, potrivit cărora sînt socotiți polonezi numai cei care nu înțeleg de loc limba germană, în timp ce germani sînt socotiți toți cei ce îndrugă cîteva cuvinte în limba germană. Și, în sfîrșit, un calcul foarte meșteșugit care demonstrează că atunci cînd a avut loc votarea în dieta provincială din Poznan, minoritatea de 17 contra 26, care a votat *pentru* alipirea la Germania a reprezentat de fapt majoritatea.

„Conform legii provinciale, ar fi fost de fapt necesar ca majoritatea să reprezinte $\frac{2}{3}$ pentru a fi legal constituită. E drept că 17 nu reprezintă exact $\frac{2}{3}$ din 26, dar fracțiunea care lipsește este atît de mică, încît nu merită să fie luată în considerație într-o chestiune atît de serioasă ! !”

Prin urmare, dacă minoritatea întrunește $\frac{2}{3}$ din majoritate, atunci, „conform legii provinciale”, ea reprezintă majoritatea ! Vechiul prusacism îl va felicita, fără îndoială, pe d-l Kerst pentru această descoperire. — De fapt însă lucrurile stau astfel : pentru a face o *propunere*, $\frac{2}{3}$ din voturi trebuie să se pronunțe în favoarea acesteia. O astfel de propunere a fost aceea de primire în Confederația germană. Propunerea de primire ar fi fost deci legală numai dacă $\frac{2}{3}$ din adunare, $\frac{2}{3}$ din 43 de votanți, ar fi votat pentru. În loc de aceasta, aproape $\frac{2}{3}$ au votat contra. Dar ce folos ? 17 reprezintă doar aproape „ $\frac{2}{3}$ din 43” !

Că polonezii nu sînt o națiune atît de „cultă” ca cetățenii „statului intelectualității” este lesne de înțeles, de vreme ce statul intelectualității le dă drept profesori astfel de matematicieni.

D-l Clemens din Bonn face observația justă că guvernul prusian nu a țintit să germanizeze Poznanul, ci să-l prusifice, și compară încercările de prusificare a Poznanului cu încercările similare făcute în Renania.

D-l *Ostendorf* din Soest, vlăstarul „pămîntului roșu” *, revarsă un întreg potop de banalități politice și de palavre, se pierde în posibilități, probabilități și presupuneri, bate cîmpii, sare de la d-l Jordan la francezi, de la republica roșie la pieile roșii din America de Nord, pe care îi pune pe aceeași treaptă cu polonezii, după cum pe „frații din Netz” îi compară cu yankeii. Paralele îndrăznețe, demne de pămîntul roșu ! D-l Kerst, d-l Senff, d-l Goeden în chip de coloniști din pădurile virgine ale Americii, cu puști și lopeți, adăpostindu-se în cabane făcute din bușteni — ce nostimadă fără pereche !

Urcă la tribună d-l *Franz Schmidt* din Löwenberg. Vorbește calm și sobru, ceea ce constituie un merit cu atît mai mare pentru el cu cît d-l Schmidt aparține unei pături sociale care îndrăgește declamația mai mult decît orice, și anume clerului catolic-german. D-l Schmidt, al cărui discurs a fost, în orice caz, cel mai bun după acela al lui Janiszewski, întrucît a fost cel mai convingător și mai competent din toată dezbaterea, d-l Schmidt dovedește comisiei că sub aparenta erudiție de care s-a făcut atîta paradă (și al cărei conținut l-am analizat) se ascunde cea mai crasă ignoranță în ceea ce privește situația de fapt. D-l Schmidt a trăit ani de zile în marele ducat Poznan și e în măsură să dovedească comisiei greșelile extrem de grosolane care au fost comise chiar și numai în legătură cu districtul acesta mic pe care îl cunoaște mai de aproape. El arată că comisia n-a dat adunării lămuririle necesare tocmai în punctele cele mai esențiale, că ea îi cere de-a dreptul acesteia să ia hotărîri în vînt, fără să aibă la îndemînă nici un fel de material și fără să cunoască problema. El vrea, înainte de toate, să fie lămurită adevărata stare de lucruri și demonstrează că propunerile comisiei sînt în contradicție cu propriile ei premise ; citează memoriul lui Flotwell și-l învită pe acesta — care, ca deputat, este și el de față — să ia cuvîntul în caz că acest document este fals. El aduce, în sfîrșit, la cunoștința publicului cum „frații din Netz” au venit la Gagern și, comunicîndu-i știrea falsă că la Poznan ar fi izbucnit o răscoală, au vrut să-l determine să pună capăt cît mai degrabă dezbaterilor. E drept că Gagern contestă acest fapt, totuși d-l Kerst s-a lăudat în gura mare că așa stau lucrurile.

* — Westfalia. — Nota Red.

Majoritatea s-a răzbunat pe d-l Schmidt pentru discursul său curajos prin aceea că a avut grijă ca acest discurs să fie denaturat în darea de seamă stenografică. D-l Schmidt a corectat el însuși de trei ori o absurditate strecurată într-un loc, și cu toate acestea greșeala a apărut. Tărăboi împotriva lui Schlöffel, act de violență fățișă împotriva lui Brentano²⁰⁷, falsificare împotriva lui Schmidt — nimic de zis, subtili critici mai sînt domnii de dreapta !

Ultimul care a luat cuvîntul a fost d-l Lichnowski. Pe acest amic însă ni-l rezervăm pentru articolul următor ; un orator de talia d-lui Lichnowski nu poate fi tratat așa la repezeală !

VII

Colonia, 31 august. — La tribună pășește, cu maniere galante, cavalerești și cu un suris plin de sine, bel-homme *-ul adunării, Bayard-ul german fără frică și fără prihană, ex-principele (§ 6 din drepturile fundamentale²⁰⁸) von *Lichnowski*. El debitează, cu cel mai autentic accent de locotenent prusac și cu o nonșalanță plină de dispreț, cele câteva frânturi de idei pe care vrea să le comunice Adunării.

Frumosul cavaler reprezintă un moment absolut necesar în aceste dezbateri. Cei pe care domniii Goeden, Senff și Kerst nu i-au convins îndeajuns ce oameni onorabili sînt germanii polonezi pot vedea din exemplul cavalerului *Lichnowski* ce apariție inestetică este — în ciuda exteriorului elegant — slavul prusificat. D-l *Lichnowski* este un conaționar al germanilor polonezi ; el completează documentele prin simpla sa apariție la tribună. Șleahțiciul ** din Silezia superioară, transformat în iuncher prusac de la țară, ne oferă un exemplu viu de ceea ce are de gînd să facă binevoitorul guvern prusian din nobilimea din Poznan. D-l *Lichnowski*, în ciuda tuturor asigurărilor sale solemne, nu este un german, ci un polonez „reorganizat” ; el nici nu vorbește limba germană, ci limba prusacă.

D-l *Lichnowski* începe prin a asigura în mod solemn pe cei prezenți de simpatia cea mai cavalerească pe care o nutrește față de polonezi ; el face complimente d-lui *Janiszewski*, revendică pentru polonezi „marea poezie a martiriului” și

* — făt-frumos. — *Nota Trad.*

** Șleahțiciu — nobil polonez ; ca membru al micii nobilimi (szlachta zagonowa), avea dreptul de liberum veto la alegerile pentru rege și în parlament. — *Nota Trad.*

apoi, deodată, întoarce foaia : de ce a scăzut această simpatie ? Pentru că la toate insurecțiile și revoluțiile „polonezii au fost în prima linie pe baricade” ! Aceasta este, fără îndoială, o crimă care nu se va mai repeta de îndată ce polonezii vor fi „reorganizați” ; de altfel sîntem în măsură să-l asigurăm pe d-l Lichnowski că poate fi liniștit că și printre „emigranții polonezi”, și chiar printre nobilii polonezi — care, după părerea lui, au decăzut atît de mult în exil —, există oameni care s-au ținut cu totul departe de orice contact cu baricadele.

Urmează apoi o scenă comică.

Lichnowski : „Domnii de stînga, care calcă în picioare pergamentele îngălbenite, au invocat în mod cît se poate de straniu dreptul istoric. În ceea ce privește problema poloneză, nu există nici un drept în virtutea căruia ai putea să apelezi la unele date mai mult decît la altele. Pentru dreptul istoric nici nu există nici o dată. (Hohote de rîs în aripa stîngă *).

Pentru dreptul istoric nici nu există nici o dată”. (Hohote de rîs în aripa stîngă).

Președintele : „Domnilor, lăsați-l, vă rog, pe vorbitor să-și termine fraza, nu-l întrerupeți”.

Lichnowski : „Dreptul istoric nici nu are nici o dată”. (Rîsete în aripa stîngă).

Președintele : „Vă rog să nu întrerupeți pe vorbitor, vă rog, păstrați liniște !” (Agitație în sală).

Lichnowski : „Pentru dreptul istoric nu există nici o dată (strigăte de „bravo !” și animație în aripa stîngă **) care ar putea să revendice un drept mai mare față de o dată anterioară !”.

Nu am avut dreptate cînd am spus că nobilul cavalier nu vorbește limba germană, ci limba prusacă ?

Dreptul istoric care nici nu are nici o dată găsește un adversar de temut în persoana nobilului nostru paladin :

„Dacă ne întoarcem la trecutul îndepărtat, găsim” (în Poznan) „multe districte care au fost sileziene și germane ; iar dacă mergem și mai departe, ajungem la vremea cînd Leipzigul și Dresda au fost construite de către slavi, și ajungem apoi la Tacit, și Dumnezeu știe unde ne-ar duce acești domni dacă am aprofunda această temă”.

Prost trebuie să mai stea lucrurile în lume ! Nobilimea prusiană trebuie să-și fi ipotecat iremediabil moșiile, creditorii evrei să fi devenit grozav de insistenți, scadențele poli-

* Rîsul a fost provocat de greșeala gramaticală a lui Lichnowski, care a folosit două negații la rînd („Für das historische Recht gibt es kein Datum nicht”), ceea ce contravine regulilor limbii germane. Folosind în mai multe rînduri în prezenta serie de articole această expresie a lui Lichnowski, Engels păstrează peste tot și construcția greșită din punct de vedere gramatical a frazei. — *Nota Red.*

** De data aceasta Lichnowski a construit corect fraza. — *Nota Red.*

țelor să se fi precipitat vertiginos, vânzările la licitație, detențiunea, destituirea din serviciu din pricina datoriilor contractate în mod ușuratic, — toate aceste grozăvii ale unei crunte jene financiare trebuie să amenințe nobilimea prusiană cu ruina inevitabilă pentru ca un Lichnowski să combată același drept istoric pentru care a luptat cîștigîndu-și pîntenii de cavalier la masa rotundă a lui don Carlos!²⁰⁹

Desigur, numai Dumnezeu știe unde ar duce domnii portărei pe cavalerii jigăriți dacă am vrea să facem o incursiune mai adîncă în domeniul relațiilor juridice dintre debitor și creditor de-a lungul istoriei. Și totuși nu sînt oare datoriile trăsătura cea mai bună a paladinilor prusaci, singura care îi scuză * întrucîtva?

Revenind la subiectul său, bel-homme-ul este de părere că germanilor polonezi n-ar trebui să li se vorbească „despre tabloul neclar al unui viitor încă foarte nebulos al Poloniei (!)”; el crede că polonezii nu s-ar mulțumi cu Poznan:

„Dacă aș avea *cinstea* să fiu polonez, m-aș gîndi zi și noapte cum să refac vechiul reșat al Poloniei”.

Intrucît însă d-l Lichnowski „nu are această cinste”, ne-fiind decît un polonez reorganizat din Silezia superioară, el se gîndește „zi și noapte” la cu totul alte lucruri, mai puțin patriotice.

„Ca să fiu sincer, trebuie să spun că cîteva sute de mii de polonezi trebuie să devină germani, ceea ce, la drept vorbind, în condițiile actuale n-ar fi cîtusi de puțin o nenorocire pentru ei”

Dimpotrivă, ce frumos ar fi dacă guvernul prusian ar mai înființa o pepinieră pentru a avea și mai mulți arbori de esența din care sînt ciopliți cei de teapa lui Lichnowski!

Cavalerul cu mustățile răsucite mai flecărește cîtva timp, pe același ton amabil și nonșalant pe care l-a adoptat de fapt pentru doămnenele de la galerie, dar care este destul de bun și pentru adunare, apoi încheie:

„Eu nu mai am nimic de spus; urmează ca dv. să hotărîți dacă pri-miți sau nu în sinul nostru 500.000 de germani sau renunțați la ei... dar atunci să desființați și cîntecul bătrînului nostru bard popular: «Oriunde răsună limba germană, și cîntă pe Dumnezeu din ceruri»²¹⁰. Desființați acest cîntec!”

Intr-adevăr, rău a făcut bătrînul Arndt că nu s-a gîndit atunci cînd a compus cîntecul său la evreii polonezi și la

* Joc de cuvinte: „Schulden” — „datorii”; „entschuldigende” — „care scuză”, „care justifică”. — *Nota Red.*

germana lor. Dar, din fericire, îl avem aici pe paladinul nostru din Silezia superioară. Cine nu cunoaște vechile obligații ale nobilimii față de evrei, obligații devenite venerabile în decursul secolelor? Ceea ce bătrînul plebeu a trecut cu vederea își amintește cavalerul Lichnowski.

Pretutindeni unde germana stîlcind, evreul-cămătar
Pe toți îi înșală la bani și cîntar, —

acolo e patria d-lui Lichnowski !

VIII

Colonia, 2 septembrie. Ziua a treia a dezbaterilor se caracterizează printr-o oboseală generală. Argumentele se repetă, fără a fi mai bune decât cele precedente, și dacă primul orator respectabil, cetățeanul *Arnold Ruge*, n-ar fi adus o sumedenie de argumente noi, darea de seamă stenografică te-ar fi putut adormi de-a binelea.

Cetățeanul Ruge își cunoaște însă meritele mai bine decât oricare altul. El promite :

„Voi folosi toată pasiunea mea și toate cunoștințele mele”.

El face o propunere, care nu este însă o propunere obișnuită, o propunere în general, ci este singura propunere justă, singura propunere *adevărată*, singura propunere absolută :

„*Nici nu poate fi propus și nici nu e admisibil altceva. Putem face și într-altfel, domnilor, căci omului îi este dat să se abată de la ceea ce e just. Prin faptul că se abate de la ceea ce e just, omul dovedește că posedă un liber arbitru...*”, dar prin aceasta ceea ce e just nu încetează de a fi just. Și, în cazul nostru, ceea ce propun eu e *singurul lucru just* care se poate face”.

(Cetățeanul Ruge sacrifică deci de data asta „liberul” său „arbitru” pentru „ceea ce e just”).

Să examinăm mai de aproape pasiunea, cunoștințele și singurul lucru just ale cetățeanului Ruge.

„Desființarea Poloniei este o nedreptate rușinoasă, pentru că astfel a fost înăbușită dezvoltarea prețioasă a unei națiuni care și-a câștigat mari merite în familia popoarelor europene și care a dezvoltat o fază a vieții medievale, cavalerismul, până la o formă plină de strălucire. Republica nobiliară a fost împiedicată de despotism să-și desăvârșească propria ei

desființare internă (!), care ar fi fost posibilă datorită constituției elaborate în timpul revoluției”.

În evul mediu, naționalitatea franceză din sud n-a fost mai înrudită cu cea din nord decît este înrudită acum naționalitatea polonă cu cea rusă. Națiunea din sudul Franței — vulgo * națiunea provansală —, nu numai că a cunoscut în evul mediu o „dezvoltare prețioasă”, dar s-a situat chiar în fruntea dezvoltării europene. Dintre toate națiunile moderne, ea a fost prima care a avut o limbă literară. Arta ei poetică a servit drept exemplu, pe atunci neegalat, tuturor popoarelor romanice, ba chiar și germanilor și englezilor. În crearea cavalerismului feudal, ea a rivalizat cu castilienii, cu francezii din nordul Franței și cu normanzii din Anglia; în industrie și în comerț nu a fost cu nimic mai prejos decît italienii. Ea nu numai că a dezvoltat „o fază a vieții medievale” pînă la „o formă plină de strălucire”, dar a reînviat chiar imaginea vechiului elenism în plin ev mediu. Națiunea din sudul Franței „și-a cîștigat”, prin urmare, nu numai merite mari, ci „merite” de-a dreptul uriașe „în familia popoarelor europene”. Și totuși, ca și Polonia, ea a fost împărțită mai întîi între Franța de nord și Anglia, iar ulterior a fost complet subjugată de către francezii din nord. Din timpul războaielor albigenzilor²¹¹ și pînă la Ludovic al XI-lea, francezii din nord, care în ceea ce privește cultura erau tot așa de înapoiți față de vecinii lor de la sud ca și rușii față de polonezi, au dus neconținut războaie de subjugare împotriva francezilor din sud, supunînd pînă la urmă întreaga țară. „Republica nobiliară” din sudul Franței (denumirea este cît se poate de justă pentru epoca de înflorire) „a fost împiedicată de despotism” (Ludovic al XI-lea) „să-și desăvîrșească propria ei desființare internă”, care ar fi fost cel puțin tot atît de posibilă, datorită dezvoltării burgheziei de la orașe, ca și aceea a republicii nobiliare poloneze, datorită constituției din 1791.

Secole de-a rîndul au luptat francezii din sud împotriva asupritorilor lor. Dar dezvoltarea istorică a fost neînduplecată. După o luptă de trei sute de ani, frumoasa lor limbă a degenerat într-un dialect și ei înșiși au devenit francezi. Trei sute de ani a durat despotismul francezilor din nord asupra Franței de sud, după care francezii din nord, ca să îndrepte lucrurile, au lichidat și ultimele rămășițe de independență a

* — numită în mod curent. — *Nota Trad.*

Franței de sud. Constituanta a fărîmițat provinciile independente ; abia pumnul de fier al Convenției a făcut din locuitorii Franței de sud *francezi* și le-a dat democrația drept despăgubire pentru pierderea naționalității lor. Dar pentru perioada celor trei sute de ani de asuprire li se potrivește cuvînt cu cuvînt ceea ce spune cetățeanul Ruge despre polonezi :

„Despotismul Rusiei nu a eliberat pe polonezi, nimicirea nobilimii poloneze și surghiunirea atîtor familii nobile din Polonia, — toate acestea n-au creat în Rusia o democrație, n-au creat condiții omenesti de viață”.

Și totuși, niciodată subjugarea Franței de sud de către francezii din nordul țării n-a fost denumită „o nedreptate rușinoasă”. Cum se face asta, cetățene Ruge ? Una din două : ori subjugarea Franței de sud este o nedreptate rușinoasă, ori subjugarea Poloniei nu este o nedreptate rușinoasă. Cetățeanul Ruge să aleagă.

În ce constă însă deosebirea dintre polonezi și francezii din sud ? De ce francezii din nord au pus la remorcă ca un balast neputincios Franța de sud, mergînd pînă la completa nimicire a naționalității ei, în timp ce Polonia are toate perspectivele de a sta foarte curînd în fruntea tuturor neamurilor slave ?

Franța de sud — ca urmare a unor relații sociale pe care nu le putem analiza mai pe larg aici — a devenit partea reacționară a Franței. Opoziția ei față de Franța de nord a devenit foarte curînd o opoziție împotriva claselor progresiste din întreaga Franță. Ea a devenit principalul sprijin al feudalismului și a rămas pînă în ziua de azi citadela contra-revoluției din Franța.

Polonia a devenit în schimb, ca urmare a condițiilor sociale pe care le-am analizat mai sus (nr. 81) *, partea revoluționară a Rusiei, Austriei și Prusiei. Opoziția față de asupritorii ei a fost totodată o opoziție împotriva înaltei aristocrații din Polonia însăși. Pînă și nobilimea poloneză, care în parte se mai situa pe un teren feudal, s-a alăturat cu o abnegație nemaipomenită revoluției democrat-agrară. Polonia devenise deja focarul democrației în răsăritul Europei într-o vreme cînd Germania mai bijbia încă între o ideologie constituționalistă de cea mai plată speță pe de o parte și o ideologie filozofică din cele mai emfatice pe de altă parte.

* Vezi volumul de față, pag. 369—373. — *Nota Red.*

În aceasta, și nu în dezvoltarea strălucită a cavalerismului de mult îngropat, stă garanția, inevitabilitatea restaurării Poloniei.

Dar d-l Ruge mai are încă un argument pentru necesitatea unei Polonii independente în „familia popoarelor europene” :

„Actele de violență comise față de Polonia au risipit pe polonezi în toată Europa; ei au fost azvirlți pretutindeni, ducînd cu ei minia nedreptății suferite... spiritul polonez s-a umanizat și s-a purificat în Franța și în Germania (! ?) : emigranții polonezi au devenit *propagandiștii libertății*” (nr. 1)... „Slavii au devenit apti să intre în marea familie a popoarelor europene” (fără „familie” nici că se poate !), „deoarece... emigranții lor practică un adevărat *apostolat al libertății*” (nr. 2)... „Toată armata rusă (! !) este contaminată de ideile timpurilor noi de către acești *apostoli al libertății, polonezii*” (nr. 3)... „Am toată stima pentru năzuința onorabilă a polonezilor, manifestată pretutindeni în Europa, care îi îmboldește să facă cu arma în mînă *propagandă pentru libertate*” (nr. 4)... „Atîta timp cît va glăsuși istoria, ea îi va glorifica pentru faptul că, *acolo unde au luptat (! !), ei au stat în primele rînduri*” (nr. 5)... „Polonezii sînt un *element de libertate*” (nr. 6) „care a fost aruncat printre slavi; ei au îndrumat congresul de la Praga al slavilor pe drumul *libertății*” (nr. 7), „ei au acționat în Franța, în Rusia și în Germania. Polonezii sînt, prin urmare, un element activ chiar în cultura actuală; ei influențează în bine și, dat fiind că influențează în bine, dat fiind că sînt necesari, ei nu sînt nicidecum morți”.

Cetățeanul Ruge trebuie să dovedească că polonezii sînt : 1) necesari și 2) că nu sînt morți. El dovedește acest lucru spunînd : „Dat fiind că sînt necesari, ei nu sînt nicidecum morți”.

N-avem decît să scoatem din lunga tiradă citată mai sus, care spune de șapte ori același lucru, cele cîteva cuvinte : polonezii — element — libertate — propagandă — cultură — apostolat —, și vom vedea ce mai rămîne din toată această vorbărie grandilocventă.

Cetățeanul Ruge trebuie să dovedească că restaurarea Poloniei este necesară. Acest lucru el îl dovedește precum urmează : polonezii nu sînt morți ; dimpotrivă, ei sînt plini de viață, influențează în bine, sînt apostolii libertății în toată Europa. Cum au ajuns ei la aceasta ? Actele de violență, nedreptatea rușinoasă care a fost comisă împotriva lor i-au risipit în toată Europa, unde au dus cu ei minia provocată de nedreptatea suferită, dreapta lor mînie revoluționară. Această mînie „au purificat-o” în surghiun, și această mînie purificată i-a făcut apti pentru apostolatul libertății și i-a împins „în primele rînduri ale baricadei”. Ce rezultă de aici ? N-aveți decît să înlăturați nedreptatea rușinoasă și actele de

violență comise împotriva lor, n-aveți decît să restaurați Polonia, și atunci dispăre „mînia”, atunci ea nu mai poate să fie purificată, atunci polonezii se vor întoarce acasă și vor înceta să mai fie „apostolii libertății”. Dacă numai „mînia provocată de nedreptatea suferită” îi face revoluționari, atunci înlăturarea nedreptății îi va face reacționari. Dacă împotrivirea față de asuprirea suferită este singurul lucru care-i ține în viață pe polonezi, apoi n-aveți decît să înlăturați asuprirea, și atunci ei vor muri.

Cetățeanul Ruge dovedește, așadar, exact contrariul a ceea ce vrea să dovedească; argumentele lui duc la concluzia că, în interesul libertății și al familiei popoarelor europene, Polonia nu trebuie să fie restaurată.

Faptul că, vorbind despre Polonia, cetățeanul Ruge nu pomeniște decît despre emigranți și nu vede decît emigranți pe baricade, aruncă, fără îndoială, o lumină destul de stranie asupra „cunoștințelor” lui. Departe de noi gîndul de a-i jigni pe emigranții polonezi, care au dat dovadă de energie și de curaj pe cîmpul de luptă și în timpul celor optsprezece ani de activitate conspirativă pentru cauza Poloniei. Un lucru nu poate fi tăgăduit: cine cunoaște emigrația poloneză știe că ea n-a făcut nici pe departe atîta apostolat pentru libertate și n-a fost nici pe departe atît de ahînată după baricade cum repetă cu credulitate cetățeanul Ruge cele spuse de ex-prințul Lichnowski. Emigrația poloneză a rezistat cu tenacitate, a suferit mult și a luptat mult pentru restaurarea Poloniei. Dar polonezii din Polonia însăși au făcut oare mai puțin? N-au înfruntat ei pericole și mai mari, nu s-au expus ei grozăviilor din închisorile din Moabit și Spielberg, cîntului și minelor din Siberia, măcelurilor din Galiția și șrapnelilor prusace? Toate acestea însă nu există pentru d-l Ruge. El a observat tot atît de puțin că polonezii care n-au emigrat și-au însușit mult mai bine cultura generală europeană, au cunoscut mult mai bine nevoile Poloniei, unde au continuat să locuiască tot timpul, decît aproape toți cei care au emigrat, cu excepția lui Lelewel și Mieroslawski. Cetățeanul Ruge atribuie toată cultura care există în Polonia sau, ca să mă exprim cu cuvintele lui, care „a pătruns printre polonezi ori a venit peste polonezi” șederii lor în străinătate. Noi am arătat în nr. [81] că polonezii n-au trebuit să recurgă pentru a cunoaște nevoile țării lor, nici la visătorii politici francezi, care, începînd din februarie, au eșuat din cauza propriilor lor fraze goale, și nici la profunzii ideologi germani, care încă n-au putut găsi pri-

lejul de a eșua ; că Polonia însăși a fost cea mai bună școală unde se putea învăța de ce anume are nevoie Polonia. Meritul polonezilor constă în faptul că sînt primii care au recunoscut și au popularizat democrația agrară ca singura formă posibilă de eliberare pentru toate națiunile slave, și nicidecum, așa cum își închipuie cetățeanul Ruge, în faptul că „au transplatat în Polonia și în Rusia” fraze generale ca „marea idee a libertății politice, care s-a copt în Franța, și chiar (!) filozofia, care a apărut în Germania” (și în care s-a împotmolit d-l Ruge).

Ferește-ne, doamne, de prieteni, că de dușmani ne ferim singuri ! — ar putea exclama polonezii după acest discurs al cetățeanului Ruge. Dar cea mai mare nenorocire a polonezilor a constat dintotdeauna în faptul că au fost apărați de prietenii lor nepolonezi cu cele mai proaste argumente posibile.

Este foarte semnificativ pentru stînga din Frankfurt că a fost — cu puține excepții — foarte încîntată de discursul despre Polonia al cetățeanului Ruge, de un discurs în care se spune :

„Domnilor, n-o să ne învrăjbească pe noi problema dacă avem în vedere monarhia democratică, monarhia democratizată (!) sau democrația pură, — *în general noi vrem același lucru* : libertatea, libertatea poporului, domnia poporului !”

Cum am putea deci să ne entuziasmăm pentru o stîngă care e încîntată cînd se spune că ea, „în general”, vrea „același lucru” ca și dreapta, ca și d-nii Radowitz, Lichnowski, Vincke și ceilalți cavaleri mai grași sau mai slabi ? pentru o stîngă care, de încîntare, se reneagă pe sine, care uită de toate de îndată ce aude cîteva lozinci goale ca „libertatea poporului” și „domnia poporului” ?

Dar să lăsăm stînga și să ne întoarcem la cetățeanul Ruge.

„Globul pămîntesc n-a cunoscut încă o revoluție mai mare decît revoluția de la 1848”.

„Ea e cea mai umană prin principiile ei”, fiindcă aceste principii au luat naștere din estomparea celor mai opuse interese.

„Cea mai umană prin decretul și proclamațiile ei”, fiindcă acestea sînt un compendiu de visuri filantropice și de fraze sentimentale despre fraternitate născocite de toate capetele seci din Europa.

„Cea mai umană prin manifestările ei” — adică prin măcelurile și barbariile din Poznan, prin devastările și incendiile lui Radetzky, prin cruzimile canibalice ale învingătorilor din iunie de la Paris, prin măcelurile de la Cracovia și Praga, prin atotputernicia soldățimii, pe scurt prin toate infamiile care azi, la 1 septembrie 1848, constituie „manifestările” acestei revoluții și care au costat, în patru luni, mai mult sânge decât anii 1793 și 1794 luați la un loc.

E tare „uman” cetățeanul Ruge !

IX

Colonia, 6 septembrie. L-am urmărit pe „umanul” cetățean Ruge pe drumul cercetărilor sale istorice în legătură cu necesitatea existenței Poloniei. Până acum el a vorbit despre trecutul negru, despre vremea despotismului, a făcut o expunere a *evenimentelor* care rezultă din *lipsa de rațiune*; acum se ocupă de prezent, de gloriosul an 1848, de revoluție, acum e în elementul său, acum expune „*rațiunea evenimentelor*”²¹².

„Cum poate fi înfăptuită eliberarea Poloniei? Ea poate fi înfăptuită prin tratate, la care să participe cele două mari națiuni civilizate ale Europei, care împreună cu Germania — cu Germania eliberată — trebuie să formeze neapărat o nouă triplă alianță, *fiindcă* gîndesc la fel și *în general* vor același lucru”.

Iată, cuprinsă într-o frază îndrăzneată, întreaga rațiune a evenimentelor privind politica externă, Alianță între Germania, Franța și Anglia, care toate trei „gîndesc la fel și în general vor același lucru”, un nou legămint de pe Rütli²¹³ între cei trei elvețieni ai zilelor noastre: Cavaignac, Leiningen și John Russell! De altfel, Franța și Germania, cu ajutorul lui Dumnezeu, au decăzut iarăși în așa măsură, încît, în ceea ce privește principiile politice generale, guvernele lor „gîndesc” cam „la fel” cu Anglia oficială — acea neclintită stîncă contrarevoluționară din mijlocul mării.

Dar aceste țări nu numai că „gîndesc” la fel, dar „și vor în general același lucru”: Germania vrea Schleswigul, iar Anglia nu vrea să i-l cedeze; Germania vrea taxe vamale protecționiste, iar Anglia vrea libertatea comerțului; Germania vrea unitate, iar Anglia dorește ca Germania să rămînă fărîmîtată; Germania vrea să fie independentă, iar Anglia urmărește s-o subjuge din punct de vedere industrial — dar

ce are a face? „În general”, ele vor totuși „același lucru”! Cît despre Franța, ea emite legi vamale împotriva Germaniei; ministrul ei Bastide își bate joc de belferul Raumer, care reprezintă acolo Germania; așadar este evident că ea vrea „în general același lucru” ca și Germania! Într-adevăr, Anglia și Franța dovedesc în modul cel mai evident că vor același lucru ca și Germania, amenințînd-o cu război: Anglia pentru Schleswig, iar Franța pentru Lombardia!

Cetățeanul Ruge dă dovadă de naivitatea proprie ideologilor cînd crede că niște națiuni care au anumite concepții politice comune sînt gata pentru acest simplu fapt să încheie între ele o alianță. În genere, cetățeanul Ruge nu are decît două culori pe paleta sa politică: negru și alb, sclavie și libertate. Pentru el lumea se împarte în două mari părți: în națiuni civilizate și barbari, în oameni liberi și slugi. Linia de hotar a libertății, care cu șase luni în urmă trecea de cealaltă parte a Rinului, coincide acum cu granița rusească, și acest progres este denumit revoluția de la 1848. Sub această formă confuză se reflectă mișcarea actuală în capul cetățeanului Ruge. Iată traducerea în limba pomeraniană a chemării la lupta pe baricade din februarie și martie²¹⁴.

Dacă traducem raționamentele lui Ruge din limba pomeraniană din nou în limba germană, reiese că cele trei națiuni civilizate, cele trei popoare libere sînt tocmai acelea în sînul cărora, sub diferite forme și pe diferite trepte de dezvoltare, domină burghezia, în timp ce „sclavi și slugi” sînt popoarele care se află sub dominația absolutismului patriarhal-feudal. Prin libertate, ferocele republican și democrat Arnold Ruge înțelege liberalismul „plat” cel mai obișnuit, dominația burgheziei, cel mult cu unele forme aparent democratice — iată cum stau lucrurile!

Dat fiind că în Franța, în Anglia și în Germania domnește burghezia, ele sînt aliați firești — așa judecă cetățeanul Ruge. Și ce importanță are dacă interesele materiale ale acestor trei țări sînt diametral opuse: dacă libertatea comerțului cu Germania și cu Franța este o necesitate absolut vitală pentru burghezia engleză; dacă taxe vamale protecționiste împotriva Angliei sînt o necesitate vitală pentru burghezia franceză și cea germană; dacă între Germania și Franța, la rîndul lor, există în multe privințe relații asemănătoare și dacă această triplă alianță s-ar reduce în practică la subjugarea industrială a Franței și a Germaniei! „Egoism mărginit, su-

flete meschine de precupeți" — bombăne în barba sa blondă gînditorul pomeranian Ruge.

În cuvîntarea sa, d-l Jordan a vorbit despre tragica ironie a istoriei universale. Cetățeanul Ruge ne oferă un exemplu grăitor în această privință. Ca toată stînga mai mult sau mai puțin ideologică, el vede cum cele mai scumpe visuri ale sale, cele mai înalte eforturi de gîndire ale sale se năruie, lovindu-se de interesele clasei al cărei reprezentant este. Proiectul său filantropic-cosmopolit se năruie lovindu-se de sufletele meschine de precupeți, și tocmai el trebuie — fără știrea și fără voia lui — să reprezinte aceste suflete meschine de precupeți sub o formă ideologică mai mult sau mai puțin denaturată. Ideologul propune și precupețul dispune. Tragică ironie a istoriei universale!

Cetățeanul Ruge arată apoi cum Franța „a declarat că, deși tratatele din 1815 au fost rupte, ea vrea totuși să recunoască situația teritorială așa cum există în momentul de față”. „Aceasta este foarte adevărat”; căci ceea ce n-a căutat nimeni pînă acum în manifestul lui Lamartine găsește cetățeanul Ruge: anume că manifestul este baza unui nou drept internațional. Această idee el o dezvoltă precum urmează:

„Aceste relații cu Franța trebuie să dea naștere unui nou drept istoric” (I nr. 1). „Dreptul istoric este dreptul popoarelor” (I nr. 2). „În cazul de față (?) avem de-a face cu noul drept internațional” (I nr. 3). „Aceasta este singura concepție justă despre dreptul istoric” (I nr. 4). „Orice altă concepție despre dreptul istoric” (I nr. 5) „este absurdă. Nu există alt drept internațional” (I nr. 6). „Dreptul istoric” (nr. 7) „este dreptul” (în fine!) „pe care îl înfăptuiește istoria și pe care vremea îl sancționează, întrucît ea” (cine?) „anulează și rupe tratatele de pînă acum, punînd în locul lor altele noi”.

Într-un cuvînt: dreptul istoric este... expunerea rațiunii evenimentelor!

Așa stă scris textual în istoria apostolilor unității Germaniei, adică în dările de seamă stenografice de la Frankfurt, la pag. 1.186, prima coloană²¹⁵. Și lumea se plînge că „Noua gazetă renană” îl critică pe d-l Ruge prin semne de exclamație! Dar în acest dans amețitor al dreptului istoric și al dreptului internațional era firesc ca stîngii celei cumsecade să-i piară graiul și să se topească de admirație cînd filozoful din Pomerania îi strigă la ureche cu o certitudine apodictică: „Dreptul istoric este dreptul pe care îl înfăptuiește istoria și pe care vremea îl sancționează” etc.

„Istoria a înfăptuit” însă întotdeauna exact contrariul a ceea ce „vremea sancționase”, și sancțiunea „vremii” a constat întotdeauna tocmai în faptul că a răsturnat ceea ce „istoria înfăptuise”.

Acum cetățeanul Ruge face „singura” propunere „justă și admisibilă” :

„Puterea centrală să fie însărcinată să pregătească, împreună cu Anglia și Franța, un congres în vederea restaurării unei Polonii libere și independente, la care să fie invitate să participe, prin ambasadorii lor, toate puterile interesate”.

Ce idei nobile și cinstite! Lordul John Russell și Eugène Cavaignac să restaureze Polonia; burghezia engleză și cea franceză să amenințe Rusia cu război pentru a obține prin forță eliberarea Poloniei, ceea ce în momentul de față nu prezintă pentru ele absolut nici un interes! În această perioadă de confuzie și haos general, când fiecare veste liniștitoare care provoacă o urcare a cursului cu o optime la sută este din nou anihilată de șase lovituri distrugătoare, când industria luptă cu falimentul lent, când comerțul stagnează, când proletariatul care n-are de lucru trebuie ajutat cu sume considerabile de bani pentru a nu fi împins într-o supremă și generală luptă desperată, — să-și creeze burghezii celor trei națiuni civilizate o nouă complicație? Și încă ce complicație! Un război împotriva Rusiei, care, începînd din februarie, e aliatul cel mai apropiat al Angliei! Un război împotriva Rusiei, un război care, după cum știe oricine, ar însemna prăbușirea burgheziei germane și a celei franceze! Și ce avantaje s-ar putea obține din asta? Nici unul. Într-adevăr, aceasta înseamnă mai mult decît naivitate pomeraniană!

Dar cetățeanul Ruge e gata să jure că „rezolvarea pașnică” a problemei poloneze este posibilă. Din ce în ce mai bine! Și de ce? Fiindcă acum este vorba despre:

„Ceea ce vor tratatele de la Viena trebuie acum să fie realizat și realmente tradus în viață... Tratatele de la Viena au vrut să sancționeze dreptul tuturor națiunilor împotriva mării națiuni a francezilor... Au vrut restaurarea națiunii germane”.

Acum se explică de ce d-l Ruge „vrea în general același lucru” ca și dreapta. Căci și dreapta vrea aplicarea tratatelor de la Viena.

Tratatele de la Viena sînt rezultatul mării victorii a Europei reacționare asupra Franței revoluționare. Ele sînt forma clasică a dominației reacțiunii europene timp de 15 ani în

perioada restaurației. Ele restabilesc legitimitatea, regalitatea prin grația lui Dumnezeu, nobilimea feudală, dominația popilor, legislația și administrația patriarhală. Dat fiind însă că victoria a fost dobândită cu ajutorul *burgheziei* engleze, germane, italiene, spaniole și mai cu seamă al celei franceze, trebuiau făcute concesii și *burgheziei*. În timp ce principii, nobilii, popii și birocrații împărțeau între ei bogata pradă, *burghezia* a trebuit să se mulțumească cu polițe asupra viitorului, care n-au fost niciodată onorate și pe care nimeni nu se gîdea să le onoreze. Și în loc să analizeze conținutul real, practic al tratatelor de la Viena, d-l Ruge consideră că aceste promisiuni goale constituie adevăratul lor conținut, în timp ce practica reacționară le-a fost atribuită numai în mod abuziv!

Într-adevăr, trebuie să fii tare naiv pentru ca după 33 de ani, după revoluțiile din 1830 și 1848, să mai crezi că polițele acestea vor fi achitate, să-ți închipui că frazele sentimentale în care au fost învăluite promisiunile formale de la Viena mai au vreun sens în 1848!

Cetățeanul Ruge în chip de Don Quijote al tratatelor de la Viena!

În cele din urmă, cetățeanul Ruge dezvăluie adunării secretul cel mare: revoluțiile de la 1848 au fost provocate numai de faptul că în 1846 au fost călcate, la Cracovia, tratatele din 1815. Să ia seama toți despoții!

Pe scurt, de cînd l-am întîlnit ultima oară pe tărîmul literar, cetățeanul Ruge nu s-a schimbat cîtuși de puțin. Recită mereu aceleași fraze învățate pe de rost și repetate de pe vremea cînd făcea pe portarul filozofiei germane la „Hallische” și la „Deutsche Jahrbücher”²¹⁶; mereu aceeași confuzie, același talmeș-balmeș în concepții, aceeași sărăcie de idei; același talent de a prezenta ideile cele mai lipsite de conținut și cele mai absurde într-o formă bombastică; aceeași lipsă de „cunoștințe” și mai ales aceleași pretenții la aplauzele filistinului german care în viața lui n-a auzit încă așa ceva.

Cu aceasta încheiem cronica noastră asupra dezbaterilor cu privire la Polonia. Ar fi prea mult să ni se ceară să ne ocupăm și de d-l Löw din Poznan, ca și de celelalte personalități ilustre care au mai urmat.

În totalitatea lor, dezbaterile produc o impresie lamentabilă. Atîtea discursuri lungi și atît de puțin conținut, o atît de superficială cunoaștere a subiectului și atît de puțin talent!

Cea mai slabă dezbateră din vechea sau actuala cameră franceză sau din Camera comunelor din Anglia a dat dovadă de mai mult spirit, de mai multă competență și de un conținut mai real decât aceste dezbateri — care au durat trei zile — cu privire la una din cele mai interesante teme ale politicii actuale. S-ar fi putut folosi din plin aceste dezbateri, dar Adunarea națională le-a redus la o simplă vorbărie de cafenea.

Într-adevăr, o asemenea adunare n-a existat încă niciodată și nicăieri !

Hotărârile luate sînt cunoscute. Au fost cucerite trei sferuri din Poznan și au fost cucerite nu prin forță, nu prin „sînguința germană” și nici cu ajutorul „plugului”, ci prin simplă vorbărie de cafenea, prin statistici false și prin hotărîri lașe.

„Pe polonezi i-ați înghițit voi, dar jur că nu veți reuși să-i digerați !”

Scris de F. Engels între
7 august și 6 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Publicat în
„Noua gazetă renană”
nr. 70, 73, 81, 82, 86, 90, 91, 93 și 96
din 9, 12, 20, 22, 26 și 31 august
și 1, 3 și 7 septembrie 1848

Cetățenia germană și poliția prusacă

Colonia, 11 august. Se știe cum la 6 august armata prusacă a adus prinosul său unității Germaniei²¹⁷. *Poliția prusacă* nu putea să rămână în urma armatei prusace. Niciodată n-au existat, din punctul ei de vedere, în Prusia atîția *străini germani* sau *germani străini*, ca din momentul în care a luat ființă la Frankfurt o Adunare națională germană unică și indivizibilă, un regent imperial german și un guvern german al Reichului.

După cît se pare, d-l *Geiger*, directorul poliției, a cărui urcare pe tron noi am salutat-o plini de presimțiri, a primit dispoziții speciale ca să curețe *Colonia* de *străini* germani și să tolereze între zidurile vechiului oraș imperial numai *supuși* prusieni. Dacă el va proceda în mod consecvent, atunci cine va salva dreptul de cetățenie dacă nu poliția, armata, funcționăria și prusienii de baștină? D-l *Geiger* însuși nu poate să lipsească din rîndul acestor „*ultimi mohicani*”.

Asupra conflictelor redactorului-șef al „*Noii gazete renane*”, *Karl Marx*, în legătură cu supușenia prusiană vom reveni ulterior*. Astăzi este vorba despre colaboratorul și corectorul „*Noii gazete renane*” — d-l *Karl Schapper*.

D-l *Schapper* a fost invitat să se prezinte azi dimineață în fața comisarului de poliție din circumscripția de care aparține. D-l comisar de poliție i-a pus în vedere că, potrivit unei dispoziții a d-lui *Geiger*, el, ca străin, trebuie să părăsească chiar miine *Colonia* și statul prusian. D-l comisar i-a comunicat totodată că, din gentilețe, i-a prelungit acest termen cu 8 zile.

* Vezi volumul de față, pag. 428—431. — *Nota Red.*

D-l Schapper nu numai că e german, dar e și cetățean al Nassaului și posedă un pașaport din Nassau în optima formă *. D-l Schapper locuiește la Colonia împreună cu soția sa și cu cei trei copii ai săi. Crima sa constă în aceea că e membru al Asociației democratice și al Uniunii muncitorilor, precum și corector la „Noua gazetă renană” — într-adevăr, trei crime dintr-o dată.

„Fiecare german se bucură de cetățenia germană generală” — glăsuiește primul paragraf — care a și fost votat — din drepturile fundamentale germane. Pe cât se vede, d-l Geiger interpretează aceasta în sensul că fiecare german are dreptul de a fi expulzat din 37 de state germane. Pe lângă legislația Adunării naționale mai există, așadar, o legislație a lui Geiger !

Vrem să dăm însă d-lui *Hansemann*, ministrul faptelor, un sfat. Pe deputați poate să-i expună cât pofteste rigorilor polițienești — cu presa însă să nu se joace. Ea poate să ridice vâlul de pe cartea trecutului său bunghez, așa că

Vrea să danseze drăguțul conte,
Eu din chitară îi voi cânta !²¹⁸

oricîți Geiger ar amenința cu Violine** a lor.

Scris la 11 august 1848

Se tipărește după textul ziarului.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 73
din 12 august 1848

Tradus din limba germană

* — în cea mai perfectă formă, aici în perfectă regulă. — *Nota Trad.*

** Dublu joc de cuvinte : Geiger — nume și „Geiger” — „violonist” ; „Violine” — „vioară” și „Violon” — „secție de poliție”. — *Nota Red.*

Lupta de eliberare din Italia și cauzele eșecului ei actual

Cu aceeași repeziciune cu care au fost alungați austriecii în martie din Lombardia s-au reîntors ei acum triumfători și au și intrat în Milano.

Poporul italian n-a precupețit nici un sacrificiu. El era gata să lupte pe viață și pe moarte pentru a duce pînă la capăt opera începută și a cuceri independența sa națională.

Din păcate, cei care erau la cîrmă n-au fost nicidecum la înălțimea acestui curaj, acestei însuflețiri și abnegații. Pe față sau pe ascuns ei au făcut totul ca mijloacele de care dispuneau să servească nu pentru a elibera țara de tirania brutală a Austriei, ci pentru a paraliza forța poporului și a restaura în esență, cît mai repede cu putință, vechile rînduieli.

Papa *, pe zi ce trece tot mai influențat și mai cîștigat de politica iezuită austriacă, pune, în alianță cu cei „negri” și „negri-galbeni” ²¹⁹, în calea guvernului Mamiani tot felul de piedici. Guvernul însuși ținea cuvîntări foarte patriotice în fața celor două Camere, dar n-avea energia necesară pentru a-și traduce în viață bunele sale intenții.

La Toscana guvernul debita, ce-i drept, vorbe frumoase, dar trecuse în și mai mică măsură la fapte. Totuși, dintre toți principii autohtoni, Carol-Albert era și este dușmanul principal al libertății Italiei. Italianii ar fi trebuit să repete ceas de ceas și să țină seama de dictonul : „Ferește-ne doamne de prieteni, că de dușmani ne ferim singuri !” De Ferdinand de Bourbon nu prea trebuia să le fie teamă ; el fusese demascat demult. În schimb, Carol-Albert cerea să fie glorificat ca „la spada d'Italia (spada Italiei), ca erou a căruia spadă oferă cea mai sigură garanție pentru libertatea și independența Italiei.

* — Pius al IX-lea. — *Nota Red.*

Emisarii săi plecau prin toată Italia de nord și-l zugrăveau drept singurul om care poate salva și va salva patria. Dar pentru realizarea acestui lucru este, firește, nevoie să se creeze un regat al Italiei de nord. Abia prin crearea acestui regat el va dispune de puterea necesară nu numai pentru a se opune Austriei, dar chiar pentru a-i alunga pe austrieci din Italia. Ambiția, care-l îndemnase pe vremuri să încheie o alianță cu carbonarii, pe care i-a trădat ulterior, — această ambiție îl îmboldea mai mult ca oricând, făcându-l să viseze la o plenitudine a puterii și o grandoare în fața cărora strălucirea tuturor celorlalți principii ai Italiei trebuia să pălească foarte curînd. Întreaga mișcare populară din anul 1848 el credea că o va putea pune în slujba intereselor lamentabilei sale persoane. Plin de ură și neîncredere față de toate persoanele cu adevărat liberale, el s-a înconjurat de o clică de oameni mai mult sau mai puțin devotați absolutismului și dispuși să încurajeze ambiția regelui. El a pus în fruntea armatei generali de a căror superioritate intelectuală sau de ale căror vederi politice n-avea a se teme, dar care nu se bucurau nici de încrederea soldaților și nici nu aveau talentul necesar pentru ducerea cu succes a războiului. În timp ce se intitula pompos „eliberatorul” Italiei, celor pe care trebuia să-i elibereze el le impunea ca o condiție de eliberare jugul său. Rar se întîmplă ca un om să aibă parte de împrejurări atît de favorabile. Dar aviditatea lui de a acapara cît mai mult, și, dacă se poate, totul, l-a făcut în cele din urmă să piardă și ceea ce reușise să acapareze. Atîta timp cît alipirea Lombardiei la Piemont nu era încă definitiv hotărîtă, atîta timp cît mai exista încă posibilitatea de a instaura un regim republican, el nu s-a clintit din fortificațiile sale și n-a întreprins nimic împotriva austriecilor, cu toate că pe atunci erau relativ destul de slabi. Pe Radetzky, d’Aspre, Welden etc. i-a lăsat să cucerească un oraș după altul, o fortăreață după alta în provinciile venețiene, fără a se mișca din loc. El a considerat Veneția demnă de ajutorul său abia atunci cînd aceasta s-a refugiat sub Coroana sa. La fel s-a întîmplat cu Parma și Modena. Între timp Radetzky se întărise și luase toate măsurile pentru ofensivă și, avînd în vedere incapacitatea și obtuzitatea lui Carol-Albert și a generalilor săi, pentru victoria decisivă. Rezultatul este cunoscut. De atunci italienii nu mai pot pune și nici nu vor mai pune cauza eliberării lor în mîinile unui principe sau ale unui rege; pentru salvarea lor ei trebuie, dimpotrivă, să înlătore cu totul și cît mai repede pe

acest „spada d'Italia” incapabil. Dacă ei ar fi făcut acest lucru din timp, dacă s-ar fi descotorosit de rege împreună cu sistemul său și cu toți acoliții săi și ar fi format ei între ei o uniune democratică, probabil că astăzi nu s-ar mai afla picior de austriac în Italia. În loc de aceasta, italienii nu numai că au suportat în mod inutil toate suferințele unui război purtat în mod barbar și cu înverșunare de dușmanii lor, nu numai că au adus zadarnic cele mai grele jertfe, dar au fost lăsați pradă, fără nici o apărare, întregii sete de răzbunare a reacționarilor austrieci ai lui Metternich și soldătimii acestora. Cine a citit manifestele lui Radetzky adresate populației din Lombardia, sau cele ale lui Welden adresate legațiilor romane, va înțelege că Attila cu hoardele sale de huni trebuia să le apară italienilor ca un înger al blîndeții. Reacțiunea și restaurația triumfă. Ducele de Modena, supranumit „il carnefice” (călăul), care a pus la dispoziția austriecilor 1.200.000 de guldeni pentru ducerea războiului, se reîntoarce și el. Popoarele și-au săpat pînă acum de atîtea ori propriul lor mormînt din cauza generozității lor, încît e timpul să devină, în sfîrșit, mai deștepte și să învețe cîte ceva de la dușmanii lor. Modenezii l-au lăsat pe ducele lor, care în timpul domniei sale anterioare ordonase ca mii de oameni să fie aruncați în temniță, spînzurați și împușcați din cauza convingerilor lor politice, să plece liniștit. Și iată că acum el se întoarce la ei pentru a-și exercita cu o îndoită rîvnă funcția sa sîngeroasă de principe.

Reacțiunea și restaurația triumfă. Dar numai vremelnic. Spiritul revoluționar a pătruns prea adînc în rîndurile poporului pentru a putea fi înfrînat mult timp. Milano, Brescia și alte localități au dovedit în martie ce este în stare să facă acest spirit revoluționar. Paharul suferințelor se va umple, ceea ce va duce la o nouă insurecție. Italienii, trăgînd învățăminte din amara lor experiență din timpul ultimelor luni, vor ști să se ferească de noi iluzii și să-și asigure independența luptînd sub stindardul unit al democrației.

Scris de F. Engels la 11 august 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 73
din 12 august 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

„Kölnische Zeitung“ despre Italia

Colonia, 26 august. Ieri ne-a fost dat să ascultăm perorînd despre politică, de la înălțimea punctului de vedere al istoriei universale, pe un literat, d-l Wilhelm Jordan din Berlin *. Soarta ne urmărește fără îndurare : o ursită asemănătoare ne este hărăzită și azi. Principala cucerire din martie constă în faptul că literații au luat în antrepriză politica.

D-l *Levin Schücking* din Münster, a patra sau a cincea roată la căruța de reclame a d-lui Dumont, a publicat în „Kölnische Zeitung“ un articol despre „politica noastră în Italia“.

Și ce spune „amicul meu Levin cu ochii de fantomă“ ²²⁰ ?

„Niciînd Germaniei nu i s-a prezentat un moment *mai prielnic* ca acum pentru a pune politica ei față de Italia pe o bază sănătoasă ca să dureze secole de-a rîndul. Noi am spălat în mod glorios“ (! prin trădarea lui Carol-Albert) „ocara adusă steagurilor noastre de către un popor pe care izbînda îl face lesne arogant; în fruntea unei armate pe cît de neîntrecute în lupte și victorii pe atît de admirabile prin perseverența și tenacitatea ei, barba albă, *Barbă-Albă*, a înălțat gloriosul (!?) vultur german cu două capete pe turnurile orașului *răsculat*, unde cu mai bine de 600 de ani în urmă împăratul *Barbă-Roșie* a arborat aceeași flamură ca *simbol al suveranității Germaniei asupra Italiei*. Această suveranitate ne aparține și astăzi“.

Astfel vorbește d-l Levin Schücking de la „Kölnische Zeitung“.

Cînd, după o luptă de cinci zile, croații și pandurii lui Radetzky au fost izgoniți din Milano de un popor neînarmat ; cînd „admirabila armată“, zdrobită la Goito s-a retras la Verona — lira politică a „amicului meu Levin cu ochii de fantomă“ a amuțit ! Dar de cînd armata austriacă, primind întăriri, în urma trădării pe cît de lașă pe atît de neabilă a lui Carol-Albert — trădare pe care noi am prorocît-o în nenumă-

* Vezi volumul de față, pag. 381—386. — *Nota Red.*

rate rînduri —, a repurtat o victorie nemeritată, de atunci publicişti vecini cu noi au reapărut pe scenă, de atunci trîmbează ei „ocara spălată“, de atunci se încumetă ei să facă o paralelă între Frederic Barbarossa și Radetzky barba bianca, de atunci eroicul Milano, care a înfăptuit cea mai glorioasă revoluție a anului 1848, nu este decît un „oraș răscolat“, de atunci ne aparține nouă, germanilor, cărora niciodată nu ne aparține nimic, „suveranitatea asupra Italiei“ !

„Flamurile noastre !“ Peticele negru-galbene ale reacțiunii lui Metternich, călcate în picioare la Viena — iată flamurile d-lui Schücking de la „Kölnische Zeitung“ !

„Gloriosul vultur german cu două capete !“ Acel monstru heraldic, pe care la Jemmapes, la Fleurus, la Millesimo, la Rivoli, la Neuwied, la Marengo, la Hohenlinden, la Ulm, la Austerlitz, la Wagram²²¹ l-a jumulit revoluția armată, iată „gloriosul“ cerber al d-lui Schücking de la „Kölnische Zeitung“ !

Cînd austrieicii sufereau înfringeri, ei erau austriecci, niște sonderbündleri²²², aproape niște trădători de patrie ; de cînd însă Carol-Albert a căzut în capcană, de cînd austrieicii au înaintat spre Ticino, ei au devenit „germani“, și „noi“ sîntem aceia care am înfăptuit toate acestea. Sîntem gata să recunoaștem că „Kölnische Zeitung“ a repurtat victoriile de la Volta și Custozza și că a cucerit Milano²²³ ; în acest caz însă ea își asumă și răspunderea pentru brutalitățile și infamiile — pe care le cunoaște prea bine — comise de acea armată de barbari „admirabilă prin perseverența și tenacitatea ei“ — întocmai cum la timpul său și-a asumat răspunderea pentru masacrele din Galiția.

„Această suveranitate ne aparține și astăzi. Italia și Germania sînt națiuni în jurul cărora, așadar, natura și istoria au împletit o legătură, pe care le-a unit providența și care sînt înrudite între ele cum sînt înrudite știința și arta, ideea și sentimentul“ —,

cum sînt înrudiți d-l Brüggenmann și d-l Schücking !

Și tocmai pentru a demonstra că Germania și Italia „sînt unite de providență“, de aceea de 2.000 de ani încoace germanii și italienii s-au războit în permanență, de aceea italienii au scuturat mereu jugul german, de aceea sîngele german a înroșit de atîtea ori străzile orașului Milano !

Tocmai pentru că Italia și Germania „sînt înrudite“, Radetzky și Welden au jefuit și pîrjolit toate orașele venețiene !

Amicul meu Levin cu ochii de fantomă pretinde acum să renunțăm la Lombardia pînă la Adige, deoarece poporul nu

ne vrea, chiar dacă cîțiva bieți „cittadini” * (tărani le spune savantul domn Schücking contadinilor) i-au primit pe austrieci cu aclamații. Dar dacă ne vom comporta ca „un popor liber”, „poporul italian ne va întinde bucuros mîna, pentru a se lăsa condus *de noi* pe drumul pe care nu poate merge singur, pe drumul libertății”.

Intr-adevăr! Italia, care și-a cucerit libertatea presei, curți cu juri, o Constituție, încă înainte ca Germania să se fi trezit din somnul ei adînc; Italia, care a înfăptuit la Palermo prima revoluție din acest an; Italia, care la Milano a înfrînt fără arme pe „neîntrecuții” austrieci, — Italia nu poate merge pe drumul libertății fără a fi condusă de Germania, adică de un Radetzky! Firește, dacă pentru a merge pe drumul libertății este nevoie de o Adunare de la Frankfurt, de o putere centrală fără nici o importanță, de 39 de Sonderbünde și de „Kölnische Zeitung”...

Așadar, pentru ca italienii „să se lase conduși pe drumul libertății” de germani, d-l Schücking nu vrea să cedeze Tirolul italian și Ținutul venețian pentru a le da ca feude unui arhiduce austriac, și trimite „la Roma 2.000 de soldați din trupele imperiale din sudul Germaniei pentru a-l ajuta pe locțiitorul lui Hristos să facă liniște în propria sa casă”.

Dar vai!

Uscatul francezii și rușii îl au,
 Britanicii au marea, se știe.
 Iar noi stăpînim un văzduh de visări
 În netăgăduita domnie.

Hegemonia noastră e-aici.
 Și stăm dîrji, ca dintr-o bucată,
 Nu ca alte popoare ce pe searbăd pămînt
 Duc viața lor împiedicată ²²⁴.

Și tocmai acolo sus, în văzduhul de visări, ne aparține nouă și „supremația asupra Italiei”. Acest lucru îl știe d-l Schücking mai bine ca oricine. După ce a expus, în folosul imperiului german, această îndrăzneală politică de supremație, el încheie suspinînd:

„Această politică grandioasă, generoasă, politică demnă de o putere cum este imperiul german, din păcate a fost întotdeauna considerată la noi drept fantezistă, și așa va mai fi considerată, probabil, încă multă vreme”!

* — „orășeni”. — Nota Trad.

Noi îl recomandăm pe d-l Schücking pentru postul de portar și străjer al onoarei germane pe înălțimea defileului Stilfs. De acolo foiletonistul în zale al lui „Kölnische Zeitung” își va roti privirea asupra Italiei și va veghea ca să nu fie știrbită nici o iotă din „supremația Germaniei asupra Italiei”, și abia atunci Germania va putea să doarmă liniștită.

Scris de F. Engels
la 26 august 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 87
din 27 august 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

„Zeitungs-Halle“ despre Provincia renană

Colonia, 26 august. În „Berliner Zeitungs-Halle” a apărut un articol cu următorul cuprins :

„Nu demult am avut prilejul să vorbim despre faptul că a venit o vreme în care din vechile organisme de stat dispare tot mai mult spiritul care timp îndelungat le-a unit laolaltă. În ceea ce privește Austria, desigur că nimeni nu s-ar putea îndoi de acest lucru; dar și în Prusia sînt zi de zi tot mai manifeste semnele acestei vremi care confirmă părerea noastră și în fața căroră nu ne este permis să închidem ochii. În prezent există un singur interes care mai poate lega toate provinciile Germaniei de statul prusian, și anume interesul pentru dezvoltarea instituțiilor de stat liberale, interesul pentru crearea și dezvoltarea prin eforturi comune a unor forme noi, libere de relații sociale. Este greu de crezut că Silezia, care a pășit ferm pe calea progresului politic și social, se va simți bine în cadrul Prusiei, în cazul că Prusia ca stat nu va satisface întru totul acest interes. Despre provincia Saxonia se știe îndeobște că de cînd a fost încorporată în statul prusian, ea îi este ostilă. Cît privește Provincia renană, desigur că fiecare își amintește de amenințările proferate aici înainte de 18 martie de deputați ai acestei provincii și cum au influențat ei schimbarea bruscă a lucrurilor. În această provincie crește spiritul de înstrăinare. Un manifest, mult mai răspîndit, pe care nu este indicat numele editorului și nici locul unde a fost editat, constituie o nouă dovadă în această privință”.

Cititorii noștri cunosc, desigur, manifestul despre care vorbește „Zeitungs-Halle”.

Este într-adevăr îmbucurător pentru noi faptul că, în sfîrșit, s-a găsit cel puțin un berlinez care să înțeleagă că nici pentru Germania și nici mai ales pentru Provincia renană Berlinul nu este Paris. Berlinul începe să-și dea seama că nu ne poate governa, că nu e în stare să capete acea autoritate de care trebuie să se bucure o capitală, Berlinul și-a dovedit cu prisosință incompetența în timpul semirevoluției din martie, în timpul asaltului asupra arsenalului și al ultimelor tulburări²²⁵. La nehotărîrea pe care o manifestă poporul berlinez se mai adaugă lipsa totală de oameni capabili care se observă

în toate partidele. În cursul întregii mișcări, începînd din februarie, nu s-a găsit nimeni care să fi fost în stare să conducă partidul său. Spiritul în această capitală a „spiritului“ are toată bunăvoința, dar este tot atît de nevolnic ca și carnea. Chiar și pe Hansemann, Camphausen și Milde al lor, berlinezii au fost nevoiți să și-i aducă de la Rin sau din Silezia. Departe de a fi un Paris german, Berlinul nu este nici măcar o Vienă prusacă. Berlinul nu este o capitală, ci un oraș de „reședință“.

Este în orice caz lăudabil că însuși Berlinul a ajuns să se convingă de un lucru pe care de multă vreme pe Rin îl cunoaște toată lumea, anume că unitatea Germaniei se poate înfăptui *numai prin destrămarea* așa-ziselor mari puteri germane. Noi n-am tăinuit niciodată părerea noastră în această privință. Nu ne entuziasmăm nici pentru gloria trecută și nici pentru gloria prezentă a Germaniei, nici pentru războaiele de eliberare, nici pentru „victoriile glorioase ale armelor germane“ repurtate în Lombardia și în Schleswig. Dar pentru ca din Germania să se aleagă vreodată ceva, ea trebuie să se concentreze, trebuie să devină un stat unic, nu numai în vorbe, dar și în fapt. Firește însă, pentru aceasta este nevoie înainte de toate să nu mai existe „nici Austria, nici Prusia“ ²²⁶.

De altfel „spiritul“ care „timp îndelungat“ ne-a „unit“ de vechea Prusie era un spirit foarte palpabil, foarte brutal; era spiritul celor 15.000 de baionete și a unui anumit număr de tunuri. Nu degeaba a fost înființată aici la Rin o colonie de soldați formată din polonezi din Silezia superioară și din cassubi. Nu degeaba a fost înrolat tineretul nostru în garda berlineză. S-a recurs la un asemenea procedeu nu pentru a ne împăca pe noi cu celelalte provincii, ci pentru a ațîța o provincie împotriva alteia, pentru a exploata în interesul despotismului patriarhal-feudal ura națională dintre germani și slavi, ura locală a fiecărei provincii germane, fie ea cît de mică, împotriva tuturor provinciilor învecinate. „Divide et impera!“ *

Intr-adevăr, este timpul ca rolul fictiv pe care „provinciile“, adică iuncherimea din Uckermark și din Pomerania răsăriteană, l-au atribuit berlinezilor prin adresele lor panice și pe care berlinezii s-au grăbit să și-l asume să înceze în sfîrșit. Berlinul nu este și nu va deveni niciodată cen-

* — „Dezbină și stăpînește!“ — Nota Trad.

trul revoluției, capitala democrației. Numai fantezia nobilimii brandenburgheze, pe care o înspăimintă falimentele, condamnările la închisoare pentru neplata datoriilor și stîlpii de felinar puteau să-i atribuie Berlinului acest rol, numai cochetăria vanitoasă a berlinezului putea să-și închipuie că această nobilime reprezintă provinciile. Noi recunoaștem revoluția din martie, dar numai atît cît a însemnat ea în realitate, și nu mai mult. Cea mai mare lipsă a ei este faptul că nu le-a insuflat un spirit revoluționar *berlinezilor*.

„Zeitungs-Halle“ crede că prin instituții liberale poate fi din nou sudat organismul aflat în plină descompunere al statului prusian. Dimpotrivă ! Cu cît aceste instituții vor fi mai liberale, cu atît mai lesne se vor separa unele de altele elementele eterogene, cu atît mai limpede va reieși necesitatea separării lor, cu atît mai mult se va vădi incapacitatea politicienilor berlinezi din toate partidele.

Repetăm : Provincia renană nu are nimic împotrivă ca în cadrul *Germaniei* să rămînă împreună cu provinciile vechi-prusiene. Dar a o sili să rămînă pe vecie în cadrul Prusiei, indiferent dacă Prusia va fi un stat absolutist, constituțional sau democratic, aceasta ar însemna a face imposibilă unitatea Germaniei, ba ar însemna chiar — exprimăm părerea unanimă a poporului — a lipsi Germania de un ținut întins și frumos din dorința de a-l păstra pentru Prusia.

Scris de F. Engels
la 26 august 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 87
din 27 august 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Mediație și intervenție. Radetzky și Cavaignac

Peste vreo trei săptămâni (la 21 septembrie) expiră armistițiul²²⁷ încheiat în urma actului de trădare comis de Carol-Albert. Franța și Anglia și-au oferit serviciile ca mediatori. După cum se poate citi în ziarul lui Cavaignac „Spectateur Républicain”, Austria încă nu s-a pronunțat pînă acum dacă acceptă sau refuză această propunere. Enervat în cele din urmă de lipsa de politețe a Austriei, dictatorul Franței amenință cu intervenția armată în caz că guvernul vienez nu va răspunde pînă la o anumită dată, sau va respinge propunerea de mediere. Va îngădui oare Austria ca tocmai acum, după victoria asupra democrației de la Viena și după înfrîngerea „rebelilor” italieni, un Cavaignac să-i dicteze pacea? Austria știe foarte bine că burghezia franceză vrea „pace cu orice preț”, că în genere burgheziei îi este absolut indiferent dacă Italia va fi liberă sau va fi subjugată, și că ea va admite totul cu condiția ca să nu fie compromisă în fața lumii și astfel să se vadă silită, împotriva voinței ei, să pună mina pe sabie. Se spune că Radetzky va face o scurtă vizită la Viena pentru a spune un cuvînt decisiv în legătură cu mediația. Pentru aceasta nu este nevoie să se ducă la Viena. Politica lui precumpănește acum, și părerea lui nu-și va pierde din greutate chiar dacă ar rămîne la Milano. Dacă Austria ar accepta condițiile păcii așa cum au fost propuse de Anglia și Franța, ea ar face acest lucru nu de frica intervenției lui Cavaignac, ci din motive mult mai stringente și mai urgente.

Intocmai ca și germanii, italienii s-au lăsat înșelați de evenimentele din martie. Italienii au crezut că de data aceasta s-a sfîrșit în orice caz cu dominația străină; germanii și-au închipuit că vechiul sistem a fost înmormîntat pentru totdeauna. În realitate însă, în Italia dominația străină este mai insuportabilă ca oricînd, iar în Germania vechiul sistem și-a

revenit de pe urma celor cîtorva lovituri primite în martie, și se comportă cu și mai multă cruzime și sete de răzbunare.

Greșeala italienilor constă acum în aceea că ei așteaptă salvarea din partea actualului guvern al Franței. Numai căderea acestui guvern i-ar putea salva. Italienii mai greșesc atunci cînd cred că este posibilă eliberarea țării lor, acum, cînd în Franța, Germania etc. democrația pierde pe zi ce trece mai mult terenul. Reacțiunea, ale cărei lovituri au zdrobit acum Italia, nu este un fenomen italian, ci un fenomen european. Italia nu se poate elibera singură din ghearele acestei reacțiuni, și cu atît mai puțin făcînd apel la burghezia franceză, care constituie tocmai pilonul reacțiunii din întreaga Europă.

Trebuie învinsă mai întii reacțiunea din Franța însăși, ca să poată fi distrusă reacțiunea din Italia și Germania. Trebuie deci mai întii proclamată în Franța republica democrat-socială, trebuie mai întii proletariatul francez să vină de hac burgheziei sale și abia apoi ne vom putea gîndi la o victorie trainică a democrației în Italia, în Germania, în Polonia, în Ungaria și în alte țări.

Scris de F. Engels
la 31 august 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 91
din 1 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Condamnările la moarte de la Anvers

Colonia, 2 septembrie. Belgia, statul constituțional model, a dat o nouă dovadă strălucită a superiorității instituțiilor sale. Șaptesprezece condamnări la moarte din cauza istoriei ridicole cu Risquons-Tout!²²⁸. Șaptesprezece condamnări la moarte pentru a răzbuna ofensa adusă neprihănitei națiuni belgiene de câțiva nătăfleți nechibzuiți, de câțiva naivi plini de speranță, care au încercat să ridice un capăt al mantiei ei constituționale! Șaptesprezece condamnări la moarte — ce cruzime!

Este cunoscută istoria cu Risquons-Tout. La Paris niște muncitori belgieni au pus la cale o invazie republicană în patria lor. Acțiunea lor a fost sprijinită de democrați belgieni veniți de la Bruxelles. Ledru-Rollin a stimulat-o și el pe cât a putut. Lamartine, trădătorul cu „suflet nobil“, care nu precupețea cuvintele frumoase și faptele josnice fie că era vorba de democrați străini, fie de democrați francezi, Lamartine, care se fălește că a conspirat cu anarhia, la fel cum conspiră paratrăsnetul cu fulgerul, — Lamartine a sprijinit mai întâi legiunea belgiană, pentru ca ulterior s-o trădeze cu atît mai sigur. Legiunea s-a pus în mișcare. Delescluze, comisarul guvernului în departamentul Nord, a denunțat prima coloană funcționarilor belgieni de la calea ferată; datorită acestei trădări, trenul care o transporta s-a pomenit pe teritoriul belgian, înconjurat de baionete belgiene. A doua coloană, condusă de *trei spioni belgieni* (un membru al guvernului provizoriu de la Paris ne-a spus acest lucru, și întregul mers al procesului o confirmă), a fost îndrumată de conducătorii ei trădători într-o pădure de pe teritoriul belgian, unde îi așteptau, bine camuflate, tunuri încărcate; o parte din ei au fost decimați, o altă parte au fost luați prizonieri.

Acest neînsemnat episod al revoluțiilor din 1848, comic din cauza multiplelor trădări și a proporțiilor pe care le-a

căpătat în Belgia, a servit parchetului din Bruxelles drept canavaua pe care a brodat cea mai colosală conspirație din cîte s-au pus vreodată la cale. Bătrînul general Mellinet, eliberatorul Anversului, Tedesco, Ballin, pe scurt democrații cei mai hotărîți și mai activi din Bruxelles, Liège și Gand au fost implicați în acest proces. D-l Bavay l-ar fi implicat și pe Jottrand din Bruxelles, dacă d-l Jottrand n-ar fi știut unele lucruri și n-ar fi deținut unele documente care, dacă ar fi fost date publicității, ar fi compromis în modul cel mai rușinos întregul guvern belgian, inclusiv pe înțeleptul Leopold.

Pentru ce au fost arestați acești democrați, pentru ce s-au intentat procese din cele mai monstruoase împotriva unor oameni care erau tot atît de străini de toată această afacere ca și jurații în fața cărora au compărut? Pentru a băga frica în burghezia belgiană și, profitînd de această frică, să se poată încasa impozitele excesive și împrumuturile forțate care să cimenteze gloriosul edificiu al statului belgian, și cu achitarea cărora lucrurile stăteau destul de prost!

Acuzații au fost prin urmare trimiși în fața juraților din Anvers, în fața elitei acelor băutori de bere faro* flamanzi cărora patosul abnegației politice franceze le este tot atît de străin ca și siguranța calmă a impunătorului materialism englez, în fața acelor negustori de pește sărat care vegetează o viață întreagă mînați de cel mai meschin utilitarism mic-burghez, de cea mai obtuză și mai oribilă goană după profit. Marele Bavay știa cu cine are de-a face și se bizuia pe frica acestor oameni.

Intr-adevăr, s-a văzut oare vreodată la Anvers vreun republican? Acum, 32 din acești monștri stăteau în fața populației înspăimîntate a Anversului; iar jurații, dîrdîind de frică împreună cu prea înțelepții judecători, au predat 17 dintre acuzați mizericordiei articolului 86 și urm. din Codul penal, adică pedepsei cu moartea.

Și pe vremea terorii din 1793 s-au înscenat procese și s-au pronunțat sentințe, care aveau la bază alte fapte decît acele invocate oficial; dar un proces care să se illustreze prin atîta nêrușinare și minciună grosolană, atîta ură oarbă și părtiniri-toare n-a condus nici chiar fanaticul Fouquier Tinville. Și se află oare Belgia în plin război civil, oare la granițele ei jumătate din Europa conspiră cu rebelii, așa cum s-a întîmplat în Franța în 1793? Patria este cumva în pericol? A căpătat oare

* — bere care se bea în Belgia. — *Nota Trad.*

coroana vreo fisură? — Dimpotrivă, nimeni nu se gîndește să subjuge Belgia, iar înțeleptul Leopold tot mai călătorește zilnic fără escortă de la Laeken la Bruxelles și de la Bruxelles la Laeken!

Ce a comis bătrînul Mellinet, în vîrstă de 81 de ani, ca jurații și judecătorii să-l condamne la moarte? Bătrînul soldat al republicii franceze a salvat în 1831 ultima rămășiță a onoarei belgiene: el a eliberat Anversul și de aceea Anversul îl condamnă la moarte! Toată vina sa constă în faptul că a apărut pe un vechi prieten de al său, Becker, împotriva suspiciunilor presei oficiale belgiene și că nu a șters din amintirea sa sentimentele de prietenie pe care le nutrea pentru dînsul nici pe cînd acesta conspira la Paris. Cu conspirația el nu a avut absolut nici o legătură. Și pentru aceasta el a fost condamnat, fără multă vorbă, la moarte.

Dar Ballin! El a fost un prieten al lui Mellinet și-l vizita adesea. A fost văzut împreună cu Tedesco într-o cafenea, motiv suficient pentru a-l condamna la moarte.

Și, în sfîrșit, Tedesco! N-a fost el membru al Uniunii muncitorilor din Germania și n-a avut el legături cu persoane cărora poliția belgiană le-a strecurat pumnale de teatru? Se poate oare contesta că a fost văzut împreună cu Ballin într-o cafenea? Va să zică există dovezi că Tedesco a provocat bătălia popoarelor de la Risquons-Tout, deci la eșafod cu el!

Și la fel și cu ceilalți.

Sîntem mîndri că-i putem numi prieteni pe unii dintre acești „conspiratori” care au fost condamnați la moarte pentru simplul motiv că sînt democrați. Și, dacă presa venală belgiană îi împrășcă cu noroi, vrem să apărăm cel puțin onoarea lor în fața democrației germane; dacă patria lor îi reneagă, noi sîntem alături de ei.

Cînd președintele a pronunțat condamnarea lor la moarte, ei au exclamat plini de entuziasm: „Trăiască republica!”. În tot cursul procesului, ca și în momentul pronunțării sentinței, ei au dat dovadă de o fermitate cu adevărat revoluționară.

Și acum să ascultăm ceea ce spune în această privință jalnica presă belgiană.

„Sentința — spune „Journal d'Anvers” — n-a stîrnit mai multă senzație în oraș decît întregul proces, care aproape că n-a trezit nici un interes. Numai în rîndurile claselor muncitoare” (citește: în rîndurile lumpenproletariatului) „întîlnești un sentiment ostil paladinilor republicii; restul populației nu se prea interesează de acest proces; pentru ea ridicolul unei tentative de revoluție nu pare anihilat printr-o condamnare la moarte, în a cărei executare oricum nu crede nimeni”.

Desigur, dacă s-ar fi oferit locuitorilor oraşului Anvers spectacolul interesant al ghilotinării a 17 republicani în frunte cu bătrînul Mellinet, salvatorul Anversului, ei s-ar fi interesat de acest proces !

Ca şi cum cruzimea guvernului belgian, a juraţilor belgieni şi a tribunalelor belgiene n-ar consta tocmai în faptul că se joacă cu condamnările la moarte !

„Guvernul — spune „Libéral Liégeois“ — a vrut să dea dovadă de *tărie*, dar n-a reuşit să dea dovadă decît de *cruzime*“.

E drept că aceasta a fost dintotdeauna soarta naţiunii flamande.

Scris de F. Engels
la 2 septembrie 1848

Se tipăreşte după textul ziarului
Tradus din limba germană

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 93
din 3 septembrie 1848

Marx și supușenia prusiană ²²⁹

Colonia, 4 septembrie. După cum am mai pomenit cu altă ocazie *, redactorul-șef al „Noii gazete renane”, Karl Marx, a intrat într-un conflict din cauza supușeniei prusiene. Se vădește aici din nou la ce măsuri se recurge pentru a escamota promisiunile din martie. Cum se prezintă realmente chestiunea reiese din următorul document, pe care Marx l-a trimis ministrului de interne, d-l Kühlwetter :

Domnule ministru !

Prin prezenta îmi permit să vă înaintez o contestație împotriva unei hotărâri a administrației regionale regale de aici care se referă la persoana mea.

În 1843 am plecat din țara mea natală — Prusia renană — pentru a mă stabili în mod provizoriu la Paris. În 1844 am aflat că din cauza lucrărilor mele Oberpräsidiumul regal din Koblenz a emis un mandat de arestare împotriva mea, care a fost trimis la toate punctele de frontieră organelor polițienești respective. Această știre a fost publicată și în ziarele din Berlin supuse cenzurii. — Din acel moment eu m-am considerat emigrant politic. Ulterior, în ianuarie 1845, la cererea directă a guvernului prusian de atunci am fost expulzat din Franța și m-am stabilit în Belgia. Întrucît însă și aici guvernul prusian a intervenit pe lângă guvernul belgian ca să fiu expulzat, m-am văzut nevoit să renunț în cele din urmă la cetățenia prusiană. — A trebuit să recurg la această măsură extremă pentru nu mai fi supus unor asemenea urmăriri. — Cea mai bună dovadă că am cerut consensul de emigrare numai silit de împrejurări este faptul că n-am primit cetățenia

* Vezi volumul de față, pag. 410. — *Nota Red.*

3018

POLICE GÉNÉRALE
DU ROYAUME

Passé-Port

valable pour un an.

DÉPARTEMENT
de Seine

SOUS-PRÉFECTURE
de Paris

COMMUNE
de Paris

Registre des Étrangers
28. 272

SIGNALEMENT.

Âge de 39 ans

taille d'un mètre

cheveux noirs

front haut

oreilles larges

nez droit

nez moyen

bouche moyenne

lèvres hautes

menton rond

voix basse

teint brun

SIGES PARTICULIERS.

Signature du Porteur
Charles Marx

Reçu à Paris, le 30 Mars 1848.

Notre Préfet de Police

Je soussigné, Préfet de Police, certifie que le citoyen Charles Marx, né le 15 Mars 1809 à Paris, département de Paris, est le mari de Mme. Marie-Anne Marx, née le 15 Mars 1809 à Paris, département de Paris, et qu'il a été déclaré étranger à Paris le 15 Mars 1848.

Je lui donne acte de protection, en cas de besoin.

Décreté sur Paris

Fait à Paris, le 30 Mars 1848.

Le Préfet de Police
Charles Marx

Le Secrétaire
Charles Marx

158972

Reçu à Paris, le 30 Mars 1848.

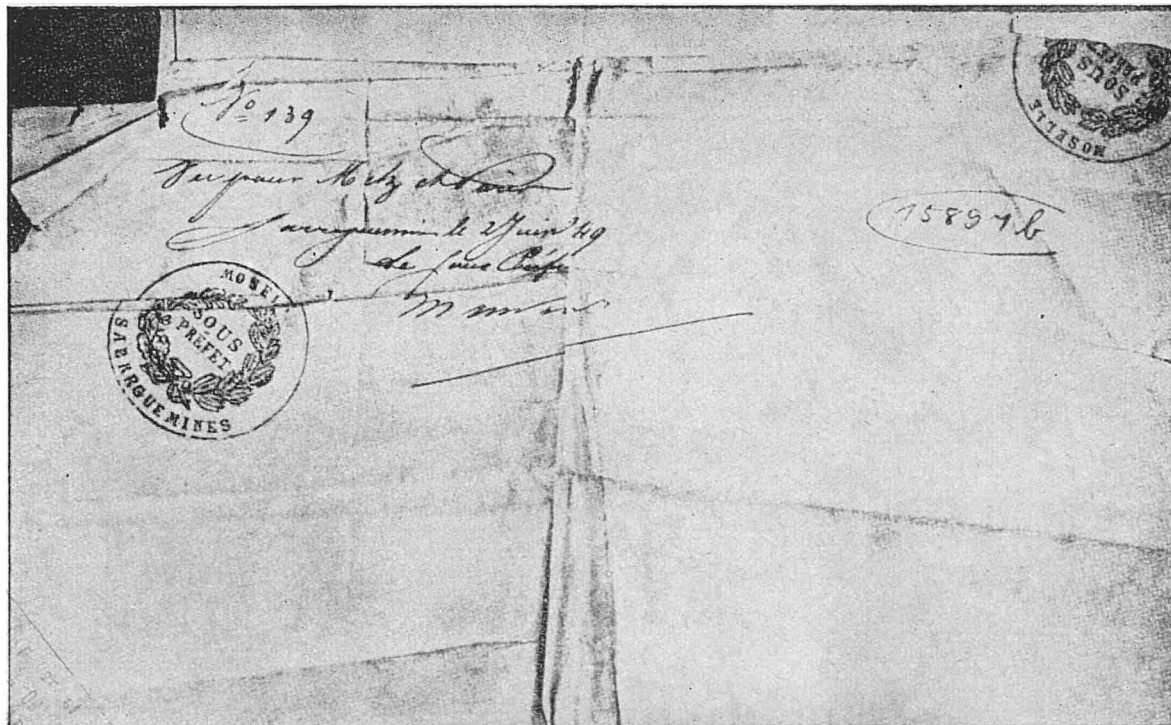
Le Préfet de Police
Charles Marx

Le Secrétaire
Charles Marx

Pașaportul lui K. Marx pe 1848—1849
(prima pagină)



Pașaportul lui K. Marx pe 1848—1849
(pagina a doua)



Pașaportul lui K. Marx pe 1848—1849
(pagina a treia)

nici unui alt stat, deși ea mi-a fost oferită în Franța după revoluția din februarie de către membri ai guvernului provizoriu.

După revoluția din martie m-am întors în patrie și în aprilie am cerut, la Colonia, să mi se acorde cetățenia, ceea ce consiliul municipal de aici a aprobat imediat. — Potrivit legii din 31 decembrie 1842, dosarul a fost înaintat spre confirmare administrației regionale regale. Acum am primit de la directorul poliției din localitate, d-l Geiger, o adresă cu următorul conținut :

„Prin prezenta aducem la cunoștința domniei-voastre că administrația regională regală, luind în considerație situația în care v-ați aflat pînă în momentul de față, găsește că nu e cazul să facă uz în favoarea dv. de dreptul pe care îl are în conformitate cu § 5 al legii din 31 decembrie 1842 de a acorda unui străin supușenia prusiană. În consecință, veți fi considerat și pe viitor ca străin (§§ 15 și 16 din menționata lege).

Colonia, 3 august 1848

Directorul poliției,

(semnat) Geiger

Nr. 2.678

Domniei-sale d-lui dr. Marx, loco"

Consider că rezoluția administrației regionale regale contravine legii pentru următoarele motive :

Potrivit hotărîrii Bundestagului din 30 martie a.c. pot alege și pot fi aleși în Adunarea națională germană și emigranți politici dacă se reîntorc în Germania și declară că vor să-și redobîndească cetățenia germană.

Hotărîrea Preparlamentului, care, fără a avea putere directă de lege, trebuie totuși considerată ca un criteriu în ceea ce privește perspectivele poporului german și promisiunile care i-au fost făcute imediat după revoluție, acordă dreptul de vot activ și pasiv chiar acelora dintre emigranții politici care au devenit *cetățeni ai altor țări*, dar care vor să-și redobîndească cetățenia germană.

În orice caz, hotărîrea Bundestagului și regulamentul electoral respectiv al guvernului Camphausen au putere de lege în Prusia.

Intrucît în cererea mea prin care solicitam dreptul de domiciliere în Colonia mi-am exprimat destul de limpede dorința de a redobîndi cetățenia germană, rezultă că am obținut prin aceasta dreptul de a alege și de a fi ales în Adunarea națională germană și că mă pot deci prevala cel puțin de cetățenia germană.

Din momentul însă în care mă bucur de cel mai înalt drept pe care-l poate avea un german, mi se poate cu atât mai puțin refuza dreptul, mai limitat, la cetățenia *prusiană*.

Administrația regională regală din Colonia se referă la legea din 31 decembrie 1842. Coroborată cu sus-citata hotărîre a Bundestagului, și această lege pledează în favoarea mea.

În conformitate cu § 15, alin. 1 și 3 se pierde dreptul la cetățenia prusiană prin retragerea acestei calități la cererea supusului respectiv sau după o ședere de 10 ani în străinătate. După revoluție s-au reîntors în patrie mulți emigranți politici care au stat mai mult de 10 ani în străinătate și care, prin urmare, în conformitate cu § 15 al sus-menționatei legi, pierduseră, ca și mine, calitatea de cetățean prusian. Unii dintre ei, de pildă d-l J. Venedey, dețin chiar mandate în Adunarea națională germană. — „Organele polițienesti” prusiene (§ 5 al legii) ar fi putut deci, dacă ar fi vrut, să refuze și acestor legiuitori germani cetățenia prusiană!

În sfârșit, consider absolut inadmisibil că administrația regională regală de aici, respectiv d-l director de poliție, Geiger, folosește în adresa pe care mi-a trimis-o termenul de „supus”, cînd atât fostul guvern cîț și cel actual au eliminat acest termen din toate actele oficiale, înlocuindu-l cu cel de „cetățean”. — Tot atât de inadmisibil este faptul, chiar abstracție făcînd de cetățenia mea prusiană, de a mă califica pe mine, cetățean al Reichului german, drept „străin”.

Mai departe, dacă administrația regională regală refuză să-mi confirme cetățenia prusiană „avînd în vedere situația mea de pînă acum” nu poate fi vorba de situația mea materială, întrucît, în conformitate chiar cu litera legii din 31 decembrie 1842, numai consiliul municipal din Colonia este chemat să hotărască în această privință, și el a hotărît în favoarea mea. Poate fi vorba numai de activitatea mea ca redactor-șef la „Noua gazetă renană”, și atunci înseamnă: avînd în vedere convingerile mele democratice și atitudinea mea opoziționistă față de guvernul actual. — Dar chiar dacă ar fi de resortul administrației regionale regale de aici sau al Ministerului de Interne din Berlin — ceea ce contest — să-mi refuze în acest caz special, care se încadrează în prevederile hotărîrii Bundestagului din 30 martie, cetățenia prusiană, asemenea motive tendențioase puteau fi invocate numai în vechiul stat polițienesc, nicidecum însă în Prusia revoluționară, unde există un guvern responsabil.

În sfârșit, trebuie să mai adaug că d-l director de poliție Müller, căruia i-am arătat că în această situație nesigură nu pot să-mi mut familia de la Trier la Colonia, m-a asigurat că renaturalizarea mea nu va întâmpina nici o obiecție.

Din toate aceste motive solicit, domnule ministru, ca să dați dispoziție administrației districtuale regale de aici să-mi confirme dreptul de domiciliere (petiția) care mi-a fost acordat de consiliul municipal local, conferindu-mi prin aceasta din nou calitatea de cetățean prusian.

Primiți, domnule ministru, asigurarea înaltei mele considerații.

Colonia, 22 august 1848

Karl Marx

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 94
din 5 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Armistițiul cu Danemarca

Colonia, 7 septembrie.

„Ce se va alege de Germania dacă Prusia nu va mai sta în fruntea ei, dacă armata Prusiei nu va mai apăra onoarea Germaniei, dacă puterea și influența Prusiei ca mare putere vor fi cedat locul puterii fictive a unui guvern central german iluzoriu?”

Așa se laudă partidul prusac — partidul eroilor devizei „Cu Dumnezeu înainte, pentru rege și patrie” —, nobilimea contrarevoluționară din Pomerania orientală și din Uckermark.

Ei bine, Prusia *a stat* în fruntea Germaniei, Prusia a apărat onoarea Germaniei în Schleswig-Holstein.

Și care a fost rezultatul? După un șir de victorii ușoare și lipsite de glorie asupra unui inamic slab, după un război paralizat de cea mai lașă dintre diplomații, după cele mai rușinoase retrageri din fața unei armate *învinse*, a urmat în sfârșit un armistițiu, care a fost însă atât de dezonorant pentru Germania, încât chiar un general *prusac* a găsit de cuviință să nu-l semneze.

Ostilitățile și tratativele au început din nou. Regentul imperial a dat mandat guvernului prusian să încheie armistițiul; acest mandat *nu era contrasemnat de nici unul dintre miniștrii Reichului* și, ca atare, nu avea *nici o valabilitate*. El recunoștea primul tratat de armistițiu, însă cu următoarele modificări: 1) să se cadă de acord în ceea ce privește membrii noului guvern din Schleswig-Holstein încă înainte de încheierea armistițiului, „în așa fel încât să se poată considera garantate existența și activitatea rodnică a noului guvern”; 2) toate legile și decretele emise de guvernul provizoriu pînă la încheierea armistițiului trebuie să-și păstreze deplina valabilitate; 3) comanda tuturor trupelor rămase în Schleswig-Holstein trebuie s-o aibă comandantul suprem german.

Comparînd aceste instrucțiuni cu stipulațiile primului proiect pruso-danez, reiese foarte limpede scopul lor. Ele nu asigură nici pe departe tot ceea ce putea cere Germania învingătoare; dar, făcînd unele concesii de formă, ele salvează în fond anumite situații.

Prima condiție trebuia să constituie o chezășie că în noul guvern orientarea schleswig-holsteiniană (germană) va fi precumpănitoare față de cea daneză. Și ce face Prusia? Ea consimte ca șeful partidului danez din Schleswig-Holstein, Karl Moltke, să devină șeful noului guvern, ca Danemarca să capete în guvern trei voturi față de două voturi cît avea Schleswig-Holstein.

A doua condiție trebuia să ducă la recunoașterea dacă nu a guvernului provizoriu însuși, recunoscut de Bundestag, cel puțin a activității lui de pînă acum. Hotărîrile lui trebuiau să-și păstreze valabilitatea. Și ce face Prusia? Sub pretextul că și Danemarca renunță la hotărîrile iluzorii luate la Copenhaga cu privire la cele două ducate — hotărîri care n-au avut niciodată măcar o umbră de putere de lege dincolo de insula Alsen * —, sub acest pretext Prusia contrarevoluționară consimte ca toate hotărîrile guvernului provizoriu să fie anulate.

În sfîrșit, a treia condiție trebuia să asigure recunoașterea prealabilă a unității celor două ducate și includerea lor în Germania; ea avea menirea să zădărnicească încercarea danezilor de a trece din nou în Schleswig, prin contrabandă, pe cetățenii din Schleswig care își făceau serviciul militar în armata daneză, întrucît toate trupele care urmau să rămînă în Schleswig și Holstein erau puse sub comanda comandantului suprem german. Ce face Prusia? Prusia se declară de acord ca trupele din Schleswig să fie despărțite de cele din Holstein, să fie scoase de sub comanda supremă a comandantului german și să fie puse pur și simplu la dispoziția noului guvern, care este danez în proporție de $\frac{3}{5}$.

În afară de aceasta, Prusia, care primise mandat să încheie un armistițiu de numai 3 luni (art. 1 al proiectului inițial), l-a încheiat cu de la sine putere pentru 7 luni; cu alte cuvinte, a acordat danezilor armistițiu în lunile de iarnă, atunci cînd flota, principala armă a danezilor, devenea inutilă pentru blocada coastelor germane și a celor din Schleswig și cînd gerul ar fi permis germanilor să treacă pe gheață Micul Belt,

* Denumirea daneză: Als. — Nota Red.

să cucerească insula Fünen* și să limiteze Danemarca la Seeland.

Într-un cuvînt, Prusia a călcat în picioare toate cele 3 puncte ale mandatului primit. Și de ce n-ar fi făcut-o? Mandatul *nici nu era contrasemnat!* N-a spus, oare, pe șleau d-l Camphausen, ambasadorul Prusiei pe lîngă puterea centrală, în scrisoarea sa din 2 septembrie adresată „excelenței”-sale (!!) d-l Heckscher, că „pe baza aceluia mandat” guvernul prusian „se consideră împuternicit să încheie fără rezerve armistițiul”?

Dar nu numai atît. Regentul imperial trimite pe subsecretarul „său” de stat, Max Gagern, la Berlin și de acolo în Schleswig ca să supravegheze tratativele. El îi dă un mandat care nici de astă dată *nu este contrasemnat*. D-l Gagern — cum a fost tratat la Berlin nu știm — sosește în ducate. Împuterniciții Prusiei se află la Malmö. Nu i se comunică nimic despre acest lucru. — La Lübeck are loc schimbul instrumentelor de ratificare. D-l Gagern este atunci înștiințat că faptul s-a consumat și că deci acum poate să se întoarcă liniștit acasă. Nenorocosul Gagern, cu mandatul său care n-a fost contrasemnat, nu poate să facă, desigur, altceva decît să se întoarcă la Frankfurt și să se plîngă de jalnicul rol pe care a trebuit să-l joace.

Așa s-a născut gloriosul armistițiu care leagă mîinile germanilor în perioada cea mai favorabilă pentru război, dizolvă guvernul revoluționar și Adunarea constituantă democratică din Schleswig-Holstein, anulează toate decretetele acestui guvern recunoscut de Bundestag, predă ducatele unui guvern danez condus de odiosul Moltke, smulge trupele originare din Schleswig din regimentele lor, le scoate de sub comanda supremă germană și le predă guvernului danez [al ducatelor] care le poate dizolva după bunul său plac, silește trupele germane să se retragă de la Königsau** pînă la Hanovra și Mecklenburg și predă Lauenburgul în mîinile vechiului guvern reacționar danez***.

Nu numai Schleswig-Holstein, ci întreaga Germanie, cu excepția vechii Prusii, este indignată de acest armistițiu

* Denumirea daneză: Fyn. — *Nota Red.*

** Denumirea daneză: Konge-aa. — *Nota Red.*

*** Această lovitură măiastră a fost săvîrșită în felul următor: vechiul guvern a fost dizolvat; după aceea Danemarca a reales pentru noul guvern un membru, Prusia pe al doilea, iar amîndouă împreună pe al treilea membru al acestui vechi guvern.

rușinos. Cît despre guvernul Reichului, căruia armistițiul i-a fost adus la cunoștință de către d-l Camphausen, la început, ce-i drept, a tremurat, dar în cele din urmă și-a asumat totuși răspunderea pentru el. Ce altceva putea să facă? Pe cît se pare, d-l Camphausen a recurs la amenințări, iar pentru guvernul Reichului, laș și contrarevoluționar, Prusia oficială mai constituie și astăzi o putere. Dar a venit apoi rîndul Adunării naționale. Era nevoie de ratificarea ei și, oricît este de exemplară comportarea acestei Adunări, „excelenței”-sale d-lui Heckscher îi era totuși rușine să se prezinte cu acest document. Cu mii de plecăciuni, cu cele mai umile rugăminți de a se păstra calmul și moderația, el a dat citire documentului. S-a stîrnit o furtună generală. Pînă și centrul de dreapta, ba chiar și o parte dintre cei de dreapta, însuși d-l *Dahlmann*, au fost cuprinși de o minie teribilă. Comisiile au fost însărcinate ca în termen de 24 de ore să prezinte un raport. Pe baza acestui raport s-a luat hotărîrea de a se opri imediat retragerea trupelor. Hotărîrea în privința armistițiului însuși n-a fost încă luată.

Adunarea națională a luat, în fine, o hotărîre energică, cu toate că guvernul declarase că va demisiona dacă hotărîrea va fi adoptată de Adunare. Această hotărîre nu înseamnă anularea, ci *violarea* armistițiului. Ea va provoca în ducate nu numai agitație, ci și o rezistență fățișă împotriva realizării armistițiului, împotriva noului guvern, și va atrage după sine noi complicații.

Avem totuși puține speranțe ca Adunarea să respingă armistițiul însuși. E de ajuns ca d-l Radowitz să atragă de partea sa numai nouă voturi ale centrului ca el să aibă majoritatea. Și oare n-o să reușească el să facă acest lucru în cursul celor cîteva zile pînă la rezolvarea chestiunii?

În caz că Adunarea va hotărî să mențină armistițiul, vom avea proclamarea republicii și război civil în Schleswig-Holstein, puterea centrală ajunsă la cherecul Prusiei, disprețul general al întregii Europe față de puterea centrală și de Adunare și, totodată, destule complicații pentru a strivi orice viitor guvern al Reichului sub povara unor dificultăți de neînvins.

În caz că Adunarea va hotărî să denunțe armistițiul, vom avea un război european, o ruptură între Prusia și Germania, noi revoluții, descompunerea Prusiei și *adevărata unitate a Germaniei*. Ar trebui ca Adunarea să nu se lase intimidată, întrucît cel puțin două treimi din Prusia sînt de partea Germaniei.

Nu vor prefera oare reprezentanții burgheziei din Frankfurt să înghită orice insultă, nu vor prefera ei să trăiască sub jugul Prusiei decât să riște un război revoluționar în Europa, decât să se expună unor noi furtuni care ar periclita propria lor dominație de clasă în Germania?

Noi credem că da. În firea burgheziei este prea puternic înrădăcinată lașitatea. Noi *nu* avem încredere că Adunarea de la Frankfurt va salva în Schleswig-Holstein onoarea Germaniei, pe care a terfelit-o deja în Polonia.

Scris de F. Engels
la 7 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 97
din 8 septembrie 1848

Căderea guvernului faptelor

Colonia, 8 septembrie, ora 10 seara. Guvernul faptelor a căzut. După ce „s-a poticnit” de mai multe ori, s-a menținut numai datorită nerușinării sale. Până la urmă, pretențiile tot mai mari ale guvernului au arătat Adunării care a fost misterul existenței guvernului.

În ședința de ieri a Adunării conciliatoare a fost dezbătută **propunerea lui Stein**²³⁰. Propunerea suna astfel :

„Este o datorie imperioasă a guvernului să emită fără întârziere ordinul hotărît la 9 august în scopul liniștirii țării și a evitării unei rupturi cu Adunarea”.

Guvernul a declarat că nu va face nici o concesie, nu va admite nici un compromis.

Aripa stîngă, la rîndul ei, a declarat că se va retrage dacă Adunarea renunță la hotărîrea ei din 9 august.

În ședința de ieri, după o cuvîntare lipsită de importanță ținută de primul-ministru, deputatul *Unruh* a propus următorul amendament :

„Avînd în vedere că hotărîrea din 9 august nu are ca scop cercetarea convingerilor, nici exercitarea unei presiuni asupra conștiinței, ci numai stabilirea unei înțelegeri între popor și armată, absolut necesară într-un stat constituțional, precum și evitarea pe viitor a uneltirilor reacționare și a conflictelor dintre cetățenii din cadrele armatei și cei civili”, —

Adunarea declară :

„că guvernul va pierde încrederea țării dacă continuă să tergiverseze emiterea unui ordin către armată în conformitate cu hotărîrea din 9 august”.

Acestui amendament propus de centrul de stînga i-a fost opus un al doilea amendament al centrului de dreapta, propus de deputatul Tamnau.

Acesta sună :

„Adunarea națională consideră necesar să dea următoarele lămuriri : Adunarea națională, prin hotărîrea din 9 august a.c., a avut intenția să adreseze comandanților din armată un ordin asemănător celuiia pe care Ministerul de Finanțe și Ministerul de Interne l-au adresat la 15 iulie d-lor Regierungspräsidenten. Ea nu intenționează să-i oblige pe ofițerii din armată să-și expună convingerile lor politice sau să dicteze ministrului de război textul ordinului. Ea consideră însă necesar, în interesul păcii între cetățenii statului și pentru pomovarea noului sistem de stat constituțional, un ordin prin care ofițerii din armată să fie puși în gardă împotriva tendințelor reacționare și republicane“.

După ce s-a mai discutat cîtăva vreme pro și contra „nobilul“ Schreckenstein s-a declarat, în numele guvernului, **de acord** cu amendamentul propus de **Tamnau**, deși susținuse sus și tare că nu va admite nici un compromis !

După ce dezbaterile au mai continuat cîtăva vreme și după ce însuși d-l *Milde* a avertizat adunarea să aibă grijă să nu devină o **Convenție națională revoluționară** (teama d-lui *Milde* este absolut neîntemeiată !), s-a trecut la vot, în timp ce o masă mare de oameni se adunase în jurul sălii de ședințe.

Voturi nominale :

Amendamentul lui Unruh a fost respins cu 320 de voturi contra 38.

Amendamentul lui Tamnau a fost respins cu 210 voturi contra 156.

Propunerea lui Stein a fost adoptată cu 219 voturi contra 152. **Împotriva guvernului o majoritate de :**

67 de voturi

Unul dintre corespondenții noștri din Berlin relatează :

În oraș a domnit azi o mare agitație ; mii de oameni au înconjurat clădirea în care Adunarea își ține ședințele, astfel că, atunci cînd președintele a dat citire adresei destul de loiale a gărzii civile, d-l Reichensperger a propus ca Adunarea să-și mute sediul în alt oraș, Berlinul fiind, cică, în pericol.

Cînd poporul adunat a aflat vestea despre înfrîngerea guvernului, el a fost cuprins de o indescritibilă bucurie, iar cînd deputații de stînga și-au făcut apariția, mulțimea i-a aclamat frenetic, conducîndu-i pînă pe Unter den Linden. Cînd însă a fost zărit deputatul Stein (cel care a făcut propunerea votată astăzi), entuziasmul a ajuns la culme. Cîțiva bărbați l-au ridicat imediat pe umeri și l-au dus în triumf

pînă la hotelul lui din Taubenstrasse. Mii de oameni s-au alăturat convoiului și în urale prelungite masele s-au îndreptat spre piața Operei. Nici cînd nu s-a pomenit o asemenea manifestație de bucurie la noi. Această strălucită victorie este cu atît mai surprinzătoare, cu cît a domnit cea mai mare îngrijorare în privința succesului.

Împotriva guvernului a votat: aripa stîngă, centrul de stînga (partidul Rodbertus-Berg) și centrul (Unruh, Duncker, Kosch). Președintele a votat la toate cele trei scrutinuri pentru guvern. Un guvern Waldeck-Rodbertus trebuie în consecință să conteze pe o majoritate absolută.

Peste cîteva zile vom avea, prin urmare, plăcerea să-l vedem pe ministrul faptelor, „**excelența-sa**” d-l Hansemann, inițiatorul împrumutului forțat, reîntors la „trecutul” său „civil” *, plimbîndu-se pe aici și meditînd la Duchâtel și Pinto.

Camphausen a căzut în mod onorabil. D-l Hansemann, care prin intrigile sale l-a dus la cădere, d-l Hansemann a avut un sfîrșit lamentabil! Bietul Hansemann — Pinto!

Scris de F. Engels
la 8 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 99
din 10 septembrie 1848

* În original „bürgerlich”, care înseamnă „civil” și totodată „burghez” și „modest”. — *Nota Red.*

Armistițiul danezo-prusian

Colonia, 9 septembrie. Din cauza meticulozității Adu-nării naționale, care, în loc să ia rapid și energic hotăriri și să impună numirea unor noi miniștri, îngăduie comisiilor să pertracteze pe îndelete și lasă rezolvarea crizei ministeriale în seama domnului, revenim încă o dată asupra armistițiului cu Danemarca. Această meticulozitate care nu prea reușește să ascundă „lipsa de curaj a bunilor noștri prieteni”²³¹ ne dă răgazul necesar.

Partidul democrat n-a privit niciodată cu ochi buni războiul din Italia, care a pierdut de multă vreme orice urmă de popularitate chiar și printre democrații vienezi. Guvernul prusian a putut numai să facă să întârzie cu câteva săptămîni, recurgînd la denaturări și minciuni, valul de indignare publică stîrnit de războiul distrugător din Poznan. Luptele de stradă de la Praga au trezit, în pofida eforturilor depuse de presa națională, în rîndurile poporului simpatii numai pentru cei învinși, nu însă pentru învingători. În schimb, războiul din Schleswig-Holstein s-a bucurat de la bun început de simpatie și în rîndurile *poporului*. Cum se explică acest lucru ?

În timp ce în Italia, în Poznan și la Praga germanii au luptat împotriva revoluției, în Schleswig-Holstein ei au sprijinit revoluția. Războiul împotriva Danemaricii este primul război revoluționar pe care îl duce Germania. Și de aceea, fără a împărtăși cituși de puțin entuziasmul cu care burghezia proslăvește la un pahar de bere Schleswig-Holsteinul scăldat de mări, am fost de la bun început de părere ca războiul împotriva Danemaricii să fie dus cu toată energia.

E destul de trist pentru Germania faptul că primul ei război revoluționar este cel mai comic război care a fost purtat vreodată !

Dar să revenim la subiect. Danezii sînt un popor care din punct de vedere comercial, industrial, politic și literar depinde cu totul de Germania. Este îndeobște cunoscut că de fapt capitala Danemaricii nu este Copenhaga, ci Hamburg; că guvernul danez a imitat timp de un an toate experimentele pe care le-a făcut cu Dieta unită guvernul prusian sucombat în luptele de pe baricade; că Danemarca își procură din Germania toată hrana sa literară la fel ca și cea materială, și că literatura daneză — cu excepția lui Holberg — este o copie ștearsă a literaturii germane.

Oricît de neputincioasă a fost din totdeauna Germania, ea are totuși satisfacția că națiunile scandinave, în special Danemarca, au ajuns la remorca ei și că, în comparație cu ele, Germania este chiar revoluționară și progresistă.

Vreți cumva dovezi? Urmăriți polemica în care s-au angajat națiunile scandinave între ele de cînd a fost lansată ideea scandinavismului. Scandinavismul constă în preamărirea caracterului național crud, grosolan, pirateresc al vechilor normanzi, a acelei închistări extreme din pricina căreia ei nu sînt în stare să-și exprime ideile și sentimentele exaltate în cuvinte, dar și le pot exprima în asemenea fapte cum ar fi comportarea brutală față de femei, permanenta stare de ebrietate și furia războinică (*Berserkerwut**) care alternează cu un sentimentalism lacrimogen.

Scandinavismul și teoria înrudirii etnice cu Schleswig-Holsteinul scăldat de mări au apărut în același timp în țările regelui Danemaricii. Ele sînt legate între ele, s-au generat una pe alta, s-au combătut una pe alta și astfel s-au menținut.

Scandinavismul a fost forma în care danezii au cerut sprijinul suedezilor și al norvegienilor. Dar, cum se întîmplă întotdeauna națiunii creștin-germane, de îndată s-a iscat cearta, fiecare a pretins că el este creștinul-german autentic, adevăratul scandinav. Suedezul a declarat că danezul este „germanizat” și degenerat, norvegianul a susținut același lucru despre suedez și danez, iar islandezul — despre toți trei. Firește că, cu cît o națiune este mai necioplită, cu cît obiceiurile și felul ei de viață se îndepărtează mai puțin de cele ale vechilor normanzi, cu atît este ea mai „scandinavă”.

În fața noastră se află gazeta „Morgenbladet”²³² din Cristiania**, din 18 noiembrie 1846. Această simpatică

* — Berserker — figură de ostaș din legendele scandinave, care avea o putere herculeană atunci cînd devenea furios. — *Nota Red.*

** — Oslo. — *Nota Red.*

gazetă conține, într-un articol despre scandinavism, următoarele pasaje amuzante :

După ce prezintă întregul scandinavism ca o simplă încercare a danezilor de a provoca o mișcare în interesul lor, ea spune despre danezi :

„Ce legătură există între acest popor vesel și dornic de viață cu vechea, mohorită și trista lume a războinicilor de demult (med den gamle, alvorlige og vemodsfulde Kjæmpeverden) ? Cum își poate închipui această națiune cu un caracter docil și blînd — cum recunoaște chiar un scriitor danez — că ar exista o afinitate între ea și oamenii aspri, viguroși și energici din trecutul îndepărtat ? Cum își pot imagina acești oameni cu accentul moale al meridionalilor că vorbesc o limbă nordică ? Și deși pentru națiunea noastră și pentru cea suedeză, ca și pentru vechii locuitori ai nordului, sînt caracteristice sentimentele care se ascund mai mult în fundul sufletului, fără a se manifesta în afară, totuși acești oameni sensibili și cordiali, pe care îi poți atîta de lesne epata, impresiona și influența, și a căror fizionomie trădează imediat și cît se poate de limpede stările lor sufletești, și-au băgat în cap că sînt croiți după un tipar nordic, că au o fire înrudită cu cea a celorlalte două națiuni scandinave !”

„Morgenbladet” atribuie acum această degenerare a danezilor legăturii cu Germania și răspîndirii moravurilor germane în Danemarca. E drept că germanii

„și-au pierdut bunul lor cel mai de preț, caracterul lor național ; dar oricît de slabă și de vlăguită este naționalitatea germană, există totuși pe lume o naționalitate care e și mai slabă și mai vlăguită, și anume cea daneză. În timp ce în Alsacia, în Waadt și la granițele slave limba germană este tot mai mult înlăturată” (!! pe atunci nu se vorbea încă de meritele „fraților din Netz”), „la granițele Danemaricii ea a avansat enorm”.

Danezii trebuiau să contrapună acum germanilor naționalitatea lor și în acest scop au născocit scandinavismul ; naționalitatea daneză n-a fost în stare să opună rezistență :

„căci, după cum am spus, deși n-a adoptat limba germană, ea a fost în mare măsură germanizată. Autorul a citit el însuși într-o gazetă daneză un articol în care se recunoștea că naționalitatea daneză nu diferă esențialmente de cea germană”.

Pînă aici am citat din „Morgenbladet”.

Firește că nu se poate contesta că danezii sînt o națiune semicivilizată. Sărmanii danezi !

Germania anexează Schleswigul în baza aceluiași drept de care au uzat francezii cînd au anexat Flandra, Lorena și Alsacia și vor pune stăpînire mai curînd sau mai tîrziu pe Belgia, și anume : dreptul civilizației asupra barbariei, al pro-

gresului asupra stagnării. Și chiar dacă am admite că tratatele ar fi în avantajul Danemaricii, ceea ce este destul de îndoielnic, acest drept contează mai mult decît toate tratatele pentru că este dreptul dezvoltării istorice.

Atîta timp cît mișcarea din Schleswig-Holstein a fost o simplă agitație burgheză pașnică, o agitație filistină care nu depășea cadrul legal, ea a stîrnit entuziasmul mic-burghezilor binevoitori. De aceea, cînd, înainte de revoluția din februarie, actualul rege al Danemaricii a promis la urcarea sa pe tron să introducă în statul său o constituție liberală, care să permită ducatelor să fie reprezentate de un număr egal de deputați ca și Danemarca și cînd ducatele au ridicat obiecții, a ieșit la iveală — în mod neplăcut — caracterul mic-burghez local al mișcării din Schleswig-Holstein. Problema care se punea atunci era nu atît alipirea la Germania — se putea oare vorbi atunci de o Germanie? — cît separarea de Danemarca și constituirea unui mic stat independent cu caracter local.

Izbucnirea revoluției a dat însă mișcării un alt caracter. Adepții mișcării din Schleswig-Holstein trebuiau sau să se ducă de rîpă sau să se încumete să facă ei singuri o revoluție. Ei au făcut-o și au avut dreptate; promisiunile daneze, foarte favorabile înainte de revoluție, au fost nesatisfăcătoare după revoluție; alipirea la Germania, înainte o frază goală, putea să aibă acum o semnificație; Germania trecea printr-o revoluție, iar Danemarca a imitat-o, ca întotdeauna, în manieră provincială.

Revoluția din Schleswig-Holstein și guvernul provizoriu care a fost instituit ca urmare a revoluției mai aveau la început un pronunțat caracter mic-burghez. Războiul le-a silit însă curînd să intre pe un făgaș democratic. Datorită acestui guvern, compus exclusiv din vechi liberali onorabili, care pe vremuri împărtășiseră ideile unor Welcker, Gagern, Camphausen — Schleswig-Holstein a căpătat legi mai liberale decît oricare alt stat german. Dintre toate adunările germane, cea de la Kiel este singura care a fost aleasă nu numai pe baza votului universal, ci și pe baza votului direct. Proiectul de constituție care i-a fost prezentat de guvern este cel mai democratic din cîte au fost elaborate vreodată în limba germană. Schleswig-Holstein care pînă acum era din punct de vedere politic la remorca Germaniei are deodată, datorită războiului revoluționar, instituții mai progresiste decît tot restul Germaniei.

Războiul pe care-l purtăm în Schleswig-Holstein este, așa-dar, un adevărat război revoluționar.

Și cine a fost chiar de la început de partea Danemaricii? Cele trei puteri, cele mai contrarevoluționare din Europa: *Rusia, Anglia și guvernul prusian*. Războiul dus de guvernul prusian a fost, atîta timp cît s-a putut, un *simpliciter simulacrum*; Să ne gîndim la nota lui Wildenbruch²³³, la promptitudinea cu care el a dispus, la cererea Angliei și a Rusiei, retragerea din Iutlanda și, în sfîrșit, la cele două armistiții! Prusia, Anglia și Rusia sînt cele trei puteri cărora revoluția germană și prima ei consecință, unitatea Germaniei, le inspiră cel mai mult teamă: Prusia pentru că ar înceta să existe, Anglia pentru că n-ar mai putea exploata piața germană, Rusia pentru că democrația ar ajunge să înainteze nu numai pînă la Vistula, ci chiar pînă la Dvina și Nipru. Prusia, Anglia și Rusia au urzit un complot împotriva Schleswig-Holsteinului, împotriva Germaniei și împotriva revoluției.

Războiul, care se prea poate să izbucnească acum ca urmare a hotărîrilor luate la Frankfurt, ar fi un război al Germaniei împotriva Prusiei, Angliei și Rusiei. Tocmai de un astfel de război are nevoie mișcarea germană somnolentă; un război împotriva celor trei mari puteri ale contrarevoluției și datorită căruia Prusia să se dizolve *realmente* în Germania, un război care să facă din alianța cu Polonia o necesitate din cele mai inexorabile, care să prilejuiască imediată eliberare a Italiei, care să fie îndreptat tocmai împotriva vechilor aliați contrarevoluționari ai Germaniei din 1792—1815, un război care să pună „patria în primejdie” și s-o salveze tocmai prin faptul că face ca victoria *Germaniei* să depindă de victoria democrației.

Burghezii și tîncherii din Frankfurt să nu-și facă nici un fel de iluzii în această privință: dacă iau hotărîrea să respingă armistițiul, atunci ei hotărîsc propria lor prăbușire, așa cum în timpul primei revoluții, girondinii, care au participat la evenimentele din 10 august, votînd pentru moartea fostului rege, și-au pregătit astfel propria lor prăbușire la 31 mai. Iar dacă acceptă armistițiul, ei hotărîsc de asemenea propria lor prăbușire, căci intră sub suzeranitatea Prusiei, și atunci nu mai pot spune nimic. Ei n-au decît să aleagă.

Probabil că vestea despre căderea lui Hansemann a sosit la Frankfurt încă înainte de a se fi trecut la vot. Se prea

poate ca această veste să influențeze în mare măsură votul cu atât mai mult cu cât guvernul Waldeck și Rodbertus, care este așteptat, recunoaște, precum se știe, suveranitatea Adu-nării naționale.

Vom trăi și vom vedea. Repetăm însă : onoarea Germaniei a încăput pe mâini rele !

Scris de F. Engels
la 9 septembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 99
din 10 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Criza și contrarevoluția ²³⁴

I

Colonia, 11 septembrie. Citiți corespondențele noastre de mai jos din Berlin și spuneți dacă nu am prevăzut foarte just desfășurarea crizei guvernamentale. Vechii miniștri demisionază ; planul guvernului de a se menține prin dizolvarea Adunării conciliatoare, cu ajutorul legilor marțiale și al tunurilor, pare să nu fi fost aprobat de camarilă. Iuncherimea din Uckermark arde de nerăbdare să vadă izbucnind un conflict cu poporul și repetându-se pe străzile Berlinului scenele din iunie de la Paris ; dar ea nu va lupta niciodată pentru guvernul Hansemann, ci numai pentru **guvernul principelui de Prusia**. Vor fi chemați la putere *Radowitz*, *Vincke* și alte asemenea persoane de nădejde, care sînt străine de Adunarea de la Berlin, pe care nu-i leagă nimic de ea ; crema nobilimii prusiene și vestfalice, asociată de formă cu cîțiva burghezi onorabili din extrema dreaptă, cu un Beckerath și consorții, pe seama cărora se lasă treburile comerciale prozaice ale statului — iată guvernul principelui de Prusia cu care vor să ne fericească. Între timp se pun în circulație sute de zvonuri, se spune că va fi, poate, chemat Waldeck sau Rodbertus, opinia publică este indusă în eroare, în același timp se fac pregătiri militare în vederea acționării deschise la momentul oportun.

Se apropie o luptă hotărîtoare. Crizele simultane de la Frankfurt și Berlin, ultimele hotărîri ale celor două Adunări silesc contrarevoluția să dea bătălia hotărîtoare. Dacă la

Berlin se va îndrăzni să se calce în picioare principiul constituțional al dominației majorității, dacă cele 219 voturi ale majorității vor avea să înfrunte un număr îndoit de tunuri, dacă nu numai la Berlin, dar și la Frankfurt se va îndrăzni să se batjocorească majoritatea prin instituirea unui guvern care să fie inacceptabil pentru ambele adunări, **dacă se va provoca astfel un război civil între Prusia și Germania, atunci democrații vor ști ce au de făcut.**

II

Colonia, 12 septembrie. În timp ce și din alte surse se confirmă componența noului guvern al Reichului, pe care am comunicat-o ieri, și probabil că încă astăzi la prînz vom primi știrea constituirii sale definitive, la Berlin criza de guvern continuă. Criza poate fi rezolvată numai pe două căi :

Sau un guvern Waldeck, recunoașterea autorității Adunării naționale germane, recunoașterea suveranității poporului ;

Sau un guvern Radowitz-Vincke, dizolvarea Adunării de la Berlin, desființarea cuceririlor revoluției, un simulacru de constituționalism sau chiar o Dietă unită.

S-o spunem pe șleau : conflictul care a izbucnit la Berlin, nu este un conflict între conciliatori și miniștri, ci un conflict între Adunare, care se manifestă pentru prima oară ca *Adunare constituantă*, și coroană.

Se pune problema dacă coroana va cuteza sau nu să dizolve Adunarea ?

Are însă coroana dreptul să dizolve Adunarea ?

În statele constituționale coroana are, firește, dreptul să dizolve în cazul unui conflict Camerele legiuitoare convocate pe baza constituției, și, fixînd noi alegeri să facă apel la popor.

Este oare Adunarea de la Berlin o cameră constituțională, legiuitoare ?

Nicidecum. Convocată pe baza unei *revoluții*, și nu a unei constituții pentru „a elabora în înțelegere cu coroana constituția statului prusian“, ea nu putea deține mandatul ei din partea coroanei sau a miniștrilor ei responsabili, ci numai din partea alegătorilor ei și a ei însăși. Adunarea era suverană,

fiind o expresie legitimă a revoluției, iar mandatul pe care i-l confectionase d-l Camphausen împreună cu Dieta unită prin legea electorală din 8 aprilie nu era altceva decât un *deziderat pios* asupra căruia Adunarea avea să hotărască.

La început, dându-și seama că fusese trasă pe sfoară de miniștri și de camarilă, Adunarea a recunoscut într-o măsură mai mare sau mai mică teoria concilierii. Ea a înfăptuit, în sfârșit, un act de suveranitate, și pentru un moment a apărut în postura de Adunare constituantă, iar nu de Adunare conciliatoare.

Ca Adunare suverană pentru *Prusia*, ea avea dreptul să facă acest lucru.

O Adunare suverană nu poate însă să fie dizolvată de nimeni, nu este supusă ordinelor nimănu.

Dar chiar ca simplă Adunare conciliatoare și chiar și după propria teorie a d-lui Camphausen, ea este *egală în drepturi* cu coroana. Ambele părți *încheie* un tratat de stat, ambele părți participă în mod egal la suveranitate, aceasta este teoria din 8 aprilie, teoria Camphausen-Hanseemann, adică teoria *oficială* recunoscută chiar de coroană.

Dacă Adunarea este *egală în drepturi* cu coroana, atunci coroana nu are nici un drept să dizolve Adunarea.

Altminteri ar urma că Adunarea are, la rîndul ei, *dreptul să-l detroneze pe rege*.

În consecință, dizolvarea Adunării ar constitui o *lovitură de stat*. 29 iulie 1830 și 24 februarie 1848 au arătat însă cum se răspunde la loviturile de stat.

Se va obiecta că coroana ar putea face din nou apel la aceiași alegători. Dar cine nu știe că *în prezent* alegătorii ar alege o cu totul altfel de adunare, o adunare care s-ar sinchisi mult mai puțin de coroană?

Se știe prea bine că după dizolvarea acestei Adunări nu este posibil decât un apel adresat cu *totul altor alegători decât* celor de la 8 aprilie, că acum nu mai sînt posibile decât alegeri făcute sub tirania săbiei.

Să nu ne facem prin urmare nici un fel de iluzii :

Dacă va învinge Adunarea și va impune un guvern de stînga, atunci puterea coroanei care există *alături* de Adunare va fi înfrîntă, atunci regele nu va mai fi decât slujitorul plătit al poporului, și vom sta din nou în pragul unui 19 martie de nu ne trădează guvernul Waldeck, cum au făcut unele guverne dinaintea lui.

Dacă va învinge coroana și va impune guvernul principelui de Prusia, Adunarea va fi dizolvată, dreptul de asociere va fi suprimat, se va pune căluș presei, se va decreta o lege electorală censitară și, poate, chiar, după cum am mai spus, va fi rechemată la viață Dieta unită, — toate acestea la adăpostul dictaturii militare, al tunurilor și baionetelor.

Depinde de atitudinea poporului, în special de atitudinea partidului democrat, care din ele va învinge. Democrației trebuie să aleagă.

Trăim un 25 iulie. Se va îndrăzni oare să se publice ordonanțele ticluite acum la Potsdam? Va fi oare provocat poporul să facă într-o zi saltul de la 26 iulie la 24 februarie²³⁵?

Desigur, bunăvoința nu lipsește, dar curajul, unde e curajul?

III

Colonia, 13 septembrie. Criza de la Berlin a făcut un pas înainte : *conflictul cu coroana*, care, ieri încă, putea fi considerat doar ca inevitabil, *s-a produs realmente*.

Cititorii noștri vor găsi mai jos răspunsul regelui la demisia prezentată de miniștri ²³⁶. Prin această scrisoare coroana însăși pășește pe primul plan, ia poziție în favoarea miniștrilor și se contrapune Adunării.

Ea merge și mai departe : formează un guvern din afara Adunării, îl convoacă pe *Beckerath*, care la Frankfurt se situează la extrema dreaptă și despre care toată lumea știe dinainte că la Berlin nu va putea conta niciodată pe o majoritate.

Scrisoarea regelui este contrasemnată de d-l *Auerswald*. D-l *Auerswald* va trebui să răspundă pentru faptul că a folosit astfel coroana drept paravan pentru a-și acoperi propria sa retragere rușinoasă și că față de cameră caută să se ascundă îndărătul principiului constituțional și în același timp calcă în picioare principiul constituțional, *compromițind coroana și împingînd lucrurile spre republică!*

Principiul constituțional! — strigă miniștrii. Principiul constituțional! — strigă dreapta. Principiul constituțional! — geme ecoul cavernos al lui „*Kölnische Zeitung*”.

„Principiul constituțional!” Sînt oare acești domni într-adevăr atît de proști încît să creadă că poporul german poate fi izbăvit de furtunile anului 1848, de prăbușirea iminentă — din zi în zi mai amenințătoare — a tuturor instituțiilor istorice tradiționale cu ajutorul găunoasei separații a puterilor, preconizată de Montesquieu-Delolme, cu ajutorul unor fraze răsuflete și al unor ficțiuni care au fost demult demascate!

„Principiul constituțional!” Dar tocmai acești domni care vor să salveze cu orice preț principiul constituțional ar trebui să fie primii care să înțeleagă că într-o formă de organizare provizorie el nu poate fi salvat decît printr-o acțiune energetică!

„Principiul constituțional!” Dar votul Adunării de la Berlin, conflictele dintre Potsdam și Frankfurt, tulburările, încercările reacțiunii, provocările soldătimii n-au arătat ele încă de mult că, în ciuda tuturor frazelor, noi *ne aflăm* încă pe teren revoluționar, că ficțiunea că am stat deja pe terenul monarhiei *constituite*, pe deplin constituționale, nu duce la nimic altceva decît la conflicte care au dus încă de pe acum „principiul constituțional” la marginea prăpastiei?

Orice formă de organizare provizorie a statului după o revoluție reclamă o dictatură, și anume o dictatură energetică. Noi i-am reproșat lui Camphausen de la bun început că n-a avut o atitudine dictatorială, că n-a zdrobit și n-a înlăturat imediat rămășițele vechilor instituții. Și, în timp ce d-l Camphausen se legăna în iluzii constituționale, partidul învins și-a întărit pozițiile în rîndurile birocrăției și ale armatei, ba a îndrăznit chiar să treacă ici-colo la luptă deschisă. Adunarea a fost convocată pentru a cădea de acord asupra constituției. Ea s-a situat, ca egală în drepturi, alături de coroană. Două puteri egale în drepturi într-o formă de organizare provizorie! Tocmai această separație a puterilor prin care d-l Camphausen a încercat „să salveze libertatea”, tocmai această separație a puterilor trebuia să ducă, în condițiile unui provizorat, la conflicte. În spatele coroanei se ascundea camarila contrarevoluționară a nobilimii, a militarilor și a birocrăției. În spatele majorității din Adunare stătea burghezia. Guvernul a încercat să medieze. Prea slab pentru a apăra cu hotărîre interesele burghezii și ale țărănimii și pentru a răsturna dintr-o lovitură puterea nobilimii, a birocrăției și a clicii militare, prea neîndeminatic pentru a nu leza pretutindeni burghezia prin măsurile lui financiare, el n-a reușit decît să devină inacceptabil pentru toate partidele și să provoace conflictul pe care tocmai voia să-l evite.

În orice formă de organizare neconstituită, nu cutare sau cutare principiu are o importanță hotărîtoare, ci numai „le salut public”, salvarea publică. Guvernul putea să evite conflictul dintre Adunare și coroană numai călăuzindu-se exclusiv după principiul salvării publice, chiar cu riscul de a ajunge *el însuși* în conflict cu coroana. Dar a preferat să rămînă

„acceptabil“ pentru Potsdam. El n-a ezitat niciodată să aplice împotriva democrației măsuri pentru salvarea publică (mesures du salut public), măsuri dictatoriale. Căci ce altceva a însemnat aplicarea vechilor legi la delictele politice, chiar după ce d-l Märker recunoscuse deja că aceste paragrafe ale dreptului civil prusian ar fi trebuit abrogate? Ce altceva au însemnat arestările în masă pe tot întinsul regatului?

În schimb, guvernul s-a ferit cu grijă să ia, sub motivul salvării publice, măsuri împotriva contrarevoluției!

Și tocmai din această pasivitate a guvernului față de contrarevoluție, care devenea pe zi ce trece mai amenințătoare, a izvorât pentru Adunare necesitatea de a dicta ea însăși măsuri pentru salvarea publică. Dacă coroana, reprezentată de miniștri, s-a dovedit a fi prea slabă, trebuia să intervină Adunarea însăși. Și ea a făcut acest lucru prin hotărârea de la 9 august. Ea a procedat însă cu multe menajamente: n-a dat miniștrilor decît un avertisment. Miniștrii însă nu l-au luat în seamă.

Și cum ar fi putut să-l ia în seamă? Hotărârea de la 9 august calcă în picioare principiul constituțional; ea este o nesocotire a puterii executive de către cea legislativă; ea anihilează separația și controlul reciproc al puterilor, care este atît de necesar în interesul libertății; ea transformă adunarea conciliatoare într-o *Convenție națională!*

Și acum un potop de amenințări, un apel fulminant la teama mic-burghezilor, perspectiva largă a unei domnii a terorii cu ghilotină, impozit progresiv, confiscări și steag roșu.

Adunarea de la Berlin — o Convenție! Ce ironie!

Însă nu se poate spune că acești domni n-au de loc dreptate. Dacă guvernul va proceda ca și pînă acum, vom avea, și nu peste multă vreme, o Convenție nu numai pentru Prusia, ci pentru întreaga Germanie, o Convenție care va avea sarcina să lichideze prin orice mijloace războiul civil al celor 20 de Vendee ale noastre și să curme inevitabilul război cu Rusia. Deocamdată, e drept, avem doar o parodie a Constituției!²³⁷

Cum au respectat însă domnii miniștri care fac apel la principiul constituțional, cum au respectat ei înșiși acest principiu?

La 9 august ei au lăsat pe membrii Adunării să plece liniștiți acasă, convinși că miniștrii vor executa hotărârea ei. Acestora însă nici prin gînd nu le trecea să facă cunoscut

Adunării refuzul lor de a executa hotărîrea ei și cu atît mai puțin să demisioneze.

După ce au tot stat să chibzuiască o lună întreagă, văzîndu-se amenințați de mai multe interpelări, au anunțat în cele din urmă Adunării în mod răspicat că este de la sine înțeles că nu vor executa hotărîrea.

Cînd, în urma acestui fapt, Adunarea cere miniștrilor să execute totuși hotărîrea, aceștia se ascund în spatele coroanei, provoacă o ruptură între coroană și Adunare și împing astfel lucrurile spre republică.

Și acești domni mai vorbesc de principiul constituțional !

În rezumat :

Conflictul, inevitabil între două puteri egale în drepturi într-o formă de organizare provizorie, s-a produs. Guvernul n-a fost în stare să țină destul de energic frînele guvernării, n-a luat măsurile necesare pentru asigurarea salvării publice. Adunarea nu și-a făcut decît datoria atunci cînd a cerut guvernului să-și respecte obligațiile. Guvernul declară aceasta o încălcare a drepturilor coroanei și reușește să compromită coroana chiar în momentul demisiei sale. Coroana și Adunarea se oșun una alteia. „Concilierea” a dus la ruptură, la conflict. Poate că armele vor hotărî.

Va învinge acela care va da dovadă de mai mult curaj și de mai multă fermitate.

IV

Colonia, 15 septembrie. Criza de guvern a intrat iarăși într-un nou stadiu, dar nu din cauza venirii și a strădaniilor zadarnice ale indezirabilului domn Beckerath, ci din cauza *rebeliunii militare de la Potsdam și Nauen*. Conflictul dintre democrație și aristocrație a izbucnit *chiar în sînul gărzii*: soldații văd în hotărîrea Adunării din ziua de 7 eliberarea lor de tirania ofițerilor, ei trimit Adunării adrese de mulțumire și o aclamă.

Prin aceasta a fost smulșă sabia din mîinile contrarevoluției. Acum nimeni nu va îndrăzni să dizolve Adunarea și, de vreme ce nu se procedează la dizolvarea ei, nu rămîne altă soluție decît de a ceda, de a executa hotărîrea Adunării și de a forma un guvern Waldeck.

Rebeliunea soldaților de la Potsdam ne scutește, probabil, de o revoluție.

Scrise de K. Marx
la 11, 12, 13 și 15 septembrie 1848

Publicate în
„Noua gazetă renană”
nr. 100, 101, 102 și 104 din 12, 13, 14
și 16 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Libertatea dezbatelor la Berlin

Colonia, 16 septembrie. De cînd a început criza, presa contrarevoluționară susține într-una că în Adunarea de la Berlin dezbaterele nu sînt libere. În special binecunoscutul corespondent G. de la „Kölnische Zeitung”, care de asemenea deține această funcțiune numai „în mod temporar pînă la numirea succesorului său”²³⁸, s-a referit cu o teamă vizibilă la cei „8.000—10.000 de derbedei” care în parcul „Kastanienwäldchen” au sprijinit „moralicește” pe prietenii lor de stînga. „Vossische”²³⁹, „Spencersche”²⁴⁰ și alte ziare au început să facă tărăboi, iar d-l Reichensperger a făcut în ziua de 7 de-a dreptul propunerea ca Adunarea să fie mutată de la Berlin (nu cumva la Charlottenburg ?).

„Berliner Zeitungs-Halle” publică un lung articol în care caută să combată această învinuire. Ea declară că faptul că marea majoritate s-a pronunțat în favoarea stîngii nu constituie nicidecum o inconsecvență față de atitudinea șovăitoare pe care a avut-o Adunarea mai înainte. Se poate dovedi

„că votul exprimat în ziua de 7 chiar și de către cei care înainte au votat întotdeauna pentru guvern *nu era în contradicție* cu comportarea lor anterioară; ba mai mult, privit din punctul de vedere al acestor deputați, votul pe care l-au dat este în perfectă concordanță cu comportarea lor anterioară...”. Deputații care au părăsit ambele centre „s-au lăsat amăgiți, reprezentîndu-și lucrurile în așa fel ca și cum miniștrii ar fi executorii voinței poporului; ei au văzut în strădania miniștrilor de a restabili liniștea și ordinea expresia propriei lor voințe, adică a membrilor majorității, și *nu și-au dat seama* că miniștrii nu puteau da curs voinței poporului decît atunci cînd această voință nu contrazicea voința coroanei, nu însă atunci cînd ea se opunea voinței acesteia”.

Astfel „Zeitungs-Halle” „explică” fenomenul straniu al schimbării subite intervenite în orientarea unui număr atît de mare de deputați prin reprezentările și amăgirile acestora. În mod mai naiv nici că putea fi prezentată chestiunea.

Ziarul admite totuși că s-a recurs la unele intimidări. Dar, adaugă el,

„puținul efect pe care l-au avut influențele din afară constă în aceea că ele au contrabalansat influențele minciunilor debitate de miniștri în scopul de a induce în eroare, dând astfel posibilitate numeroșilor deputați slabi de înțeles și lipsiți de personalitate să dea ascultare... *instinctului vital firesc*”.

Motivele care determină pe „Zeitungs-Halle” să-i justifice în acest mod, din punct de vedere moral, în fața publicului pe deputații șovăielnici de la cele două centre sînt evidente : articolul a fost scris mai curînd pentru acești domni de la cele două centre decît pentru public. Pentru noi, care avem privilegiul de a vorbi fără nici un fel de reticențe și care-i sprijinim pe reprezentanții unui partid numai atîta vreme și în măsura în care se situează pe un punct de vedere *revoluționar*, pentru noi aceste motive sînt inexistente.

De ce n-am spune-o ? În ziua de 7 deputații de la cele două centre s-au lăsat, fără doar și poate, intimidați de masele populare ; nu importă dacă teama lor a fost sau nu întemeiată.

Dreptul maselor populare democratice de a influența, din punct de vedere moral, prin prezența lor atitudinea adunărilor constituante este un vechi drept revoluționar al poporului, un drept de care de la revoluția engleză și cea franceză s-a făcut uz în orice perioadă furtunoasă. Acestui drept îi datorește istoria aproape toți pașii energici făcuți de astfel de adunări. Dacă cei care se cramponează de „terenul legalității”, dacă prietenii fricoși și filistini ai „libertății dezbaterilor” se împotrivesc lamentîndu-se, aceasta se explică prin faptul că în genere ei nici nu vor hotărîri energice.

„Libertatea dezbaterilor”. Nu există o frază mai goală ca aceasta. „Libertatea dezbaterilor” este îngrădită, pe de o parte, de libertatea presei, de libertatea întrunirilor și libertatea cuvîntului, de dreptul poporului de a se înarma. Ea este îngrădită, pe de altă parte, de puterea de stat existentă, aflată în miinile coroanei și ale miniștrilor ei : armata, poliția, judecătorii, așa-zisi independenți, dar care de fapt depind de orice avansare în serviciu și de orice schimbare politică.

Libertatea dezbaterilor a fost dintotdeauna o frază care nu înseamnă nimic altceva decît independența față de toate influențele nerecunoscute de lege, în timp ce influențele recunoscute, cum sînt mita, avansarea în serviciu, interesele particulare, teama de a vedea camera dizolvată etc., fac ca

dezbaterile să fie într-adevăr „libere”. Dar în vremuri de revoluție această frază este cu totul lipsită de sens. Cînd două forțe, două partide se înfruntă înarmate, cînd lupta poate să izbucnească în orice clipă, deputații trebuie să aleagă :

ori se pun *sub protecția poporului*, și atunci trebuie să accepte din cînd în cînd și cîte o mică lecție ;

ori se pun *sub protecția coroanei*, se retrag în vreun orășel oarecare, stau la sfat sub protecția baionetelor și a tunurilor sau chiar a stării de asediu, și atunci nu vor avea nimic de obiectat dacă coroana și baionetele le vor dicta hotărîrile lor.

Rămîne la latitudinea Adunării să aleagă dacă vrea să fie intimidată de poporul neînarmat sau de soldații înarmați.

Adunarea constituantă franceză s-a mutat de la Versailles la Paris. La drept vorbind, ar corespunde întregului caracter al revoluției germane dacă adunașea conciliatoare s-ar muta de la Berlin la Charlottenburg.

Scris la 16 septembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 105
din 17 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Ratificarea armistițiului

Colonia, 19 septembrie. Adunarea națională germană a ratificat armistițiul. Nu ne-am înșelat: „onoarea Germaniei a încăput pe mâini rele”.*

Votarea a avut loc pe înnoptate, în mijlocul unui tumult și al năvalei străinilor, diplomaților etc. pe băncile deputaților. O majoritate de două voturi a silit Adunarea să se pronunțe în același timp asupra a două puncte absolut diferite. Cu o majoritate de 21 de voturi a fost ratificat armistițiul, a fost sacrificat Schleswig-Holsteinul, a fost călcată în picioare „onoarea Germaniei” și a fost hotărâtă *înghițirea Germaniei de către Prusia*.

În nici o altă problemă vocea poporului nu s-a pronunțat atât de hotărît. În nici o altă problemă domnii de dreapta n-au recunoscut atât de fățiș că au pledat pentru o cauză care *nu poate fi apărută*. În nici o altă problemă interesele Germaniei n-au fost atât de neîndoielnice, atât de clare ca în aceasta. Adunarea națională și-a spus cuvîntul: ea și-a semnat sieși și așa-zisei puteri centrale create de ea *sentința de moarte*. Dacă Germania ar avea un Cromwell, el n-ar întîrzia să spună: „Voi nu sînteți un parlament! Pentru numele lui Dumnezeu, cărați-vă de aici!”²⁴¹

Se zvonește că stînga se va retrage din Adunare. Numai de-ar avea curajul, această biată stîngă batjocorită, atacată cu pumnii de majoritate și, pe deasupra, chemată tot ea la ordine de către nobilul Gagern! Niciodată pînă acum o minoritate n-a fost maltrată cu atîta nerușinare și consecvență

* Vezi volumul de față, pag. 445. — *Nota Red.*

cum a fost stînga din Frankfurt de către nobilul Gagern și cei 250 de eroi ai majorității. De-ar avea curajul !

Întreaga mișcare germană se duce de ripă din lipsă de curaj. Contrarevoluției îi lipsește tot atît de mult curajul pentru lovituri hotărîtoare ca și partidului revoluționar. Întreaga Germanie, indiferent dacă e orientată spre dreapta sau spre stînga, știe acum că mișcarea actuală trebuie să ducă la ciocniri îngrozitoare, la lupte sîngeroase, fie pentru a o zdrobi, fie pentru a o duce la bun sfîrșit. Dar, în loc să înfrunte cu curaj aceste lupte inevitabile, în loc ca, prin cîteva lovituri rapide și decisive, să le ducă pînă la capăt, cele două partide — cel al contrarevoluției și cel al mișcării — pun la cale un complot în toată regula pentru a amîna aceste lupte cît mai mult cu putință. Și tocmai aceste interminabile mici subterfugii, aceste mici concesii și paliative, aceste încercări de compromis poartă vina pentru faptul că pretutindeni situația politică insuportabilă și nesigură a dus la nenumărate răscoale izolate, care nu pot fi lichidate decît prin vărsare de sînge și prin restrîngerea drepturilor cucerite. Tocmai această frică de luptă provoacă mii de ciocniri mici, imprimă anului 1848 caracterul său nemaiomenit de sîngeros și complică în așa măsură întreaga poziție a partidelor aflate în luptă, încît încheștarea finală trebuie să devină cu atît mai violentă și cu atît mai pustiitoare. „Lipsa de curaj a buniilor noștri prieteni“, bat-o vina !

Dar această luptă hotărîtoare pentru centralizarea și organizarea democratică a Germaniei nu poate fi evitată. Ea se apropie pe zi ce trece, în ciuda oricărui compromisuri și mediații. Inseși complicațiile de la Viena, Berlin și Frankfurt împing la un deznodămînt ; iar dacă totul ar eșua din cauza șovăielii și nehotărîrii germane, ne va salva Franța. La Paris se coc acum roadele victoriei din iunie : regaliștii o iau înainte lui Cavaignac și „republicanilor“ săi „puri“ în Adunarea națională, în presă, în cluburi ; sudul legitimist amenință cu o răscoală generală ; Cavaignac se vede silit să recurgă la mijlocul revoluționar al lui Ledru-Rollin, la comisarii departamentali investiți cu puteri excepționale ; el și guvernul său numai cu mare greutate au rezistat simbătă în cameră. Încă un asemenea scrutin, și Thiers, Barrot și consorții, oamenii în interesul cărora a fost cucerită victoria din iunie, vor avea majoritatea, Cavaignac va fi aruncat în brațele republicii roșii și lupta pentru existența republicii va izbucni.

Dacă Germania persistă în nehotărîrea ei, această nouă fază a revoluției franceze va fi totodată semnalul pentru izbucnirea luptei deschise în Germania, a unei lupte care — să sperăm — ne va duce ceva mai departe și va elibera Germania cel puțin de cătușele tradiționale ale trecutului.

Scris de F. Engels
la 19 septembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 107
din 20 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Răscoala de la Frankfurt ²⁴²

I

Colonia, 19 septembrie, ora 7 seara. Armistițiul germano-danez a stîrnit furtuna. La Frankfurt a izbucnit o răscoală dintre cele mai sîngeroase ; onoarea Germaniei, trădată de Adunarea națională unui guvern prusian care a demisionat în mod rușinos, este apărută cu prețul vieții de către muncitorii din Frankfurt, Offenbach și Hanau, precum și de către țărani din împrejurimi.

Rezultatul luptei e încă imprecis. Pe cît se pare, pînă aseară soldații n-au făcut prea mari progrese. La Frankfurt artileria nu poate fi folosită decît în mică măsură, în afară de Zeil și de alte cîteva străzi și piețe, iar cavaleria aproape de loc. Din acest punct de vedere, șansele sînt de partea poporului. Cei din Hanau, înarmați din arsenalul luat cu asalt, au venit în ajutorul răsculaților. La fel și țărani din numeroase sate din împrejurimi. Pînă aseară trupele dispuneau de un efectiv de circa 10.000 de oameni și de puțină artilerie. Se pare că în cursul nopții au venit mulți țărani, dar mult mai puțini soldați, împrejurimile fiind golite de trupe. Starea de spirît revoluționară a țăranilor din Odenwald, Nassau și Kurhessen n-a permis trimiterea de noi întăriri și comunicațiile au fost, probabil, întrerupte. Dacă răscoala ar mai rezista în cursul zilei de azi, întregul Odenwald, Nassau, Kurhessen și Rheinhessen, precum și întreaga populație dintre Fulda, Koblenz, Mannheim și Aschaffenburg vor fi sub arme și nu există suficiente trupe pentru a reprima răscoala. Și cine garantează pentru Mainz, Mannheim, Marburg, Kassel, Wiesbaden, orașe în care ura împotriva soldătimii a atins cel mai înalt grad din cauza exceselor sîngeroase ale așa-ziselor „trupe imperiale“ ? Cine garantează pentru țărani de pe Rin,

care pot împiedica cu ușurință trimiterile de trupe pe calea apei ?

Și totuși, trebuie s-o mărturisim, avem puține speranțe în victoria bravilor insurgenți. Frankfurt este un oraș prea mic, superioritatea numerică a trupelor și simpatiile contrarevoluționare, îndeobște cunoscute, ale filistinilor din Frankfurt sînt prea precumpănitoare ca să ne putem face speranțe exagerat de mari.

Dar chiar dacă insurgenții vor fi învinși, aceasta nu decide încă nimic. Contrarevoluția va deveni insolentă, va introduce starea de asediu, va desființa libertatea presei, va închide cluburile și va interzice întrunirile populare, făcînd din noi niște robi, dar nu pentru mult timp. Cîntatul cocoșului galic nu va întîrzia să vestească ceasul eliberării, ceasul răfuielilor.

II

Colonia, 20 septembrie. Știrile din Frankfurt încep să confirme treptat temerile noastre de ieri. E aproape sigur că insurgenții au fost alungați din Frankfurt și că nu mai rezistă decât la Sachsenhausen, unde — se pare — sînt bine fortificați. La Frankfurt a fost decretată starea de asediu ; cine va fi prins cu arma în mîină sau opunînd rezistență „putemî Reichului” va fi deferit curții marțiale.

Domnii din biserica Sf. Paul se află, așadar, în aceeași situație ca și colegii lor din Paris ; ei pot acum, nestingheriți la adăpostul stării de asediu, să reducă la „minimum” drepturile fundamentale ale poporului german.

Calea ferată care duce la Mainz este distrusă în multe locuri și poșta sosește prea tîrziu sau chiar de loc.

Se pare că lupta pe străzile mai largi a fost decisă de artilerie, care a deschis trupelor un drum în spatele luptătorilor de pe baricade. Restul a fost hotărît de zelul cu care filistinii din Frankfurt s-au grăbit să-i primească pe soldați în casele lor, punîndu-le astfel la îndemîină toate avantajele luptei de stradă, precum și de superioritatea numerică a trupelor transportate în grabă pe calea ferată, pe cîtă vreme întăririle formate din țărani soseau încet pe jos.

Dar chiar dacă la Frankfurt lupta n-a reînceput încă, nu înseamnă nicidecum că răscoala a fost reprimată. Țăranii furioși nu vor depune așa de ușor armele. Dacă nu vor putea împrăștia Adunarea națională, le mai rămîn destule de făcut și acasă. Asaltul respins la biserica Sf. Paul se poate îndrepta împotriva a 7—8 reședințe mai mici, împotriva a sute de castele senioriale ; războiul țărănesc care a început astă-primă-

vară nu s-a terminat încă atîta timp cît nu și-a atins scopul său : eliberarea țăranilor din lanțurile feudalismului.

Cum se explică această continuă victorie a „ordinii” în toate colțurile Europei, cum se explică șirul nenumăratelor și repetatelor înfringeri ale partidului revoluționar, de la Neapole, Praga și Paris pînă la Milano, Viena și Frankfurt ?

Explicația o constituie faptul că toate partidele știu că lupta care se pregătește în toate țările civilizate este cu totul alta, este infinit mai importantă decît toate revoluțiile de pînă acum ; faptul că la Viena ca și la Paris, la Berlin ca și la Frankfurt, la Londra ca și la Milano este vorba de *răsturnarea dominației politice a burgheziei*, de o transformare revoluționară ale cărei consecințe imediate umplu încă de pe acum de groază pe toți burghezii borțoși și speculanți.

Există oare vreun centru revoluționar în lume în care să nu fi fluturat, de pe baricadele ridicate în ultimele cinci luni, steagul roșu, simbolul de luptă al proletariatului european înfrățit ?

Și la Frankfurt lupta împotriva parlamentului iuncherilor uniți cu burghezii a fost dusă sub faldurile steagului roșu.

Tocmai pentru că fiecare răscoală care izbucnește amenință direct situația politică a burgheziei și indirect situația ei socială, tocmai de aceea au loc toate aceste înfringeri. Poporul, care în majoritatea cazurilor nu posedă arme, trebuie să lupte nu numai împotriva puterii — preluată de către burghezie — a unui stat organizat al funcționării și militărilor ; de asemenea el trebuie să lupte și împotriva burgheziei înarmate. Poporului neorganizat și prost înarmat i se opun toate celelalte clase ale societății, bine organizate și bine înarmate. Așa se explică faptul că pînă acum poporul a fost învins și că va fi mai departe învins pînă cînd adversarii lui vor fi slăbiți — fie din cauză că trupele lor vor fi angajate într-un război, fie din cauza unei dezbinări între ei — sau pînă cînd vreun mare eveniment va împinge poporul la o luptă disperată și va demoraliza pe adversarii lui.

Un asemenea eveniment mare se pregătește în Franța.

De aceea nu trebuie să desperăm dacă de patru luni încoace mitraliile au reperțat în toate părțile victorii asupra baricadelor. Dimpotrivă, fiecare victorie a adversarilor noștri a fost în același timp o înfrîngere pentru ei ; ea i-a dezbinat ; ea nu a adus dominația partidului învingător al conservatorilor din februarie și martie, ci a pregătit de fiecare dată, pînă la urmă, dominația *partidului* care a fost *răsturnat* în

februarie și în martie. Victoria din iunie de la Paris a instaurat numai pentru început dominația micii burghezii, a republicanilor *puri*; n-au trecut nici trei luni de atunci, și marea burghezie, partidul constituțional, amenință să-l răstoarne pe Cavaignac și să arunce pe „puri” în brațele „roșilor”. Același lucru se va întâmpla și la Frankfurt: victoria nu va fi în folosul ambelor centre, ci în folosul *dreptei*; burghezia va da prioritate domnilor din statul militar-birocratic-iuncheresc și va gusta foarte curînd din roadele amare ale victoriei ei.

Să-i fie de bine! Între timp noi vom aștepta momentul cînd la Paris va suna pentru Europa ceasul eliberării.

Scris de F. Engels
la 19—20 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 107 și 108
din 20 și 21 septembrie 1848

Guvernul contrarevoluției

Colonia, 22 septembrie. Va să zică s-a comis ! Guvernul principelui de Prusia a fost format, contrarevoluția vrea să riște ultima ei lovitură decisivă.

Citiți scrisoarea de mai jos a unui deputat :

„*Berlin*, 20 septembrie, ora 10 seara. În momentul de față avem certitudinea că s-a format un guvern cu desăvârșire contrarevoluționar, și anume” (urmează lista miniștrilor, așa cum am dat-o ieri după ediția specială a lui „*Zeitungs-Halle*“). „În ședința de mâine, el va da citire unui mesaj regal în care se vorbește despre perspectiva dizolvării Adunării. Consecința acestui fapt va fi o declarație de permanentizare a Adunării, care va avea, probabil, drept urmare o nouă revoluție, foarte singeroasă. Toate partidele Adunării naționale sînt în permanentă deliberare la sediile lor. Poporul este foarte agitat, Wrangel a trecut astăzi în revistă trupele. Totul e în joc !”

Va să zică coroana se pune sub scutul seniorilor din Uckermark, iar seniorii din Uckermark se opun din răspuțeri mișcării revoluționare a anului 1848. Donchișoții din Pomerania orientală, războinicii inveterați, moșierii înglodați în datorii vor avea în sfîrșit ocazia să-și spele spadele lor ruginite în singele tulburătorilor²⁴³. Garda încununată cu gloria ieftină cîștigată în Schleswig trebuie să dea lovitură hotărîtoare revoluției, care atentează la drepturile coroanei, care vrea să interzică ofițerilor să completeze în secret și care intenționează să dea o „lovitură” teribilă de „îndrăzneță” pungilor, și așa destul de goale, ale iuncherilor din Brandenburg, cu ajutorul unor aspre măsuri financiare de factura acelorora ale lui Hansemann. Garda se va răzbuna pentru

afrontul de la 18 martie și va împrăștia Adunarea de la Berlin, iar domnii ofițeri vor trece în galop pe Unter den Linden peste cadavrele revoluționarilor.

Haideți ! Cu Dumnezeu înainte, pentru rege și patrie !

Scris la 22 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 110

din 23 septembrie 1848

Stare de asediu la Colonia ²⁴⁴

Colonia, 26 septembrie. Și astăzi publicăm ziarul nostru fără sumar. Ne grăbim să dăm ziarul la tipărit. Aflăm din sursă sigură că pînă în 1—2 ore în oraș va fi declarată starea de asediu, garda civilă va fi dizolvată și dezarmată, „Noua gazetă renană“, „Neue Kölnische Zeitung“²⁴⁵, „Arbeiter-Zeitung“²⁴⁶ și „Wächter am Rhein“²⁴⁷ vor fi suspendate, vor fi instituite curți marțiale, iar toate drepturile cucerite în martie vor fi suprimate. Se spune că garda civilă nu ar fi dispusă să se lase dezarmată.

Scris la 26 septembrie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană“ nr. 113

din 27 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Tradus din limba germană

Reapariția „Noii gazete renane”

Datorită sprijinului pe care l-a primit „Noua gazetă renană”, în special la Colonia, în vederea continuării apariției ei, am izbutit să învingem greutățile financiare provocate de starea de asediu, astfel că ziarul poate să apară din nou. Comitetul de redacție rămîne același. În comitet a mai intrat și Ferdinand Freiligrath.

Karl Marx

Redactor-șef al „Noii gazete renane”

Scris la 11 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului

Publicat în

Tradus din limba germană

„Noua gazetă renană” nr. 114
din 12 octombrie 1848

Revoluția de la Viena

Colonia, 11 octombrie. În *primul* ei număr (din iunie), „*Noua gazetă renană*” a relatat despre o revoluție la Viena (cea de la 25 mai). Astăzi, când gazeta noastră reappare pentru *prima* oară după întreruperea provocată de instituirea stării de asediu la Colonia, publicăm știrea revoluției cu mult mai importante care a avut loc la Viena între 6 și 7 octombrie. Comunicatele amănunțite asupra evenimentelor de la Viena ne silesc să renunțăm azi la publicarea oricăror altor comentarii. De aceea ne mărginim să spunem câteva cuvinte în legătură cu revoluția de la Viena. Cititorii noștri vor vedea din știrile trimise de corespondentul de la Viena că, din cauza neîncrederii pe care burghezia o manifestă față de clasa muncitoare, există primejdia ca această revoluție să eșueze sau cel puțin să fie paralizată în dezvoltarea ei. În orice caz, repercusiunile revoluției de la Viena asupra Ungariei, Italiei și Germaniei zădărnicesc întregul plan de acțiune al contra-revoluției. Fuga împăratului și a deputaților cehi din Viena²⁴⁸ silește burghezia vieneză să continue lupta, dacă nu vrea să se predea fără condiții.

Evenimentele de la Viena vor avea darul să trezească brusc și în mod neplăcut din visurile ei Adunarea de la Frankfurt, care în momentul de față se pregătește tocmai să ne dăruiască nouă, germanilor,

...un bici comun
Și o gherlă națională!²⁴⁹,

iar guvernul de la Berlin va începe să se îndoiască de eficacitatea *stării de asediu*, acest remediu universal. Starea de asediu a făcut, ca și revoluția, înconjurul lumii. Cu titlu de experiență, în stil mare, pe scara unui întreg regat, s-a făcut încercarea de a o aplica în Ungaria. Dar în loc să provoace

contrarevoluția în Ungaria, această încercare a provocat revoluția la Viena. Starea de asediu nu-și va mai reveni de pe urma acestei lovituri. Ea s-a compromis pentru totdeauna. Ironia soartei vrea ca, în același timp cu Jellačić, și eroul apusean al stării de asediu, *Cavaignac*, să devină ținta atacurilor tuturor fracțiunilor pe care le-a salvat în iunie cu ajutorul mitraliilor. Numai dacă ar trece în mod hotărît de partea revoluției, el s-ar mai putea menține o bucată de vreme.

După ultimele știri din Viena publicăm și câteva corespondențe din 5 octombrie, ele fiind un ecou al speranțelor și al temerilor Vienei în ceea ce privește soarta Ungariei.

Scris de K. Marx
la 11 octombrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 114
din 12 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

„Revoluția de la Colonia“

Colonia, 12 octombrie. „Revoluția de la Colonia“ din 25 septembrie a fost o mascaradă, declară „Kölnische Zeitung“, și are dreptate. La 26 septembrie „comenduirea din Colonia“ și-a asumat rolul lui Cavaignac. Iar „Kölnische Zeitung“ admiră înțelepciunea și ponderația de care dă dovadă „comenduirea din Colonia“. Cine este însă mai comic — muncitorii, care la 25 septembrie s-au exercitat în ridicarea baricadelor, sau Cavaignac, care la 26 septembrie a instituit în mod solemn starea de asediu, a suspendat ziare, a dezarmat garda civilă și a interzis asociațiile?

Biata „Kölnische Zeitung“! Cavaignac-ul „revoluției de la Colonia“ nu poate fi decît pe calapodul însuși al „revoluției de la Colonia“. Biata „Kölnische Zeitung“! Ea trebuie să considere „revoluția“ drept o glumă, iar pe „Cavaignac“-ul acestei vesele revoluții trebuie să-l ia în serios. Ce temă supărătoare, ingrată și plină de contradicții!

Cît privește împuternicirea comendurii, mai bine să nu mai vorbim. D'Ester a epuizat acest subiect²⁵⁰. Noi considerăm de altfel comenduirea ca o unealtă subordonată. Adevărații autori ai acestei stranii tragedii au fost „cetățenii loiali“, alde Dumont și consortii. Nu este deci de mirare că d-l Dumont a popularizat prin ziarele sale adresa împotriva lui D'Ester, Borchardt și Kyll²⁵¹. Nu faptele comendurii se străduiau să apere acești cetățeni „loiali“, ci propriile lor fapte.

Evenimentele de la Colonia au peregrinat prin Sahara presei germane sub forma pe care i-a dat-o „Journal des Débats“ din Colonia. Un temei suficient pentru a reveni asupra acestui subiect.

Moll, unul dintre cei mai iubiți conducători ai Uniunii muncitorilor²⁵², urma să fie arestat. Schapper și Becker au și

fost arestați. Pentru executarea acestor măsuri a fost aleasă ziua de *luni*, o zi în care, după cum se știe, cei mai mulți muncitori nu lucrează. Se știa deci dinainte că această arestare era menită să provoace o mare frământare în rândurile muncitorilor și chiar să-i determine să opună rezistență, făcînd uz de violență. Ciudată coincidență ca aceste arestări să aibă loc tocmai într-o zi de *luni*. Agitația putea fi cu atît mai ușor prevăzută, cu cît cu ocazia ordinului de zi pe armată al lui Stein, după proclamația lui Wrangel²⁵³ și numirea lui Pfuel în funcția de prim-ministru, era de așteptat în orice moment o lovitură contrarevoluționară hotărîtoare, și deci o revoluție al cărei punct de plecare să fie Berlinul. Prin urmare, muncitorii trebuiau să considere arestările drept o măsură *politică*, și nu *judiciară*. Pentru ei parchetul nu era altceva decît o instituție contrarevoluționară. Inchipuindu-și că guvernul vrea să-i lase fără conducători în ajunul unor evenimente importante, ei au hotărît să nu permită cu nici un preț ca Moll să fie arestat. Și numai după ce și-au atins scopul, muncitorii au părăsit cîmpul de luptă. Baricadele au fost ridicate abia atunci cînd muncitorii adunați în Altenmarkt au aflat că armata se apropie din toate părțile ca să-i atace. Ei n-au fost însă atacați, astfel că nici n-au fost puși în situația de a se apăra. În afară de aceasta, li s-a adus la cunoștință că de la Berlin nu sosiseră nici un fel de știri importante. În consecință, muncitorii s-au împrăștiat după ce au așteptat zadarnic o bună parte din noapte venirea dușmanului.

Prin urmare, învinuirea care li s-a adus muncitorilor din Colonia că sînt dași este cît se poate de ridicolă.

Li s-au adus însă și alte învinuiri pentru a justifica starea de asediu și a prezenta cele petrecute la Colonia drept o mică revoluție din iunie. Adevăratul plan al muncitorilor ar fi fost jefuirea orașului lor iubit, Colonia. Această acuzație se întemeiază pe pretinsa devastare a *unui* magazin cu stofe. Ca și cum fiecare oraș n-ar avea contingentul lui de hoți care, firește, profită de ocazie atunci cînd se ivesc zile de agitație publică. Sau prin devastare se înțelege, poate, devastarea magazinelor de arme? În cazul acesta ar trebui trimis parchetul din Colonia la Berlin ca să intenteze un proces revoluției din martie. Fără devastarea magazinelor de arme n-am fi ajuns poate niciodată să avem satisfacția de a-i vedea pe d-l Hansemann transformat într-un director de bancă și pe d-l Müller într-un secretar de stat.

Dar destul despre muncitorii din Colonia. Să trecem la așa-ziși *democrați*. Ce le reproșează „*Kölnische Zeitung*“, „*Deutsche Zeitung*“, „*Augsburger Allgemeine Zeitung*“ și cum s-or mai fi numind celelalte gazete „loiale“ ?

Ca niște adevărați eroi, Brüggemannii, Bassermannii etc. erau setoși de sînge, dar democrații mișoși nu le-au permis, chipurile, din *lașitate*, să verse sînge.

În realitate, lucrurile se prezintă astfel: democrații au declarat muncitorilor la berăria „Kranz“ (din Altenmarkt), în sala Eiser și pe baricade că ei nu vor cu nici un chip un „*puçi*“. În acest moment, cînd nici o chestiune importantă nu împinge la luptă întreaga populație, cînd orice răscoală este deci sortită eșecului, o asemenea acțiune ar fi cu atît mai absurdă cu cît s-ar putea ca peste cîteva zile să survină evenimente grave, și noi să fim incapabili de luptă tocmai în *ajunul* zilei hotărîtoare. Dacă guvernul din Berlin ar îndrăzni să facă o contrarevoluție, înseamnă că este momentul ca și poporul să îndrăznească să pornească revoluția. Ancheta judiciară va confirma cele afirmate de noi. Domnii de la „*Kölnische Zeitung*“ ar fi făcut mai bine dacă, în loc să fi stat „noaptea în beznă“ „cu brațele încrucișate și chipuri posomorite“ în fața baricadelor, „reflectînd la viitorul poporului lor“²⁵⁴, dimpotrivă, ar fi adresat, de la înălțimea baricadelor, maselor orbite cuvinte înțelepte. La ce folosește înțelepciunea post festum * ?

Cu ocazia evenimentelor de la Colonia, presa „bună“ a atacat cel mai mult garda civilă. Este necesar să facem următoarea deosebire. Cînd garda civilă a refuzat să se înjosească și să devină sluga supusă a poliției, ea și-a făcut datoria. Dar faptul că a predat de bunăvoie armele nu poate avea decît o singură justificare. Frațiunea liberală a gărzii civile știa că fracțiunea neliberală a acesteia va folosi bucroasă prilejul de a se descotorosi de arme. O rezistență opusă însă de o singură fracțiune ar fi fost inutilă.

„Revoluția de la Colonia“ a avut *un singur* rezultat. Ea a dezvăluit existența unei falange numărînd peste 2.000 de sfinți, a căror „sătulă virtute și solvabilă morală“²⁵⁵ duce „o viață liberă“ numai în condițiile stării de asediu. Poate se va ivi cîndva prilejul de a scrie „*acta sanctorum*“ **, biografiile

* — după sărbătoare, adică după ce faptul a fost consumat. — *Nota Trad.*

** — „faptele sfinților“. — *Nota Trad.*

acestor sfinți. Cititorii noștri vor afla atunci cum se dobîndesc „comorile“ pe care „nici molia și nici rugina“ nu le strică, ei vor cunoaște atunci în ce mod se cucerește substratul economic al „loialității“.

Scris de K. Marx
la 12 octombrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 115
din 13 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Guvernul Pfuel

Colonia, 13 octombrie. Cind a căzut guvernul *Camphausen*, noi am spus :

„Guvernul *Camphausen* îmbrăcase contrarevoluția cu haina lui burgheză-liberală. Contrarevoluția se simte destul de tare pentru a se descotorosi de această mască supărătoare. Guvernului de la 30 martie i-ar putea urma pentru câteva zile orice guvern efemer al *centrului de stînga* (*Hansemann*). Urmașul său efectiv este însă *guvernul principelui Prusiei* („*Noua gazetă renană*” nr. 23 din 23 iunie) *.

Și într-adevăr, guvernului *Hansemann* i-a urmat guvernul *Pfuel* (*din Neuchâtel*).

Guvernul *Pfuel* jonglează cu frazele constituționale, așa cum jonglează puterea centrală de la Frankfurt cu „unitatea germană”. Dacă comparăm corpus delicti **, adevăratul corp al acestui guvern cu ecoul său, cu declarațiile sale constituționale, asigurările sale liniștitoare, compromisurile și concilierile sale în Adunarea de la Berlin, vedem că i se potrivesc cel mai bine cuvintele lui Falstaff :

„Doamne, cît de supuși sîntem noi,ăștia, bătrînii, păcatului minciunii !” ²⁵⁶

Guvernului *Pfuel* nu-i poate urma decît un *guvern al revoluției*.

Scris de K. Marx
la 13 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Publicat în
„*Noua gazetă renană*” nr. 116
din 14 octombrie 1848

* Vezi volumul de față, pag. 108. — *Nota Red.*

** — corpul delict. — *Nota Trad.*

Cuvîntarea lui Thiers despre banca ipotecară generală cu titluri cu curs forțat

D-l Thiers publică în „*Constitutionnel*” o broșură „*Despre proprietate*”²⁵⁷. Ne vom ocupa mai îndeaproape de această lucrare, clasică prin banalitatea ei, de îndată ce va fi publicată în întregime. D-l Thiers a întrerupt însă pe neașteptate publicarea ei. Deocamdată ne mulțumim să remarcăm că „marile” ziare *belgiene*, cum e „*Observateur*” și „*Indépendance*”²⁵⁸ sînt entuziasmate de lucrarea d-lui Thiers. Astăzi ne vom opri o clipă asupra cuvîntării ținute de d-l Thiers la 10 octombrie în Adunarea națională franceză în legătură cu bonurile ipotecare, cuvîntare care, potrivit celor relatate de ziarul belgian, „*Indépendance*”, a dat o „lovitură de moarte” banilor de hîrtie. Dar, cum spune „*Indépendance*”, d-l Thiers este un orator care tratează cu aceeași perfecțiune atît problemele politice cît și cele financiare și sociale.

Această cuvîntare ne interesează numai pentru că dezvăluie tactica cavalerilor vechilor rînduieli, tactică pe care ei o opun, pe bună dreptate, donchișoților noilor rînduieli.

Dacă cereți o reformă parțială a relațiilor industriale și comerciale, așa cum cere d-l Turck, căruia îi răspunde Thiers, ei vă opun conexiunea și interacțiunea diferitelor părți ale întregului sistem. Dacă cereți transformarea întregului sistem, vi se va spune că sînteți niște oameni destructivi, revoluționari, fără scrupule, utopiști, care scapă din vedere reformele *parțiale*. Rezultă, așadar: lăsați totul cum a fost.

D-l Turck, de pildă, vrea să înlesnească țăranilor valorificarea proprietății lor funciare prin bănci ipotecare oficiale. El vrea ca proprietatea lor să fie pusă în circulație fără ca să mai fie nevoie să treacă prin mîinile cămătarului. În Franța, ca de altfel în toate țările în care pămînturile sînt parcelate, dominația capitalistului a luat locul dominației seniorului feu-

dal, după cum obligațiile ipotecare burgheze au luat locul servituțiilor feudale ale țăranului.

Ce răspunde d-l Thiers mai întii ?

Dacă vrei să veniți în ajutorul țăranilor prin crearea unor instituții publice de credit, atunci îl păgubiți pe micul comerciant. Nu puteți să-l ajutați pe unul fără să-l prejudiciați pe celălalt.

Trebuie, prin urmare, transformat *întregul sistem de credit* ?

În nici un caz ! Asta-i o utopie. Așadar, d-l Turck a fost redus la tăcere.

Micul comerciant căruia d-l Thiers îi poartă de grijă cu atîta duioșie este *marea Bancă a Franței*.

Concurența unor bonuri ipotecare în sumă de 2 miliarde ar putea să-i ruineze monopolul și dividendele și poate chiar something more *. Îndărătul argumentului adus de d-l Thiers se află, așadar, Rotschild.

Să trecem acum la un alt argument al d-lui Thiers. Propunerea cu privire la ipotecă, spune d-l Thiers, nu are propriu-zis nici o legătură cu *agricultura* însăși.

Faptul că proprietatea funciară poate fi numai anevoie pusă în circulație, că numai cu greu poate fi valorificată, că capitalurile, ca să spunem așa, fug de ea, toate acestea, observă d-l Thiers, rezidă în „*natura*” lucrurilor, proprietatea funciară aducînd un profit mic. Pe de altă parte, d-l Thiers nu poate să nege că, potrivit „*naturii*” organizării moderne a producției, toate ramurile de producție, deci și agricultura, se dezvoltă cu succes numai dacă produsele lor și uneltele lor pot fi ușor valorificate, pot deveni obiecte de schimb și pot fi puse în circulație. Nu acesta e cazul cu pămîntul. Concluzia ar fi, *prin urmare*, următoarea : în cadrul rînduielilor civilizate existente, *agricultura* nu se poate dezvolta cu succes. Trebuie deci schimbate rînduielile existente. Și propunerea d-lui Turck este un mic pas, chiar dacă e inconsecvent, în vederea unei astfel de schimbări. Nicidecum ! exclamă Thiers. „*Natura*”, adică actualele relații sociale, condamnă agricultura să rămînă în situația ei actuală. Relațiile sociale actuale, acestea-s „*natura*”, ele sînt, cu alte cuvinte, imuabile. Afirmația că aceste relații sînt invariabile constituie, desigur, dovada cea mai evidentă împotriva oricărei propuneri de modificare a lor. Dacă „*monarhia*” este natură,

* — ceva mai mult. — *Nota Trad.*

atunci orice încercare de a instaura republica înseamnă o răzvrătire împotriva naturii. După părerea d-lui Thiers, este de asemenea foarte limpede că proprietatea funciară *prin însăși natura ei* aduce întotdeauna aceleași profituri mici, indiferent dacă statul îi avansează proprietarului funciar capitalurile cu o dobîndă de 3% sau dacă cămătarul i le avansează cu o dobîndă de 10%. Asta e „natura” — n-ai ce-i face.

Identificînd însă profitul industrial și renta pe care o aduce agricultura, d-l Thiers emite o teză de-a dreptul opusă relațiilor sociale actuale, celor ce el numește „natură”.

În timp ce în general profitul industrial scade în permanență, renta funciară, adică valoarea pămîntului, crește în permanență. D-l Thiers trebuia, prin urmare, să explice cum se face că țaranul sărăcește totuși în permanență. Dar d-l Thiers evită, bineînțeles, să abordeze această temă.

De o superficialitate într-adevăr uimitoare sînt apoi cele spuse de Thiers despre *deosebirea* dintre agricultura franceză și cea engleză.

Întreaga deosebire, ne învață domnul Thiers, constă în *impozitul funciar*. Noi plătim un impozit funciar foarte mare, pe cîtă vreme englezii nu plătesc de loc impozit funciar. Abstracție făcînd de inexactitatea acestei din urmă afirmații, d-l Thiers știe, desigur, că în Anglia agricultura este cea care suportă impozitul pentru asistența săracilor și o grămadă de alte impozite care nu există în Franța. Argumentul d-lui Thiers este folosit în sens invers de adepții englezi ai micii agriculturi. Știți oare, spun ei, din ce cauză cerealele engleze sînt mai scumpe decît cele franceze? Pentru că plătim *rentă funciară*, și încă o rentă funciară mare, lucru de care francezii sînt scutiți, deoarece în medie ei nu sînt arendași, ci mici proprietari. Prin urmare, trăiască mica proprietate!

Trebuie să ai vulgaritatea nerușinată a lui Thiers pentru a reduce toate aceste relații complexe — cum sînt concentrarea uneltei de muncă, a pămîntului, existentă în Anglia, care face posibilă folosirea mașinilor și diviziunea muncii pe scară largă în agricultură, precum și interacțiunea dintre industrie și comerțul englez și agricultură, — la fraza banală că englezii nu plătesc *impozit funciar*.

Părerii d-lui Thiers că sistemul ipotecar actualmente în vigoare în Franța nu prezintă nici o importanță pentru agricultură îi opunem părerea celui mai mare chimist-agronom francez. *Dombasle* a demonstrat pe larg că dacă actualul sistem ipotecar se va dezvolta în Franța și în viitor corespun-

zător cu „*natura*”, agricultura franceză va deveni imposibilă²⁵⁹.

Cîtă obtuzitate insolentă trebuie în genere să aibă cineva pentru a susține că relațiile izvorîte din proprietatea funciară nu prezintă nici o importanță pentru agricultură, cu alte cuvinte că pentru producție n-ar prezenta nici o importanță relațiile sociale în cadrul cărora are loc producția?

De altfel nu mai este nevoie de demonstrat că d-l Thiers, care vrea să obțină credite pentru marii capitaliști, este împotriva acordării de credite micilor capitaliști. Creditul acordat marilor capitaliști înseamnă tocmai lipsă de credit pentru micii capitaliști. Firește, noi negăm că în actualul sistem existent se poate veni în ajutor micilor proprietari de pământ printr-o scamatorie financiară oarecare. Thiers trebuia însă să susțină acest lucru, deoarece consideră că nu există lume mai bună ca cea de acum.

În legătură cu această parte a cuvîntării lui Thiers vrem să mai facem următoarea remarcă. Atunci cînd se pronunță împotriva înlesnirii circulației proprietății funciare și, pe de altă parte, proslăvește relațiile din Anglia, el uită că tocmai în Anglia agricultura are *acest* mare avantaj de a fi practicată după metode industriale și că renta funciară, adică proprietatea funciară, este un titlu tot atît de mobil, transmisiibil și negociabil ca oricare altul. Agricultura practicată după metode industriale, adică agricultura după modelul marii industriei, determină, la rîndul ei, circulația proprietății funciare, posibilitatea ca aceasta să devină un obiect de schimb liber.

A doua parte a cuvîntării lui Thiers cuprinde atacuri la adresa *banilor de hîrtie* în general. El numește în genere emisiunea de bani de hîrtie *emisiune de monedă falsă*. El ne dezvăluie marele adevăr că, dacă se aruncă pe piață o cantitate prea mare de mijloace de circulație, adică de bani, banii sînt prin însuși acest fapt depreciați, așa că are loc o dublă înșelare : atît a persoanelor particulare cît și a statului. Aceasta este, pretinde el, în special cazul băncilor ipotecare.

Toate acestea sînt descoperiri care pot fi găsite în cele mai proaste *catehisme* de economie politică.

Trebuie să facem următoarea distincție. Este limpede că nu sporim producția, adică avuția reală, atunci cînd mărim în mod arbitrar cantitatea banilor, indiferent dacă e vorba de bani de hîrtie sau de metal. Astfel, la jocul de cărți nu dublăm levatele dacă dublăm numărul fiselor,

Pe de altă parte, este tot atît de limpede că, dacă producția este frînată în dezvoltarea ei din cauza lipsei de fise, de mijloace de schimb, de bani, fiecare sporire a mijloacelor de schimb, fiecare diminuare a dificultății de a-ți procura mijloace de schimb înseamnă totodată o *sporire a producției*. Din această nevoie a producției au luat naștere polițele, băncile etc. În sensul acesta și băncile ipotecare pot contribui la avîntul agriculturii.

Dar d-l Thiers nu luptă propriu-zis pentru banii de metal împotriva banilor de hîrtie. El însuși a jucat prea mult la bursă pentru a fi prizonierul vechilor prejudecăți mercantile. În realitate, el combate numai reglementarea creditului de către societate, reprezentată de stat, în locul reglementării lui de către monopol. Un prim pas în vederea reglementării creditului în interesul general al societății l-a constituit tocmai propunerea lui Turck de a se înființa o bancă ipotecară generală cu titluri cu curs forțat — oricît de puțină valoare ar prezenta o asemenea propunere luată izolat.

Scris de K. Marx
la 13 octombrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 116
din 14 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

„Frankfurter Oberpostamts-Zeitung“ și revoluția de la Viena

Colonia, 18 octombrie.

„Germaniei îi este hărăzită o soartă stranie. Atunci cînd ți se pare că a sosit momentul în care îți este îngăduit să te apuci de reconstrucția patriei comune și-ți ridici cu recunoștință privirea spre cer, norii de furtună care mai continuă să planeze asupra Europei se descarcă cu noi bubuituri puternice, făcînd să tremure miinile celor care s-au consacrat operei de elaborare a constituției Germaniei. Cu un asemenea trăsnet ne-am pomenit acum din nou la Viena!”

Așa se lamentează monitorul regenței imperiului „Frankfurter Oberpostamts-Zeitung”. Acest onorabil ziar, al cărui ultim redactor * a figurat la loc de cinste pe lista năimiților lui Guizot, și-a luat pentru o clipă poziția au sérieux **. El și-a închipuit că puterea centrală cu cadrul ei parlamentar, Conciliul de la Frankfurt, reprezintă o forță respectabilă. În loc de a da ordinele lor contrarevoluționare direct supușilor lor, cele 38 de guverne germane au făcut ca puterea centrală de la Frankfurt să le ordone să-și îndeplinească propriile lor hotăriri. Totul mergea de minune, ca pe vremea cînd funcționa Comisia de anchetă (Immediat-Kommission) ²⁶⁰ de la Mainz. Puterea centrală putea să-și închipuie că este într-adevăr o putere, iar „Moniteur”-ul ei — că este într-adevăr un „Moniteur”. „Ridicați miinile la cer și mulțumiți cu toții lui dumnezeu” — îngîna el.

Și acum „ne pomenim” cu trăsnetul de la Viena. Cu toată armata de coifuri ascuțite, care reprezintă tot atitea paratrăsnete ale revoluției; cu toate decretetele, potrivit cărora critica la adresa persoanelor de culoare negru-roșu-aurie și a acțiunilor lor constituie o crimă penală ²⁶¹; cu toate frazele energice dezbătute de niște figuri gigantice ca Schmerling,

* — Berly. — Nota Red.

** — în serios. — Nota Trad.

Mohl și Gagern, — „*mîinile*“ Licurgilor noștri „*tremură*“. Din nou se aude răgetul monstrului revoluționar — și la Frankfurt lumea „*tremură*“. „Frankfurter Oberpostamts-Zeitung“ speriată, își întrerupe brusc rugăciunea ei de mulțumire, — Cu accente tragice, ea se revoltă împotriva soartei neîndurătoare.

La Paris, supremația o are partidul lui Thiers, la Berlin este la putere guvernul Pfuel, cu cite un Wrangel în toate provinciile, la Frankfurt avem o jandarmerie centrală; în toată Germania s-a instituit, sub o formă mai mult sau mai puțin camuflată, starea de asediu; Italia e pacificată de blajinul Ferdinand și de Radetzky; Jellačić, comandantul armatelor din Ungaria, după ce i-a nimicuit pe unguri, proclamă, la Viena, împreună cu Windischgrätz, „libertatea și ordinea croată“; la București revoluția este înecată în sînge și Principatele Dunărene au parte de binefacerile regimului rusc; în Anglia sînt arestați și deportați toți conducătorii cartiștilor; Irlanda este prea înfometată pentru a putea face vreo mișcare — spune, mai mult ce dorești? ²⁶²

Revoluția de la Viena n-a învins încă. Prima ei fulgerare a fost însă suficientă pentru a lumina în fața Europei toate pozițiile contrarevoluției și a face astfel inevitabilă o luptă generală pe viață și pe moarte.

Contrarevoluția încă nu-i înfrîntă, dar ea *s-a făcut de rîs*. Eroul Jellačić întruchipează, caricaturizîndu-i, pe toți eroii ei, iar în proclamația publicată de *Fuad-Effendi* după baia de sînge de la București ²⁶³ sînt usturător parodiate toate proclamațiile prietenilor, „libertății și ordinii constituționale“, începînd cu proclamațiile Reichstagului pînă la cele mai neînsemnate moțiuni ale tînguitorilor.

Mîine vom vorbi pe larg despre situația care s-a creat în mod nemijlocit la Viena și despre situația din Austria în general.

Scris de K. Marx
la 18 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 120
din 19 octombrie 1848

Răspunsul dat de regele Prusiei delegației de deputați ai Adunării naționale

Colonia, 18 octombrie. Regele este în orice caz consecvent. Maiestatea-sa nu se contrazice niciodată. Cu ocazia festivității punerii pietrei de temelie a Catedralei din Colonia, el a adresat delegației de deputați ai Adunării naționale de la Frankfurt următoarele cuvinte :

„Domnilor! Înțeleg foarte bine însemnătatea Adunării dv. Îmi dau foarte bine seama cât este de importantă Adunarea dv. l...” — Aici vocea maiestății-sale a căpătat o inflexiune foarte gravă și tăioasă : „Dar nu trebuie să uitați că mai există monarhi în Germania...” — Și, punându-și mâna pe inimă, maiestatea-sa a spus apăsat : „...Și să nu uitați că dintre aceștia fac parte și eu !”

Un răspuns asemănător a primit și delegația de deputați ai Adunării de la Berlin când la 15 octombrie a făcut o vizită de felicitare maiestății-sale la castelul Bellevue.

„Sintem pe cale de a ridica un edificiu care să dureze veacuri de-a rândul. Dar, domnilor, nu uitați. La noi încă mai există o autoritate ereditară *din grația lui Dumnezeu* — pizmuită, e drept, de către mulți” — a spus regele, apăsând asupra fiecărui cuvânt, — „care mai este încă înzestrată cu puteri depline. Ea este unicul fundament pe care se poate înălța acest edificiu, dacă vrem ca el să dureze multă vreme, așa cum am spus”.

Regele este consecvent. El ar fi fost întotdeauna consecvent dacă, din păcate, zilele din martie n-ar fi interpus acel funest petic de hirtle între maiestatea-sa și popor.

Se pare că în această clipă maiestatea-sa se încrede din nou, ca și înainte de zilele din martie, în „*călciul de fier*” al slavismului. Poate că poporul de la Viena va fi vrăjitorul care să transforme fierul în lut.

Scris de K. Marx
la 18 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 120
din 19 octombrie 1848

Răspunsul dat de Frederic-Wilhelm al IV-lea delegației gărzii civile

Colonia, 18 octombrie. *Frederic-Wilhelm a IV-lea* i-a răspuns Comandantului gărzii civile din Berlin, *Rimpler*, cînd acesta l-a felicitat cu ocazia zilei de 15 octombrie :

„Știu că un popor eroic și viteaz este și un popor *credincios*. Nu uitați însă că *armele le aveți de la mine* și că vă cer să vă faceți datoria, vechind ca să fie respectată ordinea, legea și libertatea”.

Regii constituționali *nu pot fi trași la răspundere*, înțelegîndu-se prin aceasta că sînt *iresponsabili* — în sensul constituțional al cuvîntului, bineînțeles. Acțiunile lor, vorbele lor, gesturile lor nu le aparțin lor înșiși, ci *miniștrilor responsabili*.

Hansemann, de pildă, atunci cînd a fost destituit, i-a trimis vorbă regelui că executarea ordinului de zi pe armată dat de Stein este incompatibilă cu monarhia constituțională. *Pfuel* l-a executat — și anume în sensul parlamentar. *Hansemann* era compromis — în sens constituțional. Dar regele însuși nu s-a contrazis pentru că a tăcut — tot în sens constituțional.

Astfel, declarația de mai sus a regelui nu este altceva decît o declarație a *guvernului*, și ca atare este supusă criticii.

Susține în cazul acesta *Pfuel* că regele ar fi înființat garda civilă din proprie inițiativă? Atunci el susține că regele ar fi *inițiatorul revoluției din martie*, ceea ce este o absurditate — chiar și în sens constituțional.

Dar nu despre aceasta e vorba.

După ce Dumnezeu a creat lumea și pe regii din grația lui Dumnezeu, el a lăsat pe seama oamenilor industriile mai mici. Chiar și „*armele*” și uniformele locotenenților se fabrică pe cale pămîntească, iar calea pămîntească de producție, spre deosebire de industria cerească, nimic nu creează din nimic. Calea pămîntească de producție are nevoie de

materie primă, de unelte de muncă și de salariu, care sînt cuprinse toate în denumirea prozaică de *cheltuieli de producție*. Aceste cheltuieli de producție statul le acoperă prin *impozite*, iar impozitele sînt acoperite prin *munca națională*. În sens *economic* rămîne deci o enigmă cum poate un rege oarecare să dea ceva unui popor oarecare. Poporul trebuie mai întîi să facă arme și să dea aceste arme regelui pentru a putea primi arme de la rege. Regele poate să dea numai ceea ce i se dă lui. Așa stau lucrurile în *sens economic*. Regii *constituționali* apar însă tocmai în momentul cînd oamenii încep să dezlege aceste *enigme economice*. Primul motiv pentru răsturnarea regilor din grația lui Dumnezeu l-au constituit deci întotdeauna *problemele fiscale*. Așa s-a întîmplat și în Prusia. Chiar și mărfurile *nemateriale*, privilegiile, pe care, sub presiunea popoarelor, regii au fost siliți să le acorde popoarelor nu numai că *au fost date* în prealabil regilor, dar atunci cînd au fost restituite popoarelor, acestea le-au plătit întotdeauna *pe loc* cu sînge și cu monedă sunătoare. Urmăriți, de pildă, istoria *Angliei* începînd din secolul al XI-lea. Veți putea calcula cu destulă precizie cîte capete sparte și cîte lire sterline a costat fiecare privilegiu constituțional. Pe cît se vede, d-l Pfuel vrea să ne ducă înapoi la vremurile bune ale *tabelei economice a lui Davenant*²⁶⁴. În această tabelă, între altele, se spune cu privire la producția engleză :

§ 1. *Muncitori productivi* : regii, ofițerii, lorzii, preoții de țară etc.

§ 2. *Muncitori neproductivi* : marinarii, țărani, țesătorii, filatorii etc.

Potrivit acestei tabele, § 1 produce și § 2 primește. În acest sens spune d-l Pfuel că regele dă.

Declarația lui Pfuel ne arată ce așteaptă cei de la Berlin de la eroul „ordinii și libertății orote” *

Ultimele evenimente de la Berlin amintesc de ciocnirile care au avut loc la Viena la 23 august între garda civilă și popor, ciocniri provocate de asemenea de camarilă. *Acest 23 august a fost urmat de un 5 octombrie.*

Scris de K. Marx
la 18 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 121
din 20 octombrie 1848

* — Jellačić. — *Nota Red.*

„Réforme” despre insurecția din iunie

Paris. Când la 29 iunie „*Noua gazetă renană*” a fost singurul ziar din Europa, cu excepția lui „*Northern Star*” din Anglia, care a avut curajul și priceperea să facă o apreciere justă a revoluției din iunie *, ea n-a fost combătută, ci denunțată.

Faptele au confirmat ulterior vederile noastre chiar și celor mai miopi în măsura în care propriul interes nu-i orbește cu totul.

Atunci s-a compromis și presa franceză. Ziarele pariziene categorice au fost interzise. „Réforme”, singurul ziar radical căruia Cavaignac i-a îngăduit să-și continue apariția, a îngăimat câteva scuze întru apărarea mărinimoșilor luptători din iunie și a cerșit de la învingători un pic de îndurare pentru cei învinși. Firește, că nimeni n-a dat atenție cerșetorului. Abia desăvârșirea victoriei din iunie, diatribele apărute timp de luni de zile în ziarele din provincie, neîncătușate de starea de asediu, și renașterea vădită a partidului lui Thiers au izbutit să dezmeticească ziarul „Réforme”.

În legătură cu proiectul de amnistie prezentat de extrema stângă, „Réforme” a făcut în numărul din 18 octombrie următoarea remarcă :

„Când poporul a coborât de pe baricade, el n-a pedepsit pe nimeni. Poporul! El a fost atunci stăpînul, suveranul, învingătorul; i se sărutau mîinile și picioarele, se dădea onorul în fața bluzelor sale, erau aclamate sentimentele sale nobile. Și pe bună dreptate. El a fost mărinimos.

Astăzi, poporul își are fiii, frații în închisori, pe galere sau în fața curților marțiale. După ce a răbdat de foame pînă n-a mai putut, după ce a văzut cum o întreagă liotă de ambițioși, pe care a cules-o de pe stradă, trece nepăsătoare pe lîngă el și se îndreaptă spre palate, după ce timp de trei luni de zile i-a acordat credit republicii, — într-o bună

* Vezi volumul de față, pag. 148—152. — Nota Red.

zi spectacolul copiilor flămânzi și al bătrînilor vlăguiti l-a făcut să-și piardă capul și să se avînte în luptă.

El a plătit scump acest lucru. Fiii săi au căzut răpuși de gloanțe, iar dintre cei care au supraviețuit o parte a fost deferită curților marțiale, cealaltă a fost deportată fără anchetă, fără drept de apărare, fără ca să se fi pronunțat împotriva ei vreo sentință ! În nici o țară din lume nu s-a recurs la asemenea metode, nici chiar în țara cabililor.

Niciodată în decursul celor douăzeci de ani de existență a ei, monarhia n-a cutezat să facă așa ceva.

În acele zile ziarele care mizau pe dinastii, ameițite de mirosul cadavrelor, pline de cutezanță s-au grăbit să profere insulte la adresa morților” (comp. „*Kölnische Zeitung*” din 29 iunie), „să-i improaște cu ură veninoasă, cu tot felul de calomnii, să terfelească onoarea poporului înainte de a se fi întreprins vreo anchetă judiciară, să dea pe cei învinși — morți și vii — pe mîna tribunalelor excepționale ; ele au abătut asupra lor furia gărzii naționale și a armatei, devenind samsarii călăului și slugile stîlpului infamiei. Sclave ale unei nesăbuite sete de răzbunare, aceste ziare au născocit crime, au înveninat nenorocirea noastră și s-au supralicitat în găsirea celor mai rafinate insulte și minciuni !” (Comp. „*Noua gazetă renană*” din 1 iulie despre „*Constitutionnel*” din Franța, „*Indépendance*” din Belgia și „*Kölnische Zeitung*” *).

„În coloanele lui «*Constitutionnel*» erau etalate atrocități înfiorătoare și orori mirșave. El știa foarte bine că *minte*, dar îi prindea bine pentru afacerile sale, pentru politica sa, și în dubla sa calitate de afacerist și diplomat, vindea «crimele cu amănuntul», cum vînd alții pinza «cu cotul». Această speculă rentabilă trebuia să se termine odată. Ploua cu contradicții ; în actele curților marțiale, în listele de deportați nu figura numele nici unuia din cei care își făceau osînda la galere ; orice mijloc de a călca și mai mult în picioare disperarea era epuizat, și ziarele au amuțit după ce și-au încasat profitul”.

Scris de K. Marx
în jurul lui 20 octombrie 1848

Publicat în
„*Noua gazetă renană*” nr. 123
din 22 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

* Vezi volumul de față, pag. 153—160. — *Nota Red.*

Mediația anglo-franceză în Italia

Colonia, 21 octombrie. S-a renunțat la mediația anglo-franceză în Italia. Craniul diplomației rînjește după fiecare revoluție și mai cu seamă după reacțiile care se manifestă după fiecare revoluție. De cîte ori bubuie tunetul unei noi revoluții, diplomația se retrage în cavoul ei parfumat. *Revoluția de la Viena* a răsturnat diplomația franco-engleză ca pe un castel din cărți de joc.

Palmerston și-a recunoscut neputința, și la fel și *Bastide*. *Revoluția de la Viena* a pus capăt, după cum declară ei înșiși, corespondențelor plicticoase ale acestor domni. *Bastide* a declarat acest lucru în mod oficial ambasadorului Sardiniei, marchizul *Ricci*.

La întrebarea acestuia din urmă „dacă în anumite împrejurări Franța ar pune mîna pe arme în favoarea Sardiniei”, ferocele republican *Bastide* (de la „*National*”) a făcut o reverență, a doua, a treia și a cîntat:

„....Dați-mi încrederea avută
Și voi, dacă singuri vă veți ajuta,
Și Dumnezeu vă ajută”²⁶⁵.

Franța, chipurile, nu se abate de la principiul *neintervenției*, a cărui combatere a constituit ani de-a rîndul, pe vremea lui *Guizot*, un subiect gras pentru *Bastide* și pentru ceilalți domni de la „*National*”.

În această problemă *italiană „onesta”* republică franceză s-ar fi compromis iremediabil dacă ar fi fost cu putință, după acel fatal iunie, să se compromită mai mult.

Rien pour la gloire! * — spun amicii comerțului cu orice preț, Rien pour la gloire! — este deviza republicii virtuoaase, moderate, decente, chibzuite, oneste, într-un cuvînt a republicii burgheze. Rien pour la gloire!

* — Nimic pentru glorie! — *Nota Trad.*

Lamartine personifica iluzia pe care și-o făcea republica burgheză despre ea însăși, ideea exagerată, fantastică, exaltată pe care și-a format-o despre ea însăși, visul despre propria ei grandoare. Cite nu-și poate imagina cineva! Asemenea lui Eol, care a slobozit din burduful său vînturile, *Lamartine* a dezlănțuit toate duhurile, a declanșat și a difuzat înspre apus și răsărit întreaga frazeologie a republicii burgheze, toate acele cuvinte ușuratece despre fraternitatea tuturor popoarelor, despre emanciparea pe care Franța o va aduce tuturor popoarelor, despre sacrificiile pe care Franța este gata să le facă pentru toate popoarele.

Și ce-a făcut el? *Nimic!*

Traducerea în fapt a frazelor lui *Lamartine* și-au asumat-o *Cavaignac* și unealta sa cu care acționa în afară — *Bastide*.

Imperturbabili, ei au lăsat să se petreacă sub ochii lor scene nemaipomenite ca cele de la Neapole, de la Messina și de prin părțile Milanului.

Și ca să nu subziste nici cea mai mică îndoială că în republica „onestă” domină aceeași clasă și că, prin urmare, se duce aceeași politică externă ca în timpul monarhiei constituționale, că în timpul lui *Cavaignac* ea nu diferă de cea din timpul lui *Ludovic-Filip*, se recurge, ori de cîte ori se ivește un conflict între popoare, la vechiul și veșnic noul mijloc, la entente cordiale* cu Anglia, cu Anglia lui *Palmerston*, cu Anglia burgheziei contrarevoluționare.

Istoria nu putca însă să scape *ironia*, poanta. Un redactor al ziarului „National”, *Bastide*, a trebuit să se cramponeze de mîna Angliei. Iar entente cordiale era atuul cu care sârmanul anglofob „National” l-a bătut toată viața pe *Guizot*.

Pe piatra funerară a republicii „oneste” se va putea citi: *Bastide-Palmerston*.

Dar republicanii „onești” au mers și mai departe decît entente cordiale a lui *Guizot*. Ofițerii din flota franceză au acceptat să fie ospătați la un banchet de ofițerii napolitani, și pe ruinele încă fumegînde ale Messinei au închinat în sănătatea regelui *Neapolului*, *năvingul tigru Ferdinand*. Iar deasupra capetelor lor se volatilizau frazele lui *Lamartine*.

Scris de K. Marx
la 21 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 123
din 22 octombrie 1848

* — înțelegerea cordială. — *Nota Trad.*

„Un stat constituțional model“

Colonia, 21 octombrie. Cu neștirbită satisfacție revenim mereu asupra Belgiei, „statul“ nostru „constituțional model“.

Intr-un număr anterior al ziarului nostru am arătat că „cel mai mare vasal al lui Leopold este pauperismul“. Am arătat că, dacă *criminalitatea*, fie și numai în rîndurile băieților și fetelor sub vîrsta de 18 ani, ar crește în mod stihinic în aceeași proporție ca de la 1845—1847 încoace, atunci „în 1856 toată Belgia, inclusiv copiii încă nenăscuți, ar sta la închisoare“. Am specificat atunci că, o dată cu creșterea pauperismului și sporirea criminalității, seacă corespunzător sursele de venituri industriale ale Belgiei (nr. 68 al „Noii gazete renane“) *.

Astăzi vom arunca o scurtă privire asupra situației *financiare* a acestui „stat model“.

	Franci
Bugetul ordinar pe anul 1848	119.000.000
Primul împrumut forțat	12.000.000
Al doilea împrumut forțat	25.000.000
Bancnote cu curs forțat	12.000.000
Total	168.000.000
La care mai trebuie adăugate bancnotele cu curs forțat, care sînt garantate de stat	40.000.000
Total	208.000.000

Belgia, spune Rogier, stă ca o stîncă pe care furtunile istoriei mondiale n-o clintesc. Ea se sprijină pe munții străvechi ai largilor sale instituții. Cele 208.000.000 de franci sînt expresia prozaică a puterii miraculoase a acestor instituții model. Belgia constituțională nu pierе din cauza dezvol-

* Vezi volumul de față, pag. 349—352. — *Nota Red.*

tării revoluționare. Ceea ce o face să piară în mod rușinos este *falimentul*.

Guvernul *liberal* al Belgiei, guvernul Rogier, asemenea tuturor guvernelor liberale, nu este nimic altceva decât un guvern al capitaliștilor, al bancherilor, al marii burghezii. Vom vedea îndată cum acest guvern, în pofida creșterii pauperismului și a declinului industriei, nu ezită să facă uz de mijloacele cele mai rafinate pentru a exploata în permanență întregul popor în favoarea marilor bancheri.

Consimțămîntul camerelor pentru cel de-al doilea împrumut menționat în tabelul de mai sus a fost smuls numai în urma asigurărilor date că el urmează să servească la răscumpărarea *bonurilor de tezaur*. Aceste bonuri de tezaur fuseseră emise în timpul guvernului catolic *De Theux* de către ministrul de finanțe catolic *Malou*. Emisiunea acestor bonuri a fost posibilă datorită împrumuturilor pe care cîțiva mari financiari le-au acordat în mod benevol statului. Ele constituiau tema principală, tema ineputabilă a diatribelor lacrimogene ale lui Rogier și ale consorțiilor săi liberali împotriva guvernului de *Theux*.

Ce face acum guvernul liberal? Anunță în „*Moniteur*” — și Belgia are un „*Moniteur*” — o nouă emisiune de bonuri de tezaur cu o dobîndă de 5%.

Ce nerușinare! Să se emită bonuri de tezaur după ce numai prin viclesug, sub pretextul de a răscumpăra bonurile de tezaur atît de discreditate emise de *Malou*, s-a putut obține un împrumut forțat de 25.000.000 de franci. Dar nu numai atît.

Bonurile de tezaur au fost emise cu o dobîndă de 5%. Efectele publice belgiene care și ele sînt garantate de stat aduc o dobîndă de 7 și 8%. Cine va investi deci banii săi în bonuri de tezaur? De altfel, în genere, situația din țară și împrumuturile forțate care au fost lansate fac ca numărul celor în stare să dea de bunăvoie împrumuturi statului să fie destul de redus.

Care este, prin urmare, scopul acestei noi emisiuni de bonuri de tezaur?

Băncile n-au reușit încă nici pe departe să pună în circulație toate biletele de bancă cu curs forțat pe care au fost împrumutate de guvernul liberal să le emită. În portofoliile lor se mai află hîrtii din acestea inutile în valoare de cîteva milioane care, bineînțeles, nu aduc nici un beneficiu atîta timp cît rămîn ermetic închise în aceste portofolii. Există

oare un mijloc mai bun de a le pune în circulație decît să le dai statului în schimbul bonurilor de tezaur care aduc o dobîndă de 5% ?

Banca obține astfel pentru cîteva milioane de petice de hîrtie care n-au costat-o nimic și care în genere au o valoare de schimb numai prin faptul că statul le-a conferit-o, o dobîndă de 5%. Plebea belgiană, obligată să plătească impozite, va găsi în viitorul buget un nou deficit de cîteva sute de mii de franci, iar ea va trebui să-și facă datoria și să-i plătească, numai și numai în folosul sărmanei bănci.

Este oare de mirare că marii financiari belgieni consideră că monarhia constituțională este mai rentabilă decît republica? Guvernul catolic se îngrijea mai cu seamă de interesele *cele mai sfinte*, adică *materiale* ale proprietarilor funciari. Guvernul liberal oblăduiește cu aceeași grijă plină de duioșie interesele marilor proprietari funciari, ale marilor financiari și ale camarilei de la curte. Mai este de mirare că sub conducerea sa dibace aceste așa-numite partide, care se năpustesc la fel de hămesite asupra avuției naționale — iar în Belgia mai curînd asupra sărăciei naționale — păruindu-se uneori între ele, se strîng acum împăcate în brațe și formează un singur mare partid — „*partidul național*” ?

Scris de K. Marx
la 21 octombrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 123
din 22 octombrie 1848.

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Procurorul de stat „Hecker” și „Noua gazetă renană”

Colonia, 28 octombrie. În nr. 116 al „Noii gazete renane” a apărut în partea suplimentară, adică în afara rubricilor politice ale ziarului, articolul „*Un cuvînt către poporul german*”, semnat „Hecker”. Diferite ziare germane publicaseră încă înaintea „Noii gazete renane” acest „document istoric”. Alte ziare germane, printre care și ziare din Prusia renană și din vechea Prusie, l-au reprodus și ele ulterior. Însăși „*Kölnische Zeitung*” a avut atîta simț istoric ca să tipărească și proclamația lui Struve, și pe cea a lui Fuad-Effendi.

Nu știm: poate laurii republicanului Hecker nu-l lasă să doarmă liniștit pe procurorul Hecker? Poate că lumea, uimită, trebuia să afle că revoluția germană a suferit o dublă înfrîngere, mai întîi prin fuga republicanului Hecker la New-York, apoi prin prezența procurorului Hecker la Colonia? Tot ce se poate. Posteritatea va vedea în acești doi titani întruchiparea dramatică a contradicțiilor mișcării moderne. Un viitor Goethe îi va zugrăvi pe amîndoi într-un nou „Faust”. Lăsăm în seama lui să hotărască cărui Hecker îi va atribui rolul lui Faust și căruia rolul lui Wagner.

Oricum ar fi, fantasticele cuvinte de adio ale republicanului Hecker sînt urmate de rechizitoriul nu mai puțin fantastic al procurorului Hecker.

Sau poate ne înșelăm? Poate că procurorul Hecker crede că „*Un cuvînt către poporul german*” ar fi propriul fabricat al „Noii gazete renane” și că această gazetă, în perfidia ei inventivă, ar fi semnat cu numele lui „Hecker” propria ei proclamație, pentru a face poporul german să creadă că procurorul Hecker emigrează la New York, că procurorul Hecker proclamă republica germană și că procurorul Hecker sancționează oficial deziderate pioase revoluționare?

Un asemenea șiretlic era posibil, deoarece documentul tipărit în suplimentul la nr. 116 al „Noii gazete renane” n-a fost semnat *Friedrich Hecker*, ci tout bonnement* „Hecker”. Hecker fără nici un farafastic, Hecker pur și simplu! Dar nu există oare în Germania doi Heckeri?

Și care dintre ei este „Hecker pur și simplu”? Orice ați spune, această simplitate are ceva echivoc, vrem să spunem — ceva care creează o atmosferă de suspiciune în jurul „Noii gazete renane”.

Oricum ar fi, d-l procuror Hecker a văzut fără doar și poate în „*Cuvîntul către poporul german*” un *fabricat* al „Noii gazete renane”. El a văzut în acest articol o *instigație directă la răsturnarea guvernului*, o manifestare crasă de înaltă trădare, sau cel puțin o complicitate la înaltă trădare, care, potrivit Codului penal, este echivalentă cu o înaltă trădare „pur și simplu”.

De aceea d-l Hecker a cerut judecătorului de instrucție „*să pună sub acuzare*” de înaltă trădare nu pe girantul responsabil, care semnează gazeta, ci pe redactorul ei șef, *Karl Marx*. „A pune” însă pe cineva „sub acuzare” de *înaltă trădare* înseamnă, cu alte cuvinte, a-l arunca în primul rînd la închisoare și a-l pedepsi pînă una alta cu detențiune preventivă. Aici este vorba de aplicarea pedepsei cu detențiunea celulară. Judecătorul de instrucție a refuzat s-o facă. Cînd d-l Hecker se agață însă de o idee, nu mai renunță la ea. „A-l pune sub acuzare” pe redactorul-șef al „Noii gazete renane” a devenit pentru el o *idee fixă*, după cum numele de „Hecker” sub „cuvîntul de adio” a devenit pentru el o *ficțiune*. S-a adresat prin urmare la Ratskammer**. Acolo a primit un refuz. El s-a adresat atunci Curții de apel. Curtea de apel a refuzat și ea. Totuși, d-l procuror Hecker nu a renunțat la ideea sa fixă de „a-l pune sub acuzare” în sensul arătat mai sus pe redactorul-șef al „Noii gazete renane” — *Karl Marx*. După cum se vede, ideile parchetului nu sînt idei speculative în sensul lui Hegel. Ele sînt idei în sensul lui Kant: Revelații ale rațiunii „*practice*”.

Karl Marx nu putea fi nicidecum „pus sub acuzare” directă de înaltă trădare, chiar dacă reproducerea unor fapte revoluționare sau a unor proclamații ar constitui un act de

* — pur și simplu. — *Nota Trad.*

** — Cameră de Consiliu; în unele țări un colegiu plătit care în chestiuni penale hotărăște dacă procesul să se judece într-o ședință publică. — *Nota Trad.*

înalță trădare din partea acestui ziar. În primul rînd trebuie tras la răspundere *cel care girează* ziarul, în special în cazul de față, întrucît articolul încriminat a apărut *în partea suplimentară*. Ce rămînea de făcut? O idee generează alta. Potrivit art. 60 din Codul penal, *Karl Marx* putea fi citat ca complice la crima pusă în sarcina girantului responsabil. Oricine poate, dacă dorește, să-l tragă la răspundere ca complice pentru fiecare anunț publicat fie și în „Kölnische Zeitung”. *Karl Marx* a primit deci de la judecătorul de instrucție o citație, s-a prezentat și a fost interogat. Au fost citați, după cîte știm, ca martori zețarii, corectorul și proprietarul tipografiei. În cele din urmă a fost citat ca *martor girantul responsabil* (Gerant) *. Nu înțelegem pentru ce a mai fost citat acesta din urmă.

Nu cumva presupusul autor urma să depună împotriva complicelui său?

Ca un ultim amănunt arătăm că s-a făcut o percheziție la sediul „Noii gazete renane”.

Procurorul Hecker l-a întrecut pe republicanul Hecker. Unul comite acte de rebeliune și lansează proclamații rebele. Celălalt șterge, fără a ține seamă de nimic, aceste acte din cronicile istoriei contemporane, din *ziare*. El face din cele întîmplate lucruri ce nu s-au întîmplat niciodată. Dacă „presa rea” relatează unele fapte și proclamații revoluționare, atunci ea se face de două ori vinovată de înaltă trădare. Ea este complice moral la crimă, căci relatează actele de rebeliune numai pentru că ele îi provoacă o bucurie lăuntrică. Ea este complice, în sensul juridic obișnuit al cuvîntului, căci, relatînd faptele, ea le popularizează și, popularizîndu-le, devine o unealtă a răzvrătirii. Ea este deci sub ambele aspecte „pusă sub acuzare” de înaltă trădare și are astfel parte de *roadele* „punerii sub acuzare”. Presa „bună”, dimpotrivă, are monopolul de a relata sau de a nu relata documente și fapte revoluționare, de a le falsifica sau de a nu le falsifica. *Radetzky* a aplicat această teorie în practică, interzicînd ziarelor din Milano să relateze proclamațiile de la Viena și faptele petrecute acolo. În schimb, „Gazeta din Milano” ²⁶⁶ a prezentat publicului marea „revoluție” de la Viena ca pe o mică răzmeriță înscenată special în acest scop de *Radetzky*. Se zvonește totuși că la Milano ar fi izbucnit o răscoală.

* — Korff. — Nota Red.

D-l procuror Hecker este, după cum știe toată lumea, *colaborator* al „Noii gazete renane” *. Ținînd seama de calitatea lui de colaborator al nostru, îi trecem multe cu vederea, nu însă faptul că păcătuiește împotriva „duhului” necurat al gazetei noastre. Or, el comite un asemenea păcat, transformînd, cu o lipsă de simț critic nemaipomenită la un colaborator al „Noii gazete renane”, proclamația lui Hecker emigrantul în proclamația „Noii gazete renane”. Friedrich Hecker are față de mișcare o atitudine *patetică*, pe cînd „Noua gazetă renană” are o atitudine *critică*. Friedrich Hecker își pune toată nădejdea în acțiunea magică a unor *personalități*. Noi ne punem toată nădejdea în ciocnirile care izvorăsc din *relațiile* economice. Friedrich Hecker întreprinde un voiaj în Statele Unite pentru a studia „republica”. „Noua gazetă renană” găsește în mărețele lupte de clasă care au loc în cadrul *republicii franceze* obiecte de studiu mult mai interesante decît într-o republică în care în vest nici nu există încă lupte de clasă, iar în est ele se desfășoară numai în vechea și discretă formă engleză. Pentru Friedrich Hecker problemele sociale sînt consecințe ale luptelor politice, pentru „Noua gazetă renană” luptele politice nu sînt decît formele de manifestare ale conflictelor sociale. Friedrich Hecker ar putea să fie un bun republican tricolor. Adevărata opoziție a „Noii gazete renane” începe abia în republica tricoloră.

Cum ar fi putut, de pildă, „Noua gazetă renană”, fără a-și dezavua complet trecutul, să adreseze poporului german următoarea chemare :

„Faceți zid în jurul acelor care țin sus stindardul suveranității poporului și-i stau de strajă, în jurul extremei stîngi de la Frankfurt pe Main, ajutați-i cu cuvîntul și cu fapta pe vitejii conducători ai răzvrătirii republicane”.

Noi am declarat în repetate rînduri că nu sîntem un ziar „parlamentar” și că de aceea nu ne temem să atragem din cînd în cînd asupra noastră minia chiar și a extremei stîngi de la Berlin și Frankfurt. Noi am cerut domnilor de la Frankfurt să se alătore poporului și n-am cerut niciodată poporului să se alătore domnilor de la Frankfurt. Cît despre „vitejii conducători ai răzvrătirii republicane”, unde sînt ei ? cine sînt ei ? După cum se știe, Hecker este în America, iar Struve la închisoare. Prin urmare *Herwegh* ? În adunări

* Vezi volumul de față, pag. 194. — *Nota Red.*

populare publice, cu riscul de a se expune oprobriului maseilor agitate, redactorii „Noii gazete renane” și în special Karl Marx s-au pronunțat categoric împotriva acțiunii întreprinse de Herwegh²⁶⁷ la Paris. Anumiți *utopiști*, care-și ziceau din greșeală *revoluționari*, i-au și suspectat îndeajuns la timpul său pentru această atitudine (comp., printre altele, cu „*Deutsche Volkszeitung*”²⁶⁸). Și acum, cînd evenimentele au confirmat în repetate rînduri previziunile noastre, să ne alăturăm oare unor oameni cu vederi opuse ?

Dar să fim drepți. D-l procuror Hecker colaborează de puțină vreme la gazeta noastră. Începătorul în domeniul politicii, ca și începătorul în domeniul științelor naturii, e ca un pictor care nu cunoaște decît două culori, alb și negru, sau, dacă preferați, negru-alb și roșu. Deosebiri de nuanță în cadrul fiecărei espèce* se dezvăluie numai ochiului exercitat și experimentat. Și să nu uităm că d-l Hecker a fost obsedat de ideea fixă de „a-l pune sub acuzare” pe redactorul-șef al „Noii gazete renane”, Karl Marx, o idee fixă care nu s-a topit nici în focul purgatoriului cabinetului judecătorului de instrucție, nici în cel de la Ratskammer și nici în cel de la Curtea de apel, deci o idee fixă refractară la foc.

Cea mai mare cucerire a revoluției din martie este, incontestabil, pentru a folosi limbajul lui Brutus — Bassermann, „dominația celor mai nobili și mai buni” și rapida lor ascensiune pe scara acestei dominații. Nădăjduim deci că, asemenea porumbeilor albi ca neaua care, înhămați la carul Afroditei, au dus-o cît ai clipi în Olimp, și meritele stimatului nostru colaborator — d-l procuror Hecker — îl vor duce pe culmile olimpice ale statului. Guvernul nostru este, după cum știe toată lumea, constituțional. Pfuel se entuziasmează pentru constituționalism. În statele constituționale există usus** să se dea o atenție deosebită propunerilor ziarelor opoziției. Ne situăm deci pe un teren constituțional cînd sfătuim guvernul să-i *încredințeze* lui Hecker al nostru postul vacant de *prim-procuror* la Düsseldorf. D-l procuror Ammon din Düsseldorf, care, după cite știm, n-a binemeritat încă de la patrie nici o medalie pentru salvarea ei, nu va ezita nici un moment să-și înăbușe respectuos eventualele sale pretenții personale în fața unor merite mai înalte. Iar dacă cumva, după cum sperăm, d-l Heimsoeth va deveni

* — categorii. — *Nota Trad.*

** — obiceiul. — *Nota Trad.*

ministru al justiției, îl recomandăm pe d-l Hecker în postul de *substitut de procuror general*. Noi nădăjduim că d-l Hecker va ocupa posturi și mai mari. D-l Hecker este încă tânăr. Și, vorba rusului: țarul este mare, dumnezeu este și mai mare, dar *țarul este încă tânăr*.

Scris de K. Marx
la 28 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 129
din 29 octombrie 1848

„Apelul congresului democraților către poporul german”

Colonia, 2 noiembrie. Reproducem mai jos apelul „congresului democraților”²⁶⁹:

CĂTRE POPORUL GERMAN!

Poporul german a îndurat, ani îndelungați, umilințe grele sub jugul despotismului. Evenimentele singeroase de la Viena și Berlin ne îndreptătesc să nădăjduim că libertatea și unitatea lui vor fi realizate dintr-o singură lovitură. Acestei dezvoltări i s-au opus uneltirile diabolice ale unei reacțiuni blestamate, care urmărește să răpească poporului eroic roadele marelui său răzvrătiri. Viena, unul din bastioanele principale ale libertății germane, se află în momentul de față în mare pericol. Victimă a intrigilor unei camarile încă puternice, ea urma să fie lăsată să cadă din nou în lanțurile tiraniei. Dar nobila populație a Vienei s-a ridicat ca un singur om și, sfidînd moartea, se opune hoardelor înarmate ale asupritorilor ei. Cauza Vienei este cauza Germaniei, cauza libertății. Dacă Viena va cădea, vechea tiranie își va ridica mai mult ca oricînd capul; dacă Viena va învinge, tirania va fi nimicită. Depinde de noi, frați germani, să nu lăsăm să piară libertatea Vienei, să nu permitem ca soarta ei s-o hotărască armele mînuite de niște hoarde barbare. Este cea mai sfîntă datorie a guvernelor germane să folosească întreaga lor influență pentru a veni de îndată în ajutorul orașului-frate care se află în greu impas; este însă, totodată, cea mai sfîntă datorie a poporului german ca, în interesul propriei sale libertăți, în interesul propriei sale existențe, să nu precupețească nici un sacrificiu pentru a salva Viena. Atunci cînd este în joc tot ce este mai scump, cînd este în joc totul, ar fi o rușine pentru el dacă s-ar face vinovat de o pasivitate indolentă. Vă cerem deci, fraților, ca fiecare să contribuie după puterile sale și să salveze Viena de la pieire. Tot ce vom face pentru Viena vom face pentru Germania. Săriți voi înșivă în ajutor! Domnii pe care i-ați trimis la Frankfurt să pună bazele libertății au respins cu risete batjocoritoare apelul de a da ajutor Vienei. Este rîndul vostru să intrați în acțiune! Cereți cu fermitate și perseverență guvernelor voastre să se supună majorității voastre și să salveze la Viena cauza germană și cauza libertății. Grăbiți-vă! Voi sînteți puterea, voința voastră este lege! La luptă! La luptă, apărători ai libertății! La luptă în toate ținuturile germane, pretutindeni unde ideea de libertate și umanitate înflăcărează inimile nobile! La luptă, pînă ce nu va fi prea

tirziu ! Salvați libertatea Vienei, salvați libertatea Germaniei ! Contemporaneitatea vă va admira, posteritatea vă va răsplăti cu glorie nepieritoare !

29 octombrie 1848

Congresul democraților de la Berlin

Acest apel înlocuiește lipsa de energie revoluționară printr-un patos lacrimogen de predicator, în spatele căruia se ascunde o totală lipsă de idei și de pasiune.

Cîteva exemple !

Apelul a așteptat de la revoluțiile din martie de la Viena și Berlin ca „unitatea și libertatea“ poporului german „să se realizeze *dintr-o singură lovitură*“. Cu alte cuvinte, apelul a visat ca „o *singură lovitură*“ să facă de prisos „*dezvoltarea*“ poporului german spre această unitate și libertate.

Imediat după aceea, însă, această fantastică „*singură lovitură*“, care înlocuiește dezvoltarea, se transformă la el într-o „*dezvoltare*“ căreia *i s-a opus* reacțiunea. Frazologie, nimic altceva decît frazeologie care se spulberă pe sine însăși !

Nu mai vorbim de repetarea monotonă a temei fundamentale : Viena este în pericol, iar o dată cu Viena este în pericol și libertatea Germaniei ; ajutați Viena, prin aceasta vă ajutați pe voi înșivă ! Acestei idei nu i se dă un conținut concret. Această unică frază a fost de atîtea ori sucită și învărtită, încît a devenit o pură vorbărie. Ținem să facem remarca că patosul artificial, fals degenează întotdeauna într-o astfel de retorică ieftină.

„Depinde de noi, frați germani, să nu lăsăm să piară libertatea Vienei, să nu permitem ca soarta ei s-o hotărască armele mînuite de niște hoarde barbare“.

Și cum trebuie să procedăm ?

În primul rînd, printr-un apel la simțul datoriei „*guvernelor germane*“. C'est incroyable !*

„Este cea mai sfîntă datorie a *guvernelor germane* să folosească întreaga lor influență pentru a veni de îndată în ajutorul orașului-frate care se află în greu impas“.

Guvernul prusian să trimită pe Wrangel, pe Colomb, sau, poate, pe principele de Prusia împotriva lui Auersperg, Jellačić și Windischgrätz ? E admisibil oare ca congresul „*democraților*“ să adopte față de guvernele germane, fie

* — Este de necrezut. — Nota Trad.

chiar o singură clipă, această atitudine puerilă și conservatoare? Avea el oare dreptul să separe, fie chiar o singură clipă, cauza și „interesele cele mai sfinte“ ale guvernelor germane de cauza și interesele „ordinii și libertății croate“? Aceste vise de fecioară vor face guvernele să zîmbească satisfăcute.

Dar poporul?

Poporul este îndemnat, în general, „să nu precupețească nici un sacrificiu pentru a salva Viena“. Perfect! „Poporul“ așteaptă însă de la congresul democraților să formuleze revendicări precise. Cine cere totul nu cere nimic și nici nu primește nimic. Prin urmare revendicarea *precisă*, esența însăși este:

„*Cereți* cu fermitate și perseverență *guvernelor voastre* să se supună majorității voastre și să salveze la Viena cauza germană și cauza libertății. Grăbiți-vă! Voi sinteți puterea, voința voastră este lege! La luptă!“

Presupunînd că mărețe demonstrații populare ar reuși să determine guvernele să întreprindă acțiuni oficioase pentru salvarea Vienei, ele n-ar face decît să ne ferească cu o a doua ediție a „ordinului de zi al lui Stein“. Congresul democraților preconizează folosirea actualelor „guverne germane“ ca „salvatoare ale libertății“, ca și cum ele nu și-ar îndeplini în *execuțiile din Reich* adevărata lor menire, „cea mai sfîntă datorie“ a lor de arhangheli ai „libertății constituționale“! „Congresul democraților“ trebuia ori să nu aducă vorba de guvernele germane, ori să demaște în mod necruțător conspirația lor cu Olmützul și Petersburgul.

Cu toate că apelul recomandă „*grabă*“ — și pe bună dreptate, fiindcă nu-i timp de pierdut —, frazeologia umanitaristă îl mîină dincolo de granițele germane, dincolo de orice graniță geografică, în iluzoria țară cosmopolită a „inimilor nobile“ în general!

„Grăbiți-vă! La luptă! La luptă, apărători ai libertății! La luptă în toate ținuturile germane, *pretutindeni* unde ideea de libertate și umanitate înflăcărează inimile nobile!“

Nu ne îndoim că și în Laponia există asemenea „inimi“.

În Germania ca și *pretutindeni*! Dat fiind că „apelul“ se dezumflă în această frază care nu spune absolut nimic, el își dezvăluie adevărata lui esență.

Este cu totul de neiertat că „congresul democraților“ a contrasemnat un asemenea document. Pentru aceasta nici

„contemporaneitatea” nu-l „va admira” și nici „posteritatea” nu-l „va răsplăti” cu „glorie nepieritoare”.

Să sperăm că, în ciuda „Apelului congresului democraților”, poporul se va trezi din letargia sa și va da vienezilor singurul ajutor pe care li-l mai poate da în acest moment: înfrângerea contrarevoluției la el acasă.

Scris de K. Marx
la 2 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 133
din 3 noiembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Ziarul „Réforme” din Paris despre starea de lucruri din Franța

Colonia, 2 noiembrie. Încă înainte de revoluția din iunie am demascat în repetate rânduri iluziile republicanilor care cultivă tradițiile de la 1793, ale republicanilor de la ziarul „Réforme” (din „Paris”). Revoluția din iunie și mișcarea căreia ea i-a dat naștere silesc pe acești republicani utopiști să deschidă încetul cu încetul ochii.

Articolul de fond apărut în „Réforme” din 29 octombrie ne arată lupta care se dă în sînul acestui partid între vechile sale iluzii și noile fapte.

În „Réforme” se spune :

„De multă vreme luptele care s-au dat la noi în scopul cuceririi puterii politice au fost *războaie de clasă*. Lupta burgheziei și poporului împotriva nobilimii la apariția primei republici; spiritul de sacrificiu de care poporul înarmat dădea dovadă la granițele țării, dominația burgheziei în interior sub imperiu; încercări de restaurare a feudalității sub ramura veche a Bourbonilor; în sfîrșit, în 1830, triumful și dominația burgheziei — iată istoria noastră”.

„Réforme” mai adaugă suspinînd :

„Desigur, vorbim cu regret despre *clase*, despre deosebiri nelegiuite și odioase; dar aceste deosebiri există și noi nu le putem tăgădui”.

Aceasta înseamnă că optimismul republican al lui „Réforme” a văzut pînă acum numai „citoyens” *; dar istoria a încolțit-o într-atît, încît nu mai poate face abstracție de împărțirea acestor „citoyens” în „bourgeois” ** și „prolétaires” ***.

* — „cetățeni”. — *Nota Trad.*

** — „burghezi”. — *Nota Trad.*

*** — „proletari”. — *Nota Trad.*

„Réforme” continuă :

„În februarie a fost înfrînt despotismul burgheziei. Ce revendica poporul? Dreptate pentru toți, egalitate. Acesta era primul său strigăt, primul său deziderat. Burghezia, trezită la realitate de trăsnetul care o lovea, la început nu dorea decît ceea ce dorea poporul”.

„Réforme” tot mai apreciază caracterul revoluției din februarie după frazeologia din februarie. În revoluția din februarie, departe de a fi înfrînt despotismul burgheziei, a fost, dimpotrivă, desăvîrșit. Coroana, ultima aureolă feudală care camufla dominația clasei burgheze, a fost doborîtă. Dominația capitalului a ieșit limpede la iveală. În revoluția din februarie burghezia și proletariatul au luptat împotriva unui dușman comun. De îndată ce dușmanul comun a fost doborît, pe cîmpul de bătălie au rămas numai cele două clase vrăjmașe, și lupta decisivă dintre ele trebuia să înceapă. Dar, ne veți întreba, dacă revoluția din februarie a desăvîrșit dominația burgheziei, cum se explică revenirea burgheziei la regalism? Nimic mai simplu. Ea regretă perioada cînd a dominat fără a purta răspunderea acestei dominații, cînd o putere aparentă, intercalată între burghezie și popor, trebuia să acționeze în locul ei și totodată să-i servească drept paravan, cînd a avut, ca să zicem așa, un țap ispășitor încoronat asupra căruia tăbăra proletariatul atunci cînd voia să lovească burghezia, și împotriva căruia ea însăși se unea cu proletariatul ori de cîte ori acest țap ispășitor o stingherea vrînd să se consolideze ca putere pentru sine. Regele era pentru burghezie un paratrăsnet împotriva poporului, iar poporul un paratrăsnet împotriva regelui.

Prin faptul că a luat drept realitate iluziile, în parte ipocrite, în parte de bună credință, care au căpătat o largă răspîndire a doua zi după înfrîngerea lui Ludovic-Filip, „Réforme” a considerat că mișcarea de după zilele din februarie nu-i decît un șir de greșeli și de întîmplări regretabile, care ar fi putut fi evitate dacă s-ar fi găsit un bărbat în stare să facă față nevoilor situației. Ca și cum Lamartine, această lumină amăgitoare, n-ar fi fost adevăratul bărbat care să corespundă situației!

Dar adevăratul bărbat, marele bărbat tot nu vrea încă să apară, se lamentează „Réforme”, iar situația se înrăutățește pe zi ce trece.

„Pe de o parte, se adîncește criza industrială și comercială. Pe de altă parte, crește ura și fiecare urmărește un țel opus. Cei care înainte de 24 februarie erau oprimați își caută idealul de fericire și libertate

în concepția unei societăți cu totul noi. Cei care dominau în timpul monarhiei nu au alt gând decît să-și recucerească puterea pentru a o folosi cu o cruzime îndoită”.

Și între aceste clase diametral opuse care este oare poziția ziarului „Réforme”? A ajuns el măcar să bănuiască că antagonismele de clasă și lupta de clasă dispar numai o dată cu dispariția claselor?

Nu! Din cele de mai sus rezultă că ea recunoaște existența antagonismelor de clasă. Antagonismele de clasă au însă o bază economică: modul material de producție de pînă acum și relațiile de schimb determinate de acesta. „Réforme” nu cunoaște un mijloc mai bun pentru a schimba sau desființa antagonismele decît de a întoarce privirea de la aceste baze reale ale lor, adică tocmai de la aceste relații materiale, și de a se năpusti din nou spre culmile amăgitoare ale ideologiei republicane, adică spre poetica perioadă din februarie, din care evenimentele din iunie au smuls-o în mod violent. Ascultați numai:

„Ceea ce-i mai trist în aceste disensiuni interne este atrofierea, pieirea sentimentelor naționale, patriotice”, adică tocmai a efuziunilor cu ajutorul cărora ambele clase îmbrăcau într-o haină patriotică și națională interesele lor precise, condițiile lor de viață. În 1789, cînd ele au făcut acest lucru, antagonismul real dintre ele încă nu era dezvoltat. Ceea ce pe atunci era expresia corespunzătoare a situației nu este astăzi decît o eschivare de la recunoașterea acestei situații. Ceea ce atunci era un corp viu, azi nu este decît o relicvă.

„Este limpede — conchide „Réforme” — că Franța suferă de o boală adînc înrădăcinată; dar boala nu este incurabilă. Ea este provocată de harababura de idei și de moravuri, de nesocotirea dreptății și a egalității în relațiile sociale, de influența nefastă exercitată de o educație egoistă. Aici trebuie căutate mijloacele în vederea unei reorganizări. Și în loc să se procedeze în consecință, se recurge la mijloace materiale”.

„Réforme” mută problema în domeniul „conștiinței”, și atunci sporovăiala despre morală este leacul cel mai bun împotriva tuturor relelor. Antagonismul dintre burghezie și proletariat provine deci din ideile acestor două clase. De unde provin aceste idei? Din relațiile sociale. Dar aceste relații, de unde provin ele? Din condițiile de viață materiale, economice ale claselor învrăjbite. După părerea ziarului „Réforme” ar fi în avantajul ambelor clase dacă ar

pierde conștiința adevăratei lor situații și a adevăratului antagonism dintre ele și s-ar lăsa amețite de opiumul sentimentelor și frazeologiei „patriotice” de la 1793. Ce lipsă de orientare !

Scris de K. Marx
la 2 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 133
din 3 noiembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Revoluția de la Viena și „Kölnische Zeitung” ²⁷⁰

Colonia, 3 noiembrie. Cititorii noștri nu au nutrit niciodată speranțe vane în legătură cu *Viena*. După revoluția din inuie eram convinși că *burghezia* este capabilă de orice *mîrșăvie*. Chiar în *primul* număr al „*Noii gazete renane*”, reapărut după ridicarea stării de asediu, noi am spus: „Din cauza neîncrederii pe care burghezia o manifestă față de clasa muncitoare, există primejdia ca revoluția să eșueze sau cel puțin să fie paralizată în dezvoltarea ei. În orice caz, repercusiunile revoluției de la Viena asupra Ungariei, Italiei și Germaniei zădărnicesc întregul plan de acțiune al contrarevoluției!” *

De aceea o înfrîngere a Vienei nu ne-ar surprinde; aceasta ne-ar determina doar să refuzăm orice compromis cu *burghezia*, care măsoară libertatea după *libertatea negoțului*, și să ne opunem cu toată dîrzenia și intransigența mizerabilei clase de mijloc din Germania, care e gata să renunțe la propria ei dominație cu condiția să-și poată continua *fără luptă* negoțul. *Burghezia* engleză și cea franceză este ambițioasă; înfrîngerea Vienei ar confirma infamia burgheziei germane.

Prin urmare, noi nu am garantat niciodată izbînda vienezilor. *Înfrîngerea* lor nu ne-ar surprinde. Ea ne-ar întări numai *convingerea* că nu este posibilă pacea cu *burghezia*, nici măcar în perioada de tranziție, că poporul trebuie să se țină departe de luptele dintre burghezie și guvern și să aștepte victoriile sau înfrîngerile burgheziei pentru a folosi apoi rezultatele lor. Repetăm: cititorii noștri n-au decît să răsfoiască numerele apărute pînă acum ale ziarului nostru, pentru a se convinge că nici victoria și nici înfrîngerea vienezilor nu ne pot surprinde.

* Vezi volumul de față, pag. 471. — *Nota Red.*

Dar ceea ce constituie într-adevăr o surpriză pentru noi este ediția specială a lui „Kölnische Zeitung”. Răspindește oare guvernul în mod intenționat zvonuri false cu privire la Viena pentru a potoli agitația care domnește la Berlin și în provincie? *Nu cumva Dumont plătește telegrafului de stat prusian pentru ca el, Dumont, să capete informații de la ziarurile de dimineață din „Berlin” și „Breslau”, informații care nu parvin „presei rele” ? Și din ce sursă a primit azi-dimineață Dumont o „telegramă” pe care noi n-am primit-o ? Poate că Birk din Trier, această nulitate care a venit în locul lui Wittgenstein, s-a angajat ca redactor la Dumont ? Nu credem. Căci nici măcar un Brüggemann, un Wolfers, un Schwanbeck, toți aceștia nu se pot măsura cu un Birk. Noi ne îndoim că Dumont ar fi angajat un asemenea individ incapabil.*

Astăzi, la ora 6 seara, *Dumont*, care la timpul său a publicat știri false despre revoluția din februarie și revoluția din martie, aduce printre primele știri iarăși un comunicat „telegrafic” potrivit căruia Viena s-ar fi predat lui „Wendische Krätze”, adică lui „Windischgrätz” *.

E posibil. Dar posibilitățile lui „Brüggemann” ²⁷¹ — care odinioară și-a mînjit mîinile cu sînge, excorespondentul vechii „Gazete renane” și filistinul ale cărui vederi coincideau întotdeauna cu „valoarea de schimb” a vederilor în general — se bazează pe informațiile din „Preussischer Staats-Anzeiger” și din „Breslauer Zeitung” ²⁷². O contribuție proprie la istorie vor oferi balivernele lui „Brüggemann” sau ale lui „Kölnische Zeitung” despre revoluțiile din februarie, martie și octombrie.

Reproducem mai jos comunicatele care nu comunică nimic.

Scris de K. Marx
la 3 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 133
din 3 noiembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

* Joc de cuvinte intraductibil : „Wendische Krätze” — „ria ventică” ; Windischgrätz — numele unui prinț din Austria. — *Nota Red.*

Ultimele știri din Viena, Berlin și Paris

Colonia, 4 noiembrie. Orizontul se luminează.

Din Viena nu avem încă nici acum știri directe. Dar chiar din relatările *presei* oficiale *prusiene* reiese că Viena nu a capitulat și că *Windischgrätz* a lansat în lumea întreagă, fie intenționat, fie dintr-o *neînțelegere*, un *comunicat telegrafic fals*, care a găsit în presa „bună” un ecou larg, binevoitor, ortodox, oricît a căutat ea să-și ascundă satisfacția îndărătul unor necrologuri ipocrite. Dacă dăm la o parte toate întortocherile fanteziste ale informațiilor din Silezia și din Berlin, din care n-ai ce alege, întrucît se contrazic unele pe altele, ies la iveală următoarele momente : la 29 octombrie bandiții imperiali nu puseseră mîna decît pe cîteva suburbii. Din informațiile de pînă acum nu reiese că ei au pătruns chiar în orașul Viena. Toată capitularea Vienei se reduce la cîteva *proclamații trădătoare ale consiliului comunal din Viena*. La 30 octombrie avangarda armatei ungare l-a atacat pe *Windischgrätz* și, *pe cît se spune*, a fost respinsă. La 31 octombrie *Windischgrätz* a început din nou bombardarea Vienei, dar fără succes. El se află acum între vienezi și armata ungară, care numără peste 80.000 de oameni. Manifestele infame ale lui *Windischgrätz* au constituit, în toate provinciile, semnalul pentru răscoală sau, cel puțin, pentru acțiuni foarte amenințătoare. Pînă și fanaticii cehi de la Praga, neo-fiții din *Slovanská lipa*²⁷³, s-au trezit din visurile lor nebunești și s-au pronunțat *pentru Viena*, împotriva *Schinderhannes-ului*²⁷⁴ imperial. *Niciodată* pînă acum nu a îndrăznit contrarevoluția să-și trîmbezeze într-un mod atît de stupid și de nerușinat planurile ei. Chiar și la *Olmütz*, acest *Koblentz* austriac, pămîntul se clatină sub picioarele idiotului încoronat. Faptul că acolo comandă trupele o celebritate

mondială, *sipehsalarul* * *Jellačić*, al cărui nume este atît de mare încît, „*văzînd luciul spadei lui, luna, speriată, se ascunde în nori*” și căruia „*bubuitul tunurilor îi indică*” de fiecare dată „*direcția*” în care trebuie să dea bir cu fugiții, acest fapt nu lasă nici o îndoială că ungurii și vienezii

Vor arunca în Dunăre adunătura
Nemernică de oameni fără căpătii,
Pe cerșetori, flămînzi, escroci și vaqabonzi
Plecați în lume, de viața lor sătui,
Slugoi infami porniți spre aventură,
Croați de care țara lor s-a lepădat
Își vor găsi curînd *sfîrșitul meritat*.

Comunicatele ulterioare vor aduce o serie de amănunte înfiorătoare cu privire la faptele odioase ale croaților și ale celorlalți cavaleri „ai ordinii legale și ai libertății constituționale”. Și din lojile ei de la bursă, ca și din alte loji comode de spectator, burghezia europeană a aplaudat această scenă nemaipomenit de singeroasă. Aceasta este aceeași mizerabilă burghezie care, cu prilejul unor măsuri mai severe ale justiției populare, și-a strigat într-un glas indignarea morală și, dintr-o mie de gîtlejuri, a aruncat anatema asupra „uci-gașilor” bravului Latour și ai nobilului Lichnowski.

Polonezii, ca să răzbune masacrele din Galiția, s-au pus și de data asta în fruntea eliberatorilor Vienei, așa cum stau și în fruntea poporului italian, așa cum sînt ei pretutindenii *generalii* generoși ai *revoluției*. Ura, de trei ori ura pentru *polonezi* !

Camarila de la Berlin, îmbătată de sîngele Vienei, orbită de trombele de fum ale suburbiilor în flăcări, asurzită de urletele victorioase ale croaților și haiducilor, și-a scos masca. „La Berlin liniștea a fost restabilită”. *Nous verrons* **.

Din *Paris* se aude, în sfîrșit, un prim bubuit subteran, anunțînd cutremurul care va îngropa republica onestă sub propriile ei ruine.

Orizontul se luminează.

Scris de K. Marx
la 4 noiembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 135
din 5 noiembrie 1848

* — comandantul suprem. — *Nota Trad.*

** — Vom vedea. — *Nota Trad.*

Victoria contrarevoluției la Viena

Colonia, 6 noiembrie. „*Ordinea și libertatea croată*” au învins și și-au sărbătorit victoria prin incendii, violuri, jafuri și alte nelegiuiri fără seamăn. *Viena se află în mâinile lui Windischgrätz, Jellačić și Auersperg*. Hecatombe de jertfe omenesti sînt aruncate pe mormîntul bătrînului trădător Latour.

Toate pronosticurile sumbre ale corespondentului nostru din Viena ²⁷⁶ s-au confirmat și se prea poate ca pînă în clipa de față el însuși să fi fost deja măcelărit.

Am sperat un moment că Viena va fi eliberată cu ajutorul trupelor ungare, dar mișcările armatei ungare constituie și astăzi pentru noi o enigmă.

Trădări de tot felul au pregătit căderea Vienei. Începînd de la 6 octombrie, întreaga istorie a *Reichstagului* și a *consiliului comunal* nu este altceva decît o neîntreruptă istorie a trădării. Cine era reprezentat în Reichstag și în consiliul comunal ?

Burghezia.

O parte a *gărzii naționale* din Viena a trecut în mod fățiș de partea camarilei chiar de la începutul revoluției din octombrie. La sfîrșitul revoluției din octombrie găsim o altă parte a gărzii naționale în luptă cu proletariatul și cu legiunea academică, acționînd în înțelegere secretă cu bandiții imperiali. Cui îi aparțin aceste părți ale gărzii naționale ?

Burgheziei.

Pe cînd însă în *Franța* burghezia a pășit în fruntea contrarevoluției după ce a răsturnat orice obstacol care stătea în calea propriei ei dominații de clasă, în *Germania* ea se tîrăște umilă în coada monarhiei absolute și a feudalismului,

înainte de a-și fi asigurat măcar primele condiții vitale ale propriei ei libertăți cetățenești și ale dominației ei. În Franța ea s-a manifestat ca despot și și-a făcut propria ei contrarevoluție. În Germania ea se manifestă ca sclavă și face contrarevoluție în folosul propriilor ei despoți. În Franța ea a învins pentru a umili poporul. În Germania ea se umilește pentru ca poporul să nu învingă. Istoria nu cunoaște *un rol mai infam și mai josnic* decât acela al *burgheziei germane*.

Cine s-a refugiat cu duiumul din Viena și a lăsat în grija mărinimiei poporului supravegherea bogățiilor părăsite, pentru ca în timpul refugiului să-l ponegrească pentru serviciul său de pază, iar la înapoiere să asiste la măcelărirea lui?

Burghezia.

Ale cui secrete intime le indică termometrul care cobora la fiecare răsuflare de viață a poporului din Viena și se urca la fiecare horcăit de moarte al acestuia? Cine vorbește în limba runică a *cursului de la bursă* ?

Burghezia.

„Adunarea națională germană” și „puterea” ei „centrală” au trădat Viena. Pe cine reprezintă ele?

În primul rînd *burghezia*.

Victoria „ordinii și libertății croate” la Viena era condiționată de victoria republicii „oneste” la Paris. Cine a învins în zilele din iunie?

Burghezia.

O dată cu victoria ei la Paris, contrarevoluția europeană și-a început orgiile.

În zilele din februarie și martie, puterea armată a fost pretutindeni înfrîntă. De ce? Pentru că ea nu reprezenta pe nimeni altcineva decât înseși *guvernele*. După zilele din iunie, ea a învins pretutindeni, pentru că pretutindeni există o înțelegere secretă între ea și *burghezie*, în timp ce, pe de altă parte, ea deține conducerea oficială a mișcării revoluționare și pune la cale toate acele jumătăți de măsură al căror rezultat firesc este un avorton.

Fanatismul național al cehilor a fost unealta cea mai puternică a camarilei de la Viena. *Aliații au și început de pe acum să se ia la harță*. Cititorii noștri vor putea citi în numărul de față protestul delegației trimise la Praga împotriva manifestărilor de grosolanie ordinară cu care a fost întâmpinată la Olmütz.

Acesta este *primul simptom al războiului care va începe între partidul slavilor, în frunte cu eroul său Jellačić, și partidul simplei camarile, care este deasupra naționalităților, în frunte cu eroul ei Windischgrätz*. Totodată populația rurală germană din Austria, la rîndul ei, nu este încă pacificată. Vocea ei va răsuna strident în corul babilonic al popoarelor din Austria. Iar pe de altă parte se face auzită pînă la Pesta vocea țarului iubitor de popoare; călăii lui așteaptă cu nerăbdare, în principatele dunărene, înalta poruncă.

În sfîrșit, ultima hotărîre a Adunării naționale germane de la Frankfurt — ca Austria germană să fie încorporată în Reichul german — ar trebui, fără îndoială, să ducă la un conflict uriaș dacă puterea centrală germană și Adunarea națională germană nu și-ar considera misiunea îndeplinită prin simplul fapt că pășesc pe scenă pentru a fi huiduite de publicul european. Cu toată această resemnare smerită, lupta din Austria va lua proporții uriașe, nemaivăzute în istoria lumii.

La Viena tocmai s-a încheiat actul al doilea al dramei al cărei prim act a fost jucat la Paris sub titlul: „Zilele din iunie”. La Paris gărzile mobile, la Viena „croații”, ambele compuse din lazzaroni — lumpenproletariat venal înarmat — împotriva proletariatului muncitor și conștient. În curînd se va desfășura la Berlin actul al treilea.

Chiar dacă am admite că contrarevoluția trăiește în toată Europa datorită *armelor*, ea va pieri în toată Europa din cauza *banilor*. Destinul care ar anula victoria ar fi *falimentul Europei, falimentul statului*. Cînd se izbește de probleme „economice”, vîrfurile baionetei se sfîrîmă ca iasca putredă.

Dar mersul dezvoltării nu așteaptă scadența poliției pe care statele europene au tras-o asupra societății europene. La Paris, revoluția înfrîntă din iunie va da o contralovitură nimicitoare. O dată cu victoria „republicii roșii” la Paris, *trupele din interiorul diferitelor țări vor fi azvîrlite spre granițe și peste granițe și puterea efectivă a partidelor aflate în luptă se va vădi așa cum e în realitate*. Atunci ne vom aduce aminte de iunie, de octombrie și vom striga și noi:

Vae victis! *

Măcelurile inutile de după zilele din iunie și din octombrie, interminabila orgie a sacrificiilor care a avut loc din februarie și martie încoace, chiar și numai acest canibalism al

* — Vai de cei învinși! — Nota Trad.

contrarevoluției va convinge popoarele că nu există decît un singur mijloc de a scurta, a simplifica și a localiza cumplitele chinuri ale agoniei vechii societăți și singeroasele dureri de facere ale celei noi, că nu există decît un singur mijloc: *teroarea revoluționară*.

Scris de K. Marx
la 6 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 136
din 7 noiembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

DIN MANUSCRISELE POSTUME
ALE LUI
F. ENGELS

Honorable my friend.

I
Lina mit Lina.

La belle France! Tu der Zeit, die die Augen ge-
ben ein. Spinnst Lina & sie haben Recht wenn sie
sich dir nicht sind.

Mit dem Land in Europa will doch ein Ansturm,
an Mannigfaltigkeit der Kulturen & der Völker, um die
menschlichen mit Frankreich zu tun?

Spanien? Aber zwei Mittel seiner. Frankreich sind
nicht Kaufmann, oder von Nutzen ein großer Staat
von; & die ablenkt. Lina der Fülle, Portugal,
gepost, mit zu tun.

Italien? Aber seit die Welt Handelskraft durch
den Ocean geht, ist die Dreyfache der Mittel.
von. Die Fülle, nicht, Lina und Lina.

England? Aber feindlich steht auf die Augen auf.
yon in der Welt & der Welt, die Fülle der Welt.
Lina & England hat einen Fülle der Welt.
Lina & England? In Norden eine Fülle der Welt.
von Fülle der Welt. Lina der Welt. Lina der Welt.
Lina der Welt, Lina der Welt, Lina der Welt. Lina der Welt.
Lina der Welt, Lina der Welt, Lina der Welt. Lina der Welt.

Aber Frankreich! An der Fülle der Welt, Lina der Welt.
Lina der Welt, Lina der Welt, Lina der Welt. Lina der Welt.
Lina der Welt, Lina der Welt, Lina der Welt. Lina der Welt.
Lina der Welt, Lina der Welt, Lina der Welt. Lina der Welt.

Und welche Welt! Welche Welt der Welt, Lina der Welt.
Lina der Welt, Lina der Welt, Lina der Welt. Lina der Welt.
Lina der Welt, Lina der Welt, Lina der Welt. Lina der Welt.
Lina der Welt, Lina der Welt, Lina der Welt. Lina der Welt.

Prima pagină a manuscrisului lui F. Engels
„De la Paris la Berna“

De la Paris la Berna ²⁷⁶

I

SENA ȘI LOARA

La belle France! * Într-adevăr, francezii au o țară frumoasă, cu care pe bună dreptate se pot mindri.

Ce țară din Europa se poate compara cu Franța în avuție, în varietatea resurselor și a produselor, în universalitatea ei?

Spania? Din cauza neglijenței sau a condițiilor naturale, două treimi din suprafața ei sînt un pustiu stîncos și încins, iar partea dinspre Atlantic a peninsulei, Portugalia, nu-i aparține.

Italia? De cînd oceanul a devenit calea comerțului mondial și de cînd vapoarele taie Marea Mediterană, Italia a fost părăsită.

Anglia? În ultimii 80 de ani Anglia a fost absorbită de comerț și industrie, învăluită în fum de cărbune și preocupată de creșterea vitelor. Și apoi în Anglia cerul e plumburiu și nu există vinuri.

Poate Germania? La nord se întinde un șes nisipos, despărțit de sudul european prin zidul de granit al Alpilor; o țară săracă în vinuri, o țară a berei, rachiului și pîinii de seară, a rîurilor înnămolite și a revoluțiilor ratate!

Dar Franța! Scăldată de trei mări, străbătută în trei direcții de cinci mari fluvii, Franța are la nord o climă aproape ca cea din Germania și Belgia, iar la sud o climă asemănătoare celei din Italia; în nord grîu, în sud porumb și orez; în nord rapița, în sud măslinul, în nord inul, în sud mătasea, și aproape pretutindeni vinul.

Și ce vin! Ce varietate de vinuri, de la cel de Bordeaux pînă la cel de Burgundia, de la acesta pînă la vinul greu St.-Georges, Lûnel și Frontignan din sud sau cel spumos de Champagne! Ce diversitate de vinuri albe și roșii, de la Petit-

* — Frumoasa Franță. — Nota Trad.

Mâçon sau Chablis pînă la Chambertin, Château-Larose, Sauterne, Roussillon, sau vinul spumos de Ai ! Și cînd te gîndești că fiecare din aceste vinuri îți dă o altă beție, că îți sînt de ajuns cîteva sticle ca să parcurgi toată gama afectivă, de la cadrilul frivol la „Marsilieză“, de la pasiunea clocotitoare a cancanului la ardoarea năvalnică a febrei revoluționare, pentru ca la urmă cu o sticlă de șampanie să redobîndești cea mai teribilă dispoziție de carnaval.

Și apoi Franța este singura țară care are un Paris, orașul în care civilizația europeană a ajuns la cea mai înaltă înflorire, în care se unesc toate fibrele nervoase ale istoriei Europei și de unde pornesc, la anumite intervale de timp, descărcările electrice care zguduie lumea ; orașul a cărui populație îmbină, ca nici un alt popor, pasiunea pentru distracții cu pasiunea pentru acțiuni istorice, ai cărui locuitori știu să trăiască ca cei mai rafinați epicurieni din Atena, dar și să moară ca cei mai neînfricați spartani, întruchipîndu-i în același timp pe Alcibiade și pe Leonida ; orașul care reprezintă cu adevărat — cum spune Louis Blanc — inima și creierul lumii.

Dacă, aflîndu-te pe un punct mai înalt al orașului, pe Montmartre sau pe terasa Saint-Cloud, îți arunci privirile asupra Parisului sau asupra împrejurimilor sale, te gîndești fără să vrei că Franța știe ce înseamnă Parisul pentru ea, că nu și-a preocupat strădaniile să-l ocrotească și să-l înfrumusețeze. Ca o odalică tolănită pe un divan cu sclipiri de bronz se întinde falnicul oraș pe colinele din valea Senei acoperite cu viță de vie, scăldate în soare. În ce parte a lumii mai există o perspectivă ca cea care ți se deschide în fața ochilor cînd treci cu trenul pe una dintre cele două linii ferate de la Versailles și privești cîmpia înverzită cu nenumăratele ei sate și orășele ; unde mai sînt sate și orășele atît de pitoresc așezate, atît de curate și frumos construite ca Suresnes, Saint-Cloud, Sèvres, Montmorency, Enghien și multe altele ? Pe orice barieră a orașului ai ieși, pornind încotro vezi cu ochii, pretutindeni vei găsi aceleași împrejurimi frumoase, același gust desăvîrșit în punerea în valoare a peisajului, aceeași gingășie și acuratețe. Și, totuși, însăși regina orașelor este cea care și-a creat acest cadru minunat.

Desigur, numai o țară cum e Franța a putut să creeze un oraș ca Parisul și numai după ce ai cunoscut bogăția opulentă a acestei minunate țări îți poți da seama cum a luat naștere acest oraș fără pereche în lume prin fast și strălucire. Acest lucru, firește, nu-l poți pricepe cînd, venind dinspre nord,

străbați în fuga trenului cîmpiile întinse ale Flandrei și Artois-ului, colinele golașe, fără vii, ale Picardiei. Aici nu vezi altceva decît lanuri de grîu și pășuni, a căror monotonie este întreruptă doar de albiile mlăștinoase ale riurilor, sau de colnice îndepărtate, acoperite cu mărăcini, și abia cînd ajungi la Pontoise și pătrunzi în ambianța Parisului începi să vezi cîte ceva din „frumoasa Franță”. Începi să înțelegi mai bine Parisul cînd te îndrepti spre capitală străbătînd cîmpiile mănoase ale Lorenei, dealurile calcaroase ale Champagnei acoperite cu vii și frumoasa vale a Marnei ; dar și mai bine îl înțelegi cînd, călătorind prin Normandia, urmărești cum de la Rouen la Paris trenul ba însoțește meandrele Senei, ba le întretaie. Sena pare să exale aerul parizian pe tot parcursul ei, satele, orașele, colinele, totul amintește de împrejurimile Parisului, iar cu cît te apropii de centrul Franței toate acestea devin mai frumoase, mai bogate și denotă un gust din ce în ce mai rafinat. Am înțeles însă pe deplin cum a ajuns Parisul să fie ceea ce este abia cînd am mers de-a lungul Loarei și de aici m-am îndreptat, peste munți, spre văile acoperite cu vii ale Burgundiei.

Cunoșteam Parisul din ultimii doi ani ai monarhiei, cînd burghezia se mai bucura încă de deplinătatea dominației ei, cînd starea comerțului și a industriei era mulțumitoare, cînd tineretul din marea și din mica burghezie avea încă destui bani ca să-i risipească în petreceri și orgii și cînd chiar și o parte dintre muncitori mai avea încă o situație destul de bună ca să participe la veselia generală lipsită de griji. Am revăzut Parisul în scurta perioadă a lunii de miere republicane, în martie și în aprilie, cînd muncitorii, acești naivi plini de speranță, fără să precupețească nici un sacrificiu, „au pus la dispoziția republicii trei luni de mizerie” *, mîncînd în timpul zilei pîine uscată și cartofi și plantînd seara pe bulevarde pomii libertății, aprinzînd artificii și cîntînd cu înflăcărare „Marsilieza”, în timp ce burghezii pitiți peste zi în casele lor încercau să potolească furia mulțimii cu lampioane multicolore. În octombrie am venit din nou, nu de bunăvoie, o jur pe Herker! Între Parisul de atunci și cel pe care-l revedeam acum se interpuneau zilele de 15 mai și de 25 iunie, cea mai teribilă luptă din cîte s-au pomenit vreodată, o mare de sînge, 15.000 de cadavre. Grenadele lui Cavaignac risipiseră voioșia de neînving a parizienilor. Se stinseseră ecourile „Marsiliezei” și ale lui „Chant du départ” și doar burghezii mai fredonau

* Vezi volumul de față, pag. 150. — *Nota Red.*

printre dinți cîntecul lor „Mourir pour la patrie”²⁷⁷; muncitorii, rămași fără pîine și fără arme, scrișneau din dinți cu o ură ascunsă; trecînd prin școala stării de asediu, republica frivolă devenise curînd onestă, așezată, cuminte și moderată (sage et modérée). Parisul era mort; nu mai era Parisul de altădată. Pe bulevarde nu mai întîlneai decît burghezi și agenți de poliție; balurile, teatrele erau pustii. Îmbrăcați în uniformele gărzii mobile, gamins-ii* se vînduseră pentru 30 de sous pe zi republicii oneste, și cu cît se prosteau mai tare, cu atît mai mult erau adulați de burghezie; într-un cuvînt, era din nou Parisul din 1847, dar fără spiritul, fără viața, fără ardoarea și efervescenta pe care muncitorii o aduceau pe atunci pretutindeni. Parisul murise, iar leșul lui avea o înfățișare pe cît de frumoasă, pe atît de înspăimîntătoare.

N-am mai putut suporta acest Paris mort. Am simțit nevoia să plec, oriunde, numai să plec. M-am hotărît să plec mai întii în Elveția. Cum n-aveam prea mulți bani, am pornit-o pe jos. Cu toate acestea n-am ales drumul cel mai scurt; nu-i ușor să te desparți de Franța.

Intr-o bună zi am pornit-o la drum îndreptîndu-mă la întîmplare spre sud. De îndată ce am lăsat în urma mea suburbiile Parisului, trecînd prin diferite sate am rătăcit drumul, ceea ce era și firesc. În cele din urmă am nimerit pe șoseaua mare care duce spre Lyon. Am străbătut o bună bucată de drum, abătîndu-mă din cînd în cînd peste dealuri. De acolo, de sus, mi se înfățișa de-a lungul cursului superior și inferior al Senei, spre Paris și Fontainebleau, o perspectivă minunată. Vedeam pînă în depărtare cum șerpuieste fluviul de-a lungul unei văi largi străjuite în amîndouă părțile de dealuri acoperite cu vii, iar departe în zare se conturau munții viorii îndărătul cărora curge Marna.

Nu voiam însă să merg direct în Burgundia, ci să mai hoinăresc pe malurile Loarei. Am lăsat deci, a doua zi, șoseaua mare și am pornit-o peste munți înspre Orléans. Firește că și de data aceasta, trecînd prin diferite sate, am rătăcit drumul, întrucît nu aveam drept călăuză decît soarele și țărani, care, rupți de restul lumii, habar n-aveau care-i stînga și care-i dreapta. Am înnoptat într-un sat la 15 leghe de Paris, la cumpăna apelor dintre Sena și Loara, un sat al cărui nume n-am putut să-l înțeleg bine, fiindcă țărani il pronunță în dialectul local.

* — băieți care hoinăresc pe străzi. — *Nota Trad.*

Această cumpănă a apelor este formată de o coamă largă de munte, care se întinde de la sud-est spre nord-vest, întrețaiată de ambele părți de numeroase văi, udate de piraie și râuri. Sus, pe platoul aflat în bătaia vînturilor, se cultivă numai cereale, hrișcă, trifoi și legume ; pe versantele muntelui însă crește pretutindeni viță de vie. Versantul dinspre răsărit este aproape în întregime acoperit cu mari bolovani calcaroși, pe care geologii englezi le numesc bolderstones, foarte frecvente în regiunile deluroase, datînd din era secundară și terțiară. Stîncile uriașe cu reflexe albăstrii, printre care și-au făcut loc tufe verzi și copaci tineri, formează un contrast destul de plăcut cu cîmpia din vale și cu viile de pe povîrnișul din cealaltă parte a văii.

Încet-încet am coborît într-una din aceste văi și am urmat cîțva timp cursul apei. În cele din urmă am ajuns la o șosea și am dat de niște oameni, care mi-au spus unde mă aflam de fapt. Eram în apropiere de Malesherbes, la jumătatea drumului dintre Orléans și Paris. Orléans era situat prea departe spre vest pentru itinerarul meu ; ținta mea cea mai apropiată fiind Nevers, am urcat primul munte și m-am îndreptat spre sud. De sus priveliștea era încîntătoare ; printre munții împăduriți apărea cochetul orașel Malesherbes, pe povîrnișul muntelui se înșirau numeroase sate, iar sus, pe o creastă a muntelui, se înălța castelul Châteaubriand. Și ceea ce m-a impresionat în modul cel mai plăcut era faptul că drept în față, de partea cealaltă a unui defileu îngust, o șosea departamentală ducea direct spre sud.

În Franța există trei feluri de drumuri : șoselele statului — care înainte se numeau șosele regale, iar acum șosele naționale —, niște șosele frumoase, largi, care leagă între ele orașele cele mai însemnate. Aceste șosele naționale, care în apropierea Parisului sînt nu numai niște opere de artă, ci adevărate șosele de lux, minunate alei pavate, străjuite de ambele părți de ulmi și avînd o lărgime de 60 de picioare sau chiar mai mult, devin din ce în ce mai proaste, se îngustează treptat și sînt mai puțin umbrite de copaci cu cît te depărtezi de Paris și cu cît șoseaua este mai puțin importantă. Pe alocuri ele sînt atît de proaste, încît două ore de ploaie măruntă le fac aproape impracticabile pentru pietoni. A doua categorie de drumuri sînt șoselele departamentale, căi de comunicație de mîna a doua, întreținute din fondurile departamentale. Ele sînt mai înguste și mai puțin arătoase decît șoselele naționale. În sfîrșit, din a treia categorie de drumuri fac parte marile

drumuri vicinale (chemins de grande communication), care sînt întreținute din fondurile cantonale, drumuri înguste, modeste, dar pe alocuri în mai bună stare decît șoselele mai largi.

Am luat-o de-a dreptul peste cîmp, către șoseaua departamentală și, spre marea mea bucurie, am constatat că ducea în linie dreaptă direct spre sud. Satele și hanurile erau rare; după multe ore de drum am ajuns, în sfîrșit, la o mare fermă, unde am fost ospătat cu multă bunăvoință, iar eu, drept mulțumire, am desenat copiilor gazdei pe o foaie de hîrtie cîteva mutre caraghioase, explicîndu-le cu toată seriozitatea: ăsta e generalul Cavaignac, ăsta e Ludovic-Napoleon, ăsta Armand Marrast, ăsta Ledru-Rollin etc. Țăranii se uitau la aceste caricaturi cu mult respect și, mulțumindu-mi încîntați, s-au grăbit să pună pe perete aceste portrete care semănau așa de bine cu persoanele respective. Tot amabilele mele gazde m-au lămurit că mă aflu pe drumul care duce de la Malesherbes spre Châteauneuf pe Loara, pînă unde mai aveam de străbătut o distanță de vreo douăsprezece leghe.

Am trecut apoi prin Puyseaux și printr-un alt orășel al cărui nume l-am uitat și am poposit seara tîrziu la Bellegarde, o localitate frumoasă și destul de mare, unde am înnoptat. Drumul peste platou, care, de altfel, este acoperit mai peste tot locul cu viță de vie, a fost destul de monoton.

În dimineața următoare am mers alte cinci leghe spre Châteauneuf și de acolo am pornit mai departe, de-a lungul Loarei, pe șoseaua națională care duce de la Orléans spre Nevers.

Pe sub migdalii în floare
Pe al Loarei țărni smălțat,
Ce dulce mă pierd în visare
Pe locul unde iubirea-am aflat ²⁷⁸ —

cîntă visătorii adolescenți germani și gingașele fecioare germane pe cuvintele siropoase ale Helminei von Chézy și pe melodia sentimentală a lui Carl Maria von Weber. Dar cel care așteaptă să găsească pe malurile Loarei migdali și romantismul amoros, duios și delicat, care era la modă prin 1820 la Dresda, își face iluzii deșarte, îngăduite doar unei scriitoare germane căreia pedantismul i-a fost transmis din generație în generație.

Pe tot parcursul drumului de la Châteauneuf peste les Bordes pînă la Dampierre, romantica Loară aproape nu se

zărește. Șoseaua trece peste dealuri, la o distanță de 2—3 leghe de fluviu, și doar din timp în timp zărești în depărtare apele Loarei sclipind în bătaia soarelui. Regiunea este bogată în vinuri, cereale și fructe; în apropierea fluviului se întind pășuni mănoase; priveliștea acestei văi neîmpădurite, înconjurată numai de dealuri șerpuitoare, este totuși destul de monotonă.

Tot mergînd așa, am dat, nu departe de niște case țărănești, de o caravană formată din patru bărbați, trei femei și cîțiva copii, însoțită de trei căruțe trase de măgari și încărcate pînă la refuz; își pregăteau mîncarea în plină șosea, la un foc improvizat. Am rămas o clipă locului și am văzut că nu m-am înșelat: vorbeau germana, și anume dialectul aspru din sudul Germaniei. Am intrat în vorbă cu ei; au fost încîntați să audă în inima Franței pe cineva vorbind limba lor maternă. Erau de altfel alsacieni de lîngă Strassburg și plecau așa în fiecare vară spre centrul Franței, unde își cîștigau existența împlinind coșuri. La întrebarea mea dacă reușesc să cîștige cele necesare traiului de pe urma acestei meserii, mi-au răspuns: „Ar fi destul de greu dacă ar trebui să cumpărăm totul; dar noi trăim mai mult din cerșit”. În timp ce stăteam de vorbă, un moșneag gîrbovit s-a dat jos cu greu dintr-una din căruțe, unde avea un culcuș în toată regula. Întreaga ceată, îmbrăcată în haine bălțate, căpătate pe ici, pe colo din cerșit, și care nu semănau una cu alta, îți făcea impresia unei șatre de țigani. Cu toate acestea erau bine dispuși și nu mai conteneau să-mi povestească despre peripețiile lor, și, tocmai cînd tai-fasul era în toi, mama și fiica, o făptură blajină cu ochi albaștri, s-au luat la hartă și erau gata-gata să se apuce de ciufurile lor roșcate. Am avut prilejul să admir nețărmurita cordialitate și duioșie germană, atît de manifestă chiar și în condiții de viață și vestimentare aidoma cu cele ale țiganilor. Le-am urat ziua-bună și mi-am continuat călătoria întovărașit o bucată de drum de unul dintre acești țigani, care înainte de masă și-a permis plăcerea unei plimbări călare pe crupa osoasă a unui măgar costeliv.

Seara am ajuns la Dampierre, un sătuc nu departe de Loara. Aici guvernul trimisese 300—400 de muncitori din Paris, rămășițe de pe la fostele ateliere naționale, să construiască un dig împotriva inundațiilor. Printre ei erau muncitori de tot felul: giuvaergii, măcelari, cizmari, tîmplari, pînă și peticari de pe bulevardele Parisului. La hanul la care am poposit peste noapte am găsit vreo 20 din acești muncitori.

Un măcelar robust, care reușise să avanseze ajungînd un fel de supraveghetor, vorbea cu mare însuflețire despre această lucrare : că se pot cîștiga de la 30 pînă la 100 de sous pe zi, după cum lucrezi, iar dacă ești cît de cît priceput în meserie scoți cu ușurință între 40 și 60 de sous. Voia să mă primească imediat în brigada lui ; spunea că mă voi obișnui repede și că voi reuși, fără îndoială, chiar din a doua săptămînă să cîștig 50 de sous pe zi, că mă pot căpătui, deoarece mai este de lucru cel puțin pentru încă șase luni. M-ar fi tentat mult să schimb pentru o lună sau două condeiul cu lopata, dar cum nu aveam asupra mea nici un fel de acte, aș fi dat de bucluc.

Acești muncitori parizieni își păstrasera întreaga lor viață tradițională. Munceau cîte 10 ore pe zi rîzînd și glumind, orele libere și le petreceau ținîndu-se de pozne, iar seara se amûzau „dezghețînd“ fetele din sat. Erau însă extrem de deprimați din cauza vieții izolate pe care o duceau în acest sîtuc. Nu găseai la ei nici un fel de preocupări în legătură cu interesele lor de clasă sau cu problemele politice la ordinea zilei, care priveau într-o măsură atît de mare pe muncitori. Făcea chiar impresia că nu citesc nici un fel de ziare. Tot interesul lor pentru politică se reducea la împărțirea de porecle : pe unul din ei, un vlăjgan cît toate zilele, îl porecliseră Causidière, unuia care era un muncitor nepriceput și mare bețivan îi ziceau Guizot etc. Munca istovitoare, condițiile de trai relativ bune și în special faptul că au fost smulși din Paris și trimiși într-un colțisor liniștit și izolat al Franței le îngustase teribil orizontul. Nu mai aveau mult ca să devină țărani, deși se aflau acolo abia de două luni.

A doua zi dimineața am sosit la Gien, în sfîrșit pe valea Loarei. Gienul este un orașel cu străduțe întortocheate, cu un chei frumos și un pod peste Loara, care aici abia dacă are lățimea Mainului la Frankfurt. În general ea este puțin adîncă și plină de bancuri de nisip.

De la Gien la Briare drumul trece printr-o vale, la o depărtare de un sfert de milă de Loara. El o ia spre sud-est și, treptat, regiunea capătă un aspect meridional. Ulmi, frasini, salcîmi, castani se înșiră pe ambele părți ale văii, formînd o alee ; pe fundul văii, mărginite de șiruri de plopi înalți, sînt pășuni bogate și ogoare mănoase pe ale căror miriști crește după strîngerea primei recolte un trifoi gras ; de o parte a Loarei se conturează nelămurit în zare un șir de coline, iar de cealaltă se ridică, chiar în apropierea șoselei, un al doilea șir de dealuri acoperite cu vie. Cu toate că prin aceste părți

valea Loarei nu este nici deosebit de frumoasă și nici romantică, cum se obișnuiește să se spună, ea produce o impresie cît se poate de plăcută ; toată această vegetație bogată pare să-ți vorbească despre clima blîndă, căreia îi datorează rodnicia. Nici în regiunile cele mai fertile din Germania n-am văzut o vegetație care să se poată compara cu cea dintre Gien și Briare.

Înainte de a părăsi Loara vreau să mai spun cîteva cuvinte despre locuitorii din regiunea pe care am străbătut-o și despre felul lor de trai.

Nu poți să judeci după satele situate la o depărtare de 4—5 ore de Paris satele din restul Franței. Așezarea lor, arhitectura caselor, moravurile locuitorilor sînt în prea mare măsură influențate de spiritul mării metropole, de pe urma căreia își duc existența. Abia la o distanță de 10 leghe de Paris, pe colinele îndepărtate, încep satele propriu-zise, în care vezi adevărate case țărănești. Caracteristic pentru întreaga regiune pînă la Loara și pînă în Burgundia este faptul că țaranul caută pe cît se poate ca ușa de la intrarea casei sale să nu poată fi zărită de pe șosea. Orice casă țărănească așezată pe deal este înconjurată de un zid ; după ce ai intrat pe poartă în curte, trebuie să pornești în căutarea ușii de intrare, care se află de obicei în spatele casei. Aici, unde majoritatea țaranilor posedă vaci și cai, casele sînt destul de mari ; în schimb, pe valea Loarei, unde se practică mult grădinaritul și unde chiar țaranii înstăriți au foarte puține vite sau nu au de loc, creșterea vitelor fiind lăsată pe seama marilor moșieri sau a fermierilor, ca o ramură de activitate deosebită, casele țărănești devin din ce în ce mai mici, ba uneori sînt atît de mici încît te întrebă cum poate încăpea în ele o familie țărănească cu uneltele și proviziile ei. Dar și aici ușile de intrare se află în partea opusă șoselei și aproape numai cîrciumile și dughenile din sat au uși care dau înspre șosea.

În ciuda sărăciei lor, țaranii din această regiune trăiesc destul de bine. Vinul, bun și ieftin (anul acesta prețul unei sticle este de 2—3 sous), în majoritatea cazurilor îl produc, cel puțin în văi, ei înșiși ; pîinea, pretutindeni, cu excepția satelor situate pe culmile cele mai înalte, este bună, de griu ; pe lîngă aceasta, o brînză excelentă și fructe minunate, care, după cum se știe, în Franța se mănîncă pretutindeni cu pîinea. După obiceiul celor de la țară, ei consumă puțină carne, în schimb însă mult lapte, supe de legume și au în general o

alimentație vegetariană de cea mai bună calitate. Țăranul din nordul Germaniei, chiar cel care este mult mai înstărit, trăiește cel puțin de trei ori mai prost decât țăranul francez din regiunea dintre Sena și Loara.

Acești țărani sînt oameni buni la suflet, ospitalieri, veseli, cît se poate de prietenoși și de prevenitori față de străini și, cu tot patois*-ul lor stilcit, sînt de cea mai autentică politețe franceză. În ciuda simțului lor de proprietate dezvoltat la maximum pentru peticul de pămînt cucerit de strămoșii lor de la nobili și clerici, ei sînt, mai cu seamă în satele situate departe de șoselele principale, purtătorii multor virtuți patriarhale.

Dar țăranul rămîne țăran și condițiile sale de viață nu încetează nici un moment să-și exercite influența asupra sa. Cu toate virtuțile specifice ale țăranului francez, cu tot standardul său de viață mai ridicat în comparație cu cel al țăranului de la răsărit de Rin, el rămîne, în Franța ca și în Germania, un barbar în mijlocul civilizației.

Izolarea țăranului într-un sat îndepărtat, cu o populație rară, care se schimbă numai pe măsură ce se succed generațiile, munca istovitoare și monotonă care îl leagă de glie mai puternic decât iobăgia și care rămîne mereu aceeași din tată în fiu, stabilitatea și uniformitatea tuturor condițiilor de viață, mărginirea care face din familie relația lui socială cea mai importantă și mai hotărîtoare, toate acestea reduc orizontul țăranului la cele mai înguste limite în genere posibile în societatea modernă. Marile mișcări ale istoriei trec pe lîngă el, atrăgîndu-l din cînd în cînd în orbita lor, fără ca el să aibă cea mai vagă idee despre natura acestei forțe motrice, despre modul în care a apărut și scopul pe care îl urmărește ea.

În evul mediu, ca și în cursul secolelor al XVII-lea și al XVIII-lea, paralel cu mișcarea bürgerilor de la orașe a avut loc și o mișcare a țăranilor; aceasta însă formula tot timpul revendicări reacționare și, fără să obțină rezultate însemnate pentru țărani, n-a făcut decât să sprijine orașele în luptele acestora pentru emancipare.

În prima revoluție franceză, țăranii au acționat în chip revoluționar numai atîta vreme cît acest lucru era necesar pentru satisfacerea intereselor lor particulare cele mai imediate și mai concrete, adică pînă cînd le-a fost garantat dreptul de proprietate asupra peticului lor de pămînt pe care pînă atunci

* — dialect local. — *Nota Trad.*

il cultivau în condițiile relațiilor feudale, pînă cînd aceste relații feudale au fost definitiv desființate și armatele străine au fost alungate din regiunea lor. După ce au dobîndit toate acestea, ei s-au întors, cu o furie oarbă și nestăpînită, împotriva mișcării marilor orașe, pe care n-o înțelegeau, și în special împotriva mișcării din Paris. Nenumărate proclamații ale Comitetului salvării publice, nenumărate decrete ale Convenției, înainte de toate cele cu privire la prețurile maxime și la speculanți, precum și coloane mobile și ghilotine ambulante au trebuit să fie îndreptate împotriva țăranilor îndărătnici. Și, totuși, domnia terorii, care a alungat armatele străine și a pus capăt războiului civil, n-a avantajat nici o clasă așa cum i-a avantajat pe țărani.

Cînd Napoleon a răsturnat dominația burgheziei, Directoratul, și a restabilit ordinea, a consolidat noile relații de proprietate ale țăranilor, sancționîndu-le prin codul său civil, și a împins armatele străine tot mai departe de hotarele Franței, țăranii i s-au alăturat plini de însuflețire, devenind principala sa sprijin. Căci țăranul francez este naționalist pînă la fanaticism; la France * a căpătat pentru el o semnificație profundă de cînd are în proprietate transmisibilă prin succesiune o pîrticică din ea; pe străini nu-i cunoaște decît sub înfățișarea armatelor invadatoare, care pîrjolesc totul pricinuindu-i cele mai mari pagube. Așa se explică profundul sentiment național al țăranului francez și ura sa fără margini împotriva „l'étranger” **. Așa se explică entuziasmul cu care a pornit el la război în 1814 și 1815.

În 1815, cînd au fost restaurați Bourbonii și aristocrația alungată a început să ridice din nou pretenții asupra proprietăților funciare pierdute în timpul revoluției, țăranii și-au văzut amenințate toate cuceririle lor revoluționare. De aici ura lor împotriva domniei Bourbonilor și bucuria de care au fost cuprinși atunci cînd revoluția din iulie le-a redat certitudinea proprietății lor și stindardul tricolor.

După revoluția din iulie, țăranii au încetat însă din nou să împărtășească interesele generale ale țării. Dorințele lor se împliniseră, proprietatea lor asupra pămîntului nu mai era amenințată, iar deasupra primăriei din sat flutura din nou stindardul sub faldurile căruia ei și părinții lor au mers din biruință în biruință timp de un sfert de veac.

* — Franța. — *Nota Trad.*

** — „străinului”. — *Nota Trad.*

Dar, așa cum se întâmplă de obicei, ei n-au avut răgazul să se bucure de roadele victoriei lor. Burghezii au început de îndată să-și exploateze fără milă aliații de la sate. Consecințele parcelării și ale divizibilității pământului, pauperizarea țăranilor și ipotecarea loturilor lor de pământ au început să se arate încă în timpul Restaurației; după 1830 ele au căpătat un caracter din ce în ce mai general și mai amenințător. Dar împilarea țăranului de către marele capital continua să rămână în ochii lui o simplă relație particulară între el și creditorul său; el nu vedea și nici nu putea să vadă că aceste relații particulare căpătau un caracter tot mai general, deveneau tot mai mult o regulă, se dezvoltau treptat, devenind relații de clasă între marii capitaliști și micii proprietari de pământ. Lucrurile se prezentau altfel decât în cazul prestațiilor feudale, a căror origine fusese demult uitată și care își pierduseră demult semnificația pentru că nu mai reprezentau un contraserviciu pentru anumite servicii, ci deveniseră demult o povară apăsătoare numai pentru una dintre părți. În cazul datoriei ipotecare însă, țăranul — sau, poate, tatăl lui — a primit suma plătită în bani peșin, în monede sunătoare de cinci franci; polița și registrul de ipotecă îi amintesc, la nevoie, de originea acestei sarcini; dobânda pe care trebuie să-o plătească și sumele împovărătoare care se adaugă mereu și care-i sînt pretinse de cămătar sînt dări burgheze, moderne, care apasă în același mod asupra tuturor debitorilor; este o împilare modernă, în spiritul vremii, țăranul fiind stors și ruinat în baza acelorași principii de drept care îi garantează proprietatea. Propriul său cod civil, biblia sa modernă, devine pentru el un bici. Țăranul nu poate vedea în împrumuturile cămătărești garantate cu ipotecă o relație de clasă, el nu poate cere desființarea cametei fără a-și periclita totodată propria sa proprietate. În loc să-l antreneze în mișcare, apăsarea cămătarului îl derutează cu totul. El vede în reducerea impozitelor singura cale de ușurare a situației sale.

Cînd, în luna februarie a acestui an, a fost înfăptuită pentru prima oară o revoluție în care proletariatul a formulat în mod independent revendicări proprii, țăranii n-au înțeles absolut nimic din toate acestea. Singurul sens pe care îl putea avea republica pentru ei era legat de reducerea impozitelor și, poate, într-o oarecare măsură de noțiunea de onoare națională, de războiul de cucerire și de granița dinspre Rin. Dar cînd, a doua zi după răsturnarea lui Ludovic-Filip, la Paris a izbucnit războiul dintre proletariat și burghezie, cînd la sate

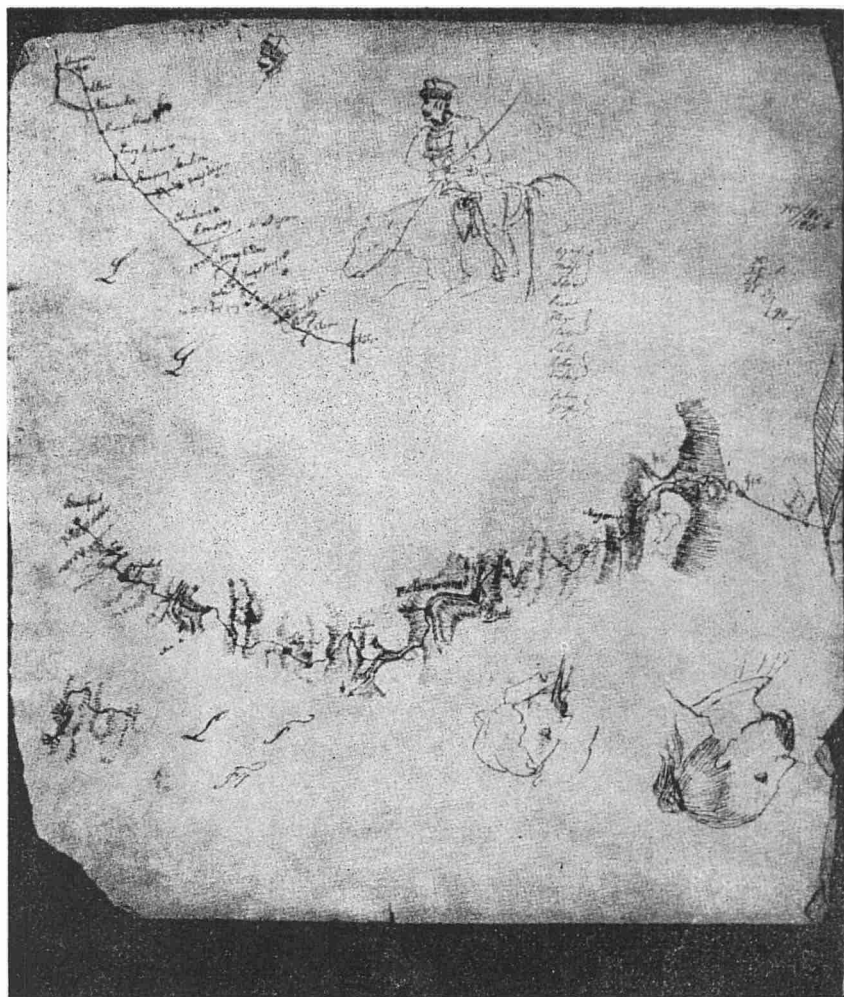
s-au făcut simțite repercusiunile stagnării intervenite în comerț și industrie, cînd prețurile produselor agricole, și așa foarte scăzute în acel an cu o recoltă abundentă, au scăzut și mai mult, cînd aceste produse nu-și găseau cumpărători și cînd, pe deasupra, bătălia din iunie a stîrnit groază și înfricoșare pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale Franței, țărănimea, cuprinsă de o ură fanatică, a început să-și manifeste zgomotos indignarea împotriva Parisului revoluționar și parizienilor veșnic nemulțumiți. Nici nu se putea altfel ! Ce știa țăranul îndărătnic și obtuz despre proletariat și burghezie, despre republica democrat-socială, despre organizarea muncii, despre o sumedenie de alte lucruri ale căror condiții fundamentale și ale căror cauze nu se putuseră manifesta niciodată în sfera îngustă a satului său ! Iar cînd a aflat de ici, de colo, din sursele murdare ale ziarelor burgheze, cîte ceva din cele ce se petreceau la Paris, cînd burghezii i-au aruncat faimoasa parolă împotriva muncitorilor parizieni : ce sont les partageurs,ăștia-s oameni care vor să împartă orice proprietate, toate pămînturile, strigătele sale de minie s-au întetit și mai mult, iar furia lui a ajuns la culme. Am stat de vorbă cu sute de țărani din cele mai diferite regiuni ale Franței și toți erau stăpîniți de acest sentiment de ură fanatică împotriva Parisului și în special împotriva muncitorilor parizieni. „De-ar sări chiar mîine în aer blestematul ăsta de Paris”, era urarea lor cea mai blindă. Se înțelege că evenimentele care s-au petrecut în acest an n-au făcut decît să sporească și să justifice vechiul dispreț al țăranilor față de orașeni. Țăranii, satele — iată cine trebuie să salveze Franța ; satele produc totul, orașele se hrănesc din grînele noastre, se îmbracă din inul și lîna noastră, deci noi trebuie să facem ordine. Noi, țăranii, trebuie să luăm asupra noastră această treabă — iată veșnicul refren, care răzbătea mai mult sau mai puțin clar, mai mult sau mai puțin conștient din toate vorbele confuze ale țăranilor.

Și pe ce cale vor ei să salveze Franța ? Cum vor să ia asupra lor această treabă ? Alegînd ca președinte al republicii pe Ludovic-Napoleon Bonaparte, un nume mare purtat de un om mic, vanitos, de un imbecil confuz ! Entuziasmul pentru Ludovic-Napoleon al tuturor țăranilor cu care am avut prilejul să stau de vorbă era tot atît de mare ca și ura lor împotriva Parisului. La aceste două pasiuni și la incapacitatea animalică de a pricepe evenimentele care zguduie întreaga Europă se reduce întreaga politică a țăranului francez. Și ță-

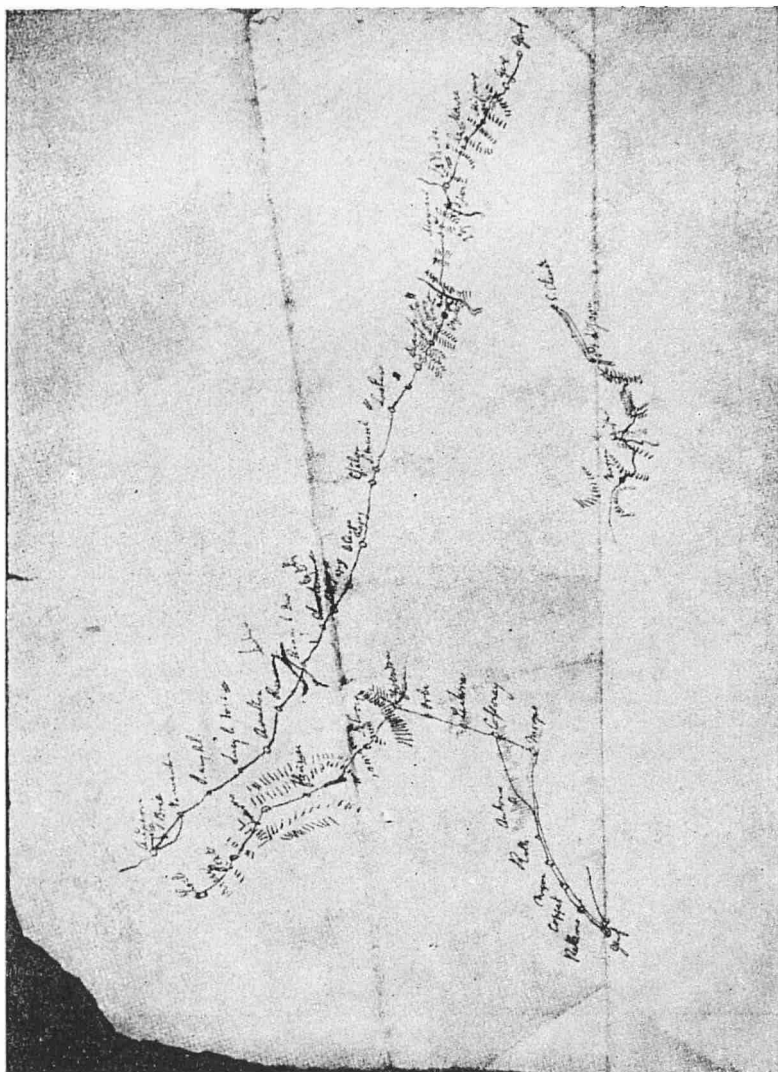
rării reprezintă, după cum se știe, peste 6.000.000 de voturi, adică peste două treimi din totalul voturilor exprimate la alegeri în Franța.

Este drept că guvernul provizoriu n-a știut să lege interesele țăranilor de revoluție; că, mărinind cu 45 de centime impozitul funciar, pe care-l suportau mai ales țăranii, el a comis o greșeală ireparabilă și de neiertat. Dar, chiar în ipoteza că i-ar fi câștigat pe țărani pentru câteva luni de partea revoluției, o dată cu venirea verii aceștia s-ar fi îndepărtat totuși de ea. Atitudinea de astăzi a țăranimii față de revoluția din 1848 nu constituie consecința unor greșeli sau a unor gafe întâmplătoare; ea este firească, pentru că rezultă din condițiile de viață, din poziția socială a micului proprietar de pământ. Înainte de a-și realiza propriile revendicări, proletariatul francez va trebui să înnăbușe mai întâi un război țăranesc general, un război care, chiar în cazul unei anulări a tuturor datoriilor ipotecare, nu ar putea fi amânat decât pentru scurtă vreme.

Trebuie să fi petrecut două săptămîni aproape numai printre țărani, printre țărani din cele mai diferite regiuni, să fi dat pretutindeni peste aceeași obtuzitate fără margini, peste aceeași necunoaștere totală a relațiilor industriale și comerciale de la orașe, peste aceeași miopie politică, să auzi aceleleași vorbe fără noimă în legătură cu tot ceea ce se află dincolo de satul lor, aceeași tendință de a aplica etalonul relațiilor țăărănești la cele mai grandioase relații istorice, într-un cuvînt, trebuie să fi cunoscut pe țăranii francezi tocmai în 1848, ca să rămîi cu impresia deprimantă pe care ți-o produce această îndărătnicie și neghiobie fără seamăn.



Schiță a itinerarului de la Auxerre la Le Locle
făcută de F. Engels²⁷⁹



Schiță a itinerarului de la Auxerre la Le Locle
făcută de F. Engels²⁷⁹

II

BURGUNDIA

Briare este un orașel străvechi situat la gura canalului care leagă Loara cu Sena. Aici m-am informat în privința rutei pe care trebuia s-o urmez și am găsit mai nimerit să mă îndrept spre Elveția prin Auxerre decât prin Nevers. Am părăsit, așadar, Loara și am trecut, peste munți, în Burgundia.

Treptat și aproape pe nesimțite valea Loarei devine mai puțin fertilă. Drumul urcă imperceptibil și abia la o depărtare de 5—6 mile de Briare, în apropiere de Saint-Sauveur și Saint-Fargeau, ajungi în regiunea muntoasă, împădurită, unde locuitorii se îndeletnicesc cu creșterea vitelor. Aici lanțul muntos care se întinde între Yonne și Loara are deja o anumită altitudine, întreaga această parte apuseană a departamentului Yonne fiind, în genere, destul de muntoasă.

În apropiere de Toucy, la 6 leghe de Auxerre, am auzit pentru prima oară dialectul specific burgund, naiv și tărăgănat, care aici și în toată Burgundia propriu-zisă are o oarecare savoare; în schimb în regiunile mai muntoase ale Franche Comté-ului capătă o inflexiune aspră aproape doctorală, la fel cum dialectul naiv austriac se transformă treptat în dialectul grosolan din Bavaria de sus. Idioma burgund accentuează întotdeauna, într-o manieră ciudat de nefranceză, silaba dinaintea aceleia pe care în limba franceză corectă cade accentul principal, transformând astfel limba franceză iambică într-o limbă trohaică și intervertind în mod ciudat accentul elegant pe care francezul cultivat știe să-l dea limbii sale. Dar, cum am mai spus, în Burgundia propriu-zisă acest dialect mai sună destul de plăcut și, în gura unei fete drăguțe, chiar încântător: Mais, mâ foi, monsieur, je vous demande ûn peu... *

Dacă ne-am permite o comparație, am putea spune că, în genere, burgundul reprezintă austriacul francez. Naivi, bla-

* — Zău, domnule, cum se poate... — *Nota Trad.*

jini, cît se poate de încrezători, plini de duh în mediul lor obișnuit și cu idei naiv-năstrușnice despre tot ceea ce se petrece dincolo de acest cerc, caraghios de stîngaci în situații în care nu se simt la largul lor și de o permanentă și inepuizabilă voioșie, — așa sînt, aproape fără nici o excepție, oamenii din partea locului. Amabilului, blajinului țaran din Burgundia îi poți trece cu vederea mai curînd decît oricui totala sa ignoranță politică și entuziasmul său pentru Ludovic-Napoleon.

În vinele burgunzilor curge, de altfel, în mod incontestabil un procent mai mare de sînge german decît în vinele celorlalți francezi care trăiesc mai departe spre vest ; părul și tenul lor au o culoare mai deschisă, sînt de statură ceva mai înaltă, în special femeile ; la ei spiritul critic tăios și verva îndrăcită sînt mult atenuate, fiind înlocuite cu un umor mai franc și pe alocuți cu o ușoară tendință spre sentimentalism. Totuși elementul de voioșie francez mai precumpănește încă, iar în ceea ce privește caracterul ușuratic și nepăsător nimeni nu-l întrece pe burgund.

Locuitorii din regiunea muntoasă apuseană a departamentului Yonne trăiesc mai ales de pe urma creșterii vitelor. Francezul este în genere un prost crescător de vite, dar vitele din Burgundia sînt foarte mici și slabe. Pe lângă creșterea vitelor se mai practică pe scară largă și agricultura cerealieră și pretutindeni se mănîncă o pîine foarte bună, de grîu.

Casele țărănești de aici seamănă și ele mult cu cele germane ; sînt mai mari și cuprind sub același acoperiș locuința, hambarele și grajdurile ; dar și ele au, în majoritatea cazurilor, ușa așezată lateral sau în partea opusă străzii.

Pe pîvîrnișul lin care duce spre Auxerre am văzut primii butuci de viță de Burgundia, în cea mai mare parte încărcăți încă cu recolta excepțional de bogată a anului 1848. Pe unii butuci de viță aproape că nu se mai zăreau frunzele din cauza abundenței de struguri.

Auxerre este un orașel mic pe Yonne, cu străzi în pantă, nu prea arătos văzut din apropiere, cu un chei frumos și cîteva simulacre de bulevarde fără de care nu poate exista în Franța nici o reședință departamentală. În timpuri normale, acest orașel trebuie să fie foarte liniștit și adormit, iar prefectul de Yonne a putut, de bună seamă, să facă față cu puține cheltuieli balurilor și dineurilor pe care, în timpul lui Ludovic-Filip, avea obligația să le dea notabilităților orașului. Dar acum Auxerre era animat, cum i se întîmplă numai o dată

pe an. Dacă cetățeanul Denjoy, reprezentant al poporului, care și-a exprimat cu atîta vehemență indignarea în Adunarea națională pentru faptul că la banchetul democrat-social din Toulouse tot localul a fost pavoazat în roșu, dacă acest brav cetățean Denjoy ar fi venit cu mine la Auxerre, de consternare ar fi făcut o criză de nervi. Aici era pavoazat în roșu nu un singur local, ci tot orașul. Și ce roșu ! Cel mai indubitabil, mai țipător roșu, un roșu ca sîngele colora zidurile și treptele caselor, bluzele și cămășile oamenilor ; șuvoaie de un roșu închis umpleau pînă și rigolele, pătau caldarîmul, iar bărbați bărboși, siniștri purtau pe străzi în niște ciubere mari un lichid negricios, suspect, acoperit cu o spumă roșiatică. Se părea că domnește republica roșie cu toate ororile ei, că ghilotina cu aburi funcționează în permanență și că les buveurs de sang *, despre care „Journal des Débats“ relatează lucruri atît de înfiorătoare, organizează aici, fără îndoială, orgiile lor canibalice. Republica roșie din Auxerre era însă absolut inocentă, era republica roșie a culesului viilor din Burgundia, iar vampirii care consumă cu atîta nesaț cel mai nobil produs al acestei republici roșii nu sînt decît oneștii domni republicani în persoană, burghezii mari și mici din Paris. Iar onorabilul cetățean Denjoy, cu toată integritatea lui, are și el în această privință slăbiciunile lui roșii.

Să fi avut numai buzunarele doldora de bani în timpul acestei republici roșii ! Recolta din 1848 a fost atît de neobișnuit de îmbelșugată, încît nu puteau fi găsite destule butoaie pentru a depozita tot vinul. Ce să mai spunem de calitatea vinului, era mai bună decît cea din 1846, poate chiar mai bună decît cea din 1834 ! Din toate părțile soseau țărani să cumpere vinul rămas din recolta anului 1847 la prețul derizoriu de 2 franci butoaiașul de 140 de litri de vin bun ; pe toate porțile intrau șiruri de care cu butoaie goale și tot nu se prididea. Cu ochii mei am văzut cum un negustor de vinuri din Auxerre a vărsat în stradă mai multe butoaie cu vin foarte bun din recolta anului 1847 ca să aibă vase pentru vinul nou, care, ce-i drept, oferea cu totul alte perspective de speculă. Mi s-a spus că acest negustor de vin a vărsat astfel în decurs de cîteva săptămîni conținutul a vreo 40 de butoaie mari (fûts) de vin bun.

După ce am băut la Auxerre cîteva căni de vin atît din cel vechi cît și din cel nou, am trecut riul Yonne și m-am îndreptat spre munții de pe malul drept al riului. Șoseaua merge

* — vampirii. — *Nota Trad.*

paralel cu valea; eu am preferat însă drumul vechi, mai scurt, peste munți. Dar, cum cerul era acoperit de nori, vremea închisă și eu însumi mă simțeam obosit, am poposit în primul sat, la câțiva kilometri de Auxerre, unde am rămas și peste noapte.

A doua zi am pornit-o dis-de-dimineață, o dată cu soarele care strălucea mai frumos ca oricând. Drumul ducea printre vii nesfirșite, peste o coamă de munte destul de înaltă. Efortul urcușului mi-a fost însă răsplătit de priveliștea minunată pe care o aveai de sus. În fața ochilor mei se întindeau terasele dealurilor care coborau lin pînă la Yonne, apoi valea verde a Yonne-ului cu iarbă bogată și șiruri de plop printre care se zăreau sumedenie de sate și curți țărănești; în fund, la poalele versantului opus al muntelui, se profilau clădirile cenușii ale Auxerre-ului, numeroase sate, și pretutindeni, cît vedeai cu ochii, vii și iar vii; strălucitoare și fierbinți, razele soarelui, voalate doar în depărtare de boarea blîndă a toamnei, se răsfrîngeau asupra acestui imens cazan în care soarele de august fierbea unul dintre cele mai nobile vinuri.

Nu știu ce anume face ca aceste peisaje franceze, care nu se disting de loc prin contururi neobișnuit de frumoase, să fie atît de pitorești. Desigur, nu un detaliu sau altul, ci întregul ansamblu le imprimă pecetea unei plenitudini cum arareori poate fi întîlnită în altă parte. Rinul și Mosela au grupuri de stînci mai frumoase, Elveția are contraste mai grandioase, Italia un colorit mai viu, dar în nici o țară n-ai să găsești locuri atît de armonioase în ansamblul lor ca în Franța. Cu o deosebită încîntare îți plimbi privirea peste pășunile întinse și bogate din vale, peste dealurile acoperite pînă în vîrf cu vii tot atît de mănoase, peste menumăratele sătulețe și orașele care răsar printre frunzișul pomilor. Nicăieri nu vezi vreun petic de pămînt golaș; nicăieri vreun locșor distonant, neîmbietor, nicăieri vreo stîncă abruptă inaccesibilă vegetației. Peste tot locul găsești o vegetație bogată, un verde frumos și intens care capătă o nuanță aurie, tomnatică, poleit de razele soarelui, care pînă pe la mijlocul lui octombrie mai răspîndește destulă căldură ca să nu rămînă nici un bob de strugure necopt.

Puțin mai încolo, o altă priveliște la fel de frumoasă s-a deschis în fața mea. Jos într-o vale îngustă, se vedea Saint-Brie, un orașel mic care trăiește și el de pe urma viticulturii. Aceleași amănunte ale peisajului ca mai înainte, dar ceva mai înghesuite. În vale, pășuni și grădini încingeau

ca un brîu orășelul și, de jur împrejur pe pereții cazanului, viță de vie ; numai în partea de nord se întindeau ogoare și cîmpii dezmiriștite sau acoperite cu trifoi verde. Pe străzile orășelului Saint-Brie aceeași agitație ca și la Auxerre ; pretutindeni butoaie și teascuri, și, rîzînd și glumind, toată populația orășelului era ocupată să tescuiască strugurii, să deșerte mustul în butoaie sau să-l transporte în vase mari. Nimerisem tocmai într-o zi de tîrg. Pe străzile mai largi erau înșirate care țărănești cu legume, cereale și alte produse agricole ; țărani cu scufii albe și țărance cu basmale de Madras se înghesuiau strigînd, sporovăind, rîzînd printre viticultori ; domnea o agitație atît de febrilă în micul Saint-Brie, încît aveai impresia că te afli într-un oraș mare.

Dincolo de Saint-Brie, drumul ducea din nou în pantă lină peste munte. Dar am urcat acest munte cu o plăcere cu totul deosebită, căci culesul viilor era în toi și în Burgundia la culesul viilor domnește mai multă voieșie decît chiar în Renania. La fiecare pas întilneam o societate foarte veselă, struguri foarte dulci și fete foarte frumoase. Pe aceste meleaguri, unde orășelele sînt așezate cam la 3 ceasuri de drum unele de altele, unde locuitorii, datorită negoțului cu vin, sînt mereu în legătură cu restul lumii, și-a făcut loc o oarecare civilizație și nimeni nu adoptă această civilizație mai repede decît femeile, căci ele au de pe urma ei avantajele cele mai imediate și mai evidente. Nici unei franțuzoaice de la oraș nu-i dă prin gînd să cînte :

De-ași fi o drăgălașă
Fetiță de la țară
Mi-aș pune-un clop de paie
Cu panglici roșii ca para²⁸⁰.

Dimpotrivă, ea știe prea bine că tot rafinamentul farmecelor ei îl datorește orașului, faptului că e scutită de orice muncă brută, civilizației care-i pune la îndemînă nenumărate mijloace de igienă și tot soiul de dichisuri. Ea știe că fetele de la țară, chiar dacă nu moștenesc de la părinții lor osatura mare, care constituie fala rasei germane, dar care îi displace atît de mult francezului, totuși, în majoritatea cazurilor, din cauza muncii istovitoare pe cîmp sub razele dogoritoare ale soarelui sau sub ploile torențiale, din cauza dificultății de a se ține curate, de a-și îngriji trupul, precum și din cauza portului, pe cît de venerabil pe atît de dizgrațios și lipsit de gust, devin adevărate sperietori de ciori cu mișcări greoaie și mers bălăbănit, împopoțonate caraghios în culori stridente.

Gusturile nu se discută, compatrioților noștri germani le plac mai mult țărancele și se prea poate să aibă dreptate; tot respectul pentru pasul de dragon al unei voinice îngrijitoare de vite și mai ales pentru pumnii ei; tot respectul pentru rochia ei în carouri de un verde crud și roșu aprins care-i învăluie talia enormă, tot respectul pentru linia perfect dreaptă de la ceafă pînă la călcie, care-i dă, văzută din spate, aspectul unei scînduri îmbrăcate în stambă pestriță! Dar gusturile, cum am mai spus, nu se discută, și de aceea rog să mă ierte compatrioții mei al căror gust diferă de al meu — ceea ce nu-i face totuși mai puțini onorabili — dacă pe mine mă impresionează mai plăcut femeile burgunde din Saint-Brie și Vermenton, curățele, frumos pieptănate și zvelte, decît bivolițele murdare din fire, ciufulite și planturoase pe care le întilnești între Sena și Loara, care zgîiesc ochii cînd cineva își aprinde o țigară și o iau la fugă, țipînd înspăimîntate, cînd cineva le roagă într-o corectă limbă franceză să-i arate drumul.

Se înțelege deci că am preferat să stau trîntit pe iarbă, să mănînc struguri împreună cu culegătorii și culegătoarele de struguri, să beau vin și să rid decît să urc dealul; aș fi putut urca pe Blocksberg sau chiar pe Jungfrau în timpul cît mi-a trebuit pentru urcușul acestei coame de deal. Cu atît mai mult cu cît te poți îndopa de 60 de ori pe zi cu struguri, avînd cel mai bun pretext ca, ori de cîte ori treci pe lîngă o vie, să intri în vorbă cu acești bărbați și aceste femei veșnic zîmbitori și joviali. Totul are însă un sfîrșit, și la fel și acest deal. Trecuse de amiază cînd am coborît celălalt versant și am ajuns în minunata vale a rîului Cure, un mic afluent al Yonne-ului, în direcția orașelului Vermenton, care are o poziție și mai pitorească decît Saint-Brie.

Îndată ce treci de Vermenton, regiunea e mai puțin frumoasă. Te apropii treptat de creasta înaltă a Faucillon-ului, care separă valea Senei de cea a Ronului și a Loarei. De la Vermenton urci timp de mai multe ore, străbătînd un platou întins și neroditor, pe cuprinsul căruia secara, ovăzul și hrîșca au alungat sau sînt pe cale să alunge griul*.

Scris de F. Engels
la sfîrșitul lunii octombrie-
începutul lunii noiembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Publicat în
„Die Neue Zeit“ nr. 1 și 2 din 1898

* Aici manuscrisul se intrerupe. — *Nota Red.*

Anexe

Către toți muncitorii din Germania ²⁸¹

FRAȚI MUNCITORI!

Dacă nu vrem să fim din nou cei mai înșelați, dacă nu vrem ca o mină de oameni să ne exploateze și de acum încolo ani îndelungați, să ne disprețuiască și să ne calce în picioare, nu trebuie să pierdem nici o clipă, nu trebuie să stăm inactivi nici un minut.

Răzlețiți, cum am fost pînă acum, sîntem slabi, deși sîntem milioane. Dimpotrivă, uniți și organizați, vom reprezenta o forță de nebiruit. De aceea, fraților, creați pretutindeni, la orașe și sate, uniuni muncitorești în cadrul cărora să se discute condițiile în care ne aflăm, să se traseze măsuri pentru schimbarea situației noastre actuale, să fie propuși și aleși din rîndul clasei muncitoare reprezentanți în parlamentul german și să se pornească toate acțiunile necesare pentru apărarea intereselor noastre. Apoi toate uniunile muncitorești din Germania trebuie să intre cît mai curînd în legătură unele cu altele și să mențină această legătură.

Vă propunem să alegeți deocamdată ca centru al tuturor uniunilor muncitorești orașul *Mainz* și să intrați în corespondență cu comitetul care semnează acest apel, pentru a cădea de acord asupra unui plan comun, și cît mai curînd, la o întrunire a delegaților tuturor uniunilor, să se stabilească definitiv unde să fie sediul comitetului central etc.

Așteptăm scrisorile voastre *netimbrate*, după cum și noi le vom trimite uniunilor pe ale noastre tot *netimbrate*.

Mainz, 5 aprilie 1848

Asociația culturală a muncitorilor din Mainz
În numele comitetului
 Primul-președinte, Secretar,
Wallau ***Cluss***

Adresa :

Către secretariatul Asociației culturale a muncitorilor din Mainz, pentru d-l *Adolph Cluss*.

Mainz, Franziskanergasse nr. 156 ¹/₂.

Publicat în
 „Deutsche Volkszeitung” nr. 8
 din 8 aprilie 1848,
 în „Mannheimer Abend-Zeitung”
 nr. 100 din 10 aprilie 1848
 și în suplimentul la „Seebblätter”
 nr. 89 din 13 aprilie 1848

Se tipărește după textul ziarului
 Tradus din limba germană

Procesul-verbal al ședinței comunității din Colonia
a Ligii comuniștilor ²⁸²

ȘEDINȚA DIN 11 MAI 1848

Președintele Marx îl întreabă pe Gottschalk care este părerea sau hotărîrea sa în ceea ce privește Liga : ce poziție intenționează el, Gottschalk, să adopte în prezent față de Ligă.

Gottschalk declară că persistă în cererea sa de a părăsi Liga, deoarece condițiile actuale schimbate reclamă și o schimbare a statutelor Ligii, și, așa cum sînt întocmite actualmente statutele, libertatea lui personală este periclitată ; el declară însă că, în toate cazurile cînd Liga ar face apel la serviciile sale, este gata să-i acorde tot sprijinul în condițiile arătate.

H. Bürgers, președinte
Jos. Moll, secretar

Publicat pentru prima oară
în Marx-Engels, Gesamtausgabe ;
Abt. I, Bd. 7, 1935

Se tipărește după manuscris
Tradus din limba germană

Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane”

Colonia, 7 iulie. Girantul responsabil al „Noii gazete renane”, Korff, și redactorul ei șef, Karl Marx, au fost citați ieri în fața judecătorului de instrucție, ambii fiind acuzați că au ultragiât și calomniat pe d-l prim-procuror Zweiffel și pe d-nii jandarmi care l-au arestat pe Anneke. Interogatoriul a început la orele 4. După terminarea interogatoriului, pe la ora 6, judecătorul de instrucție și procurorul Hecker i-au condus pe inculpați la sediul redacției, unde, cu ajutorul unui comisar de poliție, s-a făcut o percheziție pentru a găsi manuscrisul și, în consecință, pe autorul articolului incriminat *. A fost găsită o fițuică — de cine era scrisă nu s-a identificat — care totuși nu era o copie a articolului incriminat. Această fițuică a fost anexată la actele de acuzare dresate împotriva lui *Marx și complicilor lui*. După această formulare se poate deduce că se intenționează intentarea unui proces redacției en masse **, cu toate că girantul responsabil, Korff, care semnează de unul singur ziarul, poartă, firește, și răspunderea în fața justiției.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 38
din 8 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

* Vezi volumul de față, pag. 183—186. — *Nota Red.*

** — în ansamblu. — *Nota Trad.*

Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane”

Colonia, 22 iulie. Azi-dimineață redactorul-șef al „Noii gazete renane”, Karl Marx, a fost din nou citat în fața judecătorului de instrucție pentru a fi interogat în legătură cu articolul incriminat în care era vorba de arestarea d-lui Anneke. De astă dată girantul responsabil al gazetei, d-l Korff, n-a mai fost citat.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 53
din 23 iulie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Convocarea la primul Congres
al democraților din Renania,
trimisă de Comisia centrală
a celor trei asociații democrate din Colonia ²³³

Colonia, 4 august. În conformitate cu hotărîrea Congresului democraților de la Frankfurt, care a desemnat orașul Colonia ca centru (Vorort) al Renaniei prusiene și a însărcinat asociațiile democrate de acolo să convoace un congres districtual în vederea organizării partidului democrat în Provincia renană, Comisia centrală a asociațiilor locale ²³⁴ invită toate asociațiile cu orientare democratică existente în Provincia renană să numească delegați la acest congres, care va avea loc la Colonia duminică 13 august. Delegații se vor prezenta în sala de sus a restaurantului Stollwerk.

Comisia centrală
a celor trei asociații democrate din Colonia,
Schneider II, Marx (din partea Asociației democrate),
Moll, Schapper (din partea Uniunii muncitorilor),
Becker, Schützendorf (din partea Uniunii patronilor și
muncitorilor)

Intr-un moment în care, sub firma unor congrese „constituționale” convocate cînd aici, cînd colo, reacțiunea își trece în revistă și își concentrează forțele în întreaga țară, este de prisos să se mai explice democraților în mod amănunțit necesitatea unei contraacțiuni energice. Tot ce se cere democraților este să facă uz de aceleași libertăți de care se bucură uniunea „Cu Dumnezeu înainte, pentru rege și patrie” și filialele ei locale.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 66
din 5 august 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane“

Colonia, 4 august. Complicațiile pe care le avem cu parchetul continuă. Lunea trecută, girantul responsabil, *Korff*, a fost din nou citat să se prezinte în fața judecătorului de instrucție, iar ieri au fost citați ca *martori* doi dintre redactorii noștri, Dronke și Engels. Dronke e plecat pentru citva timp ; în schimb s-a prezentat Engels, dar n-a fost audiat sub prestare de jurământ, deoarece se bănuiește că fițuica confiscată recent la redacția ziarului nostru a fost scrisă de el și că, prin urmare, s-ar putea ca și el să figureze printre acuzați.

După cum se vede, parchetul nu se declară mulțumit cu faptul că editorul figurează ca girant responsabil. Vrea să-l implice pe redactorul-șef, să descopere pe autorul articolului incriminat și să oblige pe redactori — autorul articolului în discuție putînd fi *oricare* dintre ei — să depună mărturie *unul împotriva altuia* și, de ar fi posibil, chiar fiecare *împotriva lui însuși*.

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 66
din 5 august 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Din procesul-verbal al adunării generale
a Asociației democratice din Colonia
ținută la 11 august 1848

După ce s-a dat citire procesului-verbal al adunării generale anterioare și după ce acesta a fost aprobat, la propunerea lui Marx, președintele provizoriu al adunării, d-l *Wolff* a dat citire protestului adresat Adunării naționale germane în legătură cu împărțirea Poloniei *. Adunarea generală a salutat cu entuziasm acest protest și l-a aprobat în unanimitate prin vii aclamații.

D-l *Rittinghausen* aduce o serie de dovezi care pledează în favoarea dreptului d-lui Marx de a-și păstra cetățenia germană care i-a fost contestat recent de guvernul prusian **. El consideră că cel mai nimerit ar fi ca o delegație să se prezinte mâine în fața administrației districtuale pentru a o determina să revină asupra acestei măsuri nelegale și cu totul ridicole și, dacă ea se opune, să adreseze direct ministrului un protest împotriva unui atare procedeu. După ce s-a dat citire protestului, acesta a fost aprobat, urmînd ca, în cazul că nu s-ar reveni asupra refuzului de a se acorda lui Marx cetățenia, să se înceapă chiar diseară stringerea de semnături pe acest protest.

D-l *Marx* argumentează și mai amănunțit caracterul nelegal al măsurilor luate împotriva lui ; întreaga adunare aprobă prin aplauze unanime temeinicia acestor argumente. Adevărata cauză pentru care administrația districtuală i-a refuzat lui Marx dreptul de cetățenie este următoarea : încercarea zadarnică pe care a făcut-o în trecut administrația districtuală de a-l atrage pe Marx de partea ei.

D-l *Engels* aduce la cunoștință o nouă măsură inadmisibilă a poliției împotriva lui Schapper, prin care acesta este amenințat cu expulzarea ***. El comentează acțiunile abuzive ale

* Vezi volumul de față, pag. 552—553. — *Nota Red.*

** Vezi volumul de față, pag. 428—431. — *Nota Red.*

*** Vezi volumul de față, pag. 410—411. — *Nota Red.*

poliției, insistând asupra faptului că Schapper, ca cetățean al Nassaului, are în orice caz dreptul să fie considerat ca german și, ca atare, în conformitate cu hotărîrea Adunării naționale de la Frankfurt poate să locuiască în toate cele 38 de state germane.

Rittinghausen, Schneider și Bürgers sînt delegați să prezinte d-lui Regierungspräsident și directorului poliției cazul lui Marx și al lui Schapper și să obțină o revenire asupra hotărîrilor respective.

Deputatul *Gladbach*, primit cu aplauze furtunoase, arată pe larg că salvarea nu poate veni nici de la Adunarea din Berlin și nici de la cea din Frankfurt.

D-l *Engels* subliniază că Gladbach s-a distins întotdeauna prin ideile sale liberale, prin temeritatea sa și în special prin protestul energic împotriva felului cum s-a procedat la Spandau * cu cei din Schleswig-Holstein. Drept urmare, adunarea a strigat de trei ori ura pentru d-l Gladbach...

Publicat în „Wächter am Rhein”
2. Dutzend, nr. 2 din 25 august 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

* Vezi volumul de față, pag. 187—188 și 200—202. — *Nota Red.*

Protestul Asociației democrate din Colonia
împotriva încorporării Poznanului
în Confederația germană ²⁸⁵

Colonia, 12 august. „Asociația democrată” din Colonia a înaintat Adunării naționale următorul protest :

Înaltă Adunare națională !

Avînd în vedere :

1) că Germania, angajată în lupta pentru libertatea sa, nu vrea să asuprească alte popoare, ci, dimpotrivă, să sprijine năzuințele de libertate și independență ale acestora ;

2) că eliberarea Poloniei este o problemă vitală pentru Germania însăși ;

3) că în repetate rînduri cei trei despoți au răpit, într-adevăr, polonezilor libertatea și independența națională ;

4) că, începînd din 1792, toate atentatele reacțiunii împotriva Poloniei și toate împărțirile acesteia au fost întotdeauna îndreptate împotriva libertății întregii Europe și că, pe de altă parte, ori de cîte ori a intervenit o eliberare a popoarelor s-a cerut în mod imperios și restaurarea Poloniei ;

5) că însăși Comisia celor cincizeci ²⁸⁶ a respins cu indignare, în numele poporului german, orice participare la crima comisă împotriva Poloniei, subliniind totodată limpede că poporul german are datoria să contribuie la restaurarea unei Polonii independente ;

6) că după revoluția din martie, sub presiunea opiniei publice, însuși regele Prusiei a promis solemn reorganizarea Poznanului ;

7) că, cu toate acestea, Adunarea națională de la Frankfurt, izvorită, ce-i drept, din alegeri indirecte, a hotărît în ședința de la 27 iulie a.c., încorporarea a trei

pătrimi din marele ducat Poznan în statul german încă inexistent, făcându-se astfel vinovată de o nouă împărțire a Poloniei și de o aceeași nesocotire a libertății ca și congresul de la Viena și Bundestagul german ;

8) că totuși partea sănătoasă a poporului german nu vrea și nu poate să participe la oprimarea naționalității poloneze de hatîrul reacțiunii și în interesul unui pumn de birocrați, moșieri și afaceriști prusieni ; —

Asociația democrată din Colonia hotărăște în ședința ei de astăzi :

să protesteze cu toată energia împotriva hotărîrii luate de Adunarea națională germană la 27 iulie a.c. cu privire la marele ducat Poznan și să adreseze un protest categoric Germaniei, Poloniei și întregii Europe împotriva acestei încorporări arbitrare care nu este decît în interesul partidului reacționar din Prusia, Rusia și Austria.

Din însărcinarea *Asociației democratice*,

Comitetul

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 74
din 13 august 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane“

Colonia, 12 august. Relațiile interesante dintre ziarul nostru și parchet mai continuă încă. Ieri, unul dintre redactorii noștri, Ernst Dronke, a fost citat din nou ca martor în fața judecătorului de instrucție. El nu a fost audiat sub prestare de jurământ, deoarece exista un denunț că, în seara arestării lui Anneke, Dronke a fost la soția acestuia, unde a cules unele informații în legătură cu arestarea lui Anneke. La întrebarea martorului împotriva cui este dresat actul de acuzare i s-a explicat că specificarea „Marx și complicii lui“ trebuie înțeleasă în sensul că girantul responsabil Korff va fi eventual tras la răspundere, dar că în orice caz redactorul-șef, Karl Marx, va fi chemat să răspundă în fața instanțelor ca autor prezumtiv al articolului incriminat.

Dronke a declarat de altfel că nu se consideră obligat să spună adevărul, deoarece, în calitatea lui de redactor, el va fi poate bănuit de a fi coautor al acestui articol și, în consecință, nu vrea să depună mărturie împotriva lui însuși.

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 74
din 13 august 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

În legătură cu cuvîntarea ținută de Marx
la Asociația democratică din Viena
28 august 1848

DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Viena, 29 august. În adunarea de ieri a Asociației democratice s-a discutat dacă este cazul ca Asociația să facă demersuri pe lângă împărat sau pe lângă Reichstag pentru demiterea ministrului Schwarzer, sau, mai bine zis, pentru demiterea întregului guvern Doblhoff. D-l Julius Fröbel și d-l Marx au asistat în calitate de invitați și au participat la dezbateri, fiecare dintre ei adoptînd însă un punct de vedere diferit.

D-l Julius Fröbel a fost de părere că în această problemă Asociația trebuie să se adreseze împăratului, pe cînd d-l Marx a susținut că principiul democratic rezidă în Reichstag *. Aici nimeni nu se miră că așa-zișii democrați „teoreticieni” din Berlin tind în practică la o „conciliere” cu monarhii.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 94
din 5 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

* Ziarul democrat vienez „Der Radikale” a publicat următoarea notă cu privire la această cuvîntare a lui Marx : „D-l Marx a declarat că este indiferent *cine* va fi ministru, întrucît în momentul de față aici, ca și la Paris, esențialul este lupta dintre burghezie și proletariat. Cuvîntarea lui a fost foarte soirituală, tăioasă și instructivă”. — *Nota Red.*

În legătură cu cuvîntarea ținută de Marx
la prima Uniune a muncitorilor din Viena
30 august 1848

DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

D-l dr. Marx vorbește despre muncitori, și în special despre muncitorii germani care se află în străinătate.

Atelierele naționale și ultima revoluție a muncitorilor din Paris. Muncitorii germani — spune el — pot fi mîndri că mulți dintre cei deportați sînt compatrioți de-ai lor.

Cartiștii din Anglia, ultimele mișcări ale acestora, Anglia și completa emancipare a muncitorilor din Europa, Belgia... *

Publicat în
„Die Constitution” nr. 133
din 1 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

...Dr. Marx, redactorul „Noii gazete renane”, salută Uniunea și spune că este o cinste pentru el să vorbească și la Viena în fața unei Uniuni a muncitorilor, așa cum a avut prilejul s-o facă la Paris, la Londra și la Bruxelles...

Publicat în
„Der Volksfreund” nr. 109
din 3 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

* Ziarul democrat vienez „Volksfreund” relatează în felul următor cuvîntarea lui Marx: „Dr. Marx, redactor al ziarului «[Neue] Rheinische Zeitung», salută pe membrii uniunii și declară că socoate o cinste pentru el să ia cuvîntul și la Viena în fața Uniunii muncitorilor, așa cum înainte a luat cuvîntul în uniunile muncitorilor din Paris, Londra și Bruxelles”. — *Nota Red.*

În legătură cu prelegerea
despre munca salariată și capital
ținută de Marx la ședința primei Uniuni
a muncitorilor din Viena,
la 2 septembrie 1848

DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

...D-l Marx ține o amplă prelegere despre munca salariată și capital. În introducere el spune că toate revoluțiile sînt revoluții sociale și arată că capitalul nu constă din bani, ci din materii prime, mijloace de producție și mijloace de subzistență. Afirmatia că interesele capitalistului sînt identice cu cele ale muncitorului salariat este falsă. O dată cu apariția diviziunii muncii crește concurența dintre muncitori și scade salariul, fenomene pe care mașinismul le accentuează încă și mai mult. Cheltuielile de producție determină salariul. Civilizația nu contribuie la creșterea bunăstării muncitorilor, ci are un efect contrar. Ea face să crească impozitele și prețurile mijloacelor de subzistență.

Vorbitorul mai amintește despre remediile folosite și ineficacitatea lor, de pildă: despre teoria suprapopulației a lui Malthus, despre casele de muncă pentru săraci care au existat în Anglia, despre educația industrială, despre desființarea taxelor vamale protecționiste și despre impozite. În sfîrșit, arată că situația trebuie să se îmbunătățească, pentru că muncitorii nu sînt folosiți cu toții ca muncitori, ci în parte sînt întreținuți...

Publicat în
„Die Constitution” nr. 136
din 5 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Dezmințire

„Breslauer Zeitung” publică în nr. 201 o corespondență din Berlin în care se susține că cavalerul Schnapphahnski²⁸⁷ ar fi cumpărat un număr mare de acțiuni ale „Noii gazete renane”, din care cauză ar fi încetat articolele-foleton în legătură cu el, căci un ziar nu poate polemiza împotriva propriilor săi acționari. Ziarul pseudodemocrat „Düsseldorfer Zeitung” a considerat de datoria sa să reproducă această insinuaare în coloanele sale. La Berlin se pot îndruța vrute și nevrute, dar un ziar *silezian* ar fi trebuit să știe că această afirmație era o minciună și de ce era o minciună. Această insinuaare perfidă vine însă — vai ! — prea târziu. Încă în nr. 92 al „Noii gazete renane”, care a apărut cu mult înaintea nr. 201 al lui „Breslauer Zeitung”, s-a publicat urmarea foletonului în chestiune. „Noua gazetă renană” este un organ de partid și a dat pînă acum destule dovezi că nu e venală.

***Giranții responsabili
ai „Noii gazete renane”***

Publicat în suplimentul
„Noii gazete renane” nr. 93
din 3 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane”

Colonia, 5 septembrie. Ieri, unul dintre redactorii noștri, *Friedrich Engels*, a fost citat din nou în fața judecătorului de instrucție în cazul Marx și complicii lui, de astă dată însă nu în calitate de martor, ci de coînșăpat. Cercetările preliminare au fost terminate și, dacă parchetul nu va implica noi acuzați, în scurt timp Comisia de punere sub acuzare va trebui să hotărască dacă Marx, Engels și Korff urmează să fie trađuși în fața curții cu juri sub acuzația de ultragiu, respectiv sub acuzația de a fi calomniat pe prim-procurorul Zweifel și pe cei 6 domni jandarmi.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 95
din 6 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Adunarea populară și comitetul de securitate

Colonia, 14 septembrie. Revenim asupra adunării populare care a avut loc ieri și asupra rezultatelor ei, întrucît ele au suscitât un mare interes în orașul nostru.

Adunarea populară de pe Frankenplatz a fost deschisă, puțin după ora 12, de d-l W. Wolff. El a arătat pe scurt scopul convocării acestei adunări și a propus ca președinte al adunării pe d-l H. Bürgers. D-l Bürgers, a cărui candidatură a fost acceptată cu aclamații, s-a urcat la tribună și a dat din nou cuvîntul d-lui Wolff ; acesta a propus crearea unui Comitet de securitate, ca organ reprezentativ al acelei părți a populației orașului *Colonia* care nu este reprezentată în organele legale existente. Această propunere a fost sprijinită de d-l F. Engels, precum și de d-nii H. Becker și E. Dronke. Aplaudînd frenetic, adunarea, în număr de cel puțin 5.000—6.000 de oameni, a adoptat propunerea cu 5 voturi contra, fără ca cineva să fi luat cuvîntul în contradictoriu, deși adunarea a fost invitată în repetate rînduri să-și spună părerea. S-a căzut de acord să se constituie un Comitet de securitate compus din 30 de membri, care au și fost aleși²⁸⁸. Deoarece printre aceștia se aflau și cele două persoane arestate — Gottschalk și Anneke — în locul lor au mai fost aleși doi supleanți.

După aceea d-l F. Engels a propus să se trimită Adunării de la Berlin următoarea adresă :

Către Adunarea de la Berlin, convocată pentru a se ajunge la un acord asupra constituției Prusiei.

Subsemnații cetățeni din *Colonia*,
luînd în considerație :

că Adunarea, convocată pentru a se ajunge la un acord asupra constituției Prusiei, consideră că pentru a liniști spiritele și a împiedica o ruptură între guvern și Adunare

este de datoria guvernului să pună imediat în aplicare hotărîrea din 9 august cu privire la tendințele reacționare ale ofițerimii * ;

că guvernul Auerswald-Hansemann, ca urmare a acestei hotărîri, și-a prezentat demisia și că regele l-a însărcinat cu formarea noului guvern pe Beckerath, ministru al Reichului, care demisionase tocmai atunci ;

că d-l Beckerath nu prezintă nici o garanție că va pune în aplicare hotărîrea Adunării, ci, dimpotrivă, avînd în vedere convingerile lui contrarevoluționare, ne putem aștepta ca el, să încerce chiar să dizolve Adunarea ;

că o Adunare aleasă de popor, pentru a se ajunge la un acord între rege și popor în ceea ce privește constituția nu poate fi dizolvată printr-un act unilateral, căci aceasta ar însemna că coroana nu stă alături de Adunare, c. *deasupra* ei ;

că, prin urmare, dizolvarea Adunării ar însemna o levitură de stat ; —

cer Adunării

ca, în cazul unei încercări de dizolvare a Adunării, deputații să-și facă datoria și să nu-și părăsească posturile, nici chiar sub amenințarea baionetelor.

Această adresă a fost adoptată în unanimitate, după care adunarea a luat sfîrșit.

Deși în unele puncte mai înalte ale pieței se aflau numeroși delegați ai Uniunii cetățenești²⁸⁹, deși se spune că mulți „tinguitori” notorii au făcut tot ce le-a stat în putință ca, prin bani și vorbe dulci, să împingă pe unii oameni la scandal și deși au asistat destui polițiști îmbrăcați în haine civile, adunarea a avut totuși destul tact să zădărnicească orice încercare de tulburare a ordinii.

Între timp, d-nii comandanți ai gărzii civile ședeau la primărie și se sfătuiau ce să facă, unii din ei fiind de părere că dezordinile nu pot fi evitate. În timp ce ei se sfătuiau, ușe se deschise și în cameră năvăliră conducătorii Uniunii cetățenești, care declarară că Comitetul de securitate este primul pas spre revoluție, că Colonia este în primejdie și că republica roșie este pe punctul de a fi proclamată, iar dacă garda civilă nu este în stare să mențină ordinea prin forțe proprii, *Ununea cetățenească e gata să se pună cu trup și suflet la dispoziția d-lui von Wittgenstein!* D-l von Wittgenstein a fost

* Vezi volumul de față, pag. 437—438. — *Nota Red.*

însă atît de înțelept să refuze această ofertă și să nu cheme nici el sub arme garda civilă. Evenimentele care au urmat au arătat cît de just a procedat de astă dată garda civilă.

Domnii din Uniunea cetățenească nu s-au mulțumit cu aceasta, și încă în timpul adunării populare au lipit pe la toate colțurile un „protest”, pe care îl reproducem mai jos. Dar n-au trecut nici 5 minute de la afișarea protestului, *care nu fusese semnat de nimeni*, și el a dispărut fără urmă. Către seară „protestul” a apărut din nou sub formă de manifest, tipărit cu litere groase în tipografia lui „Kölnische Zeitung” și trimis abonaților acestui ziar. De astă dată el a fost însoțit de următoarea introducere amuzantă :

Colonia, 13 septembrie 1848

Așa-numiții democrați vor să profite de agitația provocată de recente hotăriri ale Adunărilor de la Frankfurt și Berlin pentru a încerca să recîştige pozițiile pe care le pierd una după alta și să provoace cu orice preț un conflict. De aceea în scopuri criminale se exagerează în mod intenționat importanța și primejdia pe care le prezintă incidentul dintre armată și cetățeni care a avut loc la 11 curent la Colonia²⁹⁰. Azi-dimineață au fost chiar lipite niște afișe prin care se convoca pentru ora 12 o adunare populară sub cerul liber ; această adunare a ales realmente prin aclamații Comitetul de securitate, în care au intrat persoane trecute pe o listă întocmită dinainte potrivit unei înțelegeri prealabile.

Nu încapă îndoială că nimeni nu poate recunoaște un asemenea organ ales prin aclamații de o gloată întrunită în mod întimplător peste capul autorităților existente, și că, în caz că membrii acestui Comitet s-ar încumeta să acționeze ca atare, ei trebuie să suporte imediat rigorele legii. Este totuși mai bine să se preîntîmpine comiterea unor crime decît să fie pedepsite după ce au fost comise și au făcut, poate, numeroase victime.

De aceea considerăm că este de datoria noastră să-i prevenim pe cetățeni și să le atragem atenția asupra primejdiei care ne amenință.

În acest scop se publică protestul și chemarea de mai jos :

PROTEST

Crearea unui Comitet de securitate este primul pas spre
revoluție

Chemăm pe toți cei care năzuiesc la o adevărată libertate și ordine să sprijine din răspuțeri autoritățile existente, să se opună încercărilor criminale ale unei minorități și să protesteze împotriva creării unui Comitet de securitate.

Chemăm în special pe toți membrii gărzii civile să-și facă datoria și să apere cu energie legea și ordinea. Pretinsa primejdie care ne-ar amenința din partea armatei a fost înlăturată și nu mai există decît adevărata primejdie pe care o constituie crearea unui Comitet de securitate.

*Mal mulți membri din conducerea
Uniunii cetățenești din Colonia*

Aseară a fost constituit Comitetul de securitate, care, înainte de toate, a luat act de acest protest amuzant, ceea ce va liniști, desigur, pe d-nii din Uniunea cetățenească. Comitetul a ales un președinte, un secretar și trei membri, formînd comitetul executiv, și a hotărît să trimită o adresă d-lui Regierungspräsident, comendurii, Consiliului comunal și comandamentului gărzii civile, prin care să aducă la cunoștința acestor autorități constituirea sa și să le pună în vedere că consideră drept o sarcină a sa să vegheze prin toate mijloacele legale, și dacă va fi posibil, în înțelegere cu autoritățile, ca ordinea să fie menținută și să se respecte drepturile poporului. Comitetul a mai hotărît apoi să aducă acest lucru la cunoștința locuitorilor din Colonia prin afișe lipite pe ziduri. *Miine vom publica ambele documente.*

Azi-dimineață spiritele s-au mai potolit. Toată lumea rîde de panica de ieri, cînd Comitetul de securitate era privit ca un guvern provizoriu, un Comité du salut public *, o conspirație în favoarea republicii roșii, pe scurt orice numai nu ceea ce reprezintă el în realitate: un *comitet* ales de popor prin vot direct și deschis, care și-a asumat sarcina de a reprezenta interesele părții populației nereprezentată în organele legale, un comitet care se menține în cadrul legalității și nu urmărește să uzurpe vreo autoritate oarecare, ci se mulțumește cu influența morală pe care i-o asigură dreptul de liberă asociere, legile și încrederea acelor care l-au ales.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 103
din 15 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

* — Comitetul salvării publice. — *Nota Trad.*

Adunarea populară de la Worringen

Colonia, 18 septembrie. Ieri a avut loc lângă Worringen o mare adunare populară. Din Colonia au plecat în josul Rinului 5-6 ambarcații mari, fiecare încărcată cu câteva sute de persoane și avînd arborate steaguri roșii. Au participat de asemenea și delegații mai mult sau mai puțin numeroase din Neuss, Düsseldorf, Krefeld, Hiltorf, Frechen și Rheindorf. La adunare, care s-a ținut pe o luncă de pe malul Rinului, au participat cel puțin 6.000—8.000 de oameni.

Ca președinte al adunării a fost ales Karl Schapper din Colonia, iar ca secretar Friedrich Engels din Colonia. La întrebarea președintelui, întreaga adunare, cu excepția unei singure persoane, s-a pronunțat pentru republică, și anume pentru republica democrat-socială, pentru *republica roșie*.

La propunerea lui Ernst Dronke din Colonia, adunarea de la Worringen a hotărît în unanimitate să trimită Adunării de la Berlin aceeași adresă care a fost adoptată de către adunarea populară miercurea trecută pe Frankenplatz din Colonia (în aceasta se cerea Adunării ca, în caz că va fi dizolvată, să nu se supună nici chiar sub amenințarea baionetelor) *.

La propunerea lui Joseph Moll din Colonia a fost recunoscut Comitetul de securitate ales la adunarea populară publică de la Colonia, iar la propunerea unui participant la adunare s-a strigat de trei ori ura în cinstea Comitetului de securitate.

La propunerea lui Friedrich Engels din Colonia a fost adoptată în unanimitate următoarea adresă:

Către Adunarea națională germană de la Frankfurt.

Cetățenii germani întruniți aici declară prin prezenta: că, în cazul cînd din cauza opoziției guvernului pr-

* Vezi volumul de față, pag. 560—561. — Nota Red.

sian față de hotărârile Adunării naționale și ale puterii centrale ar izbucni un conflict între Prusia și Germania, ei sînt gata să lupte pînă la ultima picătură de sînge pentru Germania.

Worringen, 17 septembrie 1848.

La propunerea lui Schulte din Hitdorf s-a stabilit că „Kölnische Zeitung” nu reprezintă interesele Provinciei renane.

Au mai luat cuvîntul: *W. Wolff* din Colonia, *F. Lassalle* din Düsseldorf, *Esser* din Neuss, *Weyll*, *Wachter*, *Becker* și *Reichhelm* din Colonia, *Wallraf* din Frechen, *Müller*, membru al Uniunii muncitorilor din Worringen, *Leven* din Rheindorf, *Imandt* din Krefeld. Ședința s-a încheiat cu o scurtă cuvîntare ținută de d-l *Brisbane* din New York, cunoscutul redactor al gazetei democrat-socialiste „New York Tribune”.

În cursul ședinței s-a comunicat știrea, sosită din sursă sigură, că se intenționează „ca marți să fie adus din nou la Colonia regimentul 27, să fie concentrate aici și celelalte batalioane ale regimentului, să se provoace incidente între soldați și cetățeni, cu care prilej să se declare în oraș starea de asediu, garda civilă să fie dezarmată, pe scurt să se procedeze cu noi așa cum s-a procedat la Mainz”.

Locuitorii din împrejurimi care au participat la adunare au promis celor din Colonia să le vină în ajutor în cazul că această știre s-ar adevăra și s-ar ajunge la o ciocnire. Și, într-adevăr, cei din Worringen sînt gata ca la primul semn să sosească la Colonia. Aceasta spre știința d-lui Wittgenstein, ex-comandantul gărzii civile.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 106
din 19 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Hotărîrea adunării populare de la Colonia în legătură cu insurecția de la Frankfurt

Cu rugămîntea de a se retipări !

PROCLAMAȚIE !

Cetățenii germani prezenți la adunarea populară ținută la Colonia * în ziua de 20 septembrie, luînd în considerație că hotărîrea din ziua de 16 a Adunării naționale de la Frankfurt privind ratificarea rușinosului armistițiu cu Danemarca constituie o trădare față de poporul german și față de onoarea armelor germane, —
declară :

1) Deputații din așa-numita Adunare națională de la Frankfurt, cu excepția aceluia care au declarat poporului că sînt gata să părăsească această Adunare, sînt trădători ai poporului ;

2) cei care au luptat pe baricade la Frankfurt au binemeritat de la patrie.

Răspîndiți pe cît e cu putință, prin afișe și presă, această proclamație.

—

Donații pentru sprijinirea insurgenților și a familiilor lor se vor primi la biroul de expediție al „Noii gazete renane”.**

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 110
din 23 septembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

* În textul foii volante apărute în același timp și intitulate „Hotărîrea adunării populare”, după cuvintele : „ținută la Colonia” a fost introdus : „convocată din inițiativa Comitetului de securitate, a Asociației democratice și a Uniunii muncitorilor”. — *Nota Red.*

** În foaia volantă, în locul acestei fraze s-a tipărit : „Biroul de expediție al «Noii gazete renane» a declarat că este de acord să primească donațiile care se vor trimite pentru sprijinirea luptătorilor de pe baricade din Frankfurt și a familiilor lor și să le transmită deputatului Schlöffel din Silezia pentru a fi folosite conform destinației. Probabil că nici celelalte ziare democratice nu vor refuza să procedeze la fel”. — *Nota Red.*

Circulara giranților responsabili
ai „Noii gazete renane” în legătură cu interzicerea
aparității ziarului

CĂTRE ONORAȚII NOȘTRI ABONAȚI !

În urma instituirii stării de asediu la Colonia, cînd condeiful e silit să se supună săbiei, a fost interzisă apariția

„NOII GAZETE RENANE“

și în momentul de față ziarul nu-și mai poate îndeplini obligațiile față de stimații săi abonați.

Nădărdum totuși că starea excepțională nu va dura decît cîteva zile și că în cursul lunii octombrie, întrucît vom dispune de *noi mijloace importante*, vom fi în măsură să difuzăm cu mai mare regularitate decît pînă acum abonaților noștri ziarul, care va apărea într-un *format mărit*, deoarece intenționăm ca în curînd să-l tipărim la o nouă mașină de imprimat rapidă.

Colonia, 28 septembrie 1848

Giranții responsabili

Publicat ca foaie volante

Se tipărește după textul foii volante

Tradus din limba germană

Chemarea către public
de a se abona la „Noua gazetă renană,
organ al democrației“

„**Noua gazetă renană**“, care în timpul stării de asediu instituită în orașul Colonia a fost interzisă în mod abuziv pentru câteva zile de către reacțiunea înarmată, acum, când această stare de asediu a fost ridicată, **„va apăra iarăși cu energie și în mod judicios interesele democratice ale întregului popor. Acest lucru este astăzi cu atât mai necesar cu cât am văzut cu toții cu câtă impertinență și lipsă de scrupule a nesocotit de curînd reacțiunea înarmată libertățile cucerite pe drept de popor. Făcînd adepților democrației această comunicare, le cerem să se aboneze în număr cît mai mare pentru cel de-al patrulea trimestru, care începe acum, deoarece ziarele democratice — care, oricum, întîmpină multă ostilitate — au o deosebită nevoie de sprijinul activ al adepților lor.**

Prețul abonamentului pe un trimestru pentru Colonia este de 1 taler și 15 groși de argint. Dincolo de Colonia, în Prusia, prețul e de 1 taler, 24 de groși de argint și 6 pfennigi. În afara hotarelor Prusiei se mai adaugă la acest preț și cheltuielile de francare pentru străinătate.

Pentru anunțuri prețul este de 1 groș de argint și 6 pfennigi pentru un rînd — pagina avînd patru coloane — cules cu petițe sau pentru spațiul respectiv.

Colonia, 3 octombrie 1848

H. Korff,

giran responsabil
al „Noii gazete renane“

Publicat ca foaie volantă

Se tipărește după textul foi volante
Tradus din limba germană

Mandat de arestare împotriva lui Friedrich Engels

Mandat de arestare. Persoanele ale căror semnalmente sînt date mai jos s-au sustras, prin fugă, anchetei începute în legătură cu delictе prevăzute în art. 87, 91 și 102 din codul penal. În baza prezentului mandat de aducere emis de judecătorul de instrucție din Colonia, toate autoritățile și toți funcționarii de resort sînt rugați să-i urmărească și, în caz că i-ar găsi, să-i aresteze și să-i aducă la mine.

Colonia, 3 octombrie 1848

Pentru prim-procuror,
Procuror *Hecker*

Semnalmente. I. Numele și prenumele — *Johann Heinrich Gerhard Bürgers...*

II. Numele și prenumele — *Friedrich Engels*; stare socială — comerciant; născut și domiciliat la Barmen; religia — evanghelică; vîrsta — 27 de ani; înălțimea — 5 picioare și 8 țoli; părul și sprîncenele — blond închis; fruntea — potrivită; ochii — cenușii; nasul și gura — potrivite; dinții — sănătoși; barba — castanie; obrazul și bărbia — ovale; culoarea feței — sănătoasă; statura — înaltă.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 271
din 4 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Lista neagră

Colonia, 13 octombrie. Un prieten foarte bine informat din *Bruxelles* ne scrie :

„*Engels* și *Dronke* au fost arestați și transportați peste graniță în vagonul de deținuți numai pentru că nu au fost destul de prudenți și și-au spus numele de familie. Un muncitor din *Colonia*, *Schmitz*, care, după cum se spune, a dat o mină de ajutor la eliberarea lui *Wachter*, a avut aceeași soartă, căci poliția din *Bruxelles* deținea o listă lungă cu numele persoanelor care au fugit din *Colonia*. De aceea și era atât de precis informată poliția belgiană în privința pretensei participări a lui *Schmitz* la eliberarea lui *Wachter*”.

Nu cumva este informat d-l director de poliție ad-interim, *Geiger*, cine e autorul și expeditorul acestei liste negre ?

Publicat în
„*Noua gazetă renană*” nr. 116
din 14 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Cuvîntarea lui Marx în legătură cu alegerea lui ca președinte al Uniunii muncitorilor din Colonia

DIN PROCESUL-VERBAL AL ȘEDINTEI COMITETULUI UNIUNII MUNCITORILOR DIN COLONIA 16 OCTOMBRIE 1848

Cetățeanul Röser, președinte provizoriu, face cunoscut că dr. Marx, la cererea delegației trimisă de uniune, a acceptat funcția de conducător al uniunii noastre. În consecință, d-l Röser îl invită să ocupe locul de președinte.

Dr. Marx arată că situația sa la Colonia este nesigură. Răspunsul pe care l-a primit de la fostul ministru Kühlwetter la cererea sa de renaturalizare seamănă a ordin de expulzare camuflat. El va înainta, bineînțeles, Adunării naționale o contestație împotriva acestei hotărîri. Pe de altă parte, va trebui să se prezinte în fața curții cu juri pentru un pretins delict de presă. În plus, este foarte aglomerat cu lucrări din cauza dizolvării vremelnice a comitetului de redacție al „Noii gazete renane”. Cu toate acestea este gata să satisfacă în mod provizoriu, pînă la eliberarea d-lui Gottschalk, cererea muncitorilor. Guvernul și burghezia trebuie să se convingă că, în pofida persecuțiilor lor, se vor găsi întotdeauna oameni dispuși să se pună la dispoziția muncitorilor.

Dr. Marx vorbește apoi mai pe larg despre activitatea revoluționară a muncitorilor germani din străinătate și, în încheiere, subliniază rolul de seamă pe care l-au avut muncitorii în recenta revoluție de la Viena. De aceea el propune să se trimită o adresă de salut Uniunii muncitorilor de la Viena (propunerea este primită în unanimitate)...

Președintele face propunerea (cu privire la ordinea de zi) de a se consacra prima oră discuțiilor privind interesele uni-

nii (adică de a se discuta problemele ei interne și externe), iar a doua oră discuțiilor privind probleme sociale și politice, și de a începe ședințele la ora 8 și jumătate (propunerea se acceptă)...

Publicat în
„Zeitung des Arbeiter-
Vereines zu Köln“ nr. 40
din 22 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Din procesul-verbal al adunării generale
a Uniunii muncitorilor din Colonia. 22 octombrie 1848

Președintele dr. Marx deschide adunarea și face unele considerații asupra sistemului votului indirect.

Cetățeanul Röser spune : Am primit invitația de a trimite delegați la Congresul democraților care urmează să aibă loc la Berlin la 26 curent. În legătură cu aceasta se pune însă problema dacă Uniunea muncitorilor să trimită un delegat separat sau împreună cu Asociația democrată. La ultima ședință a comitetului Uniunii a fost adoptată prima formulă anume de a acționa independent, urmînd totuși ca, în cazul că adunarea acceptă acest punct de vedere, ea să țină seama și de problema cheltuielilor care vor trebui făcute. De aceea fac următoarea propunere :

Să alegem un delegat care să ne reprezinte numai pe noi, iar pentru acoperirea cheltuielilor de deplasare să contribuie fiecare în mod benevol.

Propunerea este acceptată, fixîndu-se ca minim de contribuție suma de 1 groș de argint...

Ca delegat la congresul de la Berlin a fost propus și ales cetățeanul Beust.

Adunarea confirmă ca președinte al uniunii pe dr. Marx și ca vicepreședinte pe cetățeanul Röser...

Publicat în „Freiheit,
Brüderlichkeit, Arbeit” nr. 2
din 29 octombrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

O comunicare a lui Marx
în legătură cu evenimentele de la Viena

DIN PROCESUL-VERBAL AL ȘEDINȚEI
COMITETULUI UNIUNII MUNCITORILOR DIN COLONIA
6 NOIEMBRIE 1848

... Președintele dr. Marx face o scurtă comunicare în legătură cu evenimentele de la Viena, subliniind îndeosebi că numai din cauza repetatelor acte de trădare ale burgheziei vieneze Windischgrätz a putut să ocupe orașul..

Publicat în „Freiheit,
Brüderlichkeit, Arbeit” nr. 6
din 12 noiembrie 1848

Se tipărește după textul ziarului
Tradus din limba germană

Adnotări și indici

Adnotări

¹ „Revendicările partidului comunist în Germania” au fost scrise de K. Marx și F. Engels, la Paris, între 21 și 29 martie 1848. Ele constituiau platforma Ligii comuniștilor la începutul revoluției germane. „Revendicările partidului comunist în Germania” au fost tipărite în jurul datei de 30 martie sub formă de manifest, iar la începutul lunii aprilie au fost publicate în ziarele democratice: „Berliner Zeitungshalle”, „Mannheimer Abendzeitung”, „Trier'sche Zeitung”, „Deutsche Allgemeine Zeitung”.

„Revendicările partidului comunist în Germania” erau înminate ca directivă membrilor Ligii comuniștilor care se repatriau în Germania. În timpul revoluției, Marx, Engels și adepții lor s-au străduit să propage acest document-program printre masele populare. În preajma lui 10 septembrie 1848, „Revendicările” au fost tipărite la Colonia sub formă de manifest și difuzate de membrii Uniunii muncitorilor din Colonia într-o serie de localități din Renania. Abstracție făcînd de cîteva modificări stilistice neînsemnate, textul manifestului se deosebește de textul publicat în aprilie 1848 printr-o formulare diferită a punctului 10 (vezi volumul de față, pag. 4). La Congresul al doilea al democraților de la Berlin, ținut în octombrie 1848, Beust, delegatul Uniunii muncitorilor din Colonia, a luat cuvîntul în numele comisiei pentru rezolvarea problemei sociale și a propus un program de măsuri care a fost luat aproape în întregime din „Revendicări”. În noiembrie și decembrie 1848, la ședințele Uniunii muncitorilor din Colonia s-au discutat unele puncte din „Revendicări” (în special punctele 1 și 4).

„Revendicările” au mai fost publicate, într-o formă prescurtată, la sfîrșitul anului 1848 sau începutul anului 1849, ca broșură separată de către editura Weller din Leipzig; în această ediție au fost omise lozinca de la începutul documentului, al doilea alineat al punctului 9, ultima frază din punctul 10, iar din semnătură lipsește cuvîntul „Comitetul”. — 3.

² Scrisoarea lui Marx a fost publicată în „L'Alba” din 29 iunie 1848 cu următoarea notă introductivă a redacției: „Publicăm scrisoarea de mai jos, primită din Colonia, pentru a arăta sentimentele pe care le nutresc pentru Italia germanii cinstiți, însuflețiți de dorința arzătoare de a stabili legături frățești între poporul italian și cel german, popoare asmuțite pînă acum unul împotriva celuilalt de către despoții europeni”. Răspunsul redacției „L'Alba”, semnat de L. Ali-

nari, a fost citat parțial în articolul „Politica externă a Germaniei” (vezi volumul de față, pag. 173).

„*L'Alba*” — ziar democratic italian care a apărut la Florența, între 1847 și 1849, sub conducerea lui Lafarina. — 8.

- 3 „*Noua gazetă renană*” („*Neue Rheinische Zeitung. Organ der Demokratie*”), cotidian care a apărut sub conducerea lui Marx, la Colonia, de la 1 iunie 1848 pînă la 19 mai 1849.

Îndată după ce s-au reîntors din emigrație în Germania, Marx și Engels au pășit la înfăptuirea proiectului lor: editarea unui organ revoluționar, în care vedeau o armă puternică de influențare a maselor populare. Ei și-au ales ca reședință Colonia, capitala Renaniei, care, din punct de vedere economic și politic, era una dintre cele mai dezvoltate regiuni germane. În Renania, unde se aflau numeroase cadre proletare, era în vigoare Codul lui Napoleon, care asigura presei o mai mare libertate decît jalnicul cod civil prusian. Pentru a sublinia cultivarea tradițiilor revoluționare ale „Gazetei renane” din anii 1842—1843 de sub conducerea lui Marx și legătura ei cu noul organ, Marx și Engels au hotărît să-l intituleze „*Noua gazetă renană*”. La înființarea acestui organ, ei au trebuit să înfrunte opoziția unor comuniști și democrați (Bürgers, Hess și alții), care intenționau să scoată la Colonia, sub aceeași denumire, o gazetă cu caracter îngust local. În locul acesteia, întemeietorii marxismului au pășit la înființarea unei mari gazete politice, menită să influențeze nu numai Renania, ci și întreaga Germanie. În aprilie și mai 1848, Marx și Engels au desfășurat o activitate intensă pentru plasarea acțiunilor gazetei, pentru alegerea de corespondenți și stabilirea de legături regulate cu gazetele democratice din celelalte țări. O dată cu plasarea acțiunilor gazetei, adepții lui Marx și Engels, trimiși în diferite orașe din Germania, luau măsuri și pentru organizarea de comunități locale ale Ligii comuniștilor. După cum rezultă însă din scrisorile membrilor Ligii (W. Wolff, Dronke, Schapper, Born și alții), încercările de a întemeia comunități locale ale Ligii comuniștilor nu puteau fi pe atunci încununuate de succes, din cauza lipsei de organizare și a stării de inapoiere politică a muncitorilor germani. Ținînd seama de acest fapt, Marx, Engels și adepții lor s-au manifestat pe arena politică ca aripă stîngă a democrației, de fapt proletare. Aceasta a determinat și orientarea „*Noii gazete renane*”, care apărea cu subtitlul de „*Organ al democrației*”.

Ca organ de luptă al aripii proletare a democrației, „*Noua gazetă renană*” a avut rolul de educator al maselor populare, ridicîndu-le la luptă împotriva contrarevoluției. În dorința de a-i informa neîntîrziat pe cititorii ei asupra celor mai importante evenimente ale revoluției din Germania și din Europa, redacția scotea adeseori o a doua ediție a gazetei; dacă materialul nu încăpea în cele patru pagini, se tipăreau suplimente la numărul respectiv, iar dacă se primeau știri noi importante, se scoteau suplimente și ediții speciale, tipărite sub formă de foi volante. Articolele de fond, care precizau poziția gazetei în problemele primordiale ale revoluției, erau scrise, de regulă, de Marx și Engels. Aceste articole erau însemnate cu o steluță: „*Köln” sau cu două stelute: „**Köln” Dat fiind că Marx era ocupat, mai ales în primele luni de existență a gazetei, cu conducerea generală și cu latura ei organizatorică, majoritatea articolelor de fond din timpul acela erau scrise de Engels. Uneori articolele

redacționale însemnate cu o steluță apăreau în alte rubrici ale gazetei (în coloanele cu știri din Italia, Franța, Anglia, Ungaria și din alte țări). În afară de redactarea corespondențelor primite și de ajutorul dat redactorului-șef în probleme de organizare, fiecare redactor al gazetei se mai ocupa și de o serie de probleme precis delimitate. Engels a scris dări de seamă critice asupra dezbaterilor din Adunarea națională de la Berlin și cea de la Frankfurt, precum și articole cu privire la desfășurarea mișcării de eliberare națională din Boemia, Poznan, Italia, la războiul din Schleswig-Holstein, iar din noiembrie 1848 și pînă în ianuarie 1849 o serie de articole privitoare la Elveția. Wilhelm Wolff a scris articole în legătură cu problema agrară în revoluția din Germania, cu situația țăranilor și cu mișcarea țărănească, mai ales din Silezia; de asemenea el a răspuns și de cronică curentă, intitulată „Prin țară”. Georg Weerth a fost autorul foiletoanelor în proză și versuri. Dronke, care a fost cîva timp corespondentul „Noii gazete renane” la Frankfurt pe Main, a scris cîteva articole despre Polonia, iar prin martie-mai 1849 cronică știrilor din Italia. Ferdinand Wolff a fost timp îndelungat unul dintre corespondenții gazetei la Paris. Colaborarea lui Heinrich Bürgers la gazetă s-a mărginit, după spusele lui Marx și Engels, la un singur articol, care de altfel a fost complet refăcut de Marx. Ferdinand Freiligrath, intrat în redacție în octombrie 1848, a publicat în gazetă poeziile sale revoluționare.

„Noua gazetă renană” a fost înființată cu mijloace puse la dispoziție de acționari. Totuși, îndată după apariția primului număr al gazetei, în care a apărut articolul lui Engels intitulat „Adunarea de la Frankfurt” (vezi volumul de față, pag. 14—18), un mare număr de acționari burghezi au încetat să sprijine gazeta. Cînd după aceea „Noua gazetă renană” a luat apărarea insurgenților de la Paris, și-au retras sprijinul și cei mai mulți dintre acționarii rămași.

Poziția hotărîită și intransigentă a gazetei, internaționalismul ei militant, faptul că în coloanele ei era demascată politica guvernului prusian și a autorităților locale din Colonia, toate acestea au făcut ca „Noua gazetă renană” să fie chiar din primele luni de existență a ei ținta unor atacuri furibunde din partea presei feudal-monarhiste și liberal-burgheze, precum și a unor persecuții din partea guvernului. Pentru a-i îngreua lui Marx șederea în Renania, autoritățile au refuzat să-i acorde cetățenia prusiană și au intentat apoi redactorilor gazetei o serie întreagă de procese, mai cu seamă lui Marx și Engels. După evenimentele din septembrie de la Colonia, autoritățile militare au instituit la 26 septembrie 1848 starea de asediu în oraș și au interzis apariția mai multor gazete democratice, printre care și a „Noii gazete renane”. Pentru a nu fi arestați, Engels, Dronke și Ferdinand Wolff au fost nevoiți să părăsească pentru un timp Colonia; Wilhelm Wolff a trebuit să plece pentru scurtă vreme în Palatinat, apoi să se ascundă cîteva luni chiar la Colonia de urmărirea poliției. După ridicarea stării de asediu, gazeta a reînceput să apară la 12 octombrie, datorită lui Marx, care, făcînd sforțări eroice, a reușit să învingă o serie de greutăți de ordin financiar și organizatoric: el a trebuit să investească în gazetă toți banii săi disponibili. Pînă în ianuarie 1849, în urma plecării silite a lui Engels din Germania, toată greutatea muncii de redacție, inclusiv întocmirea articolelor de fond, a căzut pe umerii lui Marx.

După lovitura contrarevoluționară din Prusia s-a întetit în mod deosebit prigoana judiciară și polițienească împotriva redactorilor „Noii gazete renane”. Procesele intentate de guvern în februarie 1849 lui Marx, Engels și Korff și comitetului regional renan al democraților s-au terminat prin achitarea acuzațiilor de către curtea cu juri.

În ciuda prigoanei și a șicanelor polițienești, „Noua gazetă renană” a apărut cu mult curaj interesele democrației revoluționare, interesele proletariatului. În mai 1849, cînd reacțiunea a pornit o contraofensivă generală, guvernul prusian, folosindu-se de faptul că Marx nu obținuse cetățenia, a dat ordin să fie expulzat din Prusia. Expulzarea lui Marx și represaliile împotriva celorlalți redactori ai „Noii gazete renane” au dus la încetarea apariției gazetei. Ultimul număr al „Noii gazete renane”, nr. 301, tipărit în roșu, a apărut în ziua de 19 mai 1849. În articolul de adio către muncitori, redactorii gazetei au declarat că „ultimul lor cuvînt va fi întotdeauna și pretutindeni: eliberarea clasei muncitoare!”. — 13.

- 4 În ședința din 19 mai a Adunării naționale de la Frankfurt, Raveaux a propus ca deputații prusieni, aleși concomitent și în Adunarea de la Berlin, să aibă dreptul de a accepta ambele mandate. Decretul din 22 mai 1848 al lui Auerswald, ministrul de interne al Prusiei, la care se referă articolul (vezi pag. 17), dădea lămuriri în același sens.

În acest articol, ca și în cele ce urmează cu privire la Adunarea națională de la Frankfurt, Marx și Engels s-au folosit de procesele-verbale stenografice, apărute apoi într-o ediție specială: „Stenografischer Bericht über die Verhandlungen der deutschen Constituierenden Versammlung zu Frankfurt am Main” („Procese-verbale stenografice ale ședințelor Adunării naționale constituante de la Frankfurt pe Main”), Frankfurt pe Main, 1848—1849. — 15.

- 5 *Mentalitatea lor mărginită de supuși credincioși* — expresie a lui von Rochow, ministrul de interne din Prusia, devenită binecunoscută în Germania. — 16.
- 6 *Preparlamentul* — adunarea oamenilor politici din statele germane, care s-a întrunit la Frankfurt pe Main între 31 martie și 4 aprilie 1848. Majoritatea covârșitoare a delegaților Preparlamentului aparține curentului monarhist-constituțional. Preparlamentul a adoptat o hotărîre cu privire la convocarea unei adunări naționale pe întreaga Germanie și a elaborat un proiect al „Drepturilor și revendicărilor fundamentale ale poporului german”, document care proclama în vorbe unele libertăți burgheze, în fapt însă lăsa neatînse bazele regimului absolutist semifeudal existent în Germania. — 16.
- 7 Așa-numiții „oameni de încredere ai Dietei” (hommes de confiance de la diète), care reprezentau guvernele statelor germane, fuseseră convocați de forul central al Confederației germane — Bundestaqul de la Frankfurt pe Main. „Oamenii de încredere” s-au întrunit între 30 martie și 8 mai 1848, în cadrul Bundestaqului, unde au elaborat proiectul constituției Germaniei, întocmită în spirit monarhist-constituțional. — 16.
- 8 La 22 mai 1815 a fost publicat decretul regelui Prusiei cu privire la crearea unei „reprezentanțe a poporului”, prin care promitea instituirea adunărilor provinciale a reprezentanților stărilor sociale — a

unui organ reprezentativ pe întreaga Prusie — și adoptarea unei constituții. Dar toate acestea s-au redus la crearea, în virtutea legii din 5 iunie 1823, a adunărilor provinciale a reprezentanților stărilor sociale (landtagurile) cu funcții consultative limitate. — 19.

- 9 Titlul a fost dat de Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. — 21.
- 10 *Sanfedistii* (de la santa fede, adică credința sfântă) se numeau membrii detașamentelor teroriste organizate de puterea papală la începutul secolului al XIX-lea, care duceau lupta împotriva mișcării de eliberare națională din Italia. — 22.
- 11 *10 august 1792* — ziua răsturnării monarhiei în Franța, ca urmare a răscoalei populare.
La *29 iulie 1830* a fost răsturnată dinastia Bourbonilor în Franța.
În *1820* a izbucnit la Neapole revoluția condusă de carbonari, membrii organizației secrete întemeiate în Italia la începutul secolului al XIX-lea. În urma amestecului puterilor care făceau parte din Sfânta Alianță, revoluția a fost înăbușită. — 23.
- 12 *Wilhelm Tell* și *Arnold Winkelried* — eroii legendelor populare despre războiul de eliberare al elvețienilor împotriva habsburgilor de la sfârșitul secolului al XIII-lea și începutul secolului al XIV-lea. — 23.
- 13 Este vorba de convențiile cantoanelor elvețiene cu statele europene cu privire la furnizarea de soldați mercenari. Astfel de convenții au fost încheiate începând din secolul al XV-lea până la mijlocul secolului al XIX-lea. În decursul unui șir întreg de revoluții burgheze din secolul al XVIII-lea și al XIX-lea, mercenarii elvețieni au servit drept armă contrarevoluției monarhiste. — 23.
- 14 Este vorba de sculptura lui Thorwaldsen care reprezintă un leu muribund. Sculptura a fost expusă la Lucerna în amintirea soldaților elvețieni care au murit la 10 august 1792 apărând palatul regal din Paris împotriva asaltului poporului. — 23.
- 15 *24 februarie 1848* — ziua răsturnării monarhiei lui Ludovic-Filip în Franța. — 23.
- 16 Acest articol a fost scris inițial de d-l Bürgers, dar Marx, după cum a scris el însuși mai târziu, redactând articolul, a folosit numai jumătate din el, iar cealaltă jumătate a refăcut-o. — 24.
- 17 Sterne. „Viața și părerile lui Tristram Shandy gentlemanul”, vol. I, cap. XI. — 27.
- 18 Este vorba de Adunarea națională din Prusia, convocată la Berlin în ziua de 22 mai 1848 pentru a elabora, „în înțelegere cu coroana”, constituția. Legea electorală din 8 aprilie 1848 statornicea alegeri pentru Adunare pe baza votului universal, limitat totuși prin faptul că alegerile erau indirecte (adică în două reprize). Majoritatea deputaților era compusă din reprezentanții burgheziei și ai birocrăției prusiene.

În articolele lor cu privire la dezbaterile din Adunarea națională prusiană, Marx și Engels s-au folosit de procesele-verbale stenografice, care au apărut apoi într-o ediție separată: „Verhandlungen der constituirenden Versammlung für Preussen” („Dezbaterile Adunării constituante din Prusia”), Berlin, 1848. — 27.

- 19 Aici, ca și în alte articole, Marx și Engels îl numeau astfel în mod ironic pe Camphausen, făcând aluzie la subtitlul unei cărți foarte cunoscute pe atunci: K. Rotteck. „Allgemeine Geschichte vom Anfang der historischen Kenntniss bis auf unsere Zeiten; für denkende Geschichtsfreunde” („Istoria universală de la începutul cunoașterii istorice până în timpurile noastre; pentru prietenii istoriei care gîndesc”), Freiburg și Constanța, 1813—1818. — 27.
- 20 „*Staats-Zeitung*” — denumire prescurtată a lui „Allgemeine Preussische Staats-Zeitung”, ziar fondat la Berlin în 1819; din 1819 și pînă în aprilie 1848 a fost semioficiosul guvernului prusian; din mai 1848 și pînă în iulie 1851 a apărut sub titlul: „Preussischer Staats-Anzeiger”, în calitate de oficios al guvernului prusian. — 27.
- 21 A doua *Dietă unită* a fost convocată pentru 2 aprilie 1848 în timpul guvernului Camphausen. Ea era un organ alcătuit din reprezentanții tuturor dietelor provinciale din Prusia. Ea a adoptat legea cu privire la alegerile pentru Adunarea națională din Prusia și a votat împrumutul pe care-l refuzase guvernului Dieta unită din 1847. După aceasta dieta a fost dizolvată la 10 aprilie 1848. — 28.
- 22 Vezi H. Heine. „Germania. O poveste de iarnă”, cap. XVII. — 29.
- 23 După cum spune legenda, în jurul anului 390 î.e.n., în timpul năvălirii galilor în Roma, Capitoliul — o colină fortificată din Roma, pe care se aflau apărătorii orașului — a fost salvat numai datorită gîștitului gîștelor din templul zeiței Junona, care a trezit garda din somn. — 30.
- 24 Conform mitului grec, copiii reginei Leda din Sparta și ai lui Jupiter au ieșit din ouă.
Castor — fiul Ledei, erou din antichitatea greacă; numele lui a fost dat și unei stele din constelația Gemenilor. — 30.
- 25 Este vorba de *mareșalul dietei*, președinte al dietei provinciale din Prusia. — 31.
- 26 *Confederația germană* — uniunea statelor germane, creată la 8 iunie 1815 la Congresul de la Viena; lipsa unui guvern central, menținerea a trei ducini de state germane cu rînduiriile lor feudal-absolutiste, toate acestea au adîncit fărîmițarea politică și economică a Germaniei, împiedicînd dezvoltarea ei pe calea progresului. — 36.
- 27 *Grossbeeren* și *Dennewitz* — localități din Prusia nu departe de Berlin; în luptele de la Grossbeeren (23 august 1813) și de la Dennewitz (6 septembrie 1813), armata coaliției, din care făceau parte și trupe prusiene, a reperțat victorii asupra armatei lui Napoleon. — 36.
- 28 Din balada „Lenore” de G. A. Bürger. — 39.

- 29 În Adunarea națională de la Frankfurt, alături de aripa stângă (Blum, Vogt și alții), se formase și aripa extremă stângă, sau partidul radical-democrat (Ruge, Schlöffel, Zitz, Trützschler și alții). — 42.
- 30 *Bundestagul*, înființat în conformitate cu hotărîrea Congresului de la Viena din 1815, a fost forul central al Confederației germane. El își avea sediul la Frankfurt pe Main. Prin faptul că Bundestagul, din care făceau parte reprezentanții statelor germane, nu dispunea de o putere reală, el a devenit unealta politicii reacționare a guvernelor germane. După revoluția din martie 1848, forțele reacționare au încercat să înviorze activitatea Bundestagului, cu scopul de a lupta împotriva principiului de suveranitate a poporului și a unirii Germaniei pe bază democratică. — 43.
- 31 H. Heine. „Germania. O poveste de iarnă”, cap. XVI. — 44.
- 32 „*Dezbaterile conciliatoare*” („*Vereinbarungsdebatten*”) au fost numite de Marx și Engels dezbaterile Adunării naționale din Prusia convocate la Berlin în mai 1848 pentru a elabora, „în înțelegere cu coroana”, constituția. Marx și Engels au numit Adunarea de la Berlin care acceptase această formulă, renunțînd astfel la principiul suveranității poporului, „o adunare conciliatoare” („*Vereinbarungssammlung*”), iar pe deputații partizani ai acestei concilieri — „conciliatori” („*Vereinbarer*”). — 47.
- 33 *Seehandlung* (Comerțul maritim) — societate de comerț și de credit, fondată în 1772 în Prusia, care se bucura de o serie de privilegii importante acordate de stat. Ea punea la dispoziția guvernului împrumuturi însemnate și juca de fapt rolul de bancher și de samsar al guvernului în chestiuni financiare. În 1904 ea a fost oficial transformată în Banca de Stat a Prusiei. — 49.
- 34 În Poznan, după revoluția din martie 1848, a izbucnit insurecția poloneză de eliberare națională de sub jugul reacționar al Prusiei. La această mișcare au participat în mare măsură, pe lângă elementele de șleahatici aflați în fruntea ei, țărani și meseriași. În martie 1848 guvernul prusian s-a văzut nevoit să promită înființarea unei comisii pentru introducerea unor reforme în Poznan, și anume: organizarea de unități militare poloneze, numirea de polonezi în posturi administrative și altele, precum și recunoașterea limbii polone ca limbă oficială în Poznan. Astfel de promisiuni au fost făcute și în Convenția din Iaroslaveț (vezi adnotarea 195), pentru ca prin vicleșug să-i constrîngă pe polonezi să depună armele. Decretul regal din 14 aprilie 1848 hotărîse împărțirea ducatului Poznan în două părți: partea de răsărit — poloneză, și cea de apus — „germană”, care nu urma să fie supusă „reorganizării”. După înăbușirea sîngeroasă a insurecției din Poznan, linia de demarcație a fost mutată din lună în lună tot mai mult spre răsărit, pînă cînd a fost cîmpit aproape tot teritoriul marelui ducat Poznan. „Reorganizarea” promisă polonezilor nu a fost îndeplinită. — 52.
- 35 „*Teoria concilierii*” („*Vereinbarungstheorie*”) — prin care burghezia din Prusia, reprezentată de Camphausen și Hansemann, căuta să justifice trădarea ei — consta în aceea că Adunarea națională prusiană,

- rămânînd „pe terenul legalităţii”, trebuia să se limiteze la instaurarea unui regim constituţional pe calea înţelegerii cu coroana. — 58.
- 36 În sumarul numărului respectiv din „Noua gazetă renană”, articolul era intitulat „Noua împărţire a Poloniei”, pe cînd în corpul ziarului articolul purta titlul „A şaptea împărţire a Poloniei”. — 60.
- 37 „Kölnische Zeitung” nr. 161 din 9 iunie 1848.
 „Kölnische Zeitung” — cotidian german care a apărut sub acest titlu cu începere din 1802. Între 1848 şi 1849 a oglindit politica laşă şi trădătoare a burgheziei liberale prusiene; cotidianul a dus în permanenţă o campanie furibundă împotriva „Noii gazete renane”. — 62.
- 38 Enea — în mitologia greacă unul dintre apărătorii Troiei, fiul lui Anchise şi al zeiţei Afrodita; după cucerirea şi prădarea de către greci a Troiei, el s-a salvat şi a ajuns, după îndelungate peregrinări, pe coastele Italiei. Peregrinările lui Enea au fost descrise de Virgiliu în epopeea „Eneida”. — 62.
- 39 Parafrazarea unor rînduri din epopeea „Iliada” de Homer. — 62.
- 40 Este vorba de reîntorcerea la Berlin, la 4 iunie 1848, a unuia dintre fruntaşii camarilei reacţionare de la curte, a principelui de Prusia, care în timpul revoluţiei din martie fugise în Anglia. — 62.
- 41 Parafrazarea începutului poemei „Reinecke Fuchs” de Goethe. — 64.
- 42 Aluzie la dialectul berlinez. — 64.
- 43 *Repealeri* — (de la cuvîntul Repeal of Union — revocarea uniunii) — adepţii revocării Uniunii anglo-irlandeze din 1801. Uniunea anglo-irlandeză a fost impusă Irlandei de către guvernul englez după innăbuşirea răscoalei irlandeze din 1798. Uniunea a înlăturat ultimele rămăşiţe de autonomie a Irlandei şi a desfiinţat parlamentul irlandez. Revendicarea desfiinţării uniunii a devenit, începînd din deceniul al 3-lea al secolului al XIX-lea, una dintre cele mai populare lozinci ale mişcării irlandeze de eliberare naţională. În 1840 a fost înfiinţată Repeal Association (Asociaţia militanţilor pentru independenţa Irlandei). — 64.
- 44 *Comisia celor cincizeci* a fost aleasă de Preparlament în aprilie 1848. Cei mai mulţi dintre membrii ei aparţineau majorităţii monarhist-constituţionale din Preparlament. Comisia celor cincizeci a respins propunerea Bundestagului privitoare la întemeierea unui directoriu compus din trei inşi, în calitate de putere centrală provizorie a Confederaţiei germane. La începutul lunii iunie 1848, o propunere asemănătoare a fost făcută de comisia aleasă de Adunarea naţională de la Frankfurt. Ca rezultat al dezbaterilor din Adunarea naţională de la Frankfurt, la 28 iunie 1848 a fost adoptată hotărîrea de a se organiza o putere centrală provizorie, alcătuită din regentul imperial şi din guvernul imperial. — 64.
- 45 „*Patrimoniul întregii naţiuni*” — inscripţie făcută de muncitorii înarmaţi din Berlin pe palatul principelui fugar al Prusiei. — 64.

- 46 Este vorba de înăbușirea răscoalei republicane din Baden în aprilie 1848, condusă de democrații mic-burghezi F. Hecker și G. Struve; regiunile principale ale răscoalei au fost Țara lacurilor (Seekreis) și Pădurea Neagră. — 64.
- 47 „*Deutsche Zeitung*” — cotidian burghez-liberal, organul monarhiștilor constituționali, adepții unirii Germaniei sub hegemonia Prusiei. A apărut din 1847 pînă în 1850; pînă în octombrie 1848 a apărut la Heidelberg (sub conducerea cunoscutului istoric burghez Gervinus), apoi la Frankfurt pe Main. — 65.
- 48 La 9 iunie 1848 Adunarea națională de la Frankfurt a respins propunerea ca ratificarea viitorului tratat de pace cu Danemarca să fie de competența Adunării naționale. Prin aceasta Adunarea a renunțat să se amestece în rezolvarea problemei Schleswig-Holsteinului, dînd deplină libertate de acțiune Bundestagului. — 69.
- 49 La 3 iunie 1848 Adunarea națională de la Berlin a discutat propunerea de a participa la procesiunea organizată de studenți la mormîntul luptătorilor căzuți în revoluția din martie; cu majoritate de voturi această propunere a fost respinsă. — 74.
- 50 Versuri din imnul prusian. — 77.
- 51 În manifestele din 16 mai și 3 iunie 1848, sub presiunea maselor populare, împăratul austriac Ferdinand I s-a văzut silit să declare Reichstagul austriac o Adunare constituantă. — 78.
- 52 În articolul de față se compară rezultatele alegerilor suplimentare pentru Adunarea națională de la Frankfurt, care au avut loc la Colonia la 14 iunie 1848, cu alegerile generale pentru această adunare care au avut loc la 10 mai. — 87.
- 53 *Uniunile cetățenești* (Bürgervereine), înjghebate după revoluția din martie din Prusia, au fost organizații ale elementelor burgheze moderate, care își puneau ca sarcină păstrarea „legalității” și „ordinii” în cadrul monarhiei constituționale, precum și lupta împotriva „anarhiei”, adică împotriva mișcării democratice revoluționare. — 87.
- 54 *Asociația democrată* din Colonia, care își ținea întrunirile în sala Stollwerk, a fost înființată în aprilie 1848; din asociație, alături de mic-burghezi, făceau parte muncitori și meseriași. Marx și Engels au intrat în Asociația democrată pentru a influența elementele proletare și a-i determina la acțiuni hotărîte pe democrații mic-burghezi. Marx a participat activ la conducerea asociației: Marx, Engels și alți membri ai redacției „Noii gazete renane” stăruiau în cadrul întrunirilor Asociației democratice să se ia hotărîri care să demaște politica trădătoare a guvernului prusian și să infiereze poziția șovăielnică a Adunărilor naționale de la Frankfurt și Berlin. În aprilie 1849, Marx și adepții lui, trecînd în mod practic la făurirea partidului proletar, au rupt din punct de vedere organizatoric cu democrația mic-burgheză și au părăsit Asociația democrată. — 87.

- 55 La 14 iunie 1848, muncitorii și meseriașii din Berlin, revoltați între altele de faptul că Adunarea națională prusiană renegase revoluția din martie (vezi volumul de față, pag. 70—86), au luat cu asalt arsenalul, pentru ca, înarmând poporul, să apere cuceririle revoluției și s-o ducă mai departe. Acțiunea muncitorilor din Berlin a fost însă spontană și neorganizată. Întăririle militare sosite la timp, împreună cu detașamentele gărzii civile și ale celei cetățenești, au reușit repede să respingă poporul și să-l dezarmeze. — 89.
- 56 În rezoluția adoptată la 15 iunie 1848 de Adunarea națională prusiană, sub presiunea acțiunii revoluționare a maselor muncitoare din Berlin, se spunea că Adunarea „nu are nevoie să fie apărată de forțele armate și că se pune sub protecția populației din Berlin”. — 89.
- 57 În noaptea de 3 spre 4 august 1789, Adunarea constituantă franceză, sub presiunea mișcării crescînde a țăranilor, a proclamat în mod solemn desființarea unei serii de servituți feudale, de fapt deja lichidate de țăranimea răsculată. Totuși, legile promulgate ulterior anulau fără răscumpărare numai corvezile personale. Lichidarea fără răscumpărare a tuturor servituțiilor feudale a fost înfăptuită abia în perioada dictaturii iacobine, prin legea din 17 iulie 1793. — 89.
- 58 La 21 martie 1848, regele Prusiei, Frederic-Wilhelm al IV-lea, înspăimîntat de luptele de baricade din Berlin, a adresat un manifest: „Către poporul meu și către națiunea germană”, prin care promitea crearea unei instituții reprezentative pe stări, introducerea constituției, instituirea responsabilității miniștrilor, dezbateri orale publice în justiție, curți cu juri etc. — 89.
- 59 *Vișehrad* — partea de sud a orașului Praga, unde se află străvechea citadelă cu același nume, pe malul drept al râului Vltava.
Hradcin — partea de nord-vest a orașului Praga, unde se află un străvechi castel care domină întregul oraș. — 91.
- 60 *Congresul slav* s-a întrunit la 2 iunie 1848 la Praga. La congres au ieșit la iveală două curente antagoniste în mișcarea națională a popoarelor slave asuprite de imperiul Habsburgilor. Curentul de dreapta, liberal moderat, din care făceau parte conducătorii congresului (Palacký, Safarik), încerca să rezolve problema națională prin menținerea și consolidarea monarhiei habsburgice. Curentul de stînga, democratic (Sabina, Frič, Libelt etc.), se ridica cu toată energia împotriva acestei tendințe și năzuia spre acțiuni comune cu mișcarea revoluționar-democratică din Germania și din Ungaria. O parte din delegații congresului, și anume cei care făceau parte din aripa radicală și care au luat parte activă la insurecția de la Praga, au fost supuși unor crunte represii. La 16 iunie, reprezentanții aripii liberale moderate, rămași la Praga, au amînat fără termen lucrările congresului. — 91.
- 61 *Code civil* — Codul civil al lui Napoleon, introdus în regiunile cucerite de francezi în Germania de vest și de sud-vest; a rămas în vigoare în Renania după alipirea ei la Prusia. — 104.
- 62 Din ordinul generalului prusac Pfuël, participanții la răscoala din Poznan din martie 1848 căzuți prizonieri erau rași pe cap, însemnați

- cu piatra iadului pe mâini și pe urechi. De aici provine și porecla dată generalului Pfuel — von Höllenstein (piatra iadului). — 106.
- 63 Din piesa lui F. Raimund „Fata din lumea zinelor, sau țăranul milionar”. — 108.
- 64 30 martie 1848 — ziua în care și-a început activitatea guvernul Camphausen. — 108.
- 65 Guvernul provizoriu din Milano a fost format la 22 martie 1848, în urma răscoalei populare victorioase din Lombardia, îndreptate împotriva stăpînirii austriece în Italia; trupele austriece au fost izgonite din Milano și în guvern au intrat reprezentanții burgheziei libere, în frunte cu G. Casati. — 110.
- 66 *Pandurii* — formații militare care făceau parte din armata austriacă, constituind un fel de unități neregulate de infanterie. — 110.
- 67 Din poezia lui H. Heine. „Cavalerul Olaf”. — 113.
- 68 „*Neue Berliner Zeitung*” — cotidian reacționar german, care a apărut la Berlin din iunie și pînă în octombrie 1848. — 114.
- 69 *Newgate* — închisoare din Londra. — 115.
- 70 Așa a fost numită „*Deutsche Zeitung*”, după numele conducătorului său Gervinus (vezi adnotarea 47). — 116.
- 71 Expresie din mesajul regelui Prusiei Frederic-Wilhelm al IV-lea pronunțat la deschiderea Dietei provinciale unite de la 11 aprilie 1847. În acest mesaj, regele declarase că niciodată nu va admite adoptarea unei constituții, pe care o caracterizase drept un „petec de hîrtie mîzgălit”. — 116.
- 72 Aluzie la Camphausen, care în tinerețe se ocupase cu comerțul de ulei și grîne, și la Hansemann, care la începutul carierii sale a făcut negoț cu lînă. — 116.
- 73 Privitor la „*Kölnische Zeitung*” vezi adnotarea 37. — 117.
- 74 Goethe. „*Faust*”, partea I, scena a XVI-a („Grădina Martei”). — 117.
- 75 Proiectul de lege privitor la înființarea *băncilor agricole* prevedea întemeierea unor instituții ipotecare de credit pentru a realiza răs-cumpărarea serviciuilor țăărănești în condițiile cele mai avantajoase pentru moșieri. — 120.
- 76 Este vorba de răscoala spontană a muncitorilor textiliști din Praga în a doua jumătate a lunii iunie 1844. Mișcarea muncitorilor, însoțită de devastarea fabricilor și de distrugerea mașinilor, a fost înnăbușită cu cruzime de trupele guvernamentale austriece. — 121.
- 77 „*Berliner Zeitungs-Halle*” — cotidian german editat de G. Julius la Berlin cu începere din 1846; între 1848 și 1849 era unul dintre organele democrației mic-burgheze. — 121.

78 Denumirea prescurtată a comitetului format din cetățeni, garda națională și studenți, care a fost înființat la Viena în mai 1848 pentru menținerea ordinii și securității și pentru apărarea drepturilor poporului. — 122.

79 Este vorba de *Comisia guvernamentală pentru problemele muncitorilor*, care se întrunea în palatul Luxemburg sub președinția lui Louis Blanc; ea fusese instituită de guvernul provizoriu la 28 februarie 1848 sub presiunea muncitorilor, care cereau înființarea unui minister al muncii. Activitatea practică a acestei așa-numite comisii de la Luxemburg, alcătuită din reprezentanții muncitorilor și ai patronilor, se reducea la o mediație în conflictele de muncă, soluționate adesea, din cauza tacticii de conciliere a lui Louis Blanc, în folosul patronilor. După acțiunea maselor populare din 15 mai 1848, în care rolul principal l-au jucat muncitorii din Paris, guvernul a lichidat la 16 mai 1848 Comisia din palatul Luxemburg.

Atelierele naționale au fost înființate, îndată după revoluția din februarie 1848, printr-un decret al guvernului provizoriu francez. Prin această măsură se urmărea pe de o parte discreditarea în rândurile muncitorimii a ideilor lui Louis Blanc cu privire la organizarea muncii, iar pe de altă parte folosirea muncitorilor din atelierele naționale, organizate militărește, în lupta împotriva proletarietului revoluționar. Dar prin faptul că planul provocator de dezbinare a clasei muncitoare a dat greș și muncitorii ocupați în atelierele naționale se pătrundeau tot mai mult de starea de spirit revoluționară, guvernul burghez a recurs la o serie de măsuri în vederea lichidării atelierelor naționale (reducerea numărului de muncitori, trimiterea lor în provincie pentru a efectua lucrări publice etc.). Aceste măsuri au stîrnit indignarea proletarietului parizian, constituind unul dintre motivele izbucnirii insurecției din iunie de la Paris. După înăbușirea insurecției, guvernul Cavaignac a decretat la 3 iulie 1848 dizolvarea atelierelor naționale.

Legea cu privire la interzicerea întrunirilor a fost adoptată la 7 iunie 1848 de Adunarea constituantă franceză de teama nemulțumirii crescînde a proletarietului francez; legea interzicea orice adunări și mitinguri sub cerul liber și prevedea, în caz de încălcare a ei, o pedeapsă pînă la 10 ani închisoare. — 126.

80 „*Aimables faubourgs*” (simpaticele suburbii) — așa numea Ludovic-Filip suburbiile Parisului. — 127.

81 *Garda mobilă* a fost înființată prin decretul guvernului provizoriu la 25 februarie 1848 pentru a lupta împotriva maselor populare cu stare de spirit revoluționară. Aceste detașamente, formate mai mult din lumpenproletariat, au fost folosite la înăbușirea insurecției din iunie. — 127.

82 *Palais Royal* — palatul din Paris, care a servit din 1643 ca reședință lui Ludovic al XIV-lea și care din 1692 a trecut în proprietatea ramurii de Orléans a Bourbonilor. După revoluția din februarie 1848, palatul a fost declarat proprietate de stat, iar denumirea lui schimbată în Palais National. — 127.

83 Este vorba de cafeneaua Tortoni de pe Boulevard des Italiens; în această cafenea și în apropierea ei se încheiau tranzacții de bursă

în orele cînd bursa era închisă. Pentru a o deosebi de bursa oficială, cafenea Tortonî și străzile învecinate au fost numite „bursa mică”. — 127.

- 84 „*The Northern Star*” — săptămînal englez, principalul organ de presă al cartiștilor, fondat în 1837 de O'Connor ; a apărut pînă în 1852, mai întîi la Leeds, iar din noiembrie 1844 la Londra. Din septembrie 1845 pînă în martie 1848 a colaborat la el și F. Engels.
- În nota din 24 iunie 1848, „*Northern Star*” a scris : „*«Neue Rheinische Zeitung»* («Noua gazetă renană»), care s-a declarat «organ al democrației», este redactată cu o măiestrie rară și se distinge printr-un curaj extraordinar ; salutăm gazeta ca pe un talentat și destoinic tovarăș în lupta hotărîtoare împotriva oricărei tiranii și nedreptăți”. — 131.
- 85 Este vorba de lupta de la Leipzig din 16—19 octombrie 1813, la care au luat parte armatele Rusiei, Prusiei, Austriei și Suediei. Lupta s-a terminat cu victoria armatei aliaților împotriva armatei lui Napoleon. — 133.
- 86 Așa-numita *gardă republicană* — un detașament de 2.600 de oameni puși la dispoziția prefectului de poliție — a fost înființată la 16 mai 1848 prin decretul guvernului francez, speriat de acțiunile revoluționare de la 15 mai ale muncitorilor din Paris. Garda republicană, aflată sub comanda unor ofițeri contrarevoluționari, trebuia să asigure ordinea la Paris. — 135.
- 87 *Societatea drepturilor omului și ale cetățeanului* — organizație democratică mic-burgheză, condusă de Barbès, Hubert și alții ; a luat naștere în perioada monarhiei din iulie. Din societate făceau parte o serie de cluburi democratice din capitală și din provincie. Ea avea ca țel lupta pentru traducerea în fapt a Declarației iacobine din 1793 a drepturilor omului și ale cetățeanului. Spre deosebire de multe alte organizații mic-burgheze, Societatea drepturilor omului și ale cetățeanului nu renunța la lupta armată împotriva contrarevoluției. Unii dintre membrii acestei societăți au fost conducătorii insurjecției din iunie. Astfel, ofițerul în retragere Kersausie, care a elaborat planul insurjecției din iunie, a fost președintele Comitetului de acțiune al Societății drepturilor omului și ale cetățeanului. — 136.
- 88 Apărătorii Saragosei s-au acoperit de glorie prin fermitatea lor eroică în războiul de eliberare al poporului spaniol împotriva stăpînirii napoleoniene ; orașul a fost de două ori asediat de francezi (în iunie-august și în decembrie 1808) ; în februarie 1809 Saragossa a capitulat în fața forțelor copleșitoare ale francezilor, pierzînd mai mult de 40.000 de oameni. — 138.
- 89 *Garda municipală* din Paris, înființată după revoluția din iulie 1830, era subordonată prefectului de poliție ; ea era folosită la înnăbușirea răscoalelor populare. După revoluția din februarie 1848, garda municipală a fost dizolvată. — 141.
- 90 Este vorba de ședința Adunării naționale franceze din 25 iunie 1848, a cărei dare de seamă a fost publicată de „Noua gazetă renană” din 29 iunie. — 143.

- 91 *Insula Louvier*, despărțită de malul drept al Senei printr-un braț îngust, a fost unită în 1844 cu uscatul și formează spațiul dintre bulevardul Morland și cheiul Henri al IV-lea. — 145.
- 92 Partidul „*National*” al burghezilor republicani moderați, în frunte cu Armand Marrast, se sprijinea pe burghezia industrială și pe o parte din intelectualitatea liberală, legată de aceasta; adepții acestui partid se grupaseră, în deceniul al 5-lea, în jurul gazetei „*Le National*”, care a apărut la Paris din 1830 până în 1851. — 148.
- 93 Partidul „*Réforme*” îngloba pe democrații republicani mic-burghezi, în frunte cu Ledru-Rollin; acestui partid i s-au alăturat socialiștii mic-burghezi, în frunte cu Louis Blanc. Adepții lui se grupaseră în jurul gazetei „*La Réforme*”, care a apărut la Paris din 1843 până în 1850. — 148.
- 94 Este vorba de *Comisia executivă* — guvernul Republicii franceze, format de Adunarea constituantă la 10 mai 1848 în locul guvernului provizoriu care își depusese mandatul. Această comisie a existat până la 24 iunie 1848, când a fost instaurată dictatura lui Cavaignac. — 148.
- 95 *Opoziția dinastică* — grupare din Camera deputaților din Franța, condusă de Odilon Barrot, în perioada monarhiei din iulie. Reprezentanții acestei grupări, care exprimau starea de spirit a cercurilor liberale ale burgheziei industriale și comerciale, au fost pentru introducerea unei reforme electorale moderate, socotind-o un mijloc pentru preîntâmpinarea revoluției și menținerea dinastiei Orléans. — 149.
- 96 *Legitiști* — partizanii dinastiei Bourbon, răsturnată în 1830, care reprezenta interesele marii proprietăți latifundiare ereditare. — 149.
- 97 După acțiunile revoluționare ale muncitorilor din Paris din 15 mai 1848 au fost luate o serie de măsuri în vederea lichidării atelierelor naționale, adoptării legii cu privire la interzicerea adunărilor sub cerul liber și închiderii mai multor cluburi democratice. — 150.
- 98 „*The Times*” — cel mai mare cotidian englez conservator; a fost fondat la Londra în 1785. — 154.
- 99 „*The Manchester Guardian*” — ziar burghez din Anglia, organ al adepților liber-schimbismului (free-traders), ulterior organ al partidului liberal; fondat la Manchester în 1821. — 155.
- 100 Este vorba de „*Allgemeine Zeitung*” — cotidian conservator german, fondat în 1798; din 1810 și până în 1882 a apărut la Augsburg. — 157.
- 101 „*Débats*” — denumirea prescurtată a cotidianului burghez francez „*Journal des débats politiques et littéraires*”, fondat la Paris în 1789. În perioada monarhiei din iulie a fost oficiul guvernului, organul burgheziei orléaniste. În timpul revoluției din 1848 a exprimat vederile burgheziei contrarevoluționare. — 157.

- 102 Din poezia poetului mic-burghez german N. Becker intitulată „Der deutsche Rhein”; această poezie, scrisă în 1840 și pusă de atunci pe note de nenumărate ori, a fost mult folosită de naționaliști. — 157.
- 103 „*Le Constitutionnel*” — cotidian burghez francez; a apărut la Paris din 1815 pînă în 1870; în deceniul al 5-lea a fost organul aripii moderate orléaniste; în perioada revoluției din 1848 a exprimat vederile burgheziei contrarevoluționare, grupate în jurul lui Thiers; după lovitura de stat din 1851 a devenit o gazetă bonapartistă. — 158.
- 104 „*Le Peuple constituant*” — cotidian francez, republican; a apărut la Paris din februarie pînă în iulie 1848 sub conducerea lui Lamennais. — 159.
- 105 Subtitlul articolului lui Engels, publicat în „Noua gazetă renană” cu același titlu ca și articolul lui Marx (vezi volumul de față, pag. 148—152), a fost dat de Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. — 161.
- 106 Este vorba de insurecția care a avut loc la Paris între 5 și 6 iunie 1832, la pregătirea căreia au luat parte aripa stingă a partidului republican, precum și asociațiile secrete, inclusiv Societatea prietenii poporului; ca pretext al insurecției au slujit funeraliile generalului Lamarque, care era un adversar al guvernului lui Ludovic-Filip. Muncitorii care au participat la insurecție au ridicat un șir de bariade și s-au apărut cu mult curaj și fermitate. — 163.
- 107 Este vorba de innăbușirea insurecției monarhiste la Paris de către Napoleon în zilele de 12—13 Vendemiaire (3—4 octombrie) 1795. — 166.
- 108 La 25 iulie 1792, ducele de Braunschweig, comandantul suprem al armatei austro-prusiene, care ducea războiul împotriva Franței revoluționare, a publicat un manifest prin care amenința poporul francez că va șterge Parisul de pe fața pămîntului. — 171.
- 109 Este vorba de răscoala care a avut loc în Olanda în 1785 împotriva dominației partidului catolic al nobilimii, grupat în jurul lui Wilhelm de Orania, stathuder al Olandei. Răscoala, condusă de partea republicană a burgheziei, a dus la alungarea stathuderului din țară; în 1787 el a fost însă readus la putere cu ajutorul trupelor prusiene. — 171.
- 110 În 1832, conform înțelegerii dintre Anglia, Franța și Rusia, pe tronul grec a fost adus prințul minor bavarez Otto, care a sosit în Grecia însoțit de trupe bavareze și a domnit sub numele de Otton I. — 171.
- 111 Este vorba de politica reacționară a Sfintei Alianțe, în care rolul de seamă l-au jucat Austria, Prusia și Rusia. La congresul care s-a deschis la Troppau în octombrie 1820 și s-a încheiat în mai 1821 la Laibach a fost proclamat în mod deschis principiul imixtiunii puterilor componente ale Sfintei Alianțe în treburile interne ale altor state. În conformitate cu aceasta, Congresul de la Laibach a hotărît și tri-

- miterea de trupe austriece în Italia, iar Congresul de la Verona (1822) — o intervenție franceză în Spania pentru a înnăbuși mișcarea revoluționară și națională de eliberare din aceste țări. — 171.
- 112 Austria și Prusia sprijineau în Portugalia, în deceniile al 3-lea și al 4-lea ale secolului al XIX-lea, partidul clerical-feudal în frunte cu don Miguel, partid care era împotriva oricărei îngrădiri a absolutismului. — 171.
- 113 În Spania, Austria și Prusia sprijineau pe don Carlos, care a dezlănțuit în 1833 războiul civil cu scopul de a cuceri tronul în interesul partidului reacționar clerical-feudal. — 171.
- 114 În februarie 1846, în ținuturile poloneze se pregătea răscoala în scopul eliberării naționale a Poloniei. Inițiatorii de frunte ai răscoalei au fost democrații polonezi (Dembowski și alții). Totuși, în urma trădării din partea elementelor șleahviste și a arestării conducătorilor mișcării de către poliția prusiană, răscoala generală a fost zădărnicită, încît au avut loc numai acțiuni revoluționare răzlețe. Numai la Cracovia, supusă din 1815 controlului comun al Austriei, Rusiei și Prusiei, răsculații au repurtat la 22 februarie o victorie și au înființat un guvern național, care a lansat manifestul de desființare a serviciilor feudale. Răscoala de la Cracovia a fost înnăbușită la începutul lunii martie 1846. În noiembrie 1846, Austria, Prusia și Rusia au semnat un acord prin care Cracovia a fost anexată la imperiul austriac. — 172.
- 115 Este vorba de manifestul guvernului provizoriu din Milano lansat la 6 aprilie 1848. Vezi „Raccolta dei decreti, avvisi, proclami, bullettini ec. ec. emanati dal governo provvisorio” („Culegere de decrete, comunicate, proclamații, buletine etc. etc., emise de guvernul provizoriu”), vol. I, Milano, pag. 172—175. — 173.
- 116 Din cuvîntarea lui Caussidière în Adunarea națională la 27 iunie 1848. Vezi „Compte rendu des séances de l'Assemblée Nationale” („Procesele-verbale ale ședințelor Adunării naționale”), vol. II, Paris, 1849, pag. 228. — 175.
- 117 H. Heine. „Germania. O poveste de iarnă”, cap. XII, strofele 6—7. Primul vers din strofa a șasea a fost parafrizat. — 178.
- 118 *Sfînta hermandadă* — uniune de orașe spaniole, creată pe la sfîrșitul secolului al XV-lea de puterea regală, care, în interesul absolutismului, se străduia să folosească burghezia în lupta împotriva marilor seniori feudali. Începînd de la mijlocul secolului al XVI-lea, forțele armate ale sfîntei hermandade au exercitat funcții polițienești. În sens figurat, denumirea de sfînta hermandadă se dădea mai tirziu poliției. — 183.
- 119 Este vorba de cuvîntarea lui Anneke la întrunirea Uniunii muncitorilor din Colonia ținută în sala Gürzenich la 25 iunie 1848, în cadrul căreia s-a discutat formarea unei comisii de unificare compuse din reprezentanții celor trei organizații democratice din Colonia: Asociația

democrată, Uniunea muncitorilor și Uniunea muncitorilor și a patronilor. — 184.

- 120 *Code pénal* — Codul penal adoptat în Franța în 1810 și introdus de francezi în regiunile cucerite din Germania de vest și de sud-vest, alături de Codul civil, el a rămas în vigoare în Renania și după anexarea ei de către Prusia în 1815. Guvernul din Prusia tindea să introducă în această provincie codul civil prusian. Cu ajutorul unei serii întregi de legi, decrete și dispoziții se urmărea restabilirea în Renania a privilegiilor feudale ale nobilimii (dreptul de primogenitură), introducerea codului penal prusian, a legilor privitoare la căsătorie etc. Aceste măsuri, care au stîrnit o opoziție energică în Renania, au fost abolite după revoluția din martie prin decretele de la 15 aprilie 1848. — 184.
- 121 Anneke a fost arestat împreună cu Gottschalk și Willich ca făcînd parte dintre conducătorii manifestației care a avut loc la 3 martie 1848 la Colonia. Ei au fost deferiți justiției sub acuzarea de „a fi instigat la revoltă și de a fi înființat o asociație clandestină”. Toți trei au fost eliberați în ziua de 21 martie 1848, cu ocazia amnistiei regale. — 185.
- 122 *Adresa celor de la Köslin* — apelul iuncherilor și birocraților contra-revoluționari din orașul Köslin (Pomerania) de la 23 mai 1848 către populația prusiană, prin care aceasta era chemată să pornească asupra Berlinului pentru a înnăbuși revoluția. — 188.
- 123 Este vorba de măsura umilitoare luată de generalul Pfuell de a-i tunde pe insurgenții polonezi căzuți prizonieri. — 190.
- 124 În vara anului 1848 a fost înființat la Berlin pe lângă poliția obișnuită un detașament de oameni înarmați, îmbrăcați în haine civile, pentru a lupta împotriva adunărilor și acțiunilor de stradă ale maselor populare și pentru a le spiona. Acești polițiști au fost numiți constableri prin analogie cu constablierii speciali din Anglia, care au jucat un rol însemnat în zădărnicierea demonstrației cartiste de la 10 aprilie 1848. — 193.
- 125 „*Le Siècle*” — cotidian care a apărut la Paris între 1836 și 1939. În deceniul al 5-lea al secolului al XIX-lea, el exprima opinia acelei părți a micii burghezii care se limita să ceară reforme constituționale moderate. — 195.
- 126 „*La Presse*” — cotidian burghez care a apărut la Paris începînd din 1836; între 1848 și 1849 a fost organul republicanilor burghezi, apoi un organ bonapartist. În deceniul al 5-lea al secolului al XIX-lea, gazeta a apărut sub conducerea lui E. Girardin. — 196.
- 127 „*L'Observateur*” — denumire prescurtată a cotidianului belgian „*L'Observateur Belge*”, care a apărut la Bruxelles între 1835 și 1860. În deceniul al 5-lea al secolului al XIX-lea a fost organul liberalilor burghezi. — 196.

- 128 La sfârșitul ședinței din 4 iulie 1848, în cadrul căreia au continuat dezbaterile privitoare la comisia pentru cercetarea evenimentelor din Poznan, Adunarea națională prusiană a hotărât să investească această comisie cu puteri depline; după adoptarea acestei hotărâri, care însemna înfrângerea guvernului Auerswald—Hansemann, reprezentanții aripii drepte au cerut insistent, contrar regulilor de procedură parlamentară, votarea propunerii privitoare la limitarea puterilor acordate comisiei. Deputații aripii stîngi au părăsit sala de ședințe în semn de protest. Folosindu-se de această împrejurare, cei de dreapta au izbutit să impună adoptarea propunerii prin care se interzicea comisiei să plece în Poznan și să interogheze pe martori și pe experți. Prin aceasta hotărîrea inițială a Adunării a fost anulată în mod ilegal. Despre desfășurarea dezbaterilor din Adunare cu privire la comisia pentru Poznan, vezi volumul de față, pag. 52—57, 205—209 și 212—220. — 196.
- 129 H. Heine. „Germania. O poveste de iarnă”, cap. XXV. — 197.
- 130 H. Heine. „Tannhäuser”, cap. 2. — 198.
- 131 „*The Morning Chronicle*” — cotidian englez burghez, care a apărut la Londra între 1770 și 1862. — 199.
- 132 Este vorba de „*Severnaia pcela*” („Albina nordului”) — ziar politic și literar rus care a apărut la Petersburg între 1825 și 1864, sub conducerea lui Bulgarin și Greci; a fost semioficiosul guvernului țarist. — 199.
- 133 În nota înmînată la 8 aprilie 1848 guvernului Danemaricii de către maiorul Wildenbruch, trimis în misiune secretă de regele Prusiei, se spunea că războiul Prusiei în Schleswig-Holstein nu era dus în scopul de a dezlipi acest ducat de Danemarca, ci numai pentru a combate „elementele radicale și republicane din Germania”. Guvernul prusian evita în fel și chip să recunoască în mod oficial acest document care-l compromitea. — 199.
- 134 Este vorba de o serie de articole publicate în „Noua gazetă renană” în iulie 1848, scrise de E. Dronke și intitulate: „Die preussische Pacificirung und Reorganisation Posens” („Pacificarea și reorganizarea prusiană a Poznanului”). — 212.
- 135 Din poezia lui H. Heine „Pentru liniștire”. — 218.
- 136 „*Gazeta renană*” („*Rheinische Zeitung für Politik, Handel und Gewerbe*”) — cotidian care a apărut la Colonia între 1 ianuarie 1842 și 31 martie 1843. Ziarul a fost fondat de reprezentanți ai burgheziei renane cu atitudine opoziționistă față de absolutismul prusac. Printre colaboratorii ziarului erau și cîțiva tineri hegelieni. Din aprilie 1842 Karl Marx a fost colaborator al „Gazetei renane”, iar din octombrie al aceluiași an el a devenit redactor-șef al ei. În „Gazeta renană” au fost publicate și unele articole scrise de Friedrich Engels. În timpul cît Marx a fost redactor-șef al ziarului, acesta a căpătat un caracter democrat-revoluționar tot mai pronunțat. Guvernul a supus „Gazeta renană” unei cenzuri deosebit de severe, iar ulterior a interzis-o. — 221.

- 137 La 20 octombrie 1842 „Gazeta renană” a publicat proiectul de lege cu privire la divorț; acest proiect, care avea un caracter deosebit de reacționar, a fost elaborat și discutat în cel mai mare secret în cercurile guvernamentale, din care cauză a pornit o amplă discuție publică cu privire la proiectul de lege într-un șir de organe de presă. Publicarea proiectului de lege cu privire la divorț și refuzul categoric al redacției „Gazetei renane” de a divulga numele persoanei care i-a trimis textul proiectului de lege a fost una dintre cauzele interzicerii „Gazetei renane”. — 221.
- 138 Kamptz, membru al comisiei centrale de anchetă din Mainz (vezi adnotarea 260), a fost unul dintre cei mai zelosi organizatori ai proceselor intentate în jurul anului 1819 împotriva așa-numiților „demagogi”, adică reprezentanți ai opoziției burgheze.
Negru, roșu și auriu — culori devenite simbolul mișcării de unire națională a Germaniei. — 221.
- 139 La întrunirea publică care a avut loc la 9 iulie 1848 în sala Gürzenich (Colonia) a fost adoptată, la propunerea Asociației democratice, o adresă către Adunarea națională prusiană, în care, pe baza unui șir de fapte, se demasca practica contrarevoluționară a guvernului Auerswald-Hanseemann și se cerea Adunării să declare că guvernul Auerswald-Hanseemann „nu se bucură de încrederea țării”. — 223.
- 140 Din poezia lui Heine „Tambur-majorul”. — 236.
- 141 Este vorba de tranzacții în care nu are loc un schimb de mărfuri sau de hirtii de valoare. Speculația constă în diferențele cursului la bursă sau ale prețului mărfurilor pe piață la termenul convenit, pe care contează vinzătorul și cumpărătorul. — 238.
- 142 La 28 iunie 1848 Adunarea națională de la Frankfurt a adoptat hotărârea de a se înființa o putere centrală provizorie, alcătuită din regentul imperial (în acest post a fost ales arhiducele austriac Johann) și guvernul imperial. Puterea centrală provizorie, care nu avea la dispoziția ei nici buget propriu, nici armată și era lipsită de orice putere reală, a fost promotorul politicii reacționare a monarhilor germani. — 248.
- 143 Din poezia lui Heine „Anno 1829”. — 251.
- 144 *Uniunea vamală* a statelor germane, care stabilea o graniță vamală comună, a fost creată în 1834. Chemată la viață de necesitatea înființării unei piețe comune germane, ea a înglobat cu timpul toate statele germane, exceptând Austria și unele state mici. Rolul principal în uniune l-a avut Prusia. — 253.
- 145 Din poezia lui Heine „Pentru Georg Herwegh”. — 257.
- 146 În majoritatea statelor germane alegerile pentru Adunarea națională de la Frankfurt se făceau pe baza votului indirect. În conformitate cu legea din 8 aprilie 1848 s-a introdus sistemul de alegeri indirecte și pentru Adunarea națională prusiană. — 257.

- 147 *Der getreue Eckart* (credinciosul Eckart) — erou din legendele germane din evul mediu; prototipul omului devotat și al străjerului de încredere. — 264.
- 148 H. Heine. „Călătorie în Harz”. — 270.
- 149 „*Faeredlandet*” — gazetă daneză care a apărut la Copenhaga între 1834 și 1839, întâi săptămînal, apoi cotidian; în 1848 a fost semi-oficiosul guvernului danez. — 275.
- 150 *Taxa de la Sund* — percepută de Danemarca din 1425 și pînă în 1857 de la vapoarele străine care treceau prin strîmtoarea Sund. — 280.
- 151 La 2 aprilie 1848, minoritatea republicană, în frunte cu Hecker și Struve, a părăsit Preparlamentul în semn de protest împotriva politicii majorității liberale. Însăpămîntat de creșterea mișcării revoluționare, guvernul de la Baden a hotărît sporirea efectivului armatei, a cerut ajutor militar de la statele germane vecine și l-a arestat pe republicanul Fickler în urma unui denunț făcut de liberalul Mathy. Aceste măsuri ale guvernului de la Baden au prilejuit, la 12 aprilie 1848, o răscoală a republicanilor conduși de republicanii mic-burgezi F. Hecker și G. Struve. Prost pregătită și neorganizată, răscoala a fost înnăbușită pe la sfîrșitul lunii aprilie. — 283.
- 152 „*La Concordia*” — cotidian italian burgezo-liberal, care a apărut la Turin între 1848 și 1849. — 288.
- 153 *Congresul muncitorilor*, care s-a ținut la Berlin între 23 august și 3 septembrie 1848, a fost convocat din inițiativa mai multor organizații muncitorești. Programul congresului, întocmit sub influența lui Stephan Born, pune în fața muncitorilor sarcina de a lupta pentru satisfacerea anumitor revendicări îngust-profesionale, îndepărîndu-i astfel de la lupta revoluționară. Programul a fost publicat în „*Noua gazetă renană*” fără nici un fel de comentarii, în cadrul unei corespondențe din Berlin. — 288.
- 154 „*Kölnische Zeitung*” nr. 203 din 21 iulie 1848. — 290.
- 155 I. Pinto. „*Traité de la Circulation et du Crédit*” („Tratat despre circulație și credit”), Amsterdam, 1771. — 296.
- 156 Refren din poezia lui Freiligrath „*Trotz alledem*” — („Cu toate acestea”). — 296.
- 157 *Scară mobilă* (Sliding-Scale) — sistem de stabilire a taxelor vamale la cereale, folosit în Anglia în timpul existenței legilor cerealelor și potrivit căruia taxa vamală scade atunci cînd prețul cerealelor se urcă și se urcă atunci cînd prețul cerealelor scade pe piața internă. Una dintre legile cu privire la scara mobilă a fost adoptată în 1842 de guvernul Peel. — 299.
- 158 Cervantes. „*Nuvele instructive*”. „Dialog între Cipion și Berganza, ciini de la spitalul «Învieirea»”. — 300.
- 159 H. Heine, din ciclul „*Întoarcerea acasă*” („*Die Heimkehr*”). — 301.

- 160 Ca răspuns la propunerea guvernului prusian de a-și spune cuvântul în chestiunea includerii marelui ducat Poznan în Confederația germană, Adunarea provincială a reprezentanților stărilor sociale din Poznan s-a pronunțat la 6 aprilie 1848 împotriva acestei includeri. — 305.
- 161 *Primul congres al democraților* s-a ținut la Frankfurt pe Main între 14 și 17 iunie 1848; au participat delegați care reprezentau 89 de organizații democratice și muncitorești din diferite orașe ale Germaniei. Congresul a hotărât unirea tuturor organizațiilor democratice și alegerea în acest scop a comitetelor regionale și a unui Comitet central al democraților din Germania, cu sediul la Berlin. Ca membri ai Comitetului central au fost aleși Fröbel, Rau, Kriege, iar ca locuitori Bairhoffer, Schütte și Anneke. Totuși, din pricina conducerii mic-burgheze slabe și șovăielnice, mișcarea democratică din Germania a rămas, și după această hotărâre, fărâmițată și neorganizată. — 310.
- 162 Elementele moderate burgheze din Germania, adepți ai monarhiei constituționale, se organizau în uniuni și cluburi constituționale, în frunte cu Clubul constituțional din Berlin, precum și în uniuni cetățenești (vezi adnotarea 53). Uniunile prusace (Preussenvereine) și organul celei mai negre contrarevoluții iuncheriste — Uniunea pentru apărarea proprietății și promovarea bunăstării materiale a tuturor claselor — proclamau un program reacționar, pătruns de spiritul prusac. Într-un șir de orașe din Renania existau organizații catolice — Uniunile Pius al IX-lea (Piusvereine) — care proclamau un program constituțional cu adaosuri social-demagogice. — 311.
- 163 H. Heine, „Germania. O poveste de iarnă”, cap. VIII. — 312.
- 164 Este vorba de legea cu privire la săraci, adoptată în Anglia în 1834. Această lege prevedea o singură formă de ajutorare a săracilor: cazarea lor în case de muncă cu regim de muncă obligatorie ca în închisori. Aceste case de muncă erau denumite de popor „băstiiile pentru săraci”. — 318.
- 165 „*Le Populaire de 1841*” — organ de propagandă al comunismului utopic pașnic; a apărut la Paris între 1841 și 1852; a fost condus până în 1849 de Etienne Cabet. — 320.
- 166 „*L'Union, Bulletin des ouvriers rédigé et publié par eux-mêmes*” — publicație lunară, care a apărut la Paris din decembrie 1843 până în septembrie 1846; era editată de un grup de muncitori din școala saint-simonistă.
„*La Ruche populaire*” — revistă lunară muncitorească care milita pentru socialismul utopic; a apărut la Paris din decembrie 1839 până în decembrie 1849.
„*La Fraternelle de 1845, Organe du communisme*” — publicație lunară muncitorească de orientare babuvistă; a apărut la Paris din ianuarie 1845 până în februarie 1848. — 320.
- 167 *Liga împotriva legilor cerealelor*, care urmărea limitarea sau interzicerea importului de cereale din străinătate, a fost întemeiată în

1838 de fabricanții Cobden și Bright din Manchester. Liga a cerut completa libertate a comerțului și a luptat pentru abolirea legilor cerealelor în scopul reducerii salariilor muncitorilor și slăbirii pozițiilor economice și politice ale aristocrației funciare. În lupta ei împotriva proprietarilor funciari, Liga a încercat să folosească masele muncitoare. Dar tocmai în această perioadă muncitorii înaintați din Anglia au pășit pe calea unei mișcări muncitorești independente, bine conturate din punct de vedere politic (cartismul).

Lupta dintre burghezia industrială și aristocrația funciară s-a încheiat în 1846 prin adoptarea legii cu privire la abolirea legilor cerealelor. — 321.

- 168 Lupta pentru limitarea prin lege a zilei de muncă la zece ore, care a început în Anglia încă la sfârșitul secolului al XVIII-lea și în primii ani ai deceniului al 4-lea al secolului al XIX-lea, a cuprins mase largi ale proletariatului. Deoarece reprezentanții aristocrației funciare căutau să exploateze această lozincă populară în lupta lor împotriva burgheziei industriale, ei au luat atitudine în parlament pentru adoptarea legii cu privire la ziua de muncă de zece ore. Legea cu privire la ziua de muncă de zece ore, care se referea numai la minorii și la femeile din câmpul muncii, a fost adoptată de parlament la 8 iunie 1847. — 321.
- 169 Din poezia lui Heine „Pentru liniștire”, în care biciuiește filistinismul și anchilozarea târgovețului german în comparație cu republicanii din Roma antică. — 326.
- 170 *Ceterum censeo* — primele cuvinte din expresia devenită proverbială a lui Cato cel Bătrîn, cu care încheia de obicei toate cuvântările sale din senat: *Ceterum censeo Carthaginem esse delendam* (De altfel cred că Cartagina trebuie să fie distrusă). — 326.
- 171 Este vorba de „*Frankfurter Oberpostamts-Zeitung*” — gazetă germană, care a apărut la Frankfurt pe Main între 1619 și 1866. În perioada revoluției din 1848—1849 a fost organul puterii centrale provizorii — al regentului imperial și al guvernului imperial.
Circulara lui Nesselrode adresată ambasadorilor ruși în statele germane a fost publicată în nr. 210 din 28 iulie 1848 al acestei gazete. — 327.
- 172 Este vorba de „Apelul către germani” lansat la 13 (25) martie 1813 în orașul Kalisz. Țarul Rusiei și regele Prusiei au chemat pe germani la luptă împotriva lui Napoleon, făgăduindu-le în chip demagogic libertate și independență. — 328.
- 173 După mărturia unor contemporani, țarul Nikolai I, primind știrea despre revoluția din februarie 1848 în Franța, s-a adresat ofițerilor prezenți la balul de la curte cu exclamația: „Acum pe cai, domnilor! În Franța a fost proclamată republica!”. — 329.
- 174 Aluzie la fuga prințului de Prusia în Anglia; vezi adnotarea 40. — 329.

- 175 În 1772 a avut loc prima împărțire a Poloniei între Prusia, Austria și Rusia. — 330.
- 176 Vezi adnotarea 133. — 330.
- 177 Este vorba de rescriptele lui Frederic-Wilhelm al IV-lea din 3 februarie 1847 în legătură cu convocarea Dietei provinciale unite, în care regele se referea la legile cu privire la crearea unei instituții reprezentative pe stări, elaborate în Prusia în perioada dintre deceniile al 3-lea și al 5-lea al secolului al XIX-lea. Convocarea Dietei provinciale unite — Adunarea generală a dietelor provinciale ale reprezentanților stărilor sociale din Prusia — era prezentată de rege ca o realizare a promisiunilor făcute anterior. — 331.
- 178 Greutăți economice serioase (recolta proastă din aproape toate regiunile) și calamități naturale (holera și incendii pustiitoare) au provocat ascuțirea antagonismelor de clasă în Rusia în primăvara și în vara anului 1848. Acest an s-a caracterizat prin avântul mișcării țărănești, prin „dezordinile” de la Petersburg și Riga provocate de holeră, precum și prin tulburările populare din unele gubernii (din gubernia Vladimir de pildă). Unul dintre principalele focare de efervescență revoluționară din acea vreme a fost regatul Poloniei. — 333.
- 179 Goethe. „Faust”, partea I („Grădina”). — 334.
- 180 Este vorba de clica reacționară (frații Gerlach, Radowitz și alții) din anturajul lui Frederic-Wilhelm al IV-lea, regele Prusiei. — 338.
- 181 Cuvîntarea lui Proudhon este expusă și citată în articolul de față după textul comunicărilor făcute de corespondenți. Textul complet al cuvîntării lui Proudhon în ședința Adunării naționale franceze din 31 iulie 1848 a fost publicat în „Compte rendu des séances de l'Assemblée nationale” („Procesele-verbale ale ședințelor Adunării naționale”), vol. II, Paris, 1849, pag. 770—782. — 339.
- 182 Sub conducerea lui Proudhon a apărut la Paris între aprilie și august 1848 ziarul „Le Représentant du Peuple. Journal quotidien des travailleurs”. — 340.
- 183 Critica amplă a părerilor economice și filozofice ale lui Proudhon a fost făcută de Marx în 1847 în lucrarea „Mizeria filozofiei” (vezi ediția de față, vol. 4, pag. 65—179). — 342.
- 184 Între 1807 și 1811 miniștrii Stein și Hardenburg au efectuat niște jumătăți de reforme agrare în Prusia. În 1807 a fost desființată iobăgia țăranilor, menținându-se însă toate prestațiile care apăsau pe spinarea țăranilor. În 1811 li s-a acordat țăranilor dreptul de răscumpărare a prestațiilor feudale cu condiția de a plăti moșierului o sumă egală cu de 25 de ori valoarea plăților anuale obișnuite sau de a ceda o jumătate din lotul lor de pământ. — 344.
- 185 *Dreschgärtner* — așa erau numiți în unele localități din Germania, în special în Silezia, țăranii dependenți care primeau de la moșier un lot de pământ cu un bordei pe el și care trebuiau în schimb să

- muncească pentru moșier (mai ales să treiere recolta) pentru o plată derizorie în bani sau în natură. — 347.
- 186 *Wispel* — pînă în 1872 o măsură pentru grîne folosită în Germania ; în Prusia un *wispel* era egal cu 1.319 litri. — 348.
- 187 „*Le Moniteur belge. Journal officiel*” — așa a fost numit, după exemplul organului guvernamental francez, cotidianul oficial belgian fondat la Bruxelles în 1831. — 349.
- 188 *Franzquillon* — poreclă dată în Belgia admiratorilor a tot ceea ce era francez. — 351.
- 189 Festivități tradiționale în Belgia în cinstea aniversării proclamării independenței ei în 1830 ; în aceste zile se organizau cortegii de carnaval. — 352.
- 190 Vorbind despre constituția prusiană, Engels se referă la nenumăratele promisiuni făcute de regele Frederic-Wilhelm al III-lea de a introduce în Prusia o constituție bazată pe stări sociale, promisiune care a rămas numai pe hîrtie. — 354.
- 191 În tratatele semnate la Viena la 3 mai 1815 de Rusia, Prusia și Austria, precum și în Actul final al Congresului de la Viena de la 9 iunie 1815, era cuprinsă promisiunea de a se înființa pe toate teritoriile poloneze reprezentanțe populare și instituții de stat naționale. În Poznan toate aceste promisiuni s-au redus la convocarea unei adunări a reprezentanților stărilor sociale avînd funcții consultative. — 359.
- 192 Vezi adnotarea 114. — 360.
- 193 Personaj din comedia scriitorului olandez L. Holberg „Don Ranudo de Colibrados, sau Sărăcie și mîndrie”, tipul nobilului scăpătat, plin de trufie prostească. — 360.
- 194 Cuvinte din imnul național polonez. — 362.
- 195 *Convenția de la Jaroslaw* a fost încheiată la 11 aprilie 1848 între Comitetul din Poznan și generalul Willisen, comisar prusac. Această convenție prevedea dezarmarea și dizolvarea detașamentelor poloneze de insurgenți. În schimb se făgăduise „reorganizarea națională” a Poznanului, adică organizarea de trupe poloneze, numirea de polonezi în posturi administrative și altele și folosirea limbii poloneze ca limbă oficială în administrație și justiție. Această convenție a fost însă încălcată mișelește de autoritățile prusace ; profitînd de convenția încheiată cu insurgenții, trupele prusiene au reprimat în mod crunt mișcarea de eliberare națională din Poznan. „Reorganizarea” făgăduită polonezilor nu a mai fost îndeplinită. — 364.
- 196 *Camerele de reunificare* (chambres de reunion), înființate de Ludovic al XIV-lea în 1679—1680, erau chemate să argumenteze din punct de vedere juridic și istoric și să prezinte ca fiind justificate pretențiile Franței asupra anumitor porțiuni din teritoriile statelor vecine, în

special asupra celor de pe malul stîng al Rinului. Pe baza rezoluțiilor Camerelor de reunificare, aceste teritorii erau apoi ocupate de trupe franceze și anexate Franței. — 365.

- 197 Engels numește astfel în mod ironic războiul pentru Schleswig-Holstein dus împotriva Danemaricii. — 367.
- 198 *Constituția poloneză din 1791*, care exprima tendințele părții mai progresiste a nobilimii poloneze și a burgheziei orășenești, a abrogat liberum veto (principiul unanimității în hotărîrile seimului) și eligibilitatea regilor, a stabilit numirea unui guvern responsabil față de seim și a acordat burgheziei orășenești un șir de drepturi politice și economice. Aceste măsuri erau îndreptate împotriva aristocrației și a anarhiei feudale, întărind astfel puterea centrală. Constituția din 1791 a atenuat într-o oarecare măsură relațiile de iobăgie și a recunoscut valabilitatea contractelor de răscumpărare încheiate între moșieri și țărani. — 370.
- 199 Vezi J. Lelewel. „Histoire de Pologne” („Istoria Poloniei”), vol. 1—2, Paris-Lille, 1844.
„Débat entre la révolution et la contrerévolution en Pologne”. Par quelqu’un qui ne dit que ce qu’il pense, mais qui ne peut pas dire tout ce qu’il pense („Lupta dintre revoluție și contrarevoluție în Polonia”. Scrisă de unul care nu spune decît ceea ce gîndește, dar care nu poate să spună tot ceea ce gîndește), Leipzig, 1848. — 375.
- 200 În Adunarea națională de la Frankfurt, majoritatea, *centrul liberal burghez*, se compunea din două fracțiuni: *centrul de dreapta*, din care făceau parte Dahlmann, Heinrich Gagern, Bassermann, Mathy, Mevissen, Schmerling și alții, și *centrul de stînga*, din care făceau parte Mittermaier, Werner, Raveaux și alții. Deputații centrului erau adepți ai monarhiei constituționale. — 375.
- 201 „Denkschrift des Oberpräsidenten Herrn Flottwell, über die Verwaltung des Gross-Herzogthum Posen vom Dezember 1830 bis zum Beginn des Jahres 1841” („Memoriul d-lui Oberpräsident Flottwell cu privire la administrarea marelui ducat Poznan din decembrie 1830 pînă la începutul anului 1841”), Strassburg. — 377.
- 202 La 6 august 1848 trupele tuturor statelor germane trebuiau, conform ordinului din 16 iulie 1848 al lui Peucker, ministrul de război al Reichului, să depună, în cadrul unei parade solemne, jurămîntul în fața regentului imperial, arhiducele Johann. Frederic-Wilhelm al IV-lea, care revendica pentru sine postul de comandant suprem al forțelor armate ale Confederației germane, a interzis în Prusia ținerea parăzii militare fixate pentru 6 august. — 380.
- 203 Este vorba de revista lunară „Die begriffene Welt. Blätter für wissenschaftliche Unterhaltung” („Lumea înțeleasă. Revistă pentru popularizarea științei”), care a apărut la Leipzig, între 1845 și 1846, sub conducerea lui W. Jordan. — 382.
- 204 În *biserica Sf. Paul* din Frankfurt pe Main s-au ținut între 18 mai 1848 și 30 mai 1849 ședințele primei Adunări naționale germane. — 382.

- 205 Goethe. „Faust“, partea I („Grădina Marthei“). — 386.
- 206 Engels îi dă lui Lichnowski porecla de Rodomonte, după unul dintre eroii poemului lui Ariosto „Orlando furioso“, tipul palavragiului lăudăros. — 387.
- 207 La 7 august 1848, deputatul Brentano, luînd cuvîntul în şedinţa Adunării naţionale de la Frankfurt, a cerut să se acorde o amnistie participanţilor la răscoala republicană din Baden şi conducătorului ei Hecker. Deputaţii de dreapta din Adunare au făcut la început obstrucţie lui Brentano, apoi l-au silit să părăsească tribuna. — 392.
- 208 Paragraful 6 din „Drepturile fundamentale ale poporului german“, adoptate de Adunarea naţională de la Frankfurt la 2 august 1848, prevedea abrogarea tuturor privilegiilor de castă şi a tuturor titlurilor nelegate de exercitarea unei funcţii. — 393.
- 209 Ca pretendent la tronul Spaniei, don Carlos a contestat în 1833 dreptul Isabellei, fiica regelui Ferdinand, referindu-se la legea din 1713 cu privire la interzicerea succesiunii la tron pe linie femeiască. Lichnowski a participat între 1838 şi 1840 la războiul civil declanşat de don Carlos, primind gradul de general de brigadă. — 395.
- 210 Din poezia lui Arndt „Patria germanului“. — 395
- 211 *Războaiele albigenzilor* au fost purtate din 1209 pînă în 1229 de feudalii Franţei de nord în alianţă cu papa împotriva „ereticiiilor“ din Franţa de sud, numiţi albigenzi după oraşul francez Albi din Franţa de sud. Mişcarea albigenzilor reprezenta o formă specifică a opoziţiei oraşenilor şi a micilor cavaleri împotriva bisericii catolice şi statului feudal. Războaiele s-au terminat în 1229 prin alipirea Languedocului la posesiunile regiilor francezi. — 398.
- 212 În „Manifestul electoral al partidului radical al reformelor din Germania“ (aprilie 1848), întocmit de Ruge, a fost proclamată ca una dintre sarcinile de căpetenie ale Adunării naţionale „redactarea raţiunii evenimentelor“. — 404.
- 213 Este vorba de una dintre legendele născute în jurul formării Confederaţiei helvetice, ale cărei baze s-au pus printr-un tratat încheiat în 1291 între trei cantoane de munte: Schwyz, Uri şi Unterwalden. Potrivit legendei, reprezentanţii celor trei cantoane s-au întilnit în 1307 pe poiana de pe Rütli (sau Grütli) de lângă Lacul celor patru cantoane şi au jurat să fie credincioşi Confederaţiei în lupta comună împotriva stăpînirii austriece. — 404.
- 214 Parafrazarea unei expresii a lui Heine, care, întilnindu-se cu Ruge în 1843, l-a salutat ca pe omul „care se pricepe să-l traducă pe Hegel în limba pomeraniană“. — 405.
- 215 „Stenographischer Bericht über die Verhandlungen der deutschen constituirenden Nationalversammlung zu Frankfurt am Main“ („Procesele-verbale stenografice ale dezbaterilor Adunării naţionale constituante germane de la Frankfurt pe Main“), vol. II, Frankfurt pe Main, 1848, pag. 1.186. — 406.

- 216 „*Hallische Jahrbücher*” și „*Deutsche Jahrbücher*” — titlul prescurtat al unei reviste literare și filozofice a tinerilor hegelieni, care a apărut la Leipzig sub formă de cotidian din ianuarie 1838 pînă în iunie 1841, sub titlul: „*Hallische Jahrbücher für deutsche Wissenschaft und Kunst*”, și din iulie 1841 pînă în ianuarie 1843, sub titlul „*Deutsche Jahrbücher für Wissenschaft und Kunst*”. Pînă în iunie 1841 revista a fost redactată de A. Ruge și T. Echtermeyer la Halle, iar începînd din iulie 1841 de A. Ruge la Dresda. — 408.
- 217 Vezi adnotarea 202. — 410.
- 218 Din opera lui Mozart „*Nunta lui Figaro*”, actul I, aria lui Figaro. — 411.
- 219 Prin „*negrii*”, Engels înțelege pe călugării iezuiți; prin *negru* și *galben* — culoarea steagului național austriac. — 412.
- 220 Din poezia lui Freiligrath „*Die Rose*” („*Trandafirul*”). — 415.
- 221 Aici sînt enumerate bătăliile dintre austrieci și francezi din perioada revoluției burghize franceze de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, a Directoratului, a Consulatului și a Imperiului, în care armata austriacă a suferit înfrîngerii: la Jemmapes la 6 noiembrie 1792, la Fleurus la 26 iunie 1794, la Millesimo la 13—14 aprilie 1796, la Rivoli la 14—15 ianuarie 1797, la Neuwied la 18 aprilie 1797, la Marengo la 14 iunie 1800, la Hohenlinden la 3 decembrie 1800, la Ulm la 17 octombrie 1805, la Austerlitz la 2 decembrie 1805, la Wagram la 5—6 iulie 1809. — 416.
- 222 *Sonderbund* — uniunea separată a șapte cantoane catolice din Elveția, înapoiate din punct de vedere economic — a fost înființată în 1843 cu scopul de a se împotrivi prefacerilor progresiste burghize în Elveția și de a apăra privilegiile bisericii și ale iezuiților. Hotărîrea dietei federale din iulie 1847 de a dizolva *Sonderbundul* a slujit de pretext *Sonderbundului* să pornească, la începutul lunii noiembrie, ostilitățile împotriva celorlalte cantoane. La 23 noiembrie 1847 armata *Sonderbundului* a fost zdrobită de trupele guvernului federal. — 416.
- 223 *Volta* și *Custoza* — localități din Italia de nord. La 25 iulie 1848, armata austriacă, sub comanda lui Radetzki, a înfrînt armata piemonteză la *Custoza*, iar la 26—27 iulie la *Volta*. La 6 august 1848 armata austriacă a ocupat orașul *Milano*. — 416.
- 224 H. Heine. „*Germania. O poveste de iarnă*”, cap. VII. — 417.
- 225 La 21 august 1848 au avut loc la Berlin întruniri și demonstrații populare ca semn de protest împotriva atacului organizat de reacționari asupra membrilor clubului democrat din *Charlottenburg*, pe atunci o suburbie a *Berlinului*. Demonstrații, care cereau demisia guvernului *Auerswald-Hanseman* și pedepsirea celor vinovați de evenimentele din *Charlottenburg*, au aruncat cu pietre în clădirea în care se aflau *Auerswald* și alți miniștri. La evenimentele din august, guvernul faptelor a răspuns cu noi represalii. — 419.
- 226 Din poezia lui Arndt „*Der Freudenklang*” („*Cîntec de bucurie*”). — 420.

- 227 Armistițiul dintre regatul Sardiniei și Austria a fost încheiat la 9 august 1848, după ocuparea orașului Milano de către armata austriacă. Termenul inițial al armistițiului de șase săptămâni a fost apoi prelungit; după denunțarea lui la 12 martie 1849, ostilitățile au reînceput, dar armata Sardiniei a fost curînd înfrîntă; Carol-Albert a renunțat la tron, iar noul rege Victor Emanuel al II-lea a încheiat la 26 martie un armistițiu cu austrieii. — 422.
- 228 Așa-numitul *proces Risquons-Tout*, care s-a judecat la Anvers de la 9 la 30 august 1848, a fost înscenat de guvernul regelui Leopold al Belgiei ca să se răfuiască cu democrații. Ca pretext pentru intentarea procesului a slujit ciocnirea de la 29 martie 1848 dintre legiunea republicană belgiană, care pornise din Franța spre țară, și un detașament de soldați, nu departe de granița franceză, în împrejurimile sătulețului Risquons-Tout din apropierea graniței franceze. — 424.
- 229 Refuzul autorităților din Colonia de a acorda lui Marx cetățenia prusiană a stîrnit indignarea cercurilor democratice din Colonia. Asociația democrată din Colonia a trimis o delegație la autoritățile locale, cerînd anularea măsurilor polițienești îndreptate împotriva lui Marx (vezi volumul de față, pag. 550—551). Ca răspuns la petiția lui Marx înaintată ministrului de interne al Prusiei, Kühlwetter, acesta a confirmat la 12 septembrie 1848 hotărîrea administrației regionale. Ulterior, guvernul prusian a folosit faptul că Marx nu a primit cetățenia prusiană pentru a-l expulza din Prusia sub motivul „încălcarii dreptului de ospitalitate”. Expulzarea lui Marx și represaliile împotriva celorlalți redactori ai „Noii gazete renane” au silit redacția să suspende apariția gazetei. — 428.
- 230 La 9 august 1848 Adunarea națională prusiană a adoptat propunerea deputatului Stein, ca ministrul de război să dea un ordin prin care ofițerii cu stare de spirit potrivnică instituțiilor constituționale să fie obligați să-și dea demisia. În pofida hotărîrii Adunării, ministrul de război Schreckenstein nu a dat un asemenea ordin. În consecință, Stein și-a repetat propunerea în ședința Adunării naționale de la 7 septembrie; propunerea fiind votată, guvernul Auerswald-Hanse-mann s-a văzut silit să-și dea demisia; guvernul Pful, care a urmat, a dat în cele din urmă la 26 septembrie 1848, într-o formă mai atenuată, acest ordin, dar și acesta a rămas numai pe hirtie. — 437.
- 231 H. Heine. „Germania. O poveste de iarnă”, cap. XIX. — 440.
- 232 „*Morgenbladet*” — gazetă norvegiană, fondată la Cristiania (Oslo) în 1819; în deceniile al 4-lea și al 5-lea ale secolului al XIX-lea a fost organul așa-numitului „partid popular”. — 441.
- 233 Despre nota lui Wildenbruch vezi adnotarea 133. — 444.
- 234 Al doilea, al treilea și al patrulea articol din această serie au fost publicate în „Noua gazetă renană” sub titlul „Crisa”. — 446.
- 235 La 26 iulie 1830 au fost publicate decretul (*ordonanțele*) regale prin care se desființa în Franța libertatea presei; se dizolva Camera și se modifica legea electorală, reducînd numărul alegătorilor cu trei

sferturi. Aceste măsuri excepționale ale guvernului lui Carol al X-lea au prilejuit în Franța revoluția burgheză din iulie 1830.

La 24 februarie 1848 a fost răsturnată în Franța monarhia lui Ludovic-Filip. — 450.

- 236 În mesajul său din 10 septembrie 1848, Frederic-Wilhelm al IV-lea s-a declarat de acord cu părerea miniștrilor, și anume că hotărîrea Adunării naționale prusiene din 7 septembrie 1848 [vezi volumul de față, pag. 437—438] constituie o știrbire a „princiipiului monarhiei constituționale”, și a aprobat hotărîrea guvernului de a demisiona în semn de protest împotriva acestor acțiuni ale Adunării. — 451.
- 237 *Constituanta* — Adunarea constituantă din Franța, care și-a ținut sesiunile de la 9 iulie 1789 pînă la 30 septembrie 1791. — 453.
- 238 Această expresie este folosită prin analogie cu răspunsul dat de Frederic-Wilhelm al IV-lea la 10 septembrie 1848 miniștrilor lui care își prezentaseră demisia; declarîndu-se de acord cu motivele care-i determinau să demisioneze, regele le-a propus să-și continue funcțiile lor pînă la formarea noului guvern. — 456.
- 239 „*Vossische Zeitung*” — „Königlich privilegierte Berlinische Zeitung von Staats- und gelehrten Sachen” — era titlul unui ziar, dat după numele proprietarului lui, care a apărut la Berlin din 1785. În deceniul al 5-lea al secolului al XIX-lea, ziarul a avut o orientare moderat-liberală. — 456.
- 240 „*Spencersche Zeitung*” — „Berlinische Nachrichten von Staats- und gelehrten Sachen” — își trăgea numele după proprietarul lui. A apărut la Berlin între 1740 și 1874. În 1848—1849 ziarul a avut o orientare monarhist-constituțională. — 456.
- 241 Cuvintele pronunțate de Cromwell la 20 aprilie 1653, la izgonirea acoliților parlamentului cel lung. — 459.
- 242 Primul articol al acestei serii nu are nici un titlu, dat fiind că fusese publicat în suplimentul „Noii gazete renane”, care nu avea sumarul titlurilor articolelor publicate. — 462.
- 243 În Germania, burghezii constituționaliști îi numeau în 1848—1849 pe democrații-burghezi *tulburătorii* („Wühler”), iar aceștia îi numeau pe adversarii lor *tinguitorii* (Heuler). — 467.
- 244 La 26 septembrie 1848, speriate de avîntul mișcării democrat-revoluționare, autoritățile din Colonia au instituit acolo starea de asediu „pentru apărarea persoanei și a proprietății”. Din ordinul Comandaturii militare întrunirile și activitatea tuturor asociațiilor care urmăreau „scopuri politice și sociale” au fost interzise, a fost dizolvată garda civilă, care a trebuit să predea armele, au fost instituite curți marțiale și s-a interzis apariția „Noii gazete renane” și a altor ziare democratice. — 469.
- 245 „*Neue Kölnische Zeitung für Bürger, Bauern und Soldaten*” — ziar democrat-revoluționar german, care a apărut la Colonia între 1848

- și 1849 sub conducerea lui F. Anneke și F. Beust. Ziarul își pusese ca sarcină să facă propagandă într-o formă accesibilă în rîndurile muncitorilor de la orașe și sate, precum și în armată. — 469.
- 246 Este vorba de „*Zeitung des Arbeiter-Vereins zu Köln*”, ziar care a apărut din aprilie pînă în octombrie 1848; pînă în iulie 1848 redactorul lui a fost A. Gottschalk, iar din iulie pînă în octombrie J. Moll și Schapper. În coloanele ziarului se discutau problemele activității Uniunii muncitorilor din Colonia, precum și a altor uniuni muncitorești din provincia renană. — 469.
- 247 „*Der Wächter am Rhein*” — ziar democrat german care a apărut la Colonia între 1848 și 1849 sub conducerea lui K. Kramer. Ziarul publică, printre alte materiale, dările de seamă ale ședințelor Asociației democratice din Colonia. — 469.
- 248 După izbucnirea răscoalei populare la Viena, împăratul Austriei a fugit la 7 octombrie 1848 la Olmütz. Au fugit de asemenea din Viena la Praga și majoritatea deputaților cehi din Reichstagul austriac, care aparțineau partidului național-liberal ceh. — 471.
- 249 H. Heine. „*Tannhäuser*”, cap. III. — 471.
- 250 D'Ester, deputat în Adunarea națională prusiană; a cerut guvernului, în ședința din 29 septembrie 1848, ridicarea stării de asediu la Colonia și tragerea la răspundere a comendurii din Colonia pentru acțiunile sale nelegale. — 473.
- 251 Cîțiva burghezi din Colonia cu stare de spirit contrarevoluționară (Stupp, Ammon și alții) au înaintat la 2 octombrie 1848 Adunării naționale prusiene o adresă în care declarau că propunerea făcută de D'Ester și susținută de deputații provinciei renane Borchardt și Kyll cu privire la ridicarea stării de asediu la Colonia „nu oglindește starea de spirit și opinia bürgerilor”. — 473.
- 252 *Uniunea muncitorilor din Colonia* a fost întemeiată la 13 aprilie 1848 de A. Gottschalk, membru în organizația locală a Ligii comuniștilor. Uniunea, care număra la început vreo 300 de membri, a crescut pînă la începutul lunii mai pînă la 5.000 de membri, în majoritate muncitori și meseriași. În fruntea Uniunii se afla un președinte și un comitet alcătuit din reprezentanții diferitelor profesii. Organul de presă al Uniunii era „*Zeitung des Arbeiter-Vereins zu Köln*”, iar de la 26 octombrie 1848 — „*Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit*”. Uniunea avea un șir de filiale în oraș. După arestarea lui Gottschalk a fost ales la 6 iulie Moll ca președinte al Uniunii, care a îndeplinit această funcție pînă au intervenit evenimentele din septembrie din Colonia, cînd s-a văzut nevoit să emigreze, existînd primejdia de a fi arestat. La 16 octombrie, în urma stăruințelor muncitorilor, Marx a acceptat, cu titlu provizoriu, președinția Uniunii. La 28 februarie a fost apoi ales Schapper ca președinte, care a ocupat acest post pînă la sfîrșitul lunii mai 1849.
- Majoritatea activiștilor din conducerea Uniunii muncitorilor (Gottschalk, Anneke, Schapper, Moll, Lessner, Jansen, Röser, Nothjung, Bedorf) erau membri ai Ligii comuniștilor.

În prima perioadă a existenței ei, Uniunea a stat sub influența lui Gottschalk, care, ignorînd, în spiritul „adevăraților socialiști”, însemnătatea sarcinilor istorice ale proletariatului în revoluția burgheză-democratică, promova o tactică sectară de boicotare a alegerilor indirecte pentru Adunarea națională a întregii Germanii și pentru Adunarea națională prusiană și era împotriva sprijinirii în alegeri a candidaților democrați. Frazele extremiste de stînga se îmbinav la Gottschalk cu metode foarte moderate de luptă (petiții înaintate în numele muncitorilor guvernului și Consiliului municipal, orientarea numai înspre formele „legale” de luptă, sprijinirea unor cereri ale unor muncitori înapoiți, contaminați de prejudecățile de breaslă etc.). Politica sectară a lui Gottschalk a întîmpinat din capul locului rezistența multor membri ai Uniunii, care sprijineau linia tactică a lui Marx și Engels. Sub influența acestora, pe la sfîrșitul lunii iunie 1848 a avut loc o cotitură în activitatea Uniunii muncitorilor. Din toamna anului 1848, Uniunea Muncitorilor din Colonia a desfășurat o intensă activitate agitatorică și în rîndurile țăranilor. Membrii Uniunii au înființat în împrejurimile Coloniei asociații democratice și muncitorești, au răspîndit literatura revoluționară, printre altele „Revendicările Partidului Comunist în Germania” (vezi adnotarea 1). Uniunea a întreținut legături strînse cu celelalte uniuni muncitorești din Renania și din Westfalia.

În iarna anului 1848—1849, Gottschalk și aderenții lui au dus o luptă aprigă cu scopul de a scinda Uniunea muncitorilor din Colonia. În gazeta lor „Freiheit, Arbeit”, care a început să apară din ianuarie 1849, ei au îndreptat atacuri violente și insinuări dușmănoase la adresa lui Marx și a redacției „Noii gazete renane”. Totuși, marea majoritate a membrilor Uniunii n-a sprijinit această activitate scizionistă.

Pentru a întări Uniunea, Marx, Schapper și alți conducători s-au ocupat în ianuarie-februarie 1849 de reorganizarea ei. La 25 februarie a fost adoptat un nou statut, care proclama ca sarcină de căpetenie a Uniunii, ridicarea politică, trezirea conștiinței de clasă și culturalizarea muncitorilor prin procurarea de cărți, reviste, broșuri, precum și prin conferințe științifice și consfătuiri. În aprilie comitetul Uniunii muncitorilor a propus să se discute în ședințele Uniunii lucrarea lui Marx „Muncă salariată și capital”, tipărită în „Noua gazetă renană”.

Experiența politică dobîndită de muncitori în decursul revoluției, decepția provocată de politica șovăielnică a democraților mic-burghezi, toate acestea i-au îndemnat pe Marx și Engels în primăvara anului 1849 să treacă în practică la crearea unui partid proletar. În legătură cu aceasta, Marx și adepții lui au rupt din punct de vedere organizatoric cu democrația mic-burgheză. La 16 aprilie Uniunea muncitorilor din Colonia a luat hotărîrea de a ieși din Liqa Asociațiilor democrate din Germania și de a se afilia la Liga Uniunilor muncitorilor germani, cu sediul central la Leipzig. La 6 mai 1849 a avut loc Congresul Uniunilor muncitorilor din Renania și din Westfalia.

Dar condițiile concrete existente pe atunci în Germania (ofensiva contrarevoluției, înăsprirea represaliilor polițienești) au împiedicat activitatea ulterioară a Uniunii muncitorilor din Colonia în vederea unirii și organizării maselor muncitorești. După încetarea apariției „Noii gazete renane” și după ce Marx, Schapper și alți conducători ai Uniunii au plecat din Colonia, ea și-a pierdut cu timpul caracterul

- ei politic și s-a transformat încetul cu încetul într-o simplă asociație muncitorească culturală. — 473.
- 253 Comandantul regiunii militare Brandenburg, generalul Wrangel, a dat la 17 septembrie 1848 un ordin de zi care vădea intenția clicii militare prusace de a trece la o ofensivă deschisă împotriva cuceririlor revoluției. Ordinul de zi prevedea măsuri pentru asigurarea „ordinii publice”, amenința „elementele care instigau la încălcarea legalității” și chema pe soldați să-și strângă rindurile în jurul ofițerilor și al regelui. — 474.
- 254 Din articolul „Baricadele din Colonia”, publicat în „Kölnische Zeitung” nr. 268 din 30 septembrie 1848. — 475.
- 255 Vezi adnotarea 143. — 475.
- 256 Vezi „Henric al IV-lea” de Shakespeare, partea a II-a, actul al III-lea, scena a II-a. — 477.
- 257 Lucrarea lui Thiers, care a fost publicată în „Constitutionnel” în numerele din septembrie-octombrie 1848, a apărut apoi ca broșură separată sub titlul: „De la propriété” („Despre proprietate”), Paris, 1848. — 478.
- 258 „L'Indépendance belge” — cotidian burghez, fondat la Bruxelles în 1831; în deceniul al 5-lea al secolului al XIX-lea a fost organul liberalilor. — 478.
- 259 C.-J.-A. Mathieu de Dombasle. „Annales agricoles de Roville, ou mélanges d'agriculture, d'économie rurale et de législation agricole” („Analele agricole din Roville, sau miscelaneu de materiale din domeniul agriculturii, al economiei rurale și al legislației agricole”), Paris, 1824—1837. — 481.
- 260 Comisia centrală de anchetă din Mainz (Immediat Kommission) a fost înființată prin decizia luată de statele germane în 1819, la Karlsbad, de conferința pentru anchetarea „uneltirilor demagogilor”, adică pentru combaterea mișcării opoziționiste din Germania. Comisia din Mainz, ai cărei membri erau numiți de guvernele respective ale statelor germane, avea împuternicirea de a face nemijlocit (imediat) cercetări și arestări în toate statele Confederației germane, acționând independent de Bundestag. — 483.
- 261 Este vorba de „legea cu privire la protecția Adunării naționale constituante pe întreaga Germanie și a slujbașilor puterii centrale”, care prevedea pedeapsa cu închisoare pentru insultarea deputaților Adunării naționale sau a slujbașilor puterii centrale; a fost adoptată de Adunarea națională de la Frankfurt la 9 octombrie 1848. Această lege constituia una dintre măsurile represive luate după insurecția din septembrie de la Frankfurt de majoritatea Adunării naționale și de guvernul imperial împotriva maselor populare. — 483.
- 262 Vezi adnotarea 159. — 484.
- 263 În septembrie 1848 trupele turcești, cu sprijinul guvernului țarist, au ocupat Muntenia cu scopul de a înnăbuși mișcarea de eliberare na-

- țională. La București, populația a fost reprimată în mod sîngeros. În proclamația comisarului guvernului turc, Fuad-Effendi, se proclama necesitatea de a se instaura „ordinea legală” și „de a se zdrobi toate urmele revoluției”. — 484.
- 264 Vezi cartea lui Charles Davenant apărută anonim: „An Essay upon the Probable Methods of making a People Gainers in the Ballance of Trade” („Un eseu asupra metodelor care asigură cu destulă probabilitate poporului o balanță comercială favorabilă”), Londra, 1699, pag. 23, 50. — 487.
- 265 H. Heine. „Germania. O poveste de iarnă”, cap. XII. — 490.
- 266 Este vorba de „Gazzetta di Milano” — ziar italian care a apărut între 1816 și 1875, pînă la sfîrșitul deceniului al 6-lea al secolului al XIX-lea, oficiosul autorităților austriece din Italia de nord. — 497.
- 267 Democrații mic-burghezi Herwegh, Bornstedt și alții, care se aflau în fruntea Asociației democratice germane întemeiate la Paris după revoluția din februarie 1848, făceau agitație pentru crearea unei legiuni de voluntari recrutați din rîndurile emigranților germani. Ei socoteau că printr-o invazie armată în Germania vor declanșa acolo revoluția și vor instaura un regim republican. Marx și Engels s-au opus cu hotărîre acestei întreprinderi aventuroase. După trecerea graniței, legiunea lui Herwegh a fost zdrobită în aprilie 1848 pe teritoriul marelui ducat Baden de trupele statelor germane de sud. — 499.
- 268 „Deutsche Volkszeitung” — cotidian democrat, care a apărut la Mannheim în aprilie 1848 sub conducerea lui Fröbel și Pelz și cu colaborarea lui Struve, Hecker, Herwegh, Ruge și alții. În numărul din 17 aprilie al acestui ziar a apărut o corespondență din Paris în care se subliniază că comuniștii germani dezaproabă acțiunea întreprinsă de Herwegh. — 499.
- 269 Este vorba de *congresul al doilea al democraților*, care s-a ținut la Berlin între 26 și 30 octombrie 1848. La acest congres a fost ales un nou Comitet central al democraților din Germania (D'Ester, Reichenbach, Hexamer). Congresul a discutat principiile constituției și a adoptat „declarația drepturilor omului”. La discutarea problemei sociale, în numele comisiei a luat cuvîntul Beust (vezi adnotarea 1). Compoziția eterogenă a delegaților a dus însă la divergențe în problemele cele mai importante. În loc să adopte măsuri eficiente pentru mobilizarea maselor la lupta împotriva contrarevoluției, congresul s-a lîmitat să elaboreze un șir de rezoluții sterile și contradictorii. — 501.
- 270 Titlul a fost dat de Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. — 509.
- 271 Aluzie la activitatea politică anterioară a lui Brüggemann, care, din cauză că participase la mișcarea opoziționistă a studenților și că intervenise în favoarea libertății presei cu ocazia festivității de la Hambach (1832), fusese condamnat la moarte pentru „înalță trădare”,

- pedeapsa fiindu-i apoi comutată în închisoare pe viață. Brüggemann a fost eliberat în urma amnistiei din 1840. — 510.
- 272 „*Breslauer Zeitung*” — ziar german, fondat la Breslau (Wrocław) în 1820; în deceniul al 5-lea al secolului al XIX-lea avea o orientare burghezo-liberală. — 510.
- 273 *Teiul slav* (Slovanská lipa) — asociație națională cehă, înființată pe la sfârșitul lunii aprilie 1848. La Praga, conducerea asociației se afla în mîinile burghezilor liberali (Safařík, Gauč), care, după insurecția de la Praga, trecuseră în lagărul contrarevoluției, pe cînd în filialele din provincie rolul conducător îl aveau pe atunci mai ales reprezentanții burgheziei radicale cehe. — 511.
- 274 *Schinderhannes* — Hans-jupuitorul, poreclă dată tilharului german Johann Bückler, care a trăit la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. Aici se face aluzie la Windischgrätz. — 511.
- 275 Este vorba de știrile trimise de corespondentul din Viena al „Noii gazete renane”, Telling, publicate în nr. 127 din 27 octombrie 1848. — 513.
- 276 Notele de călătorie ale lui F. Engels „*De la Paris la Berna*” sînt tipărite după manuscrisul rămas neterminat. Această călătorie a lui Engels a fost precedată de următoarele evenimente: la 26 septembrie 1848 a fost declarată starea de asediu la Colonia, cu care ocazie s-a emis un mandat de arestare împotriva unor redactori ai „Noii gazete renane”, printre care și Engels (vezi volumul de față, pag. 569). Engels a emigrat în Belgia, dar poliția din Bruxelles l-a arestat, și la 4 octombrie l-a expulzat din Belgia. La 5 octombrie Engels a sosit la Paris și după o ședere de cîteva zile a pornit pe jos spre Elveția. Trecînd prin Geneva și Lausanne, el a ajuns pe la 9 noiembrie la Berna, unde s-a și stabilit în mod provizoriu. Engels a început să scrie notele sale de călătorie la Geneva, după cum reiese din titlul inițial al manuscrisului „*De la Paris la Geneva*”.
- Notele etnografice și desenele aflate pe paginile cu schița itinerarului anexate la manuscris ne fac să presupunem că Engels a întrerupt redactarea notelor de călătorie în urma rugăminții lui Marx de a scrie articolul „*Lupta din Ungaria*”. — 521.
- 277 „*Chant du départ*” — cîntec revoluționar din perioada revoluției burgeze franceze de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, care s-a bucurat apoi de o mare popularitate în cercurile democratice din Franța
- „*Mourir pour la patrie*” — refrenul unui cîntec patriotic francez, devenit popular în perioada revoluției din februarie 1848. — 524.
- 278 Din opera „*Euryanthe*” de Weber, libretul de scriitoarea Helmina von Chézy; actul I, scena a II-a. — 526.
- 279 La manuscrisul „*De la Paris la Berna*” sînt anexate două file cu cinci schițe ale drumului parcurs, făcute de Engels. Schițele reprezintă itinerarul lui Engels de la Auxerre (Franța) la Le Locle (Elveția).

Pe prima filă se află următoarele indicații (denumirile șterse de Engels sînt trecute între paranteze ascuțite, iar între paranteze pătrate — denumirile din manuscris care nu sînt intru totul exacte):

1. Itinerarul de la Auxerre pînă la Châlon :

„Auxerre — St. Bris — Vermenton — Pont-aux-Alouettes — Lucy-le-Bois — Avallon — <Rouvray> — Saulieu <în direcția Dijon> — Champeau [în manuscris Chanteaux] — Rouvray — în direcția Dijon — Arnay-le-Duc — Château — <un sat lung> — unde m-am dus la poștă — mine de cărbuni — circiumă — o vale frumoasă, vin — idem — Chagny — Châlon”.

2. Itinerarul de la Beaufort la Geneva :

„Beaufort — Orgelet — Aire — Moyrans — Pont-du-Lizon [în manuscris Pt. d'Ison] — St. Claude — La Mure [în manuscris la Meure] — Mijoux — Gex — Ferney — Sacconex — Genève”.

Pe această filă se mai află cîteva desene, printre care și un călăreț în uniformă ungurească și următoarea însemnare :

cehi	croați	sîrbi	polonezi
moravi	iliri	bosnieci	ruteni
slovaci	sloveni	bulgari	

Pe fila a doua sînt următoarele însemnări :

1. Itinerarul de la Auxerre la Geneva :

„Auxerre — St. Bris — Vermenton — Pont-aux-Alouettes — Lucy-le-Bois — Avallon — <Rouvray> — Saulieu — Arnay-le-Duc — un sat lung — Ivry — La Cange — Chagny — Châlon — St. Marcel — Louhans — Beaufort — Orgelet — Aire — Moyrans — doi munți — Pont-du-Lizon [în manuscris Pt. d'Ison] — St. Claude — La Mure [în manuscris La Meure] — Mijoux — Gex — Genève”.

2. Itinerarul de la Moyrans la St. Claude :

„Moyrans — mori — Pont-du-Lizon [în manuscris Pt. d'Ison] — St. Claude”.

3. Itinerarul de la Geneva la Le Locle :

„Genève — Bellerive — Coppet — Nyon — Rolle — Aubonne — Morques — Cossonay — La Sarraz — Orbe — Yverdon — St. Croix — Fleurier — Travers — Le Ponto — Le Locle”. — *Vezi ilustrațiile dintre paginile 534—535.*

- 280 Engels parafrazează aici o strofă din poezia lui Goethe „Kriegserklärung” („Declarație de război”). — 539.
- 281 Apelul „Către toți muncitorii din Germania” a fost redactat de emisarul Liqii comuniștilor venit din Paris la Mainz, Wallau, membru al Organului Central, și de Cluss, membru al Liqii comuniștilor. În drum spre Colonia, Marx și Engels s-au oprit la 8 aprilie 1848 la Mainz, unde au discutat cu comuniștii de acolo planul ulterior de acțiune. — 543.
- 282 Încă înainte de revoluția din martie 1848 exista la Colonia o comunitate a Liqii comuniștilor din care făceau parte D'Ester, Daniels, Bürgers, Anneke, Gottschalk și alții. O mare parte din ei se aflau sub influența „adevăraților socialiști”. La începutul lunii aprilie 1848 comunitatea s-a mărit prin înapoierea la Colonia a unor emigrați membri ai Liqii comuniștilor. După cum reiese din procesul-verbal publicat, curînd după sosirea lui Marx și Engels s-au vădit diver-

- gențe serioase între ei și Gottschalk. Documentul este semnat de Bürgers și Moll în calitate de conducători ai comunității din Colonia; Marx a participat la ședință în calitate de președinte al Organului Central al Ligii comuniștilor. — 545.
- 283 Primul Congres al democraților din Renania a avut loc la Colonia între 13 și 14 august 1848. Marx și Engels au participat la lucrările congresului. Congresul a confirmat componența Comisiei centrale a celor trei asociații democratice din Colonia (vezi adnotarea 284) care urma să funcționeze în calitate de comitet districtual al democraților din Renania. Activitatea acestui comitet, în care rolul de conducere îl avea Marx, s-a extins prin hotărârea congresului nu numai asupra Renaniei, ci și asupra Westfaliei. La congres s-a adoptat o hotărâre cu privire la necesitatea de a desfășura o activitate politică printre muncitorii de fabrică și printre țărani. — 548.
- 284 Comisia centrală compusă din reprezentanții a trei organizații democratice din Colonia — Asociația democrată, Uniunea muncitorilor și Uniunea muncitorilor și a patronilor — a fost înființată la sfârșitul lunii iunie 1848 în legătură cu hotărârea primului Congres al democraților de la Frankfurt pe Main. Această comisie a îndeplinit în mod provizoriu, pînă la convocarea congresului democraților din Renania, funcțiile comitetului districtual. — 548.
- 285 Hotărârea de față a fost luată la 11 august 1848 la adunarea generală a Asociației democratice din Colonia, prezidată de Marx (vezi volumul de față, pag. 550). — 552.
- 286 Comisia celor cincizeci, aleasă de Preparlament în aprilie 1848, era compusă în majoritatea ei din burghezi liberali. În apelul din 6 aprilie „Către poporul german”, acesta era chemat „să colaboreze la măsurile menite să restituie polonezilor patria lor”. — 552.
- 287 Sub numele cavalerului Schnapphahnski, G. Weerth a ridiculizat într-o serie de foiletoane pe cunoscutul prinț reacționar Lichnowski. Foiletoanele „Viața și faptele vestitului cavaler Schnapphahnski” au fost publicate fără semnătură în „Noua gazetă renană” din august pînă în septembrie 1848. — 558.
- 288 În Comitetul de securitate din Colonia, alături de alții, au fost aleși și redactorii „Noii gazete renane”: Marx, Engels, W. Wolff, Dronke și Birgers, precum și conducătorii Uniunii muncitorilor din Colonia, Schapper și Moll. — 560.
- 289 Despre Uniunile cetățenești vezi adnotarea 53. — 561.
- 290 La 11 septembrie 1848 a avut loc o ciocnire între soldații regimentului 27, încartiruit la Colonia, și locuitorii din Colonia, sprijiniți de milițienii democratici din garda civilă. — 562.

Karl Marx și Friedrich Engels
Date din viața și din activitatea lor
(Martie-noiembrie 1848)

1848

- A doua jumătate a lunii martie-inceputul lunii aprilie** Ca urmare a revoluției care începuse în Germania, Organul Central al Ligii comuniștilor, aflat la Paris sub conducerea lui Marx, organizează reîntoarcerea în mod individual în Germania a 300—400 de muncitori germani, în majoritatea lor membri ai Ligii comuniștilor.
- Aprox. 21 martie** Engels sosește de la Bruxelles la Paris, unde participă de îndată la activitatea Organului Central al Ligii comuniștilor, în care fusese ales în lipsă.
- Între 21 și 29 martie** Marx și Engels elaborează platforma politică a Ligii comuniștilor în revoluție — „Revendicările Partidului Comunist în Germania” —, care sub formă de foi volante sînt distribuite împreună cu „Manifestul Partidului Comunist” muncitorilor germani care plecau în Germania.
- Sfîrșitul lunii martie** Marx și Engels se pregătesc să se întoarcă în Germania. În scrisorile lor, ei vorbesc de intenția de a edita un mare cotidian revoluționar.
- Sfîrșitul lunii martie-5 aprilie** Continuînd lupta împotriva planului aventurist al lui Herwegh și Bornstedt, care voiau să importe în Germania republica cu ajutorul unei legiuni germane armate, Marx și Engels aduc la cunoștința prietenilor din Germania și din Franța care este punctul lor de vedere despre acest plan. În scrisoarea către Cabet, Marx și Engels îl roagă să publice în gazeta lui, „Le Populaire de 1841”, declarația Organului Central al Ligii comuniștilor; în această declarație se subliniază că Clubul muncitorilor germani este singura organizație din Paris cu care Liga are legături și că Liga comuniștilor nu are nimic comun cu Asociația democratică germană condusă de Herwegh și Bornstedt. Declarația este semnată de K. Marx, K. Schapper, H. Bauer, F. Engels, J. Moll și W. Wolff.
- Din inițiativa Organului Central, condus de Marx, membrii Ligii comuniștilor înființează la Mainz o Uniune culturală a muncitorilor, în numele căreia se

- adresează către toți muncitorii din Germania cu chemarea să organizeze în toate orașele și satele uniuni ale muncitorilor.
- Aprox. 6 aprilie* Marx și Engels părăsesc Parisul și pleacă în Germania pentru a participa în mod direct la revoluție.
- 8 aprilie* Marx și Engels se opresc în Mainz, unde discută cu membrii Ligii comuniștilor de acolo sarcinile viitoare cu privire la organizarea și unirea uniunilor muncitorești.
- 11 aprilie* Marx și Engels sosesc la Colonia și încep de îndată pregătirile în vederea editării unui mare cotidian politic.
- După 11 aprilie* Ca răspuns la cererea lui Marx, consiliul municipal din Colonia îi acordă dreptul de domiciliere în Colonia.
- Prima jumătate a lunii aprilie* Organul Central al Ligii comuniștilor, condus de Marx, își trimite emisarii (Dronke, W. Wolff, Schapper și alții) în diferite orașe din Germania ca să organizeze noi comunități ale Ligii și uniuni muncitorești legale.
- Aprox. 15 aprilie* Engels pleacă la Barmen, Elberfeld și alte orașe din Renania pentru a plasa acțiunile gazetei și a organiza comunități ale Ligii comuniștilor.
- A doua jumătate a lunii aprilie* Engels lucrează la traducerea „Manifestului Partidului Comunist” în limba engleză.
- Aprox. 24 aprilie* Apare prospectul „Noii gazete renane”.
- Aprilie* La Bruxelles se tipărește textul prelegerilor ținute de Marx în decembrie 1847 despre munca salariată și capital. Tipărirea este întreruptă, pentru că Marx, ocupat cu pregătirile în vederea apariției „Noii gazete renane”, nu putea să-și continue lucrul asupra manuscrisului.
- Aprilie—mai* Marx corespundează cu membrii Ligii comuniștilor aflați în diferite orașe din Germania și Franța (Dronke, Born, Ewerbeck, Schapper și alții) despre situația și activitatea comunităților Ligii, precum și despre plasa-rea acțiunilor gazetei.
- 6 mai* Marx sosește împreună cu Weerth pentru câteva zile la Elberfeld pentru a discuta cu Engels editarea „Noii gazete renane” și despre activitatea Ligii comuniștilor.
- 11 mai* În calitate de președinte al Organului Central al Ligii comuniștilor, Marx participă la ședința comunității din Colonia a Ligii, în care se dezbate chestiunea poziției lui Gottschalk față de Ligă.

- Jumătatea lunii mai** Marx comunică prin Weerth democratului belgian Jottrand, redactorul lui „Débat social”, știrea despre iminenta editare a „Noii gazete renane” și propune stabilirea unor legături regulate între aceste doua ziare.
- 20 mai** Engels se reîntoarce de la Barmen la Colonia și pregătește activ, împreună cu Marx, editarea „Noii gazete renane”.
- După 20 mai** Ca urmare a ascuțirii situației politice din Germania și a activizării forțelor reacționare, Marx și Engels iau hotărârea de a accelera editarea „Noii gazete renane” și de a începe tipărirea ei nu de la 1 iulie, cum se prevăzuse inițial, ci de la 1 iunie.
- Sfârșitul lunii mai** Marx trimite redactorului ziarului democratic italian „L’Alba” din Florența o scrisoare în care îl informează despre iminenta editare a „Noii gazete renane” și-l asigură că redacția gazetei va apăra cauza libertății și independenței naționale a poporului italian. Marx propune un schimb reciproc regulat de ziare și de informații. Scrisoarea lui Marx este publicată în ziarul „L’Alba” din 29 iunie. Ca urmare a comunicărilor făcute de emisarii Liqii comuniștilor din diferite orașe ale Germaniei în ceea ce privește slăbiciunea organizatorică a comunităților Liqii, Marx și Engels consideră că este necesar ca comuniștii să se ralieze la mișcarea democratică și să acționeze pe flancul ei stîng, cu adevărat proletar. Ei intră în Asociația democrată din Colonia și recomandă adeptilor lor ca, alături de activitatea pe care o desfășoară în uniunile muncitorești, să participe activ și la activitatea asociațiilor democratice. Marx și Engels ajung la concluzia că „Noua gazetă renană” trebuie să fie folosită ca principalul instrument de răspîndire a directivelor generale ale Liqii și de propagare a ideilor democrației și socialismului în Germania.
- 1 iunie** Apare primul număr al „Noii gazete renane”, cu subtitlul „Organ al democrației”, care cuprinde comunicatul „Din partea redacției «Noii gazete renane»”, precum și articolele lui F. Engels „Adunarea de la Frankfurt” și „Noile fapte de vitejie ale dinastiei Bourbon”.
- Iunie** Marx este cu totul absorbit de editarea „Noii gazete renane”, de alegerea materialului, de organizarea rețelei de corespondenți și de alte munci legate de apariția gazetei. Din această pricină, majoritatea articolelor de fond le scrie Engels.
- Începutul lunii iunie** După apariția articolului lui Engels „Adunarea de la Frankfurt”, îndreptat împotriva politicii lașe, conciliatoare a Adunării naționale germane, un mare număr

- de acționari burghezi ai „Noii gazete renane” refuză să mai sprijine gazeta.
- 2—3 iunie** Marx scrie două articole despre guvernul Camphausen, care apar în „Noua gazetă renană” din 3 și 4 iunie.
- 5 iunie** În „Noua gazetă renană” apare articolul lui F. Engels despre războiul din Schleswig-Holstein, „Comedia războiului”.
- 6 iunie** Engels scrie articolul „Dezbaterile conciliatoare de la Berlin”, care apare în „Noua gazetă renană” din 7 iunie. Ulterior, într-o serie de articole, Engels trece sistematic în revistă dezbaterile Adunării naționale prusiene și supune unei critici activitatea ei.
- 7 iunie** În articolul de fond „Programul partidului radical-democrat și programul celor de stînga de la Frankfurt”, precum și într-o serie de articole de mai tîrziu, Marx și Engels susțin că sarcina de căpetenie a revoluției burghezo-democratice este realizarea pe cale revoluționară a unității naționale.
- 8 iunie** Engels scrie articolul „Noua împărțire a Poloniei”, publicat în „Noua gazetă renană” la 9 iunie. În articolul acesta, precum și într-o serie de alte articole, Engels sprijină cu înflăcărare mișcarea de eliberare națională a poporului polonez și demonstrează că crearea unei Polonii democratice este o condiție indispensabilă pentru crearea unei Germanii democratice.
- 13—14 iunie** Engels scrie o serie de articole intitulate „Dezbaterile de la Berlin cu privire la revoluție”, care apar în „Noua gazetă renană” între 14 și 17 iunie.
- 17 iunie** Engels scrie articolul „Insurecția de la Praga”, în care și-a găsit expresie simpatia lui Marx și Engels pentru lupta de eliberare națională a poporului ceh. Articolul a apărut în „Noua gazetă renană” din 18 iunie.
- 19 iunie** Sub titlul „Ședința conciliatoare din 17 iunie”, Engels scrie un articol despre asaltul asupra arsenalului de la Berlin; acest articol, în care se subliniază importanța înarmării poporului ca o condiție a victoriei revoluției, a apărut în „Noua gazetă renană” din 20 iunie.
- 20 iunie** Engels scrie articolul „O nouă politică la Poznan”, care a apărut în „Noua gazetă renană” din 21 iunie.
- Aprox. 23 iunie** Comitetul Asociației democrate din Colonia numește pe Marx în comisia reprezentanților organizațiilor democrate din Colonia, convocate în conformitate cu hotărîrea primului congres al democraților din Frank-

furt pe Main pentru a discuta unirea organizațiilor democratice din Renania și Westfalia.

- 23 iunie** În „Noua gazetă renană” apare articolul lui Engels „Prima ispravă a Adunării naționale germane de la Frankfurt”, în care este criticată politica Adunării naționale față de revoluția din Italia.
- 24 iunie** Marx participă la ședința comisiei reprezentanților celor trei organizații democratice din Colonia: Asociația democrată, Uniunea muncitorilor și Uniunea muncitorilor și a patronilor. Comisia adoptă o hotărâre cu privire la necesitatea creării unei Comisii centrale a asociațiilor democratice din Colonia, învestită provizoriu cu funcțiile unui Comitet districtual renan al democraților, avînd sarcina de a menține o legătură zilnică între aceste organizații democratice și a pregăti convocarea la Colonia a primului congres renan al democraților.
- 25 iunie** În „Noua gazetă renană” apare articolul lui Engels despre insurecția de la Praga, „Caracterul democratic al insurecției”.
- 25 iunie—1 iulie** După insurecția din iunie de la Paris, Engels relatează într-o serie de articole desfășurarea primei lupte de clasă a proletariatului parizian. Articolele au apărut în „Noua gazetă renană” între 26 iunie și 2 iulie.
- 28 iunie** Marx scrie articolul „Revoluția din iunie”, publicat în „Noua gazetă renană” la 29 iunie. Din cauză că gazeta a luat cu hotărâre apărarea muncitorilor răsculați de la Paris, cea mai mare parte a acționarilor rămași au refuzat să mai sprijine „Noua gazetă renană”.
- Sfîrșitul lunii iunie—începutul lunii august** În legătură cu dezbaterile în Adunarea națională prusiană a proiectului de lege cu privire la desființarea servituțiilor feudale, Marx și Engels, într-o serie de articole de fond din „Noua gazetă renană” („Memoriul lui Patow cu privire la răscumpărări”, „Proiectul de lege cu privire la desființarea servituțiilor feudale”, „Dezbatere în legătură cu legea actualmente în vigoare cu privire la răscumpărare”), iau apărarea țărănimii și supun unei critici necruțătoare burghezia germană, care și-a trădat aliatul ei firesc, țărănimia, și a împiedicat înfăptuirea uneia dintre cele mai de seamă sarcini ale revoluției germane din 1848—1849: desființarea completă a relațiilor feudale la sate.
- Iulie** Prin intermediul tovarășilor lor de luptă membri ai Ligii comunistilor — J. Moll, care a devenit la 6 iulie președintele Uniunii muncitorilor din Colonia, și K. Schapper —, Marx și Engels exercită o influență din ce în ce mai mare asupra activității Uniunii mun-

citorilor, ducînd o luptă înverșunată împotriva partizanilor tacticii sectare a lui Gottschalk.

- 2 iulie** În articolul „Politica externă a Germaniei”, după ce demască burghezia germană, care continuă politica de asupraire a Hohenzollernilor și Habsburgilor, Engels formulează principiile politicii internaționale a proletariatului. Articolul a apărut în „Noua gazetă renană” din 3 iulie.
- 6 iulie** Marx scrie articolul „Urmărirea judiciară împotriva «Noii gazete renane»”, publicat în gazetă la 7 iulie. Judecătorul de instrucție ia lui Marx un interogatoriu în privința articolului „Arestări”, publicat în „Noua gazetă renană” din 5 iulie. Lui Marx și gîrantului responsabil Korff li se aduce învinuirea de a fi ultragat pe primul-procuror Zweifel și pe jandarmi. După terminarea interogatoriului se face o percheziție la sediul redacției gazetei. Manuscrisul articolului încriminat confiscat la percheziție, scris de o mină necunoscută, și refuzul lui Marx de a divulga numele autorului au servit drept motiv pentru interogarea nu numai a lui Korff, gîrantul responsabil al gazetei, dar și a lui Marx, Engels și Dronke.
- 7 și 9 iulie** Marx scrie două articole despre criza de guvern de la Berlin: „Guvernul faptelor” și „Criza de guvern”, publicate în „Noua gazetă renană” din 9 și 10 iulie.
- 10 iulie** Marx scrie un al doilea articol „Urmărirea judiciară împotriva «Noii gazete renane»”, publicat în gazetă la 11 iulie.
- 14 iulie** La adunarea generală a Asociației democratice din Colonia, Engels critică Adunarea națională de la Berlin. El propune ca D'Ester, unul dintre conducătorii aripii de stînga a Adunării, să fie însărcinat să ia cuvîntul împotriva limitării dreptului de asociere în ceea ce privește pe ofițeri.
- 17—24 iulie** Engels scrie seria de articole „Dezbaterile pe marginea propunerii lui Jacoby”, publicate în „Noua gazetă renană” de la 18 pînă la 25 iulie.
- 21 iulie** Marx participă la adunarea generală a Asociației democratice din Colonia, la care are loc alegerea reprezentanților celor trei organizații democratice din Colonia pentru Comisia centrală. Ca reprezentanți ai Asociației democratice sînt aleși în unanimitate Marx și Schneider II. Weitling expune în fața adunării vederile sale sectariste și confuze în ceea ce privește sarcinile proletariatului în revoluția germană. Riposta lui Marx este amînată pînă la ședința următoare.

- 21—24 iulie Într-o serie de articole de fond din „Noua gazetă renană”, Marx și Engels critică proiectul de lege cu privire la garda civilă.
- 22 iulie Apare în „Noua gazetă renană” articolul lui F. Engels „Armistițiul cu Danemarca”. Marx este din nou interogăat de judecătorul de instrucție în legătură cu articolul „Arestări”.
- 26—30 iulie Marx și Engels critică în coloanele „Noii gazete renane” proiectul de lege cu privire la împrumutul forțat.
- 31 iulie Engels scrie articolul „«Kölnische Zeitung» despre rînduielele din Anglia”, care apare în „Noua gazetă renană” din 1 august.
- 3 august În „Noua gazetă renană” apare articolul de fond „Nota Rusiei”, care demască politica externă reacționară a țarismului rus. Marx primește înștiințarea că administrația provincială refuză să-i acorde cetățenia prusiană, continuînd să-l considere un străin. Engels este citat ca martor în fața judecătorului de instrucție, pentru a i se lua un interogatoriu; judecătorul de instrucție se străduiește să descopere pe autorul articolului „Arestări”.
- 4 august Marx și Engels participă la adunarea generală a Asociației democratice din Colonia, la care s-a continuat discuția în legătură cu cuvîntarea lui Weitling. Marx se opune net tezelor expuse de Weitling, potrivit cărora mișcarea politică trebuie să fie separată de cea socială; el arată legătura strînsă dintre interesele sociale și cele politice și subliniază neînțelegerea, caracteristică pentru Weitling, a sarcinilor democratice ale revoluției germane. Engels aduce la cunoștința adunării că guvernul prusian a refuzat să acorde lui Marx cetățenia și că deci este amenințat să fie expulzat. Împreună cu alți membri ai Comisiei centrale a celor trei organizații democratice din Colonia, Marx se adresează tuturor organizațiilor democratice din Renania cu propunerea de a trimite delegații lor la primul congres al democraților din Renania, convocat pentru 13 august la Colonia. Apelul a fost publicat în „Noua gazetă renană” din 5 august.
- 6 august Marx scrie articolul „Belgia — «stat model»”, publicat în „Noua gazetă renană” din 7 august.
- 7 august —
6 septembrie Engels scrie o serie de articole întitulate „Dezbaterile de la Frankfurt cu privire la Polonia”. Articolele au apărut în „Noua gazetă renană” între 9 august și 7 septembrie.

- 11 august** Sub președinția lui Marx are loc adunarea generală a Asociației democratice din Colonia la care se adoptă un protest adresat Adunării naționale de la Frankfurt împotriva încorporării Poznanului la Confederația germană. La adunare se discută refuzul guvernului prusian de a acorda lui Marx dreptul de cetățenie. Marx dezvăluie adevăratele motive ale măsurilor luate împotriva lui de către guvern. Engels comunică noi fapte cu privire la prigoana polițienească dezlănțuită împotriva conducătorilor mișcării democratice, în special împotriva lui Schapper. Adunarea alege o delegație pe care o însărcinează să ceară autorităților din Colonia anularea măsurilor polițienești împotriva lui Marx și Schapper.
- 13—14 august** Marx și Engels participă la primul congres al democraților din Renania, ținut la Colonia, la care erau reprezentate 17 organizații democratice. Congresul confirmă Comisia centrală a celor trei asociații democratice din Colonia, aleasă anterior, din care făcea parte și Marx, în calitate de comisie districtuală a democraților din Renania. În cuvântarea pe care a ținut-o la congres, Engels subliniază ura maselor populare din Renania față de reacțiunea prusacă. Congresul adoptă o hotărâre cu privire la necesitatea de a desfășura o agitație politică în rândurile muncitorilor din fabrici și ale țăranilor și de a înființa noi asociații la sate, cu care să se întreprină o legătură permanentă.
- 22 august** Marx se adresează ministrului de interne al Prusiei, Kühlwetter, cerînd să se anuleze hotărîrea ilegală a administrației provinciale și să-i fie redată drepturile sale de cetățean prusian.
- 23 august — aprox. 11 septembrie** Marx întreprinde o călătorie la Berlin și la Viena pentru a întări legăturile cu organizațiile democratice și muncitorești de acolo și pentru a-i îndemna pe conducătorii lor la o luptă mai hotărîtă împotriva contra-revoluției din Prusia și din Austria. Marx speră de asemenea să capete mijloace materiale pentru „Noua gazetă renană”.
- 25—26 august** Marx se află la Berlin.
- 26 august** Engels scrie articolele „Kölnische Zeitung» despre Italia” și „Zeitungs-Halle» despre Provincia renană”, care au apărut în „Noua gazetă renană” din 27 august.
- 27 august** Marx sosește la Viena.
- 28 august** Marx participă la ședința Asociației democratice din Viena la care se discută situația din Viena după luptele de stradă din 23 august. În cuvântarea sa, Marx subliniază că esențialul în evenimentele de la Viena nu este schimbarea de guvern, ci, ca și în luptele din iunie

de la Paris, lupta de clasă dintre burghezie și proletariat.

- 28 august—
6 septembrie** În timpul șederii sale la Viena, Marx se întâlnește cu conducătorii organizațiilor democratice și muncitorești. În special el are o convorbire cu Borroș, conducătorul fracțiunii germano-cehe din Reichstagul austriac, despre problema națională din Austria și despre relațiile dintre muncitorii germani și cehi. Marx duce de asemenea tratative în ceea ce privește mijloacele materiale pentru „Noua gazetă renană”.
- 30 august** Marx ține o cuvîntare la ședința primei Uniuni a muncitorilor din Viena despre relațiile sociale din Europa apuseană și despre rolul clasei muncitoare în lupta revoluționară.
- 2 septembrie** Engels scrie articolul „Condamnările la moarte de la Anvers”. Acest articol de apărare a celor 17 condamnați la moarte a apărut în „Noua gazetă renană” din 3 septembrie.
La ședința primei Uniuni a muncitorilor din Viena, Marx ține un amplu referat despre munca salariată și capital.
- 4 septembrie** Engels este din nou citat în fața judecătorului de instrucție, dar de data aceasta nu ca martor, ci ca inculpat în procesul intentat „Noii gazete renane” în legătură cu articolul „Arestări”.
- 7 septembrie** Asociația democratică din Colonia și redacția „Noii gazete renane” convoacă la maneaj o întrunire publică la care participă câteva mii de oameni. Se adoptă o adresă către Adunarea națională de la Frankfurt prin care se cere să fie respins armistițiul încheiat de guvernul prusian cu Danemarca și o altă adresă către Adunarea națională prusiană prin care se protestează împotriva legii antidemocratice cu privire la garda civilă.
- Aprox. 7—10
septembrie** În legătură cu ascuțirea situației politice din Prusia, Marx decide să-și grăbească întoarcerea la Colonia. În trecere se oprește la Berlin, unde continuă tratativele sale cu conducătorii mișcării democratice și asistă la ședința Adunării naționale prusiene; Marx convine cu democrații polonezi asupra obținerii de mijloace pentru „Noua gazetă renană”. Potrivit acestei înțelegeri, la 18 septembrie W. Kościelski îi trimite lui Marx 2.000 de taleri.
- 8 septembrie** Engels scrie articolul „Căderea guvernului faptelor”, care apare în „Noua gazetă renană” din 10 septembrie.
- 8—10 septembrie** În „Noua gazetă renană” apar articolele lui Engels „Armistițiul cu Danemarca” și „Armistițiul danezo-prusian”.

- Aprox. la 10 septembrie* La Colonia se tipăresc ca foaie volantă „Revendicările partidului comunist în Germania”, care sînt imediat difuzate într-un șir de localități din Renania.
- Aprox. 11 septembrie* Marx se întoarce la Colonia.
- 11 septembrie* La ședința comitetului Uniunii muncitorilor din Colonia, Engels prezintă un amplu referat asupra problemei dacă este posibilă organizarea muncii, precum și asupra cauzelor eșecului atelierelor naționale din Franța.
- 11—15 septembrie* În seria de articole „Criza și contrarevoluția”, apărută în „Noua gazetă renană” între 12 și 16 septembrie, Marx formulează teza extrem de importantă potrivit căreia guvernul provizoriu care ia naștere după revoluție nu poate fi decît dictatura revoluționară a poporului, ale cărei sarcini de căpetenie sînt organizarea unei riposte hotărîte date contrarevoluției și desființarea rămășițelor instituțiilor vechi.
- 11—25 septembrie* Marx, Engels și alți membri ai redacției „Noii gazete renane” desfășoară o intensă muncă organizatorică și de lămurire în rîndurile maselor populare în vederea mobilizării lor la lupta împotriva contrarevoluției în plină ofensivă.
- 12 septembrie* Ca răspuns la cererea lui Marx, ministrul de interne al Prusiei, Kühlwetter, îi comunică acestuia că consideră legală hotărîrea autorităților din Colonia, care au refuzat să-i acorde lui Marx cetățenia prusiană.
- 13 septembrie* Redacția „Noii gazete renane”, Uniunea muncitorilor și Asociația democrată din Colonia organizează în Frankenplatz din Colonia o întrunire publică la care participă aproape 6.000 de oameni. La propunerea lui W. Wolff, susținută de Engels, întrunirea alege un Comitet de securitate, alcătuit din 30 de oameni, din care fac parte Marx și Engels. Întrunirea adoptă adresa propusă de Engels către Adunarea națională de la Berlin, prin care se cere deputaților ca, în caz că guvernul va încerca să dizolve Adunarea, ei să nu-și părăsească postul nici chiar sub amenințarea baionetelor.
- 17 septembrie* Engels participă la adunarea populară de la Worringen (în apropiere de Colonia), convocată din inițiativa organizațiilor democratice din Colonia, la care iau parte circa 8.000 de oameni. Engels este ales secretar al adunării. Adunarea se pronunță pentru o republică democrat-socială roșie, declară că recunoaște Comitetul de securitate din Colonia și, la propunerea lui Engels, adoptă adresa către Adunarea națională de la Frank-

furt prin care i se cere ca, în cazul unui conflict între Prusia și Germania, ea să se situeze de partea Germaniei.

Comitetul districtual al democraților din Renania, din care face parte Marx, anunță convocarea pentru ziua de 24 septembrie a celui de-al doilea congres al democraților din Renania și Westfalia.

19—20 septembrie Engels scrie articolele „Ratificarea armistițiului” și „Răscoala de la Frankfurt”, publicate în „Noua gazetă renană” din 20 și 21 septembrie.

20 septembrie În legătură cu ratificarea de către Adunarea de la Frankfurt a armistițiului cu Danemarca, precum și în legătură cu răscoala de la Frankfurt, Comitetul de securitate, Asociația democrată și Uniunea muncitorilor din Colonia convoacă o întrunire publică la Colonia, în sala Eiser, în care se adoptă o moțiune de solidaritate cu răsculații din Frankfurt; deputații Adunării naționale de la Frankfurt care au votat pentru ratificarea armistițiului sînt declarați trădători ai poporului. Engels ține la întrunire o cuvîntare în care înfierează hotărîrea rușinoasă a Adunării de la Frankfurt și totodată dă date cu privire la desfășurarea răscoalei de la Frankfurt.

23 septembrie Moțiunea votată de întrunirea publică de la 20 septembrie este publicată în „Noua gazetă renană”, fiind totodată răspîndită în oraș sub formă de foaie volantă.

25 septembrie Parchetul din Colonia pune sub urmărire judiciară pe Engels, W. Wolff și Bürgers pentru complot împotriva ordinii existente, în legătură cu cuvîntările lor la întrunirile publice de la Colonia. Ministrul de justiție al Reichului dă dispoziții parchetului din Colonia să pună sub urmărire judiciară Comitetul de securitate din care făceau parte Marx și Engels, precum și Asociația democrată, Uniunea muncitorilor și expediția „Noii gazete renane” în legătură cu moțiunea adoptată la întrunirea publică din 20 septembrie 1848 de la Colonia.

25 septembrie, dimineața Marx vine la ședința Congresului al II-lea al democraților din Renania și Westfalia; în urma arestării provocatoare a conducătorilor muncitorimii și ai organizațiilor democratice din Colonia (Schapper, Becker și alții), operate de poliție dis-de-diminează, ședința n-a mai avut loc.

25 septembrie, înainte de amiază Marx vorbește la adunarea Uniunii muncitorilor ținută în sala „Im Kranz” din Altenmarkt și caută să-i convingă pe muncitori să nu se lase provocați de poliție, lămurindu-le că n-a sosit încă momentul potrivit pen-

- tru o insurecție armată și că o acțiune prematură nu va însemna decât un puci care va lipsi clasa muncitoare de puterea de luptă în ajunul zilei hotărâtoare.
- 25 septembrie, ora 3 după-amiază** La ședința comună a Asociației democrate și a Uniunii muncitorilor, care s-a ținut în sala Eiser, Marx și adepții lui avertizează pe cei prezenți să nu întreprindă acțiuni premature.
- 26 septembrie** Se instituie starea de asediu la Colonia. Printr-un ordin al comendurii este interzisă apariția „Noii gazete renane” și a altor ziare democratice.
- După 26 septembrie** Engels este silit să plece din Colonia, fiind în primjdie de a fi arestat. Timp de câteva zile el se ascunde în Barmen, apoi pleacă la Bruxelles.
- 28 septembrie** Printr-o foaie volantă specială, giranții responsabili ai „Noii gazete renane” anunță abonații că gazeta a fost interzisă și își exprimă convingerea că în scurt timp ea va putea să reapară.
- 30 septembrie** Giranții responsabili ai „Noii gazete renane” anunță iminenta ridicare a stării de asediu la Colonia și reapariția ziarului cu începere din 5 octombrie.
- Sfârșitul lunii septembrie — prima jumătate a lunii octombrie** Învingînd mari greutăți de ordin financiar și organizatoric provocate de interzicerea ziarului, Marx luptă cu perseverență pentru reapariția „Noii gazete renane”; el investește toate mijloacele sale disponibile pentru a achita datoriile și a face față cheltuielilor gazetei.
- 1 octombrie** Parchetul din Colonia pune sub urmărire judiciară pe Marx, Engels și alți redactori ai „Noii gazete renane” pentru publicarea în gazetă a foiletoanelor anonime: „Viața și faptele vestitului cavalier Schnapphahnski”, scrise de G. Weerth, și ca redactori prezumtivi ai proiectului moțiunii adoptate la întrunirea publică din 20 septembrie 1848 de la Colonia.
- 3 octombrie** În legătură cu ridicarea stării de asediu la Colonia, girantul responsabil al „Noii gazete renane”, Korff, scoate o ediție specială în care anunță reapariția gazetei și face apel la cititori să se aboneze pentru trimestrul al IV-lea. Procurorul de stat emite un mandat de aducere împotriva lui Engels. Mandatul de aducere este completat cu semnalmentele lui Engels.
- După 3 octombrie** Marx propune lui Freiligrath să facă parte din redacția „Noii gazete renane”. Freiligrath consimte.

- Aprox.*
4 octombrie Impreună cu Dronke, care fugise de asemenea din Colonia, Engels sosește la Bruxelles.
- 4 octombrie** Poliția din Bruxelles arestează pe Engels și pe Dronke, îi trimite la închisoare, apoi îi duce sub escortă pînă la granița franceză, de unde ei se îndreaptă apoi spre Paris.
- 5 octombrie** Engels sosește la Paris însoțit de Dronke.
- Aprox. 10 octombrie* După o ședere de cîteva zile la Paris, Engels pleacă pe jos în Elveția cu intenția de a se reîntoarce, de îndată ce va fi posibil, la Colonia. În drum, Engels stă de vorbă cu țărani francezi, ia cunoștință de condițiile lor de viață și de starea lor de spirit.
- Aprox. 12 octombrie* Uniunea muncitorilor din Colonia trimite o delegație la Marx ca să-l roage să accepte conducerea Uniunii.
- 12 octombrie** Apare nr. 114 al „Noii gazete renane”, primul după ridicarea stării de asediu la Colonia. În înștiințarea semnată de Marx în calitate sa de redactor-șef al gazetei prin care se anunță reparația gazetei se comunică intrarea în redacție a lui Ferdinand Freiligrath. În gazetă apare articolul lui K. Marx „Revoluția de la Viena”.
Marx scrie articolul „Revoluția de la Colonia”, care apare în „Noua gazetă renană” din 13 octombrie.
- 13 octombrie** Marx scrie articolele „Guvernul Pfuel” și „Cuvîntarea lui Thiers despre banca ipotecară generală cu titluri cu curs forțat”, care apar în „Noua gazetă renană” din 14 octombrie.
- A doua jumătate a lunii octombrie—inceputul lunii noiembrie* Atribuind o foarte mare importanță luptei poporului vienez împotriva contrarevoluției feudal-monarhiste, Marx scrie pentru „Noua gazetă renană” o serie de articole despre desfășurarea insurecției de la Viena.
- 16 octombrie** La ședința comitetului Uniunii muncitorilor din Colonia, Marx comunică că acceptă în mod provizoriu postul de președinte al Uniunii. Marx ține la ședință o cuvîntare despre rolul revoluționar al muncitorilor germani, îndeosebi în timpul insurecției de la Viena. La propunerea lui se trimite o adresă de salut Uniunii muncitorilor din Viena.
- 18 octombrie** Marx scrie articolele „Răspunsul dat de regele Prusiei delegației de deputați ai Adunării naționale” și „Răspunsul dat de Frederic-Wilhelm al IV-lea delegației gărzii civile”, care apar în „Noua gazetă renană” din 19 și 20 octombrie.

- 22 octombrie În „Noua gazetă renană” apar articolele lui Marx : „«Réforme» despre insurecția din iunie”, „Mediația anglo-franceză în Italia” și „Un stat constituțional model”.
Adunarea generală a Uniunii muncitorilor din Colonia îl confirmă pe Marx ca președinte al Uniunii. Marx ține în fața adunării o cuvîntare despre sistemul alegerilor indirecte existent în Germania. Adunarea alege pe Beust ca delegat la cel de-al doilea congres al democraților din Berlin, unde acesta prezintă un program la baza căruia stau „Revendicările partidului comunist în Germania”.
- Aprox. 24 octombrie Engels sosește la Geneva.
- Aprox. 26 octombrie În scrisoarea adresată lui Engels la Geneva, Marx îi comunică reapariția „Noii gazete renane” și-l roagă să trimită corespondențe și articole.
- 28 octombrie Marx scrie un articol despre prigoana parchetului din Colonia împotriva redacției gazetei, intitulat : „Procurorul de stat «Hecker» și «Noua gazetă renană»”. Articolul apare în „Noua gazetă renană” din 29 octombrie.
- Sfîrșitul lunii octombrie—începutul lunii noiembrie Engels scrie notele de călătorie „De la Paris la Berna”. Notele au rămas neterminate.
- Începutul lunii noiembrie După o ședere de cîteva zile la Geneva, Engels se îndreaptă spre Lausanne, unde stabilește legătura cu Uniunea muncitorilor din Lausanne.
- 2 noiembrie Marx scrie articolul „Ziarul «Réforme» din Paris despre starea de lucruri din Franța”, precum și articolul „Apelul Congresului democraților către poporul german”, în care critică lipsa de conținut și de consecvență a acestui document. Articolele apar în „Noua gazetă renană” din 3 noiembrie.
- 6 noiembrie Marx scrie articolul „Victoria contrarevoluției la Viena”, care apare în „Noua gazetă renană” din 7 noiembrie.
Marx ia cuvîntul la ședința comitetului Uniunii muncitorilor din Colonia ; el face cunoscut acestuia căderea Vienei, subliniind în cuvîntarea sa că numai din cauza actelor de trădare ale burgheziei trupele austriece au putut să ocupe orașul.

Indice bibliografic, inclusiv lucrările menționate de Marx și Engels

La lucrările citate de Marx și Engels au fost indicate, în măsura în care acest lucru a putut fi stabilit, edițiile presupuse că ar fi fost folosite de ei. În unele cazuri, în special acolo unde izvoarele bibliografice nu sînt precizate, au fost indicate ediții mai noi. Unele izvoare nu au putut fi găsite.

I. Opere și articole ale unor autori cunoscuți și anonimi

- [„*Adresse der Krieger und Wehrmänner des Kreises Hagen vom 19. Juni 1848*”] (Adresa soldaților și ai membrilor gărzii din districtul Hagen din 19 iunie 1848). În : „*Noua gazetă renană*” nr. 25 din 25 iunie 1848, supliment special. — 177.
- „*Allerhöchste Cabinetsordre vom 13. März 1833 betreffend den Ankauf subhastirter grösserer Besitzungen polnischer Gutsbesitzer in der Provinz Posen für Rechnung des Staats und deren Wiederveräußerung an Erwerber deutscher Abkunft*” (Înaltul ordin ministerial din 13 martie 1833 cu privire la achiziționarea de către stat a domeniilor scoase la licitație ale moșierilor polonezi din provincia Poznan și la revinzarea lor unor cumpărători de origine germană). În : „*Stenographischer Bericht über die Verhandlungen der deutschen constituirenden Nationalversammlung zu Frankfurt am Main*” (Procese-verbale stenografice ale dezbaterilor Adunării naționale constituante germane de la Frankfurt pe Main), vol. 1—9, Frankfurt pe Main și Leipzig 1848—1849, vol. 2. — 378.
- „*Allgemeine Gewerbeordnung. Vom 17. Januar 1845*” (Statutele meseriilor și ale industriei. Din 17 ianuarie 1845). În : „*Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten*” (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1845, nr. 5 — 348.
- „*Allgemeines Landrecht für die Preussischen Staaten*” (Codul civil general al statelor prusiene), ediție nouă, partea a doua în 4 volume. Berlin 1817. — 184, 241, 259, 335, 359, 453.
- Aristo, Lodovico* : „*L'Orlando furioso*”, vol. 1, Veneția 1811. — 387.
- „*Aristoteles' Politik*” (Politica lui Aristotel). Editat în limba greacă și germană de Franz Susemihl ; partea 1. În : „*Aristoteles' Werke*” (Operele lui Aristotel), vol. 6, Leipzig 1879. — 273.

- Arndt, Ernst Moritz**: „Des Deutschen Vaterland“ (Patria germanului), poezie. În: „Ernst Moritz Arndts ausgewählte Werke“ (Operele alese ale lui Ernst Moritz Arndt), editate și prevăzute cu o introducere și adnotări de Heinrich Meisner și Robert Geerds, vol. 1—16, Leipzig, vol. 3. — 395—396.
- „*Der Freudenklang*“ (Cintec de bucurie), poezie, op. cit., vol. 3. — 420.
- „*Aufruf an die Deutschen*“ (Chemare către germani), lansată în cartierul general de la Kalisz la 13/25 martie 1813. În: „*Urkunden der Deutschen Erhebung*“ (Documente privitoare la răscoala germanilor). Reproducerea în facsimil a textelor originale a celor mai importante chemări, decrete, manifeste, cîntece și numere de ziar. Editat, ca o completare a tuturor lucrărilor memoriale, de Friedrich Schulze, Leipzig 1913. — 328.
- „*Aufruf des demokratischen Kongresses in Berlin an das deutsche Volk*“ (Apelul congresului democraților din Berlin către poporul german) din 29 octombrie 1848. În: „*Volks-Blätter*“ nr. 44 din 31 octombrie 1848. — 501—504.
- Beaumarchais, [Pierre-Augustin Caron] de**: „*La folle journée, ou le mariage de Figaro*“ (O zi agitată, sau nunta lui Figaro). În: „*Oeuvres complètes*“ (Opere complete), vol. 5, 1785. — 273.
- Becker, Nicolaus**: „*Der deutsche Rhein*“ (Rinul german), poezie. În: „*Gedichte*“ (Poezii) de Nicolaus Becker, Colonia 1841. — 157.
- „*Bekanntmachung*“ (Înștiințare) [cu privire la crearea unui comitet al securității publice la Berlin], Berlin, 1 iunie 1848. În: „*Königlich privilegirte Berlinische Zeitung von Staats- und gelehrten Sachen*“ nr. 127 din 3 iunie 1848. — 40.
- [Benkert, Franz Georg]**: „*Joseph Bonavita Blank's... kurze Lebens-Beschreibung*“ (Scurta biografie a lui Joseph Bonavita Blank), Würzburg 1819. — 353.
- „*Die Bibel oder die ganze Heilige Schrift des alten und neuen Testaments*“ (Biblia sau toată Sfînta scriptură, cuprinzînd Vechiul și Noul testament), în traducerea germană de Martin Luther. — 532.
- Ieșirea 3, 5. — 312.
- Psaltirea 42, 2. — 265.
- Ev. lui Matei 6, 20; 7, 7; 13, 12; 26, 41. — 298, 300, 345, 420, 476.
- Ev. lui Marcu 14, 30. — 113.
- Ev. lui Luca 10, 2. — 385.
- Blanc, Louis**: „*Histoire de dix ans. 1830—1840*“ (Istoria a zece ani. 1830—1840), vol. 1—5, Paris 1841—1844. — 320.
- „*Histoire de la révolution française*“ (Istoria revoluției franceze), vol. 1—2, Paris 1847. — 320.
- [Brodowski, Kraszewski, Potworowski]**: „*Zur Beurtheilung der polnischen Frage im Grossherzogthum Posen im Jahre 1848*“ (Pentru cunoașterea problemei poloneze în marele ducat Poznan în 1848), Berlin 1848. — 212, 354, 363.

- Bürger, Gottfried August* : „Lenore”. În : „G. A. Bürger's Werke” (Operele lui G. A. Bürger), editate de Eduard Grisebach, ediție completată și îmbunătățită, 1894. — 39.
- Calderón [de la Barca, Pedro]* : „La vida es sueño” [Viața e un vis]. În : „Klassische Bühnendichtungen der Spanier” (Dramaturgia clasică a spaniolilor), editată și explicată de Max Krenkel, vol. 1, Calderón, Leipzig 1881. — 113.
- Cervantes Saavedra, Miguel de* : „Gespräch zwischen Cipion und Berganza, den Hundén des Auferstehungshospitals” (Dialog între Cipion și Berganza, ciini de la spitalul „Învierea”). În : „Die beispielhaften Novellen” (Nuvele instructive), vol. 1—2, Wiesbaden, vol. 2. — 300, 304.
- „Vida y Hechos del ingenioso Hidalgo Don Quixote de la Mancha” (Viața și faptele iscusitului hidalgo Don Quijote de la Mancha), En Haia 1744. — 382, 388, 408, 467, 478.
- „Code civil” — vezi „Code Napoléon”.
- „Code Napoléon”, Paris și Leipzig 1808. — 104, 195, 259, 312, 335, 531, 532.
- „Code pénal” — vezi „Codul penal”.
- „Compte rendu des séances de l'Assemblée nationale” (Procesele-verbale ale ședințelor Adunării naționale), vol. 1—10, Paris 1849—1850, vol. 2 și 4. — 138—140, 143, 150, 151—152, 159—160, 165, 174—175, 339—342, 460—461, 478—482, 536—537.
- Cooper, [James Fenimore]* : „The last of the Mohicans” (Ultimul mohican). În : „The Works of Cooper” (Cooper, Opere), vol. 1—4, Zwickau 1827, vol. 3. — 410.
- [Davenant, Charles]* : „An Essay upon the Probable Methods of making a People Gainers in the Ballance of Trade” [Eseu asupra metodelor care asigură cu destulă probabilitate poporului o balanță comercială favorabilă], ediția a 2-a, Londra 1700. — 487.
- „Declaration wegen Einziehung und künftiger Verwaltung der geistlichen Güter ingleichen der Starosteien und anderer königl. Güter in Südproussen und der von der ehemaligen Republik Polen neuerlich acquirirten Provinzen” (Declarația cu privire la confiscarea și viitoarea administrare a moșiilor bisericesti, ca și a starostiilor și a altor domenii regale din Prusia de sud și a provinciilor din fosta republică Polonia, recent dobândite). Berlin, 28 iulie 1796. În : „Materialien zur Geschichte polnischer Landestheile unter preussischer Verwaltung” (Materiale privitoare la istoria diferitelor teritorii poloneze ajunse sub stăpînirea prusiană), caietul 1, Leipzig 1861. — 366—367.
- Dombasle, C.J.A. Mathieu de* : „Annales agricoles de Roville, ou mélanges d'agriculture, d'économie rurale et de législation agricole” [Analele agricole din Roville, sau miscelaneu de materiale din domeniul agriculturii, al economiei rurale și al legislației agricole], Paris 1824—1837. — 480—481.
- [Dronke, Ernst]* : „Die preussische Pacificirung und Reorganisation Posen's” (Pacificarea și reorganizarea prusiană a Poznanului). În : „Noua gazetă renană” nr. 38, 39, 40, 43, 45 din iulie 1848. — 212.

- „*Edikt* den erleichterten Besitz und den freien Gebrauch des Grund-Eigenthums, so wie die persönlichen Verhältnisse der Land-Bewohner betreffend. Vom 9ten Oktober 1807“ (Edict cu privire la facilitarea proprietății și la libera folosință a proprietății funciare, ca și la relațiile personale ale populației de la sate. Dat la 9 octombrie 1807). În: „Sammlung der für die Königlichen Preussischen Staaten erschienenen Gesetze und Verordnungen von 1806 bis zum 27sten Oktober 1810“ (Colecție de legi și decrete apărute de la 1806 pînă la 27 octombrie 1810 în statele regatului prusian), Berlin 1822. — 120, 343 — 344.
- „*Edikt* die Regulirung der gutherrlichen und bauerlichen Verhältnisse betreffend. Vom 14ten September 1811“ (Edict cu privire la reglementarea relațiilor dintre moșieri și țărani. Dat la 14 septembrie 1811). În: „Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten“ (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1811, nr. 21. — 344.
- „*Edikt* über die Einführung einer allgemeinen Gewerbe-Steuer. Vom 28sten Oktober 1810“ (Edict cu privire la introducerea unui impozit general pe meserii și industrii. Dat la 28 octombrie 1810). În: „Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten“ (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1810, nr. 4. — 348.
- „*Edikt* wegen der Mühlen-Gerechtigkeit, und Aufhebung des Mühlen-Zwangs, des Bier- und Branntwein-Zwangs in der ganzen Monarchie. Vom 28sten Oktober 1810“ (Edict cu privire la legislația privitoare la mori și la desființarea în toată monarhia a dreptului de exclusivitate acordat morilor, fabricilor de bere și de spirt prin care locuitorii erau obligați să macine la anumite mori și să se aprovizioneze cu bere și spirt de la anumite fabrici), 1810, nr. 4. — 348.
- „*Entschädigungsgesetz* zur allgemeinen Gewerbeordnung. Vom 17. Januar 1845“ (Legea cu privire la despăgubirile acordate potrivit regulamentului general al meseriilor și al industriei. Emisă la 17 ianuarie 1845). În: „Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten“ (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1845, nr. 5. — 348.
- „*Entwurf des Strafgesetzbuches* für die Preussischen Staaten, nebst dem Entwurf des Gesetzes über die Einführung des Strafgesetzbuches und dem Entwurf des Gesetzes über die Kompetenz und das Verfahren in dem Bezirke des Appellationsgerichtshofes zu Köln“ (Proiectul Codului penal al statelor prusiene, însoțit de proiectul de lege cu privire la introducerea Codului penal, de proiectul de lege cu privire la competența și procedura Curții de apel din Colonia), Berlin 1847. — 334—336.
- „*Entwurf eines Gesetzes* betreffend die Ausschreibung einer Zwangs-Anleihe“ (Proiect de lege cu privire la lansarea unui împrumut forțat) din 10 iulie 1848. În: „Stenographische Berichte über die Verhandlungen der zur Vereinbarung der preussischen Staats-Verfassung berufenen Versammlung“ (Procesele-verbale stenografice ale dezbaterilor din adunarea convocată pentru a se ajunge la o înțelegere în ceea ce privește Constituția Prusiei). Supliment la „Preussischer Staats-Anzeiger“, vol. 1, Berlin 1848. — 295—304.
- „*Entwurf eines Gesetzes* über die Errichtung der Bürgerwehr“ (Proiect de lege cu privire la înființarea Gărzii civile) din 6 iulie 1848. În: „Stenographische Berichte über die Verhandlungen der zur Verein-

- barung der preussischen Staats-Verfassung berufenen Versammlung" (Procese-verbale stenografice ale dezbaterilor din adunarea convocată pentru a se ajunge la o înțelegere în ceea ce privește Constituția Prusiei). Supliment la „Preussischer Staats-Anzeiger“, vol. 1, Berlin 1848. — 214—243, 263—274.
- „*Entwurf eines Gesetzes wegen unentgeltlicher Aufhebung verschiedener Lasten und Abgaben*“ (Proiect de lege cu privire la desființarea fără despăgubire a unor servituți și dări) din 10 iulie 1848. În : „Stenographische Berichte über die Verhandlungen der zur Vereinbarung der preussischen Staats-Verfassung berufenen Versammlung“ (Procese-verbale stenografice ale dezbaterilor din adunarea convocată pentru a se ajunge la o înțelegere în ceea ce privește Constituția Prusiei). Supliment la „Preussischer Staats-Anzeiger“, vol. 1, Berlin 1848. — 312—317.
- „*Entwurf eines interimistischen Pressgesetzes*“ (Proiectul unei legi provizorii a presei). În : „Kölnische Zeitung“ nr. 201 din 19 iulie 1848. Primul supliment. — 259—262.
- „*Entwurf eines Verfassungs-Gesetzes für den preussischen Staat*“ (Proiect de lege cu privire la Constituția statului prusian) din 20 mai 1848. În : „Stenographische Berichte über die Verhandlungen der zur Vereinbarung der preussischen Staats-Verfassung berufenen Versammlung“ (Procese-verbale stenografice ale dezbaterilor din adunarea convocată pentru a se ajunge la o înțelegere în ceea ce privește Constituția Prusiei). Supliment la „Preussischer Staats-Anzeiger“, vol. 1, Berlin 1848. — 69, 89—90, 97—101, 261—262.
- „*Der Erste Vereinigte Landtag in Berlin 1847*“ (Prima Dietă unită întrunită la Berlin în 1847), publicată sub supravegherea directorului biroului central al Ministerului de Interne și a biroului Dietei unite, Kanzlei-Rath, Eduard Bleich, partea I, Berlin 1847. — 116, 485.
- Flottwell, [Eduard Heinrich von]*: „Denkschrift des Oberpräsidenten Herrn Flottwell, über die Verwaltung des Gros-Herzogthum Posen, vom Dezember 1830 bis zum Beginn des Jahres 1841“ (Memoriul d-lui Oberpräsident Flottwell cu privire la administrarea marelui ducat Pozań din decembrie 1830 până la începutul anului 1841), Strassburg [1841]. — 377—378, 391.
- Freiligrath, Ferdinand*: „Die Rose“ (Trandafirul). În : „Zwischen den Garben“ (Printre snopi), o culegere de poezii mai vechi ale lui Ferdinand Freiligrath, Stuttgart și Tübingen 1849. — 417.
- „Trotz alledem!“ (Cu toate acestea). În : „Neuere politische und soziale Gedichte“ (Poezii sociale și politice recente) de Ferdinand Freiligrath, caietul 1, Colonia 1849. — 296, 337.
- Frederic-Wilhelm al IV-lea* [„Ansprache an die Deputation der Frankfurter Nationalversammlung beim Kölner Dombauefest“] (Alocuțiune adresată delegației de deputați ai Adunării naționale de la Frankfurt cu ocazia festivității punerii pietrei de temelie a Catedralei din Colonia) ținută la 14 august 1848. În : „Kölnische Zeitung“ nr. 229 din 16 august 1848. — 485.
- [„Antwort an die Deputation der Bürgerwehr“] (Răspunsul dat delegației gărzii civile) la 15 octombrie 1848. În : „Berliner Zeitungs-Halle“ nr. 241 din 18 octombrie 1848. — 486—487.

- „Antwort an die Deputation der Berliner Nationalversammlung“ (Răspunsul dat delegației de deputați ai Adunării naționale de la Berlin) la 15 octombrie 1848. În: „Berliner Zeitungs-Halle“ nr. 241 din 18 octombrie 1848. — 485.
- [„Antwort auf das Entlassungsgesuch der Minister“] (Răspuns la cererea de demisie a miniștrilor), Sanssouci, 10 septembrie 1848. În: „Noua gazetă renană“ nr. 102 din 14 septembrie 1848. — 451, 456.
- Fuad, Mehemed*: „Manifest an die Bojaren und an Euch Einwohner der Walachei aller Classen“ (Manifest adresat boierilor și vouă, locuitorii de toate clasele din Valahia), București, 13/25 septembrie 1848. În: „Kölnische-Zeitung“ nr. 282 din 17 octombrie 1848. — 484, 495.
- „Gesetz, betreffend den Schutz der constituirenden Reichsversammlung und der Beamten der Centralgewalt“ (Lege cu privire la inviolabilitatea Adunării constituante pe întreaga Germanie și a slujbașilor puterii centrale) din 9 octombrie 1848. În: „Stenographischer Bericht über die Verhandlungen der deutschen constituirenden Nationalversammlung zu Frankfurt am Main“ (Procesele-verbale stenografice ale dezbaterilor din Adunarea națională constituantă germană de la Frankfurt pe Main), vol. 1—9, Frankfurt pe Main și Leipzig 1848—1849, vol. 4. (Vezi și adn. 261). — 483—484.
- „Gesetz über die Erwerbung und den Verlust der Eigenschaft als Preussischer Unterthan, so wie über den Eintritt in fremde Staatsdienste. Vom 31. Dezember 1842“ (Legea cu privire la dobândirea și la pierderea supușeniei prusiene, precum și la intrarea în serviciul unor state străine, din 31 decembrie 1842). În: „Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten“ (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1843, nr. 2. — 428—431.
- [„Gesetz über die Zusammenscharungen“] (Legea cu privire la interzicerea întrunirilor sub cerul liber), Paris, 5 iunie 1848. În: „Noua gazetă renană“ nr. 10 din 10 iunie 1848. — 126, 174.
- „Gesetzbuch über Strafen“ (Codul penal). Tradus din limba franceză după ediția oficială de Wilhelm Blanchard. Ediția a doua îmbunătățită, Colonia, 1812. — 184, 221—224, 259—260, 425, 496—497.
- Goethe, Johann Wolfgang von*: „Faust“. Tragedie. În: „Goethe, Opere“, vol. 1—20, Stuttgart și Tübingen 1815—1819, vol. 9. — 28, 116, 334, 386, 405, 495.
- „Kriegserklärung“ (Declarație de război), poezie, op. cit., vol. 1. — 539.
- „Prometheus“ (Prometeu), poezie, op. cit., vol. 2. — 424, 523.
- „Reineke Fuchs“, op. cit., vol. 11. — 64.
- „Il Governo provvisorio alla Nazione Germanica“ (Guvernul provizoriu către națiunea germană), Milano, 6 aprilie 1848. În: „Raccolta dei decreti, avvisi, proclami, bulletini ec. ec. emanti dal Governo provvisorio, dai diversi comitati e da altri dal giorno 18 Marzo in avanti“ (Culegere de decrete, comunicate, proclamații, buletine etc. etc. emise de guvernul provizoriu, de diferite comitete și de alții începând de la 18 martie 1848), Milano. — 173.

- Griesheim, [Karl Gustav von]*: „Bekanntmachung” (Comunicat) al Ministerului de Război cu privire la asaltul asupra Arsenalului, Berlin, 15 iunie 1848. În: „Noua gazetă renană” nr. 19 din 19 iunie 1848. — 98.
- „*Grundrechte des deutschen Volkes*” (Drepturile fundamentale ale poporului german). În: „Stenographischer Bericht über die Verhandlungen der deutschen constituirenden Nationalversammlung zu Frankfurt am Main” (Procesele-verbale stenografice ale dezbaterilor din Adunarea națională constituantă germană de la Frankfurt pe Main), vol. 1—9, Frankfurt pe Main și Leipzig 1848—1849, vol. 1—2. — 258, 262, 310, 393, 411, 464.
- Harries, Heinrich*: „Lied für den dänischen Unterthan, an seines Königs Geburtstag zu singen” (Cîntec pe care cetățeanul danez să-l cînte de ziua regelui său). În: „Gedichte” (Poezii) de Heinrich Harries, partea a doua, Altona 1804. — 77.
- Hecker, Friedrich*: „Ein Wort an das deutsche Volk” (Cuvînt către poporul german). În: „Noua gazetă renană” nr. 116 din 14 octombrie 1848. — 495—500.
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich*: „Phänomenologie des Geistes” (Fenomenologia spiritului), editată de Johann Schulze. În: „Georg Wilhelm Friedrich Hegel's Werke”, ediție completă scoasă de un grup de prieteni ai celui dispărut, vol. 2, Berlin 1832. — 159.
- Heine, Heinrich*: „Anno 1829”, romanță. În: „Heinrich Heine's sämtliche Werke”, vol. 1—18, Hamburg 1868, vol. 16. — 251, 475.
- „An [Georg Herwegh]. Bei seiner Ausweisung aus Preussen” (Pentru Georg Herwegh. La expulzarea lui din Prusia), din versurile timpului, op. cit., vol. 17. — 257.
- „Berg-Idylle” (Idilă pe munte), poezie din „Călătorie în Harz”, op. cit., vol. 15. — 270.
- „Deutschland. Ein Wintermärchen” (Germania. O poveste de iarnă), op. cit., vol. 17. — 29, 32, 34, 44, 109, 178, 197, 312, 395, 417, 440, 460, 490.
- „Du hast Diamanten und Perlen” (Tu ai diamante și perle), poezie, op. cit., vol. 15. — 301, 484.
- „Einleitung zu «Kahldorf über den Adel, in Briefen an den Grafen M. von Moltke»” (Introducere la „Kahldorf despre nobilime, în scrisori către contele M. von Moltke”, op. cit., vol. 14. — 463.
- „Ritter Olaf” (Cavalerul Olaf), romanță, op. cit., vol. 16. — 113.
- „Der Tambourmajor” (Tambur-majorul), din versurile timpului, op. cit., vol. 17. — 236.
- „Tannhäuser”, op. cit., vol. 16. — 198, 471.
- „Zur Beruhigung” (Pentru liniștire), din versurile timpului, op. cit., vol. 17. — 218, 248, 326.
- „*Homers Ilias*” (Iliada lui Homer) de Johann Heinrich Voss, cîntul 1—12, Altona 1793. — 62.

- Jansen, [Johann, Joseph]*: [„Aufruf an die Mitglieder des Arbeiter-Vereins und Bürger von Köln“] (Apel către membrii Uniunii muncitorilor și către bürgerii din Colonia), Colonia, 3 iulie 1848. Afiș. În : „Noua gazetă renană“ nr. 35 din 5 iulie 1848. — 185.
- Jordan, Wilhelm*: „Glocke und Kanone“ (Clopotul și tunul), poezie. În : „Schaum“ (Spumă). Versuri de Wilhelm Jordan, Leipzig 1846. — 381, 386.
- „Der Schiffer und der Gott“ (Corăbierul și dumnezeu), poezie, op. cit. — 381.
- „Litthauische Volkslieder und Sagen“ (Cîntece populare și legende lituaniene), Berlin 1844. — 381.
- „*Kabinettsorder vom 28sten Oktober 1807, betreffend die Aufhebung der Erb-Unterthänigkeit auf sämmtlichen Preussischen Domainen*“ (Decretul din 28 octombrie 1807 cu privire la desființarea dependenței feudale ereditare pe toate domeniile prusiene). În : „Sammlung der für die Königlichen Preussischen Staaten erschienenen Gesetze und Verordnungen von 1806 bis zum 27sten Oktober 1810“ (Culegere de legi și dispoziții pentru statele regatului prusian emise din 1806 pînă la 27 octombrie 1810), Berlin 1822. — 343.
- „*Kartel-Konvention (acord) semnat de împuterniciții maiestății sale regelui Prusiei și ai maiestăților lor țarul Rusiei și regele Poloniei... ale cărui instrumente de ratificare au fost schimbate la 3 iulie 1844*“. În : „Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten“ (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1844, nr. 22. — 47—48.
- „*Königliche Ordre an das Staats-Ministerium, betreffend die nationale Reorganisation des Grossherzogthums Posen*“ (Ordonanță regală cu privire la reorganizarea națională a marelui ducat Poznan) din 26 aprilie 1848. În : „Reden, Proklamationen, Botschaften, Erlasse und Ordres Sr. Majestät des Königs Friedrich Wilhelm IV“ (Cuvîntări, proclamații, mesaje, decrete ale maiestății sale regelui Frederic-Wilhelm al IV-lea) din... 6 martie 1848 pînă la... 31 mai 1851, Berlin 1851. — 364.
- [„*Kösliner Adresse*“] (Adresa celor de la Köslin) din 23 mai 1848. În : „Noua gazetă renană“ nr. 14 din 14 iunie 1848. — 188.
- Lelewel, Joachim*: „Histoire de Pologne“ (Istoria Poloniei). Scoasă sub îngrijirea polonezilor, 2 volume, Paris 1844. — 374.
- Lelewel, Joachim*: „Geschichte Polens“ (Istoria Poloniei). A 2-a ediție germană completată și mărită. Cu o introducere de J. P. Jordan cuprinzînd istoricul ultimelor evenimente din Polonia și o tablă de materie în ordine cronologică, Leipzig 1847. — 382.
- Leo, Heinrich*: „Lehrbuch der Universalgeschichte“ (Manual de istorie universală) pentru uzul școlilor superioare, vol. 1—4, Halle 1835—1840. — 383, 384.
- [„*Manifest der Linken in der Frankfurter Nationalversammlung*“] (Manifestul stîngii din Adunarea națională de la Frankfurt). În : „Noua gazetă renană“ nr. 7 din 7 iunie 1848. — 42—46.
- [*Marx, Karl* și *Friedrich Engels*]: „*Manifestu] Partidului Comunist*“, Londra 1848. — 3.

- [*Mieroslawski, Louis*]: „Débat entre la révolution et la contrerévolution en Pologne” (Lupta dintre revoluție și contrarevoluție în Polonia), Leipzig 1848. — 375.
- Montesquieu, [Charles de]*: „Der Geist der Gesetze” (Spiritul legilor). Nouă ediție germană, corectată și prevăzută cu adnotări de A. Ellis-sen, vol. 1—12, Leipzig 1843. — 216, 219, 293, 451.
- „*Motivirtes Manifest der radikal-demokratischen Partei in der konstituierenden Nationalversammlung zu Frankfurt am Main*” (Manifestul partidului radical-democrat citit în Adunarea națională constituantă de la Frankfurt pe Main). În: „Noua gazetă renană” nr. 6 din 6 iunie 1848. — 42—46.
- Mozart, Wolfgang Amadeus*: „Die Hochzeit des Figaro” (Nunta lui Figaro), operă comică în 4 acte de Lorenzo da Ponte. Traducerea germană a fost în parte revăzută, în parte prelucrată de Hermann Levi. Partitură completă pentru pian cu text, Leipzig 1899. — 411.
- „*Patent die ständischen Einrichtungen betreffend*” (Rescriptele în legătură cu instituirea unei reprezentanțe pe baza stărilor sociale) din 3 februarie 1847. În: „Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten” (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1847, nr. 4. — 331.
- Patow, [Erasmus Robert von]*: „Promemoria, betreffend die Massregeln der Gesetzgebung, durch welche die zeitgemässe Reform der gutschund grundherrlichen Verhältnisse und die Beseitigung der noch vorhandenen Hemmungen der Landeskultur bezweckt wird” (Promemoria privind prevederile legilor prin care se tinde la reforma oportună a relațiilor funciare și la înlăturarea stăvilor care împiedică dezvoltarea agriculturii). Berlin, 20 iunie 1848. În: „Stenographische Berichte über die Verhandlungen der zur Vereinbarung der preussischen Staats-Verfassung berufenen Versammlung” (Procesele-verbale stenografice ale dezbaterilor din adunarea convocată pentru a se ajunge la o înțelegere în ceea ce privește Constituția Prusiei). Supliment la „Preussischer Staats-Anzeiger”, vol. 1, Berlin 1848. — 119—120, 314.
- [*Pinto, Isaac*]: „Traité de la circulation et du crédit” (Tratat despre circulație și credit), Amsterdam 1771. — 296.
- [„*Polnische Konstitution vom 3. Mai 1791*”] (Constituția Poloniei din 3 mai 1791). În: [Potocki] „Vom Entstehen und Untergange der Polnischen Konstitution vom 3ten May 1791” (Despre apariția și dispariția Constituției Poloniei din 3 mai 1791), vol. 1—2, 1793, vol. 1. — 370, 374, 398.
- [„*Programm des Arbeiterkongresses in Berlin*”] (Programul Congresului muncitorilor de la Berlin). În: „Noua gazetă renană” nr. 31 din 1 iulie 1848. — 288.
- „*Protest mehrerer Vorstands-Mitglieder des Kölner Bürger-Vereins*” (Protestul unor membri din conducerea Uniunii cetățenești din Colonia), [împotriva creării unui comitet de securitate] din 13 septembrie 1848. Foaie volantă, tipărită la M. Du Mont-Schauberg la Colonia. — 562.

- Raimund, Ferdinand*: „Das Mädchen aus der Feenwelt oder der Bauer als Millionär“ (Fata din lumea zinelor, sau țăranul milionar). În: „Ferdinand Raimunds dramatische Werke in 3 Bänden“ (Ferdinand Raimund, teatru în 3 volume) editate de Leopold Rosner, Berlin-Leipzig, 1903, vol. 1. — 108, 109.
- Rotteck, Karl von*: „Allgemeine Geschichte vom Anfang der historischen Kenntnis bis auf unsere Zeit“ (Istoria universală de la începutul cunoașterii istorice pînă în timpurile noastre). Pentru prieteni ai istoriei care gîndesc, prelucrată de Karl von Rotteck. Ediția a 10-a, vol. 1—9, Freiburg în Breisgau 1834. — 27, 79.
- Ruge, Arnold*: „Wahl-Manifest der radicalen Reformpartei für Deutschland“ (Manifestul electoral al partidului reformiștilor radicali din Germania). În: „Die Reform“ (Reforma) nr. 16 din 16 aprilie 1848. — 404, 406.
- Sand, George*: „Sämtliche Werke“ (Opere complete). Ediție nouă. În limba germană de Wilhelm Jordan, vol. 1 și 2, Leipzig 1847. — 381.
- Schiller, Friedrich von*: „An die Freude“ (Către bucurie). În: „Friedrich von Schillers sämtliche Werke“ (Operele complete ale lui Friedrich von Schiller), vol. 1—12, Stuttgart și Tübingen 1812—1815, vol. 3. — 376.
- Seboldt*: „Warnung“ (Avertisment), Trier, 16 iunie 1848. În: „Trier'sche Zeitung“ nr. 169 din 17 iunie 1848. — 95.
- Shakespeare, [William]*: „Julius Căsar“ (Iuliu Cezar). În: „Shakespeare's dramatische Werke“ (Shakespeare, Teatru), traducere de August Wilhelm von Schlegel, completeată și explicată de Ludwig Tieck. Vol. 1—9, Berlin 1825—1833, vol. 5. — 26, 157.
- „König Heinrich der Vierte“ (Henric al IV-lea), op. cit., vol. 1. — 477.
- „König Richard der Dritte“ (Richard al III-lea), op. cit., vol. 3. — 29.
- „Die Staatsverfassung von Belgien“ (Constituția Belgiei). În: „Die Verfassungen der Vereinigten Staaten von Nord-Amerika, des Staates New-York, des Königreichs Norwegen und des Königreichs Belgien“ (Constituția Statelor Unite ale Americii de Nord, a statului New York, a regatului Norvegiei și a regatului Belgiei), Berlin 1848. — 217, 349.
- Sterne, Laurence*: „The Life and Opinions of Tristram Shandy, Gentleman“ (Viața și părerile lui Tristram Shandy, gentlemanul). În: „The Works of Laurence Sterne in ten Volumes complete“ (Operele complete ale lui Laurence Sterne în zece volume), Londra 1793, vol. 1. — 27.
- Stupp, [Heinrich Joseph]*: „Amendements zu dem Gesetz wegen Unverletzlichkeit der Abgeordneten“ (Amendamente la legea cu privire la inviolabilitatea deputaților) nr. 23. În: „Vorlagen an die Nationalversammlung 1848“ (Proiectele de legi prezentate adunării naționale în 1848) nr. 1—112. — 102—105.
- Temme, [Jodocus, Donatus Hubertus]*: „Bekanntmachung“ (Comunicat) [al procurorului de stat de pe lângă Tribunalul corecțional cu privire la asaltul asupra Arsenalului], Berlin, 15 iulie 1848. În: „Noua gazetă renană“ nr. 19 din 19 iunie 1848. — 98.

- Thiers, Adolphe* : „De la propriété” (Despre proprietate), Paris 1848. — 478.
- „*Verfassungs-Urkunde für das Königreich Württemberg*” (Constituția regatului Württemberg), Stuttgart 1843. — 258.
- „*Verhandlungen des Deutschen Parlaments*” (Dezbaterile din parlamentul german). Ediție oficială. Cu o introducere despre istoricul apariției reprezentanței întregului popor german. Anul 1—2, Frankfurt pe Main 1848. — 16, 330, 429.
- „*Verordnung über die Bildung des Vereinigten Landtages. Vom 3 Februar 1847*” (Decretul cu privire la înființarea Dietei unite din 3 februarie 1847). În : „*Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten*” (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1847, nr. 4. — 331.
- „*Verordnung über die Bildung eines Ausschusses der Stände des Königreichs Preussen, Vom 21. Juni 1842*” (Decret cu privire la înființarea unei comisii a stărilor sociale din regatul prusian din 21 iunie 1842). În : „*Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten*” (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1842, nr. 20. — 331.
- „*Verordnung über die periodische Zusammenberufung des Vereinigten ständischen Ausschusses und dessen Befugnisse. Vom 3. Februar 1847*” (Decret cu privire la convocarea periodică a comisiei stărilor sociale și la atribuțiile ei. Din 3 februarie 1847). În : „*Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten*” (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1847, nr. 4. — 331.
- „*Verordnung über die zu bildende Repräsentation des Volks. Vom 22sten Mai 1815*” (Decret cu privire la înființarea unei reprezentanțe a poporului. Din 22 mai 1815). În : „*Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten*” (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1815, nr. 9. — 19.
- „*Verordnung wegen der künftigen Behandlung des gesammten Staatsschulden-Wesens. Vom 17ten Januar 1820*” (Decret cu privire la viitoarea organizare a întregului sistem al datoriei publice. Din 17 ianuarie 1820). În : „*Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten*” (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1820, nr. 2. — 49.
- [*Virgilius, Publius Maro*] : „*Publii Virgilii Maronis Aeneis*” cu comentarii... de Carl Thiel, vol. 1—2, Berlin 1834—1838. — 62.
- „*Waffenstillstandsvertrag zwischen Preussen und Dänemark*” (Armistițiul dintre Prusia și Danemarca, Malmö, 26 august 1848). În : „*Stenographischer Bericht über die Verhandlungen der deutschen constituirenden Nationalversammlung zu Frankfurt am Main*” (Procesele-verbale stenografice ale dezbaterilor din Adunarea națională constituantă germană de la Frankfurt pe Main), vol. 1—9, Frankfurt pe Main și Leipzig 1848—1849, vol. 3. — 432—436, 440—445, 459.
- „*Wahlgesetz für die zur Vereinbarung der Preussischen Staats-Verfassung zu berufende Versammlung. Vom 8. April 1848*” (Lege electorală pentru adunarea care urmează a fi convocată pentru a se ajunge la o înțelegere în ceea ce privește Constituția Prusiei. Din 8 aprilie 1848). În : „*Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten*” (Colecția de legi a statelor regatului prusian), 1848, nr. 12. — 29, 30, 32, 303, 449.

- Weber, Carl Maria von* : „Euryanthe”. Cunoscută operă romantică în 3 acte de Helmine von Chezy, născută baroana Klencke. Muzica de Carl Maria von Weber, capelmaistru la curtea regelui Saxoniei, Viena 1824. — 526.
- Weichsel, F. F.* : „Deutschlands Einheit und der Entwurf des Deutschen Reichsgrundgesetzes” (Unitatea Germaniei și proiectul Constituției Germaniei) prezentat la 26 aprilie 1848 de cei 17 oameni de încredere ai Dietei, Magdeburg 1848 (vezi adn. 7). — 16.
- Wildenbruch, [Louis]* : „Note an die dänische Regierung” (Nota către guvernul danez) din 8 aprilie 1848. În : „Stenographische Berichte über die Verhandlungen der zur Vereinbarung der Preussischen Staats-Verfassung berufenen Versammlung” (Procesele-verbale ale dezbaterilor din adunarea convocată pentru a se ajunge la o înțelegere în ceea ce privește Constituția Prusiei). Supliment la „Preussischer Staats-Anzeiger”, vol. 1, Berlin 1848. — 199, 279, 330, 444.
- Wrangel, [Friedrich Heinrich Ernst, Graf von]* : „Armee-Befehl” (Ordin de zi), Potsdam, 17 septembrie 1848. În : „Noua gazetă renană” nr. 109 din 22 septembrie 1848. — 474.

II. Publicații periodice

- „L'Alba. Giornale politico-letterario” (Florența). — 8, 9, 173, 288.
- „Allgemeine Preussische Staats-Zeitung” — vezi „Preussischer Staats-Anzeiger”.
- „Allgemeine Zeitung” (Augsburg). — 157, 475.
- „Arbeiter-Zeitung” — vezi „Zeitung des Arbeiter-Vereins zu Köln”.
- „Augsburger Allgemeine Zeitung” — vezi „Allgemeine Zeitung”.
- „Berliner Zeitungs-Halle”. — 5, 121, 419, 421, 456, 467.
- „Berlinische Nachrichten von Staats- und gelehrten Sachen”. — 456.
- „Breslauer Zeitung”. — 510, 558.
- „La Concordia” (Turin). — 288, 289.
- „Le Constitutionnel” (Paris). — 158, 159, 195, 478, 489.
- „Die Constitution. Tageblatt für constitutionelles Volksleben und Belehrung” (Viena). — 556.
- „Débats” — vezi „Journal des Débats politiques et littéraires”.
- „Deutsche Allgemeine Zeitung” (Leipzig). — 5, 226.
- „Deutsche Jahrbücher für Wissenschaft und Kunst” (Leipzig). — 408.
- „Deutsche Volkszeitung” (Mannheim). — 499, 544.
- „Deutsche Zeitung” (Heidelberg, 1847—1848 ; Frankfurt pe Main, 1848—1850). — 65, 116, 475.
- „Düsseldorfer Zeitung”. — 558.
- „L'Emancipation” (Bruxelles). — 196.
- „Faedrelandet” (Copenhaga). — 275, 276, 279, 280.

- „Frankfurter Journal“. — 226.
- „Frankfurter Oberpostamts-Zeitung“. — 327, 483, 484.
- „La Fraternité de 1845. Organe du communisme“ (Paris). — 320.
- „Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit“ (Colonia). — 573, 574.
- „Gazetta di Milano“. — 497.
- „Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten“ (Berlin). — 19, 29, 30, 32, 47, 331, 343, 449.
- „Hallische Jahrbücher für deutsche Wissenschaft und Kunst“. — 408.
- „L'Indépendance belge“ (Bruxelles). — 142, 159, 351, 478, 489.
- „Le Journal d'Anvers“. — 426.
- „Journal des Débats politiques et littéraires“ (Paris). — 157, 174, 537.
- „Justiz-Ministerial-Blatt für die Preussische Gesetzgebung und Rechtspflege“ (Berlin). — 334.
- „Kölnische Zeitung“. — 117, 137, 153, 155—159, 178, 318—322, 337, 338, 349, 415—418, 456, 473, 475, 489, 495, 497, 509, 510, 562, 565.
- „Königlich privilegirte Berlinische Zeitung von Staats- und gelehrten Sachen“. — 456.
- „Le Libéral Liégeois“. — 427.
- „The London Telegraph“. — 153—155, 157.
- „Mannheimer Abendzeitung“. — 5, 544.
- „The Manchester Guardian“. — 155.
- „Le Moniteur Belge. Journal officiel“ (Bruxelles). — 349, 493.
- „Le Moniteur Universel“ (Paris). — 156—159, 229, 483.
- „Morgenbladet“ (Cristiania). — 441.
- „The Morning Chronicle“ (Londra). — 199.
- „Le National“ (Paris). — 148, 157, 159, 174, 490, 491.
- „Neue Berliner Zeitung“. — 114, 115.
- „Neue Kölnische Zeitung für Bürger, Bauern und Soldaten“. — 469.
- „Neue Rheinische Zeitung. Organ der Demokratie“ (Colonia). — 8, 9, 13, 18, 20, 23, 26, 30, 35, 38, 39, 41, 46, 51, 57, 59, 61, 63, 68, 86, 88, 90, 93, 96, 101, 105, 107, 109, 111, 113, 115, 118, 120, 123—125, 129—131, 141, 147, 152, 160, 163, 170, 173—175, 178, 181, 182, 186, 193, 194, 196, 202, 204, 209, 211, 220, 221, 224, 228, 236, 240, 252, 256, 258, 262, 274, 277, 281, 287, 289, 304, 309, 311, 317, 322, 326, 333, 336, 338, 342, 406, 409—411, 414, 421, 423, 427, 428, 431, 436, 439, 445, 458, 461, 466—472, 477, 481, 491, 494—500, 546—549, 553—559, 566—569, 571.
- „Die Neue Zeit. Revue des geistigen und öffentlichen Lebens“ (Stuttgart). — 540.
- „New York Daily Tribune“. — 565.
- „The Northern Star“ (Londra). — 131, 154, 320, 488.

- „*L'Observateur Belge*” (Bruxelles). — 196, 352, 478.
- „*Le Peuple constituant*” (Paris). — 159.
- „*Le Politique*” (Bruxelles). — 196.
- „*Le Populaire de 1841*” (Paris). — 320.
- „*La Presse*” (Paris). — 196.
- „*Preussischer Staats-Anzeiger*” (Berlin). — 27, 229, 334, 510.
- „*Protokolle der Deutschen Bundesversammlung vom Jahre 1848*” (Frankfurt pe Main). — 364, 428—431.
- „*Der Radikale. Deutsche Zeitung für In- und Ausland*” (Viena). — 555.
- „*Die Reform. Politische Zeitung*” (Leipzig). — 404, 406.
- „*La Réforme*” (Paris). — 148, 320, 488, 505—507.
- „*Le Représentant du Peuple. Journal quotidien des travailleurs*” (Paris). — 340.
- „*Rheinische Zeitung*” — vezi „*Rheinische Zeitung für Politik, Handel und Gewerbe*”.
- „*Rheinische Zeitung für Politik, Handel und Gewerbe*” (Colonia). — 221, 510.
- „*La Ruhe populaire*” (Paris). — 320.
- „*Seebblätter*” (Constanța). — 544.
- „*Severnaia Pcela*” (Petersburg) (vezi și adnotarea 132). — 199.
- „*Le Siècle*” (Paris). — 195.
- „*Le Spectateur républicain*” (Paris). — 422.
- „*Spencersche Zeitung*” — vezi „*Berlinische Nachrichten von Staats- und gelehrten Sachen*”.
- „*Staats-Anzeiger*” — vezi „*Preussischer Staats-Anzeiger*”.
- „*The Times*” (London). — 154, 229.
- „*Trier'sche Zeitung*”. — 5.
- „*L'Union. Bulletin des ouvriers rédigé et publié par eux-mêmes*” (Paris). — 320.
- „*Volks-Blätter*” (Berlin). — 501—504.
- „*Der Volksfreund. Zeitschrift für Aufklärung und Erheiterung des Volkes*” (Viena). — 556.
- „*Vossische Zeitung*” — vezi „*Königliche privilegirte Berlinische Zeitung von Staats- und gelehrten Sachen*”.
- „*Der Wächter am Rhein*” (Colonia). — 469, 551.
- „*Die begriffene Welt. Blätter für wissenschaftliche Unterhaltung*” (Leipzig). — 382.
- „*Zeitung des Arbeiters-Vereins zu Köln*”. — 469, 572.
- „*Zeitungs-Halle*” — vezi „*Berliner Zeitungs-Halle*”.

Indice de nume

A

- Abegg, Bruno Eberhard* (1803—1848) — funcționar prusian și om politic liberal; în 1848 membru al Pre-parlamentului și apoi deputat în Adunarea națională prusiană (centru). — 290, 291.
- Abramowicz, Ignatz* (1793—1867) — ofițer polonez; în 1844 șeful poliției din Varșovia. — 329.
- Alcibiade* (aprox. 450—404 î.e.n.) — om politic atenian și comandant de oști. — 522.
- Ammon* — funcționar prusian, în 1848 procuror la Düsseldorf. — 499.
- Anneke, Friedrich* (1818—1872) — ofițer de artilerie prusian, scos din armată în 1846 din cauza convingerilor sale politice; membru al comunității din Colonia a Ligii comuniștilor, în 1848 unul dintre întemeietorii Uniunii muncitorilor din Colonia, redactor la „Noua gazetă renană”, membru al Comitetului regional al democraților din Renania; în 1849 locotenent-colonel în armata revoluționară din Baden-Palatinat; mai târziu a participat la războiul civil din S.U.A. de partea statelor din nord. — 182—186, 194, 546, 547, 554, 560.
- Anneke, Mathilde Franziska* (1817—1884) — scriitoare germană; în 1848—1849 a colaborat la organele de presă democratice; soția lui Friedrich Anneke. — 183, 184, 554.
- Arhimede* (aprox. 287—212 î.e.n.) — mare matematician și cunoscător al mecanicii din Grecia antică. — 315.
- Ariosto, Lodovico* (1474—1533) — poet de seamă italian din epoca Renașterii, autorul epopeii „Orlando furioso”. — 381, 387.
- Aristotel* (384—322 î.e.n.) — mare gânditor din antichitate; în filozofie a oscilat între materialism și idealism; ideolog al clasei proprietarilor de sclavi. — 273.
- Arndt, Ernst Moritz* (1769—1860) — scriitor, istoric și filolog german, participant la lupta de eliberare a poporului german împotriva dominației lui Napoleon; într-o oarecare măsură naționalist; adept al monarhiei constituționale; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta). — 395.
- Arnim-Boitzenburg, Adolph Heinrich*, conte de (1803—1868) — bărbat de stat prusian, reprezentant al iuncherimii prusiene reacționare; ministru de interne (1842—1845) și prim-ministru (19—29 martie 1848). — 221.
- Arnim-Suckow, Heinrich Alexander*, baron de (1798—1861) — bărbat

- de stat prusian, liberal moderat; ministru de externe (21 martie-19 iunie 1848). — 47, 48, 71.
- Arntz, Aegidius Rudolph Nicolaus** (1812—1884) — jurist și publicist german, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga). — 220.
- Aschoff** — general prusian, comandantul Berlinului; în aprilie-mai 1848 comandant al gărzii civile din Berlin. — 40, 41.
- d'Aspre, Constantin, baron** (1789—1850) — general austriac, a participat la înăbușirea revoluției din 1848—1849 din Italia. — 413.
- Attila** (m. 453) — regele hunilor (433—453). — 414.
- Auersperg, Karl, conte de** (1783—1859) — general austriac, în timpul revoluției din 1848—1849 a comandat trupele din Austria de Jos, în octombrie 1848 a participat activ la înăbușirea răscoalei de la Viena. — 502, 513.
- Auerswald, Rudolph von** (1795—1866) — bărbat de stat prusian, reprezentant al aristocrației liberale ȳburghezite, prim-ministru și ministru de externe (iunie-septembrie 1848). — 17, 33, 97, 176, 178, 180, 190—193, 199, 203, 223, 229—230, 242, 244, 279, 281, 325, 437, 451, 561.
- B**
- Ballin, Felix** (n. aprox. 1802) — democrat radical belgian, membru al Asociației democratice din Bruxelles, unul dintre inculpații din procesul Risquons-Tout, condamnat la moarte, pedeapsă care i-a fost comutată apoi la 30 de ani închisoare; eliberat în 1854. — 425, 426.
- Baltzer, Wilhelm Eduard** (1814—1887) — predicator german, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă). — 291.
- Barbarossa** — vezi *Frederic I Barbarossa*.
- Barrot, Odilon** (1791—1873) — om politic burghez francez, înainte de februarie 1848 fruntaș al opoziției dinastice liberale; în decembrie 1848-octombrie 1849 șef al guvernului, sprijinit de blocul contra-revoluționar al fracțiunilor monarhiste. — 460.
- Bassermann, Friedrich Daniel** (1811—1855) — om politic burghez german, liberal moderat, deputat în Dieta din Baden; în timpul revoluției din 1848—1849 reprezentant al guvernului din Baden pe lângă Bundestagul german, membru al Preparlamentului și deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta). — 15, 255, 333, 475, 499.
- Bastide, Jules** (1800—1879) — om politic și publicist burghez francez, unul dintre redactorii ziarului burghezo-republican „Le National” (1836—1846); ministru de externe (mai-decembrie 1848). — 139, 405, 490, 491.
- Baudin, Charles** (1784—1854) — amiral francez. — 22.
- Bauer** (m. aprox. 1850) — Landrat la Krotoszyn (Poznan); în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga). — 207.
- Bauer, Heinrich** — militant de vază al mișcării muncitorești germane, unul dintre conducătorii Ligii celor drepti, membru al Organului Central al Ligii comuniștilor; de profesiune cizmar; în 1851 a emigrat în Australia. — 5.
- Bauerband, Johann Joseph** (1800—1878) — jurist german, profesor la Bonn, clerical; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 220, 324.

- Baumstark, Eduard** (1807—1889) — profesor german, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 208, 233, 259, 290—294, 324, 325, 352.
- Bavay, Charles-Viktor** (1801—1875) — magistrat belgian, din 1844 procuror general la Bruxelles. — 196, 425.
- Bayard, Pierre du Terrail, seigneur de** (aprox. 1475—1524) — cavaler francez, cinstit de contemporani ca un model de curaj și de noblețe, ca un „cavaler fără frică și prihană”. — 191, 393.
- Beaumarchais, Pierre-Augustin, Caron de** (1732—1799) — dramaturg de seamă francez. — 273.
- Becker, Félix** — poet și revoluționar francez, participant la revoluția din 1830 din Belgia și la răscoala poloneză din 1830—1831; unul dintre inițiatorii organizării unei legiuni belgiene la Paris în februarie-martie 1848. — 426.
- Becker, Hermann Heinrich** (1820—1885) — jurist și publicist german, unul dintre conducătorii Uniunii muncitorilor și a patronilor din Colonia, membru al Comitetului districtual al democraților din Renania, redactor al lui „Westdeutsche Zeitung” (mai 1849-iulie 1850); din 1850 membru al Ligii comunistilor, unul dintre inculpații în procesul comunistilor de la Colonia (1852); mai tirziu național-liberal. — 473, 548, 560, 565.
- Becker, Nicolaus** (1809—1845) — poet mic-burghez german. — 157.
- Beckerath, Hermann von** (1801—1870) — bancher german, unul dintre liderii burgheziei renane; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta); în august-septembrie 1848 ministru de finanțe în guvernul Reichului. — 446, 451, 455, 561.
- Bedeau, Marie-Alphonse** (1804—1863) — general și om politic burghez francez, în 1848 republican moderat. — 140.
- Behnsch** — medic din Silezia, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă). — 191, 199, 232, 244, 245.
- Berends, Julius** (n. 1817) — proprietarul unei tipografii la Berlin, democrat mic-burghez; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă). — 69, 73—75, 77, 78, 81—84, 101, 179, 246.
- Berg, Philipp Karl Peter von** (1815—1866) — preot catolic prusian, om politic burghez, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga). — 198, 205, 282—285, 439.
- Berly, Karl Peter** (1781—1847) — ziarist german, redactor al lui „Frankfurter Oberpostamts-Zeitung” (1829—1847), agent secret al guvernului francez în perioada monarhiei din iulie. — 483.
- Beseler, Wilhelm Hartwig** (1806—1884) — om politic burghez din Schleswig-Holstein, în 1848 șeful guvernului provizoriu din Schleswig-Holstein, deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta). — 281.
- Besser, von** — Landrat la Thorn, liberal, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centru). — 242—245.
- Beurmann, Karl Moritz** von — jurist, în 1848 Oberpräsident prusian în Poznan. — 106, 378.
- Beust, Friedrich von** (1817—1899) — ofițer prusian, scos din armată din cauza convingerilor sale politice, în 1848 membru în comitetul Uniunii muncitorilor din Colonia, unul dintre redactorii lui „Neue Kölnische Zeitung” (septembrie 1848-octombrie 1849); în

- octombrie 1848 delegat din partea Uniunii muncitorilor din Colonia la Congresul al II-lea al democraților, ținut la Berlin, în cadrul căruia a susținut un program care coincidea aproape în întregime cu „Revendicările Partidului Comunist în Germania”; în 1849 a luat parte la răscoala din Baden-Palatinat; după revoluție a emigrat în Elveția. — 573.
- Biedermann, Karl** (1812—1901) — istoric, filolog și publicist burghez german, liberal moderat; în 1848 membru al Preparlamentului și deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru); mai târziu național-liberal. — 255, 333.
- Birk, Johann** — Oberregierungsrat prusian, din septembrie 1848 locțiitor de Regierungspräsident la Colonia. — 510.
- Bixio, Jacques-Alexandre** (1808—1865) — publicist francez, republican burghez, unul dintre redactorii gazetei „Le National”; în 1848 vicepreședinte al Adunării constituante; în 1849 deputat în Adunarea legislativă. — 140.
- Blanc, Louis** (1811—1882) — socialist mic-burghez francez, ziarist și istoric, în 1848 membru al guvernului provizoriu și președinte al Comisiei de la Luxemburg; s-a situat pe o poziție de conciliere cu burghezia. — 320, 522.
- Blank, Joseph Bonavita** (1740—1827) — preot catolic german, profesor de științe naturale la Universitatea din Würzburg; s-a ocupat îndeosebi cu zoologia. — 353, 354.
- Blesson, Johann Ludwig Urbain** (1790—1861) — scriitor militar german, reacționar; în iunie 1848 comandant al gărzii civile din Berlin. — 41.
- Bloem, Anton** (1814—1885) — avocat german, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană, a făcut parte din aripa stîngă, apoi din centru. — 54, 213.
- Blum, Robert** (1807—1848) — democrat mic-burghez german, de profesie ziarist; șeful aripii stîngi din Adunarea națională de la Frankfurt; în octombrie 1848 a participat la apărarea Vienei; după cucerirea orașului de către trupele contrarevoluționare a fost împușcat. — 18, 379, 380, 381, 389.
- Bodenschwingh, Ernst, baron de** (1794—1854) — bărbat de stat prusian, reacționar; din 1842 ministru de finanțe, din 1845 pînă în martie 1848 ministru de interne. — 31, 79, 244, 259, 306, 308, 334, 335.
- Borchardt, Friedrich** — democrat mic-burghez german, avocat din Colonia, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă). — 324, 325, 473.
- Bornemann, Friedrich Wilhelm Ludwig** (1798—1864) — jurist german, liberal, ministru de justiție (martie-iunie 1848), deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 112.
- Borries, von** — Landrat la Herford, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 230, 242.
- Bourbon** — dinastie regală în Franța (1589—1792, 1814—1815 și 1815—1830). — 21, 34, 97, 533.
- Bourbon** — dinastie regală în Neapole (1735—1806 și 1814—1860). — 21, 23.
- Boyen, Leopold Hermann Ludwig von** (1771—1848) — general prusian, de origine ceh; a organizat Landwehrlul în timpul războiului împotriva lui Napoleon; ministru de război (1814—1819 și 1841—1847). — 31, 244.
- Braunschweig, Karl Wilhelm Ferdinand, duce de** (1735—1806). — 171.

- Bréa, Jean-Baptiste-Fidèle** (1790—1848) — general francez, a participat la înăbușirea insurecției de la Paris din iunie 1848; a fost împușcat de insurgenți. — 140.
- Bredt** — funcționar prusian, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană, a făcut parte din aripa dreaptă, apoi a trecut la centru. — 326.
- Brehmer** — profesor german, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 77.
- Brentano, Lorenz Peter** (1813—1891) — democrat mic-burghez din Baden, avocat; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt; în 1849 șeful guvernului provizoriu din Baden; după înfrângerea răscoalei din Baden-Palatinat a emigrat în Elveția, apoi în S.U.A. — 392.
- Bright, John** (1811—1889) — fabricant englez, om politic burghez, liber-schimbist, unul dintre întemeietorii Ligii împotriva legilor cerealelor; de la sfârșitul deceniului al 7-lea unul dintre liderii partidului liberal; a fost în repetate rânduri ministru în guvernele liberale. — 154.
- Brill** — democrat german, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă). — 198, 199, 325.
- Brisbane, Albert** (în „Noua gazetă renană” *Henry*) (1809—1890) — ziarist american, furierist. — 565.
- Brodowski, Alexander von** (1794—1865) — moșier polonez, în 1848 membru în Comitetul național din Poznan și deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă). — 305.
- Brüggemann, Karl Heinrich** (1810—1887) — publicist burghez german, liberal; între 1845 și 1855 redactor-șef al lui „Kölnische Zeitung”. — 153, 155—158, 160, 416, 475, 510.
- Brutus, Marcus Junius** (aprox. 85—42 î.e.n.) — om politic roman, unul dintre inițiatorii conspirației republicane aristocratice împotriva lui Iuliu Cezar. — 251, 499.
- Bucher, Lothar** (1817—1892) — funcționar prusian, publicist; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga); mai tirziu național-liberal, partizan al lui Bismarck și prieten cu Lassalle. — 307, 309.
- Bugeaud de la Piconnerie, Thomas-Robert** (1784—1849) — mareșal francez; membru al Camerei deputaților în perioada monarhiei din iulie, orleanist; în 1848—1849 comandantul suprem al armatei din Alpi, deputat în Adunarea legislativă. — 157.
- Bürger, Gottfried August** (1747—1794) — cunoscut poet german. — 39.
- Bürgers, Heinrich** (1820—1878) — publicist radical german, colaborator la „Gazeta renană” (1842—1843), în 1848 membru al comunității din Colonia a Ligii comunistilor, unul dintre redactorii „Noii gazete renane”; din 1850 membru al Organului Central al Ligii comunistilor; în procesul comunistilor din Colonia (1852) condamnat la șase ani închisoare; mai tirziu liberal. — 13, 545, 551, 560, 569.
- Bussmann** — moșier din Poznan; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 207, 208.

C

Cabet, Étienne (1788—1856) — publicist francez, reprezentant de seamă al comunismului utopic pașnic, autorul romanului utopic „Călătorie în Icaria”. — 320.

- Camphausen, Ludolf* (1803—1890) — bancher german, unul dintre liderii burgheziei liberale renane; în martie-iunie 1848 prim-ministru al Prusiei; a dus o politică trădătoare, de înțelegere cu reacțiunea; ambasador al Prusiei pe lângă puterea centrală (iulie 1848-aprilie 1849). — 27—35, 37—39, 52—55, 56—59, 62—63, 69, 70, 72, 78, 79, 83, 89, 97, 98, 106—109, 112, 113, 117, 119, 176, 180, 203, 212, 214, 218, 248, 282, 420, 422, 434, 435, 439, 443, 449, 452, 477.
- Campobasso* — șeful poliției din Neapole înainte de revoluția din 1848. — 21.
- Carlos, don* (1788—1855) — pretendent la tronul spaniol; încercarea lui de a cuceri tronul și de a restaura puterea deplină a clicii feudalo-clericale a dus, între 1833 și 1840, la războiul civil din Spania. — 171, 331, 395.
- Carnot, Lazare-Hippolyte* (1801—1888) — publicist și om politic burghez francez, republican moderat; în 1848 ministru al instrucțiunii publice în guvernul provizoriu și deputat în Adunarea constituantă. — 174.
- Carol al X-lea* (1757—1836) — rege al Franței (1824—1830). — 157.
- Carol-Albert* (1798—1849) — rege al Sardiniei (1831—1849). — 412—416, 422.
- Carol-Ludovic* (1799—1883) — duce de Lucca (1815—1847), de la 1847 duce de Parma; în 1849 a abdicat. — 21.
- Catilina, Lucius Sergius* (aprox. 108—62 î.e.n.) — om politic roman, patrician, organizatorul conjurației împotriva republicii aristocratice. — 251.
- Caton, Marcus Porcius (Cato cel Bătrîn)* (234—149 î.e.n.) — om politic și scriitor roman, a luptat pentru apărarea privilegiilor aristocraților; în anul 184 î.e.n. a fost ales cenzor; severitatea cu care aplica cenzura a devenit proverbială. — 293, 326.
- Caussidière, Marc* (1808—1861) — democrat mic-burghez francez, participant la războala de la Lyon din 1834; după revoluția din februarie 1848 a fost prefect de poliție la Paris, deputat în Adunarea constituantă; în iunie 1848 a emigrat în Anglia. — 175, 320, 528.
- Cavaignac, Louis-Eugène* (1802—1857) — general și om politic burghez francez, republican moderat; a participat la războiul de cucerire a Algeriei; după revoluția din februarie 1848 guvernator al Algeriei; a dus războiul cu metode barbare; din mai 1848 ministru de război al Franței; a înăbușit insurecția din iunie a muncitorilor francezi cu o cruzime nemaipomenită; din iunie până în decembrie 1848 prim-ministru. — 130, 134—139, 142—144, 148—149, 155—158, 165—169, 177, 404, 407, 422, 460, 466, 472, 473, 488, 491, 523, 526.
- Cervantes de Saavedra, Miguel* (1547—1616) — celebru scriitor realist spaniol, autorul romanului „Don Quijote”. — 300, 304, 382, 388, 408, 467, 478.
- Cham (Amédée de Noé)* (1819—1879) — celebru caricaturist francez, colaborator permanent al gazetei umoristice „Charivari”. — 53.
- Chazal, Pierre-Emanuel-Félix, baron* (1808—1892) — general belgian; anterior negustor de postav la Bruxelles, participant la revoluția din 1830, ministru de război (1847—1850, 1859—1866). — 352.
- Chézy, Helmina von* (1783—1856) — scriitoare germană din școala romantică. — 526.

- Cleszkowski, August, conte* (1814—1894) — filozof și economist polonez, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă). — 208, 233.
- Cincinnati (Lucius Quinctius Cincinnati)* (secolul al V-lea î.e.n.) — om politic roman, patrician; după cum se spune, a fost întruchiparea simplității și a eroismului. — 51, 252.
- Clemens, Friedrich Jacob* (1815—1862) — filozof și teolog german; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt. — 290.
- Clouth, Wilhelm* — proprietar al unei tipografii la Colonia în care s-a tipărit „Noua gazetă renană” de la 1 iunie pînă la 27 august 1848. — 221.
- Cluss, Adolph* (m. după 1889) — inginer german, membru al Ligii comuniștilor, în 1848 a fost secretar al Asociației culturale a muncitorilor din Mainz; în 1849 a emigrat în S.U.A.; în deceniul al 6-lea întreținea o corespondență regulată cu Marx și Engels și colabora la o serie de ziare democratice germane, engleze și americane. — 544.
- Cobden, Richard* (1804—1865) — fabricant din Manchester, om politic burghez, liber-schimbist, unul dintre fondatorii Ligii împotriva legilor cerealelor. — 154, 282, 321.
- Coburg* — familie ducală din Germania din care făceau parte sau se înrudeau prin alianță casele domnitoare din Belgia, Portugalia, Anglia și din alte țări din Europa. — 172.
- Cockerill, John* (1790—1840) — industriaș englez. — 356.
- Colomb, Friedrich August von* (1775—1854) — general prusian, reacționar; în 1843—1848 comandantul trupelor prusiene în Poznań. — 92, 106, 223, 333, 502.
- Congreve, sir William* (1772—1828) — inventator englez. — 137.
- Corday d'Armont, Charlotte* (1768—1793) — a participat la complotul contrarevoluționar din timpul revoluției burgheze franceze de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, asasina lui Marat; a fost executată în urma sentinței Tribunalului revoluționar. — 157, 255, 459.
- Cromwell, Oliver* (1599—1658) — bărbat de stat englez, conducător al burgheziei și al nobilimii imburghezite în perioada revoluției burgheze engleze din secolul al XVII-lea; din 1653 pînă în 1658 lord-protector al Angliei, Scoției și Irlandei. — 79.

D

- Dahlmann, Friedrich Christoph* (1785—1860) — istoric și om politic burghez german, liberal; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta). — 255, 435.
- Damesme, Edouard-Adolphe-Marie* (1807—1848) — general francez, reacționar, în timpul reprimării insurecției din iunie 1848 a comandat garda mobilă. — 139, 140, 165.
- Dane* — în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 346.
- Danton, Georges-Jacques* (1759—1794) — unul dintre militanții de vază ai revoluției burgheze franceze de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, conducătorul aripii drepte a iacobinilor. — 255.
- Davenant, Charles* (1656—1714) — economist și statistician englez, mercantilist, tory. — 487.
- Del Carretto, Francesco Saverio, marchiz* (aprox. 1777—1861) — om politic reacționar italian, ministru al poliției din regatul Neapolului (1831-ianuarie 1848). — 21.

- Delescluze, Louis-Charles* (1809—1871) — revoluționar mic-burghez francez; în 1848 comisar guvernamental în departamentul du Nord; în 1871 militant activ al Comunei din Paris, a aderat la majoritatea blanquistă-iacobină; a murit în luptă pe baricade. — 424.
- Delolme, Jean-Louis* (1741—1806) — bărbat de stat elvețian, jurist, apologet al regimului monarhist-constituțional englez. — 451.
- Denjoy, Jean-François* (1809—1860) — om politic burghez francez, monarhist; în 1848 deputat în Adunarea constituantă, iar în 1849 în Adunarea legislativă. — 537.
- D'Ester, Karl Ludwig Johann* (1811—1859) — socialist și democrat german, de profesiune medic; membru al comunității din Colonia a Ligii comunistilor; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă); din octombrie 1848 membru al Comitetului Central al democraților din Germania; a jucat un rol însemnat în răscoala din 1849 din Baden-Palatinat; mai tîrziu a emigrat în Elveția. — 86, 180—181, 190—192, 229, 473.
- Dierschke* — magistrat german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă). — 81, 188, 189, 343, 344, 346, 347.
- Doblhoff-Dier, Anton, baron von* (1800—1872) — bărbat de stat austriac, liberal moderat; în 1848 ministru al comerțului (mai) și ministru de interne (iulie-octombrie). — 555.
- Dombasle, Christophe-Joseph-Alexandre Mathieu de* (1777—1843) — celebru agronom francez. — 480.
- Dornès, Auguste* (1799—1848) — publicist și om politic burghez francez, republican moderat; în 1848 deputat în Adunarea constituantă. — 140.
- Dronke, Ernst* (1822—1891) — publicist german, inițial „adevărat socialist”, mai tîrziu membru al Ligii comunistilor și unul dintre redactorii „Noii gazete renane”; după revoluția din 1848—1849 a emigrat în Anglia și a renunțat la activitatea politică. — 13, 549, 554, 560, 564, 570.
- Duchâtel, Charles-Marie-Tanneguy, conte* (1803—1867) — bărbat de stat reacționar francez, ministru de interne (1839, 1840-februarie 1848), adept al lui Malthus. — 33, 56, 112, 113, 210, 234, 235, 259, 439.
- Duesberg, Franz von* (1793—1872) — bărbat de stat reacționar prusian; din 1846 pînă la revoluția din martie 1848 ministru de finanțe. — 31.
- Dufaure, Jules - Armand - Stanislas* (1798—1881) — avocat și om politic burghez francez, orleanist; în 1848 deputat în Adunarea constituantă; în octombrie-decembrie 1848 ministru de interne în guvernul Cavaignac. — 174.
- Dumont, Joseph* (1811—1861) — ziarist burghez german, liberal moderat; în 1831 editorul lui „Kölnische Zeitung”. — 153, 155—158, 160, 415, 473, 510.
- Duncker* — funcționar prusian; în 1848 unul dintre conducătorii centrului de stînga în Adunarea națională prusiană. — 32, 54, 285, 286, 439.
- Duvernoy, Heinrich Gustav* (1802—1890) — bărbat de stat burghez din Württemberg, ministru de interne (1848—1849) în guvernul liberal. — 258.
- Duvivier, Franciade-Fleurus* (1794—1848) — general francez, a participat la înăbușirea insurecției din Paris din iunie 1848. — 139, 140, 145, 167—168.

E

Eisenmann, Gottfried (1795—1867) — publicist și medic german; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru, ulterior aripa stângă). — 255.

Elsner, Karl Friedrich Moritz (1809—1894) — publicist și om politic din Silezia, radical; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă); în deceniul al 6-lea unul dintre redactorii lui „*Neue Oder-Zeitung*”. — 81, 85, 101, 189.

Engels, Friedrich (1820—1895) (vezi datele din viața și din activitatea lui). — 3, 13, 523—530, 533, 535—540, 549, 550, 559, 560, 564, 569, 570.

Essellen, Christian (1823—1859) — democrat mic-burghez și publicist german; în 1848 unul dintre conducătorii Uniunii muncitorilor din Frankfurt, redactor al lui „*Allgemeine Arbeiter-Zeitung*”; mai târziu a emigrat în S.U.A. — 16.

Esser, Christian Joseph (n. aprox. 1809) — muncitor german, membru al Uniunii muncitorilor din Colonia; în 1849 redactorul gazetei „*Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit*”. — 184, 565.

Esser I, Johann Heinrich Theodor — funcționar prusian, avocat, clerical; în 1848 vicepreședinte al Adunării naționale prusiene (centru). — 52, 85, 179, 180, 192.

F

Fay, Gerhard — jurist german, liberal. — 87.

Feldhaus — învățător german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 245.

Ferdinand al II-lea (1810—1859) — rege al Neapolului (1830—1859). — 21—23, 146, 412, 484, 491.

Fernbach — student german, democrat. — 182.

Fickler, Joseph (1808—1865) — ziarist și democrat mic-burghez german, unul dintre conducătorii mișcării democratice din Baden în 1848—1849. — 283, 310.

Flottwell, Eduard Heinrich von (1786—1865) — unul dintre reprezentanții birocrăției nobiliare prusace, ministru de finanțe (1844—1846), Oberpräsident al Poznanului, apoi al Westfaliei; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa dreaptă). — 377, 378, 391.

Forstmann — negustor german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 205, 237, 239.

Fox, Charles James (1749—1806) — bărbat de stat englez, lider al whigilor. — 103.

Francisc al V-lea (1819—1875) — duce de Modena (1846—1859). — 414.

Freiligrath, Ferdinand (1810—1876) — poet german, la început romantic, apoi poet revoluționar; în 1848—1849 unul dintre redactorii „*Noii gazete renane*”, membru al Ligii comuniștilor; în deceniul al 6-lea s-a îndepărtat de lupta revoluționară. — 417, 470.

Frencken — funcționar prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 220.

Fröbel, Julius (1805—1893) — publicist german, editor de literatură progresistă, radical mic-burghez, participant la revoluția din 1848—1849; deputat în Adunarea națională de la Frankfurt, aripa stângă; ulterior liberal. — 555.

Frederic I Barbarossa (aprox. 1123—1190) — rege german din 1152, împărat al așa-zisului Sfânt imperiu roman (1155—1190); a întreprins în repetate rânduri campanii în Italia cu scopul de a o supune dominației sale. — 416.

Frederic al II-lea (1712—1786) — rege al Prusiei (1740—1786). — 356, 357.

Frederic-Christian-August (1829—1880) — duce de Schleswig-Holstein. — 200.

Frederic-Wilhelm (1620—1688) — mare elector de Brandenburg (1640—1688). — 292, 293.

Frederic-Wilhem al II-lea (1744—1797) — rege al Prusiei (1786—1797). — 366, 367.

Frederic-Wilhelm al III-lea (1770—1840) — rege al Prusiei (1797—1840). — 354, 359.

Frederic-Wilhelm al IV-lea (1795—1861) — rege al Prusiei (1840—1861). — 70, 307, 331, 451, 485, 486, 552.

Fould, Achille (1800—1867) — bancher și om politic francez, orleanist, ulterior bonapartist; în 1849—1867 a fost în repetate rânduri ministru de finanțe. — 127.

Fouquier-Tinville, Antoine-Quentin (1746—1795) — militant de vază al revoluției burgheze franceze de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, în 1793 acuzatorul public pe lângă Tribunalul revoluționar. — 425.

Fuad-Effendi Mehemed (1814—1869) — bărbat de stat turc; în 1848 comisarul guvernului turc în Principatele dunărene, unul dintre organizatorii înăbușirii în singe a mișcării de eliberare națională; în deceniul al 6-lea și al 7-lea ministru de externe, mare vizir. — 484, 495.

Funk — democrat german, în 1848 membru al Asociației democratice din Colonia. — 182.

G

Gagern, Heinrich Wilhelm August, baron de (1799—1880) — om politic burghez german, liberal moderat; deputat și președinte al Adunării naționale de la Fränkfurt (centrul de dreapta), prim-ministru al imperiului (decembrie 1848 — martie 1849). — 248, 379, 391, 443, 459, 460, 484.

Gagern, Maximilian Ludwig, baron de (1810—1889) — funcționar german, în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt; fratele lui Heinrich Gagern. — 434.

Ganneron, Auguste-Victor-Hippolyte (1792—1847) — industriaș francez, bancher și om politic burghez. — 127.

Geiger, Wilhelm Arnold — funcționar în poliția prusiană; în 1848 judecător de instrucție, mai târziu directorul poliției din Colonia. — 184, 410, 411, 429, 430, 570.

Gervinus, Georg Gottfried (1805—1871) — istoric burghez german, liberal; din 1847 până în octombrie 1848 redactor al lui „Deutsche Zeitung”; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt. — 26, 157.

Gierke — funcționar prusian, liberal; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga); ministru al agriculturii în guvernul Auerswald-Hanseman (iunie-septembrie 1848). — 313—317, 344, 347.

Girardin, Émile de (1806—1881) — publicist și om politic burghez francez; din deceniul al 4-lea-al 7-lea a fost cu întreruperi redactorul gazetei „La Presse”; în politică excela printr-o mare lipsă de principialitate. — 157.

Gladbach, Anton (m. 1873) — democrat mic-burghez german, în

- 1848 deputat de Mühlheim (Re-
mania) în Adunarea națională
prusiană (aripa stângă), președinte
Clubului democratic din Ber-
lin. — 187, 188, 199—202, 205,
246, 326, 551.
- Gneisenau, August Wilhelm Anton,*
contș Neidhardt de (1760—1831)
— general-feldmareșal prusian și
militant pe tărîmul militar poli-
tic; a jucat un rol de seamă în
lupta de eliberare a poporului
german împotriva dominației napo-
leoniene; după ce Napoleon
a zdrobit armata prusiană, în
1806, a participat activ, împreună
cu Scharnhorst și alții, la
elaborarea bazelor reformei mi-
litare. — 244.
- Goeden, Adolf* — medic german
din Poznan; în 1848 deputat în
Adunarea națională de la Frank-
furt (aripa dreaptă). — 375, 376,
379, 381, 391, 393.
- Goethe, Johann Wolfgang von*
(1749—1832) — mare scriitor și
gînditor german. — 117, 495, 539.
- Gottschalk, Andreas* (1815—1849) —
medic german, membru al comu-
nității din Colonia a Ligii comu-
niștilor; în aprilie-iunie 1848
președinte al Uniunii muncitorilor
din Colonia; a luptat de pe
poziții sectariste mic-burghize
împotriva tacticii și strategiei lui
Marx și Engels în revoluția ger-
mană. — 182, 183, 194, 545, 560,
571.
- Grabow, Wilhelm* (1802—1874) —
primar general la Prenzlau, li-
beral moderat; în 1848 președinte
al Adunării naționale prusiene
(aripa dreaptă). — 188—
190, 193, 199, 200, 326.
- Gräff, Joseph* — Landesgerichtsrat,
în 1848 deputat în Adunarea na-
țională prusiană (aripa stângă). —
95, 291, 324.
- Grebel* — judecător de pace la St.
Goar; în 1848 deputat în Aduna-
rea națională prusiană (aripa
stîngă). — 230, 231, 235, 245.
- Griesheim, Karl Gustav von* (1798
—1854) — locotenent-colonel în
armata prusiană, reacționar; în
1848 director în Ministerul de
Război. — 98—101, 200, 201.
- Grimm, Jakob* (1785—1863) — filo-
log de vază german, profesor la
Universitatea din Berlin, liberal
moderat; în 1848 deputat în
Adunarea națională de la Frank-
furt (centru). — 352.
- Grolmann, Karl Wilhelm Georg von*
(1777—1843) — general prusian, a
participat la lupta de eliberare
a poporului german împotriva
dominației napoleoniene; după
ce Napoleon a zdrobit armata
prusiană, în 1806, a elaborat împreună
cu Scharnhorst și alții
bazele reformei militare. — 244.
- Guizot, François-Pierre-Guillaume*
(1787—1874) — istoric și bărbat
de stat burghez francez, orlean-
nist; din 1840 și pînă la revolu-
ția din februarie 1848 a condus
de fapt politica internă și exter-
nă a Franței; exponentul intere-
selor marii burghezii financiare.
— 33, 64, 113, 149, 196, 218, 483,
490, 491, 528.

H

- Hansemann, David Justus* (1790—
1864) — mare capitalist, unul din-
tre liderii burgheziei liberale re-
nane; în martie-septembrie 1848
ministru de finanțe al Prusiei, a
dus o politică trădătoare de conciliere
cu reacțiunea. — 31—33,
49, 50, 54—57, 63, 70, 81—82, 85—
86, 112, 113, 117, 176—181, 185—
186, 189, 198, 203, 205, 210—211,
213, 214, 221, 223, 229—236, 241,
242, 244—245, 247, 259—262, 270,
281, 283, 295 — 304, 308, 312, 313,
317, 333—336, 352, 368, 411, 420,
439, 444, 449, 467, 474, 477, 486,
561.

- Harney, George Julian* (1817—1897) — militant de vază al mișcării muncitorești engleze, unul dintre conducătorii aripii stîngi a carțiștilor; redactor al ziarului „The Northern Star”; prietenul lui Marx și Engels. — 131.
- Harppecht, Heinrich von* (1802—1859) — jurist din Württemberg, președinte al Tribunalului suprem din Württemberg, reacționar. — 258.
- Hébert, Michel-Pierre-Alexis* (1799—1887) — jurist și bărbat de stat conservator francez, orleanist; membru al Camerei deputaților (1834—1848), din 1841 procuror general la Tribunalul regal, ministru de justiție (1847-februarie 1848). — 196.
- Hecker* — funcționar judecătoresc prusian; în 1848 procuror în Colonia. — 184, 194, 195, 221, 283, 495—500, 523, 546, 569.
- Hecker, Friedrich Franz Karl* (1811—1881) — republican din Baden, democrat mic-burghez, unul dintre conducătorii răscoalei din Baden din aprilie 1848, apoi a emigrat în S.U.A.; a participat la războiul civil din S.U.A. de partea statelor din nord. — 495—500.
- Heckscher, Johann Gustav Wilhelm Moritz* (1797—1865) — jurist german, ministru de justiție (iulie-august 1848) și ministru de externe (august-septembrie 1848), ambasador al guvernului imperial în Italia; deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta). — 434, 435.
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich* (1770—1831) — ilustru filozof german, idealist obiectiv; a elaborat multilateral dialectica idealistă. — 159, 386, 496.
- Heimsoeth, Heinrich* — funcționar prusian; în 1848 avocat la Curtea de apel din Colonia. — 499.
- Heine, Heinrich* (1797—1856) — mare poet revoluționar german, — 44, 113, 177, 197, 198, 218, 236, 257, 270, 301, 312, 326, 417, 471, 490.
- Heinrich al LXXII-lea, Reuss-Lobenstein-Ebersdorf* (1797—1853) — principele domnitor al minusculei stat german Reuss (1822—1848). — 250.
- Hergenhahn, August* (1804—1874) — om politic german, liberal, în 1848—1849 prim-ministru al Nassau-ului, deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta). — 17.
- Herwegh, Georg Friedrich* (1817—1875) — cunoscut poet german, democrat mic-burghez. — 498—499.
- Heyne* — primar la Bromberg (Poznan), în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga). — 208.
- Hildenhagen, Louis* — pastor german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga). — 325.
- Hirschfeld, Alexander Adolf von* (1787—1858) — general prusian; în 1848 a înăbușit cu o cruzime nemaipomenită răscoala din Poznan. — 223.
- Hofer* — țaran german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 81.
- Hohenzollern* — dinastia marilor electori de Brandenburg (1415—1701), a regilor Prusiei (1701—1918) și a împăraților germani (1871—1918). — 63.
- Holberg, Ludvig, baron de* (1684—1754) — scriitor, istoric și filozof danez. — 360, 441.

Homer — poet epic semilegendar din antichitatea greacă, căruia îi sint atribuite epopeele „Iliada” și „Odiseea”. — 62.

Hüfner, Johann Hermann (1784—1855) — primar la Münster, liberal moderat; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 180, 181.

Hüser, Hans Gustav Heinrich von (1782—1857) — general prusian, unul dintre reprezentanții clicii militariste reacționare; în 1844—1849 comandant al Mainzului. — 16, 17, 19, 92, 136.

I

Imandt, Peter — învățător german, democrat, a participat la revoluția din 1848—1849, apoi emigrant politic; membru al Ligii comunistilor, adept al lui Marx. — 565.

Ipsilanti, Alexandru (1792—1828) — conducător al mișcării de eliberare națională a grecilor împotriva dominației turcești, organizatorul răscoalei din Moldova în 1821; după înfrângerea răscoalei a fugit în Austria, a fost arestat și ținut în închisoare pînă în 1827. — 171.

J

Jacoby, Johann (1805—1877) — publicist și om politic german, democrat burghez; în 1848 unul dintre conducătorii aripii stîngi din Adunarea națională prusiană; în deceniul al 8-lea a aderat la social-democrați. — 81, 248, 249, 253, 254, 282, 283, 285, 290, 305.

Janiszewski, Johann (Jan) Christophos (1818—1891) — teolog și om politic polonez; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt. — 388, 389, 391, 393.

Jansen, Johann Joseph (1825—1849) — democrat mic-burghez german,

membru al Ligii comunistilor; în 1848 unul dintre conducătorii Uniunii muncitorilor din Colonia, adept al lui Gottschalk; a fost împușcat pentru participarea la răscoala din Baden-Palatinat din 1849. — 185.

Jellačić, Josip, conte de Bužim (1801—1859) — general austriac, ban al Croației, a participat activ la înăbușirea revoluției din 1848—1849 din Ungaria și Austria. — 472, 484, 502, 512—515.

Jentzsch — în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centru). — 308.

Johann (1782—1859) — arhiduce austriac, din iunie 1848 pînă în decembrie 1849 regent imperial al Germaniei. — 245, 432, 434.

Jonas, Ludwig (1797—1859) — teolog german, pastor la Berlin; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 85.

Jones, Ernest Charles (1819—1869) — militant de vază al mișcării muncitorești engleze, poet și publicist proletar, unul dintre conducătorii aripii stîngi a cartismului, prietenul lui Marx și Engels. — 114—115, 131.

Jordan, Wilhelm (1819—1904) — scriitor burghez german; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt, făcea parte din aripa stîngă, dar după dezbaterile în jurul problemei poloneze a trecut la centru. — 370, 380—387, 389, 391, 406, 415.

Jottrand, Lucien-Léopold (1804—1877) — jurist și publicist belgian, în deceniul al 5-lea democrat mic-burghez, președinte al Asociației democratice din Bruxelles. — 425.

Jung, Georg Gottlob (1814—1886) — publicist german, tinăr hegelian, unul dintre editorii „Noii

gazete renane", democrat mic-burghez; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă). — 47, 55, 85, 101, 193.

K

- Kalker, Johann Wilhelm* — secretar al Uniunii muncitorilor din Colonia în 1848. — 185.
- Kämpff* — profesor german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga). — 291.
- Kamptz, Karl Albert von* (1769—1849) — bărbat de stat prusian, reacționar, ministru de justiție (1832—1842). — 221.
- Kanitz, August Wilhelm Karl, conte de* (1783—1852) — general prusian, în mai-iunie 1848 ministru de război în guvernul Camphausen. — 71, 97.
- Kant, Immanuel* (1724—1804) — filozof german de seamă, întemeietorul idealismului german de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. — 496.
- Kaunitz, Wenzel Anton, prinț de* (1711—1794) — bărbat de stat și diplomat austriac, adept al așa-numitului absolutism iluminat; dușman înverșunat al revoluției burgheze franceze de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. — 92.
- Kersausie, Joachim-René-Théophile Gaillard de* (1798—1874) — revoluționar francez, participant la revoluția din iunie 1830, militant de frunte al mai multor societăți secrete; în 1848 a condus Comitetul de acțiune al Societății drepturilor omului și ale cetățeanului, autorul planului militar al insurecției din iunie; ulterior a participat la mișcarea lui Garibaldi. — 161, 162, 170.
- Kerst, Samuel Gottfried* (1804—1875) — în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru); ulterior a fost progresist. — 387, 389—393.
- Korff, Hermann* — ofițer prusian, scos din armată în 1847 din cauza convingerilor sale politice; democrat; în 1848—1849 girant responsabil al „Noii gazete renane”; ulterior a emigrat în S.U.A. — 497, 546, 547, 549, 559, 568.
- Korn* — democrat german, a luat parte la mișcarea revoluționară din Berlin din 1848. — 98.
- Kosch, Rattael Jakob* (1803—1872) — medic german, liberal moderat; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga). — 439.
- Kotzebue, August Friedrich Ferdinand von* (1761—1819) — scriitor și publicist reacționar german. — 156.
- Krause* — deputat în Adunarea națională prusiană din 1848. — 230.
- Kühlwetter, Friedrich Christian Hubert von* (1809—1882) — bărbat de stat burghez prusian, ministru de interne în guvernul Auerswald-Hanseemann (iunie-septembrie 1848). — 180, 188, 189, 193, 201, 202, 211, 214—220, 245, 246, 270, 307—309, 428, 571.
- Kyll, Ulrich Franz* — jurist german, democrat mic-burghez; în 1848 deputat de Colonia în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă); mai tîrziu progresist. — 473.

L

Ladenberg, Adalbert von (1798—1855) — unul dintre reprezentanții birocrăției reacționare prusiene; ministrul cultelor, al învățămîntului și al sănătății (1848—1850). — 196.

- Lamarque, Maximilien, conte* (1770—1832) — general francez, unul dintre militanții de frunte ai opoziției liberale în perioada Restaurăției și a monarhiei din iulie. — 163.
- Lamartine, Alphonse-Marie-Louis de* (1790—1869) — poet, istoric și om politic francez; în deceniul al 5-lea republican burghez; în 1848 ministru de externe și șeful efectiv al guvernului provizoriu. — 130, 133, 148, 406, 424, 491, 506.
- Lamennais (La Mennais), Felicité-Robert de* (1782—1854) — abate francez, publicist, unul dintre ideologii socialismului creștin. — 159.
- Lamoričiere, Louis-Christophe-Léon Juchault de* (1806—1865) — general și om politic francez, republican moderat burghez; în 1848 a participat activ la innăbușirea insurecției din iunie, a fost ministru de război în guvernul Cavaignac (iunie—decembrie) și deputat în Adunarea constituantă. — 128, 139, 140, 166, 167, 169.
- La Rochejaquelein, Henri-Auguste-George, marchiz de* (1805—1867) — om politic francez, membru al Camerei pairilor, unul dintre conducătorii partidului legitimist; în 1848 deputat în Adunarea constituantă; ulterior senator al celui de-al doilea Imperiu. — 142, 151, 159, 341.
- Lassalle, Ferdinand* (1825—1864) — publicist mic-burghez german, avocat; în 1848—1849 a participat la mișcarea democratică din Renania; la începutul deceniului al 7-lea a aderat la mișcarea muncitorească, unul dintre fondatorii Asociației generale a muncitorilor germani (1863); a sprijinit politica de unificare „de sus” a Germaniei sub hegemonia Prusiei contrarevoluționare; a pus bazele curentului oportunist în mișcarea muncitorească germană. — 565.
- Latour, Theodor, conte Baillet de* (1780—1848) — bărbat de stat austriac, adept al monarhiei absolute; în 1848 ministru de război; în octombrie 1848 a fost ucis în timpul insurecției de la Viena. — 512, 513.
- Ledru-Rollin, Alexandre-Auguste* (1807—1874) — publicist și om politic francez, unul dintre fruntașii democraților mic-burghezi, redactor al gazetei „La Réforme”; în 1848 membru al guvernului provizoriu. — 130, 320, 424, 460, 526.
- Lehmann, Peter Martin Orla* (1810—1870) — om politic și bărbat de stat danez, liberal, a redactat ziarul „Faedrelandet” (1839—1842); în 1848 ministru fără portofoliu. — 275.
- Leiningen, Karl Friedrich Wilhelm, prinț de* (1804—1856) — general bavarez, reacționar, prim-ministru al imperiului (august-septembrie 1848). — 404.
- Lelewel, Joachim* (1786—1861) — istoric polonez de seamă și militant revoluționar; a participat la răscoala poloneză din 1830—1831; unul dintre conducătorii aripii democratice a emigrației poloneze; în 1847—1848 membru în comitetul Asociației democratice din Bruxelles. — 370, 375, 382, 383, 401.
- Lensing (n. 1783)* — preot german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 220.
- Leo, Heinrich* (1799—1878) — istoric și publicist german, protagonist al unor opinii religioase și politice ultrareacționare, unul dintre ideologii iuncherimii prusace. — 383.

- Leonida* — rege al Spartei (aprox. 488—480 î.e.n.); în timpul războaielor greco-persane comandantul unui detașament de spartani care s-a luptat eroic împotriva persilor în strimtoarea Termopile. — 522.
- Leopold I* (1790—1865) — rege al Belgiei (1831—1865). — 349, 351, 425, 426, 492.
- Leven* — democrat german. — 565.
- Lichnowski, Felix Maria, prinț de* (1814—1848) — mare moșier, ofițer prusian, reacționar, deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa dreaptă); ucis de popor în timpul răscoalei de la Frankfurt din septembrie 1848. — 333, 387, 392—396, 401, 402, 512, 558.
- Lisiecki, von* — demnitar prusian în Poznan; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă). — 424.
- Loë Maximilian, baron* — moșier prusac, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 220.
- Lōw (Loew) Hermann* (1807—1879) — profesor german, în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta); în 1873—1876 deputat în Reichstag, național-liberal. — 408.
- Lōwenstein, Lipmann Hirsch* (m. 1848) — democrat german, savant orientalist; în 1848 președinte al Uniunii muncitorilor din Frankfurt pe Main; delegat la primul Congres al democraților de la Frankfurt pe Main (iunie 1848). — 16.
- Lōwinsohn, Moritz* — democrat mic-burghez german, unul dintre conducătorii clubului popular din Berlin, delegat la cel de-al doilea Congres al democraților de la Berlin (octombrie 1848). — 98.
- Ludovic al XI-lea* (1423—1483) — rege al Franței (1461—1483). — 398.
- Ludovic al XIV-lea* (1638—1715) — rege al Franței (1643—1715). — 365.
- Ludovic al XVI-lea* (1754—1793) — rege al Franței (1774—1792), executat în timpul revoluției burgheze franceze de la sfârșitul secolului al XVIII-lea. — 156.
- Ludovic-Filip* (1773—1850) — duce de Orléans, rege al francezilor (1830—1848). — 21, 22, 34, 148, 149, 156, 196, 244, 261, 270, 491, 506, 532, 536.
- Ludovic-Napoleon* — vezi *Napoleon al III-lea*.

M

- Malou, Jules-Edouard* (1810—1886) — bărbat de stat burghez belgian, adept al partidului catolic; în 1844—1847 ministru de finanțe. — 493.
- Malthus, Thomas Robert* (1766 — 1834) — preot englez, economist, ideolog al aristocrației funciare îmburghezite, apologet al capitalismului, promotorul teoriei mizantropice a suprapopulației. — 299.
- Mamiani della Rovere, Terenzio, conte* (1799—1885) — poet și publicist italian, filozof și om politic, adept al monarhiei constituționale, ministru de interne al Statului papal (mai-august 1848). — 412.
- Marat, Jean-Paul* (1743—1793) — publicist francez, militant de frunte al revoluției burgheze franceze de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, unul dintre conducătorii iacobinilor. — 251.
- Märcker, Friedrich August* (1804—1889) — bărbat de stat burghez

- prusian, ministru de justiție în guvernul Auerswald-Hanseemann (iunie-septembrie 1848). — 241, 242, 335, 453.
- Marie de Saint-Georges, Alexandre-Thomas* (1795—1870) — avocat și om politic francez, republican burghez; în 1848 ministru al lucrărilor publice în guvernul provizoriu, apoi ministru de justiție în guvernul Cavaignac. — 174.
- Marrast, Armand* (1801—1852) — publicist și om politic francez, unul dintre liderii republicanilor burghezi moderați, redactorșef al ziarului „Le National”; în 1848 membru al guvernului provizoriu și primar al Parisului. — 130, 148, 156, 157, 174, 526.
- Marx, Karl* (1818—1883) (vezi datele din viața și din activitatea lui). — 5, 13, 410, 428—431, 470, 496, 497, 499, 545—548, 550, 551, 554—556, 559, 571, 573, 574.
- Mathy, Karl* (1807—1868) — publicist și om politic din Baden, liberal moderat; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta). — 258, 310, 311.
- Mätze* — învățător german, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă). — 197, 202, 232.
- Maucler, Paul Friedrich Theodor Eugen, baron de* (1783—1859) — bărbat de stat reacionar din Württemberg; din 1818 ministru de justiție, apoi președinte al consiliului privat (1831—aprilie 1848). — 258.
- Mellinet, François* (1768—1852) — general belgian, de origine francez, participant activ la revoluția burgheză belgiană din 1830 și la mișcarea democrată din Belgia, președinte de onoare al Asociației democratice din Bruxelles; unul dintre inculpații în procesul Risquons-Tout, condamnat la moarte; pedeapsa i-a fost comutată la 30 de ani de închisoare; grațiat în septembrie 1849. — 351, 425—427.
- Metternich, Clemens Wenzel Lothar, prinț de* (1773—1859) — bărbat de stat și diplomat austriac, reacionar; ministru de externe (1809—1821) și cancelar (1821—1848); unul dintre organizatorii Sfintei Alianțe. — 92, 414, 416.
- Meusebach, von* — jurist, conservator; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 53.
- Mevissen, Gustav von* (1815—1890) — bancher german, unul dintre liderii burgheziei liberale renane; în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta). — 203.
- Meyendorff, Peter Kasimirovici, baron de* (1796—1863) — diplomat al Rusiei țariste, ministru plenipotențiar la Berlin (1839—1850). — 333.
- Mieroslawski, Ludwig* (1814—1878) — om politic polonez, personalitate militară, a participat la răscoala poloneză din 1830—1831; a luat parte la pregătirea răscoalei din 1846 din Poznan; eliberat din închisoare de către revoluția din martie 1848; a fost în fruntea răscoalei din Poznan în 1848, apoi a condus lupta însurgenților din Sicilia; în timpul răscoalei din Baden-Palatinat din 1849 a comandat armata revoluționară; în deceniul al 6-lea a avut legături cu cercurile bonapartistice; în timpul răscoalei poloneze din 1863 a fost numit dictator al guvernului național polonez; după înfrângerea răscoalei a emigrat în Franța. — 375, 401.

- Miguel, don Maria Evaristo* (1802—1866) — rege al Portugaliei (1828—1834). — 171, 331.
- Milde, Karl August* (1805—1861) — mare fabricant din Silezia, unul dintre reprezentanții burgheziei liberale germane; ministru al comerțului în guvernul Auerswald-Hansemann (iunie-septembrie 1848), președinte al Adunării naționale prusiene (aripa dreaptă). — 30, 211, 233, 270, 282, 326, 333, 420, 438.
- Minutoli, Julius, baron de* (1805—1860) — diplomat prusian; în 1847—1848 Polizeipräsident la Berlin. — 40, 41.
- Mirabeau, Gabriel-Victor-Honoré Riqueti, conte de* (1749—1791) — militant de frunte al revoluției burgheze franceze din secolul al XVIII-lea, exponentul intereselor mării burghezii și ale nobilimii îmburghezite. — 103, 255.
- Mittermaier, Karl* (1787—1867) — jurist german, liberal moderat; în 1848 unul dintre conducătorii centrului de stînga din Adunarea națională de la Frankfurt. — 283.
- Modena, duce de* — vezi *Francisc al V-lea*.
- Mohl, Robert von* (1799—1875) — jurist german, liberal moderat; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de stînga); ministru de justiție (1848—1849). — 484.
- Moll, Joseph* (1812—1849) — militant de frunte al mișcării muncitorești germane și internaționale; de profesiune ceasornicar; unul dintre conducătorii Ligii celor drepte; membru în Organul Central al Ligii comunistilor, în iulie-septembrie 1848 președinte al Uniunii muncitorilor din Colonia, membru în comitetul districtual al democraților din Renania; după evenimentele din septembrie 1848 din Colonia a emigrat la Londra, de unde s-a reîntors curînd sub un alt nume; a dus muncă de agitație în diferite regiuni ale Germaniei; a participat la răscoala din Baden-Palatinat din 1849 și a fost ucis în lupta de la Murg. — 5, 473, 475, 545, 548, 564.
- Moltke, Karl, conte de* (1798—1866) — bărbat de stat din Schleswig-Holstein, șeful partidului contra-revoluționar danez; din septembrie 1848 președintele guvernului provizoriu din Schleswig-Holstein. — 433, 434.
- Monecke, Edmund* — student german, democrat. — 182.
- Montesquieu, Charles de Secondat, baron de La Brède et de* (1689—1755) — sociolog burghez francez de vază, economist și scriitor, reprezentant al iluminismului francez din secolul al XVIII-lea, teoretician al monarhiei constituționale. — 216, 219, 294, 352, 451.
- Morltz, Daniel Samuel* — funcționar judecătoresc prusian, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga). — 55, 192, 308, 347, 348.
- Mozart, Wolfgang Amadeus* (1756—1791) — compozitor austriac. — 411.
- Müller* — în 1848 membru al Uniunii muncitorilor din Worringen (Renania). — 565.
- Müller* — pastor german, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centru). — 79, 81, 83.
- Müller, Friedrich* (n. 1811) — directorul poliției din Colonia; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de dreapta). — 87, 431, 474.

N

Napoleon I, Bonaparte (1769—1821) — împărat al francezilor (1804—1814 și 1815). — 79, 157, 166, 243, 255, 259, 260, 312, 328, 329, 531.

Napoleon al III-lea, Ludovic Bonaparte (1808—1873) — prinț, nepotul lui Napoleon I, președintele celei de-a doua republici (1848—1851), împărat al francezilor (1852—1870). — 526, 533, 536.

Natzmer, von (m. 1890) — ofițer prusian; la 14 iunie 1848, fiind comandantul detașamentului care păzea arsenalul la Berlin, a refuzat să tragă în popor; condamnat la 15 ani închisoare, a evadat în 1849; a participat la răscoala din Baden-Palatinat; după înfringerea răscoalei a emigrat în Elveția, apoi în Anglia, iar în 1852 în Australia. — 99—101.

Naunyn — în 1848 primarul Berlinului. — 40.

Necker, Jacques (1732—1804) — bancher și om politic francez; în deceniile al 8-lea și al 9-lea ale secolului al XVIII-lea în repetate rânduri ministru de finanțe; în ajunul revoluției burgheze a încercat să înfăptuiască unele reforme. — 34, 300.

Nesselrode, Karl Vasilievici, conte de (1780—1862) — bărbat de stat și diplomat al Rusiei țariste, ministru de externe (1816—1856). — 327—332.

Nethe — primar la Burg, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centru). — 325.

Nikolai I (1796—1855) — împărat al Rusiei (1825—1855). — 105, 199, 329, 333, 385, 515.

O

O'Connell, Daniel (1775—1847) — avocat și om politic burghez irlandez, liderul aripii drepte libe-

rale a mișcării naționale de eliberare. — 114.

O'Connor, Feargus Edward (1794—1855) — unul dintre liderii aripii stîngi a mișcării cartiste, fondatorul și redactorul ziarului „The Northern Star”; după 1848 reformist. — 114, 115, 134.

Olberg — ofițer prusian, în 1848 a participat la înăbușirea mișcării naționale de eliberare din Poznan. — 106.

Orania — între 1572 și 1795 cu întreruperi Stathuderi ai Țărilor de Jos; din 1815 dinastia din regatul Țărilor de Jos. — 171, 351.

Ostendorf, Julius (1823—1877) — pedagog german, liberal moderat; în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta). — 391.

Otto I (1815—1867) — principe de Bavaria, rege al Greciei (1832—1862). — 171.

P

Pagnerre, Laurent-Antoine (1805—1854) — editor francez, republican burghez; în 1848 deputat în Adunarea constituantă. — 382.

Palmerston, Henry John Temple, lord (1784—1865) — bărbat de stat englez, la început tory; din 1830 unul dintre liderii whigilor, care se sprijinea pe elementele de dreapta; ministru de externe (1830—1834, 1835—1841 și 1846—1851), ministru de interne (1852—1855) și prim-ministru (1855—1858 și 1859—1865). — 490, 491.

Parrisius, Eduard Rudolf (1818—1905) — funcționar judecătoresc prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga); mai târziu progresist. — 52, 53, 57, 179, 235, 287.

Patow, Erasmus Robert, baron de (1804—1890) — bărbat de stat burghez prusian; ministru al comer-

- țului, industriei și al lucrărilor publice în guvernul Camphausen (aprilie-iunie 1848). — 112, 119, 120, 177, 315, 344.
- Payer, Jean-Baptiste* (1818—1860) — savant francez, în 1848 deputat în Adunarea constituantă. — 159.
- Peel, sir Robert* (1788—1850) — bărbat de stat englez, lider al torylor moderați; prim-ministru (1841—1846); cu sprijinul liberalilor a realizat abrogarea legilor cerealelor (1846). — 299, 320.
- Pellmann, Anton* — jurist german, în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt. — 87.
- Pelz, Eduard* (1800—1876) — publicist german, democrat mic-burghez; în 1848 unul dintre conducătorii Uniunii muncitorilor din Frankfurt, redactor al ziarelor „Deutsche Volkszeitung” și „Allgemeine Arbeiter-Zeitung”. — 16.
- Perrot, Benjamin-Pierre* (1791—1865) — general francez, în 1848 a participat la înăbușirea insurecției din iunie. — 64, 169.
- Pfahl* — notar prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă). — 192.
- Pfuel, Ernst Heinrich Adolf von* (1779—1866) — general prusian, unul dintre reprezentanții clicii militariste reacționare; între 1832 și 1848 guvernator la Neuchâtel; în martie 1848 comandantul pieții la Berlin; în mai a condus înăbușirea răscoalei din Poznan; în septembrie-octombrie 1848 prim-ministru și ministru de război al Prusiei. — 60, 61, 106, 117, 260, 333, 365, 370, 474, 477, 484, 486, 487, 499.
- Philipps, Adolf* (1813—1877) — primar general la Elbing; în 1848 vicepreședinte al Adunării naționale prusiene (centru). — 229.
- Piegsa* — învățător polonez, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă). — 244.
- Pillersdorf, Franz, baron de* (1786—1862) — bărbat de stat austriac, în 1848 prim-ministru (mai-iulie). — 122.
- Pinder, Julius Hermann* (n. 1805) — funcționar prusian, liberal moderat; în 1848 Oberpräsident în Silezia; deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 203.
- Pinto, Isaac* (1715—1787) — mare negustor și speculant la bursă olandez, economist. — 296, 299, 439.
- Pius al IX-lea* (1792—1878) — papă la Roma (1846—1878). — 412.
- Plönnis* — funcționar judecătoresc prusian, liberal moderat; în 1848 vicepreședinte al Adunării naționale prusiene (aripa dreaptă). — 84.
- Plougoum, Pierre-Ambroise* (1796—1863) — om politic și jurist francez, membru al Camerei deputaților (1846—1848). — 196.
- Pohle* — funcționar judecătoresc prusian, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centru). — 208.
- Pokrzywnicki* — funcționar judecătoresc prusian, de naționalitate polonez, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă). — 208.
- Portalès, Albert, conte de* (1812—1861) — diplomat prusian. — 281.
- Principele de Prusia* — vezi *Wilhelm I*.
- Proudhon, Pierre-Joseph* (1809—1865) — publicist, economist și sociolog francez, ideolog al micii burghezii, unul dintre întemeietorii anarhismului; în 1848 deputat în Adunarea constituantă. — 339—342.

Przyluski, Leon (1789—1865) — arhi-episcop de Gnesen și Poznan (1845—1865). — 212, 354.

Puttkamer, Eugen von (1800—1874) — funcționar de stat prusian, între 1839 și 1847 Polizeipräsident la Berlin. — 40, 41.

R

Radetzky, Joseph, conte (1766—1858) — Feldmareșal austriac; din 1831 a comandat trupele austriece din Italia de nord; în 1848—1849 a înăbușit cu cruzime mișcarea revoluționară și de eliberare națională din Italia. — 92, 110, 136, 139, 403, 413—417, 422, 484, 497.

Radowitz, Joseph Maria von (1797—1853) — general și om politic prusian, reprezentant al camarilei reacționare de la curte; în 1848—1849 unul dintre liderii aripii drepte în Adunarea națională de la Frankfurt. — 333, 387—390, 402, 435, 446, 448.

Raimund, Ferdinand (1790—1836) — actor și dramaturg austriac. — 108—109.

Raspail, François-Vincent (1794—1878) — savant naturalist francez, publicist și socialist, s-a alăturat proletariatului revoluționar; a luat parte la revoluțiile din 1830 și 1848; deputat în Adunarea constituantă. — 161.

Raumer, Friedrich von (1781—1873) — istoric reacționar german; în 1848 ambasador imperial la Paris, deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta). — 405.

Raveaux, Franz (1810—1851) — om politic german, democrat mic-burghez; în 1848—1849 deputat de Colonia în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de stînga); comisar imperial în Elveția, în iunie 1849 unul dintre cei cinci *regenți* imperiali; membru în gu-

vernul provizoriu din Baden; după infringementa răscoalei din Baden-Palatinat a emigrat din Germania. — 15, 17.

Rehfeld — în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană, a făcut parte din centru, apoi din aripa dreaptă. — 49.

Reichenbach, Eduard, conte de (1812—1869) — democrat de vază din Silezia, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă); din octombrie 1848 membru în Comitetul central al democraților din Germania, ulterior progresist. — 81, 101, 192, 233, 309.

Reichensperger I, August (1808—1895) — jurist și om politic burghez german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 84.

Reichensperger II, Peter Franz (1810—1892) — jurist și om politic burghez german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă); fratele lui August Reichensperger. — 94, 180, 206, 220, 254—256, 324, 438, 456.

Reichhelm — democrat german, în 1848 membru în Comitetul securității din Colonia. — 565.

Reuter (m. aprox. 1860) — Landrat prusian, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă). — 52, 53, 56, 57, 206, 215.

Ricci, Alberto — diplomat din Sardinia, ambasador în Franța. — 490.

Richter, Karl (1804—1869) — preot german, profesor de teologie; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă). — 213, 214.

Riedel, Adolph Friedrich Johann (1809—1872) — om politic burghez prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 85.

- Rimpler, O.* — ofițer de artilerie prusian în retragere, din iulie 1848 comandantul gărzii civile din Berlin. — 486.
- Rittinghausen, Moritz* (1814—1890) — publicist german, democrat mic-burghez, în 1848—1849 a colaborat la „Noua gazetă renană”, membru al Asociației democratice din Colonia, membru al Internaționalei I, mai târziu (pînă în 1884) a făcut parte din Partidul social-democrat german. — 550, 551.
- Ritz* — Regierungsrat prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 52, 53, 179, 198, 199, 324.
- Robespierre, Maximilien-Marie-Istodor de* (1758—1794) — militant de seamă al revoluției burgheze franceze de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, conducător al iacobinilor și din 1793 pînă în 1794 șeful guvernului revoluționar. — 156—158.
- Rochow, Gustav Adolf Rochus von* (1792—1847) — reprezentant al iuncherimii reacționare prusace; ministru de interne al Prusiei (1834—1842). — 31.
- Rodbertus-Jagetzow, Johann Karl* (1805—1875) — economist german, ideolog al iuncherimii prusace îmburghezite; în timpul revoluției din 1848—1849 om politic liberal moderat, liderul centrului de stînga din Adunarea națională prusiană; ulterior teoreticianul ideilor reacționare despre „socialismul de stat” prusian. — 112, 113, 180, 196, 205, 305, 439, 445, 446.
- Rogier, Charles-Latour* (1800—1885) — bărbat de stat burghez belgian, liberal moderat; între 1847 și 1852 ministru de interne. — 196, 493.
- Rolin, Hippolyte* (1804—1888) — avocat belgian și om politic burghez, șeful partidului liberal; ministru al lucrărilor publice (1848—1850). — 351.
- Romanov* — dinastia țarilor ruși (1613—1917). — 328.
- Rosenkranz, Johann Karl Friedrich* (1805—1879) — filozof hegelian german; s-a ocupat de istoria literaturii. — 385.
- Röser, Peter Gerhardt* (1814—1865) — militant al mișcării muncitorești germane; de profesie muncitor la fabrica de țigări; în 1848—1849 vicepreședinte al Uniunii muncitorilor din Colonia, editor al ziarului „Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit”; membru al Ligii comunistilor; unul dintre inculpații în procesul comunistilor de la Colonia (1852); ulterior a aderat la lassalleieni. — 571, 573.
- Rotschild, James, baron de* (1792—1868) — șeful Băncii „Rotschild” din Paris. — 127, 479.
- Rotteck, Karl Wenzeslaus Rodecker von* (1775—1840) — istoric și om politic burghez german, liberal. — 79.
- Rougemont de Lowenberg* — bancher francez. — 127.
- Ruge, Arnold* (1802—1880) — publicist radical german, tânăr hegelian, democrat mic-burghez, în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa stîngă); după 1866 național-liberal. — 397—409.
- Russell, John, lord* (1792—1878) — bărbat de stat englez, liderul whigilor, prim-ministru (1846—1852 și 1865—1866). — 218, 404, 407.

S

Sand George (1804—1876) — cunoscută scriitoare franceză, autoarea unei serii de romane cu teme so-

- cială, reprezentantă a curentului democrat în romantism. — 331
- Savigny, Friedrich Karl von* (1779—1861) — jurist german, șeful școlii istorice reacționare a dreptului; între 1842 și 1848 ministru pentru problemele legislației. — 334.
- Schapper, Karl* (1813—1870) — militant de frunte al mișcării muncitorești germane și internaționale, unul dintre conducătorii Liqii celor dreپți, membru al Organului Central al Liqii comuniștilor, membru al Comitetului districtual al democrațiilor din Renania; între 25 septembrie și 15 noiembrie 1848 a stat în închisoare; împreună cu Marx și cu Schneider II, unul dintre inculpații în procesul intentat Comitetului districtual al democrațiilor din Renania la 8 februarie 1849; în februarie-mai 1849 președinte al Uniunii muncitorilor din Colonia; în 1850 unul dintre liderii grupului sectarist al celor „de stînga” din Londra în timpul sciziunii Liqii comuniștilor; în 1856 s-a apropiat din nou de Marx; membru al Consiliului general al Internaționalei I. — 5, 410, 411, 473, 548, 550—551, 564.
- Scharnhorst, Gerhard Johann David von* (1755—1813) — general prusian; după zdrobirea de către Napoleon în 1806 a armatei prusiene, președinte al comisiei de elaborare a bazelor reformei militare; a jucat un rol de seamă în războiul de eliberare din 1813 împotriva lui Napoleon. — 244.
- Schleiermacher, Friedrich Ernst Daniel* (1768—1834) — filozof idealist, teolog și predicator german. — 85.
- Schleinitz, Alexander, baron de* (1807—1885) — bărbat de stat prusian, reacționar, ministru de externe (iunie 1848, 1849—1850, 1858—1861). — 112, 223.
- Schlichting* — ofițer prusian. — 188.
- Schlössel, Friedrich Wilhelm* (1800—1870) — fabricant din Silezia, democrat; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa stîngă). — 16, 392, 566.
- Schmerling, Anton, cavalier de* (1805—1893) — bărbat de stat austriac, liberal; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta); în 1848 ministru de interne (iulie-septembrie), prim-ministru și ministru de externe (septembrie-decembrie). — 333, 483.
- Schmidt, Ernst Friedrich Franz* — preot german, în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa stîngă). — 391, 392.
- Schmitz* — muncitor din Colonia. — 570.
- Schnapphahnski* — vezi *Lichnowski, Felix Maria, prinț de*.
- Schneider* — primar la Schönebeck, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă, ulterior centrul de stînga). — 249—252, 253, 265.
- Schneider II, Karl* — jurist german, democrat mic-burghez; în 1848 președinte al Asociației democratice din Colonia și membru în Comitetul districtual al democrațiilor din Renania; apărătorul lui Marx și Engels în procesul intentat „Noii gazete renane” la 7 februarie 1849; împreună cu Marx și Schapper a fost unul dintre inculpații în procesul intentat Comitetului districtual al democrațiilor din Renania la 8 februarie 1849; apărător în procesul comuniștilor de la Colonia (1852). — 87, 548, 551.
- Scholz* — în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană. — 193.

- Schreckenstein, Ludwig, baron Roth von* (1789—1858) — general prusian, reprezentant al aristocrației feudale; în iunie-septembrie 1848 ministru de război. — 19, 97, 112, 177, 187, 191—192, 199—202, 203, 243, 247, 333, 438.
- Schücking, Levin* (1814—1883) — scriitor german; între 1845 și 1852 colaborator al lui „Kölnische Zeitung”, autor al unui mare număr de foiletoane. — 415—418.
- Schultes* — democrat-german. — 565.
- Schultz* — funcționar judecătoresc prusian, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă). — 81, 198, 199.
- Schulze-Delitzsch, Franz Hermann* (1808—1883) — economist burghez și om politic german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga); în deceniul al 7-lea unul dintre liderii partidului progresist burghez, a încercat să sustragă pe muncitori de la lupta revoluționară prin organizarea de societăți cooperatiste. — 77—79, 81, 242, 325.
- Schuselka, Franz* (1811—1889) — publicist și om politic liberal austriac, în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa stîngă); deputat în Reichstagul austriac. — 388, 389.
- Schütze* — funcționar judecătoresc prusian, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 326.
- Schützendorf* — democrat mic-burghez german, membru al Uniunii muncitorilor și a patronilor din Colonia. — 548.
- Schwanbeck, Eugen Alexis* (1821—1850) — ziarist burghez german, colaborator al lui „Kölnische Zeitung”. — 510.
- Schwarzer, Ernst* (1808—1860) — ziarist și om politic liberal austriac, ministru al lucrărilor publice (iulie-septembrie 1848). — 555.
- Schwerin, Maximilian Heinrich Karl, conte de* (1804—1872) — unul dintre reprezentanții nobilimii și birocrației prusiene; ministru al cultelor, învățămîntului și sănătății (martie-iunie 1848), deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa dreaptă); ulterior național-liberal. — 71, 81, 97.
- Sebaldt* — Regierungsrat prusian, în 1848 Landrat și primar general la Trier. — 94, 95.
- Sébastieni, Horace-François-Bastien, conte* (1772—1851) — mareșal francez, diplomat; ministru de externe (1830—1832), ambasador la Londra (1835—1840). — 149.
- Sénard, Antoine-Marie-Jules* (1800—1885) — jurist francez, om politic burghez, în iunie 1848 președinte al Adunării constituante, în iunie-octombrie 1848 ministru de interne în guvernul Cavaignac. — 143.
- Senff, Emil* — funcționar judecătoresc prusian în Poznan; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt. — 375, 377—380, 381, 383, 391, 393.
- Shakespeare, William* (1564—1616) — mare scriitor englez. — 477.
- Siebert* — în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă). — 235.
- Simons, Ludwig* (1803—1870) — jurist german, reacționar; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă), apoi ministru de justiție (1849—1860). — 220, 285, 323, 324.
- Smith, Adam* (1723—1790) — economist englez, unul dintre cei mai

- de seamă reprezentanți ai economiei politice clasice burgheze. — 321.
- Sobieski, Jan* (1624—1696) — rege al Poloniei (1674—1696); în 1683, în fruntea armatelor poloneze și austro-germane, a reputat victoria asupra armatelor turcești lângă Viena. — 206.
- Solms-Lich și Hohensolms, Ludwig, prinț de* (1805—1880) — moșier prusian, adept al monarhiei constituționale, mareșal al dietelor provinciale (1837—1845), apoi al primei Diete unite în 1847. — 31.
- Sommer, Johann Friedrich Josef* (1793—1856) — jurist și om politic prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 206.
- Stein, Heinrich Friedrich Karl, baron de* (1757—1831) — bărbat de stat prusian; în 1804—1808 a ocupat o serie de slujbe înalte, a participat la lupta de eliberare împotriva lui Napoleon, unul dintre inițiatorii înfăptuirii unor reforme parțiale burgheze în Prusia. — 294.
- Stein, Julius* (1813—1889) — profesor silezian, publicist democrat burghez; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă). — 101, 249, 437, 438, 474, 486, 503.
- Steinäcker, Christian Karl Anton Friedrich, baron de* (1781—1851) — general prusian, reacționar; în 1848 comandantul fortăreței din Poznan. — 92, 223.
- Stenzel, Gustav Adolf Harald* (1792—1854) — istoric burghez german, în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt. — 354, 356—360, 362—366, 369, 374, 375, 377, 381.
- Struve, Gustav von* (1805—1870) — democrat mic-burghez german, de profesiune ziarist; unul dintre conducătorii răscoalelor din Baden din 1848 și ai răscoalei din Baden-Palatinat din 1849; după înfringerea revoluției a emigrat din Germania; a participat la războiul civil din S.U.A. de partea statelor din nord. — 495, 498.
- Stupp, Heinrich Joseph* — Justizrat prusian, clerical; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 102, 105, 324, 352.
- Sydow, Karl Leopold Adolf* (1800—1882) — pastor și teolog german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 83, 84.
- T
- Tamrau* — funcționar judecătoresc prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană. — 438.
- Tedesco, Victor* (1821—1897) — avocat belgian, democrat revoluționar și socialist, participant la mișcarea muncitorească, unul dintre fondatorii Asociației democrate din Bruxelles; în 1847—1848 a avut legături strinse cu Marx și Engels; inculpat în procesul Risquons-Tout, a fost condamnat la moarte, pedeapsă care i-a fost comutată la 30 de ani închisoare; eliberat în 1854. — 425, 426.
- Temme, Jodocus Donatus Hubertus* (1798—1881) — jurist german, democrat burghez; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă); în 1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt. — 55, 98, 246.
- Theux de Meylandt, Barthélemy-Théodore, conte de* (1794—1874) — bărbat de stat belgian, șeful partidului catolic, prim-ministru (1846—1847). — 493.

Thiers, Louis-Adolphe (1797—1877) — istoric și bărbat de stat burghez francez, prim-ministru (1836, 1840); în 1848 deputat în Adunarea constituantă, orleanist; președinte al Republicii (1871—1873), călăul Comunei din Paris. — 157, 174, 339, 341, 460, 478—482, 484, 488.

Thorwaldsen, Bertel (1768—1844) — celebru sculptor danez. — 23.

Thun, Leo, conte de (1811—1888) — bărbat de stat austriac, de origine ceh, reacționar, unul dintre consilierii intimi ai lui Franz-Joseph, ministru al cultelor și învățămîntului (1849—1860). — 121—123.

Thurn und Taxis, Karl Alexander von (1770—1827) — prinț german, avea privilegiul ereditar al concesiunii poștelor într-o serie de state germane. — 367.

Tilly, Johann Tserclaes, conte de (1559—1632) — comandant de oști în perioada războiului de 30 de ani; a comandat trupele Ligii catolice; în mai 1631 trupele de sub comanda lui Tilly au luat cu asalt și au jefuit orașul Magdeburg. — 122.

Trélat, Ulysse (1795—1879) — om politic francez, republican burghez; în 1848 deputat în Adunarea constituantă; ministru al lucrărilor publice (mai-iunie 1848). — 149.

Tresckow, Hermann von (1818—1900) — ofițer prusian; în 1848 și 1849 a luat parte la operațiile militare împotriva Danemarcei. — 367.

Tresckow, Sigismund Otto — comerciant german; din 1796 proprietar al unei moșii în Owinsk (Poznan). — 360, 367.

Turck, Léopold (1797—1887) — medic și publicist francez, om poli-

tic burghez; în 1848 deputat în Adunarea constituantă. — 478, 479, 482.

Tüshaus — Oberlandesgerichtsrat prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă) — 205, 206.

U

Unruh, Hans Victor von (1806—1886) — inginer prusian, om politic burghez, liberal moderat; în 1848 unul dintre conducătorii centrului în Adunarea națională prusiană; din octombrie președintele Adunării; mai târziu, unul dintre întemeietorii partidului progresist, apoi național-liberal. — 437, 439.

Urban — medic veterinar german, unul dintre conducătorii luptelor de baricadă de la Berlin în zilele din martie 1848; a participat la asaltul asupra arsenalului la 14 iunie 1848. — 98.

V

Valdenaire, Victor (1791—1859) — democrat mic-burghez prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă). — 94, 95, 323, 324.

Venedey, Jakob (1805—1871) — publicist radical german; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa stîngă); după revoluția din 1848—1849 liberal. — 29, 157, 430.

Verhaegen, Pierre-Théodore (1800—1862) — om politic burghez belgian, liberal. — 352.

Vincke, Georg, baron de (1811—1875) — om politic prusian; în 1848—1849 unul dintre liderii aripii drepte din Adunarea națională de la Frankfurt. — 203, 402, 446, 448.

- Virgiliu (Publius Virgilius Maro)* (70—19 î.e.n.) — celebru poet roman. — 62.
- Vogt, Karl* (1817—1895) — naturalist german, materialist vulgar, democrat mic-burghiez; în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa stîngă); în iunie 1849 unul dintre cei 5 regenți imperiali; în 1849 a emigrat din Germania; în pamfletul „Domnul Vogt” (1860), Marx l-a demascat ca agent al lui Ludovic Bonaparte. — 251.
- W
- Wachsmuth, Franz Rudolph* (n. 1810) — judecător prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga). — 294.
- Wachter, Karl* — democrat mic-burghiez german; în septembrie 1848 membru al Comitetului securității din Colonia. — 565, 570.
- Waldeck, Benedikt Franz Leo* (1802—1870) — jurist și om politic german, radical burghiez; în 1848 unul dintre conducătorii aripii stîngi și vicepreședinte al Adunării naționale prusiene; ulterior progresist. — 179, 253, 254, 439, 446, 448, 449, 455.
- Wallach* — funcționar prusian, Regierungspräsident la Bromberg (Bydgoszcz). — 378.
- Wattau, Karl* (1823—1877) — emigrant german la Bruxelles; în 1848 membru al Organului Central al Ligii comuniștilor, președinte al Asociației culturale a muncitorilor din Mainz; mai tîrziu primar general la Mainz. — 544.
- Wallmoden, Karl, conte de* (1792—1883) — general austriac; în 1848—1849 a participat la înnăbușirea mișcării revoluționare din Boemia și Ungaria. — 122.
- Wallraf* — democrat german. — 565.
- Wander* — pastor german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă). — 241.
- Wangenheim* — Oberlandesgerichtsrat prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga). — 308.
- Wartensleben, Alexander, conte de* (1807—1883) — moșier prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta). — 387, 388.
- Weber, Carl Maria von* (1786—1826) — celebru compozitor german. — 526.
- Weerth, Georg* (1822—1856) — publicist și poet proletar german, membru al Ligii comuniștilor; în 1848—1849 unul dintre redactorii „Noii gazete renane”; prieten al lui Marx și Engels. — 13, 558.
- Weichsel* — funcționar judecătoresc prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga). — 178.
- Welcker, Karl Theodor* (1790—1869) — jurist german, publicist liberal; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de dreapta). — 443.
- Welden, Franz Ludwig, baron de* (1782—1853) — general austriac; în 1848 a participat la campania împotriva Italiei revoluționare; după înnăbușirea răscobilei din octombrie 1848 a fost comandantul pieții la Viena; în aprilie-mai 1849 comandant suprem al trupelor austriece care au înnăbușit revoluția din Ungaria. — 110, 413, 414, 416.
- Wencelius* — jurist german, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă). — 94, 324.

- Werner, Johann Peter* — avocat german ; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centrul de stînga). — 17.
- Weyll, Bartholomäus Joseph* — jurist german ; în 1848 membru al Asociației democratice și al Comitetului securității din Colonia, delegat la Congresul al doilea al democraților de la Berlin (octombrie 1848). — 565.
- Wiedenmann, Christian* — avocat prusian ; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru). — 255.
- Wigand, Otto* (1795—1870) — editor și librar german, proprietarul unei edituri din Leipzig care edita lucrările autorilor radicali. — 382.
- Wildenbruch, Ludwig von* (1803—1874) — diplomat prusian ; în 1848 ministru plenipotențiar la Copenhaga. — 199, 279, 330, 444.
- Wilhelm I* (1797—1888) — principe de Prusia, rege al Prusiei (1861—1888), împărat al Germaniei (1871—1888). — 62, 64, 108, 446, 467, 477, 502.
- Willisen, Karl Wilhelm, baron de* (1790—1879) — general prusian și teoretician militar ; în 1848 comisar regal în Poznan, în 1850 comandant suprem al armatei din Schleswig-Holstein în războiul împotriva Danemaricii. — 106, 364, 365.
- Windischgrätz, Alfred, prinț* (1787—1862) — feldmareșal austriac ; în 1848 a condus înăbușirea răscoalelor de la Praga și de la Viena, în 1848—1849 a comandat armata austriacă care a înăbușit revoluția din Ungaria. — 91—93, 122, 136, 288, 333, 484, 502, 511, 513, 515, 574.
- Wittgenstein, Heinrich von* (1800—1868) — funcționar prusian ; în 1848 Regierungspräsident (mai-septembrie) și comandant al gărzii civile la Colonia. — 510, 561, 565.
- Wollers, Franz Anton von* — ziarist burghez german, de origine belgian ; în 1848 a fost colaborator și redactor la „Kölnische Zeitung” ; mai târziu agent bonapartist. — 153, 155—160, 318, 319, 510.
- Wolff* — funcționar judecătoresc german ; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de stînga). — 5, 13, 550, 560, 565.
- Wolff, Ferdinand* (1812—1895) — publicist german ; în 1846—1847 membru al Comitetului comunist de corespondență de la Bruxelles ; membru al Ligii comuniștilor ; în 1848—1849 unul dintre redactorii „Noii gazete renane” ; după revoluția din 1848—1849 a emigrat din Germania ; în timpul sciziunii Ligii comuniștilor din 1850 a fost de partea lui Marx ; mai târziu a abandonat activitatea politică. — 13.
- Wolff, Wilhelm (Lupus)* (1809—1864) — revoluționar proletar german, de profesiune învățător, fiu de țaran iobag din Silezia ; a participat la mișcarea studențească ; în 1834—1839 a fost deținut în cazematele prusiene, între 1846 și 1847 membru al Comitetului comunist de corespondență de la Bruxelles ; din martie 1848 membru al Organului Central al Ligii comuniștilor, în 1848—1849 unul dintre redactorii „Noii gazete renane” ; prieten și tovarăș de luptă al lui Marx și Engels. — 206.
- Wrangel, Friedrich Heinrich Ernst, conte de* (1784—1877) — general, unul dintre principalii reprezentanți ai clicii militariste reacționare prusace ; a participat la lovitură de stat contrarevoluționară

de la Berlin și la dizolvarea Adunării naționale prusiene în noiembrie 1848. — 199, 281, 474, 484, 502.

Z

Zachariä — funcționar judecătoresc prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centrul de dreapta). — 83, 86, 179, 180, 188, 285.

Zitz, Franz Heinrich (1803—1877) — avocat german, democrat mic-burghez; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa stângă); după înfrângerea revoluției din 1848—1849 a emigrat în S.U.A. — 15.

Zweiffel — prim-procuror la Colonia, reacționar; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 94, 185, 195, 220, 223, 224, 546, 559.

Cuprîns

	<u>Pag.</u>
Prefață	V—XV
K. MARX și F. ENGELS. Revendicările partidului comunist în Germania	3—5
K. MARX și F. ENGELS. Scrisoare către Etienne Ca- bet — Declarație împotriva Asociației demo- crate germane de la Paris	6—7
K. MARX. Scrisoare către redactorul ziarului „L'alba”	8—9

K. MARX și F. ENGELS
ARTICOLE DIN „NOUA GAZETĂ RENANĂ”

Iunie

Din partea redacției „Noii gazete renane”	13
Adunarea de la Frankfurt	14—18
Hüser	19—20
Noile fapte de vitejie ale dinastiei Bourbon	21—23
Partidul democrat	24—26
Declarația lui Camphausen în ședința din 30 mai	27—30
Chestiuni de viață și de moarte	31—33
Guvernul Camphausen	34—35
Comedia războiului	36—38
Reacțiunea	39
Un comitet al securității publice la Berlin	40—41
Programul partidului radical-democrat și programul celor de stînga de la Frankfurt	42—46

Dezbaterile conciliatoare de la Berlin	47—51
Dezbateri conciliatoare	52—57
Problema adresei	58—59
Noua împărțire a Poloniei	60—61
Pavăza dinastiei	62—63
Colonia în primejdie	64—68
Adunarea de la Frankfurt și cea de la Berlin își recunosc incompetența	69
Dezbaterile de la Berlin cu privire la revoluție . . .	70—86
I	70—72
II	73—76
III	77—82
IV	83—86
Situația partidelor la Colonia	87—88
Ședința conciliatoare din 15 iunie	89—90
Insurecția de la Praga	91—93
Arestarea lui Valdenaire. — Sebaldt	94—96
Ședința conciliatoare din 17 iunie	97—101
Amendamentul Stupp	102—105
O nouă politică la Poznan	106—107
Căderea guvernului Camphausen	108—109
Prima ispravă a Adunării naționale germane de la Frankfurt	110—111
Cabinetul Hansemann	112—113
„Neue Berliner Zeitung” despre cariști	114—115
Amenințarea lui „Gervinus-Zeitung”	116—118
Memoriul lui Patow cu privire la răscumpărări . .	119—120
Caracterul democratic al insurecției	121—123
Știri din Paris	124
Știri din Paris	125
Amănunte în legătură cu evenimentele de la 23 iunie	126—129
Știri din Paris	130

Ziarul „Northern Star” despre „Noua gazetă renană”	131
23 iunie	132—136
24 iunie	137—141
25 iunie	142—147
Revoluția din iunie	148—152

Iulie

„Kölnische Zeitung” despre revoluția din iunie . .	153—160
Revoluția din iunie (<i>Desfășurarea insurectiei la Paris</i>)	161—170
I	161—164
II	165—170
Politica externă a Germaniei	171—173
Marrast și Thiers	174—175
Dezbateri conciliatoare	176—181
Arestări	182
Arestări	183—186
Dezbateri conciliatoare	187—193
Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane”	194—196
Dezbaterile conciliatoare de la Berlin	197—202
Guvernul faptelor	203—204
Dezbateri conciliatoare	205—209
Criza de guvern	210—211
Ședința conciliatoare din 4 iulie (Articolul al doilea)	212—220
Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane”	221—224
Politica externă a Germaniei și ultimele evenimente de la Praga	225—228
Dezbaterile conciliatoare din 7 iulie	229—236
D-l Forstmann despre creditul public	237—240
Dezbateri conciliatoare	241—247
Dezbaterile pe marginea propunerii lui Jacoby . .	248—252
Dezbaterile pe marginea propunerii lui Jacoby (con- tinuare)	253 256

Interzicerea cluburilor la Stuttgart și Heidelberg	257—258
Proiectul de lege prusian cu privire la presă	259—262
Proiectul de lege cu privire la garda civilă	263—274
I	263—266
II	267—270
III	271—274
Gazeta „Faedrelandet” despre armistițiul cu Danemarca	275—277
Armistițiul cu Danemarca	278—281
Dezbaterile pe marginea propunerii lui Jacoby (continuare)	282—287
„Concordia” din Turin	288—289
Dezbaterile pe marginea propunerii lui Jacoby (sfârșit)	290—294
Proiectul de lege cu privire la împrumutul forțat și expunerea de motive	295—304
I	295—298
II	299—304
Dezbaterile conciliatoare cu privire la adunările districtuale ale reprezentanților stărilor sociale (Ședința conciliatoare din 18 iulie)	305—309
Dizolvarea asociațiilor democratice din Baden	310—311
Proiectul de lege cu privire la desființarea servituțiilor feudale	312—317

August

„Kölnische Zeitung” despre rînduiriile din Anglia	318—322
Dezbaterile conciliatoare în problema Valdenaire	323—326
Nota Rusiei	327—333
Guvernul Hansemann și proiectul vechi-prusian al codului penal	334—336
„Kölnische Zeitung” despre împrumutul forțat	337—338
Cuvîntarea lui Proudhon împotriva lui Thiers	339—342
Dezbateri în legătură cu legea actualmente în vigoare cu privire la răscumpărare	343—348

Belgia — „stat model”	349—352
Dezbaterile de la Frankfurt cu privire la Polonia	353—409
I	353—361
II	362—368
III	369—373
IV	374—380
V	381—386
VI	387—392

Septembrie

Dezbaterile de la Frankfurt cu privire la Polonia	393—409
VII	393—396
VIII	397—403
IX	404—409
Cetățenia germană și poliția prusacă	410—411
Lupta de eliberare din Italia și cauzele eșecului ei actual	412—414
„Kölnische Zeitung” despre Italia	415—418
„Zeitungs-Halle” despre Provincia renană	419—421
Mediație și intervenție. Radetzky și Cavaignac	422—423
Condamnărilor la moarte de la Anvers	424—427
Marx și supușenia prusiană	428—431
Armistițiul cu Danemarca	432—436
Căderea guvernului faptelor	437—439
Armistițiul danezo-prusian	440—445
Criza și contrarevoluția	446—455
I	446—447
II	448—450
III	451—454
IV	455
Libertatea dezbaterilor la Berlin	456—458
Ratificarea armistițiului	459—461
Răscoala de la Frankfurt	462—466
I	462—463
II	464—466

Guvernul contrarevoluției	467—468
Stare de asediu la Colonia	469

Octombrie

Reapariția „Noii gazete renane”	470
Revoluția de la Viena	471—472
„Revoluția de la Colonia”	473—476
Guvernul Pfuel	477
Cuvîntarea lui Thiers despre banca ipotecară generală cu titluri cu curs forțat	478—482
„Frankfurter Oberpostamts-Zeitung” și revoluția de la Viena	483—484
Răspunsul dat de regele Prusiei delegației de deputați ai Adunării naționale	485
Răspunsul dat de Frederic-Wilhelm al IV-lea delegației gărzii civile	486—487
„Réforme” despre insurecția din iunie	488—489
Mediația anglo-franceză în Italia	490—491
„Un stat constituțional model”	492—494
Procurorul de stat „Hecker” și „Noua gazetă renană”	495—500

Noiembrie

„Apelul congresului democraților către poporul german”	501—504
Ziarul „Réforme” din Paris despre starea de lucruri din Franța	505—508
Revoluția de la Viena și „Kölnische Zeitung”	509—510
Ultimele știri din Viena, Berlin și Paris	511—512
Victoria contrarevoluției la Viena	513—516

DIN MANUSCRISELE POSTUME ALE LUI F. ENGELS

De la Paris la Berna	521—540
I. Sena și Loara	521—534
II. Burgundia	535—540

A n e x e

Către toți muncitorii din Germania	543—544
Procesul-verbal al ședinței comunității din Colonia a Ligii comuniștilor	545
Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane”	546
Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane”	547
Convocarea la primul Congres al democraților din Renania, trimisă de Comisia centrală a celor trei asociații demo- crate din Colonia	548
Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane”	549
Din procesul-verbal al adunării generale a Asociației demo- crate din Colonia ținută la 11 august 1848	550—551
Protestul Asociației democrate din Colonia împotriva încor- porării Poznanului în Confederația germană	552—553
Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane”	554
În legătură cu cuvântarea ținută de Marx la Asociația demo- crată din Viena. 28 august 1848	555
În legătură cu cuvântarea ținută de Marx la prima Uniune a muncitorilor din Viena. 30 august 1848	556
În legătură cu prelegerea despre munca salariată și capital ți- nută de Marx la ședința primei Uniuni a muncitorilor din Viena, la 2 septembrie 1848	557
Dezmințire	558
Urmărirea judiciară împotriva „Noii gazete renane”	559
Adunarea populară și comitetul de securitate	560—563
Adunarea populară de la Worringen	564—565
Hotărîrea adunării populare de la Colonia în legătură cu in- surecția de la Frankfurt	566
Circulara giranților responsabili ai „Noii gazete renane” în legătură cu interzicerea apariției zărilor	567
Chemarea către public de a se abona la „Noua gazetă renană, organ al democrației”	568
Mandat de arestare împotriva lui Friedrich Engels	569

Lista neagră	570
Cuvîntarea lui Marx în legătură cu alegerea lui ca președinte al Uniunii muncitorilor din Colonia	571—572
Din procesul-verbal al adunării generale a Uniunii muncitorilor din Colonia. 22 octombrie 1848	573
O comunicare a lui Marx în legătură cu evenimentele de la Viena	574

Adnotări și indici

<i>Adnotări</i>	577
<i>K. Marx și F. Engels. Date din viața și din activitatea lor. (Martie-noiembrie 1848)</i>	613
<i>Indice bibliografic</i>	627
<i>Indice de nume</i>	641

Ilustrații

Foaia volantă „Revindicările Partidului comunist în Germania“	2—3
Prima pagină a nr. 1 al „Noii gazete renane“	12—13
Plan schematic al Parisului în zilele din iunie 1848	138—139
Pagină din „Noua gazetă renană“ cu articolul lui K. Marx „Revoluția din iunie“	146—147
Pașaportul lui K. Marx pe 1848—1849	428—429
Prima pagină a manuscrisului lui F. Engels „De la Paris la Berna“	519
Schiță a itinerarului de la Auxerre la Le Locle făcută de F. Engels	534—535

Dat la cules 7.04.59. Bun de tipar 12.06.59. Tiraaj 12.200. Hrtile veitnă maică de 65 gr./m² 600×920/16. Coli editoriale 38,70. CoM de tipar 43,50 plus 9 planşe. A 0419/59. Indicele de clasificare pentru bibliotecă 3 C 1 = R.

Tiparul executat sub com. nr. 4.149×90.433 de Combinatul Poligrafic Casa Scintei „I. V. Stalin”, Piaţa Scintei nr. 1, Bucureşti — R.P.R.

